

liber primus

Icturi ergo i hoc p^o
li^o de .x. pceptis mo
ralibz de dina lege i
q ipa stinent breuie
aliq pmittem^o . et
p^omo de ei^o nccitate
Secdo de ei^o distone
Tercio de vetis le
gis obligacoe

Circa p^omu scendu

q ad directoz hūane vite nccm fuit hūe legē
dñam ppter tria . p^o ppter excellentiā finis
hoīs . Nā p legē dirigē homo ad act^o ppos
in ordie ad finē vltimū t si hō ordinaret tñ
ad finē qui nō excederet pporcōz nālis facul
tatis hoīs nō oporteret q hūet aliqō directiō
ex pte rōnis sup legē nāle t legē hūanā q
ab ea deriuat^o . s; quia hō ordinat^o ad finē bñ
tudis etne q excedit pporcōz nālis facultatis
hūane ideo nccē fuit ut dirigere^o etiā ad finē
finē lege dñit^o data . **S**ecdo ppter incitadiez
hūam iudicij . papue de rebus cōtingentibz
pticularibz . ppter quā stringit d actibz hūanis
ēē diuisa iudicia diuersoz . ex quibz etiā diuise
t hūe leges pcedūt . t iō ut hō sine oī dubi
tate possit scire quid sit agendū t qd vitan
dū nccē fuit ut in actibz pphs dirigere^o per
legē dñā q errare nō pē . 3° ppter insufficiendā
hūane legis quia hō pē de hūis legē facere de
qbus potest iudicare . iudiciū aut hoīs nō pē
esse de motibz interioribz qui latent . s; tñ de
exterioribz q patent . t tñ ad pfectōz vītutis
requirit^o q i utrisqz actibz hō sit iustus t iō
lex hūana nō potuit sufficiētē cohercere t or
diare iteriores act^o s; nccē fuit q supueneret
lex dina . **C**irca fm scz distinctioez legis dñe
scēdū q duplex ē lex dina scz vet^o t noua .
hæ autē nō distinguūt ab inuicē sic oīno spē
diuisa sic distinguūt equ^o et bos . s; sic pfectm
et impfectū in eadē spē ut puer et vir . t hoc
mō distinguūt lex vetus a lege noua . **N**ū
apl's Gal . 3 . cōpat statū veteris legis statū
puerili exītis sub pedagogo . statū aut noue
legis statū pfecti viri qui iā nō est sub peda
gogo . et iō omēs dñe q assignant^o inē nouā
legē et veterē acapiunt^o fm pfectm t impfectm
Precepta enī cui^olibz legis dant^o de actibus
vītutū ad agendū aut opa vītutū aliē incli
nātur impfecti q nondū hūe vītutis habitū
aliē illi qui sūt pfecti p hūis vītutū . pmi enī
scz impfecti inclinant^o ex aliq causa extērica
puta ex cōmīacōe penay ul' ex pmissiōe ali
quay extēsecay remūiacōm ut honoris ul'
diuiciay ul' alicui^o hūiōi . et iō lex vetus que
dabat^o impfectis . i . nōdū grām ssecutis cō
grue dñ lex timoris inqñ^o iducebat ad ob
fuantā pceptoz p cōmīacōz quaydā penay
Dicit^o etiā hūe quedā pmissa tpalia . pfecti ac
inclinant^o ppter amorē vītutis nō ppter aliquā
penā ul' rīmūiacōz . t iō lex noua q pñapa^o

cōsistit in ipa spūali grā cordibz indita dicit^o
lex amoris . et dñ hūe pmissa spūalia t etna
que sūt obiecta vītutis pcpue caritatis t iō
p se in ea inclināt nō qñ in extēria . et iō etiā
lex vetus dñ cohercere in anū nō aīm . quia q
abstinet ab aliquo pcepto timore pene nō simp^o
recedit ei^o volūtas a pcepto sic recedit ei^o vo
luntas q abstinet a pcepto amore iusticie . t ppter
hoc lex noua que dicit^o lex amoris dicit^o aīm
cohercere . **S**ic igiē pz q sūt tres dñe legis
et ewangelij pñapales ex quibus omēs alie
oriunt^o t ad qō omēs alie reducunt^o . **P**rima
est q lex ad obfuantā pceptoz iduat p ti
more . ewan^o iō p amorē . et hanc affigē au^o
cōtē adamanti^o manichēi disciplm dices .
breuis dñia legis t ewangelij timor t amor .
Secda est q lex pmittit tpalia . ewan^o etna .
vnde xps in pñ^o sue pñacōis statim dicit^o
pñaz agite appropinqbit enī regnū celozū .
hanc ponit aug^o li^o 2° cōtē faustū . **T**ercia ē
q lex cohercet manū ewan^o aut aīm de quo
xps Mt . 4 . nisi habūdauit iusticiā vīa plus
qz scri . et pha . nō inē . in reg . ce . **T**ūc tñ
aliqui in statu legis hūtes caritatē et grām
spūs scī qui pñapa^o expectabāt pmissa scz
spūalia t etna . et fm h pñebāt ad ew^o siue
nouū testm . Silr et in nouo testō sūt aliqui
carnales nondū ptingētes ad pfectōz noue
legis . ppter q oportuit etiā in nouo testō m
dud ad vītutis opa p timorē penay et p aliq
tempalia pmissa . lex autē vetus t si pcepta
caritatis daret . leuit . 19 . dilige proximū . et
deut . 6 . diliges dñ^o deū t . nō tñ p eam spūs
scs dabat^o p quē caritas nris cordibz ifundit^o
ut dñ ad ro . 4 . **C**irca 3° scēdū q lex ve
tus stinebat pcepta legis nāle t qdā pcepta
ppria . qñ^o ad pma oēs tenebant^o ad obser
uantā veteris legis nō qā erant in veti lege
s; quia erāt de lege nāle s; qñ^o ad scda tene
batur ad obfuantā legis vetis solus ppl's
iudeoz . **C**ui^o rō est quia lex vetus data est
ppl'o iudeoz ut quandā progatiūā scitatis
obtineret ppter reuerentiā xpi qui ex illo ppl'o
nāstetur erat . **A**dmittebant^o tñ ad obser
uantā legis gētiles . de q hētur exo . 12 . quia
pfecti^o et securi^o salm ssequebant^o sub ill' qz
sub sola lege nāli . sic t nūc layci tñseunt ad
clericatū t seculares ad religionē licz tñ sine
hoc saluari possent . **De lege diuina . II**

Nō breuie de lege dina videndū est de
pceptis et pmo in coi . 2° in spāli de p
ceptis decalogi . **C**irca p^omu p^o scēdū
quid est pceptū . 2° de dñibz pcepti . **C**irca
p^omu nōdū qd pceptū est iussio ul' imperiū
faciendi ad ul' nō faciendi . **F**aciendi aut dñ
quod est debitū fieri ut honorare pfer . nō fa
ciendi aut q est debitū nō fieri ut mechari .
Iussio autē ul' imperiū ē supioris sic obedire
mīozis . **N**ū sic pē describi iussio ē volūtatīs
supioris expssio de faciendi ul' nō faciendi ei

qui inferior est. **C**irca hunc notandum quod preceptum aliud est affirmativum quod est de faciendo ut honorare patrem. aliud est negativum quod est de non faciendo. ut non occides. et dicitur ista deo secundum rationem cause formalis precipiendi. **D**icitur autem in effectu preceptum affirmativum quod restrictio nomine solet dici preceptum. et preceptum negativum quod prohibicio dicitur quia affirmativum obligat semper. id est in omni tempore sed non ad semper. id est non ad omne tempus. Negativum autem obligat semper et ad semper et hoc intellige de preceptis decalogi et iuris naturalis. unde gratia honorare patrem. preceptum est affirmativum quod obligat me semper quia semper teneor ad honorandum patrem. sed non ad semper honorandum. non enim est possibile non expedire ut semper honorem eum sed cum oportunitas occurrit et tempus requirit. Negativum autem preceptum obligat semper et ad semper. sic non mecha-beris. quia semper teneor et quicquid tempore non mecha-beris. Item preceptorum aliud est naturale ad discipline ad legis scripte. preceptum autem naturale autem est datum a inatum. si datum autem est datum propter naturam contra suam ad hunc actum nutriendum. ut Genesim 2. de omni ligno paradisi comedas. Autem propter naturam multum tripliciter ad hunc actum gratie. ut crescat et multum tripliciter Genesim 2. et 9. Si inatum inquit in 2. **R**omani 2. si gentes naturales. ea que legis sunt sapienter. et mores legem non habentes ipsi sibi sunt lex que ostendunt opera legis scripta in cordibus suis. hoc scriptura in nata est cuilibet. preceptum ergo hoc est institutum conscientie cuiuslibet secundum dictamen rationis de faciendo vel non faciendo hoc vero recipit deus. nam ad ordinatum in deum sic diligere creatorem super omnia et obedire ei in omnibus et super omnia quod est institutum cuiuslibet conscientie. Aliud est manifestatum ordinis in proximum et hoc dupliciter vel secundum viam innocentie ut in 2. Thimotheo 2. quod ab alio odisti tibi fieri etc. et secundum viam beneficentie. ut in 2. **A**d Thimotheo 4. quicquid vultis ut faciat vobis homines et vos facite illis. Hec igitur est deo precepti naturale siue legis naturalis. preceptum vero discipline gratia est preceptum datum ad probationem ut homo sciat se deo debere obsequium non tamen in expediendis vel honestis sed et in indifferenter et hoc etiam recipit deus. Nam aliquod preceptum discipline datum est ad probationem obsequii ut in 2. preceptum negativum datum a deo. Genesim 2. diligere scire boni et mali ne comedas. quod ad probationem fidei ut in 2. datum abrahe Genesim 22. tolle filium tuum ysaac etc. et est preceptum affirmativum. **P**receptorum autem legis scripte quedam sunt moralia ut que in decalogo. quedam iudicialia ut que in decessione canonum sunt instituta de quibus exo. 21. hoc sunt iudicialia que propones eis. quedam ceremonialia ut que sunt in figurarum futurorum. sicut ea que de operibus tabernaculi et de sacrificiis et huiusmodi. **A**d legem enim dei pertinet ut homines ad invicem et ad deum ordinetur. utique autem horum in eo pertinet ad dictamen legis naturalis. et ad hoc referuntur precepta moralia. sed oportet quod utique decessit per legem diuinam vel humanam. **P**receptum autem de cultu diino decessit per precepta ceremonialia. claus enim dei vocat ceremonialia que immunda. id est dea cereris que dicebat dea frugum ut

quod dicitur. eo quod primo ex frugibus oblationes deo offerebantur. siue ut maximus valerius refert nomen ceremonialie est introductum ad signum clausum diuinum apud latinos a quodam oppido iuxta romam quod cerere vocatur eo quod roma capta a gallis illuc facta romam ablata sunt et reuerentissime habitata. Sic igitur illa precepta que pertinent in lege spirituali ad dei cultum dicitur ceremonialia. **O**mne vero preceptum de iusticia inter homines suanda decessit per precepta iudicialia. secundum hoc igitur debet ponere etiam gratia preceptorum veteris legis. scilicet moralia que sunt de decamine legis naturalis. ceremonialia que sunt de decatione cultus diini. et iudicialia que sunt de decatione iusticie inter homines obsequi. unde cum apostolus **R**omani 7. dixisset quod lex est sancta subiunxit quod mandatum est iustum sed quoniam ad iudicialia. et sanctum quoniam ad ceremonialia. dicitur enim sanctum quod est deo dedicatum. et bonum quod honestum quoniam ad moralia. **A**d hoc non quod ceremonialia a deo sunt euacuata ut non tamen sint mortua sed etiam mortifera obsequiis per christum maxime postquam est divulgatum euangelium. precepta autem iudicialia sunt quod mortua quia non habent vim obligandi. non sunt tamen mortifera. quia si quis princeps ordinaret in regno suo ea obsequi non peccaret nisi forte hoc modo obsequarentur sed ut obsequi mandarentur tamque habita vi obligandi ex veteris legis institutione. talis enim intentio obsequandi esset mortifera. huius autem dicitur ratio sumi potest ex predictis. decessit enim quod precepta ceremonialia sunt figuralia primo et per se tamque instituta per ad figurandum christi mysteria ut fuit et id obsequatio eorum iudicat veritati fidei secundum quam ostentum illa mysteria iam esse completa. **P**recepta autem iudicialia non sunt instituta ad figurandum sed ad disponendum statum illius populi que ordinabatur ad christum. et id mutato statu illius populi christo veniente obligaretur amiserunt. lex enim fuit pedagogus ducens ad christum ut dicitur ad Galatas 3. Quia ergo huiusmodi iudicialia non ordinantur ad figurandum sed ad ad faciendum id obsequatio eorum absolute non iudicat veritati fidei. sed intentio obsequandi tamque ex obligatio legis bene iudicatur veritati fidei quia per hoc habere quod statum populi adhuc duraret et quod christus non dicitur venisset. **D**e preceptis decalogi in diuinum in

Deinde considerandum est de preceptis decalogi et primo in eo. scilicet de vnoquoque illorum in speciali. **C**irca primum per de distinctione et ordine preceptorum decalogi. 2. de continentia aliorum preceptorum moralium in preceptis decalogi. 3. de modo ipsa tenendi. 4. de debita obsequatione eorum. 4. de possibilitate dispensationis ipsorum. **C**irca primum quoniam plura sunt quod distinguunt precepta decalogi. **R**ecundum modum ordinis et probabilioris qui habet ab augustinus secundum exo. distinguunt hoc modo sed ut primum preceptum sit. **N**on habebis deos alienos coram me et non facies tibi sculptile nec omnes similitudines. **S**ecundum non assumes nomen domini tui inuani. **T**ertium memeto ut dies sabbati sanctifices. et hoc tria dicitur ad primum tabulam pertinere. **P**rimum autem preceptum secunde tabule est. honora

pfez tuū et mēz tuā. Scdm nō occides. 3° nō
mechaberis. **Q**uēta non furtū facies. 4° non
loqueris s̄ primū tuū falsū testm̄. 5° non
ocupisces domū pximi tui. n̄ suū. nō acclā
non bouē. nō asinū. nec oīa que illi sūt. 6°
n̄ desiderabis vxorē ei⁹. **Q**uēta tū sūtiāz li^o 3°
di. 36. poit i^o sextū agrue enī pē poī. vi^o. ul
vi^o. q̄a anquā dicat nec desiderabis vxorē
ei⁹ dī. nō ocupisces domū proxi tui. et postq̄
phibuit ocupiam vxoris itez subdit. non
suū nō acclā. vñ v. **S**perne deos fugito p
iuria sabbata sua. **S**it tibi p̄is amor sic ti
m̄is honor. **N**ō sis occasor fur mebus testi
iniqu⁹. viciāq̄ thozū relq̄z caueto suas. **A**
Racō autē nū sic pē acapi. lex enī dina est
ad ordmandū hoīes ad deū et int̄ se et quēlibz
ad seipm̄. quia tū nō ita apparz rō debiti in
hys q̄ facit hō fm̄ seipm̄ iō int̄ m̄adata ad
que reducunt alia sic ad magis nō nō fiunt
posita n̄ pcepta d̄ ordie hoīs ad deū et ad pxi
mū expliatē. licz ead̄ p̄tineāt ordinē hoīs ad
seipm̄ impliatē. **S**ic igiē pcepta legis hūane
ordināt hoīez ad coitātē hūam sub aliq̄ p̄nā
pe hoīe. ita pcepta legis diuine ordināt hoīem
ad coitātē q̄ndā siue rempublicā hoīm s̄b deo
Nō h̄c aut q̄ aliq̄s in aliq̄ coitātē bñ cōmo
reē requiē ut bñ se hēat et ad eū q̄ pest oīatē
et ad alios oīatē s̄ocios et p̄cipes. **O**portz
igiē q̄ m̄ dina lege p̄o ferant quedā pcepta
ordinātia ad deū. deinde alia pcepta ordian
tia ad alios p̄cios s̄il̄ oīuētes sub deo. p̄nā
pi aut coitātē d̄z hō tria. p̄o fidelitātē sc̄z ut
honore p̄napat⁹ q̄n⁹ m̄ se est ad aliū nō t̄ns
ferat. Scdō reuētiā sc̄z ut in eum nichil in
iuriosū cōmittat. 3° famulatū. s̄. m̄ recōpen
satōibz bñficiōz ab eo pceptoz. **H**ozū p̄mū p̄
apit pcepto p̄o fm̄ 2°. et 3°. potest ead̄ dīcā
fm̄ aug⁹ q̄ p̄o pcepto p̄cipiē nob̄ reuerē p̄mī
p̄napū vnitātē. 2° ei⁹ veritātē. 3° bonitātē q̄
sanctificam̄ et in q̄ quiescam̄ sic in fine. **P**
eē dīcā q̄ p̄ p̄mū pceptū ordinam̄ ad deū q̄n⁹
ad opus. p̄ fm̄ q̄n⁹ ad os. p̄ 3° q̄n⁹ ad cor.
q̄a ī sc̄ificacōe sabbati fm̄ q̄ est pceptū mo
rale p̄cipiē quies cordis in deū. **A**d p̄ximo⁹
autē bñ se d̄z quis h̄re et sp̄a⁹ et ḡia⁹. sp̄aliter
quid q̄n⁹ ad eos quoz ē debitor vt eis debiti
reddat. ad q̄ p̄tinz pceptū de hōracōe pentū.
ḡia⁹ q̄n⁹ ad omēs ut nulli nocumētū iferat
ope ul⁹ ore ul⁹ corde. ope q̄dē n̄ q̄n⁹ ad p̄sonā
p̄p̄iā. s̄ q̄d dī nō occides. neq̄z cōtē p̄sonā cō
iunctā ad p̄pagacōz p̄zol⁹. s̄ q̄d dī nō mecha
beris. neq̄z in rē possessā. s̄ q̄d dī nō furtum
facies. **N**ocumētū aut ozis phibet cū dī. nō
loq̄ris s̄ p̄ximū s̄lm̄ testm̄. **N**ocere at p̄xiō
ī affectū p̄ocupiaz ocloz et p̄ocupiaz carnis
s̄ que dī. nō ocupisces domū pximi tui. nec
desiderabis vxorē ei⁹. **S**ed s̄ p̄dicta obidē.
q̄a s̄ i^o **R**o. 1. ocupiaz nesciebā n̄ lex dicēt
dīc glo. bona est lex que dū ocupiam phibet
oīa mala phibet et sic suffiat solū phibere

ocupiam supfluit g^o alia pcepta. **I**te q̄ cō
cupia dī dup⁹. vno⁹ ḡia⁹ put dī q̄libz appe
titus libidinosus et imoderatus et sic sumit in
illa glo. **A**lio⁹ sp̄a⁹ p̄ appetitu delectabil⁹ fm̄
gustū et tactū. et sic phibet pcepto speciali. **A**
Quō pcepta decalogi debēt ordian. **R**o q̄ oz
dianē supdicto mō. **R**o c^o ordīs ē q̄a pcepta
decalogi sūt d̄ hys q̄ statī rōnabilia et debita
vident. tanto at aliq̄ apparz facili⁹. rōnabi
le. q̄nto suū oīū apparz ḡui⁹. et iō ordo pcep
toz decalogi sumit fm̄ q̄ eis vīda magis ul
min⁹ ḡuia opponunt. **V**nde semp i^o pceptū
p̄ponit cui ḡui⁹ vīdū opponit ut p̄ ituenti.
Quō pcepta decalogi h̄nt distingui et nūari
in tabul⁹. **I**te q̄ dup⁹. vno⁹ fm̄ sensū l̄ralem
et sic q̄nq̄ sūt ī vna tabula et q̄nq̄ in alia.
et hoc mō distinguit ioseph⁹ q̄ fuit hystorio
ḡphus. et q̄ ad sensū l̄ralē p̄n⁹ respiciēbat.
Alio⁹ fm̄ sensū mysticū et distinguit docto
res sacre sc̄pture d̄ntes mandata ordinātia
ad deū p̄tinere ad p̄mā tabulā. ordinātia iō
ad p̄ximū ad scdām tabulā. **I**lla enī distō
scdē tabule ap̄ma fiebat ad īfinuandā et cō
mendandā caritatē geminā. **S**equit vīdē
de 2° sc̄z de p̄tinētia aliozū pceptoz moralīū i
pcepto decalogi. **C**ir q̄ sc̄ndū q̄ oīa pcepta
moralia reducunt ad pcepta decalogi. **V**ñ
au⁹ de. x. cord. loq̄is de p̄o pcepto legis n̄tē
sc̄z q̄ est bonū est ordmate diligendū et de p̄
cepto dilectōis dei et proxi dī. iō vñū pceptū
p̄tinet illa duo et illa duo cōtinent illa. x.
et illa. x. cōtinent oīa. **A**d cui⁹ euidentā
sc̄ndū q̄ q̄n⁹ suffiat ad p̄n⁹ pcepta mora
lia se h̄nt ad p̄mū pceptū legis n̄tē in t̄plīc
dīa. quedā enī sūt in quibz oīa alia pcepta
moralia radicanē sic in occlusiōibz p̄n⁹ pxi
mioribz et mōi sūt pcepta d̄ dilectōi dei et pxi
Alia sūt que ead̄ de p̄xiō ordianē ad illa tū
quia ap̄t obliuionē rōnis hūane hō pē errare
ēca illa iō scribi debuerat. et hec sūt. x. pcep
ta decalogi. **A**lia sūt ad q̄ reducēda in p̄ma
p̄napia indiget hō maiori īuestigacōe et sa
pientū īstructiōe siue oīa reuelacōe et talia
reducunt ad. x. pcepta decalogi. **N**ā ad
p̄mū pceptū reducunt oīa que phibet illa
q̄ definiūt ydolātē ut sūt filij ul⁹ filie p̄ ignem
lustracō. arioloz sc̄ssita⁹. sompnioz et augu
rioz obfuiacō. maleficōz et icantacōm opa⁹
phitonū. dinoy. mortuozū ītrogacō de q̄b
hētur deu. 18. **A**d fm̄ r̄ducūt blasphemie
de q̄ leuit. 24. et false docēie de q̄ deu. 13. **A**d
3° reduc vident oīa cōmōalia in q̄n⁹ tū est
morale vident ad ipm̄ reduc phibicōes il
lozū p̄ctoq̄ q̄ maxie quietē mentis impediūt
in vacando deo. ut est phibitio timiditatis
et temerarie audacie. et spectandū ad gulā et
omēs phibicōes imoderatē passionū et p̄ce
pta de fortitudie in q̄n⁹ est moderatā pas
sionū q̄ quietē m̄tis ī deo impediūt. **I**n q̄n⁹
tū actus fortitudis est ordiabil⁹ ad vtilitātē

primus

redemptiois. ideo merito tamq[ue] subditi et fui
et ei obedire debem[us] ut sc[ilicet] ipsius p[re]cepta dili-
gent[er] obsequemur. act[us] i. obedire d[omi]no magis
q[uam] ho[m]inibus. p[ro]pter q[uod] d[omi]n[us] recte p[re]cepit mandata
p[ro]ponat p[er]mittit. exo. 20. ego sum d[omi]n[us] de[us] tuus
q[ui] edu[xi] te de tra[ns] egypti et de domo servitutis.
q[uod] d[omi]n[us] b[e]n[e] possit vobis p[re]cipere et nos debetis in
obedire quia ego sum d[omi]n[us] de[us] tuus p[er] creatio[n]em.
q[ui] edu[xi] te et c. p[er] redemptio[n]em s[ecundu]m sensu[m] sp[irit]uale[m].
Sec[un]do ex p[ar]te n[ost]ra quia obsequatio eoru[m] est nob[is]
fructuosissima. q[uod] d[omi]n[us] 9. si vis ad vit[am] m[un]di
sua m[an]data et t[ra]nsgressio p[er]iculosissima. p[er]p[et]ra-
maledicti q[ui] decimant mandatis tuis. maledicti
quia dicit eis. ipe maledicti in igne eternu[m].
Considera q[uod] posuit nos deus in paradysu[m] et i[n]
fern[u]m. nec aliter possum[us] ingredi paradysu[m] nec
evadere infernu[m] n[isi] p[er] obsequantia[m] mandatoru[m].
Tercio ex p[ar]te ip[s]oru[m] mandatoru[m] tu quia sunt
irrephensibilia. nichil eni[m] continet irrationabile
Ro. 4. mandatu[m] s[an]c[t]i iustit[ie] et bonu[m]. **T**u q[uod] a
sunt levia nichil eni[m] continet g[ra]ve. i. jo. 4. h[ec] est
caritas dei ut m[an]data ei[us] custodiam[us] et m[an]-
data ei[us] g[ra]via no[n] s[un]t. v[er]o d[icit] h[ec] est caritas dei.
h[ab]ere eni[m] caritate[m] dei p[re]cepta s[un]t facilia no[n] h[ab]ere
sunt difficilia. Et ponit aug[ustinus] ex[emplu]m de aue sine
plumis cui difficile est volare h[ab]ere vero facile.
Sic h[ab]ere pueru[m] volutate[m] vident[ur] m[an]data
difficilia q[uod] h[ab]ere caritate[m] sunt facilia. **S**ed di-
ces q[uod] no[n] h[ab]ere caritate[m] sunt difficilia. v[er]o est.
s[ed] cuilibet no[n] h[ab]ere caritate[m] facile est et h[ec] b[e]n[e] q[uod]
deus paratus est eam dare cuiq[ue] se disponet ei
reape. v[er]o deu[m] 30. m[an]datu[m] q[uod] ego p[re]cipio tibi
hodie no[n] est sup[er] te nec p[er]cul[us] positu[s] nec i[n] celo
sit[us] s[ed] iuxta te est valde s[er]mo meus i[n] ore tuo
et i[n] corde tuo ut facias illu[m]. **S**equit[ur] videt[ur]
de q[uod] sc[ilicet] de possibilitate dispensacio[n]is. x. p[re]cep-
toru[m] et arca h[ec] q[ui]e[n]t[ur] p[re]cepta decalogi sunt
dispensabilia. **R**es[ponde]o q[uod] no[n] p[re]cepta eni[m] legis et[er]ne
no[n] sunt dispensabilia siue p[er] ho[m]ines siue p[er] deu[m].
fidel[is] e[ni]m de[us] et seip[su]m negare no[n] p[otes]t. i. th[om]as. 2.
sic aut[em] d[icit] aug[ustinus] 22. h[ec] s[un]t fausta. lex et[er]na est
ro[ati]o v[ol]u[n]tas diuina ordi[n]is n[atu]ralem obsequari ius-
bens et p[er]urbare p[ro]hibens. i[n] quo p[er] ex[em]pli q[uod]
n[on] de[us] nec h[ab]ere p[otes]t dispensare i[n] lege n[atu]re. est eni[m]
ut d[icit] au[gu]st[inus] li. 3. q[ui]n[u]m. q[uod] 43. t[ra]nsc[ri]pta i[n] a[n]i[m]am
r[ati]onale ex ineffabili atq[ue] s[ub]limi re[gi]m[in]e admi[n]istra-
tione q[ui] fit p[er] diuina p[ro]videntia. et id[em] ut d[icit] di-
4. ius n[atu]re cepit ab exordio r[ati]onal[is] creatu[r]e n[on]
variare t[em]p[or]e s[ed] p[er]manet i[m]mutabile. O[mn]ia ergo p[re]-
cepta q[ui] ex p[ri]mo p[ri]ncipio legis n[atu]re n[on] i[m]mu-
tabilit[er] o[mn]ib[us] s[un]t i[m]mutabilia et p[er] o[mn]es id[em]
sp[eci]fabilia. talia aut[em] s[un]t o[mn]ia p[re]cepta decalogi
accepta s[ecundu]m i[n]tencio[n]em p[re]cipientis. et id[em] sic accep-
ta s[un]t ita i[m]mutabilia q[uod] i[n] illis nec de[us] n[on] h[ab]ere
dispensare p[otes]t. v[er]o d[icit] 6. c. 2. h[ec] itaq[ue] n[on] de[us].
d[icit]. **M**oralia p[re]cepta ad n[atu]ralem ius spectant atq[ue]
id[em] nulla[m] mutabilitate[m] recipisse monstrant[ur].
In aliquib[us] aut[em] alijs m[an]datis ex p[ri]mo p[ri]ncipio
legis n[atu]re sequit[ur] no[n] t[ame]n ita i[m]mutabilit[er] q[uod]
i[n] pauciorib[us] p[otes]t aliq[ui]s p[re]dictares circ[um]stancias

possit contingere ut eoru[m] obsequatio non e[ss]et s[ecundu]m
legem n[atu]re. s[ed] magis s[ecundu]m p[er] dispensatio[n]em loci h[ab]ere.
ut p[er] i[n] p[re]cepto de reddendo depositu[m] petenti.
q[uod] depositu[m] siq[ue] redderet q[uod] esset i[n] n[on] bile p[er]
inductu[m] ip[s]i petentis et republice no[n] faceret
s[ecundu]m legem n[atu]re s[ed] magis s[ecundu]m q[uod]a tal[is] reddico p[er]-
turbaret ordi[n]e[m] r[ati]onis que et[er]na lex et na[tur]a tal[is]
iubet i[n]violabilite[r] obsequari. **N**ec p[otes]t s[ecundu]m ob-
stat q[uod] de[us] p[re]cepit abrahe q[uod] filiu[m] suu[m] occideret.
gen. 22. qui a p[ri]mo p[re]ceptu[m] non occides p[ro]hibet
s[ecundu]m p[ro]hibentis i[n]tencio[n]em occasio ho[m]inis sine causa
r[ati]onabili. i[n]nocens aut[em] ex r[ati]onabili ca[usa] p[otes]t occidi
sc[ilicet] cu[m] hoc p[re]cipit ille q[ui] est d[omi]n[us] vite et mortis
q[uod] ip[s]e d[omi]n[us] r[ati]onabil[is] p[otes]t. tu q[uod] h[ab]es i[n] statu n[atu]re
lapse est debito[m] mortis p[ro]p[ter] p[er]tin[ent]ia[m] originale[m].
tu etia[m] p[otes]t maior[em] utilitate[m] ei[us] qui occidit. q[uod]
de ca[usa] afflixit iob plu[s]q[ue] exigeret p[er]t[ra]ctu[m] actu[m].
alia q[ui] fecerat. **J**ob. 6. utina[m] app[er]derent p[er]t[ra]ctu[m]
mea quib[us] ira[m] merui et cala[m] q[ui] p[er]didi i[n] statu
q[ui]si h[ab]ere. maris h[ec] g[ra]uior apparet. **C**u[m] aut[em]
de[us] p[re]cepit. osee p[ro]ph[eta]. facere filios fo[er]acoru[m] q[uod]
est s[ecundu]m i[n] m[ech]ab[us]. itell[ig]it q[uod] illos de m[ech]ere
fo[er]acaria g[ra]ueret ad qua[m] no[n] affectu fo[er]acario s[ed]
sic ad m[ech]er[em] ex mandato dei facta sua acce-
deret. **C**u[m] etia[m] p[re]cepit filiis isrl[ael] q[uod] asporta-
rent res egyptio[rum] no[n] p[re]cepit eis furtu[m] sed q[uod]
res illas q[ui]s d[omi]n[us] o[mn]i[n]u[m] i[n]stulerat i[n] ius eoru[m] p[otes]t
malicia egyptio[rum] et p[otes]t h[ab]ere q[uod] a filiis isrl[ael]
receptant portaret sec[u]m. **Q**uod aut[em] d[icit] b[e]n[e] 2.
de disp[en]s. et p[er] c. 4. q[uod] i[n] p[re]ceptis s[an]c[t]e tabule di-
spensare p[otes]t deus et no[n] homo itell[ig]it no[n] de p[re]-
ceptis acceptis s[ecundu]m i[n]tencio[n]em mandantis q[uod]a sic
claudu[n]t i[n] se debito[m] ordi[n]is ad p[ri]mu[m] que do[ct]r[ina]
i[n]fringere no[n] p[otes]t. p[ro]pter q[uod] idem b[e]n[e] eode[m] li. 6.
c. 6. d[icit]. adeo no[n] p[otes]t i[m]mutari quicquid de d[omi]no
de h[ab]ilitate cet[er]isq[ue] v[er]utib[us] tam i[n] nouo q[uam] i[n]
vet[er]i testam[en]to sp[irit]ual[is] obsequand[u]m tradit[ur]. s[ed]
istud itell[ig]it q[uod] ad actus q[ui] s[ecundu]m v[er]ute[m] l[ite]re i[n]
h[ab]ent ordi[n]e[m] h[ab]ere annexu[m]. ut est no[n] occidere.
p[er]t[ra]ctu[m] honozare q[uod] no[n] e[ss]et honozadi i[n] q[ui]ntu[m]
faceret s[ecundu]m deu[m] et redirent ho[m]inib[us] a dei amore
i[n] quo cau[er]e d[icit] d[omi]n[us]. lu. 12. si q[ui]s venit ad me
et non odit pa[re]m suu[m] et ma[ter]e[m]. **S**ed q[ui]e[n]t[ur] lex
n[atu]re no[n] p[otes]t ruocari ul[tra] mutari a suo ordi[n]atore
sic lex posit[ur]a. **R**es[ponde]o quia lex n[atu]re cu[m] sit quedam
p[re]cipacio legis et[er]ne ut d[icit]m[us] est adeo i[n]t[er]ib[us]
n[ost]ris est i[m]pressa q[ui]n[u]m ad suu[m] p[ri]mu[m] p[ri]ncipiu[m] seu p[re]-
ceptu[m] et q[ui]n[u]m ad x. p[re]cepta decalogi accepta s[ecundu]m
i[n]tencio[n]em p[re]cipientis o[mn]i[n]u[m] ho[m]i[n]u[m] ordi[n]e[m] ad deu[m]
et ad p[ri]mu[m]. eo aut[em] ip[s]o q[uod] deus est ultim[us] fi-
nis d[icit] h[ab]ere ordi[n]em ad deu[m] et eo ip[s]o q[uod] p[ri]mu[m]
est ordi[n]abil[is] ad eunde[m] fine[m] debet ordi[n]ari ad
p[ri]mu[m]. sic g[ra]deus no[n] p[otes]t negare seip[su]m esse
ultimu[m] fine[m] ita negare no[n] p[otes]t ho[m]i[n]u[m] ordi[n]ari
debere ad ip[su]m et p[er] o[mn]es nec ad p[ri]mu[m]. v[er]o e[ss]e
sequit[ur] q[uod] legem n[atu]re no[n] p[otes]t i[n]fringere i[n] q[ui]ntu[m]
est o[mn]i[n]u[m] ordi[n]e[m] istu[m]. lex aut[em] h[um]ana cu[m] non
o[mn]i[n]u[m] p[otes]t p[re]cepta q[ui] s[un]t de i[n]t[er]i[n]s q[ui]da[m] p[re]cepto[rum]
legis n[atu]re et exclusio[n]es tales q[ui] v[er]o i[n] pauciorib[us]
p[otes]t ec[on]stantias aliq[ui]s p[re]dictares p[otes]t a lege

nature deuiare nō hz pōctm ordinē duplicē
imutabilr annexū. et ideo magis pē reuocari
ul' mutari a summo ordītoze vl' a sua ordīcōe qz
lex nāte. hec rēli. ¶ Dixerūt tñ quidā qz de
dispensare poterat in pceptis scōe table. qā
p pcepta scōe tabule ordinat homo ad pxi-
mū. p pcepta uō pme table ordinat ad deū
sic ad finē ultimū. sblato at ordīe rei ad finē
tollit ordō vni' rei ad aliā et nō eo. Cui' rō
est quia ille ordō est ppter illū nō eo. et ideo
sblato ordīe ad pxiū adhuc remanz ordō
ad deū nō eo. et iō deus dispēare pē i istis
pceptis nō in illis. ¶ Sed q hoc obī. qā or-
dinē hoīs ad deū facit amor dei et ordinē hoīs
ad pxiū facit amor pxiū s; remoto amore
pxiū remō amor dei. i. 10. 3. si quis dixerit
quia diligo deū et frēm suū odit mendax est
ergo tē. ¶ V p hoc q filij isrl' mandato dei
acceperūt vasa egyptioz non tollebat ordō
pxiū ad pxiū qā non acceperūt ea nō ut
facta sua alias fecissent q amorē pxiū et p
oīs dei vñ non omiserūt furtū. ¶ Dō gō q
nō pē pceptis siue dispēare qd fiat malū nō
amora rōne mali q erat rō phibicōis. vñ
pcepit filijs isrl' qd tollerēt illa vasa amora
rōne furti. ¶ Ex pōctis verificari pē dētm
antiqz scz q duplex est malū. qdā est malū
in se et hoc nlla cōstantia pē bñ fieri et ideo
iō deus nō pē pceptis. vt odire deū ul' cognoscē
nō suā exhibidie et huiōi. ad est qd est malū
non in se et tale pē bñ fieri posita aliq arcu-
stantia et tale deus pceptis pē. ymo eo ipso qd
pceptis est bonū. hec alex. anglic. li. p. sūia. 2.
di. 24. *De expōitōe pmi pcepti*

Qonsequēter considerandū est de singulis
pceptis decalogi et pō de pmo pcepto
de quo pō sūt exponenda verba qbus
ēditur. scōo psequēdū est lacius de ydolatra et
alijs q p ipm phibent. Circa pmi pō de hys
q pntent ad decalogi qsi titlm. 2. de hys que
pntent ad ipm pceptū. 3. de hys que mouere
debent ad ipm obfauandū. ¶ Cū pmi ergo
scēndū q exo. 20. pmittit decalogo qsi titl's
talīs. ego sū dñs deus tu' qui eduxi te de tra
egypti dō domo fuitutis. Nam leges ferre et
pcepta iungere nō ouenit alicui nō pfit ml-
titudini. ut ergo dñs oñdat h cōuenire sibi
maifestat i pōctis vñ se esse dñm et rētoze
vniūsoz dicēs. ego sū dñs creās oīa p pōm.
deus fouēs et gubnās oīa p sapiām. ut enī
dicē dān li. i. c. 9. theos grece qd est idē q de
latine dī atxū qd est fouere vniūsa. dī ecā
atxaste qd est cōsiderare oīa. tuus te redimēs
et repans p bonitatē et clementiā. et sic in p-
dictis vñ p hec tria dñs deus tu' i sinuāt
ēnitās pē et fili' et spūs scs. p tria appropata
p pōctā tā vocabl'a desigta. p h q ibi singl'r
dī ego sū desigtur cēnde vnitās. et sic p qz
loquit. et iungit sequētia et mandata qā de
cui hoc facere cōpetit ut visū est. ¶ Sequē q

eduxi te tē. in quo oñdit cui loquit qā pō
educto de egypto. vbi attendendū q pcepta
decalogi innata sūt cui' libz oīcie. sūt et data
ipīs iudeis spā' et expōse ut hic dī. et ideo p-
cepta ista sū qd sūt innata respiciūt oīes
pnter. sū uō qd sūt data. illū plm singl'r
quē scz dō eduxi ad līaz de egypto. Spūa
tñ cū dī. eduxi te tē. tangit ēplex effectus re-
spondēs ēnitati appropat. educere enī est po-
tēcie de tra egypti sapie. egypte enī tenebre
intēpretat in quo error ifidelitatis notat. de
domo fuitutis ē bonitatis et clementie. domo
enī fuitutis est reatus pēti qā qui facit pētm
suus est pēti. Dicit gō. ego sū dñs q eduxi
te scz p pōm. deus q te eduxi de tra egypti. i.
de tenebris erroris et ifidelitatis ad itelligē-
tiā veritatis. ego tuus qui e. te. de. do. fui. i.
reatu pēti et pnoy morū ad libtatē grē et af-
fectōz bonitatis. ¶ Potest ecā spūa i dētis
vñbīs nōri bñfñ creacōis et bñfñ repacōis.
pmi cū dī. ego sū dñs deus tu'. sū cū sblat
qui eduxi te tē. d hys duobz sūt duo articl'i
fidei q mē oīes articl'os sūt maxia funda-
menta fidei. vñ sūt qsi duo radij siue oculi
dirigentes nos in via mādatoz dei. hō pus
oclos apit qz amblēt. sic hō pus dī cognoscē
p fidē quid exequat p opacōz. ¶ Acte gō pmo
ponit pōicta vba pntentia ad finē et postea
pōit mādata pntēcia ad opacōz. ¶ Notandū
autē q in illis vñbīs ego sū dñs tē. sū alex.
angl'. vt dētm est sup ponit qsi titl's decalogi
sū uō alios assignat rō pmi pcepti. ¶ Se-
quē videre dō scōo scz de hys q pntent ad ipm
pceptū. ēca q scēndū q pmi pceptū est. non
habebis deos alienos corā me nō facies tibi
sculptile nō oīes similitudinē q in celo desit et q
in tra deorsū nec eoz q sūt i aquis sub tra nō
adorabis ea nec coles. ego sū dñs deus tuus
fortis zelotes visitans iniquitatē pmi i filios
in terā et qzā gñacōz. eoz qui oderūt me et
faciens mīam i milia hys qui diligūt me et
custodiūt pcepta mea. ¶ In hys vñbīs pmo
ponunt ea q pntent ad ipm pceptū. Scōo ea
q mouere debent ad ipm obfauandū scz ego sū
dñs de' tu' tē. Cū pmi nō q ibi remouet
oīs ydolatra. ydolatra enī ē exhibicō honoris
soli deo debiti create facta. aut ergo exhibet
actu mēiori scz affectu. ppter qd dī nō coles.
aut actu extiori ppter qd dī nō adorabis. et
hōra assignat inter colere et adorare in glō.
honor aut exhibit' siue itēius siue extēius
aut est exhibit' create spūali iō dī nō hēbis
deos alienos. vñ orig. in glō. angelos qbus
gētes cōmisit excelsus vocat scripta deos qsi
a deo datos. vñ ego dixi dī estis. aut est ex-
hibitus create corpali et hoc aut i ymagine
ficta q nulli' rei nālis est ipntatā. iō dī nō
facies sculptile. aut ymagie vera. i. alicui'
rei ipntatā iō dī ibi. neqz oīes similitudinē
celestiū. trestriū. aqaliū. et noīe celestiū pnt

accipi nō solū sydera s; ead̄ aues quia aer dī
celū fm id̄ qd̄. 13. aues celi comoderūt illō.
Potest etiā nōri q̄ cult⁹ deoz alienoz dupr
apud aliq̄s suabaē. qd̄ā enī quas dā creatas
p̄ dijs colebāt sine iſtitucōe ymaginū. unde
varro dicit q̄ antiq̄ romani deos diu sine ſi
mulacris coluerūt. ⁊ hic cult⁹ phibeē p̄ cū
dr̄. nō hēbis deos alienos. apd̄ aliq̄s nō erat
cultus faſoz deoz sub q̄bus dā ymaginib⁹ ⁊
iō phibeē etiā ipay ymaginū iſtitucō cū di
nō fa. ē ſculp. ⁊ ipay ymaginū cult⁹ cū di nō
adorabis tē. **S**z forſan iſurget aliq̄s conē
xp̄ianos faciētes ymagies dicēs eos ydola
trare q̄a faciūt s; iō nō faciēs ē ſculp. neq; oēz
ſilitudinē. ſ; h̄ remō p̄ hoc qd̄ in textu ſequit̄
nō adorabis ea neq; coles. q̄ſi dicat nō faciēs
ea ad adorandū ul' colendū. xp̄iani aut̄ ad h̄
non faciūt ymagies ſ; ad mēorandū. et oīs
honor ille q̄ ymagini exhibet ut dicit dān.
ad p̄d̄p̄p̄ū. i. ad id̄ qd̄ ymago p̄ntat r̄ferē
honor autē q̄ exhibet ſcīs eſt honor dūlie ⁊ nō
latrīe. dūlia enī eſt honor debet⁹ creatē i q̄n⁹
eſt dīne bonitatis p̄cipatīa. latrīa nō eſt ho
nor ſolū deo debet⁹ in q̄n⁹ eſt p̄n⁹ oīs rei p̄
duetnū et oſuatiū. **D**ubitarēt aut̄ aliq̄s
de hoc qd̄ dr̄ aq̄s eſſe ſub t̄ra. ſ; hoc intelligi dī
reſpectu aquay q̄ reapiunt̄ in venis terre vñ
fontes erūpūt ⁊ fluia. rōne etiā h̄ay aquay
dr̄ eſſe t̄ra ſup aq̄s fm id̄ p̄s. q̄ fundauit t̄rā
ſup aq̄s. Non aut̄ intellr̄ reſpectu oceani qd̄
totā terrā cūit. ⁊ ei ſreminet ut naēa mū
guis. ⁊ h̄ dēta ſūt q̄n⁹ ad ſiſtēdē l̄re p̄mi p̄cep
ti. **A**d ampliōrē tñ itelliam nōri p̄t q̄ in
p̄dictis v̄bis ēa phibeē nob̄ p̄ q̄ n̄a mens
aut̄ tē arendentia creatoris. p̄ oīes p̄phane
pactōes demonū. ibi. nō hēbis deos alienos.
et hec ſiue ſiāt p̄ incātacōes v̄boz ſiue inſc̄p
tiones caractēz ul' ymaginū ſiue p̄ imola
tiones ſac̄ficōz. in h̄is enī trib⁹ oſiſtūt oēs
artes magice. phibeē igitur oīes p̄phane
pactōes demonū ſiue ſint ad ludīficacōz ſen
ſuū vt faciūt hystriones. ſiue ad t̄nsmutacōz
naēay ut fecerūt magi phonis. ſiue ad in
ueſtigacōz fuēoz otingendū ut faciūt dīni.
oīa h̄ vocat aug⁹ pactōes demonū. in talib⁹
enī a tēbūit creatē qd̄ debz a tēbūi creatori. et
ideo peccat⁹ s; p̄mū v̄bū p̄mi p̄cepti. ſ; non
hēbis alienos. ⁊ de faciētib⁹ h̄ dr̄ deu. 32. p̄
uocauit eū in dijs alienis. ⁊ iō fm aplm̄ ad
Ro. Edidit illos deus i paſſiōes ignominie
Scdo oīes falſe ſiſtēdē adinuētiōes erroz
phibeē. cū didē. nō fa. ē ſculp. oīs enī error
eſt fictio m̄tis. erroz autē facit fantaſia ob
nubilans rōz q̄ facit q̄ iō qd̄ nō eſt eē vidē.
hui⁹i aut̄ adinuētiōes errozū p̄cedūt aut ex
ip̄bo auſu iueſtigacōis phibite ut errores
phoz ſiē ponere mūdū eēnū et q̄ vñ i tellects
eſt i oībus hoīb⁹. **A**ut ex p̄uſo itellectu ſacre
ſcrip̄tē. ut hereses hereticoz q̄ male ſenāūt de
xp̄o. de t̄nitate ⁊ de ſpū ſcō. **A**ut ex iordīa to

affectu carnalitatis hūane ut errozes epycu
rozū dicētiū nullā aliā eſſe vitā quā iſtā. ⁊
nycolaitay dicētiū q̄ licz cuilib⁹ ep̄iter agē
cū q̄lib⁹. oīes iſti errozes tāq; ſtulti ⁊ vani
ſūt detestabiles quia ſūt s; v̄bū p̄mi mādati
ſ; nō faciēs ē ſculp. vñ iē. **S**tult⁹ ſcēs eſt
oīs hō a ſcīa ſua oſuſus ē artifex i ſculptili
ſuo vana ſūt opa eoz ⁊ riſu digna ⁊ in t̄pre
viſitacōis ſue p̄ibūt. 3. phibeē oīes p̄
uerſe appēdācōes creatay cū didē. nō oīes
ſilitudinēz tē. Oīs autē p̄uſa appēdācō crea
turay p̄cedit aut ex ſublimitate aut ex cu
piditate aut ex delēacōe. p̄ mō eſt ydolaēa
ſupboz. ſcdo cupidoy t̄ao laſauoy. ſiē enī dīē
iō qd̄ q̄s plus venerat⁹ ⁊ amat h̄ illi deus eſt
Colit autē ſupbo ſilitudinēz celeſtiū quia ſup
oīa diligit p̄ferri. **C**olit cupid⁹ ſilitudinēz ter
reſtriū quia ſup oīa diligit ditari. col. 3. aua
rida eſt ydoloꝝ h̄uit. **C**olit laſau⁹ ſilitudinēz
aqt̄iliū q̄a ſi oīa diligit delēari i delēis hui⁹
mūdi q̄ ſūt fluxibiles iſtar aquay. phyl. 3.
quoy deus venter eſt. **S**equit̄ videre de 3.
ſ; de h̄is q̄ mouere debent ad obſuandū p̄
p̄ceptū. que quidē ponunt̄ in h̄is v̄bis. **E**go
ſū dñs deus tu⁹ fortis. 3e. tē. vbi ponit̄ duo
ſ; cōminacō ⁊ p̄miſſio. ad obſuacōz enī p̄
cepti p̄apue mouēt timor ⁊ amor. ⁊ ſiē auis
ad uolandū indiget duab⁹ alis ⁊ ad ambu
landū hō duob⁹ pedib⁹. timor aut̄ aggnat⁹ i
hoīe ex oſideracōe dīe iuſtīe. amor nō ex cō
ſideracōne dīe mīe. **A**d icudendū g⁹ timorē
t̄nſgreſſiōis p̄ ponit̄ cōminacō ut ſic dīam
iuſtīa t̄meam⁹ ego iquit ſū dñs deus tuus
fortis 3e. i. fortissi⁹ h̄is zelū iuſtīe viſitās
ideſt iudicans iniquitatē patrū in filios tē.
Sed hoc vidē eſſe s; iō qd̄ dr̄. 18. fili⁹ non
portabit iniquitatē p̄ris. **A**d qd̄ n̄idē p̄ iō qd̄
hic ſequit̄ ſ; eoz qui oderūt me p̄ imitacōez
p̄ne malicie. etiā nō ⁊ q̄tā gñacōz ponit̄ q̄a
tñ ſolent viuere p̄res. puniunt̄ g⁹ in filiis
ad q̄s exēplū male vite t̄nſmiſerūt. **S**cdo
ponit̄ p̄miſſio ut dīam mīam oſiderem⁹ et
amen⁹. faciēs iqt̄ mīaz i milia. i. in iſinitū
diligentib⁹ me ⁊ cuſtodientib⁹ p̄cepta mea.
i quo oñditur q̄ iuſtīa excedat miſcōia.

De latrīa qd̄ ē ⁊ quō differt a t̄nſeſbia dūlia

Deinde poſt expōz v̄bozū in q̄bus edīf
p̄mū p̄ceptū oſiderandū eſt plen⁹ de
ydolaēa q̄ phibeē p̄ ipm̄. **E**ſt aut̄ ydo
latrīa laēa ydolis exhibita. latrīa enī dupr
ſumit̄ ſ; p̄rie ⁊ coīter. p̄rie fm qd̄ dī cult⁹
deo debitus ⁊ deo exhibit⁹. ⁊ hoc mō opponit̄
ydolaē. coīter nō ſumit̄ laēa fm q̄ eſt cl̄tus
ſolī deo debet⁹ et hoc mō ydolaēa p̄t dīa laēa
ſ; cū ille cultus ydolis exhibet̄. **E**t ideo ad
maiorē itelligentiā p̄ dō eſt de latrīa. poſtea
de ydolaēa. de laēa autē dō p̄ de ipa ⁊ poſtea
de actib⁹ ei⁹. **C**ir p̄ dō eſt p̄ qd̄ ſit laēa. ſcdo
quō dīr a t̄nſeſbia ⁊ dūlia. **Q**uantū ad
p̄mū oſiderandū q̄ laēa grece idē eſt q̄ religio

latine ut vult aug⁹. x. de ci. dei. c. g. unde dicitur
ibidem q^{uod} cult^{us} deo debetur q^{uod} tuor noibus vocatur
scilicet duobus apud grecos et duobus apud latinos.
apud grecos dicitur latría et theusebia et eusebia
id est cultus diuus vel cultus bonus. apud uero
latinos dicitur religio et pietas. ita q^{uod} hec duo
noia correspondet illis duobus licet quodammodo
sint in plus q^{uam} tantum ad modum consuetudinis. sic ergo
latría id est q^{uod} religio. religio autem dicitur a relegendo
scilicet p^{er}tinenda ad diuinum cultum ut dicit ysidorus li^o
ethi. q^{uod} huiusmodi sunt in corde frequenter reuoluenda
p^{er} u. 3. in oibus uis tuis cogita illud. vel a re-
eligendo scilicet deum quem p^{er} p^{er}sonam amamus ut dicit
aug⁹. x. de ci. dei. vel a religando. unde autem d^{icitur} vera
religione. religet nos religio vni omnipotenti
deo. ideo patet q^{uod} religio vnde dicitur dicitur p^{er} p^{er}sonam
importat ordinem ad deum. unde aug⁹. x. de ci. dei.
dicit q^{uod} religio distinctio non quilibet sed dei cultum
significare videtur. extenso tamen nomine refertur etiam ad
ea q^{uod} humanis cognitionibus exhibentur ut etiam idem
dicitur videtur ibidem. et sic religiosi dicitur p^{er}sonam
omnes q^{uod} deum colunt. sp^{iritus} tamen d^{icitur} religiosi qui
vitam suam totam deo dedicantes a mundanis ne-
gociis se abstrahunt. ¶ Cuius f^{ine} scilicet d^{icitur} d^{icitur}
latría et theusebia. licet aliqui sumant p^{er} eodem
f^{ine} p^{er}sonam acceptione. q^{uod} theusebia p^{er}sonam respi-
cit cultum interiori qui p^{er}sonam p^{er}tinet ad virtutes
theologicas. sed latría fuitur exteriori q^{uod} p^{er}tinet
ad iusticiam. latría enim grece idem est q^{uod} fuitur latría
de ratione sui vocabuli. ut vult aug⁹ li^o de tri-
ni. si autem latría respicit cultum interiori p^{er}sonam cum ille
consistat in credendo et sperando et diligendo deum
ut dicitur aug⁹ in enchiridion. tunc non est virtus cardinalis
sed theologica non inquit ab alijs distincta sed omnis
ad omnes illas f^{ine} boni. sed hoc modo non sumitur
ita p^{er}sonam sic modo supposito. cum nomen eius impositum
fuit a fuitur q^{uod} p^{er}sonam respicit actum exteriori.
utroque tamen modo attingit rep^{er}iri etiam dicitur. et f^{ine} h^{oc}
doctrinae posicoes diuificari. unde quodam ponit
etiam sp^{iritus} virtutis cardinalis scilicet iusticie. quidam uero
tres theologicas arcumplecti et utroque uere p^{er}sonam
dicitur sine orietate p^{er}sonam diuisum modum accipiendo.
f^{ine} boni. ¶ Sed quod se habet latría ad dulia. ¶ Re-
ad cuius euidentiam sciend^{um} q^{uod} dulia multip^{lex} fuit
vno f^{ine} q^{uod}ndam analogiam et tunc importat cultum
debitum nature superiori siue creature siue creatori.
f^{ine} aliquam rationem quia creator coicatur creature ut
pote f^{ine} ratione d^{icitur}. et sic accipitur in glo. ff. id^{em}
ps. in ecclesijs b^{enedic}ti d^{icitur}no. glo. deo cui debetur
latría. d^{icitur}no cui debetur dulia. Alio f^{ine} anthonomas-
tasia et sic dicitur reuerentia debita creature humane
dificata. et sic sumitur glo. sup. id^{em} ps. adorate
scabellum pedum eius. ubi dicitur q^{uod} dulia maior debetur
soli humanitati xpi. 3° f^{ine} significacoem p^{er}sonam.
et sic f^{ine} aug⁹ p^{er}sonam de trinitate. c. 6. latría dicitur d^{icitur}
tantum deo debetur. dulia uero honor debetur et ex-
hibitus creature rationali. et sic coiter accipi co-
suevit. et hoc modo latría et dulia sunt diuise sp^{iritus}
virtutis q^{uod} respiciunt cultus exteriores formaliter
diuersos. ¶ Aliiter enim et alia ratione adoratur

creator et creatura adoratur enim creator quia in eo
est summa maiestas q^{uod} est p^{ri}ncipale p^{ri}ncipium omnis boni
q^{uod} h^{ab}ere possit ille q^{uod} adoratur. creatura uero adoratur
in q^{uod}ntum consideratur ut adiuuans et hoc uel adesse
ut p^{er} cardinalis uel ad bonum esse ut p^{er} sp^{iritus}alis.
Si q^{uod}ntum q^{uod}re glo. sup. posita magis dicitur latría
deberi deo et dulia d^{icitur}no cum idem sit deus et d^{icitur}no.
dicendum q^{uod} d^{icitur}no coicatur creature. et de creatore et
creatura dicitur analogice deus autem non ita coicatur
sed si dicitur de creatore et creatura dicitur equo-
ce. et p^{er}sona dicitur latría debetur deo et dulia d^{icitur}no. non
ut significet q^{uod} alia sp^{iritus} adorandus sit in q^{uod}ntum
deus et alia in q^{uod}ntum d^{icitur}no. sed ut innotescat d^{icitur}ra
horum vocabulorum et filius cum d^{icitur}ra inuit inueniend^{um}
Ex p^{er}sonis p^{er}sona latría est virtus ad reddendum
honorem deo debitum habilitatiua moralis ad
iusticiam reducabilis. **De actibus latrie VI**

Prostea considerandum est de latría siue reli-
gione q^{uod}ntum ad actus eius. et p^{ri}mo in coi-
scendo in sp^{iritus}ali de actu sacrificandi. 3° de
actu adorandi. ¶ Cuius p^{ri}mu scilicet d^{icitur} q^{uod} religio
aliquos actus p^{ro}ducit mediantibus virtutibus
q^{uod}bus impat ordinans eos in dei reuerentiam. quia
virtus ad quam p^{er}tinet finis impat. virtutibus ad
q^{uod} p^{er}tinent ea q^{uod} sunt ad finem. et sic actus religi-
onis p^{er} modum imperij p^{er}sona. iac. i. esse visitare
pupillos et viduas. in tribulacione eorum q^{uod} est
act^{us} elat^{us} amia. et imaculat^{us} se custodire
ab h^{ab}itu scilicet q^{uod} elat^{us} a t^{ri}pantia uel aliq^{uod} huiusmodi vice
Aliquos uero p^{ro}ducit p^{er} se et immediate p^{er} q^{uod} h^{ab}et
ordinat^{us} tamen ad deum. et m^ultos actus h^{ab}et aliq^{uod}s.
interiores tamen p^{ri}ncipales et p^{er} se et isti videntur
esse deuotio et oratio. Aliquos uero h^{ab}et exteriores
q^{uod}si secundarios et ordinatos ad act^{us} interiores
q^{uod}bus ipa utitur q^{uod}si signis ad exatend^{um} mentem
ad actus sp^{iritus}ales et in aliquibus horum actuum
exteriorum corpus ad uenerandum deum exhibetur ut
in oratione. ¶ In aliquibus uero aliq^{uod} deo de rebus
exterioribus offertur et hoc uel p^{er}mittendo ut in
uotis uel dando ut in sacrificijs et oblationibus
p^{ri}ncipalibus et deam^{is}. hec enim d^{icitur} quia sacrificia
p^{er}sona d^{icitur} q^{uod} sit aliq^{uod} eca res deo oblata. sic
q^{uod} aialia occidebant. q^{uod} panis b^{enedic}ti dicitur frangitur
et comeditur. et hoc ipsum nomen sonat. nam sac-
ficiu d^{icitur} ex hoc q^{uod} h^{ab}et facit aliq^{uod} sac^{ri}. oblatio
autem dicitur d^{icitur} q^{uod} deo aliq^{uod} offertur. et si nichil
eca ipsum fiat. sic offertur d^{icitur} denarij uel panes
in altari eca quos nichil fit. ¶ Cuius omne sac-
ficiu est oblatio et non eo^{rum}. ¶ Primicie autem sunt
oblatioes q^{uod} deo offerebantur. ut legitur deu. 16.
non autem sunt sacrificia quia nichil sacr^{um} eca ea
fiebant. ¶ Decime autem p^{er}sona loquendo nec sunt
oblaciones nec sacrificia quia non exhibentur deo i-
mediate sed m^ultis cult^{us} diuini. ¶ In aliquibus
autem actibus exterioribus religionis aliq^{uod} diuinum
assumitur ut aliq^{uod} sac^{ri} uel nomen diuinum. Et
q^{uod} de oratione et deuotioe necno et de oblationibus
p^{ri}ncipalibus et deam^{is} atq^{ue} assumptione sac^{ri} i-
fra in suis locis agatur. **De assumptione vero**
nois diuini et ead^{em} de uotis in q^{uod}bus ead^{em} aliquo

primus

modo dei nomē assumit infra dicitur cū de
pcepto scōdo agitur. vñ restat ut ad pñs cō-
siderem⁹ tñ de adoracōe et sacrificijs. ¶ Sequit⁹
ergo vidē de 2º scz de sacrificijs circa qđ sciend⁹
qđ sacrificiū qđ offert⁹ exteri⁹. sūt spūale sacri-
ficiū int⁹. qđ aīa offert se deo sūm 1º ps. sacrificiū
deo spūs cōtribulat⁹. aīa autē offert se deo in
sacrificiū sic pñ⁹ sue creacōis et sic finē sue bñ-
ficacōis. et ideo illi soli deo est offerendū sacri-
ficiū tam int⁹ qđ ext⁹ vñ exo. 22. qui imolat
dñs occidet pterqđ soli deo tenent⁹ autē omēs
offerre deo sacrificiū tam int⁹ mentē deuotā
qđ ext⁹ bonā opacōz. sūm 1º ps sacrificare sac-
iustis. Est enī ēplex sacrificiū. s. bone opacōis
deuote ofois et imolacōis. pº est vñtū oīm
2º est theologicaz. 3º est spūale ipsius latrē.
Sequit⁹ videre de 3º articulo scz de adoracōe. et
de hac qđrunē pla. s. vñt⁹ adoracō iportet actū
corpale sūm qđ sic. vñt⁹ enī dñs dñm. g. liº ex du-
plicī natā cōpositū sūm. s. intellectuāli et sen-
sibili id duplicē deo adoracōz offerim⁹. s. spū-
tualē que consistit ī interiori motu aīe. et corpālē
qđ consistit in extēiori corpis hūilitacōe et quia in
oībus actib⁹ latrē id qđ est exteri⁹ referē ad
id qđ ē int⁹ sic ad pñcipalē id extēior adora-
tō fit ppter interiorē ut. s. ppter signa hūilitatis
que corpāl'r exhibem⁹ extēit⁹ affectus nñ ad
subidēdū se deo. qđ gnāle est nob ut p sen-
sibilia ad intelligibilia pcedam⁹. vñde genu
flectim⁹ nñaz īfirmītatē signēs respectu dei.
pñsternim⁹ aut nos qđ pñstentes nos nichil
ēē ex nob ¶ Vñt⁹ adoracō requirat locū detāatū
sūm qđ sic. sic enī dñm est in adoracōne pñcipal-
ior est deuocō mñtis intēior. scōdāriū autē est
qđ pñnet exteri⁹ ad signa corpālia. mens autē
int⁹ apprehendit deū qđ nō spñsensū aliq loco
s. corpālia signa nēce est esse in loco detāato.
et id loci detāiacō nō requit⁹ pñ ad adoracōz
qđ sit de nēcitāte et. s. sūm qđndā dicentiā sic
et alia signa corpālia sūm id. 10. 2. dom⁹ mea
do. o. vo. Per illa aut vba. 10. g. venit hora
qñ nec ī monte hº nē ī urīm adorabitis pñez
pñiat dñs cessacōez adoracōis tam sūm ritū
iudeozū adorancū in urīm qđ sūm ritū samar-
itanozū adorantiū in monte garā. vñqz enī
ritus cessauit veniente spūali euangelij verit-
tate. ¶ Sic gº loc⁹ detāat⁹ eligē ad adorandū
nō ppter eū qui adorat qđ loco cludat⁹. s. ppter
ipos adorantes. et hoc ēplia rōne. pº ppter loci
pñsecracōz ex qua spālem deuocōez conapiunt
adorātes ut exaudiant⁹. ut p ex orōne salo-
monis. 3. Re. 8. 2º ppter sac misteria et alia
scōtatis signa qđ ibi pñnent. 3º ppter scursū
multozū adorantiū ex quo fit oīo magis ex-
audibil⁹ sūm id. 18. vbi duo ul tres con-
grega. fue. in noīe m. ibi sū. ¶ Sciend⁹ īsup
qđ sūm qđndā pñcentiā adoram⁹ vsus orientē.
pñmo ppter dñe maiestatis idicū qđ nobis
manifestat⁹ in motu celi qđ est ab oriente. 2º
ppter paradīsū ī oriente pñstitutū vt legē gen. 3.

sūm lram. 40. īterpñtum. qđ redire qđram⁹ ad
paradīsū. 3º ppter xpm qui est lux mūdi. et dñs
orientis. zach. 6. et qui ascēdit sup celū celi ad
orientē et ab orientē ventur⁹ expectat⁹ sūm id
10. 2. sic fulgur exit ab orientē et pet usqz
ī occa. ita erit tē. ¶ Vñt⁹ tres pñone adorenē
vna adoracōe sūm qđ sic vna ē enī exñtia siue
essēcia siue excellēcia triū pñonaz et id vñt⁹
honor et vna reuēcia. et pñs vna adora-
tō debet⁹ in cui⁹ signū legē de abrahā gen. 18. qđ
tres vidit et vñū adorauit. dicens dñe si in-
ueni grāz tē. qñ tñ noīant⁹ tres pñone sigil-
lati ter flectim⁹ genua in signū triū pñonaz
¶ Vñt⁹ adorari possit aliq creatū. s. qđ sic. deo
enī debet⁹ reuēcia ppter ei⁹ excellēciā qđ cōicat⁹
aliqbus creaturis nō sūm eqūlitatē s. sūm qđndā
pñcipacōez et id alia venācōe veneram⁹ deū.
qđ pñnet ad latēam et alia venācōne quas dā
creaturas excellētes qđ pñnet ad dūliā. et qđ
ea qđ ext⁹ agunt⁹ signa sūt intēioris reuēcie.
qđ extēiora ad reuēciā pñnēda exhibent⁹
excellētib⁹ creaturis int⁹ qđ max⁹ est adoracō
s. aliqđ est qđ soli deo debet⁹. s. sacrificiū. et hēc
hñtur ex vñbis aug. x. de ci. dei. Scōm gº re-
uerentiā excellenti creature debitā nathan
adorauit dñm. 3. Re. 1. vbi dñs qđ nathan pñpha-
gressus añ regē dñm adorauit eū. pñus ī tñaz
et hoc edā mō adorauit abrahā angelos. gen.
18. et silr ioseph. 4. licet itelligi possit qđ adora-
uerit adoracōe latrē deū qui in pñona angeli
apparebat et loquebat⁹. iohes autē phibitus
est adorare angelū. apo. vñt⁹. tñ ad ostendēdū
dignitatē hoīs quā est per xpm adeptus ut
angel⁹ adqueat⁹. vñ subdit⁹ ibi. pñuus tu⁹ sū
et sūm tuoz. ¶ Tñ edā ad excludēdū ydolāte
occasionē. vñ subdit⁹ deū adora. ¶ Tñ ad ostē-
dēdū dignitatē iohis qđ excellēciā erat mñtis
angel⁹. Scōm edā reuēciā qđ deo dētur mar-
todex nōluit adorare amon timens ne dei
honorē tñsferret⁹ ad hoīez ut dñs hēst. 13. ¶ Vñt⁹
hūanitas xpi sit adoranda cultu latrē. sūm
hoc dup⁹ pñ itelligi. aut hñdo respectū ad hu-
manitatē xpi et sic cū sit creatū nō obstante
qđ est vñbo vnita nō est ei latrē exhibēda. et
sic dñat glo. sup id ps. adorate scabellū pedū
ei⁹. qđ caro xpi adorat⁹ a nob nō adoracōe la-
trē que soli creatori dētur. s. illa que dūlia
dignior est. ¶ Aut hñdo respectū ad vñbū cum
quo vna adoracōe xpi hūanitas adorat⁹. et sic
hūanitatē xpi cult⁹ latrē dētur. vna enim.
adoracōe adorat⁹ suppositū et natura ita qđ nā
p suppo. xps autē est nomē pñone ī duabus
naturis sūm dñm. li. 3. c. 3. et id vna et eadem
adoracōne adorat⁹ xps et hūanitas ei⁹. et huic
mō respondēdi scōdat dñm. li. 3. c. 8. dicēs
sic. vñt⁹ est xps pñfectus deus et pñfectus homo
quē adoram⁹ cū pñe et spū scōto vna adoracōe
cū incōramiata carne et nō inadorabilē car-
nē et dñcites. adorat⁹ enī in vna. vñbi ppo-
stati. hēc rich. ¶ Vñt⁹ ymago xpi sit adoranda

cultu latræ. **I**te ymago p^e dup^l cōsiderari
scz uel fm q^d est quedā res et sic nll's honoz
sibi debet sic n^c alicui lapidi ul' ligno. vl' fm
q^d ē ymāgo et tē qā idē modus ē i ymaginē
in q^o ē ymago τ i ymaginātū vn^o honoz de
betur ymaginī τ ymaginato. et iō cū xpc la
trā adoret ei⁹ ymago filii dī latrā adorari.
Vnde dan. li. 3. c. 8. q^d honoz ymaginis pro
uenit ad p^rotypū. i. ymaginātū. **S**ed ob
iatur i^o exo. 26. nō facies tibi ymaginē nec
sculptā silitudinē. dicend^o q^d i^o p^r eo tempe p
hibiti ē i q^o de^o natā hūanā n^o assūpserat. tē
enī cū dō oīo spē eēt in figurabil' erat. sec^o at
est p^r quā nāz assūpsit hūanā. Sunt at yma
gines h^oi ieroducte p^r simpliciu istructōz τ
p^r affect^o excitatōez q^d frequēt mouet mag
ex visis q^d ex auditis τ p^r maiorē τ frequē
ozem mēoratōz. Si dicat q^d h^oi ymagines
nec p^r vetus testam^o n^c p^r nouū approbant.
Dicend^o q^d apli multa cōsiderāt q^d i canōe nō
sūt int^o qē vnū de ymaginib^o. vn^o dan. li. 2. c.
8. dic^o q^d lucas xpm τ bē vgnis ymagines
dep^rxit τ xpus ymaginē suā abagaro dire
xit. vt hystoria ecclastica tradit. **V**trum
crux xpi sit adorāda adoracōe latē. **I**te honoz
sū reuerēda nō debet n^o rōnali cature i sensu
bili aut nō debet n^o rōne natē rōnal' τ h^o du^r
Vnomō in q^o rep^rntat nām rōnalē. alio^o
iq^o ei⁹ coniungit q^d cūq^z mō. **P**rimo mō solent
hoīes veniari ymagines reg. 2° ei⁹ vestē. vt^o
que aut venerāt homīes eadem veneracōne
qua venerāt τ regē. Si g^o q^rat de cruce i q^o
fuit xpc crucifix^o vt^o q^z mō ē a nob veniāda
vno^o iq^o rep^rntat figurā xpi extensi in ea.
alio^o ex tactu ei⁹ ad xpi mēbra τ ex hoc q^d
ei⁹ sangne ē p^r fusa. vn^o utroq^z mō adorāt ea
dem adoracōe cū xpo. s. adoracōe latē. et ideo
crucē alloquim^r τ dep^rcām qⁱ ipm xpm. si at
loquim^r de effigie cruce xpi i alia mā. s. lapī
di ligni l' alia mā t h^oi. sic veniām crucē tñ
vt xpi ymaginē q^z veniām adoracōe latē ut
est s. Aliq^z at dicūt q^d crux ipa i q^o pepēd^o xpc
in q^o ē res quedā nō adorāt eadē adoracōne
s. latē. cū vbo cū nō ptineat ad psonā vbi
qⁱ ps ei⁹. s. adoracōe ypdulie in q^o ē q^dā res
xpi rōne c^o filii τ vestis τ alia q^d ad hūilitatē
xpi referūt ypdulia adorant. et hec ē positio
thome. Alij uō dūt q^d illa crux nō debet ado
rari ut ē res q^dā n^c adoracōe latē n^c dulie.
s. adoracōe c^o dā honozis et reuerēcie tāq^z in
strū nre salutis sic eē reuēnti faciēta p^r eo q^d
sūt instrū nre salutis. τ h^o ē pō. boni. **V**trū
m^r xpi sit adorāda adoracōe latē. **I**te q^d nō p
eo q^d ē pura catura. qā tñ ē m^r dī q^d ē excel
lentissimū ita q^d excellētius pure cature cō
uenire nō p^r. iō sibi nō tñ oue^r honoz dulie
s. ypdulie q^d nōm sumit deglo. jē. 2. vbi
d^r dulia maroz τ dulia mīoz. **V**trū sactoz
reliq^z sint aliq^z mō veniāde. **I**te q^d sic. sic enī
vlt aug^o. p^rmo de ci. di. q^d ad aliq^z affiat ea q^d

de eo relinquunt p^o mortē venerat nō tñ cor
pus aut pres corporis s^c aliq^o exteriora ut ves
tes ⁊ filia. Manifestū ē aut q^d scōs dī veni
deb^o tanq^o xpi mēbra filios ⁊ amicos ⁊ in
cessores n^oros. et iō rliq^{as} sāctoꝝ qualescūq^o
in eoꝝ memoriā honore agruo veni^o debem^o
Vnde ⁊ ipse xpc h^o i rliq^{as} oueient honozat i
pñcia eay miracula faciēdo. **V**trū adūsari^o
adorari possit sine pccō. Ite q^d nō ē si xpc fo
re ēdā ē n^o inē^o ul^o ext^o actualit^o odi^o expri
matur. q^{ia} ipa nouitas rei isolite s^cideracōꝝ
⁊ attencōꝝ rquirit sic dī de b^{ea} v^{ir}gine q^d cogi
tabat q^lr ēēt ista salu^o i adoracōe ilo hostie
suffic^o hāc s^cdicōꝝ h^ore h^oitualr. s. si cōsecratio
debita est facta pro eo q^d hostie consecratio
est consueta. **De luyphaone i anuni VII**

Deinde considerandum est de vicijs opposi-
tis religioni sui late et primo de illis que con-
trariuntur cum religione in hoc quod exhibet
cultum diuinum. hoc denique manifestam ostendit
ad religionem huiusmodi per contemptum eorum que pertinent
ad cultum diuinum primum horum pertinet ad
superstitionem. secundum ad irreligiositatem. unde primo
considerandum est de superstitione et primo eius et primo in con-
sequens de primis eius in speciali. Circa primum plura queruntur
scilicet utrum supersticio sit vicium religioni contrarium.
Iste quod sic oppositum autem ei sic excellentissimum non quia
plus exhibeat in cultum diuinum quam vera religio.
sed quia exhibet diuinum vel cui non debet vel eo modo
quo non debet. Ex hoc autem supersticiosi dei sunt secundum
philosophum. libro. et hoc quod deprecabantur et immolabant
ut sui liberi superstites fierent. sed hoc est ethymologia
non significatio. **¶** Sed obicitur quod in glossa ad cor. 2. dicitur quod
supersticio est religio super modum seruata non ergo. tunc.
Iste sic bonum metaforice malum putat dicitur bonus
latro ita est etiam notitia virtutis quandoque accipimus trans
sumptionem in malum ut prudentia. quandoque potest per astu-
tiam secundum. id. luc. 16. filii huius seculi prudentes sunt fi-
lii. et secundum hunc modum superstitio dicitur religio. **¶** Tunc
sunt diuisae species superstitionis. Iste quod sic ut enim super
dictum est vicium superstitionis consistit in hoc quod trans-
cendit medium virtutis secundum aliquas circumstantias.
non autem quilibet circumstantiarum corruptarum diuisi-
tas variat speciem peccati. sed tamen quandoque referuntur ad
diuisa obiecta vel diuisos fines. secundum hoc enim accus-
morales species sortuntur. diuisificantur ergo. supersti-
tiones primo ex parte obiecti. prout enim diuinus cultus
exhiberi vel cui exhibendum est. scilicet deo modo tamen in de-
bito ut si quis tempore gratie coleret deum secundum veteris le-
gis ritum. et hoc est prima species superstitionis. **¶** Vel ex
cui non debet. scilicet cuiusque creature et hoc est aliud genus
superstitionis. quod diuiditur in multas species secundum diui-
sos fines diuini cultus. Ordinatur autem diuinus
cultus primo ad remunerandam deo exhibendam. et
secundum hoc prima species huius generis est ydolatria que diuinam re-
uerentiam indebitum exhibet creature. **¶** Secundo ad hoc
homo instruat a deo quem colit. et ad hoc pertinet super-
sticio diuinitatis que demones consulit per aliquam pacta-
cum eis inrita tractata vel expressa. 3. ad quendam
directum accusum humanorum secundum instituta dei que colit

primus

ad qđ primz supsticio qđrunda obfuaāay t hē
tria au². 2 de doc. xpia tangt. supsticiofū i qđ
est quicqđ institutū ē ab hoibz ad faciēda t co
lenda ydola pñēs ad colendā sic dñm ēatu:
ram ptem ve vllā ēature. t h pñet ad pñ
et post subdit ul' ad ofultaciones t pacta qđ
dam signoz cū dñonibz placita atqz fedata
qđ primz ad fm. t pñ parā. Ad hoc g^o pñet
omīs ligature tē qđ primz ad tēu. *De supsticio*

nil' in debm veri dei

Postea ofiderandū ē in spālī de pñbz sū
spēbz supsticionis t pmo d supsticioe
cultus idebiti veri dī. sō de supsticioe
ydolāte. 3° de supsticioe dinacōnū. 2° d supstī
aone obfuaāay. *Circa pñm qđrunt plā. s*
vñ i cultu veri dei possit eē ad pñiaosum.
Ite qđ sic. ut enī dīc au². li. d mēdaāū maxi
me pñiaosū ē qđ fit in pñetibz ad religiōz
xpianā. Est aut mēdaāū cū aliqz exē² sigt
pñū vitati sic. at sigt ad vbo ita t fēto. t i
tū sigtōe fēti ofistit cult' religionis exē² utz
exsup dēis. t iō si p cultū exē² aliqđ falsū
sigtērit erit cult' pñiaos'. h at pñitit du².
vno^o ex pte rei sigtē aqđ dīscōdat sigtīca^o cul
tus t h mō tpe legis noue p actis xpī mīste
rīs pñiaosū est vti cimonīs legis vetis qđ
xpī mīsteria sigtīcabant fūca. sic eē pñiaosū
esset signis cōfīti xpī eē passūz. *Aliomō*
expte colētis t hoc papue i cultu cōi qđ pñīf
tros exhibet in psona totā ecclīe. sic enī falsa
rūs eē pñēs ex pte alic² nō omīssa sibi.
ita eē exhibens deo cultū expte ecclīe pñ mod
dina auctōitate ab ecclīa ofistitū t in ecclīa
ofuetū. vñ dīc amb². idign² ē qđ aliē celebrat
mīsteriū quā xpī tradidit. et iō eē dīc glo.
sup coll. 2. qđ supsticō est qñ tradicōi hūane
nomē religiōis applicat. *Nota tñ qđ i dñis*
ecclīs dñis sūt ofuetudines i cultu dīno qđ i
nllō vitati repugnāt t iō sūt fūāde et eas
pñerire nō licet. *Vtrū i cultu veri dei possit*
esse ad supflūū. *Ite qđ sic. sciēs tñ qđ aliqđ dī*
supflūū dup². vno^o fm quātitate absolutā
et sic nichil pñ eē supflūū i dīno cultu. quia
nichil pñ homo facē qđ nō sit mū² eo qđ debz
deo. *Alio^o fm quātitate pporcionis qđ. s.*
non ē fm pporcionatū. finis at dñi cult' ē
ut homo det glām deo t ei sūciat se mēte et
corpe t iō quicqđ hō facit pñēs ad glām dī
et ad hoc qđ mēs hoīs deo subīdāt et eē corpe
pñodātā ofupīarū ifrenatōz fm dei t ecclīe
ordinacōne t ofuetudinē eoz qđ oūnit nō
supfluit i cultu dei. si uō sit ad qđ qđ ē de se
nō pñineat ad aliqđ tūm pñcōzū ā eē sit pñer
dei et ecclīe institucōz vñ of ofuetudinē cōem.
qđ fm aug². p lege hūana ē totū ē supfluum
reputandū t supsticiofū. qđ i extioribz tñ cō
sistens ad mīozē nō pñinet cultū. *Vñ au²*
li^o de vera religiōe i dūat i^o luc. 11. regnū
dei mētra uos ē cōtē supsticiofōs qđ. s. extiori
bus pñiapalem curā impendunt.

De ydolatria

Deinde ofiderandū est de supsticioe ydola
trie. de hac aut qđrunt plā. s. vtrū sit
spēs supsticiois. *Ite qđ sic ut dētm ē*
supra. ydolum enī deductū ē ab eo qđ ē ydos.
ut dīc yfido². ydos aut foīm dīc ab ydea
tractam ut dīc seneca. *Vñde ydolum pñe*
dīcē simulacrū repñtatū rei exñtis vñ rei
fictē et fm h ydolāte pñe dī cū simlācra co
luntur. ex cōi tñ ofuetudine qđ ēaturas cole
bant gentiles sū qbusdā ymaginibz imposi
tum ē nomē ydolāte ad sigtīcād quēcūqz cul
tum ēate. eāā si sine ymaginibz fīet. *Cultus*
namqz dīuin² sic ēate sensibili exhibebat p
aliqđ sensibilia sigt putā sacfīda ludos t alia
hī. ita eē exhibebat ēate repñtate p aliqđ sē
sibilem foīm sū figurā qđf ydolū. *Diuerfi*
mode tñ cult' dīuin² exhibebat ydol. qđam
enim p quādam nephariā artem ymagines
quādam oftruebāt. que vñtute demonū aliqz
certos effcūs habebāt vñ putabāt i eis eē ali
quid dīnitatis t p oñs ei cultū dīnū debet.
et hec fuit opīo hermetē tnegīstī ut dīc au². s
de a. dei. *Alij uō exhibebāt cultū dīnitatis*
nō ipīs ymaginibz s; ēaturis qz erāt ymagi
nes. oīa at h ad supsticōz ydolāte pñinebant
ut p; p aug². 2. de doc. xpīā. *Notandū at qđ*
apl's 1. cor. 8. dīc sam² qđ nichil ē ydolū in
mundo. p eo qđ ymagines ille qđ ydola dīcē
bant nō erāt aiāte n² aliquā vñtutē dīnita
tis hñtes ut hñes ponit qđ eē. āqđ ofpositū
ex aiā t corpe t filr itelligendū ē i^o qđ dīc ifra
10. c. qđ ydolis ymmolatū nō ē aliqđ qđ p h
modi ymmolacōez carnes ymmolate nec
aliquā sanctīficacōz ofeqbant ut gētiles pu
tabant n² aliquā i mūdīcā ut iudei ēdebāt
Nota eāā qđ laēa vno^o pñ sigtīcare actū hu
manū ad cultū dei pñinētē t sic dī vñuoce
fm qđ pñinet ad ydolātam sic eē solucio ēbu
ti vñuoce dī sū exhibeat uō regi sū flō. *Aliomodo*
simīē p ut ē iōē religiōi t sic cū
sit vñtus de rōne ei² ē qđ cultus dīnus exhibe
atur ei cui debet exhiberi et sic equoce dī dī la
ēa uē religiōis t de ydolāte. *Vtrū ydola*
tria sit pñm. *Ite qđ sic exo. 20. non adorabis*
ea. s. ext² n² coles. s. mī² ut exponit glo. t
loq̄tur de sculptrilibz t ymaginibz. *Nam et*
si omīs supiores reuēri debeam² nō tñ eadem
reuerēcia oībz debet qđ debet sūmo deo qđ in singu
lari rōe omīs excedit. *Dixerūt aut qđam he*
tīcā nō eē pñculosū sūqz pñecucōis tpe depñen
sus exē² ydola colat dum tñ mēte fīdē ser
uet s; hoc ē maīfeste flm. cū enī extior cult'
sic signū mīozis sicut ē pñiaosū mēdaaum
verbū ā fferere dñū ei² qđ ēdīt i corde. vñ eāā si
extiorem cultū exhibeat alicui oftra i^o qđ sen
tit in mēte. *Est eāā ydolāte gūissimū pec*
catorz. vñ dīc glo. sup leuē. 14. omne pñm
est in mūdīcā aiē. s. ydolāte maxīe. et h est
vñ qđ ē expte ipī pñā. sicut enī i re pub.

guissimū ē vī qd aliq̄s honozē regiū īpendat
altī quā ūo regi qā quātū ē in se totū ordiēz
rei p. p̄bat. ita ī p̄cis q̄ oīra deū omittunt
que tñ sūt maxia guissimū ē vī honozē dī
uinū īpēdere cātre qā q̄ ē ī se fa. aliū deū in
mōdo minues p̄apartū diuinū. Alio tñ mō
p̄t attēdi gūitas ex pte peccātis. sic dī gūi
ēē p̄cēm ei q̄ peccat scēē quā peccātis igno
rant et fm h̄ nichil p̄hibz gūi peccāē hēti
cos q̄ fidem scēter corripūt quā acceperut
quā ydolatrā ignozāter peccātes. et sūl edā
alia p̄cā p̄nt ēē maiora p̄t maiore p̄ceptū
peccātis. Que fuit cā ydolatrā. Rē cā ei dī
positia fuit ex pte hoīm. et hoc t̄pl̄r. p̄mo ex
ī ordinacōe affcūs. put. s. hoīes aliq̄e hoīez
numis honozātes ul. nimis venerātes hono
rem diuinū impēderūt ei. Scōdo qā h̄o nāclit
in rep̄ntacōe delectat ut dīc p̄hs ī sua poēta
t̄ iō hoīes a p̄n vidētes p̄ diligēciā artificis
ymagiēs hoīm exp̄ssas fctas diuitatis
cultū eis impēderūt. 3. p̄t ignozāciā veri dī
cui excellēciā hoīes non cōsiderātes q̄busdā
cātris p̄t pulcētudīez sū v̄tutē ditatis cul
tū exhibueūt. de hys t̄b̄ h̄ē ī lī sapie. de
p̄ma. c. 12. de fa. 13. de t̄da. 23. ut p̄z. diligenē
intuētī. Alia at cā ydolatrā. cōsummatia fū
ex pte demo. q̄ se colēdos hoīb̄ ex hibueūt in
ycolis dādo īnsa t̄ alia q̄ videbant hoīb̄ mi
rabīlīr faciēdo vñ p̄s oēs dī gēciā demoia. et
nō q̄ ī p̄ma etate nō fuit ydolatrā p̄t recētē
memoriā cātoris mōdi ex q̄ adhuc vigeat
p̄gō vni dī ī mēte hoīm. s. ī scōda etate le
gīt ēē iūeta a nemozth q̄ ut dī cogebat hoīes
ignē adozāē ul. a nino qui ymaginē p̄ris sui
beli adozāē fecit. Apud gēcos at ut dīc ysidō
refert p̄metē p̄m simlācra hoīm finxit de
luto. iudei ūo dicūt q̄ ysmahel p̄m simlā
cra deluto fecit. In sexta ūo etate exclusa ē p̄
v̄tutē t̄ doctīā xpī q̄ de dyabulo triūphat.

De dinacōe t̄ eius sp̄ecib̄ in cōi

Dista cōsiderandū ē dī sup̄sticōe dinacīa
et p̄mo in cōi 2. de p̄tib̄ ei in sp̄ali.
Circā p̄mū q̄runt plā. s. v̄tū dinacī
dō sit p̄cēm. Rē q̄ sic vñ dī deū. 28. nō sit q̄
phitones cōsulat neqz dinos. t̄ 26. q. 4. dī q̄
dinacōēs expēdit s̄b regul' quinquēni iaceāt
fm gōus p̄nīe dīffitos. Ad qd̄ itellīd nōd ē
q̄ dinator nō dī si q̄s p̄nūciat ea q̄ nēciō ul
ut ūi plib̄ eueniūt q̄būana rōe p̄nosci p̄nt
sic astrologi excogitē cāz p̄nūciāt īfallibīlīr
fūctas eclīpsēs et ex cōsideracōe stellaz p̄nūci
ant dīcēturālīr pluuias et siccitates. t̄ medi
ci sanitatē et mortē t̄ ita euenit ut ī plib̄
vñ vī ēē dinacō si q̄s aliq̄ fūctā cōtingēda deo
reuelāte cōgnoscāt. tē enī īpe nō dinat. i. qd̄
dinū ē fa. s. magis q̄ dinū suscipit. Tunc
aut solū dī dīnūciat qm̄ ī debito mō sibi p̄
nūciacōz fūctoz eueniūt v̄surpat. p̄. qm̄ p̄t dī
maīfestā reuelacōnez p̄nūciat p̄sūt aliq̄ fū
ctura cōtingēda ad v̄rūlibz ut sūt illa q̄ depē

dent ex lī. arbitrio. ul. ēē cōtingēda ut in pau
doribz ut sūt q̄ p̄ accēs cōtingūt siue ī rebz
bumais siue ī rebz nāclibz. sic q̄ lapide ca
dēte fiat t̄re motus et q̄ hoīe fodīete thaurus
mueniāt. p̄sare enī talia ē solī dī. vñ ysa.
21. Anūciatē q̄ fūctā sūt ī fūctm et scēm qm̄
dī estis. vñ ysidō. li. ethimo. dīc q̄ dīni dī
sūt q̄i deo pleni. ditatē enī se plenos simlāt
et astutia quadā fraudulēde hoīb̄ fūctā dīc
tur. it. h̄ ysidō cōstat at hoc ēē p̄cēm. vñ dīna
sēp ē p̄cēm. et iō iō. dīc s̄t m̄. q̄ dīna s̄p
accipit ī malā p̄t. S. obī qā au. dīc de lī
arō. q̄s audeat dīcē aliq̄z dīsciplinā ēē malā
s. aliq̄ artes sūt dinacīe utz p̄ plīm lī. demō
ria. g. vñ q̄ dīna nō sit p̄cēm. Rē q̄ aliq̄
artes sūt ad p̄nostēd fūctos eueniūt q̄ ex nēci
tate ul. frequēter eueniūt q̄ nō p̄tinet ad dī
uinacōz. s. ad alios fūctos eueniūt cōgnoscēdos
non sūt aliq̄ ūe artes sū dīsciplīe s. fallaces
t̄ vane ex dīcēdo demoīs ītrodūte. ut au.
dīc 21. de dī. dī. vñ sp̄es dinacōis sūt pl̄es
lī. q̄ sic. ut vlt ysidō. ethimo. li. ad qd̄ itel
ligendū q̄ oīs dīna vñ ad p̄cōgnōnē eueni
fūcti aliq̄ demonū cōsilio t̄ auxilio qd̄ qd̄em ex
p̄se qm̄z īmplorat qm̄z aut p̄t homīs p̄tīdō
nem se demō īgerit occitē vānis īquīfido
nibz futuroz ut m̄tes hoīm īmplez flitātī
ā vānitati. Est at vna vana īquīfido fūctoz
cū q̄s fūctā p̄nosce tēp̄tat. vñ p̄nosci non
p̄nt. demoēs at exp̄se īuocātī solēt fūctā p̄e
nūciatē m̄t̄pl̄r. qm̄z qd̄ q̄busdā p̄stīgīosis ap
p̄cōibz se asp̄ctui t̄ auditui hoīm īngerētes
ad p̄nūciādū fūctā t̄ h̄ sp̄es dī p̄stīgīū ex
eo q̄ oculi hoīm p̄stīgīū qm̄z p̄ sōpnīa t̄ h̄ dī
dīna sōpnīoz. qm̄z p̄ mortuoz aliquoz ap
p̄cōz ul. locucōz t̄ h̄ dī nig. māda ut dī ī lī
ethimo. nigros ēē gēce mozs dī latīe. mātia
ūo dinacō qā q̄busdā p̄cātacōibz ad hībito
flāgne videntē resuscitārī mortui dinacē t̄ ad
īnrogata r̄ndere. dīcūt ei demoēs sangnē
amare. qm̄z ūo p̄nūciant fūctā p̄ hoīes viuos
utz ī arreptīcis t̄ h̄ dī dīna phitonica qā
s. sic p̄ phitones q̄ sic dīc sūt ut dīc ysidō.
a phiton apollīne q̄ dī fūisse auctor dīnāci
qm̄z p̄ aliq̄s figuras l̄ signa q̄ apparēt in rebz
maīstis q̄ qd̄ si apparēt ī aliq̄ corpe t̄restri ut
ī igne ul. ī fūo l̄ lapide polito dī geomāda
a geos q̄ ē t̄ra. Si at ī aq̄ dī ydromāda ab
ydros q̄ ē aq̄. Si ī aere dī aerimāda. Si ī
igne pyromāda a pyr q̄ ē ignis. Si aut ī
vīseribz aīaliū ī molatoz ī arīs demonū dī
aruspīciū q̄ ī inspectō ī arīs. dinacō ūo q̄ sit
sine exp̄sa demonū īuocacōe dīuidīr ī duo
gēti quoz p̄mū ē qm̄ ad p̄nosceō fūctā cōsidera
mus aliq̄ ī dīspōitīonibz alīaz rez. et si qd̄
aliq̄s nitatē p̄nosce fūctā excōsideracōe situs
et motus siderū h̄ p̄tinet ad astrologos q̄ dī
cantē geneatīa p̄t nātaliū cōsideracōes dīez.
Si ūo ex cōsideracōe dīez l̄ horaz l̄ auraz ēē
dīcūt auruspīces q̄ s. dīes et horas ī nego

primus

et opacōibz agēdis obfuaat. Nō tñ q ob
feruaē tpe qñz ē ifidelitatis ut i hys q pure
depēdent a li. arbitio. qñz nēcitatis f. ppe pcep
cū ut i nupcijs celebrādis. qñz fagaatatis
vt i hys q cāz hnt nālē. ut i potioibz mīncōi
bz t hōi. Si uo puoces l' mor' auu l' qñcūq;
aīaliū fū pēnutationes hōim l' saltus mē:
broz. hec pīnēt generalit' ad auguriū. qd sic
dī qī auigeriū l' auigariū a gēstu l' garritu
auu fūc auipiaū ab īfpectiōe auu. qñ p mū
pīnēt ad aures fm ad oculos i auribz enī hōi
pāpue solēt cōsiderari. Si uo hōi cōsidera' fī:
at ēca vba hōim alia ītencōe dēā q qd rēdōt
ad fūm qd vlt pnoſcē dī omen. Si at cōfī
rēnt aliq dīspōnes figuraz i aliqbz corpibz
vīfui occrētes erit alia spēs dīnacōis. Nam
ex lineamētis man' cōsideratis dīna' fūmpta
dī cyromāca cyros enī gce dī man' latine.
Dīuina' uo ex qbusdā figuris m spatula
alie' aīal' apparētibz dī spatulimāca. Ad 2°
uō gen' dīnacōis q ē fīne expōſa demo' iuo.
cacōe pīnēt dīna' que fī ex cōfīdēacōe eoz q
eueniūt ex qbusdā q fero fūnt ab hōibz ad m
qñdōū ad occltū fū p cōfīdēacōz pūctoz qd p
tīnēt ad artē geomācie. fū p cōfīdēacōz figūz
q pueniūt ex plūbo liqfēo i aqm fū pīecto
ex qbusdā cedul' ſēptis l' n ſēptis i occltō re
pōſitis cū cōfīdēacōe quīquā acapiat. l' edā ex
feſtuas i eqlibz ppoſitis qd maiorē l' minorē
acapiat ul' ē ex ta xilloz pīecōe qd pūcta
plā pīdat q omīa fortū nom hnt. Vnde
noīe ſortilegij cōtinent. Sic g^o tplex ēē gen'
dīnacōis qz p mū ē p mīfēſtā demo' iuocacō
nē. fm p ſolā cōfīdēacōz dīſpōſicōis l' mor'
alie' rē. 3° ē dū faam' ad ut nob mīfēſteē
aliq occltū. p mū pīnz ad nīg' māticos. 2°
ad augures. 3° ad ſortilegos. Sub qlibz at
hoy mltā cōtinent ut ex dēcis. Omēs modō
pōctos pōt au'. t hnt 26. q. 2. l' gen' t q. 4.
n^c mīrū t. c. epī. t q. 4. nō obfuetis. S; cō
fūpōca obf' mltip'. aīe enī ſtōzū nō fauēt il
līate ītērogacōi. f; ſauli ītērogātī de eueni
fūc bellī p mīlīerē phitonīſā ſamuel appa
ruit. t fūc m bellū pōix. g^o dīna' q fī p m
uocacōez demo' nō ē pētm. 1° aues cē fūcō
enēt' tēpoz aliq nācāl' agnoſcūt fm i dīe. s
mīlū' i celo agnoſcūt tps fūū. f; nācāl' agao ē
īfallibil' t a dō. g^o uti agaoe auu ad pēcog
noſcēda fūcā. q ē auguriari nō ē illīcētū.
1° gēdeon i nūo ſtōz. pōmē vtz hēb. 11. q tñ
vſ' fūit omīne ex hō q audī' rācātōz t ītēp
tātōz cōdam ſōpnij. ut legīē iudicū 4. Et fī
mīl' elīezer fū' abrahe. ut legīē gen' 22. g^o
vſ' q tal' dīna' n fīc illīcētū. 1° ad p^o dīcēd
q fīc au'. dīc' ad ſimplīcāmū n ē abſurdū ē:
dere aliq dīſpēſacōe p mīſſū fūiſſe ut n dīans
te arte magīca l' potēca f; dīſpēſacōe occltā
q phitonīſā t ſaulē latebat ſe iuſtī ſpē oīde
ret regis aſpēibz dīna eū ſmā pēuſſur'. l' nō
ūe ſpē ſamuel a ſua rēqē ē exatē. f; aliq

fantasma t illuſio demo' ymaginaria dya
boli machīnacōibz ē fēcā qz appl'at ſamuel
ſēpēa fīc ymgīnes ſolēt rez ſuaz nōibz ap
pellat. Ad 2° dīcēd q illa auctōitas loqitur
de cog^o ne auu īſpētu eoz q pīnēt ad eas. et
ad h pōlēda eoz mor' t voces cōfīdēacōe nō ē
illīcētū. p. fī qm ex hoc q cornīcula cōcōtat
plūmā ēē cōto fūcāz pōicat. Ad 3° dīcēd q
gēdeon obfua' rācātōez t ex pōſicōez ſōpnij
acapēs eā p omīne qī ordīnatā ad ſuī īſtruc
tīōz a dīna pūdēca. t ſīl' elīezer attēd' vba
puelle ofone ad dīm p mīſſa. Ad h nō q m
noua lege mēs hōmīs arceē a tēpālīū ſolīa
tūoīe. t iō i noua lege nō ē ad īſtītutū ad p
cōgītōz fūcōz eueniūt dī tēpālībz rebz. In vetī
at lege q p mī ttebat trena erāt cōſultacōes de
futuris ad īlīgīōnē pīnētes. vñ dī yſa. 8.
cū dīxerit ad vos qīte aphītonībz t dīnīs
q ſtudēt i mātacōibz. ſubd' qī rōz. nūq nō
pōſos a deo ſuo rēqret vīfīōz p mīus t mor
tūis. Tūerit tñ ēē m noua lege aliq pphēcie
ſpē hntes q mltā dī futuris euenībz pōīxerit.

De cognitione demoni respectu futurorum XI

Dēinde cōfīdēacōi ē de pībz dīnacōis i
ſpālī et p mō de dīnacōe per demoīa.
Scōdō dīnacōe p aſtra. 3° de dīnacōe
p ſōpnīa. 4° dīnacōe p ſortilegia. Circa
p^o ad maiorē hō materie euidēcā cōfīdēacō ē
de agnīcōe demo' īſpētu fūcōz. t hō gīa qīu
tur plā. f. vt' demoēs agnoſcūt fūcā. 1° fu
tūroz tplex ē gen'. quedā ei fūcā hnt dīnīa
ta s cīs t īfallībīles ut illa q attēdunt ēca
motū corpōz ſtīoz i qbz ē dēcīa. t oīs īmpe
dīntī remotio. t talia pnt cōtīdīnalr ſarī
nō ſolū a deo. t m dō ſ; ēē a cāca. t hoc i ſua
cā fīc temp' eclīpſis t cōfīlīū. Quedā hnt de
cīatā cāz hō fallībīlē ut illa q ſūt fm īnfe
rīozem nācā q iō hnt cām dēcīatā qā ītēcō
nācē mouet dēcīate ad vñū. iō uō fallībīlē.
qā mltip' pē occurē īpēdīntū vepore q ag
ſēiat' fī tēa pīguīs ē t bona dīſpōſī' ſupe
rīoz corpōz aſſerat fructū pīguē t īſta pnt
qdamī' ſarī et pſarī nō tñ a deo. f; ēē a cā
tura q nouit nās rez ſupīoz t īferīoz n tñ
īta cōtīdīnalr fīc pōca. Quedā hnt cām i
dēcīatā t fallībīlē fīc ea que ſūt a volūtate
nīa q i dēcīatā ē ppe hō q ē ad oppōīta t fallī
bīl' edā qā pnt volētī pſīcē occurē mltā m
pēdīnta. et talia nō pnt cōtīdīnalr ſarī
ab aliq cāca m ſe īpā ſ; ſolū a deo. vl' p rue
lacōz dīnā. vñ dām. lī. 2. c. 2. dīc' q fūcā nez
āgelī neqz demoēs nouēt ſ. nālī cogcōe t lo
qē de futuris cōgītībz. Rō aut hō ē īſta. qā
cogcō cācē pēndz ex re. qm g^o. res mēta ē m
ſe t i ſua cā iō cāca nō pē illā cōtīdīnalīc
noſcē ā pſare. dīna aut agcō nō depēdz a re
bus ymmo oīa q nouit fm mod' vītātis nō
et qā ſua vītās ē cōtīſſīma cōtīſſīme cognoſcit
cōgītēcā ut nēcā. et fīc cōtīſſīme nouit īta
pē cōtīdīnalr dēmoſtrāē t reuelāē. iō pēcog

futuroꝝ l' e dei vl' a deo. r id cu talia fuca p:
dicunt p dco d' d'na qd t'is e actus din?
qd dyaboli supbi maxie conant on de hoc in
se h're. et id dice q demoēs p seipos fuca cōtē
gēa p'fāt cōtudināl' h' e eis atēbue qd dī
est. id ē ibi ifidelitas r ifidelitati frequē an:
nexa ydolāta. id dīna ē phibita. **Q**uam:
uis at demoēs nō pnt p seipos fuca ptingen
da sare cōtudināl' tū frequē vera pōit.
qd euectū fucoꝝ aliq mō p'fāt l' p'fāt. h'
aut qua' sāt sic dīc au. 3. sup gen. **A**ut ei
sensus l' ingenij aēmonia. **A**ut m'la expi
enda. **A**ut dolosa cautela. **A**ut aliena docē
na. **S**ens' aēmonia ut qn vidēt diligēt cō
siderāt ad qd iclīnēt affectio n'ra ul' que sint
inducēda ul' rēxēda. expiēda tempoz quia
ex talibz vidit accidē talia. dolosa cautela
qn pponit aliqd facē r pōit qd ali' sit fctū.
Alienā docēna qn iusto dei iudi' pmittit ab
angelis ad discere. **E**t sic p q demoēs fuca
ptingēda et si pnt pbabilē p'fāt nō pnt tū
cōtudinālē. Sz obī qd astronomi r mathe
matica pcurfū astroꝝ p'cognoscūt et dicūt
m'la fuca. et videm q i m'lis vera dicūt.
Sz maior ē intelligēda i anglis g' tē. **R**e q
astronomi vl' mathematica frequēter dicūt
vera p'cicturādo l' fm legē astroꝝ l' fm dyab
boli pmercū. fm legem astroꝝ ut qn stella
dīatur q hēt impressiōē sup diūfos humoꝝ
res tūc disponit fm hoc hōiēz ad diūfos mo
res r affectōes. fm omīcū dyaboli vt qn no
lunt vim astroꝝ vltra p'ndere qz ad id sup
q pnt. tē enī nō dyabol' ad eēt ita frequēter
flm sic vñ dicerēt. nūc at cū toto auxilio de
monū frequēter flā pōit r deapit. sz tāta
ē demonū astucia. q ita sāt occultae frau:
dem suā ut on dant erroꝝ sine defectū fuisse
in astronomo p'fātē nō i arte l' dyabolo
assiste. **I**n hoc g' stat rō q astronomi d cō
tingētibz hūtibz cām fallibilē r idēmmatā
nō p'fāt vera nō excōiectā. r diabolus ex
maiori p'cēta illa p'fāt nō tū cōtudināl'
p'fāt. h' bon. **V**trū demoēs p'cognoscāt plu
uias r hui' dī. **I**hē qdam dicūt q licz demoēs
p suā nāalē vtutē hēant futuroꝝ taliū val
de pbabilē p'cicturā eo q qd eoz cē sūt nāles
et dēmmate ut i pluribz eueniūt. tū qd pre
dicte cē sūt ipedibiles id hui' dī futuroꝝ cōtā
p'cognitiōz p suā nālem vtutē h're nō pnt.
Et si dicāt eis q i' impedimētū qn euenit
p cāz nālem q de nēitate opat. dicūt q scur
sus cē ipediētis aliqz effectū et cē q quātū eāt
ex se eāt nata illū effectū pducē. qn ē p acci
dens. r a cā vñ tal' scurs' nō hē aliquā cāz
nālem p se qd nō sit vere vñ nō ē vere ens.
Vnde plūs 6. metha. dīc de tali ente q ē ppi
quū nō entī et q tal' entis non ē gnādo n'
corrupcō. p hac eē opione v' plūs eē i eodē
li' vbi repbat opioz dicēti omīs effectū nā:
les euenire de nēitate. si enī scurs' cāz nāliū

semp eēt de nēitate omīs effectū nāles eueni:
rēt d nēitate q plūs reputat flm. **P**ro hac
eē opione facē v' excōica' cui' dam articlū q
est tal'. s. q nichil sit a cā s' onia eueniūt d
nēitate r q oia fuca q erūt d nēitate erūt
et q nichil euenit ptingēter p'fāt dō omīs
causas ē eroz qd scurs' cāz ē d diffōne cāual'
effect' fm boz. de p'fāt cōe. **A**li' vñ dicūt d
ruiū qd nā q de nēitate opat r id omīs effec
tus nāles nisi ipedianē p libuz arbitaz vl'
anglicaz vl' hūanū de nēitate eueniūt p'fāt
pōita i fluēda gnāli q nē. ē ad p'fāt cōz nāe
cāte r ipi' opacōez. vñ si nā disposint nubē
ad pluuiā de nēitate resolue ē i pluuiā nō su
pueniat aliq cā forāoz nāl' q h' d nēitate i pe
diat. a cā g' nēcia eueniūt et a cā nēcia i pe
diunt. **C**um enī demoēs sāt vtibilitatē nā:
lem eloy r corpoz celestū r motum r cōtū r
cōuictōne planetaz int se et cū stellis fixis
p'fāt pnt p suā vtutē sub cōtitudine futurū
euentū istaz ipressiōnū nāliū r futurū impe
diunt ne dispō ad eas reducāt ad actum.
Pro ista opioe ē q videm' forācas imihte
pluuia portatē gnum i cauernā qd p'cognos
cunt futurā pluuiā g' m'ltomagis dyabol'
p'cognoscē pē. **Q**ui vlt tenē opioz p'fāt pē rñ
dē ad id de formidz q id nō faciūt qd fucaz
pluuia p'cognoscāt. sz qd ea q pluuiā de p'fāt
fuca antecedūt faciūt qn dā i mutatiōe i co
poribz fornicarū p quā quodā nālī i stinc
tu mouent ad portand gnum i cauernā. patz
g' q id faciūt p'fāt hoc q p'fāt ē nō p'fāt hoc q
ē fuem. **P**otest eē dīa q qd sēctia pē nāl' i
mutari ab ifluēda celestū nō sic at intell'ina
id nō ē in cōueniēs qdā bruta p illā imu:
tatiōz pnt aliq fuem p'cognoscē p'fāt i
uā q itelle' dyaboli p suā vtutē nālē s' cō
titudine p'cognoscē nō posset. **Q**ui at tenēte:
cūdam opioz rñdent ad articlū excōicatū q
non ē p'fāt eos qd nō ponūt q effectū depēden
tes ex libo arbitō dīno anglico vl' hūano de
nēitate eueniāt qn eueniūt n' q nēcio ipe:
dianē qn impediunt q ponebāt illi p'fāt qd
p'fāt articl' fuit excōicat'. **V**nde nec po
hēc opio scursū causaz q sūt volūtariē opā
tes esse nēcū qzuis ponat scursū cāz pure
nāliū de nēitate cōcurrē q cōcurrūt suppo
sito motu celi sic mō ē et tali ifluēda gnāli
sine q nll'a catura eē possit n' agē. **S**z tū h' fa
opio q'lcumqz iadat ipediētū articlū excōi
catū seu quēcumqz aliū ē fugiēda. h' dīc rich
Vtrū demoēs p'cognoscāt cogitatiōes cordiū. **I**hē
cogita' cordis dup' pē p'cognoscā. vno' in suo
effectū. r sic nō solū ab anglo sz eē ab homīe
cognoscā pē r tanto s'btili' quāto effectū h' dī
fuerit magis occult'. cognoscā enī cogita'
cordis iēdum nō solū p actū extēozem sz eē p
immutatiōz vult' r eē mediā p aliquas affec
diones animi p pulsū cognoscē pnt et m'ltō
magis angli ul' eē demoēs quāto subtilius

huius inmutaciones occultas corporales p[er]ducuntur
 dicitur au[tem] i[n] li[ter]a de dinacoe demo[n]i. q[uod] aliqui ho[m]i[n]i
 disp[on]es n[on] solu[m] voce platas s[ed] et cogitacio
 ne exceptas cu[m] signa quedam ex a[n]i[m]o exp[er]imunt
 in corpe tota facilitate p[er]discunt. quauis i[n] li[ter]a
 re[fer]taco[n]e hoc dicat n[on] e[ss]e asserend[um] qu[od] h[ic] fiat
Alio p[ro]p[ter] agnosca cogitaciones p[er] ut s[un]t i[n] in
 tell[ect]u et affectio[n]es p[er] ut s[un]t i[n] volu[n]tate. et sic
 solus de[us] cogitacio[n]es cordiu[m] et affectio[n]es volu[n]t[atis]
 tati agnosce p[er] cui[us] r[ati]o e[st] q[uod]a volu[n]tatis e[ss]e nature
 r[ati]onal[is] soli deo subiaceret et ipe i[n] ea sol[us] opari
 p[er] q[uod] e[st] p[ri]ncipale ei[us] obiectu[m] ut vltim[us] finis.
 et i[n] eo q[uod] i[n] volu[n]tate s[un]t vlt[im]e q[uod] ex volu[n]tate so
 la dep[en]dent soli deo s[un]t nota. manifestu[m] e[st] a[ut]e[m] q[uod]
 ex sola volu[n]tate op[er]and[um] q[uod] aliq[ui]s actu aliq[ui] co
 fidet. q[uod]a cu[m] aliq[ui]s hab[et] h[ic] scie[n]t[ia] vlt[im]e sp[irit]us itelli
 gibiles in eo exi[n]tes vti e[ss]e cum vlt[im]e. **V**angelus n[on] p[er] illabi a[n]i[m]e g[ra]t[ia] n[on] p[er] n[on] i[n] uide[n]t e[ss]e
 que s[un]t i[n] a[n]i[m]a. quid[am] s[un]t i[n] i[n]t[er]no a[n]i[m]e. unde
 au[tem] de eccl[esi]e dog. c. 28. dicit i[n]t[er]nas a[n]i[m]e cogitacio
 nes dia[bol]i n[on] uide[n]t e[ss]e sum[us]. et 3. **R**e. s. d[icit] tu
 sol[us] nosti cor filio[rum] ho[m]i[n]u[m]. **N**otand[um] a[ut]e[m] q[uod] im
 muta[n]s sensib[il]i et corpal[is] q[uod] s[un]t comita[n]t cogita
 cio[n]es ho[m]i[n]is q[ui]z e[st] ita exi[n]t et i[n]determinata q[uod] dy
 abol[us] p[er] ea i[n] etiam cogitacio[n]e cogitacio[n]is venie[n]t
 n[on] p[er] q[ui]z e[st] ita fortis et determinata q[uod] p[er] illa p[er]
 agnosce cogitacio[n]es qu[od]a t[ame]n ad sp[irit]us ut q[uod] cogi
 tat de i[n]uidia l[ib]e de luxuria. n[on] e[ss]e t[ame]n q[uod] p[er] eam
 posset e[ss]e i[n]determinat[us] agnosce[n]t q[ui]z ad om[n]es e[ss]e i[n]
 stancas singul[ar]es. h[ic] rich[ardus]. **V**tru[m] ho[m]i[n]ib[us] liceat
 vti m[is]t[er]io l[ib]e arte demo[n]i ad agnosce[n]d[um] futu
 ra ad aliud. **R**e. vti m[is]t[er]io dyabol[us] p[er] itelli
 vno[rum] v[er]itate dina ei aliq[ui] licet imp[er]ado et hoc
 mo[do] lic[et] vno paul[us] ut h[ic]etur ac. 16. impauit
 sp[irit]u malo q[ui]erat in puella phitonica exire
 ab ea et exiuit eadem hora. **S**ec[un]do ipe[m] failia
 riter l[ib]e amicabil[is] i[n]uocaco[n]e et hoc mo[do] e[st] illi
 cum. et phibitu[m] ho[m]i[n]ib[us] p[ri]mo lege dina. v[er]u[m]
 leui. 19. p[er]p[et]rat occid[ere] q[ui] s[un]t i[n]stancas magos et ario
 los. fo lege p[er]p[et]rat ut 26. q. 2. et q. 4. p[er] tota
 et ex. d[icit] maleficio et mat[er]i. nemo. 3. e[ss]e sic e[ss]e
 lege ne eo q[uod] dyabol[us] e[st] obstinat[us] adu[er]sarius
 suu[m] p[ri]ncipis n[ost]ri. s. dei. et ab eccl[esi]a irrenocabi
 li[ter] p[er]s[er]us et ita m[er]da et fallax. q[uod] si q[ui]q[ue]
 dicit v[er]itate v[er]ile aut dicit ea opul[us] a deo aut
 ut sibi magis e[ss]e i[n] m[er]da ut sic deap[er]
 at cautelos[us]. et i[n] q[uod] failiari[us] i[n]uocat e[ss]e p[er]cat
 dir[ect]e d[icit] de[us]. et e[ss]e eccl[esi]am et e[ss]e se ipe[m] cu[m] dya
 bol[us] sit g[ra]tis h[ic]uani pessim[us] inimic[us]. **E**st a[ut]e[m] ibi
 p[er]cat. aut i[n]fidelitatis ut si e[ss]e d[icit] de[us] d[icit]u[m]
 aliq[ui]d ei att[ri]buat. aut ydolatre ut i[n] oblonib[us]
 et sacrificijs. aut salt[em] i[n] obedie[n]t[ia] q[uod]a facit e[ss]e p[er]
 hibitio[n]e dei et eccl[esi]e. ut s[un]t d[icit]u[m] e[ss]e. **E**t q[uod]a artes
 magice s[un]t cu[m] q[ui]busda[m] demo[n]i i[n]uocatio[n]ib[us]. l[ib]e cu[m]
 q[ui]busda[m] o[mn]i[n]g[is] cu[m] demo[n]ib[us] i[n]o vti magis
 artib[us] e[st] phibitu[m] t[ame]n illiati et p[ro]ph[et]ia. vno
 au[tem] 2. de doc. x[rist]i de magis artib[us] loqu[en]s
 dicit. om[n]is g[ra]t[ia] hui[us]modi artes e[ss]e nugatorie vel
 noxie s[is]t[em]at[is] ex q[uod]a pestifera societate ho[m]i[n]u[m]
 et demonu[m] q[ui] pacta i[n]fidel[is] et dolose amittit

ostituta penitus s[un]t repudiada. et refutada
 xpiano. **S**i ob[er] q[uod]a bo[n]e in p[ro]hemio s[un]t d[icit]u[m] fillis
 cathe. dicit q[uod] boni ho[m]i[n]es n[on] al[iter] cauent ma
 la n[on] nouerit illa g[ra]t[ia] o[mn]is scia e[st] bona s[un]t sit re
 spectu bo[n]i s[un]t mali. s[ed] ars magica e[st] scia g[ra]t[ia] t[ame]n
 n[on] **R**e. q[uod] est vni q[uod] ars magica sit scia s[ed] e[st] s[is]t[em]a
 do vni n[on] licet ea discere l[ib]e docere l[ib]e illa vti. h[ic] rich[ardus]
Vtru[m] p[er]cat sit i[n] caractib[us] q[ui] fieri solent i[n] talib[us]
Re. q[uod] e[st] ibi magnu[m] p[er]cat. q[uod]a s[un]t admistiu[m]
 demo[n]i implozadum q[uod] non licet et i[n]o malo
 s[un]t fine. **S**i q[ui]a vni h[ic] v[er]itate dicitur q[uod] n[on]
 h[ic] ex se. s[ed] ex dyabolica p[er]cat. sic ei dyabo
 lus pepigit cu[m] h[ic] q[ui] s[un]t ei fauiliars q[uod] talia
 signa recognoscit et ad talia se p[ro]ntem offer
 ret. o[n]dit a[ut]e[m] p[er] illa se cogi ut o[n]dat ad e[ss]e
 v[er]itatis i[n] hui[us]modi artib[us] i[n] q[ui]bus s[un]t m[er]ta nepha
 da p[er] q[uod] abducat h[ic] a fide et a cultu d[omi]ni. nec
 facit hoc dyabol[us] q[uod] i[n] illis delectet[ur] s[ed] p[er] m[er]ta
 i[n]fidelitate facienda. h[ic] bona uentura. **De i**

p[er]fessione astroz ita quia q[uod]a mathematician erant XII

Postea q[uod]a mathematica dicitur euenit fu
 toz aliq[ui] ex astris pendere et p[ro]g[ress]u
 nosa posse. i[n]o s[is]t[em]at[is] adu[m] e[st] h[ic] d[icit]u[m] i[n]p[er]f[ect]i
 one astroz respectu ho[m]i[n]u[m] et demo[n]i. v[er]u[m] e[ss]e h[ic]
 q[ui]z p[er] la. s. v[er]u[m] ex i[n]p[er]f[ect]ione l[ib]e i[n]u[er]it celest
 tiu[m] cetur i[n] ho[m]i[n]ib[us] diu[er]sitas moru[m]. **R**e. mores
 ho[m]i[n]u[m] et euenit fu[er]u[m] a siderib[us] cari. dupl[ic]i p[er]
 intelli. aut n[on] e[ss]e et sufficent aut dispositio et
 co[n]tingent. **S**i dicat p[ri]mo. sic n[on] t[ame]n e[ss]e flm
 s[ed] e[ss]e h[ic]etia q[uod]a repugnat xpiane religio[n]i. t[ame]n q[uod]a
 v[er]itas fidei i[n] hoc errore saluari n[on] p[er] d[icit]u[m] ei
 ponit o[mn]ia a siderib[us] n[on] euenire tollit me
 rita. et p[er] p[ri]m[us] p[er]miu[m] tollit g[ra]m et p[er] p[ri]m[us] glo
 ria. **T**u q[uod]a honestas mo[ri]u[m] p[er] h[ic] errore p[ri]m[us]
 cu[m] patit d[icit]u[m] culpa peccatis in sydera refu[er]
 licetia male facit sine reph[er]sione co[n]cedit et
 ozadum et coladum sydera i[n]curat. **S**i a[ut]e[m]
 dicat mores ho[m]i[n]u[m] a dispositio[n]ib[us] syderu[m] va
 riar[is] dispositio[n]e et s[is]t[em]at[is] sic p[er] h[ic] v[er]itate
 q[uod]a n[on] r[ati]o nec fidei repugnat. planu[m] e[st] eni[m] q[uod]
 dispositio[n]e corpi[s] varia m[er]ta facit ad varia
 tio[n]e affectio[n]u[m] et mo[ri]u[m] a[n]i[m]e. v[er]u[m] p[ri]m[us] eni[m] a[n]i[m]a co
 plectio[n]e corpi[s] imitat[ur] ut d[icit]u[m] in sex p[ri]ncip[al]i
 p[ri]ncip[al]i v[er]u[m] colerid[us] s[un]t iracundi et sangnei s[un]t
 benigni et melancolic[us] s[un]t inuidi. flectuati
 pigri. hoc a[ut]e[m] n[on] e[ss]e n[on] e[ss]e a[n]i[m]a ei d[icit]u[m] suo cor
 por[is] et maxie q[ui] e[ss]e adiuta p[er] g[ra]m. m[er]tos ei
 videm[us] colicos m[er]suetos et melancolicos be
 nignos. q[ui]z g[ra]t[ia] v[er]u[m] corpi[s] celestiu[m] op[er]at[ur]
 ad mixtio[n]e et q[ui]tate oplexio[n]u[m] h[ic] e[ss]e q[uod] p[er] co
 seq[ui]s op[er]at[ur] quodam[od]o ad q[ui]tate moru[m]. vald[us]
 t[ame]n d[icit]u[m] longinq[ue] plus eni[m] facit ad q[ui]tate oplex
 ionis v[er]u[m] n[on] inferior qu[od]a v[er]tus syderis.
Vu au[tem] 4. de d[icit]u[m] de i[n]solucoe cui[us]da[m] q[ui]n[is] de
 duob[us] fratrib[us] q[ui] s[un]t i[n] firmaban[et] et curab[an]t
 cu[m] q[ui]reret v[er]u[m] h[ic] e[ss]e magis o[mn]e dat r[ati]o yocra
 tis qu[od]a astronomi. yocras eni[m] r[ati]o[n]it q[uod] hoc
 erat p[er] s[is]t[em]at[is] oplexio[n]is et astronomi
 r[ati]o[n]it q[uod] erat p[er] yocritate stellaco[n]is. me
 lius eni[m] r[ati]o[n]it phic[us] q[uod]a e[ss]e reddit magis

ppam et magis ppinqua. Sic g^o dicend^o q^{uod} in
pssiones syderu aliq^{uod} mō disponit ad varie
tatē moy nō quid dispōne nēcia et p^{ri}ma
et sufficiēte s^{ed} remota et cōtingēte. **S** ob^{er} s^{ed}
pōca. q^{uod} p^{ri}us li^o de p^{ro}phetatib^{us} elemētoz dicit
q^{uod} regna vacua fēta sūt t^{er}re de p^{ro}late apud
p^{ro}phetas iouis t^{er} saturni. s^{ed} talia nō depēdent
ex libo arbitio g^o tē. **R** q^{uod} hoc dicit p^{ri}us non
q^{uod} hoīes nō poterāt resistē in fluēcie illi^{us} cō
stellacōis ad dissēfatōne iclinātis s^{ed} q^{uod} nō
luerūt. quia sic dicit p^{ro}tolome^{us} in almagesti.
sapiēs homo dominabit^{ur} astris quāuis autē
p^{ro}phetia iouis t^{er} saturni eo q^{uod} sapiēs h^{ab}et iⁿfluē
ciam melācolicā t^{er} malā. iupiter autē in
mittit valde bonā iⁿfluēciam. possit ad rixā
vl^o discordiā hoīes inclinaē illi tū iclinacōi
hoīes p^{ro}libatē arbiti p^{ro}nt resistē. et satis fa
cilē cū adiutorio grē dei. **O** b^{er} iēm q^{uod} dān^o li
2. c. 6. dicit p^{ro}phetat^{ur} m^{ul}to cōdes et comete sigⁿ
q^{uod}dam mortis regum g^o tē. **R** q^{uod}dam dicūt
q^{uod} cometa n^{on} nālīe generat^{ur} nec ē vna de stel
lis iⁿfirmamēto pōit^{is}. vñ n^{on} ē sigⁿificacō est
nālīis. vñ dān^o li. 2. c. 6. dicit q^{uod} comete nō sūt
ex h^{is} q^{uod} a p^{ri}ncipio genita sūt astra s^{ed} dīna
iussione f^um ipm temp^{or} p^{ro}phetat^{ur} t^{er} rursus
dissoluunt^{ur}. h^{ec} dān^o p^{ro}phēciat autē de p^{ro} tale
signū mortē regis magis q^{uod} alioz. tū quia
ē p^{ro}sona cōis. tū quia ex hoc p^{ro} oziri turbacō
regni de cui^{us} custodia magis sollicitat^{ur} an
geli p^{ro} p^{ro}ne bonū. **A** lijs at^{que} q^{uod} viam p^{ro}bi cā
secūt^{ur} vñ q^{uod} stella cōata sit iⁿpressio calida
et sicca g^{ra}ta iⁿ inferiori p^{ro}te aeris p^{ro}te ignē
ex vapore calido et sicco. et glob^{us} illi^{us} vapo
ris adunatus apparet corp^{us} stelle. p^{ro}tes autē
illi^{us} vaporis discōtinuate cēa illū globū et
in longū p^{ro}tesē iⁿ suis extremitatib^{us} illi glo
bo quicte sūt q^{uod} ei^{us} come. et f^um hāc pōz sigⁿ
et cāt nō p^{ro} se s^{ed} p^{ro} accēs mōzilitatē pueniētez
ex iⁿfirmatib^{us} calidis et siccis. q^{uod} velēmēs
distempata siccitas cōsueta ē puenire et co
mitari comete g^{ra} acōz. et q^{uod} ut p^{ro}limū diu
tes nuēnt^{ur} calidis t^{er} siccis. iō illo t^{em}p^{or}e m^{ul}
ti dices moriūt^{ur}. int^{er} q^{uod} mors regū et p^{ri}nci
pum est magis nōbil^{is}. **E**t ita uidēs q^{uod} f^um
quācumq^{ue} istaz opio^{rum} null^{us} penit^{er} hē domi
nium sup^{er} liberū arbitium. **N**ota insup^{er} q^{uod} ui
dica astronomoz ex astris p^{ro} aliquā dispōez
hūt p^{ro}babilitatē nō tū nēcitātē. p^{ro}babilita
tem at^{que} hūt maiorē in actib^{us} nē quā volūta
tis. et in actib^{us} hoīm g^{ra}alib^{us} sic vñ^{us} gentis
vl^o p^{ro}uincē quā iⁿpticularib^{us} vñ^{us} p^{ro}sonē. q^{uod}
maior effēus stellaz iⁿpmit^{ur} iⁿ totā vñā gē
tem quā in vñū hoīez. et q^{uod} maior p^{ro} gētis
vñ^{us} magis secūt^{ur} affectōes nāles corpis
quā vñ^{us} singularis homo. h^{ec} bon^{us}. 2° sūiaz.
V t^{er} fatū sit et q^{uod} sit. **R** opio fuit quozdā
mathematicoz q^{uod} ex in pōnis syderū causat^{ur}
diu^{er}sitas moy in hoīb^{us} ita q^{uod} tal^{is} est quisq^{ue}
in morib^{us} qualē faciat eū esse dispositio fidez
in q^{uod} est p^{ro}cept^{us} vl^o nat^{us}. t^{er} istā vim vocauerūt

noīe fati. **S**ed h^{ec} opio non tū est falsa s^{ed} eē
heretica et oīno detestanda ut p^{ro} ex sup^{er}dictis
Vnde fatū f^um acceptiōez istā nichil est. et
sic dicit g^o in omel^{is}. ephye. absit a fidelīū cor
dibus ut fatū aliq^{uod} eē dicāt. **A**lio^{us} p^{ro} dicit
fatū dispō siue ordiādo cāz fāz ad p^{ro}ducēdoz
effect^{us} dinit^{ur} p^{ro}uifos. et hoc mō fatū vere est
aliq^{uod}. p^{ro}uifenda enī dīna p^{ro} cās medias exeq^{ue}
suos effect^{us}. p^{ro} ergo ipa effectū ordiā^{us} dup^{li}
p^{ro}siderari. vñ^{us} f^um q^{uod} est in deo. et sic d^{icit} p^{ro}uif
dentia. **A**lio^{us} f^um q^{uod} est iⁿ cās medīs ordiātis
a deo ad effect^{us} aliq^{uod} p^{ro}ducēdos et sic h^{ab}et rōez
fati. et hoc mō boē^{us} loquens de fato 2° de cō
solone dicit. q^{uod} fatū est reb^{us} mobilib^{us} iherens
dispō p^{ro} quā p^{ro}uifentia suis queq^{ue} nectit or
dinib^{us}. s^{ed} tū sancti doctores h^{ab}et noīe uti recu
sauerūt p^{ro}pter eos qui iⁿ ad vim pōis syderū
retorq^{ue}būt. vñ aug^{ustinus}. 4. de ci^{uitate} dei dicit. si p^{ro}tea
quisq^{ue} res hūanas fato tribuit q^{uod} ipam dei
volūtatē vl^o p^{ro}atez fatū vocat sūiaz teneat
et linguā corrigat. **V** t^{er} oīa fato s^{ub}danē.
R fatū ut dētm ē ordiā^{us} cāz fāz ad effect^{us}
dinit^{ur} p^{ro}uifos. quecūq^{ue} g^o scōis cās s^{ub}danē
fato s^{ub}danē. siq^{uod} uo sūt. que a deo iⁿmediate
fiant cū nō s^{ub}danē cās scōis nō s^{ub}danē
fato. ut est gl^{or}ificacō s^{ub}az spūaliū creatio rez
et alia hūiōi. t^{er} hoc ē q^{uod} dicit boē^{us}. 2. de solone
q^{uod} ea q^{uod} sūt p^{ro}me deitati p^{ro}mq^{ue} fatal^{is} ordis mo
bilitatē excedūt. **V** t^{er} corpa celestia possunt
in demōes iⁿp^{ro}me. **R** q^{uod} demōes sūt sup^{er}iores
ordine natē q^{uod} corpa celestia. agens autē est
sup^{er} p^{ro}uifente ut dicit. aug^{ustinus}. 12. s^{ed} gen^{er}. ex quo
sequitur q^{uod} demōes nō s^{ub}danē actōi corpōz
celestiū. **S**ed s^{ed} demōes f^um cēa augmēta
lune vexāt hoīes aliq^{uod} q^{uod} eadē p^{ro} hoc lunaticū
dicūt^{ur}. ut pat^{et}. 2. et 1. s^{ed} hoc ut vl^o nō
esset nō demones corpōz celestib^{us} s^{ub}iacēt.
R q^{uod} demōes f^um cēa augmēta lune vexant
hoīes p^{ro}te duo. p^{ro}mo q^{uod} ad h^{ab}et q^{uod} infamēt cāt^{ur}
ram dei. s^{ed} lunā ut iō^his. t^{er} crisō^{stomus} dicit. **S**ed
q^{uod} non p^{ro}nt opari iⁿ mediātib^{us} v^{er}utib^{us} nālī
b^{us} in suis opib^{us} p^{ro}siderāt corpōz aptitudies
ad effect^{us} itētos. **N**aisel^{us} ē aut^{em} q^{uod} cerebrum
ē hūiōissimū oīm p^{ro}du corpōis ut ap^{osto}l^{us}. dicit
iō maxie s^{ub}danē opatōi lune q^{uod} ex sua p^{ro}eta
te h^{ab}et mouē humiditatē. in cerebro at^{que} p^{ro}ficiū
tur uires aīales et iō demōes f^um augmēta cē
ta lune p^{ro}ebant hoīs fantasīā q^{uod} p^{ro}siderāt cere
brum ad hoc eē dispositū. **O**biat^{ur} iēm. quia
nigromātiā obfūāt cēas p^{ro}stillaōes in ad
uocādo demōes g^o tē. **R** q^{uod} demōes aduocaz
ti in cēis p^{ro}stillaōib^{us} magis exhibēt se p^{ro}sen
tes. p^{ro}mo ad hoc vt inducāt hoīes ad cēdēd^{um}
aliq^{uod} numē esse iⁿ stellis. **S**ed q^{uod} p^{ro}siderāt f^um
aliq^{uod} p^{ro}stillaōes mām corpālē eē magis dis
positā ad effect^{us} p^{ro} q^{uod}bus aduocāt^{ur}. h^{ec} d^{icit}.

De dīnacōne p^{ro} sompnia XIII

Postea cōsiderā dum est de diuinatōe p^{ro}
sompnia arca q^{uod} querit^{ur}. vñ aliq^{uod} in
sompniando possit p^{ro}uifere futura.

hæc futuroz h; q; p;ner ad p;ns est q;ntuplex
d;ra. quedã eni futura hñt cãm nãlem i hoie
sompniãte ut sūt illa q; pueniūt ex aliqb;
cãis q; sūt in hoie. sic febris ex habundãcia co
lere nimis intense. t huiõ futuã puidenẽ i
sompnis aliqñ p cãm nãlem. t deĩmĩatã eo
q; nã repñtat i sompnis aie aliq; dispõnes
que sūt in corpe ex qbus postea cõtĩngit in
firmĩtas ul' aliq; aliud. vñ qñq; ẽĩngit q; i
hoie in q suphabũdat colera nimis itensa re
pñtat aie i sompnis ymãgina febris fut
ture. vñ arl. li. de somp. et vigĩ. dĩcĩt q; qñ
sompnia sūt ex hĩs ex qbus sponũtur sūt
signa vl' saltatis vl' infirmitatis s; in eorũ
dĩas. ut si q; sompniat de ocupadĩonib; ig
neis signũ ẽ q; pñatur in eo colera. si de a
ereis ut de volatu et huiõ signũ ẽ sanguis.
si aq; vl' alĩ liquoris aquei signũ ẽ fleuãti
si d;eris signũ ẽ melancolie. t iõ p sompnia
qñq; iuuãtur medĩa ad agnoscedũ dispõ
nes corporis ut eẽ dĩcĩt pñus in eodẽ li. t dĩ
cunt aliq; q; talia sompnia pcedũt ex nã in
sollicitudĩe nẽ de regĩe corpis. et huiõ s; p;
nia sūt enĩ signa non cẽ acẽtĩũ futuroz i
homĩne. Quedam uo futura hñt cãm nãlẽ
ex hĩem sompnĩatẽ. ut sūt illa q; pueni
unt ex aliq; deĩmĩatã influẽcia corpoz cele
stĩũ. ut vehẽmes aeris siccĩtas vl' nĩmĩa hñ
danda ymbriũ t mltã alia. et huiõ futuã
edã qñ puidetur i sompnĩs p aliqũ cãm nã
lem deĩmĩatã. qñq; ei influẽcia celi t eloz in
pñĩd; facit i corpe hoĩs aliq; ex ipressĩone qñq;
repñtat aie i sompnĩs ymãgo alĩ effec
tus futuri ex hĩem q; pueniet ex eadẽ influ
ẽcia. nẽ hoc uideatur absurdũ cũ edã hanc i
pñĩonẽ fierĩ videam; i aliquĩb; brutis p q; i
stinctu nãli pluuiã t ventũ futurũ apphen
dũt. vñ et formĩce pñt impñĩd; portant gra
num in cauernam añquam pluãt. quia enĩ
effectus sūt virtualĩt in causis ideo effect;
pcedens ex vna nãli cã i vno gerĩt aliq; mō
silitudinẽ illi; effectus q; postmodũ actĩd; ex ea
dem cã nãli in alio. et hĩc ẽ q; ipressĩo fctã in
corpe ex dispõne influẽcie celi t eloz ex qua
postea pueniet pluuiã silitudinẽ gerĩt plu
uĩe fũtũ t sic p illã impñĩonẽ repñtari pẽ i
sompniis ipi aie ymãgo fũtũ pluuiẽ et erĩt
ill; sompnĩũ signũ non cã fũtũ pluuiẽ. licet
aut hẽc sompnia t pcedendã sũt signa futu
roz nō tñ opĩet q; illa signa euenĩat qã ex
aliq; alia cã supuenĩetẽ pñt impedĩr. vñde
qñq; pñt nĩmĩã habũdanciã ardẽtis colere in
corpe sompnĩat homo se febrĩtare t tñ nō
sequĩt febris pñt aliq; cãm supuenĩetẽ que
tempat colerã illã. ul' qã apponĩt remediũ
mediane. Sũr qñq; pñt dispõnem celi et eloz
rum que quãtum ẽ ex pte sua hñet dco plu
uĩam cãre sūt impñĩio in hoie p q; sompnia t
pluuiã nẽ tñ sequĩt pluuiã hoc i pĩdĩetẽ aliq;
cã supuenĩetẽ alia. Et ex hĩs dictĩs pĩcordat

pñus de somp et vigĩ. parũ añ finẽ ut; pñĩd;
ranti vba eius. Quedam at fũtũ hñt cãz
voluntariã in hoie sompnĩatẽ ut sūt illa q;
dependẽt ex opere ipi; sompnĩatis et huiõ
fũtũ non puidenẽ in sompnĩs per aliq; cãm
deĩmĩatã nãlem s; qñq; puidetur a casu ut
cũ homo ẽ aliq; volũtarĩe fcturus de q; nũquã
volũtatẽ facendi nẽ aliq; inclinadĩonẽ hũt
ad hoc. si homo sompnĩat se aliq; tale facẽ
a casu est nẽ hoc hñt per reuelacõẽ. vñde elia
sompnia non sūt signa nec cẽ futuroz s; dĩ
cũtur acẽtĩa sũ casũalia. Qñq; aut puidenẽ
per aliq; cãm deĩmĩatã ex volũtate cãta ut
cũ homo i vigĩlia mltũ sollicit; fũt de aliq;
opere facĩdo t velũtẽt i; facẽ desiderat t cũ
magna iuuestigacõẽ mĩĩuit modũ per quẽ
facẽ posset t non potens modũ inuenire ob
dormĩt in tali sollicitudĩne. et ex hĩs cãtur
in aia qñq; dispõ per quã sompnĩat se iõ op;
facẽ. t ẽĩngit q; quĩa i vigĩlia erat fctã ppa
cio ad inuenĩendũ modũ facĩdi in sompnĩo
ppter sedationẽ motũ extĩorũ et mĩĩorũ cã
aurozam repñtat aie mod; ille quẽ in vigĩ
lia non potuit inuenire. vñde actĩdĩt q; enĩ
gilans se ponĩt ad facĩdũ opus q; alias nō
fecisset eo q; i vigilando modũ facĩdi non
poterat reperire. et tale sompnĩũ est cã effec
tus futuri per modũ iam dictũ et est cã sine
qua non. Et ex hĩs pĩcordat pñus 2. d som
et vigĩ. ut; mĩuẽtĩ vba ei;. Contĩgit eẽ qñq;
q; talia sompã non sūt cã effect; futuri sed
tñ sūt effect; motũ qui in vigĩlia pcessĩt
medĩante quadam ipressĩone quam reliq;
runt i nob;. Quedam uo futura habẽt cãz
volũtarĩã in alijs hoĩb; ab ipso sompnĩante et
i remotis partib; ut. i illa q; illi hoĩes facẽ
disposũt et talia pĩderĩ nō pñt in somp
niis per aliqũ cãm nãlem t deĩmĩatã. sed
si quis homo pñmpat ad q; postea actĩdĩt
in remotis partib; p cãz volũtarĩã hoc ẽ a cãm.
et iõ huiõ sompã s; in pñm. li. d somp. t vi
dĩcũtur acẽtĩa vl' casũ. et hoc intellõ nẽ illa
futuã reuelẽtur dormĩentĩ per aliq; cãm volũ
tarĩã sic per dĩnã reuelacõẽ i medĩate ul'
medĩate mĩsterio angloz qñ reuelacõẽ aie
dormĩentĩ et papue in nocte sic dĩcĩt pñus.
in de somp. et vigĩ. si silentes sūt noctes.
qñq; sũt magĩs apte reape q; i vigilando. pñt
sedacõẽ motũ extĩorũ et mĩĩorũ et maxĩe ar
ca aurozã qñ digestĩo est opleta et sedatĩ sũ
mot; fumosĩtatũ. qã enĩ angel; ẽ limitate.
vĩtũs effĩcad; reuelare pẽ aq; futuroz aie
dispõite quã indisposĩte. vñ et sompã de q;
bus dictũ ẽ pmo et 2o loco qñ hñtur in tali
hora sũt verĩora. t hĩs dictĩs pĩcordat. Auid.
6. nãliũ li. 2. c. 2. tñ qñq; hora reuelẽt
angel; ver; t bon; dormĩentĩ. semper est verũ
q; reuelat. ex pĩdictĩs p; q; sompoz qdã hñt
cãm deĩmĩatã t hoc in sompnĩante l' ex somp
nĩatẽ. aliq; uo non hñt cãz deĩmĩatã s; sūt cã

finalia et huic distioni concordat. **¶** Huic. 6. nāliū
li. 2. c. 4. ubi dicitur quod sompnia quedā sūt nālia
et hī subdicit in duos modos p̄dictos. quedā
sūt volūtaria et sub hīs p̄phendi p̄nt illa q̄
sūt a cau. p̄ eadē ex dictis quod sompnoz aliq̄ sūt
signa. s. p̄cedenā motuū v̄l eē aliq̄rū fuēoz
aliqua sūt cē sine q̄bus non fierēt aliq̄ fuēa.
aliqua sūt accēda. et huic distioni concordat
ar. li. 2. de sōp. et vi. c. de dinadōe que fit in
sompnis v̄t ibidē intēuā quā p̄p̄ v̄t dicit
p̄bus ibidē. sompnia nō debem̄ oīo p̄tēp̄nē
nec oīo de eis curare. eo quod sic dicit auic. 6. nā
lium li. 2. c. 2. non oīa sompnia sūt vera. hīs
eadē concordat sac̄ sēptura que q̄q̄ p̄hibet
attendē sompnīs. q̄q̄ approbat attendē vi
sionibz q̄ sūt isompnīs h̄ nch. **¶** Si quis ḡ
vrat̄ sompnīs ad cognoscēda fuēa. s. quod
sompna p̄cedūt ex reuelacōe dīna l̄ ex nāli cā
it̄iseca l̄ extr̄iseca q̄q̄ p̄ extendē se talis v̄t
non erit illiāta dīna. si aut̄ huiōi dīna cē
tur ex reuelacōe demo. cū quibz h̄ntur pacta
v̄l exp̄ssa q̄a. s. ad h̄c muocant̄. v̄l tacita q̄a
huiōi dīna extendit̄ ad i. ad q̄d se nō p̄t ex
tendere. erit dīna s̄sticiōsa et illiāta. h̄c tho
¶ Prohibet̄ ḡ curiosa obfua sompnoz et te
merariū ē innit̄ sompnīs q̄m difficile ē agnos
cere q̄m accēdūt ex caus̄ nālibz v̄l sup̄nālibz.
et q̄m ex angel̄ bonis v̄l mal̄. h̄. 10. de pecē. in
sūma sua de aīa. vnde sac̄ sēptura rephendit̄
eos q̄ p̄fūdūt in sompnīs dī enī ecē. 32. sic p̄ur
entis cor tuū fantasias patitur nisi ab altis
simo immissa fuerit v̄s itacō. **De dinatōe**
¶ **De sompnia De somnigijs** **XIII**
¶ **D**einde p̄siderandū est de dinatōe sortū
et p̄mo de ip̄a. 2. de ei. pena. **¶** Crīca
p̄mum q̄ritur v̄t sit licita. **¶** R̄ q̄ sic
sup̄dictū est sortes p̄p̄ dicunt̄. cū aliq̄d sit v̄t
et euentu p̄siderato aliq̄d occul tū innotescat
et si q̄dem q̄ratur iudi. sortū quid ē sit exhi
bendū sū i. sit res possessa sū sit honor seu
dignitas sū pena aut actio aliqua dī sorts
diuisoria. si ac̄ m̄qratur q̄d sit agendū dīcīt
sortes p̄sultoria. **¶** Si uō q̄ratur quid sit futurū
sortes dī dinatoria. **¶** Actus uō hūani q̄ requi
runtur ad sortes nō subdunt̄ dispōi stellaz
n̄ eē euent̄ ip̄oz actū. vñ si q̄s ea itencōe
sortibz v̄t q̄ huiōi actus hūani qui ad sor
tes req̄runt̄ ex dispōe stellaz effectū sortiant̄
vana et falsa erit op̄io. et p̄sequis sugges
tione demo. n̄ careb̄. et ex hoc dīna talis s̄
sticiōsa et illiāta erit. hac ac̄ cā remota n̄cē
est quod sortialiū accētum expectē euent̄ l̄ ex
fortuna v̄l ex aliqua sp̄ali cā dirigente. et si
quid ex fortuna quod locū h̄re p̄t tñ inforte di
uisoria non v̄t h̄re viciū n̄ forte vanitatis.
sic si aliq̄ non valētes concordit̄ aliquid didere
sortibz v̄t velint ad diuisionē q̄i exponentes
fortune q̄squā accipiet p̄tē. **¶** Si uō ex sp̄iali
cā iudi. sortū expectē. q̄q̄ q̄dez expectat̄ ex
demoibz. sic legiē eze. 21. quod rex babilōis stetit

in biniō icapite duarū viarū et miscens sa
gitas interrogat ydola et ea p̄sultit et tales
sortes sūt illiāte et s̄m canones p̄hibentur.
q̄q̄q̄ uō expectat̄ur a deo. s̄m i. p̄. 16. sor
tes mittunt̄ i sinū s̄ a dño campanē. et talis
sortes non ē ad mali ut dicit glo. au. s̄ i. p̄.
m maibz tuis sortes m̄. **¶** Nota v̄lā quod sorts
p̄t sumi m̄lā. **¶** Nō p̄t elcone ḡtuita. ut i
p̄s in maibz tuis sortes m̄. et ad ephē. 1. in q̄
forte vocat̄ sum. **¶** Alio. p̄ eo quod est iudi. di
uine volūtatis. ut accē. 1. cedō sorts sup̄ ma
thiam et sic dicit au. quod sorts non ē ad mali s̄
res in hūana dubietate poita dīnam iudi.
eans volūtate. 26. q. 2. sorts. sorts enī. s. ip̄m
opatum p̄ ut ē in fieri ē res dubia. s̄ postq̄ ē
in facto eē est res c̄ta et iudi. dīne volūtatis.
Sortes p̄mo non est ad mali n̄ etā 2. mō est
aliquid mali in se s̄ rōe arcūstancē p̄t aliquid
mali ui se continere. vnde p̄hibetur ne sub
hac sp̄e hoies i ydolātam laberent̄. 26. q. 2. q̄.
hīs ita. 3. p̄t acapi sorts p̄ ut enomē v̄lā
diuatum ad significandū dīna tōz s̄m. quod dicit leo
papa 3. quod sorts nichil ad est q̄z dinatio et ma
leficiū a scīs p̄fībz dāpnatum et s̄m. h̄c n̄
est licita nec edenda nec exercēda aliq̄ mō ut
diatur in dicto. s̄ hīs ita. et c. se. 26. q. 4.
p̄ totum. et iō hoc mō p̄hibet̄ subanathema
tis m̄dēo 26. q. 4. sortes. **¶** Sciendū ē quod i sortibz
2. mō deis p̄tē p̄t accēdere q̄drupl̄ p̄mo si
sine v̄lla n̄citate ad sortes recurratur h̄c ei
uideretur ad dei temptacōz p̄nē. vnde au. s̄.
luē. q̄ sorte eligitur hūano iudi. nō p̄phen
ditur. 2. etā si quis in n̄citate absq̄ reue
rentia sortibz vrat̄ur. vnde beda. sup̄ actus
apostolorū. si qui n̄citate aliq̄ opulsi deum
putant sortibz apl̄oz esse p̄sultendū. videant
hoc ip̄os apl̄os non n̄ s̄m collecto cetū et p̄
dibus ad deū fufis egisse. 3. si dīna orac̄la ad
terrena negotia p̄t̄antur. **¶** Vñ au. dicit ad
in̄ficōes ianuarij. hīs q̄dem paginis euan
gelicis sortes legūt et si optādū sit ut i. po
tus faciat q̄z ad demoia p̄sultenda cōcurrant
ista tñ michi displicet p̄suetudo et ad negotia
secularia et ad uite hūi. varietatē p̄t̄ere di
uina oracula. 2. si aliq̄ sortibz vrantur i elec
tionibus eccl̄asticis que fieri debēt ex īspira
cōe dīna v̄l sp̄e sc̄ti. vnde sic dicit beda s̄ accē
mathias an̄ penthecostes ordinat̄ sorte q̄ri
tur. quia. s. plenitudo sp̄us sc̄ti nōdū erat ef
fusa in eccl̄ia. septem aut̄ dyaconi postea nō
sorte s̄ apl̄oz electione sūt ordinat̄. Secus
autē est in dignitatibz tempalibz q̄ ad trena
disponēda ordinantur. in quaz elone plerūq̄
sortibz hoies v̄t̄ur sic et i tempaliū rex dīo
ne si n̄citas imineat licitū ē cū debita reue
rentia sortibz dīnū iudi. i. p̄lozare. **¶** Vñ sic
dicit au. in epl̄a ad hōratū. si inē dei m̄stros
sit distēpta. q̄ eoz tpe p̄secutōis maneant
et qui fugiant ne forte morte oīm deseratur
eccl̄ia. si h̄c distēpta. alr terminari nō possit

primus

quantū michi vlt eligendi sūt forte q̄ mane
ant et q̄ fugiant et li^o pmo de doc. xpiana di
at si tibi ad hūidaret q̄ optet dari ei non ha
beret nec duobz dari posset s̄z occurrerēt tibi
duo quoz nent aliū vlt idigentia vlt erga te
aliqua nēcitate suparet nichil iusti^o faceres
q̄z si forte eligeres cui dandū eēt q̄ vtriqz da
ri non possit. **P**er p̄dicta cessat obiectio q̄
sancti viri tam i veteri testamto q̄z in nouo
forte vlt fuisse legunt. immo. eadē ex. e. cā. dīe
q̄ licz vlt fortibz p̄ libz dirimendis. 16. q. 1.
fors. et idē dīe host. 7. h. c. intellē fm eū i tpa
libus 7 de forte simplia cū paleis vlt huiōi. 7
sine aliqua supstōe. **N**ota hui^o q̄ cum aliq̄
p̄fortē q̄ritur aut i^o p̄net ad rem tpaletm vt
diuisio hereditatis 7 hys filia 7 tūc licz ff. fall
hered. si q̄ sūt. aut p̄net ad rem spūalem. et
tunc aut p̄net ad electionē aliq̄ plac. et tē
nullo^o liz eē. de sortil. i ecclia i fi. **A**ut p̄net
ad aliq̄ aliud spūale iurgū dirimendū. et tē
si i^o p̄cedit licz. 26. q. 2. non ex^o et ar^o ex. e.
ecclia. vbi h. c. tū phibeē i ecclia 7 p̄ hoc vlt
p̄cedi in alijs iurgis dirimendis. cui^o rō pōt
esse q̄a non ita in alijs sic in ecclia ē p̄uisti
si uo non p̄ced^o nō licz. 26. q. 2. non statim.
Ad m̄q̄stioz at veritatis de aliq̄ fūol p̄cto
vt furto et filibz non licz ex. e. c. 1. **Q**uid si
otentio esset de aliquoz elcōe 7 esset paritas i
omnibz vtrobiqz. **R**e. sc̄pserūt laurēd^o. ray.
jo. et tanc. q̄ tūc exemplo mathe possent fie
ri fortes. s̄z hoc repbaē ex. e. ecclia nra. vnde
host. dīe q̄ hoc non posset fieri sine auctate
pape. vñ fm eū et gof. m. tali caū vlt debent
iēm eligere vlt p̄ supiozem aliter ḡtificabiē.
Quid de iudicis ferri cādentis 7 aque fernē
tis et singularis scertaōis q̄ dñt vulgaria
nūq̄ sūt licita. **R**e. huiōi iudicia ordinantē ad
alie^o p̄cti occlti m̄q̄stioz p̄ aliq̄ q̄ ab hoīe fit
et i hoc cū fortibz ouenūt. i q̄tū tñ expectat
ās miraculos^o effcūs a deo oñem sortū rōez
excedūt. **V**nde huiōi iudi^o reddiē illiatū.
tū q̄a ordinatur ad iudicandū occlta q̄ dīno
iudicio refuant. tū q̄a non ē auctē dīna sc̄p
tum 2. q. 4. p̄fuluisti et ex. de purg. mul. c. fi.
Quid de hys q̄ muestigāt p̄dita p̄ inspectōz
astralabij aut isēptōes et huiōi. **R**e. hoc facē
non licz fm. rōd. gof. et host. ex. de sortil. ex
tuaz. **C**irca fm q̄d est de pena sortilegorū
sc̄dēd q̄ pena eoz est fm leges bonoz publi
cado et de capita^o utz. C. de maleficijs. null^o
et le. nemo. et l. culpa. et ē filis culpa phi
bita distē et docē ut i l. culpa. 7 si q̄s tali ar
te mlierez ad luxuriā puocauit bestijs s̄bdiē
vt dī ibidem l. mli. **S**c̄dm at cān. impōiē
pnā spūal go. diez. vt ex. de sortil. c. 1. et si
p̄ctm sit notoriū eucharistia denegat. de ose
di. i. p. dileccōe. **I**tem si sit clīcus ē deponē
dus et i monastio detrudend^o. si uo la ycus
sit est excōi candus q̄d itellige qñ rēmut agē
pnāz p̄cāz et si cma ilie accusē. hoc itellige

16. q. 4. non dī et c. si q̄s ep̄c aut p̄sbr qñ tñ
pnāz p̄tempnit ē ab excōe incipiendū ut 26
q. 4. si q̄s cleric^o s̄z c̄scente p̄tumada augeri
debet et pena eadē i la ycos qui si sūt hui ver
beribz castiganē si liberi sūt iclusione digni
districtam q̄z sūt in penā redigēdi ut eadem
q. 26. q. 4. **E**p̄s at tales ep̄iter de honel
tatos de p̄ochia sua dī eicē 26. q. 4. ep̄i quia
decaluare p̄t eos. i. vestes 7 capillos añ et re
tro p̄sandere sic in q̄busdā l. oas de osuetudie
obfuaē. et de hac decaluacōe loq̄tur. 32. q. 1.
de bñdco s̄z tales sūt infames et non tñ ip̄i s̄z
eadē qui x̄runt ad eos. 2. q. 8. quisq̄s. l. x. host.
Quid si q̄s sac̄ficet dō nūmoz. s̄. māmone vt
dīnes fiat l. filia faat. **Q**uid eadē si q̄s de sa
crām̄tis ecclie de euch. s̄. vlt c̄smate l. de oleo
bñdco aut aqua bñdca fontū faat sortile
gium l. baptisat ymaginē nūq̄ ex hoc sūt
iūres. **R**e. dī rōd q̄ cū talia videantē eē enoz
mia p̄t p̄olatam vlt enozmē suspicōz licet
sint occlta gñant iūritatē fm aliq̄s. fm aliq̄
vero nō. **V**nde huiōi dubio p̄fulendū est ta
libus q̄ petant disp̄satoz non tñ p̄sc̄se dicē
dum ē eis q̄ al^os non sit salus illis et absol
ui debent de p̄cto si peniteat eos. si aut huiōi
p̄cta sint notoria fm om̄s egēt disp̄sacōe s̄z
de h̄ pleni^o dicē ifra l. 6. ti. d. disp̄sacōibz.
De mulieribz obfuantis supstādis 14.
Distea p̄siderandū est de supsticōe obfua
ciarū. et eadē h̄c q̄ritur plā. s̄. vt^o vti
obfuaētis artis notorie sit licitū. **R**e.
q̄ ars notoria sit illicita et inefficax. illicita
quidē est q̄a vtiē q̄busdā ad sc̄dāam acq̄pen
dam que non hñt fm se vtutē cāndi sc̄ām
sic inspectiōe quarundā figaz 7 placōe q̄rū
dam vboz ignotorum et alijs huiōi et ideo
huiōi ars non vtiē hys vt cais s̄z ut signis
nō aut vt signis dinit^o m̄stitatis sic sūt sa
crām̄talia signa. **V**ñ restat q̄ sūt signa va
na et siuacua 7 p̄ oñs p̄anenda q̄dam pac
ta figtionū cū demonibz p̄bita et fedata ar
ergo notoria est xpiano penit^o repudiāda 7
fugienda sic eē alie artes nugatorie l. noxie
s̄sistōis vt au^o dī 2. de doc. xpia. **E**st eadē
huiōi ars inefficax ad sc̄dāam acq̄rendā cū
enī p̄ huiōi artem non intendat acq̄sītō sc̄ie
fm modū hōi commālem. s̄. in adinueniēdo l.
m. ad discēdo oñs est q̄ iste effect^o expectat a
deo vlt a demonibz. certū ē aut aliq̄s a deo sa
piāz 7 sc̄āz p̄ infusione habuisse sic de salōe
legiē. 3. **R**e. 3. 7 2. pal. 1. xpē eē dī x̄t disapl
suis luc. 21. **E**go dabo uob os 7 sapiam 7 sc̄i
endam cui nō po. resi. et oē om̄s adū. uñ. s̄z
hoc donum n̄ datur q̄buscūqz cū cta obfua
ciōne s̄z fm arbitrium sp̄s sancti iux i^o 1. cor.
12. **A**ly datur p̄ sp̄m hmo sapie tē et postea
subdī h̄ aut oīa opat vñ atqz idem sp̄s dī
dens singul^o p̄ vt vlt. **A**d demonē at n̄ p̄m
illuare m̄telctū acq̄sītō aut sc̄ie 7 sapie sit
p̄ illuaciōz intellect^o et ideo null^o vñquā

sciam p demoēs acq̄siuit p̄nt tñ demoēs hoī
bus colloq̄ndo aliq̄rum sciaꝝ exp̄mē docun̄t
ta s; h non q̄ritur p artē notoriā. **S**z obī q
dañ. i. p̄iis abstineb̄s ded̄ deus sciaꝝ i oī li
et sapiaꝝ s; obfuaāe artis notorie sūt fm q̄
dam ieiunia t quasda abstinentias g°. tē
Ih̄e illi non abstinebāt fm vanā obfuaāā
artis notorie s; fm auctem legis dīne nolen
tes abis gentiliū inq̄nari t iō mīto obīe sē a
deo sciaꝝ p̄secuti. fm iō p̄s sup senes itellexi
q̄a man. tua q̄siui. **U**trū obfuaāones or
dinate ad corpoz imutatioz vt ad sanitatē
ad aliq̄d huiōi sint licite. Ih̄e q non dicit enī
au. 2. de doc. xp̄ia. q ad sup̄sticōz p̄mēt uo
lūmīa magicarū artū et ligature et reme
dia que medicorū p̄dempnat scia sū m̄pca
tione s; siue inq̄buscūq; notis q̄s caractares
vocant sū in q̄buscūq; reb; suspendēdis atq;
infigendis. h̄c au. **N**am in hys q̄ sunt ad
aliquos effectus cōzles iducendos p̄siderand
est. vt nāliē videant̄ posse tales effect⁹ cāre
sic enī non erit illiditū. lic; enī cās nāles ad
inducendū effect⁹ p̄pos adhibere. **S**i aut̄ n
videant̄ nāliē posse tales effect⁹ cāre q̄s ē q
nō adhibeant̄ ad hos effect⁹ cādos tamq̄ cē
s; tñ ut signa t sic p̄mēt ad pacta signōnū
cum demoībus inica. vñ au. 21. de d. dei il
licuntur hoīes p ēaturas q̄s non ipī s; deus
p̄didit delectabilib; p sua diuinitate diuisis
nō ut aīalia abis s; ut sp̄s signis q̄ cui⁹ cūq;
delecta cōi p̄gruūt p varia ḡna lapidū herba
rum lignoz aīaliū. carminū t rēuū. s; obī
q̄a sic corpa nālia subdūtur corpoz celestib;
ita et corpa arāficialia ut ymagines. g°. sic
illa ita t ista fortūmē aliq̄s v̄tutes ex m̄p̄
sione corpoz celestīū ad aliq̄s effect⁹ cādos.
Ih̄e q nāles v̄tutes corpoz nāliū cōsecūtur
s̄bales formas ipoz q̄s fortiūtur ex m̄p̄sioe
corporum celestīū t ideo ex eorundē ip̄ressioe
fortiūtur quasdam v̄tutes actiuas s; for
me corpoz arāficialiū. p̄cedūt ex cōceptione
arāficias t iō cā nichil a d̄ sit q̄s p̄p̄itio t ordo
ut d̄ 2. phicoz. non p̄nt nālem v̄tutē h̄re
ad agendū. et inde ē q ex m̄p̄sione corpoz ce
lestīum fm q̄ sē arāficialia nullā fortiūtur
v̄tutem. s; tñ fm māz nālem. **Q**uid de qui
busda sceleratis m̄lrib; q̄ cōmūt se t p̄fite
tur cū dyana dea paganorū nocturnis horis
et cū herodyade sup quasda bestias et m̄lta
ērarū spaciā itēpeste noctis silentio p̄transire
eūsq; iussionib; obedire uelut dñe t cūctis
noctib; ad eus seruiciū euocari. a s̄serūt eadē
ab illis aliquas ēaturas posse in meli⁹ ul i
deteri⁹ pmutari aut in aliā sp̄m t silitudi
nem transfoīri. **R**e q non a dīno spū sed a
maligno talia fantasmata mentib; fidelīū
irrogantur. dya⁹ enī cā aīam alic⁹ p talem
ēoulitatē subiugauit sibi. trāsfīgurat se in
angl̄m ludis. t trāsfōrmans se i diuisay p̄so
narum sp̄s atq; silitudies mentē q̄ captiuā

tenet m̄ltopl̄r deludit. nec debet aliq̄s l aliq̄
in tantā venire stulticiā ut ēdat h̄c oīa q̄ in
sompnis et spū tñ sūt eadē in corpe accidere
cum etiā paul⁹ non audeat asserre q̄ fuerit
raptus in corpe quicūq; g°. talia ēdiderit. s.
postq; sup talib; audierit veritatem vl asse
ruit. s. etiā p̄tinaciter p̄culdubio infidel ē et
pagano detior 26. q. 4. epi. **V**t obfuaāe
que ordinātur ad p̄gnoscentū aliqua fortu
nia vl infortunia sint licite. Ih̄e q non dicit
enī. au. 2. de doc. xp̄ia. q ad pacta cū demo
nib; inica p̄tinent milia vanay obfuaāo
num ut si mēbrum aliq̄d salierit si iūctum
ambulantib; aīas lapis aut caīs aut puer
medi⁹ inuenierit. limen calcare cū q̄s aī do
mum suā trāsit. redire ad lectum. si q̄s dū
se calceat sternutauerit. redire ad domū suā
si quis p̄cedēs offendit. cum vestis a murib;
roditur plus timē s̄stōz mali futuri q̄ dāp
num dolere. h̄c au. **O**mnes ei huiōi obfua
tiones attendūt hoīes nō ut quasda cās s;
ut quedā signa euentū futurorū bonorū ul
malorū. non aut obfuaātur sic signa a dō ē
dita cū non sint introducta aucte dīna sed
magis ex uanitate hūana coopante demo
malicia q̄ nī tūtur hoīm aīos huiōi vanita
tib; implicare. et iō manifestū est huiōi obser
uādas om̄s eē sup̄sticōsas et illiditas. et vi
dent̄ eē q̄daz reliq̄e ydolātē fm q̄s obfuaātur
augoria et q̄dam dies fausti ul infasti q̄d
q̄dam p̄tinet ad dīna q̄d; que fit p astra fm
que diuificanē dies. n q̄ huiōi obfuaātiōes
sūt sine rōe et arte. vñ sūt magis vane et s̄
sticiose. **S**z obī q̄a irrationabile ē negare iō
q̄d q̄i om̄s exp̄imē q̄ aliqua tempa l loca l
v̄ba audita vl occurfus hoīm siue aīaliū a
distoriti l inordinati actus aliq̄d p̄sagū h̄nt
alic⁹ boni vl mali futi. g°. non v̄t eē illicitū
illa obfuaare. Ih̄e h̄c q̄a p̄m̄ in istis obfua
tionebus exp̄i sūt hoīes aliquid veri accidit
sed postea cū hoīes inapiunt huiōi obseruā
q̄s aīmū implicare m̄lta fm huiōi obfua
tiones eueniūt p̄deceptōes demo. ut huiōi
obfuaātionib; ip̄licati curiosiores fiant t se
se magis erroris p̄nciosi m̄ltiplicib; laque
is ingerāt. vt dicit au. 2. de doc. xp̄ia. dicit eē
q̄ huiōi portētis ocul̄to dei iudi⁹ p̄demonū
fallaciā illud̄ curiositas hūana. dū iō ip̄u
denter appetit scire q̄d eis nō ouenit inuesti
gare. dicit eē au. hoc fieri p̄missione dīna ut
illi q̄ hoc audiūt t vident p̄benē in qua fide
sūt apud deum. et p̄bat hoc aucte deu. 13. si
surrexerit i medio tuū p̄pha aut q̄ sompniū
dicat se vidisse et p̄dixerit sig⁹ et euenierit
q̄d locut⁹ ē. et dixerit ē eam⁹ et sequam̄ de
os alienos non audies v̄ba ei⁹ q̄a temptat
uos deus ur̄ ut palam fiant vt diligatis
eum an non et 26. q. 4. n̄c mirū ēca h̄c. **V**t
v̄tus ymaginaria possit facē transmuta
tiones aliq̄s in corpe in quo ē. Ih̄e q̄ sic t hoc

primus

dico accipiendo ymaginatio; non inquit
distinguitur de virtutes alias sensitivas inferiores
si accipiendo ea pro ipsis virtutibus sensitivis
interioribus et hoc declarat per auctores et experientia
dicit enim auctor. 6. naturalium li. 2. c. 1. q. 1. q. aliqui homines
possunt ambulare super trabem que est in medio vie
Si vero posita fuerit super aqua profundam non
audebit ambulare super ea eo quod ymaginabile
in eis anima forma cadendi vehementer impressa
cui obedit materia et et virtus membrorum eius et
non obediunt ei spiritus. s. ad dirigendum et am-
bulandum et per alia experientia. d. hoc potest ibidem
Quod autem dicit ibidem de virtute ymaginatio
quod per eam corpora immutari non est tenendum
quia in hoc nimis virtutem ymaginatio extendit
tendit. per alia dicit auctor. 11. de ci. dei ad hoc per
nencia. et in anima dicit se audisse aliquam quod ea
expressam et quasi solidam spiritum femine corporis
cernere soleret ut ea se quasi miscere sentiens etiam
genitalibus fluere. tantam vim habet anima in corpore
suum. In eodem etiam li. 10. ad memoriam
reducit id quod habetur Gen. 30. de ovis iacob ad
probandum virtutem ymaginatio dicens sic sunt
exempla que copiose numerari possunt. si unum
sufficit de fidelissimis libris quod fecit iacob ut
ovis et capre variis coloribus periret supponere
de eis varia vultura in canaliculis aquarum que pota-
tes intuerent eo tempore quo ocepant. Sed ob hoc si
ita esset vel quod quando homo vellet generare masculu-
lum posset et si vellet feem. Sed non se-
quitur quia et si voluntas aliqui posset im-
mere in ymaginatio non tamen sic vellet et quando
vellet ymaginatio et si posset corpus trans-
mutare in quo est non tamen in transmutatio quod
cumque. Potest etiam ymaginatio esse ita debilis
et corpus ita firmum in dispositionibus suis quod illa yma-
ginatio parum posset corpus transmutare. et si po-
neretur et quod ymaginatio esset fortis. non propter
hoc impossibile posset ita fortiter informatum quod in
formatia semper posset ad talem ymaginatio
masculum formare. quia aliqua alie esse posset
obstaculo. preterea si virtus in se ipse esset debilis
et forte aliqua causa activa que haberet informatum
tuam debilitare et semper ineptum ad masculu-
li formationem reddere posset tamen ymaginatio esse
ita fortis quod multum iuvaret ad formationem
masculi non esset impedimento multum fortia ad
ordinum. hoc rich. Verum fantasma sit possibile
Iste fantasma sit quod dicitur per ex glo. si id Gal. 3.
Omensati galatice quis vos fastinat tunc dicitur
tripliciter. Vno dicitur ludifica sensum que fit
per artem magicam et sic potest fieri per misterium de-
monum non prohibetur a deo immediate tamen vel me-
diante misterio spirituum angelorum. Secundo modo in-
vidiam et sic est etiam possibile sic multiplex experientia
docet. Tercio dicitur immutatio ad malum facta in
corpore alicuius per oculos aliorum aspicientis eum. et de
fantasmatione hoc modo dicta dicitur auctor. 6. naturalium
li. 2. c. 1. sic multoties autem anima operatur in corpore
alieno sic in proprio quodammodo est opus oculi fantasma

et estimatio operis. Et eandem sententiam ponit
alga zel li. 1. suo phicoz. 4. c. 9. non videntur
ambo fuisse operati hominem aliam per naturalem virtu-
tem anime sue posse aliena corpora per suam volunta-
te transmutare. Sed hoc est multum contra rationem. quia
angeli qui sunt naturaliter potentiores quam anima. et si possunt
transmutare corpora secundum locum non tamen possunt trans-
mutare ea ad aliam naturalem formam nisi mediante
opere aliorum nature a natura angelica sic expressum
dicit auctor. 3. de tri. Contra etiam opinio predicta
videtur facere excoicam etiam articuli qui talis est.
s. quod intelligentie superiores imprimunt in inferi-
res sic una anima intellectiva imprimunt in aliam et
in animam sensitivam et per talem impressionem icatator
aliquis perit camelum in foveam solo visu. h.
articulus est excoicatus. Ad hoc etiam facit ex-
coicatio aliorum articuli qui talis est. s. quod magis ex-
terior obediens spiritui et dicitur ibi quod est error si
intelligatur simpliciter et secundum omnem modum trans-
mutationis. huius visis declaratio est quod falsum
natio 3. modo dicta quod ea principia que sunt secundum ali-
quod modum non est possibile et secundum aliam modum est
possibile. Non enim est possibile homini quod per
naturalem virtutem anime sue per oculos talem virtutem
emittat que non mediante transmutatione per
per corporis neque medium nocuum in ferre
possit corpori hominis quod aspiciat maxime cum secundum
opinionem colorum videamus multum suscipientes nichil
il extrinsecus mittentes. Non est etiam possibile homini quod
per virtutem naturalem anime sue per voluntatem suam
transmutatio ymaginatio faciat in oculis suis
que mediante transmutatione medium. s. aeris
possit corpus hominis quem aspiciat in aliquam trans-
mutare qualitate secundum quod sibi placuerit. secundum
hos duos modos predictos non posset unum homo
aliud fastinare. quia nulli hominum per naturalem virtu-
tem anime sue posset talis virtus melle. Unde
secundum illos duos modos debet intelligi excoicatio
do articuli de fastinatione. Secundum tamen aliquem
modum fastinatio est possibile. potest enim aliqui con-
tingere quod homo vel multum aspiciat corpus alicuius
pueri moveat mediante visu et ymagina-
tione aliqua passione sensibili et quia passio se-
nsibilis est causa quadam in mutatio corporali. et oculi
sunt tenerissimi propter quod sunt impressionis multum re-
ceptivi. id quod contingit quod per aliquos passiones interiorum
transmutant oculi in aliam malam qualitate
maxime cooperante ad hoc aliqua ymaginatio
cuius impressione redundat in oculos et propter eorum
peculiarium ad ymaginatio organum. Cum
autem oculi sunt transmutati in aliquam qualitate
noquam contingit potest quod transmutent aerem si-
bi vicinum in aliam qualitate malam et illa
pars aliam et sic visus ad aerem vicinum oculi
pueri qui aspiciat et ille aer vicinus potest quicquid
transmutare oculos ipsius pueri in aliam qua-
litatem malam et mediantibus oculis ipsius pu-
eri aliquas res interiores. Experientia huius rei
manifestum est. quia videmus hominem patientem

in oculis quibus ex aspectu suo ledere oculos eius aspici-
 dentis quod contingit ex hoc quod oculi mala qualitate
 infecti inficiunt aerem medium et aer infectus inficit
 oculos directos ad oculos infirmos eo quod secundum rec-
 tam lineam inficit illa diuina idcirco ad oculos
 inspicuum cooperante ad hoc multum ymagi-
 natione eius quod aspiciendo oculos infirmos yma-
 ginatur se ledi. plura etiam alia exprimitur ad hoc
 mauductua possent adducere que obmittit causa
 buitatis. predictis autem concordat quodam glo. si id
 ps. quod tu te vi. me et le. dicens. magna virtus
 in oculis eius quod in naturalibus apparz. aliam enim visum per
 defectum ycteris per videns lupum vocem aufert.
 basiliscus si per videt occidit si per videt occidit.
 et huius. si quare basiliscus videndo occidit homines
 reddi potest quia ex aspectu et ymaginatio ex-
 tatur in ea passio mala que habet extare in eis
 corpe materia venenosa per quam et oculi vene-
 nosa qualitate inficiuntur quod aer oculi et conti-
 gnus inficitur et ab illa parte aeris per alia et sic
 inde usque ad aerem coniungit hominem quem aerem cum homo per
 inspirationem attraxerit intoxicatur et moritur
 hec de predicta questione sine perinde et temeraria
 asserione dicta sunt. h. rich. in questionibus de
 quolibet. **V**trum infortunium accidens aliter possit
 ingerere dolorem eius amico nichil de hoc sciendum.
 Iste aliquis homines testari et angustari eius amico
 remoto infortunium aliquod patiente quibus contingit a
 causa. si quia in illa quod suus amicus infortunium pati-
 tur melancolia in eo mouetur per cuius motum cadit
 in tristitiam et amorem propter multas cogitationes et
 suspirationes noxas que per motum melanco-
 licum extant et ex omni mente aggrauatur et
 ponderosus redditur licet infortunium amicus nichil
 ad hoc penitus operetur. quibus illo hoc contingit ex
 aliquo causa voluntaria determinata. dya. et quia conatur
 homines inducere ad opiniones suspiciosas. quibus cum
 permittit affligit homines ponderositate et tristitia
 illa hora qua amicus eius remotus infortunium
 patitur ut existimet h. per amicum infortunium sibi
 naturaliter euenisse. **Q**uibus et hoc contingit ex aliquo pro-
 babili suspitione. ut cum quis scit amicum esse in
 taberna cum inimicis suis probabiliter omnia eius in-
 uadi ab inimicis et ex his quibus in illa hora qua
 amicus eius ab inimicis opprimatur in eo timor
 et angustia grauat. si ille dolor est per aliquos cog-
 nitiones. h. rich. **V**trum herbe et armonie possint in-
 pedire demones a vexatione hominum Iste quod herbe
 vel armonie non possunt sua naturali virtute tollere
 excludere uexationes quia dyabolus possit hominem
 vexare si sibi permittitur a deo l. angel bonis
 possunt tamen illam uexationem mitigare. et ita prout
 posset esse uexatio illa quod possent ea penitus ex-
 cludere et hoc quidem facient non agendo in ipsum
 demonem cum sit spiritus separatus in quem non potest naturaliter
 agere corpus. si agendo in ipsum uexatum a demo-
 ne. omnis enim causa limitate virtutis prout potest
 efficit intensiore in maius dispositum cui resonat
 id phi. 2. de anima actus actuum sunt in patiente per
 disposito. demon autem est agens limitate. virtutis

g. uexationis intensiore facit per dya. in homine dis-
 posito ad illam uexationem suam ad id ad quod dya. in-
 tendit adducere quibus in homine dispositiois omnia
 puta dya. potest uexare intensiore passione melan-
 colica hominem dispositum ad illam quibus hominem co-
 trarie dispositiois. cum autem est quod herbe et armonie
 multum possunt imutare dispositionem corporis et
 ex omni motu sensualitatis h. per de herbis cum
 quodam inclinent ad letitiam quodam ad tristitiam
 et sic de alijs. hoc etiam per de armonijs per phi.
 8. politicoz ubi vult quod diuise armonie habent per
 uocare diuinas passiones in homine. h. et refert
 hoc in musica sua et autor de ortu sciay ubi
 loquens de utilitate musice dicit quod valet ad cu-
 randum vel alleviandum diuinas infirmitates.
Et ita per quod herbe et armonie quibus curare possunt in
 homine dispositiones. etiam illi uexationi quod dya.
 homines vexare conatur ex quo sequitur quod certis pari-
 bus fit uexatio debilior. **N**on video tamen quod
 herbe vel armonie possint in homine dispo. alijs
 curare propter quod homo nullo modo uexari posset a demo-
 ne si permittitur. quia dya. mouendo solum
 motu locali vapores et ipsos spiritus inordinato
 motu posset homines multum vexare. herbe autem l.
 armonie nullam dispositionem curare possent in homine sua
 naturali virtute per quam prohibet demonem predictam commo-
 tionem facere. contingit tamen quibus quod dya. non per-
 mittitur homines uexare in vexatione ita prout quod
 per aliquos forte dispositiones ad omnem totaliter
 tolleret. et tunc aliqui herbe vel armonie possent
 corpus hominis ita ad omnem dispo. quod illa uexa-
 tio totaliter amouetur. ubi gra. dya. quibus posset
 homines vexare vexatione est de ita debili quod per
 aliquas herbas vel armonias quod haberet curare
 dilatores et diffusores spirituum. quod sunt motus omni-
 tristitiae tollit amouetur illa tristitia. **Q**uod autem
 au. li. 2. de doc. xpia. dampnat ligaturas et
 quedam alia de quibus ibi diffusi. scribit hoc autem
 buens arti magice. hoc est quod ad id in quod non
 possunt ex sua naturali virtute. quod per hoc quod dicit
 sic. ad hoc genus pertinet omnis ligature atque reme-
 dia quod medicorum dampnat disciplinam. **I**n quod
 satis per quod illa dampnat quibus ad usum respec-
 tu eius non habet aliquam efficaciam ex sua naturali
 virtute. **Q**uanti autem ad id quod per. **R**e. c. 16. habet
 quod saul quod vexabatur a demone alleviabatur
 quod dicitur cythera percutiebat coram eo. et quod recedebat
 spiritus malus. sciendum quod bene videtur est quod per tactum cy-
 thare virtute naturali illius armonie alleviabatur
 aliqui tunc afflictio saul in quantum illa armo-
 nia aliqui dulcorabat appetitum eius per auditum
 per quam dulcoratio reddebat minus aptus ad
 illam uexationem. **S**ed quod spiritus malus recedat a sau-
 le quando dauid cytharizabat coram eo hoc erat
 propter vim crucis quod satis expresse dicit in glo. ubi
 dicit sic. erat dauid in canticis musice eruditus
 diuino sonorum rationabiliter moderatus quod excent
 unitate eentie significat quod varijs modis cora-
 die resonat dauid malignum spiritum in cythara
 sua oppressit. non quia tanta esset vis in cythara

primus

sed in signo crucis q̄ i ligno crucis ⁊ cordarū
extensione gerebat que iā tūc demones effu-
gabat. et h̄ sūt dicta sū p̄iudic̄ h̄ rich. in q̄
stionibz de q̄libet. **¶** Trum liceat ad collum
dina v̄ba suspende. **¶** Et in oībz incantacōi-
bus v̄l sc̄pturis suspens̄ duo caudā vident̄.
p̄mo quid p̄fertur l̄ sc̄bitur q̄a si ē ad ad in-
uocacōz; demo⁹ panēs manifeste est sup̄sticiōsū
et illiatū. **¶** S̄i r̄ cauendū est si extingat igno-
ta noīa ibi poni ne s̄b ill̄ lateat ad illiatū
v̄n criso⁹ dic̄ sup̄. **¶** q̄ p̄heoz maḡficantiū
fimbrias exemplo. nūc m̄ltā aliqua noīa be-
braica angeloz ofungūt ⁊ sc̄bunt ⁊ alligāt q̄
non intelligētibz metuēda vident̄. **¶** Cauendū
est etiā ne ad flm̄ exteat q̄a sic ei⁹ effectus ex-
pectari nō posset a deo q̄ non ē testis flitatis.
Sc̄do cauendū est ne cū v̄bis sac̄s ibi exteat
tur aliq̄ vana ut aliq̄ caractēs is̄c̄pti p̄ter sig-
num crucis. aut ne spes h̄eat in mō sc̄ben-
di ul̄ ligādi ul̄ i q̄cumqz alia huiōi v̄itate
que ad dina; reuerēciāz nō p̄tineat. quia h̄c in-
dicare sup̄sticiōsum al̄s aē ē liatū. v̄n 26. q. 6.
non liceat xp̄ianis. d̄c q̄ nō liceat in collec-
cionibz herbaz medianaliū aliq̄s obfuitatiōi-
nes ul̄ incantatiōes attendē n̄ tū cū sym-
bolo dīno aut ofone dīnica ut tū ēator oīm
deus honoret. **¶** Nec h̄is obstat criso⁹ dicēs s̄i
q̄. q̄ v̄tus euangelij nō est in l̄ris sū figu-
ris ad collū suspens̄. s̄ in intellectu. quia c̄so-
loq̄tur q̄n̄ resp̄sus maḡis ad fiḡas sc̄ptas q̄z
ad intellectū v̄boz h̄etur. **¶** S̄z extra p̄dicta oīd̄
q̄ liceat dina v̄ba ad collū suspendē q̄a non
m̄n̄ op̄atur v̄ba sac̄ in corpibz hoīm q̄z in
corpibz serpentum ⁊ alioz aīaliū. s̄ incantatio-
nes quandā efficaciaz h̄nt ad rep̄mendū ser-
pentes ul̄ ad sanandū q̄dam alia aīalia. v̄n
p̄s. sic aspidis surde ⁊ obtu. au. s. q̄ n̄ ex uo-
in can. et ve. in can. sa. **¶** Et q̄ etiā in incanta-
tionibz serpentum l̄ q̄rumcūqz aīaliū si īspec-
tus h̄etur tū ad v̄ba sac̄ ⁊ ad v̄tutē dina; nō
ē illiatū s̄ p̄lexqz tales incantatiōes h̄nt
illiatas obfuitatiōes. et p̄ demones for̄tūtur
effectū ⁊ p̄cipue īsp̄entibz q̄a sp̄ens fuit p̄mū
demois īst̄m ad hoīez decipiēdū. v̄n glo. dic̄
ibidem q̄ non laudat ī sc̄ptura. v̄ndecumqz
filitudo datur in sc̄ptura utz de iniq̄ indice q̄
rogantē viduā vix auduit h̄c. **¶** Quid de
breuicul̄ que sūt ī ascensione. **¶** Et nō sūt re-
p̄banda cū non exteat n̄ v̄ba euāgelica sed
sup̄sticiōsū est si cōd̄tur eē m̄n̄ efficacia si sc̄-
bantur p̄ lectū ewan⁹ l̄ p̄ missam aut alia
die q̄z si sc̄bantur cū legūtur sū cantātur
in ec̄cia sū missa. h̄c. **¶** S̄z q̄ de carmiatōibz
et carmiatoribz q̄ carmināt īfirmos l̄ p̄ios
v̄l alia nūquid peccāt mōd̄l̄. **¶** Et si nichil s̄
st̄fū dicūt aut docent aut faciūt s̄z tū v̄tū
tur liatis p̄abz ⁊ ad iuracōibz sic p̄ passionē
et crucē ⁊ filia nō ēdo q̄ peccent mōd̄l̄ n̄ ta-
lia fecerunt p̄. phibitōz ab ec̄cia sibi faciam
sed ēdo q̄ phibēdi sūt v̄iri ⁊ m̄lires a talibz

quia m̄ltā futilia et sup̄sticiōsa solēt ad m̄iscē
n̄ forte sit sac̄dos religios⁹ et discret⁹. aut eē
layc⁹ sū v̄ir sū m̄l̄ excellētis v̄ite et p̄bate
discretōis q̄ fusa ofone liata s̄ infirmū nō
s̄ p̄mū v̄l p̄rū aut angulū ⁊ filia s̄z s̄ m̄
firmantes man⁹ imponat m̄x̄ id̄. **¶** v̄l. s̄
egros man⁹ ipo. et b̄n ha. n̄c sūt h̄c p̄sone p̄
hibēde a talibz n̄ forte timeatur q̄ ad ex⁹ il-
lorum indistē et sup̄sticiōsi carmiatores sibi
vsurpent ab vsū tuētes se exemplo illoz. h̄
ro. **¶** Quid de portatione reliq̄az. **¶** Et si portē-
tur ad viduā da ⁊ sanctorū nō erit illiatū.
si aut̄ c̄ca hoc attēdatur ad aliud vanū puta
q̄ vas sit triangulare v̄l ad aliud huiōi q̄d
nō p̄tineat ad reuerēciāz dei ⁊ sac̄toz s̄st̄fū
erit ⁊ illiatū. h̄c. **¶** Quid erit de sac̄dotibz
qui cū doloris p̄moti aut altare vestibz sac̄s
exiūt aut q̄libz veste lugubri op̄iūt aut cō-
fucta lūaria s̄berabūt aut altare l̄ crucifixe
um sp̄imis cūm̄dant. **¶** Quid eē de ill̄ q̄ p̄ v̄i-
tis sc̄ent̄ cantāt missam defunctorū v̄l sub
noīe illoz quos odiūt feretrū cū exeq̄is mor-
tuoz in medio ec̄cie ponūt l̄ alia filia faciūt
ut illi d̄d̄ moriant̄. **¶** Et ad h̄c dico q̄ si aliq̄d
p̄d̄coz faciūt p̄t̄ odiū p̄uatum ḡuissime pec-
cat q̄ faciūt ⁊ n̄ p̄līmā p̄nāz se p̄gauerit d̄z
poni. si aē p̄t̄ c̄z cōem puta quia metuit cō-
tamiacōz sac̄toz ordm̄ v̄l s̄buerhōz fidei l̄
hostilitatē suffert v̄l obfidiōz v̄l dīnoz ind̄i-
cōz s̄nāz metuit ⁊ id̄ tale q̄d fecit n̄ d̄c pec-
care. quia ī tali sc̄o plus hūilitas qua deus
placēt q̄z m̄n̄i lūozis dolositas declaratur
h̄c etiā ofuetudo ec̄cie tenz. v̄n solet cantare
de⁹ venerūt gentes t̄c. et in signū tristit̄e die
veneris sancta altaria spoliare. h̄c tū distic-
cio fallit in ill̄ q̄ sc̄ent̄ p̄ v̄uis celebrāt offi-
cium defunctorū. **¶** Nam tales si fuerit detecti
indistincte debēt deponi et ad agendā p̄nām
tam ip̄e sac̄dos q̄z qui eū ad h̄c m̄cat̄ debent
exiliū p̄petui ergastulo sū monasterio relega-
ri. h̄c totū h̄s exp̄sse. 26. q. 4. q̄ cumqz. h̄c. **¶**
Fallit eē distinctio in ill̄ q̄ altare v̄l crucifixe
um sp̄imis circūdant q̄a oīs tal̄ abusus īdis-
tincte penit̄ rep̄bat̄ et distict⁹. phibē ⁊ est
grauit̄ punendū. v̄t. 6. de offi. oz. si canoici.

De temptacōe q̄ deus temptat. XVI

Postea ofiderandū ē de viciis oppositis
religioni p̄ defectū ei⁹ q̄ manifeste sūt
ōria religioni. v̄n extant s̄b irrelī-
giositate. h̄oz aut̄ quedā dīcē panēt ad irre-
uerentiā dei. q̄dam ad irreuerentiā rez sac̄z.
Ad gen⁹ p̄mū panz p̄iurū quo d̄i nomē ir-
reuerentē assumit̄ de quōifra dic̄ cū de fo p̄-
cepto ageē. et temptatio q̄ de⁹ temptat̄. de q̄ ē
hic dicendū. **¶** Querunt aut̄ plura de ip̄a. s̄
in q̄bus temptacō dei ofistat. **¶** Et q̄ ofistat in
aliq̄bus sc̄tis l̄ v̄bis in q̄bus expectat̄ effec-
tus sol⁹ dīne p̄tatis. **¶** Ad cui⁹ euīdīa; ofiderā-
dum q̄ sic temptare p̄t̄ est exp̄m̄tum sumē
de eo qui temptat̄. sumitur aut̄ exp̄m̄tum d̄

aliquo ex vobis et factis et utroque modo dicitur. si apte et insidiosae sui occulte. rursus quique quique expressit quique interpretatio. sic ergo. homo deum temptat quique vobis quique factis. vobis quidem deo colloqui orando. vnde in sua peccata. angelus expressit deum temptat quia ea intencione ad a deo postulat ut exploret dea scia; peccata vel voluntate. factis autem expressit quia per ea quae facit intendit exprimitur sumere diuine patris sui pietatis aut sapientie. Si quasi interpretatio deum temptat qui et si non intendat exprimitur sumere de deo aliquid tamen peccat vel facit ad nichil ad non ad probandum deum. **¶** Quia ergo aliquis propter aliquam necessitatem vel utilitatem se committit deo auxilio in suis peccationibus vel facit hoc non est deum temptare. 2. pal. 20 cum ignorat quid agere debeat. hoc solum habemus residui ut oculos nostros dirigamus ad te. **¶** Vnde predicator regni dei qui temporalia permittunt ut verbo dei expediat vacet si soli deo intantem non temptant deum beata uero agatha exprobra erat erga se dea benivolentia ut vel infirmitates non patetur per quibus corporali medicina indigeret vel statum sentiret diuine sanacionis effectum id dicebat habeo dominum ihesum christum qui solo se restituit. vnde. **¶** Quia uero hoc agitur sine necessitate vel utilitate hoc est interpretatio deum temptare. vnde si id deum. 6. dicitur. minime dominum tuum. dicitur glo. deum temptat qui habet quid faciat sine ratione committit se periculo exprimens ut liberari possit a deo. **¶** Vnde temptatio dei sit peccatum. **¶** Respondeo quod sic vnde deum 6. non temptabis dominum deum tuum. temptare eum ut dictum est. est exprimitur sumere exprimitur autem nullum sumit de eo de quo est certum et id omnis temptatio ex aliquo ignorancia vel dubitatione procedit vel temptantis ut quis exprimitur sumit de aliqua re ut eum quia tamen agnoscat vel aliorum ut cum quis exprimitur sumit de aliquo ut aliis innotescat per quem modum deus dicitur nos temptare. ignorare autem vel dubitare de penitentibus ad dei perfectionem est peccatum. vnde per quod temptare deum ut temptas dei virtute agnoscat est peccatum. Si autem exprimitur sumat de penitentibus ad dei perfectionem ut aliis demonstret hoc non est temptare deum cum sit iusta necessitas vel pia utilitas et alia quae ad hoc occurrere debent. sic enim apostoli a domino peccaverunt ut in nomine christi fieret signum ut dicitur actuum 2. ut scilicet infidelibus innotesceret virtute christi. **¶** Ad hoc non quod deus volebat dare signum achaz non per ipsum tamen sed per totum populum instructione et id reprehendit ysaia. A. quasi impeditor coelis salutis quod signum petere volebat ne petendo deum temptasset. tamen quia ex dei precepto petuisset tamen quia habebat ad eum utilitatem. **¶** Abraham uero gen. 14. signum petiit ex instinctu domino dicens. vnde scire possum quod possessor sum eam scilicet terram promissam id non peccat. **¶** Bedeon uero iudic. 6. ex debilitate fidei signum petiisse videtur de victoria promissa id a peccato non excusat ut dicitur glo. ibidem. Sic et zacharias peccat dicens luc. 1. ad angelum. vnde hoc scias. vnde est propter incredulitatem putat fuisse. **¶** Sciendum tamen quod dupliciter aliquis

petit a deo signum. vno modo explorando dei precepta ad dictum eius veritatem et hoc de se patet ad dei temptationem. **¶** Alio modo ut instruat quid sit circa aliquod factum placitum deo et hoc nullo modo patet ad dei temptationem. **¶** Vtrum temptatio dei opponatur virtuti religionis. **¶** Respondeo quod sic ut enim per ex supradictis finis religionis est deo reuerentia exhibere. vnde omnia quae directe pertinent ad irreuerentiam dei religioni opponuntur. temptare autem aliquis ad irreuerentiam eius patet nullum enim presumit temptare eum de eius excellentia est certum. **¶** Vnde per quod temptare deum est peccatum religioni opponitur. **¶** Vnde temptatio dei sit grauius peccatum quam suppositio. **¶** Respondeo quod non. sed potius e converso. quia suppositio prestat errorem scilicet ut ex dictis patet. sed temptatio dei prestat tamen dubitationem verbo vel facto ut dictum est. vnde glo. si id deum. 18. cum reperi fuerint apostate. tunc dicitur quod maximam scelus est honorem creatoris impendere creaturae.

De septimo precepto

XVII

¶ Consequentem considerandum est de 2. precepto quod quidem sic ponitur exo. 20. non assumes nomen dei tui in vanum. non enim habet dominus isonit qui assumpsit nomen eius frustra. et primo eius expositio cuius est breuiter intendendum et postea de quibusdam specialiter in quibus nomen dei assumitur est diffusius tractandum. **¶** Circa primum scilicet quod hoc preceptum ut dictum est ordinatum ad reuerentiam veritatis summe id prohibet hoc inuani iurare. **¶** Iuramento enim dei nomen testimonium locutionis assumitur et id cum vane iuratur nomen dei inuani assumitur. et prout summa veritas contemnitur. **¶** Iuramentum autem vanum deiatur quod caret aliquo triu additione quod ponitur id est. 2. iurabis vivit dominus in veritate et iusticia et iudici. vbi dicitur glo. intelligi hos tres comites de his iuramentum. veritas enim deus est et scilicet iurantis ut ita esse credat sic iurat ut in iuramento assertorio ut ita facere. pponat sic iurat ut in iuramento promissorio. **¶** Iusticia deus esse ex parte eius quod iuratur. scilicet ut sit licitum. iudici uero deus esse ex parte circumstantiarum verusque. scilicet ut diligenter attendatur et cum per qua iuratur et modus. si enim desit cum desit iudicium discedonis i circumstantiarum iuramentum de his autem tribus et aliis penitibus ad hanc in 13. requirere infra titulo de iuramento et per iuramentum. **¶** Ad amplius tamen intelligendum hoc preceptum notandum per quod nomen dei tripliciter sumitur. primo ad efficiendum ut in sacramentis sic in baptismo. deus. baptizo te in nomine patris. etc. **¶** Secundo ad promittendum ut cum aliquis iurat vel vouet ire ad sanctum petrum vel religionem intrare. 3. ad exprimendum ut cum quis loquitur cum iuramento. **¶** Si licet multipliciter assumitur nomen dei inuani. primo per sacri frustrationem ut quia quis non credit ut hereticus vel qui credit sed se non disposuit ut usurarius vel qui grauius susceptus in sacro non custodit sed propterea delinquit de huiusmodi dicitur ad thymotheum. primo confitens se nosse dominum factis autem negat. 2. per uocem fractionem. et hoc fit tripliciter. primo per irrationabilem dilacionem ut cum quis ire promittit ad sanctum petrum sed non perficit eam.

primus

emuni et sic semp. perastinat. **S**ecundo p. sria: voluntate: ut cu. q. deo aliq. vouit et p. ea pe nitet. p. tales d. de. si quid p. cesserit de la bijs tuis no. facies irritu. 3. p. apostaticā re bellio: ut cu. quis apostatat in religione p. i. ecc. 4. si q. vouisti deo ne moreris reddē. dis plicz enī ei infidel. et stulta pmissio. 3. p. hois blasphemii locucōz et hoc ē fit trip. s. p. locu tiōz maledicā ut cu. quis maledicē deū. p. lo: cutiōz flidicā ut cu. quis asserit de deo flm. et negat vñ et p. locutiōz ob p. bñsā ut cu. q. loquū de seclōzibz membrs xpi. pessime enī blasphemiat ē si vñ dicat. et i. hys xpm de spide i. qbus p. nob. hñilis fuit. 6. assumit nomē dei inuanū i. predicatōe. que. s. fit va na intentione. 6. nōne in noie tuo. p. phe tauum. 4. in orōne que est sine vlla cordis affectione. 3. plus hic labijs me. ho. cor aut corū lon. ē ame. 6. i. opatione sū pūsa tione. in q. forma stitatis assumit tñ in exā ori ope nō p. deo s. solū p. hūano fauore. 6. 6. anē dico vob. rece. m. suā. **A**dditur autē huic pcepto et ē pmo et nō alijs pceptis cō: miatio pene. cui. rō est. quia pene sūt p. pue ncie s. illos qui sūt pni ad malū ut d. 10. et hī. et iō m. ill. sol. pceptis leg. add. omiatio penaz i. qbus erat pñtas ad malū. erat aē hoies pni ad ydolatriam. p. p. s. uetudine gñā lem gētiū. **S**ilr. et hoies sūt pni ad pñritiū. p. iuradi frequēdam. et iō omiatio magis add. pñis duobz pceptis. **De iuramento XVIII**

Distia considerandū est diffusi. de qbus dam spāl. in qbus nomē dei assumi tur ad p. p. vboz pfirmatiōz. **S**ecundo de voto in q. assumit ad aliq. sui oblonez. 3. de adiurōne i. qua assumit ad alioz i. ductōz et de iuramēto. pmo de ipso 2. d. p. iurō sibi op posito. **C**irca uo iuramētū p. siderandū ē pmo quid est iuramētū sū iurare. 2. quot et que sūt spēs et. 3. vñ et p. q. licz iurare. 4. de comi: tū iuramēti. 4. de cāis p. p. quas licz iurare. 6. d. forma vboz iuradi. 4. de obligōe iura mēti. 6. ex qbo redd. iuramētū illiatū. 9. d. q. busdā tactis additiōibz s. qbus d. intelli iuramētū. 10. de qbusdā dubijs ēca iuramētū. 11. de iuramēti dispōsitione et relaxatiōe sū absolutiōe. **P**rimo g. qñtur qd sit iurare. Ite iurare ē testēz deū inuocare. vñ au. i. qdā fmone de pñritio. qd est iurare p. deū n. testis ē nñ de. sic enī d. apl. ad heb. 6. iuramētū ad pfirmatiōz ordinat. pfirmat. aut m. sabilibz sit p. rōnez que pced. ex aliquibz nāl. notis q. sūt ifallibilr. vā. s. p. ticularia hoīnū fca. et cō: tūgētia n. pñt p. rōz nccām pfirmari et iō ea que dicunt de eis solent pfirmari ptestes. hu manū aut testm. nō est sufficēs ad pfirmād. huiōi. p. p. tēria dico pmo. p. p. defectū vitatīs hūane qā plimī in mēdatū labunē. 2. p. p. defm. agnitōis quia hoies nō pñt agnosce angētia n. corpiū seclā n. ē abñtia de quā

bus ē hoies locunē et expēd. rebz hūanis vt cētudo aliq. habeat d. ipis et iō nccām fuit re currē ad dñm testm. qā de. n. mēti p. n. ad eum latet. **A**ssumē autē deū in testē d. iu: rare quia q. p. iure i. troductū ē ut qd sū iuo catōe dñi i. testm. d. p. uo hēat. **M**agistra lis aut notifica. iuramētū est q. iuramētū est affirma. l. nega. de aliq. sacro rei attestacōe firmata fm. gōf. et ray. **C**irca 2. sciendū q. spēs iuramēti sūt due. s. iuramētū asserto: rum et pmissoriū. **A**ssertoriū est qñ iura tar ad de. pñt vñ de p. tēto sic ēē vñ nō esse. fuisse vñ nō fuisse. p. ēē fm. rōd. fieri de fūso vt cu. quis iurat ad fūm ēē non pmittēdo ad ut si q. iurat q. cras pluēt vñ nūget et huiōi. iuramētū pmissoriū ē cu. q. iurat se ad daturū vñ facturū vñ nō daturū vñ non facturū. **S**unt et alie diones iuramēti q. pñ: nent ad forū iudiciale de qbus ē aliq. breuē dicenō ut hēat aliquā noticiā ipoy. **I**ura mētū ei assertoriū ē tplex. vñ est volūtariū qd defert p. p. ex ouētōe ex iudi. et d. volū tariū qā volūtate defert et suscipit. **A**lēm est nccētū qd. s. iudex defert p. i. defectu. pba tiōis. ut qñ hz tñ vñ testē et h. d. nccētū qñ n. p. rēfari n. ex iusta cā puta qñ dubi taēt s. si ille cui defert. cū ei h. iuramētū sit de vitate dicēda i. hoc cā si n. admitat recu satō p. appellari. 3. est iudiciale q. m. iudi. pars defert p. et h. p. rēfari n. sit as ouēt. accōe famosa ut furti rez. amotaz et huiōi. hec gōf. et de iur. iur. et bñ. ex. e. c. vñ. et pla. alia de hac mā. **I**tem qd duplex ē iura mētū. s. de calūpnia de malicia de vitate de asoriū. iuramētū de calūpnia vitāda. s. ul. nō pmittēda ē. cū q. iurat se nō aio calūp: niandi s. bona fide qñnem mouisse et mouē. et silr. re. iurat se nō aio calūpnādi resistē. **E**t pñet hoc iuramētū quīqz. s. q. ēdat se bo nam cāz hñe. q. i. tērogat. nō negab. q. vñ esse ēdet. q. nō vñt scēnt flā. pbatōe. q. dila tiōz nō petet ifraudē. q. nō de. n. dabit n. pmittet aliq. p. hac cā n. psonis ill. qbo le: ges pmittūt. vñs. **I**ll. iurē q. lis sibi ius ta videt. **E**t si qñtur vñ nō ifidēt. **N**il p. mitterē n. flā. pbatōe. **V**t lis tarde. di: latio nlla petetur. **I**uramētū uo de malicia s. vitāda vñ nō pmittēda dñt a iuramēto calūpnie i. plibz quia iuramētum calūpnie pñt tñ p. litē testatā et tñ semel in tota lite ab eadē psona. et h. locū tñ i. pphais sū tpalibz cāis tam cñalibz qz auilibz. nō aut in spūalibz l. ānexis spūalibz et p. ipm. puidē ne quid fiat calūpniose in tota lite. **I**uramētū aut malicie pñt et an. litez testatā et p. et pñtatur totāes qñs aliq. pñt i. iudi. l. pe titur fieri q. ex malicia pcedē psumit et h. lo cum tā i. pphais qz in spūalibz et p. ipm. pui detur ne qd maliciose pñt l. petat. 3. in: ramētum. s. de vitate dicēda dñt a iura.

calūpnie q̄a p̄rāe i cāis spūalibz i^o aut non
Item eē rñdē de eo qđ quis sat. vñ dī ibi rñ
deri simp^r scio vl' nescio. s; in illo rñdē de eo
qđ quis dicit fm̄ gof. s; fm̄ jmo. et host. ex. e
lras. etiā in hoc rñdē de eo qđ quis credit.
Item i^o p̄tinet pl'a capla ut bitum est sup̄ q̄
locū in hoc nō hñt. **I**tem in illo dila^o nō
impetrat cū statim rñderi possit ēdō l' nō ēdō.
sec^o ē i hoc qñ rñdē dī qđ de vitate quā volēt
ab alijs dīscē. **Q**uartū iuramētū. s. deāso:
rium deferē tam in cāis spūalibz q̄ nō spūa:
libz reo actore sufficientē nō p̄bante n̄ index i
spectis p̄sonaz τ cause cūmstācijs i^o actori
viderit deferendū. h^c dīc gof. tī. d. iura. calūp.
et bñ. ex. e. in herētes. et c. cū cām τ dimisi.
p̄batōes grā breuitatis quia hēc nō sūt intē:
tionis p̄ntis. **N**ota tñ q̄ fm̄ bñ. ex. e. lras
magis vidē iurandō de calūpnia i cāis spūa:
libz q̄ in alijs. quia i ill' p̄ictōs calūpniose
litigat. **V**ñ et hodie i cāis spūalibz iurāt de
calūpnia et de vitate ut p̄z v. e. si d. calūpnia.
Est eē aliud iuramētū qđ dī iuramētū in litē
et in hoc iurāt de affecōne ut cū quis iurat p̄
quāto nollet re carere puta p. C. qñz eē dī
iurare quis i litē cū iurat rem tantū eē p̄cū l'
fuisse et de hoc. C. et ff. de in litē iurādō. **Q**uid
si agam dē te rei v̄dicatione et tu scās rem
esse meā. et nichilomin^o tu velis resistē p̄pter
actōz de euictione. nūqđ iurando d. calūpnia
peccas. vñ q̄ sic q̄a negas rem eē meā τ mē
tis. **I**h^c gof. s̄sult in sūma ti. de iur. calūp.
vt p̄ libellū p̄orrectū s̄fitearīs vitatē nec de
calūpnia iurab ex q̄ fateberīs rem eē actoris
et nō min^o p̄ueniret stipula^o de euictione. **C**
Circa 3° ar^o q̄runt pl'a. s. vt liceat iurare
p̄ deū. **I**h^c q̄ sic et hoc p̄z p̄mo auctē sac̄ sēp̄:
ture. dī enī deū. 6. dñm deū tuū ti. et illi soli
fines ac p̄ nōm illi^o iurab. **I**tem legīe dñs
in veti testa^o iurasse i plibz locis. vñ in p̄s
iurauit dñs et nō peni. eū. et hoc ad oñdendū
imobilitatē eī^o qđ vt hētur ad lēb. 6. ymo
eē p̄cep^t in veti testa^o leuic. 10. reddes dño
iuramēta tua. vñ dīc au^o. in s̄mone de v̄bis
apli. si p̄cēm eēt iura^o nō dicerē in lege red:
des dño iuramēta tua. reddim^o aē dño iura
mēta qñ iuram^o p̄ deū. **S**cđo p̄z hoc rōne. et
p̄mo rōe origimis. quia iuramētū ē itroduc:
tum ex fide qua ēdūt hoīes deū h̄re vitatē in
fallibīlem et oīm agnicōz et p̄uifōz vlem
Scđo rōne finis quia iuramētū itroducē ad
cūficandū hoīes et finiendū p̄trouīas ut dī
ad lēb. 6. solo eī iura^o ēdīe. qñ d. s̄cia alie^o
dubitat. ex. de sen. ex. si uo aliq̄s. **S**z obī s̄
p̄cā i^o. **M**t. 4. ego dico vob nō iurare oīo.
et i^o iac. 4. an oīa frēs mei nolite iurare
Ih^c qđam hēta. s. maichei dīxēt oīe iuras
mentū eē illiatū nō tñ iura^o fctm p̄ cāfāz
s; eē factū p̄ deū τ occōz huiōi erroris sū sup̄
serūt ex v̄bis p̄missis quia nesciēt dīstīguē
qđ aliū sensū fa^t nega^o p̄pōita vli signo aliū

p̄pōita. p̄pōita eī equipollē fa^t p̄iculari ne
gatiue. postpōita uo suo dño. i. vli negatio
vñ dīc dīcē nō oīs hō ērit et oīs hō nō ērit.
de^o aut nō dīx^t. oīo nō iurab s; dīx^t. n̄ iura:
bis oīo. vñ nō p̄hib^t oīez iuratiōz. s; p̄hib^t
ne iurare oīmō et sine oī cā. **V**ñ de au^o. li.
de mēda^o h^c iō dēm ē. s. ne iurādō ad faci:
tatē iurādī veniat et ex facilitate ad s̄fuetu
dinē τ ex s̄fuetudinē i p̄iuriū dādaē ecē. 33. vir
multū iurans repleb^t mīqtate. **Q**uare g^o
dīc dñs in ewan^o. sit s̄mo vñ est ē. non nō.
Ih^c quia affirma^o l' nega^o q̄ est in corde dī eē
in ore. s; q̄a hoīm malicia ēscēre nō ēdī simp:
lia assertiōni. iō adiūx^t qđ apli^o ē a malo ē
non. s. culpe s; pene. nō iurātū s; iuramētū
exigentū. **N**am mēdulitas huiōi magis ē
pena q̄ culpa. vñ nō dīx^t malū s; a malo.
Nec ē forte vidē qđ de^o in testē inuanū iuo
cetū eo qđ nō appet qđ de^o p̄ ipō q̄ iurat p̄ eū
testificē. quia fm̄ rich si debito mō muocē
maifestat vt^o vñ sit qđ dī aliū in vita ista
vl' mouendo corda iudicis τ adūse p̄is p̄ ali
quā latentē īspiratōz qua ēdī iuranti. l' po
nen dō in palā factū p̄ quo iurāt l' dando cō
stādām cordi τ v̄bo iurātis q̄ qđdam p̄babi
litatē aggenat qđ iurat vñ. vl' puniēdo mē
tiente. et tūc est sil' testis et iudex et si deo nō
plac; i hac vita testificari p̄ aliqđ sig^o p̄cto
tñ testificab^t in fuēo qñ illūiab^t abscondita
tenebray et mā. s̄si. cor. ut dī. 1. cor. 2.
Vtrum iurare p̄ deū sit act^o bon^o ex gñe ul'
actus mōrns. **I**h^c fm̄ rich. actū qđam i se
ordinē rōis includūt sū legis etne. ut diligē
deum p̄p̄ se et sup̄ oīa et assentire p̄me vita
ti p̄p̄ se. et huiōi act^o nō p̄nt eē nisi boni. τ
iō nō tñ sūt simp^r liat. s; eē simp^r appetēdi.
Aliqui uo in se includūt aliqđ oppositū ordi
ni legis etne. vt adulterari et p̄les ali; τ hñ n̄
p̄nt esse n̄ mali et iō sūt illiatū et simp^r fugi
endi. **A**liq̄ aut nō includūt in se ordīez p̄dēm
nec ad ei oppositum et hñ sūt liat q̄a p̄nt bñ
fieri nō tñ sūt simpliat appetendi quia p̄nt
male fieri et tal' est act^o iurādī p̄ deū. **S**ic
enī dēm est s̄ iurare p̄ deū est ipm̄ aduocare
intestem. assertiōis sue nō aut q̄libet assertiō
est debita mā muocatiōis tal' testis n̄ q̄libz
est illiatā mā. iō act^o iurādī p̄ deū in ista
gñalitate dīcē non est moral' bonus neq;
mal' ex gñe. iurare tñ vñ p̄ deū ē bon^o act^o
ex gñe. q̄a trāsit s̄r māz debitā s; q̄a ad huc
nō includ^t ordinē rōis simp^r n̄ ad incōpos:
sibile ei iō iurare vñ fieri p̄ bñ et male. **S**
Si aut act^o iurādī sit cūmstātionat^o ēbus
comitibz includ^t in se simp^r ordinē rōis et
iō non p̄t esse n̄ bon^o. vñ nō tñ est liat s; eē
appetēdi. h̄ rich. **E**t quia act^o mōrns p̄t eē
diūsis ex cāis occasio cadēdi i malū et vitā
di malū. iō dñs monz τ inducē hoīes aliū
ad iurand p̄ deū ut in veti testa^o ut p̄ hoc
iūocarenē a iura^o p̄doloz cū dicebat reddes

primus

dñs iuramēta tua. alii reſpōdēt ut i nouo testa
 mēto. ut oñdat piuriū esse fugiendū. b. boni.
Vtrum iuramētū scdm p deū sit appetendū et
 frequētiandū tamq̃z vale et bonū. **R**espōdēt qd nō.
 vñ eccl. 33. vir multū iurās implebit iniquitate.
 et au. m. li. 5. mendaciū dicit. qd pceptū d. phi
 biōe iuramēti ad h. ē positū ut q̃tū ē in te
 nō affectes n. q̃i p bono cū aliq̃ delectatione
 appetas iusiurandū. **A**d c. euidētiāz ostēde
 randū est id qd nō q̃rēt n. ad sūueniendū aliq̃
 defectui nō nūc in ea q̃ sūt p se appetēda. s;
 in ea q̃ sūt nēcia vtz de medietate q̃ q̃rēt ad sū
 ueniendū iſſimilitudinē. iuramētū aē q̃rēt ad
 sūueniendū aliq̃ defectui quo. s. vñ. hō discere
 dit alii. et id nō ē hñdū mē ea q̃ sūt p se appe
 tendā. s; mē ea que sūt huic nēcia q̃bus vñ ē
 indebite. q̃cumq̃z vñ eis vlē nēciatē. **V**ñ
 au. li. de ser. dñi i monte dicit. qd intelligit nō i
 bonis. i. p se appetendis. s; m nēciis iuratiōz
 hñdū se refrenet q̃tū p ut nō ea vñ ē n.
 nēciatē cogat. b. tbo. **E**t id iac. 4. dicit noli
 te iurare. oñdens nō tñ ē vitandū actum
 iuratiōis sine cā s; eccl. affectū. vñ monēti
 cā actū iuratiōis p pīculū piuriū vitare
 pfuerit. et eccl. actū pter nēciatē et vitare
 affectū et ad iurandū nō d; q̃s ire n. coact.
Si aut act. iuratiō p deū sit cū istis tōbus co
 mūtib. s. cū iudi. in dīſſſione quo excludit
 incūtelā iuratiōi et cū vitate i assertiōe et ex
 ei lāma vtendi tal. testis iuocatiōe sic inclu
 dit in se simp. ordinē rōis et est latē act. q̃
 enī deū iuocat assertiōis sue testem. pfitet in
 eo iſſallibilē vitatē et oīm cognitiōz et puiſi
 onem et sic deo exhibet honore sibi soli debi
 tam. et id tal. act. nō tñ ē licit. s; ē appetēd.
 quia pōictō mō cōmūſtationat. nō pē esse n.
 bon. **S**i uo aliq̃s pōictōz triū comitū ibi
 defuerit ieliud. ad mōpōſſibile ordinē rōis et
 deo tal. act. ē illicit. et simp. fugiend. q̃a cū
 illo defū nō pē esse n. mal. b. nich. **V**trū
 liceat iurare p aliq̃ caturā. **R**espōdēt b. boni. iu
 ramētum dup. b; fieri. qdā p iſſcatōz ut
 cum dī ita viuāt fili. mē et fm hāc formā
 iurandi catura ad testificandū nō inuocāt
 s; pōit. ipi catorī oppignorat fm qd dicit au.
 et ē licitū quia licz oīs catura sit catoris tñ bo
 num vl. solatū qd ex catura recipim. et est a
 deo nō ocessum deo tamq̃z nfm oppignozare
 possum. h. c. tñ gen. iuramētū fm qd dicit au.
 est gūſſimū. **A**liud uo iuramētū sit p ipi
 vitatis testim. et iuocatiōz ut q̃n aliq̃s iurat
 p aliq̃ ad iuocandū eū itestēz. pē aut catura
 dup. itestim. inuocari. vno. fm se et hoc nō
 licz quia sic ēderē qd aliq̃d numis ēēt i ea. rōe
 c. vitas posset dīa p huiōi testim. pfirmari.
 et sic dī. **R**espōdēt qd noli iurare n. p celū q̃a tro
 nus dei ē et ibi dicit glo. qd pfectiōis est docuit
 cū dīx. nō iurare oīo qd uo supstitutiōis ē reſe
 canit cū subd. n. p celū et. h. boni. **S**ic eccl. i
 telligit i. 22. q. 1. si q̃s p capillū. et c. pſidera.

Prohibet ec ne iuret p caput l' capillos dei
 ppe quosdā hereticos qui ex qdā rusticana
 ſimpliſſitate dixerūt deū hēe hūana membra
 cū tñ de. sit spūs incorp. ut 22. q. 1. si. fi. v.
 anthropomorphite sic dē. q̃a deū putabant
 hoīez. antropos ēi gree dī hō latine. psona tñ
 fili. s. xpc ē de. et hō ex. de hē. cū xpc. iurare
 tamē p caturas nō est malū vbi ē pmiſſum
 a iure neq̃z illiatū. fm hosti. et dicit iſra post
 pauci. **Q**uod aut dñs est nō debere p caturas
 vl. mēbra caturaz iurari. vñ ē ab mīco hoc
 enī. phibet ne deī honor ad caturā trāſſerāt
 porro ex quo ē iurati. p inde hētur ac si ēēt
 iurati p deū. **A**im qui iurat i celo iurat i
 dei throno. et m eo q̃ sedz sup ipm. ut ex. e. et
 si xpc. licz ēi mēbra phibem. tñ scā tenēt ex.
 e. q̃a dñs. s. qd si p huiōi. **A**lio. pē catura inuo
 cari itestē imp. relucet i ea dīne vitatis vñ
 tigiū et sic licz iurare p caturā hoc enī nichil
 aliud ē q̃z iurare p eū q̃ relucet m catura. vñ
 tunc n. vñ ē catura. s; caturē. et sic dicit apl.
 1. cor. 2. cotidie morior p glām vñam fres.
 vbi fm au. iura. apo. **S**cđo aut fm hosti.
 qd iurare possum. p cruce sacra et in manu
 epi. 22. q. 4. qd iurat. **I**tem p euan. 22. q. 1. si
 aliq̃. **I**tem p ordinē. 1. q. 4. qd dñs. **I**tem p sa
 lutem pñapis ff. e. l. 3. si. et i dēo c. qd dñs.
 quia intelligit iurare p deū c. iudi. sal. pñ.
 apis pſistit. **S**ed hodie nō vl. qd sic sit iurati
 licz hoc fuit antiq̃s pñib. ocessū. ar. 22. q. 1. si.
 sic eccl. cū m li. v. s; oñd. qd ioseph. **I**tem p al.
 tare seu reliq̃as 22. q. 1. hēm. et p fidei mēpo
 ſitōz ex. qd me. c. ad aures. h. hosti. gof. et
 ray. et bñ. ex. e. et si xpc. **Q**ui aut iurat p
 caturā nō ocessam d; fm ray. acrimie fusti.
 gari. et si pſitit in vicio nolēs se corrigē d;
 excōicari. **Q**ui aut iurati p capillū dei vl.
 alr. blasphemā dixerūt d. deū. si sit cleric. d;
 deponi. si sit layc. d; anathematizari 22. q. 1.
 clericū. si q̃s p capillū blasphemāz ēdit rōd
 esse q̃n aliq̃s iurat p membra dñi q̃ in alijs
 hoībz reputāt mbonesta. vñ tal. mortaliē
 peccat qd uo iurat p membra dñi qd nō cen.
 ſent turpia l' mbonesta nō peccat mortali.
 n. ducēt m cōſuetudinē sic faciūt ribaldi. h.
 rōd. **V**trū reape liceat iuramētū ab ydola.
 ēs factū. **R**espōdēt qd oñg. ydolatraz iurare m
 forma ocessa et i forma phibita. si iuret p.
 mō nō iurat sic ydolatra et sic licz iuramētū
 ab eo reape m aliquo cau. et m aliq̃ nō. **A**ut
 enī ille qd exigit ē psona publica aut puata
 si publica qd est ex ordine iuris pē et d; ut
 index ei xgē. si puata aut exigit ad vitatis
 pfirmatōz aut ad vitatis sūſiōz aut ad ſue
 dubi tatiōis remotōz. **P**rimo mō pē reapi
 iuramētū sine aliq̃ peccato. s. cū ad hoc exigit
 ſolū vt ſirmior sit illa pmiſſio et vitatis af
 ſerāo. 2. mō nō pē ē sine mortali pēto vt cū
 quis cogit aliq̃z iur. rē q̃z nouit iurare fm.
 3. mō q̃a ſuſpicat ne hō sine iuramēto dicat

fibi ficitatē. tūc si suspitio illa sistat in gñali
tal' exactō tenz pot' rōz pene qz culpe. si uo
descendat ad spāle sic est pccm veniale. dñ de
pximo suo malaz bz suspitōz. et iō diē glo.
q' ampli' est a malo ē. f. nō cōtentis. f. mōz
fēp a malo culpe. f. ē a malo pene. t. sic licz
iuramētū reape ab ydolāis et infidelibz sic a
xpianis t. fidelibz. **S**i aut ydolāe iuret i fōr
phibita tūc dico q' in iura^{to} facto p ydolū ē
duo cōsiderare. f. ydoli veneratōz et extioris
vbi cōfirmatōz. **S**i habeat respēctū ad pñū
nulli licz iuramētū ab ydolāe reape vl' exigē
nē facē qā ydoli venia^{to} est oīo dñstāda iō dñ
exo. 23. p. nōm extōz deoz n̄ iurabit. **S**i uo
hēat respēctū ad 2° sic licz ab eis reape maxie
p bono cōi. t. sic recep' iacob a laban. socero
suo. q' ēit ydolāe q' p3 p hē q' radcl sibi fura
ta fūat ydola. p bono sue postitatis. sic ēē
xpiani qui a saracenis reapiūt. p pace t. va
litate cōitatis. vñ licz iurare p ydolū sit illi
atū quia illa est fōr phibita tñ vbi ē nēci
tas t. cōis valitas hē exigē licz tale reape iu
ramētum. et hē w^o au^o. in epla ad publico
lam. hē eaz hētur 22. q. 1. mouet te. hē bon
Sequit' vidē de 2° ar. f. de comitibz iuramēti
cā q' scēd q' iuramētū d3 hē tres comites. f.
vitatē iudi^o t. iusticiā jē. 2° iurabit vñit
dñs in vitate t. iudicio et iusticiā. ut ex. e. si
xpc. f. iacobo. et 22. q. 2. aiadūtendū. t. 2. q. 1.
iurabit. **R**ō aut hui^o ē fm bonū. quia iura
mentū opat' ad tria. f. ad iurante a q' pcedit
et sic debet sibi iudi^o. **A**d rem de qua sit et
sic debet sibi vitas ut sit ad equatō fmōis
et rei. **A**d cāz p qua sit sic debet sibi iusticiā
f. ut p cā iusta fiat. t. qā omē iuramētum h3
istos tres respēct' iō omē iuramētū istos tres
comites d3 hē. Sermo enī n̄ dubi^o est fm
q' dñ sap. 9. cogitatōes mōliū timide t. mēte
puidēcie n̄re. iō ut fmō n̄ p dñam vitatē
cōfirmet mōiget comitibz ipm regentibz ne
sit dissilis muocate vitatē. hē bonū. **A**lr uo
pdicta tria distinguit alex. an. vt hitum est
in ti. pcedēt d3 g^o ibi ēē vitas semp in cōscia
i. ut firmiē sciat ēē. al's si tñ ēdat nō debz de
scia f3 de cōulitate iurare. debet ēē ibi ēē iudi
tū. i. delibera^{to} dñctā. f. ut n̄ iuret ēē vñ q3
n̄ pē nēcitatē. vñ qñ psuadz aliē aliq3 vñ
qd expēd' ei vl' ē vñle cōdere t. tñ nō vlt asser
cōi simplia cōdere. hē ray. iō fm hosti. furiosi
nō pnt iurare nē pupilli pximi ifantie ex.
de suc. ab intesē. c. fi. et. 22. q. 4. puuli nē pūi
et ex. q' mat. accu. p. c. fi. et. vñ q' i iudi^o
i. coram iudice nō reapit iuramētū pupilli.
vñ nē pē esse testis 2. q. 3. c. 1. f. exē iudi^o pē
iurare t. dēerare ex q' h3 sensū vt ex. de delie.
pu. pūis. hoc itellige si sit capax doli. alr n̄
tenet vl' forte capax doli nō obligat n̄ pfe
cōsentiente iurauit l' si p nō pēdi x^o qzato sa
uit. al' q' ut 22. q. 4. pūi. **I**n casū tñ ouēiri pē
q3 rōe iuramēti pñctū dñ cāt i pūes vt si i pu

bes iurauit se pñctū opas ipe pēa fēis pu
bes d' hē pē ouēiri. ff. de libera cā. l. vlt. tale aē
sacm qd. f. caret iudi^o. i. dñctōe dñ teme
rariū et iō nō fūand ut ex. e. siē. h. hosti. debz
ed i m iura^{to} ēē iusticiā ut. f. iō q' iuraē sit li
atū et honestū 22. q. 1. ita ergo et ex. e. si xpc
Sequit' vidē d' q^o. f. de cāis. pē q3 licz iurare
arca q' nōnd fm alex. an. q' hē sūt multe
qrum qdam sūt ex pte boni iducendi. qdam
ex pte mali vitadi. t. ex pte boni sūt. A. f. p
vitate cōfirmāda. 2. cor. 1. fidel' de^o quia fmō
n̄ qui fuit ad vos nō est i illo ē et nō. **I**tem
p vitate declarāda. deu. 19. m. ore duoz aut
triū stat omē vbum qā fm iura nō ē testis
n̄ iurat. **I**tem p amicitia cōbenda gen. 26.
dixit viri gerare ad ysaac. sit iuramētū inē
nos. **I**tem p pace reformāda gen. 31. iacob
iurauit laban. t. ex. de iudicijs. nouit. **I**tem
pro fidelitate fūada. 2. Re. 4. venēit senes
isrl'. ad regē et pūssit cū eis fedus corā dño
Item p obia et cōiectiōne recognoscēda sic
iurauit viri galaad ipi yepre. iudiē. dñs
qui hic audiuit ipe mediāt et testis ē q' n̄ra
pmissa faciem. **I**tem p cōsuetudine ecclie
fūada. vt canoicā. 22. exo. filij isrl' data lege
iurauit se dño fūituros. hē g^o septē cāe sē
iurandi. pē bonū introducendū. **P**ropē ma
lum uo amouendū sūt due. f. calūpnia sopien
da ut qñ sit iuramētū de calūpnia in cōtesta
tione litis hēb. 6. oīs cōtrōisie ad cōfirmatōz
finis ē iuramētū et p infamia pğanda deu.
21. si inuentū fuerit cadauer hoīs occisi ma
iores natu cūitatis illi^o leuabē man^o suas
sup vitulā. hē alex. an. hosti. uo e. ti. ponit A.
cās. pē quas licz iurare ad q3 tñ supdēe no
uem possunt reduci si q3 attēdat. hē aut A.
cāe h3 vñbz pñenē. pax et fama fides re
uerēcia caudo dāpnū. **D**efcūs verī sibi pos
sūt iura cāli. subreiciēda qphndē ibi obia
de pace ex d' iudiē. nouit. de fama ex. de pga
cano. p totū. d' reuēcia ex. e. null^o. de cautōe
dāpni ex. q' me. cā. e. c. 1. de fide obia t. ve
ritate ex. de elec. significasti. pōcās ecām cās
ponit bñ. ex. e. null^o. **P**onit ecā ray. ti. de
rap. A. casus m q3 debet pñbz vl' clerici iu
rare sic la yā. A. cāus ē cū absoluit ab excōe
6. uo cāus m pōicis vñbz tāgunt. **S**equit'
videre de 6°. f. de forma iuradi. de hē notat
bonū. in 3° suo. q' i forma iuramēti ipa vitas
introducā m testm et hoc pē ēē mltiplr aut
mōz. t3 rōz pñapātis et sic iuraē p deū ita
q' p ipm iportat hitudīez pñapātis. **A**ut i
quantū tenet hitudinē pñapātis et cognos
cētis et sic ē hē fōr. testis ē m de^o fine de^o scit
de^o q' idem est. **R**ō. 9. **A**ut mōz tenet hitu
dinē reuēctis respēctū bonoz et sic iuraē vi
uit de^o. f. q' vitam alijs cōbuit. 1. Re. 12. vi
uit aīa mea. f. de bñfi. **A**ut mōz t3 hitu
dinē reuēctis respēctū maloz et sic iuraē in
hac forma. hē faciat m deus. et hoc addat g.

primus

Re. 6. **E**t qm̄ dīna vītās nūc manifeste adducit ad p̄firmatōz vītātis tamq̄ oīs vītātis p̄ncipiū t̄ exemplar. hīc est q̄ in noua lege dupl'r iurāt. s. fm̄ p̄maz formaz t̄ faz. quia uō t̄pe p̄mitte eccl'ie vītās nō dū erat plene maifesta s; m̄digebat maiori euīdēcia hīc ē q̄ tenebat tūc ista forma testis est m̄ de. quia uō ī vītē testa^o p̄siderabat dīna vītās vt iudicās t̄ vl' dīscēs t̄ remunerās. q̄a s; rōe sēuitātis et eq̄tātis hīc est q̄ duplicē formaz in vītē testa^o fūabāt. s. viuit de. t̄ hoc faciat m̄ de. t̄ h̄c addat. **S**i q̄raē cū aliū iurem^o p̄ hāc p̄positōz p̄ aliū p̄ hāc p̄positōz ī fm̄ q̄ dīc ap̄. ad **R**o. 9. dico in xpo ihu. et nō mēdior que sit mē has dīra. dīcendū est q̄ p̄ magis dīc ip̄az vītātē s; rōe testificatōis et p̄ncipiū h̄c aut p̄positio m̄ īportat hīcudīnē dīne vītātis s; rōe testificatōis et exemplātis. **V**nde fm̄ rem idē ē iurare in deo t̄ p̄ deū. et dīcē testis ē m̄ de. licz sit dīra ex p̄te mōi dīcendū. h̄c bonū. **I**tem q̄ iurat in aīas alioz nō q̄ sibi videt s; q̄ dīdīcēt ab hīs in quoz aīas iurat dīcē teneē. vñ dī iurare sic. iuro ī aīas elīū q̄ ip̄i vītātē quā de h̄c sūt p̄ me dīcēt. 6. de testi. et ac. p̄sentū. **S**equit̄ videre de 1° ar^o. s. de obligatōe iuramētī. **V**trū iuramētū sit obligatōz. **R**e. fm̄ t̄ho. obligatō referē ad ad qd̄ ē faciendū vl' dīmīttendū vñde nō vl' respicē iuramētū assertōz qd̄ ē d̄ p̄ntī l' de p̄nto n̄c edī iuramētū d̄ hīs que sūt p̄ alias cīs faciendū. ut si q̄s iuramētū assererēt q̄ plūma cras fuēa eēt s; tñ iuramētū de hīs que sūt faciendū p̄ illū q̄ iurat. **S**ic aut iuramētū assertōz qd̄ ē de p̄ntī vl' de p̄nto dī h̄c vītātē ita et iuramētū de hīs que sūt a nob̄ fiendū in fuēm. et iō vtrūq; iuramētū h̄z qñz dam obligatōz dīuīso tñ respēu q̄a ī iuramētū qd̄ est de p̄nto l' de p̄ntī ē obligatō nō respēu rei q̄ iam fuit vl' ē s; respēu ip̄i act^o iuramētū vt. s. iuret qd̄ iā vñ ē vl' fuit s; in iuramētū p̄missōrio cao^o obligatō eo^o sup̄ rē quā affīr. m̄uit aliq̄s iuramētū. teneē enī aliq̄s facē vñ eē ī qd̄ iurauit. aliq̄n deē vītās iuramētū. si aut sit tal' res que in eo^o p̄tate nō fuit deest iuramētū dīscatōis iudī. n̄ forte q̄ ei erat possibīle qñ iuramētū reddat ei īpossibīle p̄ aliq̄ euē. tum. si uō sit possibīle fieri s; nō debeat quia ē p̄ se malū vl' quia ē bonī īpeditū tūc iuramētū deē iustīcia. et iō iuramētū nō ē obfūadūm in eo caū in q̄ est p̄cēm vl' bonī īpeditūm. fm̄ enī au^o vtrūq; eo^o vgit ī dētorē exitū. **S**ic g^o dīcendū q̄ q̄cumq; iurat aliq̄ qd̄ se facturū obligat ad īd̄ faciendū ad hoc q̄ vītās īpleat. **S**i tñ aliq̄ duo comites as. s. fuit. s. iudī. t̄ iustīcia. h̄c t̄ho. **O**io enī fūandū est iuramētū qd̄ fūari p̄t sine mētū salutis et ne eē. e. si uō aliq̄s. **B**eda tñ verū loquī 22. q. 2. si aliq̄s. vbi fm̄ rōd̄. īnuīt a p̄trano sen su q̄ iuramētū est fūandū qd̄ nō vgit ī p̄iozem exitū. et fm̄ īd̄ dēcēm bēde dīz intelligī īd̄. s. q̄

iuramētū fūari dīz qd̄ fūari p̄t sine mētū salutis etne. vt idē sit iterū salutis etne qd̄ p̄ioz exit^o ne videat obfūandū esse. **S**i quis iurauit se facturū aliq̄ veniale. cū veniale fieri possit sine mētū salutis etne. h̄c rōd̄. **Q**uid si q̄s p̄t h̄c q̄ iuramētū q̄ supflue p̄medēt vl' oiosa vba dīcēt supflue p̄medēt vl' odo. se locut^o fuit. **I**h̄c hug^o nota^o 22. q. 2. si aliq̄s. q̄ mōdū peccat quia facit qd̄ īd̄ in mal' p̄mis sis resande fidem 22. q. 2. ī mal'. **R**ōd̄ uō dīc q̄ nō peccat n̄ venīal'r quia īd̄ c. s. in mal' si itelligat extendi ad venīalia q̄z ad illa nō est p̄ceptū s; p̄siliū et h̄c mā magis placet. **V**trū iuramētū fctm̄ p̄ deū sit magis obligatōz q̄ fctm̄ p̄ euan^o vl' eo^o. **R**e. fm̄ ray. q̄ iurat multū obligat. qui uō p̄ deū et euan^o gelia magis obligat. q̄ uō hīs addit stōrū reliq̄as magis obligat. et ita ēscēte solemnitatē obligatō ēscat. h̄c ray. **S**i uō vñ iurat p̄ deū aliq̄ p̄ euan^o. **I**oh. cris^o dīcē vl' q̄ mai^o ē iurare p̄ deū. vñ dīc q̄ quosdā q̄ dīrū ēdebant. o stultū sc̄p̄e p̄t deū sūt fctē. nō de^o p̄t sc̄p̄e 22. q. 2. si qua. cā et h̄c ē vñ cetis paribz fm̄ bonū. q̄a q̄to īd̄ qd̄ iuramētū ē sctū tanto iuramētū magis obligat. s. cetis p̄ibz. t̄ fm̄ īmmo. eē. e. et si xpc ībī ē maior p̄ceptū impiūto t̄ idē vlt t̄ho. **S**olet tñ dīc cōiē a doctozibz vt dīc ray. q̄ si vt^o q̄z iuramētū ēq̄ solemnitē fiat eque obligat. si uō alēm solē niter fiat alēm uō nō solemnitē magis obligat quo ad eccl'iam solemnitē fctm̄. t̄ p̄ et trāf gressione dīz mūgi p̄nīa maior. s; q̄z ad dīm eque obligat vt^o q̄z eē. q̄ cīd̄ rurs^o. h̄c ray. **S**i dīcāt q̄ q̄to iuramētū ē solemnitē tāto magis obligat s; cū maiori solemnitatē solet fieri iuramētū qd̄ sit p̄ euan^o q̄z qd̄ sit p̄ deū g^o magis obligat. **R**ūd̄ bonū. q̄ nō tñ sit iuramētū p̄ euan^o s; p̄ deū euan^o ita q̄ nō tñ p̄missio sit ad deū hīcual'r rōe sūt effctis. s; eē actual'r in se t̄ ad hūanitatē assumptā t̄ ad vītātē p̄p̄a latāz. t̄ iō tale iuramētū rōnabi. līē dī fieri cū maiori solemnitatē et magis habz obligare. **V**el p̄t dīc q̄z h̄c actū dīc p̄ solemnitatē sup̄ additā q̄ ī forma illa ab oībz obfūat. vñ eē. e. et si xpc dīc īmmo. q̄ ī iuramētis que īns p̄p̄it vt ē iuramētū testis t̄ d calūpnia semp̄ est iurandū sup̄ sctā dei evāgelia eē. de iura. calūpn. c. fi. et. 11. q. 1. testīm. et idē ē de oībz alijs iuramētis q̄a iure l' iur. dīcē vl' p̄ibz nccōio deferunt. **I**tem est eē si q̄ p̄miserit aliq̄ iurare nulla forma dīstīcta et idē dīc host. sup̄ c. et si xpc. **V**trū iuramētū dolosū sit obligatōz. **R**e. h̄c est duplex mō^o dīcendū. **V**n^o ē p̄babil' fm̄ bonū. s. q̄ obli. gacō iuramētū ē volūtaria sic obligatō voti t̄ m̄rionij et iō sic m̄rionij nō est vñ n̄ sit ībī īterior p̄sens. n̄c votū ē obligatōz n̄ sit īten dō obligatōz. sic n̄c ip̄m iuramētū dolosū dīcēdū est simp^o obligatōz ī quo q̄s sic iurat. vt p̄ illa vba obligare se n̄ itēdāt. **D**uplex ē

est forū. s. forū ecclie et forū cōscie. s. forū
ecclie iura^{re} tale ē obligatoriu. ecclia ei iudi
cat de hijs que ext^{ra} obligare pnt. **V**n cū
vba obligatōez expmāt iudicat sic iurātez
obligari ad i^o qd iūuat. **I**n foro aut dei q
iudicat s. m. scēta scēte et s. m. vitatē iste nō
obligat qā se noluit obligare. vñ g. 24.
moz. t. hētur 22. q. 4. hūane. dīc q vba desui
unt intēdi t de talia vba iudicat qā ex
māmis pferunt. qā tū dolose iura^{re} et non
dei iuanū assumpsit statim i ipso actu pu
riū omisit n^o reportat omōdū de malicia n^o
in foro ecclie. ymo cogē ab ea iuramētū tenē
nec iforo dei quia ex illo iura^{re} apud deū iu
dicat dign^o pena etia. et si veniat ad pñāz
mūgi dī ei magna pena t sanū siliū ē t de
cens q iponat sibi q iuramētū inq. pximū
deape intēdebat impleat. h. bon. **C**autē dīc
indēpnitātē pximi qz dolose iurādo decepit.
vt dīc rēb. **S**z obī qd yfido. 2. li. de sū. bo. c.
31. et hētur 22. q. 4. dīc qcumqz arte vboz qz
iurat de^o sic acapit sic ille cui iura^{re} intelli
git g^o. tē. **R**e s. m. bon. h. dīc yfido. nō quia
ipe de^o ad h^o reputet hoīez obligatū. s. quia
ex hoc q ille nō intend^o iurare sic ille iten
debat reape de^o qui h^o reqrebat ex vitate et
iusticia reputat ipm obligatū ad penāz vl
pē ille s. m. cāliter itelligi vt dīc q de^o sic
acapit quia sic vlt acapit ab ipa ecclia t w^o
edāz iudicat. **A**lius mod^o dicēdi ē. q iuraz
mentū dolosū simplr obligat. quia t si dolo
sus itendat aliū deape. intēd^o tū obligato
ria vba dicē et dū illa dīc sponē obligat.
Nec aliq mō p doli cordis excusat. quia tū
non tū reapiens s. edāz de^o acapit vba in
sensu quē fatiūt et iō nō tū qz ad hoīes s.
edāz quantū ad deū obligat. **P**ro hac opio
ne est i^o. c. qcumqz. et q fraud et doli nemi
debent pfoanari. ex. de resēptis scōus. t de do
lo et oti. ex lris. **P**. in vbis s. s. s. t. ract^o
inqbus vñ hō alē obligat et si nō obliga
ret quis ex vbis cū mten^o nullū pateat nul
lus sciret vt^o qz sibi obligat^o eēt g^o frustra
tozē eēt otractus qd dicē est incōueniēs
Et h^o snie est ray. t rod. vñ dīc ray. e. t. i. si
q si iurans vl reapiens iuramētū hēat doli
semg dī acapit iuramētū s. m. intēdi illi q n
hō doli vl artē 22. q. 4. s. si g^o. t c. q piurare.
et. s. ex hys. t idem dīc hosti. **E**t s. m. rod. h^o
dīc itelligi de dolo malo. quia si qz a me iu
ramētum extorqat violentē qd pfare nō tene
or ille peccat extorqūdo t si ego ad elidēdaz
maliciaz et vbis dupliabz vtar itelligēs in
alio sensu quā ipe nō credo peccare. h. rod. **Q**
Disting^o autē gēdan^o m. dēo. s. ex hys. sic aut
vēqz. s. iurās aut iuramētū reapiens hō pu
ram itentōz et tūc sūt acapiēda vba s. m. q
meli^o aptari pnt itentōi vñsqz. **A**ut vēqz
hō doli et tūc fieri dīc itēpta^o vboz s. m. cōez
itelligēdaz nō s. m. vitatē iurātis vl reapi

entis s. publicā stat^o ne res peat ex. de spon
ex lris 2. **A**ut alē tū hō doli et tūc fieri dī
itēpta^o p eo qui nō hō doli vt in c. qcumqz
Quod at dīc t tenētes opidōz pma. s. q ob
liga^o voti et iuramētū pced^o s. m. eūdem modū
dicūt tenētes opidōz s. m. nō eē vñ qā votū
pē fit deo s. iuramētū hoī et iō obliga^o cōē
hīc alr in vno qz in alio. quia in voto pē hīc
p intēdi quā de^o videt. s. in iuramēto p de
liberatā vboz attestatōez in mrio^o iō p sē
sum vbis expsum eē. de spon. cū locū et iō
non ē sile. et cca hoc. s. m. rionū distinguēd
est de foro. s. q duplex ē forū. s. dei et ecclie
Si iō qraē qn sūt vba dupliā ita q doli
nō intēnit cui^o itentōi stand^o sit. **D**icēd
s. m. bon. q vbi illa mltiplicā si magis pze
tendūt vñ sensū illi itentōi standū ē q illū
intelligit. si iō indrūt se hnt ad vt^o qz cū
neutrū pbari possit. stand^o ē iudi^o bonoz vt
roz qui pēfatis dīecturis et rōnibz dēscendē
debent saniori et puriori itentōi h^o bon. pē
trus aut dīc m. 3° s. sen. q qn vbum ē mlti
plex aut iurans iurat fraudulēt t tūc stā
dum ē itellectu reapiētis ne ex dolo illius
deapiat. **A**ut iurans iurat simp^o t tūc stā
dum ē itellectu et iō vt^o dīc. **Q**uid de
vxoze suspecta de adulēto qd ipa omisit nun
qd p quā de pēto cōfessa fuit et penituit iu
rare pē q de adulēto in culpa nō sit. pē vitā
dum scandalū vñ qui nō pē alr placari n
hoc iuret et ad h^o eā coget. **R**od. q po
tus dī oia mala tolerare quā hūiōi teme
rariū iuramētum s. bīre cū nō dum possit eē
cā q hūiōi culpa sit ei remissa. ut ex. d. p. g.
ca. accepim^o. **S**i tū tal mlt^o opulsa iusto
metu iuraret s. vbis dupliabz q pēnt vñ
in vno sensu t i^o sensu itelligēt licz vñ alr
itelligēt forte nō peccaret si p cautēlaz hōi
maliciaz ei^o excludēt. **V**t^o iuramētū incau
tum sit obligatoriu. **R**e s. m. rēb. iuramētū
pē eē icautū aut rōe ei^o qd ē iurātū aut rōe
mōi iurandi. **S**i 2° mō hoc ē dup^o. aut quia
nō est scē cū deliberatōe. et sic nō obligat o
ncēitate s. d. agruitate tū si sit licitū iō qd ē
iuratum. **R**od. aut dīc q in h^o cāū suffiat
ad h^o q sit obligat^o q intendat inducē deū
testem. **A**ut qā nō est scē cū debita reue
rētia et sic peccat hō iurādo q obligat^o ad ob
fūand qd iurat si licitū ē qd iurat. **I**ura^{re}
aut icautū rōe ei^o qd iurātū ē. est omē iō iu
ramētum qd iuramētum ē derogās. aliqd ca
ritati et nllm tale iuramētū obligat iuran
tem ad obfūadum qd iurat. et qā oia dina
pcepta et silia ordinant ad caritatē. qā ut
dī. i. thi. i. finis pcepti ē caritas nllm iura
mētum ē obligatoriu qd derogat alicui pcep
to dīno seu silio. **Q**uia eē qdlibz pētm mor
tale derogat alicui pcepto dīno. quia est q ali
qd dīnum pceptū. et edāz qdlibz pētm vñale
derogat alicui pcepto dīno. inqitum est qdaz

primus

obliqua^o a rectitudine dinorum pceptoy r
disposi^o ad mōzle pētm iō nllm iuramētū de
faciēdo pētm aliqō mōzle vl' veniale ē obli-
gatoriū 22. q. 2. diffō. si quis. ¶ Quia eē dīna
consilia sūt de bonis opibz superogatois et
pfcōis. iō nllm iuramētū de nō faciēdo aliqō
bonū superogatois l' de faciēdo gñū boīs opibz
bus superogatois obligat. ¶ Nec eē iura-
mētū de nō faciēdo ea q meli^o ē facē qz nō facē
vl' de faciēdo ea q meli^o ē nō facē quā facē. iō
iurās qz nō teneb^t aliqūē i suo fui^o quē alias
eēt meli^o retinē qz nō retinē. vl' qz nō loqur
cū pxiō cū quo alias meli^o eēt loq qz nō loq. l'
qz non faciet sibi solatōēz l' sūuentōz tpa-
lem vl' spūalē qō alias meli^o eēt facē qz non
facē. vl' qz nō visitabit infirmū in domo sua
quē alias meli^o eēt visitare in domo qz non
visitare r sic de filiis nō obligat ad obfua-
dum qō iura^t. ¶ Quia etiāz stat^o religiōis et
platiōis sūt stat^o pfcōis. iō qui iurat num-
qz se intraturū religiōēz l' nō recepturū platiōēz
nō obligat ad obfua^o qō iura^t. Et iō dē
sentit dō. dicēs. qz tal' piuriū mērit ppe de-
fctm iudici. et iō qñ facit qō ē meli^o nō est
piuriū s; piuriō gñū. ¶ Item dīc eē rōd. de oī-
bus ei talibz iuramētis intell^r iō qz hētur. 22.
q. 2. et recitat mgt sūāz li. 3. di. 38. in malis
pmiis resande fidem in turpi voto muta-
dētum. qō incaute vouisti nō facias. et ad dē
qz si aliqō forte ic iurā^t nos iurasse pgeit qō
fuatū vgar ipeiorē exitū iō salubriori cōsi-
lio mutand nōiū. ¶ Cōtrū sentit hosti. e.
ti. 5. ex qbus cāis v. qō. ¶ Propē tñ reuēciā
dini nōis inuocati et ad punitōēz temitatis
sic iurantiū et ppe reuēciāz eoz q pūit nō d;
auctē ppiā venire qōlibz iuramētū icautū.
sed pro aliquibz reēre d; ad aliqūē supiozēz
suū q a tali iura^t d; absolue ipm l' declare
eū nō obligatū maxie qñ pē ozū dubium.
vt^o obfua^t vgar ipeiorē exitū qz nō obf-
uatū. q tñ qōlibz iuramētum qō derogat
cantati vl' ei^o pfcōi l' disponentibz pē hō ve-
nire ppiā auctē in cū nccitatis. ¶ S; obī cōē
pdicta. quia 22. q. 2. pmoēs. 5. fi. dī qz illiā-
tum iura^t obfuar phibeē nō est itelligēdū
gñaliter. ¶ Vidē eē ibi dē sentire gratian^o qz
iuramētum de nō assumēdo vestē religiōis
nll'a auctē phibeē fuari. ¶ P. di. 54. florētis
vidē gñan^o velle qz si quis tactis sacrosanc-
tis euangelis iuret se nō recepturū epatū et
ppei eligat ē repellend^o qō nō vidē vñ nisi
tale iuramētum esset fuand. ¶ Rē ad hē tria.
ad pñū dicend^o qz ibi nō debet teneri gñan^o.
Ad 2° dicendū qz licz tale iuramētum nulla
auctē phibeat obfuar nō tñ papiē fuari. r
ideo nō sequit^o qz hō p tale iuramētum obli-
getur. ¶ Ad 3° dicendū qz ille q iurat se nū-
quā recepturū epatū nō repellit ab epatu qā
tale iuramētum obliget. s; quia sic solēniē
iurando. cū iuramētū illicitū fuit gñit pec-

cauit et ppe huiōi pētm repellit. ¶ Obī iterū
ptra pdcā qā ioseph. 9. hētur qz ioseph gabaōi-
tis iurauit qz nō occidēt eos qō iuramētū vl'
esse illicitū. qz dē pceptat ei ne cū hoibz illi^o
terre fedus mīret exo. 23. et tñ ioseph iuramē-
tum fuauit. Ad qō dicendū qz dē nō pceptat
filijs isrl' occidē hitatores illi^o tñ nō eēnt icōz
rigibiles c'mōi nō fuerūt gabaonite. ¶ S;
sbingant eos fuituti qē mors cuil' hē oīa
richi. ¶ Vtrū iuramētū coactū sit obligato-
rium. Rē bar et tam. et qdam aliū dixerūt qz
nulla coactio l' null^o met^o excusat i iura^t
assertorio nō forte a tanto. qā pot^o d; qz oīa
mala sustinē qz malū asserē. i. fl'm iurare
32. q. 2. ita ne. in iuramēto iō pmissorio ex-
cusat ab obligatione met^o nō qdam leuis s;
grauis sū iust^o. s. qui cadē pē in pstatē virū.
et hec distinctio iurari vidē. ff. qō me. ca. q
icarcerē. ¶ Alan^o iō distinctio qz si hēat aīmū
ad iplendi obligat^o alr nō ar. ex. de bap^o.
maiores. cca. fi. ¶ Alij vt bon^o. r pe. distingūt
duplex forū. s. ecclie r scie ita q obligat^o iur-
amēti coactū e^o h; se obligatōi iuramēti
dolosi respēu hui^o duplicis fori. ¶ Nam in fo-
ro ecclie iuramētū coactū nō ē obligatoriū
hoc est vñ vt dīc pē. qñ est gñis met^o. Sec^o ē
si leuis. tñ quia etiāz psumit qz ille qui coac-
te iurauit nō iura^t volūtate iplendi iura-
mētum s; pot^o euadendi picl'm. tñ qā ille q
iurare opellit cū maliciōse et dolose pcesserit
nullū ius acqsiuit n^o de maliciā omodū re-
portare d; vñ nullū ius h; petendi. in foro
aut dei iuramētum coactū obligatoriū est.
quia cū dē respiciat volūtate interiorē r vo-
luntas nō possit cogi coactōz sufficiēte s; iōu-
cēte. r ita volūtas coacta volūtas sit. vt eē
dīc au^o et hētur 14. q. 1. mico. quare iudicat
dē talem hoīez obligari. et iō in foro sciecie
fm theologos pfulēdū ē ei q sic iurauit. nō re-
laxat^o inueniat iuramētū implē r hoc dī-
co si iuramētū fuit respēu rei licite. ¶ Alij iō
vt hosti. ray. jol. bñ. ex. d. hys qz vi abbas.
26. nalo. e. ti. adaures. dicūt indistincte qz iur-
amētū metu eē gñi extortū ē obligatoriū.
Vnde si quis metu gñi coact^o iurauerit rē
suam tradē. vl' etiāz rē suā iam ab eo tradi-
tam nō repetē. tale iuramētum tenet mero
iure. cū fuari possit sine metū salutis eēne
ex. e. si iō. ¶ Si quis g^o in hoc cāu cōtra iura-
mētū suā rē suāz repetēt repellē fm hosti.
nō absolut^o a papa fuisset. vt ex de elec. vene-
rabilem. 5. plē. vbi iō eē papa eū a iur i^o
p vim vl' p metū extorto de rebz nō repeten-
dis absoluit. ex. e. vñ. ¶ Absoluerūt at aliū
romā pontifices ab huiōi iuramētis hoīes
nō qz decernētes ea nō eē obligatoria. s; hōi
obligatōz relaxātes ex iusta cā. ¶ S; nūquid
iste metu opuls^o q iurauit dare poterit peten-
tem repellē. Rē qdam vt bar. dicūt qz pē eū
rpellē p exceptōz qō me. ca. ff. d. eo qz me. ca.

metum. **S.** qd ptoz. et fm bar. s. c. abbas. sū
ueniē passo metū n̄ sua culpa madit metū
ff. e. si mlt. **¶** Alii dicūt vt jo. ray. r. rod. q. ex
ceptione vtendo peccat qā s̄ iuramētū licitū
ueniē laborat. **P**redcā uo lex dī itelligi q̄
ad fm̄ qā iudex exceptōez recipiet i violenti
odiū. **¶** Addit at ray. q. h̄c qd dcm̄ ē. s. qd vtē
do exceptōe peccat ē vñ n̄ qñ iurabat se solu
turum intendisset. **¶** Sū tūc enī peccat mōrlr
ita iurādo. s. bñ pē vt exceptōe sine pco. tū
mēdum ē tñ scandalū et malū exemplū ei⁹ i
tentōz nescientū. **¶** Et sic ray. vī sentire q. si
iurat se facturū aliqd si nō intendat se obli
gare nō ē obligat⁹ ex i⁹ iurāto licz mōrlr
peccet iurādo sic. **¶** Rod. uo ēdit q. ex q. q. in
ducit deū in testē alie⁹ rei liate faciēde. quicqd
intendat vl quicqd pponat suare teneē. **¶**
¶ Quod g⁹ remediū iste iurā s̄ hēbit ptra eū q
ipm iurare coegit. **¶** Iste hēbit remediū i⁹ qd
h̄z iurans vsuras solue ē eū cui h̄c iuraf de
quo vide ifra. ti. de vsuris ar. de pena vsura
rj que ē ab adūsario. vñ fm hosti. si q. s̄ ppe
iustum metū iurauit bñfi⁹ resignare tenebe
tur i⁹ suare. tñ bñfi⁹ resignato pē resēptū
impēre. r. ipm repetē p actōz qd me. ca. q. m
rem dā. licz sic psonal sic itelligi pē i⁹ ex.
de h̄is. que vi. abbas. **¶** Si aut iurauit n̄ re
petē r. tē sibi sferat pē reape r. ex scda re
ceptōe agē ex. de renūc. cū int. p. **¶** **¶** Notat ec
absolut⁹ p p̄m petē ex institutōe pma. sic i
telligi pē dcm̄ c. cū int. et ex. de iureiurā. si
vero. **¶** Si aut iurauit nō venire s̄ sacm̄. i.
absolutōz nō petē. pē ad huc ecclie denūciare.
et ecclia ad ei⁹ denūdatōz ipm p̄pō motu ab
soluere. ex. de iureiurā. q. admodū in fi. **¶**
¶ Si uo iurauit nō denūciare nō valet vt patz
ibidē. qd ē vñ quo ad penā pagendā s. si is
qui iurauit n̄ denūciare h̄c faciat zelo recupā
de rei magis q̄ salutis p̄ximi zelo. vī sa
num ē cōsiliū qd n̄ denūcet qā deieraret fm
h̄c itellige i⁹ ex. de iureiurā. c. i. et c. debi
tores. h̄c hosti. ti. de h̄is q. vi. **¶** In hoc tñ caū
fm pmo. ep̄s agnosceret priusq̄ absolut
iurante an fuerit iust⁹ met⁹. **¶** **¶** Ad hoc nō q
iuramētū p̄stitum s̄ dampnis nō r̄petendis
nō obligat qñ expense repeti possent qā a⁹ ē
dampnū a⁹ est expense ex. de iurā. i. n̄ fa.
¶ Exapiunt aut nouē caūs i qbus nō valet
licz mēueniat sacm̄ metu extortū. pmo m
maēmonijs que debēt ēē libera i vtrahēdo ex.
de spon. cū locū. **¶** Scdus in pmissione dotis
eadē rōe ff. e. si mlt. s. si dos. 3⁹ in alienatōe
rei ecclia stice. ex. de re. ec. n̄ alie. si q. s̄ p̄broy.
2⁹ in iurdiē. progāda ff. de iudic. l. 2. 4⁹ i
voto ex. e. c. i. et de voto licz. **¶** 5⁹ i aucte tu
toris ff. de auct. tu. l. i. i fi. **¶** 6⁹ vbi q. s̄ p me
tum fa⁹ testamētum ff. de testa. qui testō. s. i
snie platione. 11. q. 3. iniustum. 9⁹ in pcura
toris p̄stōne ar. ex. de pcur. accedens. **¶** Om̄s
hos caūs pōt hosti. ti. de h̄is q. vi. met⁹ c. fi.

¶ Et bñ. ex. e. si c. abbas. **¶** Abbas ponit sex.
¶ Ioh̄ uo tñ pōt qtuoz quos ēē pōt. **¶** Ray. s.
tres p̄mos et q̄ntum. **¶** Rod. aut ēdit q. iura
mentū i caū pmo r. 2⁹ r. 4⁹ obligat licz ecclia
ad obfuaōz nō cogat. **¶** **¶** Vtrū iuramētū
ab ydolatra factū p ydola sit obligatorū.
Iste fm ray. q. sic si i⁹ qd p̄misit sit licitū cū
enī m̄fidel iurauit p̄ctm̄ in mō iurādi s̄mi
sit. s. si i⁹ suat i hoc bñ fa⁹ r. si nō suat pec
catā pco addit. xpian⁹ uo si nō pē alr fidez
deis ei⁹ adhibē r. expedē ei ab i⁹ cautōez h̄re
licz ille peccet iurando iste tñ nō peccat rea
piendo et ex. h̄u. habet de laban. gen. 31. et
de abimelech. gen. 21. **¶** Si tñ abimelech per
dros suos iuraf sic laban p dros sochor 22. q.
1. monet te. **¶** Ibi enī mouet au⁹ istas qōnes
et soluit. **¶** **¶** Ad idē fa⁹ i⁹ ex. e. et si xpc. **¶**
si talis m̄fidel p deū vñ iuraret iuraf fa
cili⁹ obuiaret licz magis peccaret. **¶** h̄is cō
cordat tñ. dīc tñ q. nō licz m̄fidelē iducē ad
iurandū p filios dros. et idē dīc pē. ecclia immo
sup. e. c. et si xpc. **¶** Sequit vidē de s⁹. s. ex q̄b
reddat iuramētū illiatū ēca qd nō fm hosti.
et gōf. q. illa ex qbus iuramētum reddi illi
ctum h̄is v̄sibz p̄ueniē. **¶** **¶** Si iurādo li
ctum dīcne nōndo. **¶** **¶** Q. uis. cui. qd. p. qd.
ad qd. cur. quomō. qñ. **¶** **¶** Q. uis. qā. ex. p̄sona
iurantis iudicat illiatū iuramētum vt patz
ex sup̄dīs. ing. ar. s. debet ecclaz ēē ibi iudiciū
¶ Item null⁹ religios⁹ vl religiosā vl clie⁹ i
q̄cumqz cā siue auiū siue cūiali cogi dī iura
mētum calūpnie p̄rare i p̄pria p̄sona s. p̄nt
hec alijs ydoneis pcuratoribz delegare si sue
ecclie nouerint expedire. **¶** **¶** Vnde null⁹ clie⁹
n̄ de licēda ep̄i n̄ ep̄c n̄ de licēda pape iurare
debet ex. de iura. calūp. c. i. **¶** **¶** Hodie tñ q̄libz
cleric⁹ in p̄pā cā iurare dī in p̄pria p̄sona ex
de iur. ca. ceterz. **¶** **¶** Ep̄c ecclie si vult pē trac
tare cāz suaz i p̄sona p̄pā et tūc iurab⁹ de ca
lūpnia p̄ntibz eu. angelis s. nō tanget ea
Silr i dīcēdo testis iurat ep̄c s. nō tang⁹ euā
gelitū ex. e. ti. cū m. cā. et h̄c p̄pē reārētiāz dīg
tatis. qñ tñ abiur. re h̄sim vl s̄alma t̄agit
eu⁹ alie nō. i. q. A. quocūqz. **¶** **¶** Item licz cleric⁹
in iuramēto req̄rē dēat ep̄ m̄ sepe tñ hoc nō f
uatur n̄ p̄pē h̄c vīdēt iudiciū ut ex. de iur.
cal. c. i. i glo. **¶** **¶** Nō est ecclaz necē q. ep̄c i iura
mēto req̄rat papam ut ibi e. c. cū in cā. **¶** **¶**
¶ Clericus ei cuiqz layco iurare nō dī sup scda
dei euāgelia 22. q. 4. null⁹. i⁹ n̄ testm̄ dīcet
11. q. 1. testm̄. hoc itellige n̄ de licēda p̄lati
ex. de iur. cal. c. i. **¶** **¶** Vel dic q. n̄ iuramētū
fidelitatis extirare dī redigēdo suā eccliaz i sui
tutē qd si faciat sup eo pē accusari ex. de acu
vniēs. qā n̄ p spūalibz fieri dī homagiū alr
symōia s̄mita vl ex. de symō. ex diligētā n̄
sit rō cui coititē admīstra⁹ ex. e. null⁹. ymo
n̄ is homagiū faciet licz faciat fidelitatē ex
de re. iur. c. fi. h̄c itellige n̄ clie⁹ tēat tpalia
a rege rōe quoz dī i ferioz. ut ex. de maiori.

primus

solite. Quidam rōe rei sup̄ q̄ iurāt iuramētum ē alii illiatū. vtz ex sup̄dictis. Nam si sup̄ re turpi vl' illiatā vl' iniusta intenerit iuramētū nō valet. ar. ex. de pac. c. vlē. et sic non valet iuramētum qd̄ i notorijs fuit p̄ oīa ordo iuris. q̄a posset contingē q̄ remaneret maleficia ex. e. ad n̄az. 3. Nec valet si vir iuret nō h̄itare cū vxore vl' eo n̄ vellēt abo gnetiam p̄fici. ex. e. tua nos. Nec v̄ si fiat iuramētum in dēmetum ecclesie ex. e. sic n̄is. Nec si fiat in dēmetum vl' dīnitū regni. vtz si rex i sua coronatōe iuret nichil alienare in p̄iudiciū regni. et p̄ea faciat immoderatas alienatōes i dēmetum regni nō obstat iuramēto fo d̄rio p̄mo potit qd̄ ē alie natum repetē. ut ex. e. intellecto quisq̄s ḡ iurauit se facturū ad q̄ secuto sal' cōlis vel spūal' adimāe vl' nō facturū aliqd̄ sine quo vtz salus vl' alēa recuperari vl' s̄uari non possit huare phibēt. et h̄es m̄ta exempla 22. q. 2. si. v. iuramētū itaq̄ m̄ap̄ et v. q̄s q̄s ḡ h̄ hosti. et ouenit cū eo b̄n. ex. e. si uo. dīc tū ibidē q̄ hoc itelligit si dīrte v̄gat in iteritū. q̄a si occasionaliē suandū ē. vtz si quis gallic iurat se moraturū rome i augusto occasione tal' iuramēti vita cōl' posset adimī si tūc rome morare iuramētū tū huare d̄z. Per quidē h̄o h̄itum ē sup̄. Ad quid. quia finis ad quē tendit reddit illiatū sc̄m vtz si quis iuret ut eligat s. q. 3. de altarib'. quia c̄ finis bon' est tē. Cur. quia si cā turpi s̄ sit. et iuramētū illiatū est. vtz si iuramētū in aliq̄ delicto societate. et tale iuramētū est deserendū ex. de pac. c. vlē. iō ḡiurātōes et aspiratōes nes i p̄banē fm̄ q̄dā si sint occulte q̄a tales sūt illiatē ex. de re. iud. c. 1. et a. si uo publi ce et si licita re sūt licite. 1. q. 1. l. scussidēs. si si sup̄ re illiatā nō tenerent. 11. q. 1. si qui. 10. an dīstīxit tū vtz siant si relicta vl' illiatā. Quō. quia ex mō iurandi censet illiatū ut si desit aliq̄s illoz tū comitū de quib' ē sup̄ dēn. Et nō q̄ iuramētum temerariū et iō sulce caloze iracūdie factū nō est suandū vtz dī de dauid. qui iurauit nabal 22. q. 2. q̄ dauid. nō enī pecco infrangēdo tale votū. si pec caui quia temē voui vl' iurauī 33. q. 4. vñ. Incaute edāz iurat q̄ iurat iō qd̄ nō ēdit eē p̄c̄m cū sit 22. q. 2. trib'. Quando. t̄pus enī reddit iuramētū illiatū ut si iureē diebus dñas. n̄ p̄ pace et alijs p̄hs cāis ut ex. de fer rīs. c. 1. vl' in xl. 22. q. 4. dēuit. h̄c tū iuri ob uiat d̄na s̄uetudo. h̄ abinīcio. Nam et si iuratur tali t̄pe puto iuramētum suandū ut dictū est s. e. ti. ar. 3. q. vtz liceat iurare p̄ ea turas ēca mediū solutōis. Item honestū ē vt iuramēta fiant a ieiunis 22. q. 4. honestū. Circa q̄ nōndū fm̄ hosti. et b̄n. ex. e. q̄ad modū. q̄ iuramētum p̄missoriū h̄z adicōes tactas. vtz faciā hoc si maiori. i. pape pla cūit. q̄a in omī iuramēto p̄missorio auctas

pape sū sup̄ioris itelligit excepta ut ex. e. veniētes. §. 1. ad si. de papa n̄ ē dubiū q̄n ex cā possit remittē vl' relaxare iuramētum ad t̄pus l' impetū. ex. e. si uo. vñ de impa toze edāz vtz ar. ff. ad mūd. ipatores. vbi p̄ncipes grām fecerūt iurisiurādi cūdaq̄ qui iurauerat se nō r̄ceptūz honozē et in oī fideli tate impator spāl' d̄z exapi. vtz i ostiē. feudoz ipialem in si. si iō facit qd̄ dat itelligē q̄ n̄ spāl' exapiat except' nō vtz. si p̄ hac via ē ill' ex. de res̄ptis restituit. Item si deo pla cūit si de' dedit 22. q. 2. b̄n. §. 1. Itē si res i eodē statu p̄anserit. Nam si ē sane mentis iurem gladiū reddē q̄ncūq̄z petēs furia ad ueniēte nō debeo ipm ē reddē ne mēficias te vl' aliū 22. q. 2. ne quis. Itē si m̄ fidez suauis ex. e. puenit 2. iō si m̄l' s̄ fidez sponsaliū vel m̄simonij venit licz iurauerim eā tenē semp p̄ vxore vl' ducē eā possum nō obstante in ramēto venire s̄ ex. e. q̄admod' Itē si iurē ad cū t̄pus ē pecūiaz reddē spe num̄a tōis s̄b audiet si m̄ pecūiaz num̄aūis. vtz. c. de pe. nō nu. indubitati. Itē si iurē ad cū t̄pe ali qd̄ solue ē s̄b audiet. n̄ index p̄apiat d̄rtū. ar. ex. de censi. significauit. Nam ius sup̄ioris sē per vtz exceptū vtz ex. e. veniētes. §. 1. ad si. et m̄lto fort' ius canonicū itelligit saluū in iuramēto ex. e. ad n̄az. 3. Itē si iurē ē tamq̄ regi vl' ep̄o te depoīto obligat' nō remaneo idē vtz si iurē ē tamq̄ ep̄o solue pecūiaz p̄ depositez n̄ remaneo obligat'. qd̄ ēdī vñ si pecūia in utilitatē ecclie fuit dūsa ex. de elec. venerabilē. in si. et. 14. q. 6. ali'. Itē si iurē stare mādatis tuis p̄ offensa ē l' eius sc̄alsb audiet n̄ p̄apias qd̄ imoderatū iniustū illia tum impossibile vl' inhonestū quia i huiū n̄ est pendū. Vñ nō extendit tūc iuramētū n̄ ad ea de quib' ē cogitatū l' de quib' merito debuit cogitari. vñ si p̄apias tale qd̄ qd̄ fm̄ cōem p̄sumptōz n̄ iurassem si hoc sc̄auissem. nō videoz obligat' vtz ex. e. veniēs et c. q̄nta uall'. nō tū suffiat q̄ dicā nō cogitauī q̄ hoc papes m̄. quia si pena nō exced' culpam te neoz huare. Si autē exced' redigēt ad arbī triū boni viri. ut ff. p̄ socio societate. §. arbi troz. h̄. m̄noē. et hosti. ex. e. quāto. si s̄ ex. e. quēadmod'. §. iō aut n̄ ḡalr iurauit. §. 3. itellige iō de eo qd̄ nō iurassem in spāl' ut ex. de res̄ptis. sedes vl' iō q̄n apparet q̄ in hoc n̄ intellexit iurans alias s̄cordaret iuri cōi ex p̄sumptōe vtz ex. e. q̄nta veniēs. Itē si facul tas se obtulerit. alias nō iputab' ut ex. e. q̄ rela. nēctas ḡ l' impossibilitas excusat hoīez iō nō vtz dēierasse qui ex cā p̄cessa deserit in ramēto ut ex. de furis si quis p̄ nēctatē. sed si volūtate veniret s̄ tūc iputab' ex. de s̄sti. c. in. vñ cū p̄sumat soluedo q̄ iurat dare ad cū t̄mū reddē s̄fulo ei ut an̄ dīē veni ens coram iudice cedat boīs ut ex. de solu. odardus. Quid si q̄s iurauit tenē hostagia

nec hz in loco qd s mediat ul vnde soluat
Non host. q si n eat soluendo tpe obligatōis
 teneat hostagia suare. qd v ad h se obligaf
 se. vñ victū maibz qrat vl hostiatū vadat.
 ar. ex. de sen. ex. cū volūtate. **S**poicatores.
 si aut soluendo erat t fcūs est nō soluendo. aut
 pē medicare sine verecūdia. vt si sit vilis et
 abiect. t sic idē ut pus ar. di. qz. dyaconi.
 sic pē itelligi i d ex. de sen. ex. nōstē. **S** alios.
Aut ē homo nobil t in dignitate sstitut et
 tali est sbueniend bñfi iuris ex. e. qrelā. t c.
 breui ar. ex. de remic. ad supplicatōz. **I**tem
 faciam hoc si s mode pōto ex. de elec. quia. ppe
 Item si iures m reddē vñū vl bladū sbau.
 ditur et dem bonitatis. nō g. vñū nouū p
 veteri reddes ff. de v. ob. tūcū. **I**tem si iurē ē
 dare filiaz meaz vl sorore in vxorem d; sic m;
 telligi. i. bona fide laborare ut hēas eā ex. de
 spon. ex lris. **I**tem si iuro alicui solue pecu
 niaz die ecia sbaudi n p eū fuero absolut
 vñ is cui iuro me pē absolue vl tminū p;
 longare. et hoc ē expssum ex. e. c. i. **I**tem si
 iuro alicui fidelitātē vl q nō sim s eū. obli
 gor ad h q nō pcurē q vitā vl mēbz l suā
 trā pdat. porro si offendit me l m pximio
 res l eccliaz meā vl coitatē meaz. pōto me t
 illos defendē qd pximiores vident excepti eē
 vt ex. e. pet. i. tex. t glo. **P**orro qd sūmeat
 in iuramēto fidelitatis patz ex. e. ego et 32. q.
 4. de forma. h. hosti. **I**tem si iuramētum sua
 ri possit sine mēitu salutis etne vl si sit s le
 ges vl bonos mores suari nō d; ar. ex. e. qn
 ta. et e. tua fm bñ. ex. e. quēadmodū i glo. t
 sic patz. **I**tem ppositum vl pmissum vl iur
 amētū nō frāgit qui i d in meli s mutatur.
 ex. e. puenit. 2. sic eē nō d; deierare qui ex cā
 iusta deserit iuramētum ex. de voto licz. et c.
 sēpē et 22. q. 2. m l r et c. puenit in glo. **I**tem
 qñ platū vl canicū vl pēates l rectores l of
 ficiales locoz vl ciuitatū iurāt statuta t cō
 suetudines eccliaz vl locoz l ciuitatū sēpta l
 nō sēpta huiōi iuramēta sb tali gñalitate p
 sita extēduē tñ ad licēta t ecclēsticē libtati.
 non sñia. 6. e. sūngt vbi sic dīstīngt. 10. an.
 s. q. aut iurat quis expsse statuta illicta m
 honesta et impossibilia. s. de iure vl de fco. aut
 gñaliē iurat suare sūetudines et statuta il
 licēta et illa se obfuaēm i mente gerebat et
 i huiōi duobz caibz eo ipso ē largo mō piur
 ex. e. sic nñs. **A**ut nesciebat n c i d i mēte
 gerebat t tūc nō peccat et tñ ad licēta obli
 gatur. **I**tem si libta iurauit nō nubē intel
 ligi d; de illictis nupcijs ff. de iurpat. adigē
 s. fi. et ex. e. veniēs in glo. fa. in fi. **I**tem q
 iurat residēdaz facē in ecclia si p nego ecclie
 sit absens nō mērit piuriū. ex. de cle. n. resi.
 expte 2. pñio eē si p nego ppo sit abñs n ē
 piur ex. e. pet. i. h c ei iura fctm pñiū in
 telligē exceptū. qd i fm one gñali psona lo
 quens itelligē excepta. C. de soluc. inqñitio.

et in deo c. expte. in glo. in fi. **S**equit vide
 de 10. s. de qbusdaz dubijs eca iuramentū et
 h sūt pl'a. pmo vt debitor teneat ppe vim
 iuramēti q se astixit solue debitū excōicato
 de h c ifra. A. li. vbi ageē de excōe. ti. 11. ar. 3.
Quid si quis iurauit alicui q si iuraret eū in
 spoliando aliū pareē spolia secū. **N**unqō te
 netur suare i d iuramētū. **N**on d; 10. an. q n
 qd magis peccat cū sodo pcedo qz sibi totum
 retinendo quia alijs solue nō possum qd alijs
 debem ex. e. eā. te. **N**ec obstat i d. 22. q. 2. s.
 ecce. vbi d; q graui peccat si nō fuit pte
 cū soto qd h c d; refēdo ad erroneā sūcēam
 alie qui se tenet ēdit ex tali iuramēto. t i d
 si nō satisfaciāt sūcē mōl r peccat h c 10. i
 dicto. s. **Q**uid si scia sūngata dedit fidem
 adulēto. **I**tem mala ē fide suando sibi s; peior ē
 nō suādo alibi scubēdo s; si castitātē sūngalē
 suaret bñ facēt n c tūc fidez frangēt utz i i
 s. ecce. et duobz c. se. **Q**uid si qd iuret se
 non ferre testm s aliquē. **I**tem huiōi iura
 est temerariū et illictū t nō astigit. vñ p h
 nō repellē a testiōio ex. de testi. itamauit
Pone aliqz in mioribz sstitut iurat q nō
 celebrabit missam n pus fiat miles t p ea
 fiat pñoz. et anqz celebrēt facē se fieri milite
Nunqō peccat. **R** hosti. ex. de spō. sūmissū.
 q in h c peccat. s. q i sua p mōde iura t hoc
 tacuit. quia licz iuramētū abinitio licitū
 fuerit tñ ex quo fuit i sacris illictū eē cepit
 tñ ex eo q p mōt implet iuramētū nō ac
 cuso eū ar. ex. de spō. sūmissū. **Q**uid si p
 latus abiuret ius isti tuendi vl ad silē. **R**
 bñ. ex. de insti. cū venisset 2. tal i d iure non
 debet vñ. n c tñ ppe h c pūdicat dīgtati qd tē
 ecclia pē vñ i d iure et sic pē suare iuramētū
 sine pūdi ecclie t sine mēitu salutis etne
Quid de iudice qui sāt accusatū ad penam
 capitū l qz cumqz aliā coraz se immunē pē
 a culpa q sibi iponit t tñ videt testes patos
 ad iurandū flm. nūquid reapiet aut si rece
 pit iam numqō p illos sūmpnab sūnter
 innocētem. **I**tem iudicare pmet ad iudicē s;
 q fungit publica pēate. et i d mōrī d; i iu
 dicio nō fm qd ipe nō tātqz psona pūata s;
 fm i d qd innotestit sibi tātqz psonē publice.
 h aut innotestit sibi et in cōi et pūculari. **I**n
 cōi qdem pleges publicas vl dinas vl hūa
 nas pē quas nllas pbatōes admittē d; i ali
 quo in pūculari p instia t testes et alia hōi
 legitia documēta q magis seq d; in iudicādo
 quā i d qd ipe nouit ut psona pūata. ex h c
 tñ iuari pē ut diligēt discudat pbatōes
 mductas. vt possit eaz iuestigari defcñ. qd
 si nō possit eas de iure repellē d; vt dcm est
 eas in iudicādo sequi. **N** au s; p s; iudex
 bonus nichil ex arbitio suo facit. s; fm leges
 et iura pūdicat. vñ fm rich. tenē esse valde
 sollicit fōuē pte illā quā in sūcia suastit esse
 verā ne peat ppe defcñ testm vl aduocatoz.

primus

vl' obile p'ocaniū t si fuit ad h' deuentū vt
cōtra eū faciat pbatōes ita efficaces i foro
exteriori q' n' possunt repellere laborare d'z an
finaz diffinitiaz p' omīs vias si quas iuenit
lietas q' innocens cōuict' liberet' Si uo nul
lam viā talē p' inueniē cāz alij si p' sine scā
dalo d'z omittē fm hu. t ala. t rich. **H**oc eē
p'fuit ray. Et si nō p' ēdit rich. q' d'z fm
allegata finare q' i foro extiori iudicantē va
lere et hoc declari p' p' m'la iura. eē de offi
ordi. si sacdos. et c. nos inquēz. et duobz c.
seqn. t 2. q. 1. d'z omip. p' eē hoc p'bari p' rōz.
iudex ei magis tenē eē sollicit' p' salute boi
cōis q'z pro salute p'sone singularis maxie
cū ipe mōzū iudex sit p'sona publica. et p' o
fensione boni cōis statuā. **E**st etiā bonum
cōe sic nobili' bono singularis p'sone fm q'
trahi p' ex finia phi. 1. ethi. c. 1. si iudex
finaret p' aliq' cōuictio in iudi' q'z tū vt p'so
na puata sit inocentez eē licz hoc eē ad bo'
illi' eē tū ad malū cōitatis q'a p'p's scāda
lizat' t via innocētes opp'mendi t noxios
dimittēdi apiret' q'n ei iniqu' iudex p' odiū
vl' muniā velle inocentē punire dicet q' i
p'scia sua saret eū reū eē. t q'n ali' p'p' amozē
puatū velle noxiū dimittē. dicet q' i p'sciē
cia sua saret eū inocentē esse. et sic via ma
lefatiēdi iudicibz iniquis eē apta. **A**lij tū
dixerūt q' si iudex aliquē cōuictū in iudi' i cō
sciēcia sua sciat esse innocētes cām et vitatez
quā sup' h'c nō d'z ad supiozē remittē. t si su
perior nulli sit sbiect' et sciat illū inocentez
eē d'z eā absolue. l' saltē sū finaz ferat sū i f'i
papiat alleniat' et' p'scia. fm ray. **R**od.
uō ēdit q' iudex eū q'z nouit inocentē nullo
d'z ad mortē vl' mutilatōz odempnare vl' cō
dempnandū exponē. et si h'c faciat mōzlr pec
cat. t pot' d'z omīa mala sustinē quā h'c facē
Scōm etiā aliq's p'restari d'z se nō h'fe p'sciaz
odempnādi ipm quia sit eū inocentē et h'c
indicijs cōis oñdat vt cōitas nō scādalizet' t
sic eū absoluat a iudi' suo relinq's eis p'ea
tem vt cām deferat ad supiozē si volunt siue
agaē de p'sona sū de rebz. **S**z p'ocā finā vt eē
conē allegata p'ma. q'a si obligaret iudex in
ferior vt comes ad trāsfereud suā iudiciariā
p'eatem in supiozē vt in regē in cau i' possit
sibi p'iudicari i caibz illis q'a si ter vl' q'ter h'c
facēt rex dicē possit se eē impossessione iudi
cādi et puniēdi hoīes illi' cōitatis ei' iudi'
p'termisso. **P**licz iudex q' nō h'z supiozē nisi
deū nō sit sbiect' legibz quas ipe odidit. fm
ipas tū eū iudicare decet ne p'p'm scandali
zet. **P** punire ouictū in iudi' nō tū ē de le
ge p'otia s'z etiā de lege dina cui iudex q'libz ē
sbiect'. **E**t iō fa opione dimissa sū p'iudi'
t assertōe temeraria vidē stādum fm rich.
opiōi p'me q' m'lis iuribz ē multa. **S**z obē
q'a sup' i'. **R**o. 12. omīe qd nō ē ex fide p'ctm
est. dic' glo. i' qd ē s' fidē. i. s' p'sciaz vt eōam

istud malū eē p'ctm est. **R**o q' si iudex p'cedat
in iudi' fm iura nō facit s' p'sciaz s' fm p'sciē
tiam n' h'eat p'sciaz erronea. **Q**uid facient
in cau p'dicto officiales t executores q' stunt
testes flm iurare. et tū cogunt a iudice inno
centē occidē vl' alio' punire. **R**o fm ray. et
rod. nō debēt obedire si p'cto hoc stāt. **S**ec' ē
si dubitant q'a tūc excusanē p'p' obie bo' 11.
q. 3. qd g'. **S**cōm aut rich. et alex. an. in 3.
suo et t'ho. m'istri iudias odēpnātis inocentez
si finā intollerabiliorē errozē l' iusticiā cō
tineat nō debent obedire al's excusarent car
nifices q' occidūt m'ies si uo iusticiā maifest
tam nō teneāt n' peccant p'ceptū exeqūdo.
quia ipi supiozis finaz discutē nō h'nt nec
ipi inocentē m'ficiūt. s' iudex cui m'istertū p'
bent. **Q**uid ager. q' iurauit alicui. q' celabit
homicidiū q' ipe p'curat. **R**o i fra li. 2. ti. 69.
ar. 3. q. 2. **Q**uid de dño q' fat' p'p'm l' famu
lum suū vl' hoīes suos iurare q' ei dicēt si q'
viderint l' stierint l' audierint surripuisse ad
de rebz suis vl' dāpnificasse eū i aliq'. **R**od.
rod. distinguēs q' si ille cui ē iurātū ē trucu
lent' t ferus p'bablr ēdit. **A**ut sup' h'c me
rito suspect' h'etur ille q' iurāt. sū p' alios p'
bare possit sū nō i' d'z de talibz vidē nō tenē
ruelare q'a illiditū fuit qd iurāt cū p' omīs il
le q'a iurauit iurasset q' ei cooparet in peccā
do vl' se omittēt sup' hoc distrimini. vñ n' de
buit abiniao huiōi iuramētū p'stare s' pot'
oīa mala tolerare. **S**i aut ille cui iurātū ē
ēdit m'āfuer' et iust' et nō n' rōnabilr p'cel
surus. distingue q'a si res huiōi de quibz iu
rauit de putate sunt custodie iurantis sū pec
cato iuramentū prāre p't et obf'uare debz.
Vn si ipe viderit furē asportantē res et' cus
todie o'mēdatas. licz ipe solus videat p' cla
mare et furem maifestare et p' furem ire ne
si in h'c negligēs fuit teneat dāpnū restituē
nec reputabi' tal' p'dictor cōmīs. sic n' repu
tat' qui suaz miuriā aut dāpnū p'sequit' corā
iudice licz q' intend' nō possit p'bare. **S**i aē
nō tenet ad custodiāz illaz rez tūc si p' alios
p'bare possit qd ipe de talibz sit dño reuelat.
Si uo p'bare nō p't. nō d'z reuelare ar. 2. q. 1.
si peccauit. et 2. q. 4. p'lerūqz n' talibz p'so
nis que p'nt p'desse et nō obesse ar. 22. q. 4. hoc
videt'. **S**z et si q'n iurāt intend' se obligare
ad reueland occulta q' p'bare nō possit non
fuit licitū iuramentum n' obligatoriu s'z talit'
iurando peccat. **Q**uid de duobz h'ntibz cōez
mēsurā quā deferre p'sueuerit v'dictoribz bla
di et ide m'cedem acipe qui iurauerit q' deceto
nō portarent eā et ex hoc multū dāpnifica
ti sūt. q'a venditores bladi ex hac occōne si
bi de mensura alia p'uiderit. num qd ē tale
iuramentū venire p'nt. **R**od. rod. q' hoc n'
p'nt aucē p'p'a n' ad tantaz mopiā venerint
q' nullaten' h'rent. vñ al's vident eē de elis.
Ep'us tamē sine tanta nēitate posset huiōi

iuramentū ī meli⁹ omutare cū nllī sit uale et
aliq̄b⁹ si dāpnosū. **N**umq̄d vno eoz pēierāte
pē alē s iuramentū venire. **R**ñ^t ro⁹ q⁹ si
alē p̄dictoz iurauit vl' iurare intend^t s̄b cō:
dicōe. s. q⁹ nō portaret huiōi mēsuraz si alē
nō portaret tūc alēo iuramentū n̄ fuante
nec iste tenet^r fuare. si autē absolute iurauit
in omēz euentū fuare tenet^r quicq̄d alē faciat
Si uō nesciat quomō iurauit vl' qd̄ intēdit
distingue. q⁹ si emolumentū mēsure sit ip̄s
duob⁹ cōe aq̄cūq⁹ illoz petere^t vno pēierāte
nichilo⁹ alē fuare tenet^r iuramētū cū nllū ex
hoc ei fiat p̄iudī. **S**i autē soli⁹ portātis mē:
suram sit emolumentū ē benign⁹ int̄pretand⁹ q⁹
fidem nō fuāti fidē se fuacēm nō p̄misit cū
suo dāpno et alē⁹ lucro. vñ nō tenet^r fuare
alēo nō fuāte hosti. ecclaz et p̄mo. et bñ. ex.
e. p̄uenit. 2. dicūt q⁹ si duo aliq̄d sibi inuicēz
iurent vno illoz nō fuāte alē fuare nō te:
net^r ex. e. sic 3. ī fi. et h^c n̄ ī d⁹ p̄missum sit ad
dei honozē. 33. q. 4. q⁹ deo. **E**sto q⁹ multatudo
aliq̄ iuret se facturā aliq̄d vl' nō facturā nū
qd̄ duob⁹ vl' t̄b⁹ s̄ueniētib⁹ p̄nt reliq̄ s̄ueniē
l⁹ s̄m ro⁹. si simp⁹ et absolute et in omēz
euentū sit iuratū quilibz tenet^r fuare qd̄ iura
uit quicq̄d faciāt alij. si autē sub o⁹ditōe vl' ob
cām sit iuratū nll⁹ tenet^r n̄ exñte o⁹ditōe l' cā
p̄pter quā ē iuratū ar. 22. q. 8. nō solū ex. de
o⁹di. appo. vñ. 7. ex. de iuriur. p̄uēt. 7. h^c itel
lige vbi tota obliga⁹ ponebat^r ī euentū o⁹di:
tionis q̄a. s. iurans nō intēdebat se obligare
nisi exñte vl' veniēte o⁹ditōe alias si itēdebat
se obligare nō tantū p̄t illā o⁹ditōz. s. ecclā
p̄t aliaz cām tenet^r implē licz nō extet o⁹di⁹
illa ut si q̄s iuret ad scñ iacobū ire vt frēz
suū videat 7 p̄cā sua redimat. licz scāt frēz
suū decessisse nichilo⁹ tenet^r p̄t aliam cām
Et idē itellige quicūq⁹ q̄s iurat ex duab⁹
vl' plib⁹ o⁹ditōib⁹ vl' cāis et nichilo⁹ itend^t
se obligare q̄libz eaz extante. **E**t h^c itelli:
ge fuandū fore in foro ecclē nō in foro p̄uē.
vbi indicat^r de intētiōe. **Q**uid si q̄libz de illa
ml̄titudine iurat^r aliq̄d se facēm l' nō facēm si
alij fuarēt. nūq̄d duob⁹ l' t̄bus ī d⁹ n̄ fuātib⁹
poterūt alij s̄uēre. **R**ñ^t ro⁹. q⁹ ī foro p̄uiali
recurrēd⁹ ē ad itendōz iuramētū 7 s̄m eā erit
iudicand⁹. s. quō sit intelligēda o⁹di⁹ illa. s. si
alij fuent. vt⁹. s. si om̄s alij fuent vl' aliqui
Quid si nesciat^r vt⁹ illa o⁹di⁹ itellecta fuit
de oib⁹ vl' t̄m de aliq̄b⁹ vl' si dubitē vt⁹ sit
iuramentū sub o⁹ditōe vl' simp⁹. **R**ñ^t ro⁹.
q⁹ si iuramentū spectet t̄m ad comodū iurā:
tium et medietas ml̄titudinis vl' maior ps
nō fuet iuramētū ceti nō tenent^r q̄a iam nō
extat o⁹di⁹ s̄b q̄ est iuratū. q̄a qd̄ facit medie:
tas illi⁹ maior ps facē d^r vnūsitat^r. **S**i autē
medietas vl' maior ps ad huc fuet 7 hoc v̄:
gat in dāpnū fuantū 7 lucrū nō fuantum
benign⁹ int̄pretand⁹ est q⁹ aliquib⁹ nō fuātib⁹ alij
nō tenent^r fuare. sic dcm̄ ē s̄ in casū de mēsuā

cōi. quia nō est visimile qd aliqs iurantiū vo-
luit dōi tōz suaz facē dēiōrez t alioz meliozē
Si autē fuantes iuramentū ex h^c nullū iō-
modū padātur nō est tutū eis dū venire s; de-
nūciatē plato vt cogat vl' iurantes sibi iūicē
iuramentū remittē l' nō fuantes fuare Si
autē qd est iuratū spectet ad dei cultū vl' pie-
tatem vl' religiōē. aut si tale qd sit iuratū
qd sine iuramto tenētur facē omīs tenentē eē
si aliū nō fuēt ¶ Si autē dubitē vt^o iuratū
sit simp^r t absolute l' sibi dōiōe Aut si nēf-
ciam de quot alijs itelligant dōiōz illā. s. si
aliū fu arēt teneri d; cētū t dimittitū mētum. et
intēpretandū ē qd iurātes sūt obligati p huiōi
iuramntum n̄ maior ps iurantiū transgfa
fuerit i^o. tūc enī qī iam dōi^o non existit
Sequit^r vidē de. ii. s. de dispensatōe t relaxa-
tione siue absolutōe iuramti. cca qd scēndū qd
fm bñ. ex. e. q̄to. papa pē quēlibz absolue a
iuramto ex iusta cā puta ppe intolerabile
scandalū. vl' si proget in multos malū ex^o
clauē tñ dīfētōis pcedere. h^o tñ snie fuit tan-
14. q. 6. ¶ Autē. vbi plen^o de h^c ¶ Dicit eē
bñ. ex. e. pet^o. qd declar^o sū intēpeta^o iura-
mentū p̄mz ad papā sū dubitē de ipō q̄liter
sit fuandū vt ex. e. q̄to. sū dubitē vt^o sit li-
citum vl' illicitū. ex. de elec. venerabilem.
Rōd. autē dīc qd nō tñ papa. s; eē epē iura-
mēta liata sic et vota pē in meli^o omutare.
maxime cū iuraf qd nulli ē vale et alicui ē
dāpnosū. vt si q̄s iuret qd nō loquat^r martio
vl' nō omēdat cū eo vl' nō itabit domū ei^o
vl' nō reapiet ād ab eo vl' nō fuiet ei n̄ iura-
uerit hoc vt vitet occōez peccandī quā solet
inērrere quis ex familiaritate alic^o psone ¶ Nec
ob. i^o ex. de elec. venerabilē. vbi dīr qd et si
iuramentū fuerit illicitū papa gfuli debuit
eo qd ad papā p̄met decernē an iuramētū i^o
fuerit licitū vl' illicitū qā loquit^r de regno al-
manie qd qui h; eo ipō impator d; eē qd sine
approbatōe pape nō d; fieri. t forte cca mag-
nas psonas t ardua negotia ppe scādālū so-
lus papa pē intēponē p̄m suā i talibz iura-
mentis. et forte eadē in iuramto vniūsitatis
ppter scādālū nō pē epē dispēsare vl' i aliud
omutare. lic; h^c possit i iuramto psōe puare
Potest eadē dīc qd qñ iuramentū ē dubiū l'
licitū sol^o papa pē ipm relaxare sū aliq cō-
mutatōe. quia ei^o auctas excepta vl' epē nō
t si nō possit a iuramto simp^r absolue pē tñ
in meli^o omutare n^c h^c ē s iuramentū veni-
re vl' ipm infringē. ex. de iureiurā. p venie-
2. h^c. rōd. ¶ Immo. aut et hosti. ex. e. debitores
dicūt qd epē in iuramtis dispēsare si sint dolo-
metu vl' vi extorta. 14. q. 6. c. 1. et 2. ex. e. cū
gungat. ymō eadē epē pē qñq; ex cā in iura-
mentis licite factis vl' p̄stis dispēsare. 14. q.
6. nos stōrū et c. iuratos ¶ Tho. nō cca hoc
disting^r. s. qd i^o qd pmitat^r sibi iuramto aut
est maifestū p̄m et tunc nullo mō fuari d;

primus

Nut ē boni maioris impedimentū ut cum q̄s iurat se nō iuratur religionē. et tūc licet sua re et nō suare. et in hys duobz casibz nō idiget dispensatōe. **N**ut ē dubiū ut sit licitū l' illicitū. p̄ficiū v' nēcū. simp' v' in casū. et in hoc q̄libz epus p̄t dispensare. **N**ut ē mai' feste licitū et vale. et tūc v' h're locū dispensacio v' omuta' si aliq̄s meli' faciendo occurrat ad cōez valitatē qd maxime p̄mē v' ad p̄tate pape q̄ curā h'z vniūsal' ecclie qd ecclā ad papā p̄net i oibus gñal'r q̄ spectāt ad dispēlatōz rez eccliaz sup quas h'z plenitudinem p̄tatis. sic ecclā ad vniūsqz p̄net irritare iuramentum a suis s̄bditis factū ēca ea que subdunt' ei' p̄tati. sic p̄t' p̄t' iurare iuramentū puelle t̄vir vxoris ut dī nū. 30. sic dicē mfra de voto. **P**one q' aliq̄s iuramento teneat' ad facē t' petat dilatiōz l' absolutiōz et obtineat ab eo cui tenet' q̄rē ut sit ex toto absolut' a iuramento. et v' q' nō. quia deo reddendū ē iuramentum ex. e. debitorē. **N**ut fm ray. si iuramentū infauorē dei fiat ut p' i' hō se obligare deo itendat nō p̄t absoluti ab hōie n' per omutaciōz in meli' sic mfra dicē de votis. **S**i tu dicas q' ille nō itendit se obligare deo s' tñ hōi. **N**ut ro. q' nichilomin' ab hōie n' p̄t absoluti ex quo iurat se faciem ad infauorē dei. sic si iurasset q' dare t̄cio. x. sol' infauorē ei' nō posses m' remittē huiōi iuramentū. **S**i aut tale iuramentum sit factū infauorē hōis et ille sponte absoluit p̄ea nō tenet. et idem ē de dilatiōe solutiōis faciedē si iurati fuerit. q' fiat ēca diem ex. de spon. p. 1. **M**umq̄ cū iurat vniūscitas aliq̄ sū cū iurant aliq̄ se facturos aliq̄ remittē p̄nt sibi inuicē iuramentū huiōi. **N**ut ray. et ro. q' si tale iuramentum p̄neat ad dē fauorē v' cultū v' religionē v' pietatē sibi remittē nō p̄nt ut si duo iurent q' v' lē mare deo militare ibūt v' q' religionē intrabūt v' q' dicēt duo vel tria psal'tia p' inuicē. v' si aliq̄ mechanici iurant q' de suo lucro ētam p̄mōz dabūt i aliz quos pios vsus. **S**i tñ aliq̄ iuret q' v' lē mare sil' ibūt remittē sibi p̄nt q' sil' nō eant. s' n' p̄nt remittē sibi qñ vadāt. **Q**uādo at iuramentum respiciē t̄pale omōdū. distingue. q̄a si sū iura' facē tenent' qd iurāt sibi remittē non p̄nt. quia p̄t salutē aīaz v' sic iurati ut si carmifices iurent q' carnes ifectas v' corruptas p' sanis nō vendent. **N**ut mercatores q' nō sophisticabūt merces suas nec p̄pter t̄mū car' vendāt. **S**i aut nō tenent' suare q' iurent. n' q̄a iurant tūc distingue. q' si obfua' iuramenti spectat tñ ad omōdum v' mōmodū iurantiū. et iurent de dando sū faciendo aliq̄ al'ti ab al'to p̄nt remittē sibi. ut si quis iuret aliq̄ q' faciat aliq̄ opam sibi et ali' ei iuret q' mcedem ei reddet. v' qñ socij iurant de cōicmdis sibi inuicē oībz suis lucris. **S**i aut nō iurent sup aliq̄ faciendo l'

non faciendo sibi inuicē. s' alias iurant se aliz qd facturos nō p̄nt remittē sibi ut i casū posito s' de hñtibz cōem mensuāz. **V**el cū iurāt duo socij q' nō negociabūtur tali l' tali mercatōe ul' q' nō ibūt ad nū dīnas tales. **S**i uo iuramentum respiciat omōdū v' mōmodū alienum. distingue. quia si obfua' iuramentū respiciat omōdū alienū nō p̄nt remittē sibi. ut si aurifabri iurent q' nō vendēt opa sua n' de mat'ia sic ul' sic p̄gata. **S**i aut obfua' iuramentū sit dāpnosa alijs nō ē obligatoriū ut si iurent sutores q' nichil faciēt in nocte de ope artis sue ul' c̄tis t̄poribz āni ut p̄p̄t rare tatez car' vendāt opa sua. v' qñ ques alic' ciuitatis vineas hñtes iurant q' n' p̄mittāt vniū allatum aliūde vēdi mētorio suo. q̄z diu vniū illi' t̄torij inueniēt venale p' p̄cio tali. **L**icet aut huiōi iuramenta nō obligēt q̄a illicitū ē qd iurāt cū sit p̄t' n' eccl' sū iuramento. talia aut facē ul' suare corrupta itentōe tñ p̄pter reiendā sacri t' scādali filioz nō expedit q' huiōi iuramenta sibi remittāt auctē p̄pria ul' veniāt s' ea. s' auctē epī sūt ruocāda l' p̄a' n' tenuisse denūciāda t' p̄nia de ipis est imponenda. **De piurio**

Prostea considerandum ē de piurio et p̄mo de ei' mltiplic' acceptōe t' q̄le p̄t' m' ei' sit veniale ul' mōzle. 2. de grauitate peccati ei' p' opatōz ad q̄dam alia p̄tā. 3. de q̄busdāz dubijs ēca māz istā. 2. de ei' pena. **C**irca p̄mū sciendū q' piuriū fm goff. t' hosti. ti. de iureiurā. dī q̄drup'. s. fl'a iuratio iura: mēta transḡssio. idisēta iuratio. et mēdatū firmatū iuramento. **P**rimo mō piuriū. s. p' ut ē fl'a iura' p̄t ēē t̄pl'r. aut q̄a est fl'itas ex p̄te iurati tñ ut cū quis iurat fl'm qd ēdit ēē vñ. **N**ut ex p̄te iurātis tñ ut cū quis iurat vñ. qd ēdit ēē fl'm. **N**ut ex p̄te vñsqz. ut cū quis iurat ēē vñ qd est fl'm. et ēdit ēē fl'm. **E**t in hys duobz mōis vltimis ē mēdatū firmatū iura' qd est q̄t' mēbrum p̄me dīf t̄mctōis. **N**ū fl'a iura' put ē p̄mum mēbrum p̄nte dīf t̄mctōis erit solū qñ fl'itas ē tñ ex p̄te iurati. **P**rimo mō fl'a iura' fm goff. hosti. et bñ. ex. de iureiurā. tua. 1. si ignozmē fiat t' hita oī diligētia nllū p̄t' m' inducē 22. q. 2. hōies. nō adhibita uo oī diligētia ē p̄t' m' veniale. dī. 32. q. vñ. m. fi. **R**ay uo dīc q' huiōi fl'a iura' si sit adhibita diligētia debita est veniale. si uo. pueniat ex ignozātia iuris l' fci crassa t' supina ē mōzle 22. q. 4. qui piurat. **S**i uo et 3. mō iura' fl'a si fiat iocose v' filatorie fm goff. ē p̄t' m' veniale. 22. q. 2. q' ait t' c. v' lē. **S**cōm uo tho. pe. et ray. ē p̄t' m' mōzle p̄t' ratiōem dei. **S**i aut fiat seriose ē p̄t' m' mōzle fm goff. t' tho. 22. q. 2. hōies. **S**z ēca hūc mōd vlti' rēcl. disting' sic. s. q' ille qui iurat aut delibat de dicto cōfirmādo t' de iura' p' qd ē cōfirmādo. et piurat sollempnē in p̄ntia iudicis. et sic

piurās n̄ tñ mōzliē peccat. s̄ eē p̄ tli piurio
ferat̄ snia diffinitia s̄ eē m̄ cā accātōis ē m̄
famis 6. q. 1. ifames. **N**ut delibāt de dicto
s̄firmādo et iuram̄to nō tñ solēniē piurat.
et sic eē iurās mōzliē peccat cū exp̄sse faciat
s̄tra dēi p̄ceptū leui. 19. nō iurab̄ i noīe meo
Nut delibāt de dco s̄ nō de iuram̄to et sic p̄
s̄tingē q̄ hō piuret sū mōzliē p̄cto tñ ē ad mi
nus veniale ḡue. **N**ut de neut̄o delibāt. s̄ to
tum p̄fert ex surreptōe. et sic piurās peccat
eaz̄ vaialr̄ mī tñ q̄ in cū p̄cedēt h̄ r̄cl̄.
et oueit cū eo bon̄. s̄cordat̄ eaz̄ satis t̄ho.
Vl̄t̄ addit̄ r̄cl̄. q̄ i q̄ ex surreptōe p̄ced̄
nō ē p̄fecte volūtariū ad h̄c aut̄ q̄ q̄s mōzliē
peccet r̄q̄r̄t̄ q̄ p̄ctm̄ suū sit plene volūtariū
directe l̄ m̄p̄retatiē q̄ dico p̄p̄t̄ illū q̄ cū de
liberare possit t̄ deliberare s̄tempnit̄. s̄ ex tali
s̄tempnū ex surreptōe piurat v̄ m̄tis q̄ nō
excusē a mōzliē. s̄c̄ ē si obmitat̄ deliberare ex
negligēcia. **P**er iuriū uo h̄o dēi. s̄ q̄ ē trās
ḡssio iuram̄ti si sit trās ḡssio iuram̄ti illi dēi
sic p̄ctm̄ ē i iurādo s̄ n̄i s̄ueiēdo q̄n̄ eē n̄l̄o.
ē s̄uād̄ 22. q. 2. c. 1. 2. 3. Si uo sit trās ḡssio
iuram̄ti l̄icta ē mōzle p̄ctm̄ 4. q. 1. quecūq̄
Per iuriū at̄ 3. mō. s̄. fm̄ q̄ ē iura^o id̄isēta
est fm̄ goff. p̄ctm̄ veniale dī. 24. s̄. c̄m̄s i fī.
B̄n̄. uo ex̄ de iureiurā. tua. i. d̄istinḡt̄ q̄ si fī
at̄ ex delib̄atiōe ē p̄ctm̄ mōzle ex̄. e. sic ex l̄is.
si uo iocose t̄ incaute ē veniale. dī. 24. s̄. al̄
ea demū. et satis cōcordant̄ cū b̄n̄. bon̄. r̄cl̄.
t̄ho. et ray. **A**d h̄c nō fm̄ bon̄. q̄ piuriū est
malū nō tñ i se s̄ eaz̄ fm̄ se ita q̄ nullo
p̄t̄ fieri b̄n̄. **N**ō h̄c est duplex. vna q̄ piuriū
plerūq̄ claudit̄ i se mēdaquū q̄ ē fm̄ se ma
lum. Sc̄da aut̄ rō est ḡn̄al̄ quia oīs piuram̄
sūme vitat̄ s̄umeliāz̄ facit dum eaz̄ ad eī
s̄firmatōz̄ induat̄ ad q̄ nō deberet assumi t̄
iō q̄a nō deordinat̄ h̄oiez̄ tñ ad p̄ximū s̄ eē
ad dēū inde ē q̄ semp̄ ē malū. S̄ nūq̄ si quis
piuret nēcitate s̄puls̄ excusab̄l̄ a p̄cto. s̄c̄
q̄ est nēcitas nē t̄ nēcitas coactōis. **N**eces
sitas nē nō h̄z̄ legē de s̄c̄e. dī. 1. sic. t̄ ex̄. de
s̄fue. q̄nto. vñ t̄ a tanto et a toto p̄t̄ excusa
re ex̄. e. q̄relam. **N**ēcitas uo coactōis non
excusat̄ a toto in h̄ys q̄ fm̄ se sūt mala. s̄ ex
cusat̄ solū a tanto. q̄a volūtas sufficiēt̄ co
gi nō p̄t̄ ex̄. de h̄ys que vi sacris. t̄ p̄p̄t̄a q̄a
piuriū ē fm̄ se malū quātūcumq̄ q̄s ad iō
cogāt̄ nō oīo excusat̄. h̄ bon̄. et ouenit̄ cū eo
Ḡvil̄. naso. **P**etrus at̄ d̄istinḡt̄. q̄ duplex
ē coactio. s̄. absoluta q̄ excusat̄ a toto. et s̄di
cionata q̄ excusat̄ a tanto. **P**rima cadit̄ in
corpe nō in aīa iō act̄. oīo cōzles p̄nt̄ p̄ co
actōz̄ excusari totalit̄ a p̄cto. **S**c̄da cadē p̄t̄
eā in aīa iō act̄. aīe v̄l̄ solū v̄l̄ mediātē in
strum̄to corpeo excusari p̄nt̄ a tanto non a
toto et h̄uīd̄i act̄. sūt mēdaquū et piuriū. et
ideo p̄ coactōz̄ p̄nt̄ excusari a tanto n̄ a toto
Et s̄cordat̄. ḡ. naso. et goff. in s̄i. t̄. de h̄ys
q̄ vi. p̄bat̄ p̄mū mēbrū p̄cē d̄istinctōis 32.

q. 4. q̄i p̄ totū. **S**c̄dm̄ mēbrū ex̄. de h̄ys q̄ vi
sacris. **Q**uod aut̄ dī ex̄. de iureiurā. vñ q̄
illi q̄ venerūt s̄ iuram̄tum vi v̄l̄ metu. p̄sti
tum p̄ vita t̄ reb̄ s̄uād̄is nō sūt p̄p̄t̄ h̄c pu
niendi tamq̄z̄ p̄ c̄mine mōzliē. hoc iō dī fm̄
r̄cl̄. et t̄ho. nō q̄a non peccēt mōzliē s̄ q̄a sūt
puniēdi pena mīori. quia vt dī in glo. ibi
metus attenuat culpam vt dī in c. sacris.
Vel eaz̄ fm̄. r̄cl̄. iō intelligit̄ i iudi^o fori.
Circa 2. q̄runt̄ p̄l̄a. s̄. vt̄. piuriū sit maius
peccatū q̄z̄ h̄oīd̄iū. s̄c̄ q̄dam dicūt q̄ sic p̄
eo q̄ piuriū ē s̄tra rōnis ordinē dir̄ce t̄ ime
diatē r̄spiciētē dēū. **E**t h̄oīd̄iū est s̄ rōnis
ordinē dir̄ce t̄ imēdiatē r̄spiciētē p̄ximū
et p̄ eo q̄ piuriū est s̄ p̄ceptū p̄me tabule
h̄oīd̄iū uo est s̄ p̄ceptū s̄c̄de tabule. **S**c̄z̄
ista ē q̄ eis dī rōib̄ s̄cludi posset q̄ ḡui^o esset
in d̄nica facē opus s̄uile q̄z̄ h̄oīd̄iū. iō al̄i
dicūt vt r̄cl̄. q̄ graui^o p̄ctm̄ ē h̄oīd̄iū q̄z̄ p̄
iuriū q̄a tanto p̄ctm̄ est ḡui^o q̄nto s̄traria^o
directe maiori v̄tati t̄ actū digniori. s̄ pi
rium est dir̄ce t̄ imēdiatē s̄ actū vitat̄is la
trie vt̄ ex sup̄iorib̄. h̄oīd̄iū aut̄ ē dir̄ce t̄ i
mediatē s̄ caritatē rōe act̄. s̄ari^o q̄ est p̄xi
diligē. **C**ertū est aut̄ q̄ nobilior v̄tus ē car
tas q̄z̄ laet̄. **N**obilior eaz̄ ē act̄. p̄ximū ex
caritate diligē. q̄z̄ vñ ex legitima cā iurare.
grau^o ḡo p̄ctm̄ ē h̄oīd̄iū q̄z̄ piuriū. **V**trum
piuriū sit mai^o p̄ctm̄ q̄z̄ adulteriū. **N**ō dī
r̄cl̄. q̄ sic. q̄a tanto p̄ctm̄ ē ḡui^o q̄nto corrup
tōne digniorē si eque p̄fecte corrup̄t̄ ip̄m.
Sicut ordo mī^o dign^o corrup̄t̄ ē p̄a^o p̄ctm̄.
ctum ē aut̄ q̄ ille ordo ē dignior q̄z̄ eē h̄oī
ad dēū imēdiatē t̄ dir̄ce q̄z̄ ille qui dī eē ad
p̄ximū t̄ ad dēū p̄xi^o mediantē. **P**rim^o aut̄
ordo corrup̄t̄ ē p̄ piuriū. 2. corrup̄t̄ ē p̄ adulteriū
n^o ordo 2. corrup̄t̄ ē p̄fecti^o p̄ adulteriū q̄z̄ p̄
p̄ piuriū. **A**dulteriū ei nō ē p̄p̄inquus max̄ie
in iurie q̄ possit eē s̄ dēū ymo es^o. piuriū ei ē
p̄p̄inquus blasphem̄ie q̄ ē s̄ dēū ex ei^o odio q̄z̄ ad
ulteriū h̄oīd̄iū. **V**t̄. piuriū sit maius
p̄ctm̄ q̄z̄ furtū. s̄c̄ pat̄z̄ ex dictis q̄ sic. cum
piuriū sit mai^o p̄ctm̄ q̄z̄ adulteriū q̄d̄ est ma
ius q̄z̄ furtū. **C**irca 3. q̄ est de q̄bus d̄az̄ duz̄
h̄ys q̄runt̄ p̄l̄a. s̄. vt̄. nēcitas excuset̄ i iu
ram̄to. p̄missorio a piurio. v̄bi ḡra debitor
iurauit q̄ i c̄to t̄m̄ino soluet̄ s̄ impediet̄ sol
uere nō p̄t̄. s̄c̄ fm̄ ray. si tūc q̄n̄ iurabat̄
credebat q̄ soluere nō posset. vel credebat q̄
posset sed fatue credebat. quia cām credendi
nō h̄ebat. tūc in v̄troq̄z̄ cāu p̄iera^o. quia i p̄o
vitas in s̄c̄ia deerat. in 2. m̄di^o. **S**i uo cre
debat ab inīcio q̄ soluet̄ posset t̄ p̄babil̄r̄ q̄z̄
ad h̄c nō p̄iera^o t̄ si p̄ea posset suū feat. et in
t̄m̄ino soluet̄ nō potuit nō ē p̄p̄t̄ h̄c piurus ex
hac cā. t̄ m̄l̄to magis excusat̄ si pecūia t̄pe
debito misit. s̄ pecūia cām in via p̄dita fuit
ex̄. de iureiurā. q̄relaz̄. **S**i tñ elapso t̄m̄ino sol
uere posset t̄ nō soluet̄ p̄ieraret. lapsus enī
t̄m̄i nō sustulit obligatōz̄ iuram̄ti ex̄. de dolo

primus

et oia. cū dila. **P**one q. vniuersitas alicuius
civitatis vl' collegij obligauit se iura^{to} ad
aliqd. mortui sūt iurātes. qñt vt⁹ successioēs
sūt pūri si transgōiātur. vt q. sic. qā omīs
obligatōes ancessorū transeūt ad successores
eē. de solu. c. i. et de vsu. tua. **I**tem idē
pplūs ē hodie q. fuit centū ānis retro. A. q. i.
deniq. **I**te nō sūt pūri. obligatō enī iuramē
ti psonal ē expte iurantis. vñ nō trāsīt ad
successores qñt ad pīclm pūri. tenent tñ ad
implē ar. ex. e. vitatis. et pūra s. dca. **S**
expte ei⁹ cui iurāt transgōiē psonā. vñ si q.
pster iuramētum fidelitatis p. l. a. to. et successo
ribz ei⁹ nō tenet i⁹ p. stare successori ei⁹ licz sit
successori obligat⁹ ad fidelitā tē sic ancessori
hoc fallit in libto qui d. infra ānū facē p. f. s.
fionē p. rono nouo. 2. q. 2. sepe. h. c. juno. t. bñ.
sup. c. vitatis. **P**one aliq. iura^{to} se fuatū
rum statuta in ecclia sua edita p. ea sit ibi
statutū nouū qd ipe p. mittit p. idē iuramē
tum se fuaturū t. i⁹ p. ea frāgit ē ne pūri⁹
Ite licz trās gōi nō deat qd p. misit nō tenet
tñ ad illi⁹ obfuarōz ex debito p. f. i. iuramē
ti ex. e. d. i. c. q. iura^{to}. t. ex h. c. p. bñ. ibi dē
q. iuramētū nō extendit n. tñ ad ea de q. b. co
gitatū et dēni fuit et nō ad ea q. p. ea accidūt
ar. ex. e. ad n. rāz. hoc aut intelligas sane qñ
f. de statutis p. t. i. s. factū fuit iuramētū alioz
qñ si intendebat de statutis tam de p. t. i. s. qz
futuris tenet ad i⁹ ecclā si nullā p. ea fecit p.
missioz dum tñ sit licitū statutū. **Q**uid de
illo q. opul⁹ a dño stienē pūrat. Ite q. am
bo sūt pūri t. mōzlr peccāt. dñs quia p. cep.
miles vl' fu⁹ qā plus dñm tēpalez qz dēū vl'
aiām dilex. 22. q. 4. q. opul⁹. **Q**uid de illo
qui puocat ad iurandū eū qz scienē vl' p. b. abi
liter edic flm iuramē vl' exigit l' reapiet ab
eo sacm vitati dñū et scienē. **I**te fm rich.
et bon. et tho. inducēs aliū ad iurandū aut h.
facit p. sona publica et fm ordmē iuris et sic
non peccat licz eū flm iuramē edat. quia fat
i⁹ ad qd ex offi⁹ tenet. vñ nō tam d. d. illū
ad iurandū cogere qz pars adūsa q. p. t. hoc
a iudice. **A**ut hoc facit p. sona puata vel
ecclā p. sona publica nō tñ h. c. facit vt p. sona
publica vl' ecclā facit vt p. sona publica tñ s.
ordmē iuris t. sic gñit peccat ar. 22. q. 4. ille q.
Quid si audiat aliq. aliū iurare flm et ipe
sāt et tacer. nūq. peccat. vt q. sic. quia dicit
leui. 4. aīa q. audierit vocē iurātis flm testis
fuit. q. aut ipe vidit aut oīa⁹ ē n. indicauit
portabit iniquitatē suā. p. nō caret scruplo
societatis oclle q. manifestō facinori desinit
obuiare. s. d. i. facientis. **E**cclārio vt q. pec
cet manifestando. **N**am q. dñe oclle p. andē
non errorē corrigit s. p. d. vt d. i. c. au. 2. q. 1.
si peccauit. **I**te si p. d. d. eū p. uicē forte ille i
corpe vl' oclle a iudice vl' ecclā a p. n. t. b. illi⁹
conē quē volebat p. ierare l' ipe met. p. d. toz
defacili p. t. i. t. mortis p. i. c. m. mēre. **I**te au⁹

hanc q. d. d. d. eē valde difficilē et p. lexam.
tñ sic soluit eam. f. q. ex q. moyses in p. d. i. c. t.
auctē leuitia nō exp. sit cui h. c. eēt indicandū
sufficē isti vt se soluat ab h. c. p. c. i. vinculo si i
dicet t. libz q. magis possēt p. d. eē qz obesse p.
iuro siue eū corrigēdo sū dēū p. eo placādo vt
sūt sacdotes vl' honesti t. d. i. c. t. p. n. tes. et ad
hanc denūtiatōz faciendā talibz p. sonis tenet
quilibz fm omīs q. viderit aliquē viciū p. a.
p. i. d. o. i. p. c. t. o. o. m. i. t. t. e. d. o. 22. q. 4. h. c. videt. **S**
ad denūtiandū dñe iam omissum dicit fere
omīs doc. q. tenent p. l. a. t. ex p. cepto. **A**lii aut
nō tenent n. ex o. s. l. i. o. t. i. t. e. l. l. i. g. a. s. p. l. a. t. o. s. l. a. r.
ge tam ecclāsticos qz s. c. l. a. r. e. s. eē p. r. e. z. f. a. i. l. i. a. s.
ecclā f. a. i. l. i. a. z. s. u. ā. 33. q. 2. duo ista. 2. q. 4. nō pu
tes. et ē ar. 23. q. 2. c. i. hugo. uo d. i. c. i. d. i. s. t. i. c. t. e.
omīb. eē p. ceptū a dño vbi ait. si peccauit
in te fr. tuus t. c. **S** ad h. c. p. d. i. c. q. ibi loq.
batur dñs petro p. qd p. z. q. p. l. a. t. i. s. tñ d. a. b. a. t.
p. ceptū. o. p. t. i. ar. d. i. 26. d. e. i. n. o. p. i. h. u. ē n. i. m. i. s.
r. i. g. i. d. a. v. n. d. e. p. m. a. m. a. g. i. s. p. l. a. c. e. t. f. m. r. a. y.
Circa 2°. f. de p. e. n. a. p. i. u. r. i. s. c. i. e. n. d. q. p. c. m. i. e. p.
i. u. r. i. i. p. o. n. i. t. p. n. i. a. A. ā. n. o. z. 6. q. 1. quicū qz qā
h. e. c. p. n. i. a. p. q. l. i. b. z. m. o. z. l. i. i. p. o. n. i. t. 33. q. 2. h. o. c. i. p.
s. u. m. tñ i. s. p. e. c. t. a. s. m. o. i. s. p. i. u. r. i. t. t. q. l. i. t. a. t. e. t. c. e. t. i.
c. i. r. c. u. m. s. t. a. n. c. i. a. s. v. l. m. a. g. i. s. l' m. i. n. i. s. ē a. s. p. e. a. p. n. i. a. i.
p. o. n. e. n. d. a. v. t. h. e. t. u. r. i. n. f. r. a. l. i. 4. d. d. e. c. a. m. o. i. b. u. s.
p. n. i. a. l. i. b. z. h. o. c. ē m. i. n. d. i. o. a. i. e. s. i. m. i. n. d. i. o. c. o. r. p. o. z.
si accusat⁹ quindē dē g. d. a. b. i. d. i. 24. **S** c. m. i. s. t. e. t.
e. s. t. i. f. a. m. i. s. n. c. a. d. t. e. s. t. i. m. i. n. a. d. m. i. t. t. a. t. e. q. u. ā. t. a. c. u. q. z.
p. n. i. a. z. e. g. e. r. i. t. v. t. e. x. d. e. t. e. s. t. i. b. z. t. e. s. t. i. m. i. n. e. t. 6. q. 1.
i. n. f. a. m. e. s. e. x. q. u. o. e. n. i. s. e. m. e. l. ē p. b. a. t. u. s. ē eū p. i. u.
r. u. m. e. d. i. a. m. m. o. d. e. x. c. e. p. t. o. i. s. e. x. p. e. l. l. i. t. i. a. l. i. o. i. n.
d. i. c. o. e. t. p. a. t. i. e. h. a. n. c. p. e. n. ā. o. r. d. i. n. a. r. i. a. z. q. u. i. a. h. o. c.
dñe n. i. m. i. s. f. r. e. q. u. i. t. a. t. e. 22. q. v. l. e. t. q. a. i. p. m. c. r. i.
m. e. n. t. ā. g. i. t. f. l. m. t. e. s. t. i. m. o. e. x. d. e. t. e. s. t. i. s. i. c. n. o. b.
h. o. c. i. t. e. l. l. i. g. e. d. e. e. o. q. s. c. i. e. n. t. d. e. i. e. r. a. u. i. t. p. o. n. e. d. o. f. l. m.
p. v. e. r. o. v. l. e. s. l' v. i. t. a. t. e. c. e. l. a. n. d. o. e. x. d. e. c. m. i. e. f. l. i.
c. i. v. l. v. e. n. i. e. n. d. o. s. e. i⁹ qd iuramēto firmat⁹ n.
e. x. c. u. s. e. t. eū aliq. d. e. o. d. i. t. o. i. b. z. t. a. c. t. i. s. s. i. b. i. ā. n. e. x.
i. s. d. e. q. b. z. h. i. c. u. ē s. e. t. h. o. c. qñ iura^{to} fuit licitū
vl' fuand. si aut fuit temerariū aut fuit sim
plex aut colligatū si simplex i foro iudiciali
fm goff. p. u. a. t. b. n. i. s. e. x. e. t. u. a. s. c. e. t. u. m. s. i. m.
p. n. i. a. l. i. i. p. o. n. i. t. p. n. i. a. tñ vñ⁹ ā. n. i. 22. q. 2. q. i. s. c. r. o.
v. l. d. i. c. f. m. h. o. s. t. i. q. nō p. u. a. t. i. p. m. o.
c. a. u. n. qñ p. i. n. q. s. i. t. o. z. d. e. p. u. i. r. o. o. s. t. a. t. e. x. e. q. r. e.
l. a. m. v. b. i. u. o. p. u. i. r. i. u. ē s. i. m. p. l. e. x. e. t. t. e. m. e. r. a. r. i. u. nō
p. u. a. t. n. c. i. f. a. m. i. s. e. f. f. i. c. i. t. i. d. q. z. nō r. p. e. l. l. i. t. a. t. e. s. t. i.
m. o. i. o. v. t. e. x. d. e. t. e. s. t. i. b. z. i. t. a. m. a. t. n. c. a. p. m. o. u. e. d. o.
e. x. e. s. i. c. n. r. i. s. s. i. p. i. u. r. i. s. s. u. p. i. o. r. cū sit i. f. a. m. i. s. n.
p. t. p. m. o. u. e. r. i. e. x. d. e. a. c. c. u. e. p. o. **N**am et repel
litur ab obtinēdo et h. z. locū h. c. p. e. n. a. v. b. i. c. l. i. c. i.
duo s. r. i. a. o. i. u. r. a. u. i. t. cū p. i. u. r. i. u. tūc v. i. t. a. r. i. n. o. n.
p. o. s. s. i. t. e. x. e. q. r. e. l. a. m. t. ē h. c. dñe magis p. u. n. i.
e. n. d. u. i. n. e. p. i. s. q. z. i. n. i. f. e. r. i. o. r. i. b. z. v. t. e. x. e. cū q. d. a. m.
R. o. i. **S** i uo iuramētū temerariū sit colligatū
v. t. i. n. o. i. u. r. a. t. i. o. i. b. z. v. l' o. s. p. i. r. a. t. o. i. b. z. i. l.
l. i. t. i. s. s. i. c. l. i. a. v. l' m. o. n. a. c. h. i. o. m. i. s. e. r. i. t. sūt dē g.
d. a. n. d. i. s. i. l. a. y. a. e. x. c. o. i. c. ā. d. i. e. t. f. i. u. t. i. n. f. a. m. e. s. f. m.

cano. ii. q. i. spiratōnū. et c. iuratiōnū n^o
admittunt in testim^o ex de symō. p. tuas n^o
aga^o de gñali statu ecclie n^o qñdem mēroge^o t^o
si dicūt s^o eū conē q^o spiratūnt dūmō p alios
legitīe p pbe^o snia valet. s^o t^o p alios eoz tes
timonijs statur ex. de re. iudi. c. i. 2. et. **A. q.**
S et ad detegend^o spiratōz admittunt t^o co
gunt vbi alij testes deficiūt vt ex de testi. co
gē. c. vlē. ne tñ maleficū imaneat ipunitū
Constitu^o uo feudoz punit singulos tales i
vna libra auri vt i li. feu. d. pace tenēda. hac
edcāli. s. quēdāculas **S** s^o m legem antiq^o p
p sone qñtate ad furcā tollunt ā bestijs sibi
cūmē. aut in īsula z deportant. ff. de pēis si q^o
aliq^o s. auctores. et. l. aut fca. **R. o. i. q.** Qui
edā tales recipiūt vl^o defendūt s^o dei iussid^o pe
nam gñissimā pācūmē. c. de sediciōb. l. i. 7. 2.
Vtrū tñ piur^o sit infamis diuisi diuisimide
dixerūt. **N**o enī dixit q^o piur^o m iuramēto
de pñti vl^o de pñto nō est infamis n^o i iuramē
to de fūso n^o veniat s^o duo. s. s^o iurat^o et pāc
tiōez. **R. ay.** uo dixit q^o piur^o i iuramēto as
sertorio nō est infamis. s^o m pmissorio sic
hij s^o a^o reprobatis goff. et hosti. dixerūt q^o p
iur^o est infamis sū de pñto vl^o pñti si scienē et
prudēt sū iuramēto flm asserat sū iuramētu
sponte factū de dando vl^o faciēdo volens frā
gat. 6. q. i. ifames. tal^o enī mōrlie peccat g^o
est infamis ifamia canoica. 6. q. i. illi qui
Item piurū ē cūmē ex. e. qñlam. g^o ē famosū
di. 24. s. nūc aut. v. m eplā uo. **N**ec ob. i^o
ex. de ord. cog. cū dīl^ocus īfi. quia testes quo
rū testim^o re. pbaē mē ifames hēri n^o debēt. vt
dī ibi. vñ ē infamia legali q^o gñalr nō m
īpo fco s^o p snia z irrogat. secus ē de canoica.
vl^o dicend^o q^o testimentū testiū r. pbaē. n^o ex
hoc solo de piurio quincūmē vt si nego^o apta
nō pferant vl^o cāz sūi testimonij māifestam
nō faciāt l^o p ples dñū pbaē. h^o hosti. t. gof.
No h^o nō q^o licz de nō faciāt drām mē loqlā
simplicē et loqlam iurat. i. vt hētur. 22. q. 4.
iuramēti. ecclia tñ fa^o quia mendax simplex
nō patit^o penaz q^o ad infamiā t^o repulsā a tes
timōio et a pñocōe sic mendax iurat^o. et h^o
intellige ex quo ē de cñie emendat^o. vt ex. de
testi. testim^o. mīoz eē pena ei īponē qā mīoz ē
ibi grēpt^o. h^o hosti. **De voto** **XX**

Quon sequent^o osiderandū est de voto. et
p^omo de fine p^ote quē dī fieri. 2° de foī
sū quā dī fieri. 3° de q^o dī fieri. 4° q^o
est votū. 4° de spēb^o siue dīijs voti. 6° q^o p^o
vouē. 7° de voti obligatōe. 8° de caib^o m q^o b^o
p^o a voto recedi. 9° de voti vtilitate. 10 de vo
ti gmutatōe. 11 de dīspēsātōe. 12 de pñcatōe
ne cruas **C**irca pñmū qñmē plā. s. vtrū
teneat votū de re bona fcm p^ote finē malum
l^o q^o nō. et hoc p^o. **N**am magis dependz vo
tum a suo fine q^o a sua matia. qā sū plm.
2. methi. finis ē cā cāz. **S** votū fcm de mā
mala p^ote finē bonū nō tenz vt infra oñdē.

g^o mltro magis nō tenz votū de matia bona
fcm p^ote finē malū. vñ tale votū vouē gñie
peccat. p. si q^o vouēt se ieiunātm si occidēt
suū inimicū h^o rich. **V** teneat votū de re
bona fcm tñ p^ote tpale bo^o puta si q^o p^ote cor
poris sātatez. recupandā voueat se facētm
aliq^o bo^o. **R** si vouēs bonū i^o nō assequat^o
non tenet. **N**am i tali voto iplicat^o hūiōi
pñcatō. s. si i^o assequat^o t^o votū pñcatōale nō t^o
n^o exūte pñcatōe vt īfra oñdē. **S** obī qā vo
tum de re bona fcm p^ote finē malū n^o tenz vt
dictū ē. s^o bonū tpale ē boni spūal^o finis mal^o
quia finis mdebit^o g^o t^o **R** mī^o bonū nō ē
maioris boni finis p se n^o debet^o n^o indebit^o
quia numq^o ē finis ex^o ex intētiōe illi^o qui pñ
apalr instituit ordinē m bonis. nō tñ seqtur
q^o si statuat^o ex^o finis ex mala itētiōe vouē
tis q^o ē ipm eē finē ex^o p accūs q^o vē possit dī
cī eē māifestū. h^o rich. **V** quis vouē pos
set aliq^o p^ote finē indrūtez. **R** q^o sic. sumēdo
indrūis respēu adeptōis vite etne. vt cū quis
vouet ad p^ote āq^o bonū tpale q^o h^ore nō ē vñ
lius ei ad vitā etnam q^o eo carere. sumendo
vero mdrūis respēu ad volūtātē vouētis nll^o
aliq^o vouē p^ote p^ote finē indrūtez i possibile est
enī q^o aliq^o intendat se obligare ad ad p^ote
secutōe alie^o rei ad e^o adeptōz vl^o nō adeptōz
volūtās mdrūit se h^oz. h^o rich. **S** Sequit^o vidē
de 2°. s. de forma voti. et cca hoc qñmē plā
s. vt^o de foī voti sit q^o fiat deo. **R** q^o sic ex
e. magne. s. i. **N**am hō m voto obligat se
ad faciēdo aliq^o bonū. nll^o aē alij a deo p^ote hō
de iure se obligare totū qā sibi solī ouenit dī
iure p^ote sup hoiez totū t^o nll^o p^ote reape de iu
re obligatōz n^o oueniat ei de iure p^ote i illā
rem. et iō solī deo p^ote fieri votū p^ote loqñdo de
voto. quia tñ salus totius hoīs mltū p^omo
uetur p oñones scōz et iō aliq^o mō possum^o
licz nō plene q^o impēire valem^o. iō sanctis
aliq^o mō oueit p^ote sū hoiez totū. t^o iō p^ote fieri
eis aliq^o mō votū nō tñ hūis plene rōez voti.
hec rich. **V** de forma voti sit q^o fiat ex de
liberatōe. **R** q^o votū dī a volēdo. vñ sic m
nōb est duplex velle. s. plenū q^o ē delibātū
et semiplenū q^o ē velle ex surreptōe. sic ē du
plex votū. q^o dāz hūis plenā rōz voti. q^o dāz
non hūis plenā rōnez voti. de rōe pñi est q^o
sit fctm ex delibātōe. nō aē de rōe scōi. tale
enī p^ote fieri ex surreptōe t^o quia nō hē plenā rōz
voti. iō nō obligat de nccio. s^o de agnuo tñi
ex. e. veniētes. et ex. de reglarib^o ad nrāz. et
iō venire s^o tale votū eē p^ote auctē nō ē pñm
mōzle vt īfra dicē. **N**ec itelligas p pñcā q^o
act^o volēdi volūtātis cū delibātōe sit de esse
cia voti sumēdo votū. p obligatōe q^o manz p^o
q^o trāsit act^o ille. s^o q^o de essēcia voti sic accep
ti ē q^o sit fctm p talē actū. ille tñ act^o oueni
enter dī votū sū aliā ei^o sigfificatōz. h^o rich.
Quid g^o de votis muliez q^o faciūt m pñu vl^o i
infirmitatib^o ul^o angustijs suis vel suorū.

primus

aut etiā q̄ viri faciūt motū ex aliq̄ angustia l̄
turbatōe. nūq̄ ea fuare tenent. **I**te fm̄ rōd
si habuerit intētiōz obligādi se deo cogitātes
de cā q̄ mouebat eos ad vouendū. s. i. firmita
te vl̄ piculo r̄ de fine. s. de euasione piculi. p̄p̄
q̄d euit. i. d. vouebāt tenēda sūt licz extirbula
tione l̄ ēbatōe emissa sint. iux̄ i. d. p̄s. reddā.
tibi vota mea q̄ di. la. m. et lo. ē os m. i. tri.
mea. ar. 14. q. 2. sūt q̄ opes. **N**ec fuit huiōi
vota sū delibātōe ex q̄ vouētes sūt i. sama mēte
Item ēdo de iuramētis q̄ v̄gunt i. detiozem exi
tum. **S**equit̄ vidē de 3. s. de q̄b̄ votū fieri
p̄t. et ēca h̄ q̄runt p̄la. s. v̄t. votū fieri pos
sit de re mutli ad salutē. **I**te fm̄ nich̄ q̄ si c
de scō. mlti ei fatui q̄z vouēt nō tñ iutilia
s. edā noqua ad salutē. de iure iio nō p̄t vo
tum si n̄ de malo culpe. q̄a de respuit obli
gatōz oblatā sibi s̄ se ipm̄. vñ ysi. et h̄etur
22. q. 2. in mal. pmiss̄ resande fidez. et in ēpi
voto muta dēctum n̄ de re iutili ad salutē
sub rōne q̄ ē mdr̄s. quia de rōe obligatōis
que nō est ad dei honorē n̄ ē val̄ ad offerēt
salutē nō curat et iō tal̄ obligō nō tenz i
iure. **E**t dixi sub rōne q̄ est iōr̄s. quia si sit
tale iōr̄s q̄ p̄ aliq̄ cūmstāz p̄ opatiōz
ad vouētem sit p̄ferēs ad salutē. sic de i. p̄t
fieri votū. licz rōe gñis sit iōr̄s. **S**i obidat̄
de yep̄te q̄ p̄t votū filiā suā mēfeat. iudē. 11.
et tñ h̄eb. 11. numerat̄ int̄ eos q̄ p̄ fide vicerūt
regna. **D**icendū q̄ ipe in vouēdo fuit icaut̄
et i. reddendo votū impi. s. de illa impietate
penituit et iō s̄ctis ānūm̄at̄ fuit. h̄ nich̄. **V**
trū votū fieri possit de oī bono vtili ad sa
lutem. **I**te fm̄ nich̄. votū a. d. est cōe a. d. singu
lare. sū votū a. d. ē nēcitatis aliud volūtatis
Cōmune ē q̄d om̄s in baptismo faciūt cum
dya. et p̄p̄is ei. renūciare. p̄mittūt. et tale
fit de eis q̄ s̄ nēcia ad salutē. ibi tñ diminu
te iueniē rō. votū. q̄a votū p̄t ē q̄d volūtariū
et respē p̄ncipij a. q̄ p̄cedit. et respē ei. q̄d
vouē. **S**ingulare cū aliq̄s p̄mittit se sp̄ote
factūz aliq̄d bō. ad q̄d alias nō tenet. licz te
neat̄ p̄ votū. et tale votū fieri nō p̄t de bono
nēcio ad salutē. **D**e h̄is duobz votis dī. 14.
q. 1. c. 1. sūt q̄dam que nō vouētes debem. q̄dā
que nō vouētes n̄ debem. s. p̄ q̄z ea dño p̄mi
sum. nēcio deo reddē s̄stignū. **A**d h̄c nō fm̄
tho. q̄ macera. p̄p̄m̄ corpis puta p̄ vigiliās
r̄ ieiūniā nō ē deo accepta n̄ inq̄z. ē op̄ v̄tu
tis q̄d quidē ē inq̄z fit cū debita dīctōe vt
s. occupat̄ refrenē et nō nimis ḡueē r̄ s̄b
tali tenore p̄nt huiōi s̄b voto cadē. p̄t q̄d dī
Ro. 12. rōnabile obseq̄um v̄m̄ s. q̄a i. h̄is
q̄ p̄mēt ad se ipm̄ h̄o defacili fallit̄ i. iudicā
do t̄lia vota ḡuentiē. fm̄ arbitrium supioris
sūt fuanda vl̄ p̄mittēda. ita tñ q̄ si ex ob
fuatōe tal̄ votū magnū et mai. ḡuamē sen
tiet et faciltas ad supiorem rec̄rendi nō ad
esset homo tale votū fuare nō dīz. **I**tem vo
ta huiōi stulta vt de nō p̄ctinādo cap̄ i. sab

bato et huiōi sūt pot̄ deridēda q̄z fuāda. h̄e
tho. **S**equit̄ vidē de 2. s. quid ē votū et
arca hoc q̄runt p̄la. s. v̄t. votū sit act̄ late
siue religiōis. **I**te fm̄ tho. sic dēctm̄ ē s. om̄e
opus v̄tutis ad religiōz sū ad latam p̄tūz p̄
mōs impij fm̄ q̄d ad dei reitēciā ordinat̄ q̄d
est p̄p̄us finis late. ordinare aut̄ alios act̄
in suū finē p̄met ad v̄tutē ipantē nō ad v̄r
tutes ipatas et iō ipa ordinā. actū. cūq̄z
v̄tutis i. sūitū dei ē p̄p̄i act̄ late. manifestū
ē at̄ ex p̄ctis q̄ votū ē q̄dā. p̄missio scā deo. p̄
missio iio nichil a. d. ē q̄z ordinā. q̄dā ei. q̄d p̄
mitat̄ in eū cui p̄mittit. vñ votū ē ordinā.
q̄dā eoz que q̄s vouet i. dñū cultū l̄ obseq̄ū.
et sic p̄ q̄ vouē ē p̄p̄i act̄ late. **Q**uid est
votū fm̄ diffōz. **I**te fm̄ nich̄. ex p̄dictis de vo
to p̄t colligi tal̄ diffō voti. votū ē. p̄p̄i s̄ro
gantis boni. p̄missio deo scā. p̄t bonū finem
ex delibātōe firmata. s̄rrogantis boni didē
ad drām vota q̄ ē de bono nēcio ad salutē i. q̄
voto nō plene inueniē rō voti. p̄p̄i. i. rei
p̄p̄i. deo scā dī ad drām. p̄missiois h̄oī scē
que nō h̄z rōz voti. p̄t dī. p̄t bō. finē dī ad
excludendū vota facta. p̄t finē malū. que licz
sint de re bona nō tñ p̄p̄i loquēdo sūt vota
Ex delibātōe firmata dī ad drām votoz q̄ fi
unt ex sup̄p̄tōe m̄q̄b̄ nō inueniē plene rō
voti vt s̄ dēctm̄ est. **A**liq̄ aut̄ sup̄p̄tōe inten
tiōez obligādi se ad iplenō p̄missum dicen
tes ex nuda. p̄missioe ē ex de libatōe scā nō
obligare. p̄mittētes sola enī delibatio nō fir
mat. p̄missioz. **P**redcā aut̄ diffi. ē cōis vo
to tam publico q̄z p̄uato. siue p̄ vocē sensibi
lem exp̄sso sū p̄locutōz m̄iōre tñ. **I**lla at̄
diffi. votū ē s̄ceptio melioris. p̄p̄i. aīmi de
libatōe firmata. ē diffi. voti tādū q̄ fit deo
p̄locutōz m̄iōre; tñ. diffi. iio voti q̄z p̄t
m̄gr̄ s̄niāz li. 2. di. 38. s. votū ē testifica. q̄dā
p̄missiois sp̄otānee q̄ dō r̄ de h̄is q̄ sūt dei fi
dēt. s̄ueit voto p̄ sensibīlē locutōz exp̄sso sū
solēni sū p̄uato. h̄c nich̄. **A**d hoc nō q̄ vo
tū p̄ metū. enīssum p̄ p̄aāz et p̄seuerāā se
q̄ntis t̄pis sit valīd. ex. q̄ cū. l̄ vo. i. s̄nuāte
Sequit̄ vidē de 4. s. de sp̄ebz et d̄ijs voti.
arca q̄d scendū q̄ a. d. ē nēcitatis a. d. volūtatis
que patēt ex d̄cis s. ar. 3. q. v̄tū votū fieri
possit de oī bono vtili ad salutē. **V**otū vero
volūtatis cōiter solet didi i. votū simplex r̄
i. votū solēne. votū simplex ē q̄d simp̄ et s̄n
aliq̄ solēnitare emittit̄. **V**otū iio solēne
ne est fm̄ rōd. cui c̄ta notificā. vl̄ exp̄sso de
iure vl̄ de s̄fuetudīe i. t̄ducta adhibet̄. pu
ta i. voto t̄re scē solēmitas adhibet̄ p̄ s̄ustep
tiōz crucis tñ fm̄ gōf. et hosti. solū votū cō
tinēde solēnitatē. **D**icēst̄ ē fm̄ nich̄. dīd q̄
nō tñ votū ḡanēde s. eadā votū religiōis. et
p̄ ḡns votū ḡanēde et votū obīe et eadā votū
paup̄tatis solēnitatē. q̄a votū religiōis i. clu
dit vota p̄dicta. **S**olēmitas aut̄ de q̄ loq̄tur
rōd. ē pot̄ q̄dā publica. q̄z p̄t dēā solēnitā

huius autem finis est tunc quia non particularibus actibus
sive operibus sed assumptio nominis statim solet solem-
nitas adhiberi ut cum quis de nouo fit miles l'
quintus et id cum quis vouet aliquam particulariam opera
sollemnitas tali voto non congruit sed tamen voto quod se
totaliter de finicio subiacet quod quodammodo votum quod uni-
uersale multa opera particularia comprehendit et hoc tunc.
Unde sciendum quod secundum richardum prope loquendo dicitur est in
ter votum publicum et solemne quia quolibet vo-
tum coram multis et in publico factum per dicitur pub-
licum sed non quolibet tale per dicitur solenne. non enim dicitur
votum solenne nisi quod habet in se ad annexum ut in pub-
licum deat venire et per quod vouens ponit in aliam
habet potestatem et tale est votum in sacri ordinis sus-
ceptione per quod suscipiens constituitur minister ecclesie ad
seruandum deo publice et ponit aliam quodammodo an-
te preteritum. unde tale votum est solemne et si potestatem
ordines ab episcopo suscipit in secundo. **P**rofessio
etiam in religione facta in eis manum quod per eam recipere
habet aliquod annexum in se quo dicitur in publicum ve-
nire. unde talis professio solennizat votum et si in eis
manu fieri quod per eam recipere in secundo quia talem
operet singulari vitam dimittere et in claustrum
cum alijs sui ordinis consistere et ad hoc per per-
latum cogit quod autem tale votum dirimat in primo
iam tractatum dicitur infra li. 8. ca. 16. q. 1. **E**x
premissis autem de his richardus videtur aliter posse diuidi vo-
tum quod diuisum sit superius et hoc modo. **V**otum
aliud est seculum ut id quod est vouetur et deo votum.
aliud publicum ut id quod est coram aliquibus alijs per-
sonis factum sui notificatum. **E**t publicum votum
aliud est non solenne ut id quod est quilibetque alijs per-
sonis notificatum ad solenne ut id quod habet in se ad
annexum ut in publicum deat venire et per quod vo-
uens potest in aliam preteritum ut dicitur in superius secundum richardum.
Vel posset dicitur quod votum solenne est cui sollemnitas
expressa in iure adhibetur. Sub voto autem simpli-
a secundum quod iura locum de eo intelligo operum di-
tum seculum et votum publicum non solenne. **I**tem
votum ad purum et ad absolutum ut cum simpliciter
mittitur ad additionale ut quando additur apponitur pu-
ta cum dicitur voueo ieiunare si de preteritis in fi-
lium. hoc richardus. **S**ed per quod habet votum solennizari
superius hoc diuisum diuisa scripserunt quibus ad prius ob-
missis dicens est secundum hostium in sui sua et quod claustrum. l.
vo. m. r. s. pos. ca. si. et quod secundum richardum ut per ex
dictis et etiam secundum thomam et per quod votum solennizat
tamen duobus supradictis modis. **N**on modo per sacri
ordinis susceptionem ut probat di. 29. dyaconi.
Alio modo per professionem ex de regularibus statui et
24. q. 1. ut lex continetur et hoc curia et ut hosti-
dicit et hoc est expressum. 6. e. quod votum et hoc
intelligitur de professione facta tacite vel ex-
presse alicui de religionibus approbatis per aplicam
sedem. **E**st enim professio duplex. una vera et
expressa ut quando vobis exprimitur ut 20. q. 1. vidua
et ex de di. diu. dudum. **A**lia est tacita et presump-
ta et hoc inducit secundum hostium ex mora temporis puta
quia per annum stetit sine reclamacione ex de re-
gularibus aplicam et per eundem signa puta quia

quando intrat renunciat seculo. facit testamentum ac si
mori deberet et transfert omnia bona sua in heredes
et legatarios et in prius causas et mutat habitum
vel habitum suscipiendo renunciat euidenter seculo et
beneficio illius de talis ex de regularibus statui et
illius non solum vel absolute assumit habitum per-
fessorum. l. si non est distinctus habitus professorum ab
habitu nouitiorum ad minus legit et cantat et
facit omnia sicut professor ex de regularibus. vidua et
c. statui et c. consulti et c. porrectum et 24. q. 1.
vidua et dicit hostium quod si aliquod predictorum intue-
riat dicitur inde fieri scriptura publica ne negari
valeat ut 24. q. 1. omnes fere magis profiteatur se vel
le religiose viuere 24. q. 1. vidua secundum tam et bene.
Ex predictis habetur quod votum solennizatur et per habitus
professorum susceptionem tamque per presumptam professionem
ex de regularibus ex parte et ex quod claustrum vel vo. in-
nuante et hoc est vniu. secundum hostium et goff. quod votum
precedit habitum susceptionem. **S**i vero habitus suscep-
tione precedit votum non solennizat ex quod claustrum vel vo. con-
sulti et sic dicitur intelligi id ex de regularibus ex parte.
Sic etiam dicitur intelligi quod habitus non facit monachum
ex de regularibus. porrectum. **V**el per dicitur et secundum
hostium quod hoc intelligitur de habitu probatois quia dicitur
esse dicitur in habitu probatois et professionis ut
in c. statui in fi. **S**ed ray. notat quod habitus ex
monasterium assumptum non inducit professionem per-
sumptam sed tamen simplex votum et sic intellexit
de tales illas consulti et porrectum. **S**i vero quis
habitum suscipiat in domo propria et votum emit-
tat in manu publice persone vel votum solennizasse
et separat in primo preteritum sic intellexit id ex quod
claustrum. l. vo. in nu. ante et hoc prope professionem quam fecit
non prope habitum susceptum alioquin dicerentur prima
iura sed magis placet ipsi hostium dicitur goff.
Nunc vero quod per 12. an. religionis habitum assump-
serit si illud per annum gestauit ex tunc religionem
assumptam presuitur vere fuisse professus ubi per-
fessorum et nouitiorum habitus est distinctus. secus est de id
qui annum operum annum 12. assumpsisset distinctus
autem habitus intelligitur et si sint diffiles vestes
sive benedicantur quod profectibus procedunt si aliquid
aliud fiat per quod habitus nouitiorum a professorum habitu
distinguat hoc omnia 6. de regularibus. 15. q. puta
secundum 10. an. quia datur a dictis personis vel dictis diebus
vel formis. nunc autem li. 6. de regularibus eos qui
dicitur quod eum qui constituitur in discretionis etate no-
uitiorum habitum in aliquam religionem per annum portauit
hoc ipso religionem illam decernit et professum in
huiusmodi habitus in colore satura l. forma sit maius
feste distinctus ab habitu professorum. **N**umquam vo-
tum continetur solennizari per sine religione l. sa-
cro ordine remanendo in propria domo ita quod impe-
diat in primo obediendum et dirimat iam tractatum.
Iste secundum rod. ad solennizationem talis voti necessaria
sunt quatuor sine quibus non erit huiusmodi votum solle-
ne. quatuor sunt coram mundo. s. sensus de prius in
perpetuum continetur ut dicitur et et notificatio et de
sensus facta publice persone sicut in in primo car-
nali necessaria est notificatio sensus. **I**tem traducit

primus

facta in manu publice persone. **N**ec approba-
et recep^o facta p illa publica psona quia qua
tuncuq; voueat aliq; vl' tradat se deo qtu
in se e in huius mrio spuale. tñ n assit vi-
cari^o dei q loco ei^o acceptet et recipiat huius
votu t edicōz n erit n votu simplex qd emit-
tetur a sc̄ari in sc̄o rmanete. h^o rod. **A**liq
tñ dicūt q nō ē votu solēne n alicui religioi
se subiacet et hūc ei^o induat. **S**i q est dicēda
quo ad h^o psona publica. **I**te epe 24. q. 1. vi-
dua. vl' ei^o vicari^o q sup hoc hēat ei^o mādātū
gñale vl' spēale. **I**te abbas vl' abbatissa.
eē. q cū. sfuluit. **E**t filr qēq; ali^o plac^o ali-
cui^o religiois ad q; hoc spectat fm sui ordi-
statuta vl' canoic^o regularis vl' eē mōch^o. f.
ad h^o miss^o eē. de dona. inē diltos. sec^o ē si n
sit ad h^o miss^o. eē. q cū veniēs. dicē eē immo.
eē. de regularib^o. si c. p̄rectū. qd ad h^o sc̄a-
ris clie^o l' la y^o sufficēt de mādato abbat^o.
et idē ē eā si sine mādato noie tñ ei^o fecit. t
p̄ea ratū hūit eē. de gū. gū. duō. f. anq; ra-
tificet votū solēne nō erit n^o mrio^o p̄ea cō-
tractū dirimit. **E**xpōis fm rich. et rod. vl'
q nō sit bñ dēm q aliq; votū solēnizat si
sup altare voueat licz i domo sua pmaneat
quia ibi nō ē psona publica q illud rapiat.
Ad h^o nō q hodie miorib^o et p̄icatorib^o et
ceis ordinū medicantū ibibet i vtute obie-
et sub pena excoicatiois ne an pbatōis anū
elapsū quēq; ad p̄fessiois ordi^o sui seu renū-
ciatōis sc̄li faciēda; recipiāt. **N**ec eē aliqten^o
impediāt quo min^o infra illū ānum ad reli-
gione; aliaz q; maluit trāseat vl' eē ad sc̄m
oio redeat n maior 12. ānis existēs. sic p̄fes-
sus tacite vl' exp̄sse aut euident^o ostet illū vo-
luisse vitam mutare qd tñ nō p̄sumit n cla-
ra p̄bone vl' op̄etētib^o indicis oñdāe puta
fm 10. an. si bñf^o mūdauit vl' de bonis suis
vbo et facto disposuit vl' alijs filib^o mois
q si aliq; forte p̄coz infra ānum pbatōis
aliq; recepit recept^o nllaten^o illi ordi^o ob-
ligat^o et recipiēs a receptōe q̄rūlibz ad p̄fes-
sione; ei^o dem ordi^o ē ip̄o sc̄o suspens^o t insup
pene q frib^o ip̄i^o ordi^ois p culpis gūiorib^o
ofueuit infligi ē subiacēd^o 6. de regularib^o. n
solū. et c. ostitutōz. **E**t dicē hosti. q supior q
nō peccat eū absolue p̄cit. ar. eē. de sen. ex-
nup. **I**n ordi^oib^o aut nō medicantib^o p̄fes-
sio exp̄sse vl' tacite si p̄liate infra ānum f.
exp̄sse emissā eē sc̄ari hūc nō mutato illi
religioi p̄se obligat quā p̄fēs ē p̄fess^o. ta-
cite uo sc̄a infra pbatōis ānum p susceptōz
hūis p̄fessorū nō illi spēalr cui^o hūis ē sus-
ceptus f. gñalr religioi alicui obligat si sit
etatis apte. et si sc̄es et volūtari^o ac triduo
p̄suet vi^o de regularib^o ostitutōz. **E**x hīs p;
q quātū ad obligōez ex tacita p̄fessione infra
annū nō ē dria mē medicantes et nō mendi-
cantes f. in exp̄ssa sic quia huius p̄fessio i n
medicantib^o obligat illi religioi. in mendi-

cantib^o at nō obligat illi religioi tñ i gñe.
Sequit^o vidē de 6. f. quis possit vouē. cca q
sc̄end^o q votū vt dēm ē s ē qdaz pmissio sc̄a
deo. **N**ull^o aut p pmissione; p̄ se firmiē
obligare ad i^o qd ē i alt^o p̄ate. f. tñ i^o qd
est oio in p̄ate sua. **S**unt aut sex gñā hoim
q nō sunt oimode in p̄ate sua f. alt^o et iō n
hūit liberā facultatē vouēdi. f. religios^o. epe-
clie^o sc̄aris. f. uis. filiūsa. t vxor. **P**redei
tñ fm tho. vouēdo nō peccat. quia s̄bintelli-
gē in eoz voto si placuit supiorib^o suis.
De p̄cis aut sex gñib^o p ordinē est dicēd^o
De religioso igi ē sc̄end^o q nō p̄ vouē ad sū
licēda plac^o sui. vñ dī 20. q. 2. mōchū non
licz vouē fm^o s̄sensu abbat^o sui. si at voluit
frāgendū erit. **R**ō hui^o ē fm tho. quia reli-
gios^o ē. est s̄bint^o plato q; ad suas op̄ones f.
p̄fessio; regle. et iō licz ad hōram aliq; facē
possit qñ n occupat cca alia a plato quia tñ
nullū t̄pē ē i q n possit eū plac^o cca ad occu-
pare nllum votū ei^o ē firmū n sit de s̄sensu p-
lati. fm aut rich. rō h^o ē. quia votū religioi
est tante altitudis q oia alia omutari pnt i
illud vt infra dicē. et iō ecclia oñdāe hui^o
voti altitudiēz t hūanaz infirmitatē voluit
aucē dei nullū votū posse supaddi voto reli-
gionis. p̄t p̄clm trāsgressiois quā eē de cā in-
ra oñdāe vidē q vota q fec^o hō an sui p̄fes-
sione; in religioe q plac^o eū recipiēs ignorat
renocare p̄t p̄q; votū sibi fecit. qd pbat^o p
hoc q religioi ē pl^o s̄b plato q; vxor s̄b viro.
t vt dī 33. q. 4. volūt. si adhuc inupte mlieri
ocessat p̄t vota p̄solue si anq; p̄solueit nup-
serit et ei^o viro h^o agnito nō placuerit nō p
soluat et h^o oio sū p̄cto. ex h^o arguit glo. ab-
batē ruocare posse votū mōchi qd emisit an
mōchatū fm rich. **S**c̄dm hosti. aut si talis
p̄mo t̄pale votū iplēt et p̄ea religioez m̄ret
tutū facēt quia tūc utrūq; iplēt. ar. eē. e. p-
tuas. et meli^o de spōsa. omissum. **D**icit aut
jmmo. si c. sc̄pture. q si religios^o vouēt dicē
vñ p̄alteriū vl' aliaz oñone; votū fuit.
De epo sc̄end^o q votū facē sine licēda pape
phibet p qd vīculū inē eū t suā ecclia dissol-
uat. eē. de renūc. n cū p̄dem in fi. **N**ec eā
ad p qd ecclie sine gñit p̄udicē. eē. de iureiur.
ficut. **V**n nō p̄ eā sine pape licēda gñale
vl' spēale votū pegnatōis emittē. p̄t quā
op̄et eū diu a sua ecclia abntari eē. e. mag.
Si aut nō op̄teret eū diu abē sufficēt licēda
archiepi. vt dī rod. **E**t idem w^o jmmo. eē. e.
sup c. magne. votū tñ abstinēcie et eē t̄pate
p̄t emittē ar. s. q. 1. clemēs. et eē. de testi. re-
latū 2. et breuē p̄t emittē qdlibz votū p qd p
beat bonū ex^o qd ad h^o tenē eē. e. mag. s. 1.
De sc̄ari clieo sc̄end^o q si habz sub epo aliq; bñf^o
debens residēda; nō p̄t sine licēda epi
votū longe pegnatōis emittē. vt in c. mag.
et de s̄se. di. 4. nō op̄et. **N**ec eā ad votū
p qd eū op̄teat suā ecclia relinqre eē. de r̄nūc.

amonet. excepto qd p^r emittit votu de it^rado
religioez sine licēcia epⁱ. suffi^t eni sibi licēciaz
petē 19. q. 2. due. et eccl^a fm aliq^s de acapiēdo
crucem. ex. de voto. ex mlt^a. q^a ad h^c licēciaz
tū ē vident^r p papā illi q pnt eē vales t^re scē.
Aliq^uo itelligūt qd p^r emittit votu trāsmā:
rium de licēcia p^rlati vl^t sedis aplice. ar. ex.
de clⁱ. n^o resi. finitatu. t^r ex. e. magne. s. vñ.
Aliud aut votu castitat^r et abstinentie facē p^r
sic dētm ē de ep^o. **Ad** h^c nō. q^d sic hētur vi.
de reglarib^o bñfi^o. bñfi^o et q^d itrat ordinē n^o
est alicui pferend^r ifra pbatōis ānum n^o ipe
pferat aut pster q^d voluit absolute vitam
mutare. pster inq^z clara pbatōe vl^t ppetētib^o
indicijs. 6. e. t. nō solū. vl^t p^ressioez exp^rssaz
fecerit sbaudi. fm 10. an. alicui de religioib^o
approbatis. 6. de voto c. vno. siue scēnt^r hitū
p^ressioz recepit. s. vbi ē distinctio. **Quid** si
mior 12. ānis ingdiat^r ordinē. **Ad** 10. an.
p^r h^c qd d^r infra pbonis ānum q^d bñfi^o tale
pferri nō p^r an^o finē āni 24. quia ān^o 14. ē ān^o
pbatōis in eo. 6. de reglarib^o. c. 1. qd ē vñ.
n^o p^r 14. ānum aliq^o sequitū ibidē mēueniat
Sⁱ numq^o pstituto in pbatōe p^r bñfi^o p^rte
credit 10. an. q^d nō. quia iā fingit^r religioz q^d
ad bñfi^o emūitatis. 6. de sen. ex. ex religioso
R 2. et h^c itellig^r de bñfi^o qd p^rglares possi
deri n^o p^r **Ad** ep^{atū} tū tal^r eligi p^r. 6. de elec.
null^o Sⁱ numq^o canoic^o ecclⁱe cathedral^r m^r
gress^o ordinē an^o p^ressioz vocari d^r ad electioz
epⁱ si sit i loco viano de q^d d^r al^r vocari. **R** n^o.
det 10. an. q^d nō. et ad h^c facit opame p^rile de
pcuratore 6. de pcur^r. c. 2. **Sec^o** ē de p^rono l^r
eo ad quē n^o iure collegi sⁱ iure singlari elcō.
p^rner. h^c 10. an. sⁱ c. bñfi^o. **Quid** fiet intem
de bñfi^o tal^r. **R** n^o d^r i fi. illi^o c. bñfi^o q^d ille
p aliū debet^r defuere. s. in dⁱnis officijs t^r ec
in cura si sit bñfi^o curatū assignata sibi bñ.
fici et d^r p^rgrua portione. et fm 10. an. ibidē
reliq^z portio p^rfuabit^r l^r i valitatē ecclⁱe expen.
deē. 6. de elec. q^a sepe n^o d^r illi dar^r. **S** bar.
brixien^r. d^r q^d tan. tenebat q^d ille intem h^ret
fruct^o q^a nōdū ē mōch^o et p^r reuerū. **Q** ta tē
tū q^d p^ruetudo i conū se h^r. **M**andabit autē
p^rdicta p^ruissio p ep^m executōi. 6. de elec. cū
ex eo. s. porro. **D**e suo scēdū ē q^d nō p^r vouē
ad eo^z que ipediūt eū a sui^o dⁱni sū illi^o vo.
lūtate di. 42. ex antiq^s et c. si su^o scēnte
Quid si suus intēuerit religioez. **R** si sit p^r
sona nota vl^t ecⁱ ignota. q^a nescit^r vt^r sit lib^r
vl^t suus reapⁱ nō d^r ad mōchatū an^o tēmiū
ita q^d si su^o vl^t obligat^r rōanys. s. rei pub.
lice vl^t colon^o. i. origiari^o l^r asēpnā^o q^rat^r a
dⁱno suo. reddet^r ei cū oib^o hⁱys q^d attulerat sⁱ
de tū accepta de ei^o ipuitate. **S** i aut^r infra
triēniū nō fuit req^rit^r p^rea q^ri nō p^r ar. 14.
q. 2. siq^s incognit^r. Longi^o tū temp^o pced^r si
nimitū distat vt p^r ibidē. **S** q^d incipiet i^o
triēniū pputari. dix^r hu. q^d a t^re m^rssus et
currēt p^ruue ifauorez religiois. **L**aureti^o at

et 10. t^r p^rles ali^o dicūt q^d a t^re scē dⁱni. ar. p.
dici c. si q^s icognit^r in fi. vbi d^r n^o sit tam
longe q^d inueniri nō possit. **S** q^re su^o igno
rante dⁱno promot^r i clericū repeti nō p^r in
fra ānum. vt dice^r ifra li. 6. t^r. de suis nō or
dinādis. sⁱ mōch^o p^r repeti infra tēmiū.
R n^o d^r immo. ex. de suis nō ord^r. sⁱ c. de suo^z
q^d rō h^c ē quia clic^o manz publice. mōch^o sⁱ
secl^re. **Q**uid si recepit eū ad p^ressioz an^o t^re
p^rdictū. **R** n^o d^r ray. et hosti. q^d ille d^r i ord^re
remanē t^r mōsteriū d^r satisfacē dⁱno. q^a fuit
in culpa eū reapⁱēdo ar. di. 42. si su^o abūte.
et hoc fm rōd^r. q^d bona fide mōsteriū mēuerit
credēs se liberū eē al^r vl^t restituēd^r dⁱno si ipe
scz dⁱns velit. **V**el dic eccl^a fm ray. et hosti. q^d
si iste incognit^r erat et se liberū eē asserbat^r
forte h^c p^r testes flos p^rabat si dⁱns noluit
ex grā dimitte^r spoliab^r t^rq^z vilis t^r idign^o
bitū quē accept^r furtive et restituē dⁱno ar. ex.
de suis nō ord^r. de suo^z. **S** nūquid talis est
mōch^o. vl^t q^d nō. cū su^o iūto dⁱno nō d^rat
fieri mōch^o 16. q. 1. q^d vere. **R** fm rōd^r. q^dam
dicūt q^d nō p^r si mōch^o. sⁱ hu. vl^t velle d^ruū
quia su^o p^ruēcaz vouē et p^ruys ab^ruūciare
et fm regulā mōchoz vūē saluo iure dⁱni
q^d h^c in corpe sui t^r aīaz deo obligare p^r iūto
dⁱno. licz nō possit alijs sbicē corpe. sⁱ sbiectio
corpis nō exigūt ad mōchatū q^a i domo p^ra
p^r q^s eē et fieri mōch^o ar. 24. q. 1. de viduis.
Quid si fuerit p^rea maūmiss^o nūquid p^rea
reuerū teneb^r ad mōsteriū vbi p^ress^o fuit
l^r fm rōd^r. dicūt q^d q^d nō sⁱ hu. iūuit 14.
q. 2. si quis icognit^r q^d hui^o su^o licz dicat^r q^d
nō fuit mōch^o quia tū q^ritū i eo fuit. mōch^o
fuit redire tenē sⁱ d^ruū vl^t ex. de dⁱu. dⁱu. qui
dam intēuit et q^dez difficile est r^rndere dato q^d
su^o nō possit fieri mōch^o sⁱ dato q^d possit sic
sentire vl^t hugo facit^r ē r^ruū q^a ad ē de viro
intrāte mōsteriū multa vxore quia mōch^o
nō p^r eē cū ānexa sit p^ruēca mōchali regule
vñ reuocat^r ab vxore de mōsterio nō tenē ea
mortua ad mōsteriū redire q^a nūq^z fuit mo
nach^o. sⁱ su^o accepta lib^rate reuū d^r q^a fuit
mōch^o. **Q**uid de voto p^regm atōis scēto a
seruo. **R** fm hosti. n^o p^r ip^m exeq^z iūto dⁱno
n^o q^d ē nēcia ex. de sen. ex. relatū in fi. t^r dic
hic de suo sic dice^r ifa de filiofamilias cū su^o
sit dⁱno astric^r tamq^z p^ri fili^o. de filiofamilias
distiguēd^r ē fm 10. lau. tan. ray. host. t^r immo.
ex. de reglarib^o sⁱ c. ad nrām. q^d si sit i p^rubes
se nō p^r alicui voto obligare sine p^ris vl^t tu
toris auctē ex. de reglarib^o si q^s et itellige
masculū impub^re vsq^z ad 12. ānum. fēiam
vsq^z ad 12. annū p^rletū. vñ si tal^r scz i p^rubes
intrat religioez p^r se p^r vl^t tutor q^d h^c eū i p^rea
te p^r eū reuocare si ifra ānum t^r diē p^rncipi
idest pape aut p^rprio ep^o vl^t regi vl^t misso do
munico. i. officiali q^relā deponat. 20. q. 2. pu
ella. et ex. de reglarib^o. c. 2. **S** q^re addit^r
dies ad ānum. **R** fm rōd^r. quia sic placuit

primus

iuris adiutori. postea uero non audiet in monasterio
forte esse valde remotum. quia tunc indulgetur ma-
ius tempus secundum glossam ar. 1. q. 2. si quis incognitus.
et ex. de pcur. dilectos. et currit an. pcur. a
tpe scie. ar. illi. c. si quis incognitus. ibi longe
secundum glossam et melius secundum hosti. ex. de excess. pben.
quia diuinitate et ex. de sup. negl. pla. licet. h.
hosti. et glossa. Si autem talis non reuocet et opteto
anno 12. i. anno sequenti. s. 14. sue etatis pfectio-
nem faciat vel hunc pfectioem suscipiat l. pro
fectio; pcur. s. an. 12. annu optetu sciam expisse
ratam heat irreuocabili obligat alioquin ex-
ire potest libere infra annum sequente. s. 14. qd si opteto
12. anno p annum sequente. s. 14. integrum i. religio-
seman sit ubi hinc nouitior et pfectio est
distincta pfectio; vel tate emisisse in ibidem
nulla distinctio hinc heat. puta quia pfecti et
nouitior et alij suem cu eis vita ducetes fili
penit. hinc mouunt vi. de regularib. 13. q.
Si autem talis. s. i. pubes ponat ab alio i. monastio
scilicet pte vel tutore aut ipse non sentiat et tunc pte
egdi quicquid voluerit vsqz ad etate legitima;
20. q. 1. puelle. et 2. q. 3. pris. Aut sentiat et
tunc licet consensu ille q fuit an tpus pubertatis
non teneat tunc non potest exire psequa. veiat ad
etate legitima; 20. q. 1. id adinstar carnal mri
monij ex. de despo. impub. de ill. 1. s. qz ato
puenit ad etate legitima; pte egdi 20. q. 3. pris
et ex. de regularib. cu sam. h. ray. et idem dicit
hosti. et secundum hosti. forte infra trienniu p qz ad eta-
tem luma; venit ex. de regularib. ad nrām.
qua tunc est iuxta egdi intelligi ar. 6. de iudic.
l. si. et ex. de elec. i. casis. Si uero tunc exire no-
luit si potest manet ptelegit ex tunc iruocabili
obligat. quia ipso feco cu mora tpi s tate co-
sentire vel ar. ex. de spon. ad id qd h. tunc intel-
ligendū est qn oblat. siue potius ibi fuit 12. l.
13. anno ut sic ibidem admittit p annum moraz
cōtra xerit ar. ex. de regularib. statui. et expisse
ar. C. de iudic. pparand. vñ qd dixit glossa. q. si
lius oblat. a pte qñ stetit vsqz ad tpe aptu
pfectioni d. interrogari ut heat ratu suu m
troitu non ē necesse secundum hosti. quia n. iuenit q
talit sit magis interrogand. qz ali. bñ. tñ dicit
ex. de regularib. significatū. q. h. faciūt aliq re-
ligiosi et bñ cā maioris cōtutudis. Non eadē q
immo. dicit ex. de regularib. si c. sane q si ipu-
les de pfectu pentu vel tutore tado vel expisso
religio; intuit non potest eū ptea reuocare ex
de regulari. significatū et si h. tñ vñ pntē ille
sol. pte eū offerre. et si h. tutores alios qz pnt-
tes. pntes tñ iuitis tutorib. eos offerre mō-
sterns pnt. **C**redūt et aliq q et si au. heat
in pteate filiū et nepotē p muto auo pte eū
offerre et non eo et ē rō. quia in spūalib. ius
natuāle potius pferē. Quod uo dēm ē q i
pubes mascul. exire pte intelligebat hu. qñ
malicia non supplebat etate al. si dicit. eēt ex-
ire non posset n. dicit. et idē vñ sensisse ray.
dicens q sic in mronio carnali malicia sup-

plet etate ita et in spūali cū enī obligare se
possit dya. mltomag deo ut ex. de delict. pu-
pūis. et sic intelligebat id ex. e. virū. **I**n hac
et opi. fuit immo. q. ex. de regularib. postulasti
h. enī decre. nō ē hodie iforma i qua eē sole-
bat. **V**ñ hodie nō pte obligari infra annū qñ
exire possit 6. e. nō solū. et ē rō quia gae ē i
exptos hoies monastij s applicare 19. q. 3. mō-
sterijs secundum hosti. id tñ c. nō solū loquit tñ de
picatorib. et miorib. extendi tñ p ca. se.
ad omīs ordies mendicātes. **S**i tñ impubes
doli capax spōte intratit s sult et ray. ad cau-
telam q nō exeat vel si exiit q redeat nisi
duxisset vxorē nō dicit tñ eū teneri n. secundum dis-
tinctio; pmissam. **A**d h. nō secundum ray. q si i
pubes doli capax enifit votū a. qz anēde
vel q sit obligat. n. p statum cū audierit re-
uocet 22. q. 2. mlier. **E**t idem dicit rō. de vo-
to anēde atra ingssum religiois q n. potit
reuocari n. statum reuocet. et h. intellige tā de
voto filij qz filie. licet mū. 30. fiat mēto tñ
de filia. et expone statum. i. ipa die ar. mū.
30. vbi dicit et in alēn diem distulerit snām.
Interāitu uo ad religio; dicit pti annus et di-
es quia p illū eximie a pteate pris l. tutoris
non sic aut p alia vota. h. rō. **Q**uid si vo-
nerit se suatm anēdaz vel ingssurū religio;
cū venit ad etate luma; vel cū pte ei obierit
numqz pte votū id reuocare vel intrare pte
dicendo. **R**ndz rō. q. h. nō pte secundum opi. hu-
s. secundum opi. q. ē hūanior pte. vñ nō teneb. id f.
uare n. iēm voueat vel iuret. quia obligat
semel extincta nō ruiuit n. pte nec tutor
peccat in reuocādo. q. h. sibi ocedi a iure et
a deo h. rō. et immo. si c. sēptare. **N**ō ē q
licet nō obliget quis ex voto qd in miori fecit
statu si tñ ptea maior fecit id ratū hūit qd
vout obligat. erit ex. e. c. 2. i. tex. et glo. secundum
bñ. et immo. dicit ex. immo. ex. e. si. c. sēpse q im-
pubes si sit doli capax et fecerit votū abstinē-
ae vel pegrinatōis vel a. d. implē p qz patāz
eximie pteate q se potuit obligare deo sic et
dya. ex. de delict. pu. c. 1. cū hūid tñ ē facile
dispensand cū sint iexpti. **D**e filio aut adul-
to sū pubē sciend q pte votū religiois vouē-
arca qd nō secundum hosti. q tal. aut intrat p se re-
ligionē et tunc exire pte quicquid w. anqz faciat
pfectio; tateaz vel expssam. postqz aut fecit
eam expssaz vel tateam exire nō pte. 20. q. 1.
puelle et 2. q. 2. c. 1. et 2. **E**t idē secundum ray. **S**i
aut intrat oblat. a pte aut intrat sponte a
muitus. si spōte. s. quia nō dicit tenz itroit
et obligat fili. nō tñ iruocabili sic intellige
illud ex. de regularib. cū virū. **E**xpectabit
g. et expectabit p annū et diez. **N**am an nō
pte exire secundum tbo. ex. de regularib. significatū. et
opteto anno et die si voluit exire vel renanē
potit. et si remanē s sentit de cetero exire nō
potit. ut in c. significatū et. e. t. cū sam. et 30.
q. 1. illud. **S**i uo intret iuitus exire pte n. p

aqua culpa ibi ponere ad agens pniaz. s. ipe
 tuu l ad tpe 20. q. 1. sic. et 21. q. 2. placuit. et
 di. 40. si ille. et itellige munitu q munit ppter
 metu qui cade pt in ostate viru ext q me. ca
 platu et c. cu diltus. et idez die ray. **Q**uod
 aut d' ext de reglaribz cu viru q mōchū fa
 a' patna deno' aut ppria p'fessio itelligi' fm
 hosti. et bñ. ibid. sequit' rathabitoe filij mō
 sup dco et sic exponit' ibi. aut per **I**ntelli eē
 pt occōn alr de patna oblone sū deuocōe qā
 licz ad h' nō cogat' honestū tñ est q' fili' i hoc
 obtemper p'ri. **S**z quid si nō metu s; dolo in
 duce' mēuit āquis religionē nūquid allegare
 pt deceptōz et exire. **I**dem fm ray. q' nō. quia
 nō pt dicē se deceptū. cui' qd' ē meliorata.
 nec alē' dolo s; sue pot' fatuitati asēbat eē.
 q' me. cā cū diltus et de vii. vii. ex pte tua
Aut obtemper p'riū reglarie q' dante dolo cāz
 conēctui nō tenz p'ctus. 14. q. 6. c. 1. **S**cōm
 aut hosti. tal' nō pt exire ex quo feat p'fessioz
 eē. de vii. vii. veniēs. et c. dudū. **I**dem ē si ex
 fla cā fuit induct' ad hoc facend. eē. de vii.
 vii. ex pte 2. quia dolo in spūalibz nō restind'
 p'ctum eē. q' me. cā. c. plē. h' hosti. **V**otū
 aut a' a voto fligōis p qd' gūiter pate p'atū
 p'indicare. vl' p' mde scandalizare nō d; in
 uito p're filiūssa. obfūare p eo q' nō ē sue vo
 lūtatū cū sit obligat' p'ri iure p'ie p'atū
 ar. eē. de sen. ex. mlieres et exp'sse dic' lex q'
 nō pt sic n' i p'ubēs n' fu'. vt. ff. de pollicita.
 l. 2. §. 1. **Q**uid g' si voluit elaz dare de pecu
 lio p'fectio. **I**dem p'fessio ē p'one p'is q'li
 tas et elē q'ntas. et fm h' vl' q' possit elam
 reddē n' p' p'edicat exp'sse. et idem itellige de
 vxore et mēcenario modicā elam paup' dāte
 ar. ad h' exp'sse ff. de donaē. filiūssa. §. 1. et 2.
 hec eā ē p'fessio nō i p'banda ar. eē. de do
 cetm. h' hosti. **S**z nūquid pt filiūssa. emittē
 votū p'gnatōis lōgūque. **R**ñ hosti. q' nō
 vt vl' qā nimis p'indicarz pate p'atū exape
 p'gnatōz votū trāsmarini ar. eē. e. ex mltā
 §. q' aut. et cām nēciām. vt si sit a papa ab
 soluend' ar. eē. de sen. ex. relatū. **D**e vxore
 scēdō q' nō pt vouē sū licēda viri abstine sū
 ieiunare p'gnare sū religionē mēre. q'ymmo
 si an mrio' p'tractū abstineēde votū emiseit
 nō d; iūito viro i' ad implē. s; et si de licēda
 viri votū abimiao emiseit idē erit. qā semp i
 huiōi d; obedire viro licz vir peccet i' qd' cō
 cessit p'hibendo. 33. q. 4. voluit. et c. maifestū.
Idem itelligūt qdam de viro vouēte qā nō
 ad iparia iudicant. 32. q. 1. si q's vxor. **A**lij
 dicūt q' i voto abstineēde vir ē supior qā cap'
 vt i c. maifestū. qd' ē p'cedēd fm host. n' ēca de
 bitū reddēd p'indicare vxor. tale ei votū vir
 fuare nō posset iūita vxore. qā nlla excep'
 obstat m h' caū. eē. de vii. lepro. §. fi. g' nec
 votū p'gnatōis facē pt vn' dūgū sū p'sen
 su alē' ar. 33. q. 4. q' deo. vn' di' bar. m qōibz
 q' si q's ire romā vouit et p'ea p'tractū vxore

p'edicente ire nō potit. **F**allit tñ h' in voto
 trāsmarino. qd' p'ter volūtate vxoris vir pt
 emittē vt tñ p'sendat d; attēd' amoni. eē. e.
 ex mltā. §. q' aut. et q' nō w' remanē seqtur
 virū suū. eē. e. q' sup h'ys. §. fi. h' hosti. ray.
 et immo. eē. e. sēp'te. **S**z nūquid pnt viri filr
 iricare iuramēta vxor fca an mrio' p'tractū
 vl' post. **R**ñ d; rod. q' nō n' sint de abstineēda
 fm q' iūit glo. au' mū 30. **N**ōuit eē hu.
 33. q. 4. voluit q' si an mrio' p'tractū obligat'
 se mlt' alicui hōi nō posset p' p'tractū mrio'
 vir et' deobligare eam ab illa obligatiōe.
Idem ēdit rod. q' si p' p'tractū mrio' iuraret
 ad alicui q' ipa posset p'edicēte viro facē. ipe
 enī nō posset tale iuramēta iricare. al' ēdit q'
 posset. **Q**uid si voueat vxor q' nō ibit ad
 cōiūiū vl' aliq' a' ext dō. ppria cū viro suo
Rñ d; rod. q' vir huiōi votū si tñ ē votū vl'
 eē iuramēta reuocare p'c. hu. tñ nōuit 33. q. 4.
 maifestū. q' vir illa sola vota vxoris pt re
 uocare q' ipa sine scandalo viri implē nō pt
 vt de ieiunādo ad matutias surgendo et i ca
 misia denocce iacēdo. alia at nō pt reuocare
 nec vxor tenē et' reuocatiōi obedire. vt si vo
 ueret q' aliq' de p'p'o daret si p'fualia hēret
 vl' si voueret mltā p' n' l' mltos p'salmos
 singl'is diebz vl' noctbz dicē vl' q' de cetō de
 bitū nō exigēt vl' filia. **D**e voto aut p'mēte
 vtrū alē dūgū eā vouē possit sū licēda alē'
 cōiūgis. dicē mfra li. 8. ti. de bono fidei ar. 2.
 et ti. de bono sacri. ar. 2. et ti. de impedimēto
 votū p'mēte et ti. de impedimēto ordīs. **S**equit'
 vidē de 1°. §. de obligatiōe votū. et ēca hoc q'
 runē pla. §. vt' omē votū liatū sit obligato
 rum vouētis ad iplenō i' q' vouit. **I**dem q'
 sic. vn' deu. 23. cū votū vouētis dño deo tuo nō
 tardabis reddē. quia reqret i' dñs de' tu' et
 eē. de voto licz d' q' vsq; a deo solu' ē nēcia
 post votū vt sine salutis pprie dispēdio nō li
 ceat alicui resistē. **R**ñ hui' ē quia oīs p'mis
 sio liata fca cū intēctiōne obligadi se et cā
 deliberatiōe si acceptē ab eo cui sit. obligat'
 p'mittēte; nō tñ ex p'cepto legis dīne. s; eā
 legis nē. s; votū liatū ē huiōi p'missio et oēs
 talē p'missio; reapit de' g' tē. **N**ōnd aut
 fm tñ. 2. sen. q' quicquid votū si i p'ediret si
 p'is eēt obligatiō; voto eē fco aufert. vn' si
 aliq' vouēt et p'ea fiat i p'ossibile q' ad hoc
 obligat' tollit. vt si āquis diues vouēt ecclā
 edificare. q' p'ea s'ruēiente paup'tate nō pos
 set facē nō obligat' n' ad i' qd' pt. **S**z nūq'
 vouens votū liatū tenēt statim solue ipm
Idem fm nich. obligat' votū catur ex p'p'a volū
 tate et intēctiōe. vn' leui. 23. qd' semel egssū ē
 de labijs tuis obfūab et facies sic p'missū
 dño deo tuo. et ppria volūtate locut' es ex
 ore tuo. et iō si de itēctiōe et volūtate vouē
 tis sit obligare se ad statū solueō statū solue
 tenē si aut ad etiam tpe vl' sū ēca p'ditiōe nō
 tenē statū solue. s; n' tardare d; vl' q' itend'

primus

obligare se deo. dñi enī ibid̄ votū vouīs dñō tuo. nō tardab̄ reddē quia requirēt dñs de tu illico. et si morat̄ fūis ē reputab̄ in p̄c̄m. Et fm̄ rōs. cū aliq̄s vouet sine p̄ditiōe l' t̄p̄is p̄fixione tenē statī i^o exeū cū p̄ n̄ i vouēdo habuit a^o in mēte. dat̄ tñ et t̄p̄ ad arbitriū boī viri ad dispōnd̄ de reb̄ suis. Porro fm̄ tho. s̄i 2° sen. si is qui vouerat religiōez int̄re ex mora ēca rez dispōz p̄babilr̄ t̄met p̄petuū impedimētū tenē vlēi^o nō diff̄re. Quid de eo qui vouit se int̄ratim religiōne q̄ nō v̄f eū reape. Itē fm̄ rich. tal' aut dēmiat suā t̄tentiōz ad vnā religiōz tñ. a^o nō si sic nō tē nē aliq̄z religiōz int̄re si illa noliit eū reape quia q̄s vouit nō p̄ implē. Si nō. tenē se tot religiōibz off̄re q̄ vnā inueniat si p̄ que velit eū reape n̄ sit tal' de qua p̄babilr̄ cōiē q̄ si de ea cogitasset n̄lōmō int̄re osen si s̄et h̄c rich. Et si n̄llaz inueniat q̄ eū reapiat sit sub obia ep̄i et sit mōch^o a^o fm̄ jmo. Si a^o dubitet quā t̄tentiōz habuit fm̄ tho. s̄i 2° sen. et i sūma viā tuoz eligē d̄. Quid si ali quis vouit ifra c̄tum t̄minū aliquā religiōne ingredi et est recept^o et p̄ea p̄lat^o nō vult eum reape. Itē fm̄ bñ. ex. e. p̄ tuas nō ē trāf̄ gressor votū quia p̄ eū nō stetit s̄ p̄lat^o ille cogi p̄ q̄ ip̄m iduat ex quo recepit eū n̄ aliq̄d rōnabile obstat ar. ex. de reglaribz c. vlē. Quid si dñi trāseāt ad eccl̄iaz reglarē. Itē i religie eos vouisse et p̄p̄is renūcasse et si h̄i tūm huiū portēt p̄ annū solēniāz votū. si aut trāseant ad eccl̄ia sc̄larē nō itelligit̄ eos vouisse fm̄ jo. 24. q. 1. vt lex. Esto q̄ aliquis vouerit religiōz int̄rare et aūq̄z itret in ep̄m eligat̄. nūquid tenē religiōez int̄re. v̄ q̄ nō. quia si p̄fess^o eēt in religiōne posset p̄p̄ ep̄is copatū religiōnez dimitte. 18. q. 1. c. 1. Itē q̄ nichilomī^o tenē int̄rare. ex. de voto p̄ tuas. nec ē s̄ile de p̄fesso q̄a trāf̄gssor votū ē in p̄c̄o mortali et electio tal' ē irritāda q̄a ad sacroz am̄stratiōz eligē a q̄rum p̄ceptiōe t̄p̄e elcōis erat p̄uat^o s̄ p̄fess^o i religiōe ep̄atū r̄apiens nō defraudat religiōz quia ab ea nō recedit. optet ei eū ferre h̄itum a^o ex. de vi. et ho. cle. clia officia. nō d̄z ead̄ apozī p̄p̄ito recedē 18. q. 1. de mōchis q̄s ē itelligen^o fm̄ glo. ibid̄ q̄ ad ea q̄ sūt de s̄ba mōchat^o cui^o mōi sūt h̄itū religiōis ferre. d̄necā suare. p̄p̄itū nō h̄re. non enī ep̄i sūt d̄icaz dñi. s̄ disp̄latozes. Ad t̄pus aut̄ et ex cā p̄ h̄itum aliū desup̄ s̄re 16. q. 1. noua in glo. et ex. de vi. et ho. deus. Non d̄z ead̄ ep̄atū sine p̄latū licēda reape 18. q. 2. quā sit in tex. et glo. Vt^o votū teneret sū obligaret si aliq̄s nō int̄re religiōz vouēt. Itē fm̄ hosti. q̄ tenē suare votū licz fuerit i: dis̄c̄tum n̄ p̄ea m̄spirē sibi a dñō s̄rū illec. tus g^o nō itret. 20. q. 3. s̄stituit. et. ex. de s̄u. p̄u. dud̄. exreuelatiōe uō secure int̄ret. ex. d̄ dimoz. gaude. Et 2° has duas vias d̄ic̄ p̄: cedere rōes p̄ et s̄ ex iuribz s̄uptas. et h̄c solō

factis approbat̄ 22. q. 2. beat^o et ex. de iureiurā. c. 2. Gratian^o uō istam questōz solūē vide: tur dicens. q̄ si quis a parentibus coactus vl' elicat^o cōsurā vl' religiōis vestē suscipiat si neutrū se fecim iuramēto firmauit. licz hoc iuramētū aliq̄bus videat̄ rēphensibile. quia opus caritatis iuramēto se non fecit p̄misit n̄lla aucē suare p̄be^o. et si nūquā h̄c vl' i^o facit nō tñ i^o mī^o salutē p̄h̄eri valeret. cū nōnulli i l' ycali h̄itu sanctissimi et deo d̄icta inueianē. 22. q. 2. s̄. vlē. an̄ si. et d̄i. 61. c. 2. h̄c de host. Scdm̄ aut̄ rich. i q̄s i b̄ ille q̄ iurauit vl' vouit se nūquā int̄ratū religiōz nō ē ob: ligat^o ad nō int̄rand̄ stat enī q̄ xpc̄ s̄fuluit op̄a p̄fectiōis et s̄r̄erogatiōis. int̄re a^o religiōz est s̄perogatiōis g^o cadit s̄b s̄filio xpi. g^o cū ip̄e nō sit sibi s̄r̄us p̄missum a^o s̄filio s̄r̄ū nō vult eē firmū. p̄. due sūt p̄tes iusticie. s̄. de clinare a malo et facē bonū. g^o s̄ iusticiā ē oē iuramētū q̄s ē s̄r̄ū declinatiōi mali et op̄ōni boni. g^o illiatū ē iurare se aliq̄d b̄ nō fecit. cū g^o int̄re religiōne sit valde bonū. illiatū ē iurare se nūq̄z itratūz religiōz. S̄ ob̄ q̄ iuramētum de re liata ē suand̄. s̄ nō int̄re religiōne ē res liata g^o tē. Itē ymo iuramētū de re liata nō ē suand̄ q̄n̄ excludit b̄ nō q̄s s̄b s̄filio cadit. Si uō obiaat̄ i^o q̄s sup̄ d̄em ē. s̄. de ḡdano q̄ tale iuramētū nō p̄hibet suari. d̄icend̄ ē q̄ ibi nō bñ sensit. l' p̄ d̄ic̄ curialius q̄ nō d̄ic̄ q̄ i^o iuramētū obliget. s̄ itendit q̄ nō p̄hibet suari q̄a qui sic iurat n̄ p̄hibetur in sc̄lo remanē. h̄c rich. Vtrū vouēs int̄rare religiōez et p̄ea int̄rans cū int̄tentiōe exeundi impleat votū suū. Itē fm̄ rich. vouens int̄re religiōz aut actualr̄ p̄p̄it i religiōne remanē ita tñ q̄ p̄p̄itum i^o nō cadit sub voto s̄ tñ ip̄m s̄comitat̄. Aut actualr̄ p̄p̄it eā exp̄it. vt si sibi placuit ibi remanē et si displicuit exeat. Aut de nullo illoz actualr̄ cogitat. s̄ h̄c tñ vouet q̄a v̄f sibi aīe sue eē bonū aut dñi vouet int̄re h̄z actualr̄ p̄p̄itū exeūdi p̄q̄z int̄uerit. Si p̄mo^o vouit aut q̄n̄ itrat h̄z absolute p̄p̄itū exeūdi et nūq̄z dandi op̄am vt mutet suū p̄p̄itū aut h̄z p̄p̄itū exeūdi tñ cū volūtate dandi op̄am vt mutet p̄p̄itum suū p̄mo^o itrans nō iplet votū suū fm̄ iudi^o dei quia tal' h̄z ex malignitate p̄p̄itum exeūdi. In h̄is a^o q̄ dñō offerunt̄ de^o magis pensat̄ itentiōz quā f̄c̄m. 2° mō iur̄is iplet votū q̄a h̄z absolute n̄ ex malicia p̄p̄itū exeūdi s̄ maḡ ex ifirmmitate. s̄l̄r̄ d̄ic̄ p̄ si vouit int̄re 2° mō vl' 3°. si aut̄ vouit 2° mō sic itelligi p̄t̄rip^o. vno mō q̄ ita vouet int̄re vt exeat. alio^o q̄ vouet introitū et exitū. 3° mō q̄ nō vouet n̄ introitū et votū comitat̄ exeūdi p̄p̄itū et quolibz illoz triū modoz vouēs peccat et nō tenet votū quia ē temerariū vt patz̄ int̄uē. patet g^o q̄ vouens int̄rare religiōne eo mō quo tenz̄ votū nō iplet votū n̄ iplet votū

I.
fm dñm iudiciū . n^c absoluit ab obligatiōe
facta deo . si itret cū pposito exequendi absolu-
te et cū volūtatē nō dandi opam vt mutet
ppositum suū **V**trū ex nuda pmissiōe oria-
tur obligō **R**e fm rich . nuda pmissiō dī q
non ē firmata fidei mēpōne n^c iuramēto . aut
g^o ē cū itentōe obligādi t tūc obligat . aut
nō ē cū itentōe obligādi se t tūc nō obligat
in foro scīe de nēcitare salutis vt qdaz dicūt
ad qd facē vī i^o ex . e . l . r . r . vbi dī de quodā
qui pauore mortis pēit^r dī x^c . nō diu h mo-
rator pponēs i aīo q religione mēret q si pl^o
in voto nō pcessit ei^o trāsgressor dīa nō potit
si nō impleat qd dī x^c . et dī ibid in glo . q n
dixit h^c aīo se obligādi t nemo se obligat
nisi q se obligandi aīmū h^c **A**d hoc ē facit
ff . de ac . et ob . obligatiōnū . licz ei ex iure nē
pmittēs obliget ad implēdū qd pmittit n
tamē obligare se intendit illa obligō nō est
nēcitatis s; honestatis t oīgruitatis . et iō cō-
ueniēs non peccat mōrlr s; vīaliē . et h^c rō-
nabile vī . quia mltā ex delibatiōe dicūt aliq
bona se scūros q h^c nō dicēt si p h^c se obli-
gatos ad faciendū i^o tāquā nēcīum cōerent
Aliq tū dicūt q qlibet pmissiō ex delibatiōe
facta obligat pmittētē obligatiōe nēcīa
ad faciendū qd pmittit si salutez osequi velit
12 . q . 2 . quicūq; suffragio et eadē q . 4 . qā iohs
et 22 . q . 4 . iuramēti **R**od . uo . ti . de voto nōt
q sū pīndi^o ēdit q solū ppositū nō obligat
nec ē mōrle oīuenire n addat pmissiō vī vo-
tum expīssū vī tacitū sū psumptū **V**trū vo-
tum mēpzetatū obliget **R**e fm thō . si g^o
sen . q sic . vñ si quis p^o tpus pbatōis i mo-
nastio imāserit obligat ex voto mēpzetatiō
n forte ppe aliq; cāz fuit sibi tmin^o ptele^o l
i tali loco oīuenit ptele^o . tūc aē faciētes hōdi
votū tenent ad tria pīapalia vota religiōis
s; ad alias obīuādas qm trāsgressiō ex disti-
milatōe platoz iduāt obligari nō vident^r
pāpue si sint simplices tlia suffidentē discēne
nescientes . h^c thō **V**trū ex mēssu religiōis
obliget qd ad imāmendū ibi **R**e q nō . ymo
ggozi^o . ix . statuit q nouiciū m pbone pōitū
pnt ad statū pōrem redire libere ifra ānum
nisi in tibus cāibz . pīmus ē si acceperit hīcūm
pfessorz . 2° si pfessorz fecerūt . 3° si euidentē ap-
pareat q tales volūnt vitam mutare et m
rīgiōe deo ppetuo fūire ex . de regl . arbz statui^o
Sz quō apparet q vitā qd mutare velit **R**e
ibid glo . q h^c apparet si expīsse sclo renūcet .
vī si aliqd dicat l faciat p qd eius volūtas
appareat . de hoc vide i^o qd hosti . dīc s . e . ti . ar .
g^o q . s; p qd habz . tē **E**t nō q illa dētal^o ex
de regl . arbz oīfulta q fuit gō . ix . hodie nō vī
hīe locū . vt ibi dīc glo . ppe dīct . i . dētalē
statuim^o que fuit postior et fuit imo . tē .
Sz qliter sciet q fūint i pbone **R**e nōz ray .
q h^c sciet l qā . prestati sūt se velle ēē i pbone
vī quia acceperit habitū nouiciōz . qd h; locū

in religiōibz illis in qbus habit^o nouiciōz ē
distinct^o ab habitu pfessorz vī qā ē ordo tal^o
qui nō oīuenit aliq; ad pfessorz reape n hīcā
pbatōe . vbi aut habit^o non ē distinct^o fm
q hētur in i^o c . statuim^o . debet tpe pfessoris
būdia vestes q pfessoribz oīcedunt vt habit^o
nouiciōz a pfessorz hīcū discernat **Q**uid si
in aliq pōictōz tūm casū redeat ad scīm et
cōtrahat mīrio^o **R**e nōz rod . q in casū pmo
et 2° nō teneb^r mīrio^o n^c ēē in 3° si tal^o simp^o
renūciat sclo pmittens se deceto victurū i
religiōe tale votū vī pmissiōe approbante
plato religiōis illi^o . tūc ei votū solēnizasset
sed si tū habitū nouiciū reaper et volūtatē
manifestaret votū simp^o ēē qd tū mīrio^o cō-
tēn dū ipēdret **V**trū votū sū oīitiōe scīm
que oīi^o nō impleet ppe culpā vouētis sit ob-
ligatoriū . **R**e fm rich . q sic . ad qd facit ill^o
q dī ex . de spō . sic ex lris . de quodā q mliezē
quādam se ducturū i oīugē infra tū tminū
inrauit n^c p virū s; p mliezē stetit q ipē iu-
ramētū nō impleet qd viro nō ē imputandū
ymō . p oīpleta oīitiōe ē hūda . **I**dem g^o ē q^o
ad equalēdām ad h^c vt teneat pmissiō iplē
oīitiōez appōitam et non stare p illū q dī eā
implē q mīrio^o iplēat . s; qm pmittens ipēdit
et iplētiōz i^o q debebat implē pto . p pmit-
tentē et non p aliū stat ne impleat . hūda ē
ergo p oīpleta . cū g^o sua pmissiō tenez si cō-
oītio implereē nichilōi^o eā tenez qm p e^o
culpam stat q nō impleet . vñ cū aliq; deo vo-
uet āqd spēile obsequiū si a pēto aquo tēp-
tatur pīuauit eā si iōd it i^o pētm nichilōi^o
tenē implē votū . quia q dē eā nō pīuauit
ab i^o pēto stetit p eum non p dēti qui illū a
pēto illo pīuasset si ille voluisset **E**sto q
aliq; horēs oīmittē aliqd magnū scelus qd
nūq; intendit oīmittē voueat qd si oīmittat
intrab^r aliq; religiōz quā n vult s; horret in-
trare . et p^oea illud scel^o comittat . nūq; te-
netur mēre religiōz **R**e nōz rich . sup g^o sen-
di . 38 . q sic . quia votū sub oīitiōe scīm de re
bona et pper finez bonū ē obligatoriū exis-
tentē oīitiōe . siue illa oīitiō sit bona sū ma-
la . **V**trū de nō vouēdo aliqd n illud qd
vouet expīmat vbo vī dicto vī scēpto sit ob-
ligatoriū **R**e q sic . ita q si p^oea voueat t
votū suū vbo vī scēpto non expīmat peccat .
Nam tale votū est bonū . qā p voti expīsiōz i
verbo vī scēpto hētur de voto scēto cōtōz cogni-
tio et pcauet i vouendo pāpita^o quoy vt^o qz
est bonū . nichilōi^o tū videt q teneat i^o votū
si alias sit licitū . qā cū vouē sit bonū et a spū
sancto oīfulat p p^o . vouete t red . do . deo nō
oīs qui . tē **V**trū de nō vouendo non ob-
ligat **V**trū votū de q est ppoita questio n ob-
ligat ad nō vouendū . s; obligat ad expīmendū
per vbu vī p scēptū si oīgerit emittē votū
Vtrū votū magis obliget q iuramētū **R**e
fm āquos q sic . qā obligō voti cātur ex libo

consensu voluntatis hois et fidelitate qz dicitur deo. obliga^o uo iuramentum ex libro consensu hois et reuerentia qua dicitur deo inqz^o e vitas pma. ifidelitas autem sui ad dnm est gnuoz offensa qcaqz alia irreuerentia qua sui dno facere possit et h^o snie est tbo. **¶** Alij distinguunt de iuramento quia aut sit hois aut sit deo. pmo mo no ita forat obligat sic votu. quia obliga^o q sit deo i voto est fortior obligoe q sit hois. 2° mo magis obligat iuramentum cetis paribz. votu ei ipoztat n pmissioz deo scdm ex deliberacoe cu iten: tione se obligandi. hoc aut totu importat iuramentu et addit adductioz psonae vitas in testm ad maiore affirmatioz pmissionis. hec rich. **¶** Ut^o heres teneat adimplere votu illius cui successit. **¶** Item fm ray. pat non pe mungere filio neccitate pgnandi vt ex. e. licz vbi iudicio pma tenuit qd fili^o approbat. pe cuiari i uo satisfactioz munge pe ex. de vsur. tua et de solu. c. 1. **¶** Tn fm hosti. distinguere. qd si heres hereditate adierit. votu ei^o c^o e heres tene iplere si vires hereditatis padant. maxie si suscepit sponte. vt ex. e. licz. **¶** Nam obligatioz votu stat ad herede trahere. ff. de polli. ata. l. 2. m. fi. **¶** Si uo no adierit no tene qd nec heres n sponte pmissit et tuc si i oi cau inted^o psona sua obligare. dicitur implere. no ta ob pmissioz scdz a testatore qz ob sua. si si ta qz heres pmittebat sperans hereditatez adire postea cu mutato consilio abstinit no tene ar. ex. de elec. venerabile. q. fi. et sic ead^o itelligi pe i^o ex. e. licz. **¶** Scz qcumqz hereditate adire obligatur vt pbatu est et ar. ex. de solu. c. 1. **¶** Immo. uo si c. licz. dicit q qui votu trasma: rumum emittat p subsidio tre scie si impediat morte l. alr cogit alij omittit q votu opleat ar. de i. c. pmo si alij no omittat heredes cogi pnt ut l. id opleat vl expensas aut subsidu qd pat vl testator scdz eent faciant. **¶** Sec^o e si vouet ppe deuotioz vl alia cam. quia tuc si psona lre non pe mittere no tene. quia sb: intelligit si potero et huiodi. **¶** Sequit vide de 6° scz de caibz i qbus pe a voto discedi. eca qd fm hosti. no qz vbiqz voueo vl pmit: to aliqd facere quo facto vl aliqd facere quo no facto salus corpal vl spual amittat l. ptem mozele mctit no est suand votu vl iuramentu vl pactu neqz osuetudo neqz lex neqz pcep: tum neqz e aliqd vincim firmitatis. 22. q. 8. c. fi. et c. me ceta ex. de iureiura. quato. in omibz aut q si fiant no est ptem mozele et si non fiat nullu e mozele ptem ptem tenz votu et e suand. ar. ex. de no. o. ma. ca. ex i: tucto. n a^o dicat rone psonae q est inhabilis ad vouend. de quo hitum e s ar. de vouete. et dnm obligoi pcedent liate no sit gnum ar. ex. de iureiura. eam te in fi. et c. veiens. in fi. quia n^o tuc de facili sine pto posset exequi ar. 22. q. 4. iuramentu. h^o hosti. vn nouit hu. 22. q. fi. non solu. q si qd fecit. votu de carnibz

non omededis et infirmes ita q a medijs dicit q e impello n carnibz vtae et q alr no pe euade de pcepto maioris et ead^o si pcepto pe carnes omede qd e ca neccitatis. et i huiodi voto odi^o tacita fuisse vt n neccitas cogit et pceptu maioris adeet. **¶** Item fm hosti. si qd voueat dare etam mensura anuati et no det: miet i arbitrio et e ad qua mensura det ex. de censu. expte. Licz ig votu sit reglarie iplend in caibus tn ab eo distedi pe. et nouit hosti. ples casus. quoz pmo est si omutet in meli^o ex. e. scpe. et de iureiura. c. 3. in pn^o. alicubi aut regne autoitas supioris. vt dicit ifra. 2° ca^o est si no pcessit ad acta ex. e. lictaru. 3° est si votu odtionale fuit cu odi^o defic 22. q. 8. non solu. et hoc itelligas siue sit odi^o speal et expssa ex. de odi. appo. vni. et c. de illis siue sit tacita q ex sui natura ine voto. vt si poto. si vi xero. si de. de deit. n de alr ruelauit f. gof. si tn aliqs voueat ex duabz cais vl plibus vl sduabz odtioibz vl plibz et nichilo^o intedat se obligare qlibz illaz cay l. odtio^o exnte tene votu iplere licz deficiat vna illaz vl ples. dnm extet vna eaz vt dicit ray. et rod. 6° est vbi vouens no hz libera facul: tate vonedi vt hitum e sup ar. de vouete. 4° est vbi supioris aucte dilatu e vl redemp: tum vl mutatu. 6° vbi votu ex sui na e il: lictu vbi qdem no tm a voto pe pmo dicit oio discedi. **¶** Nouit ead^o gof. alia casu. f. qn ca ppter qz votu est emissu cessat ex. e. magne i fi. licz sec^o sit in voto religiois et ex ca fla no viciae. vt ex. de odu. odu. duobz hosti. uo dicit q ead^o i alio voto no cessat votu cessante ca. licz redemp^o facili^o admittat. et h^o est qd dicit ex. e. magne. q. fi. vt pbat ibi spealr nos idux^o et ibi facili^o cessare potuit. cesset g^o idem et si ita no eet. na facile erat vt inuit ibi facili^o et h^o itellige vbi fuit ca iductia su opulsiua vl e final. f. hoc no expssit ff. de v. ob. quic: quid astigendo. et sic pe itelligi et sic itellex^o ead^o ray. ex. de odu. odu. ex pte uo. q. 1. **¶** Si uo expssit hoc dices q si tal ca deficiet obligari nolebat patz q cessauit. qn cessauit ca ex. de appel. cu cessate. sic et si odi^o defecisset. **¶** Seq: tur vide de 9° scz de vilitate votu. et eca h^o q: rimet pla. f. vt expediat ho voue. **¶** Item rich. vouens aut vouet bona quoz obfua^o vl pbabilr pportioata ifirmitati sue spua li. aut i pportioata. pmo mo expedie huiodi voue quia p hoc ampli^o firmat voluntate sua in bono et excludit a se p magna pre libtate malefacendi. et fa^o acta vtrius late et io vo: uendo meree ppe qd monz ps. vouete et red: dno deo vfo. 2° mo no expedie n^o licz. tle eni votu non hret disctioz comitem. cu p h^o vo: uens magis vl se illa qare qz age securitate de sua salute. qlibz tn reputare dicit obfua^o da: votu religiois esse pportioata sue ifirmitati spuali n p etam expientia: costet de oio sibi.

et ppter bona exēpla q̄ sepi⁹ vidēt ⁊ audiūt.
et ppter maiores solones spūales q̄s ex dā be
nigritate obfauorē religiōis et scēa societate
reapiūt obfūātia āq̄z bonoz ē pportio nata
alicui i religiōe ex nū q̄ nō ēēt pportio nata ei
dem in scēo remanēt. **S**z obl q̄a q̄ui⁹ pētm
cetis parib⁹ est pētm religiōis q̄z laya. vñ diē
anb. li. de fili tudib⁹ q̄ si pētm religiōis nolueit
maiori dāpnatiōi sbiaceb⁹ g⁹ vouē n̄ expēd
lxx q̄ licz ex voto pētm aggūē tñ i bñfādēdo
ēē magis meret⁹ vt i se. q. on dēt et ēē de pēto
penitens maiore mīam q̄z penitēs in scēo cō
sequet⁹ fm anb. m. li. pōcō. h. rīch. vt idem
opus bonū fctm cū voto sit magis mitorū
q̄z fctm sine voto. **S**z fm rīch. q̄ sic. de enī
cū acceptet op⁹ ppter opantē tanto magis ac
ceptat opus q̄to ē ab hoīe ad ei⁹ fūiāū mag
et speālī⁹ dedicatū cetis. aut parib⁹ speālī⁹ de
dicat⁹ hō ad dē seruiciū per votū q̄z sine voto
vt diē anb. de fili tudinib⁹ sic obsequiū ei⁹
q̄ dñō totā arborē cū fructu offert ē accept⁹
dñō q̄z obsequiū ei⁹ q̄ dat dñō de fructu arbo
ris q̄z vult nō tñ dat arborē. sic fūiāū reli
giōis ē grāa deo q̄z hoīs scēlaris. **S**equit⁹ vi
dere de io. f. de mutatiōe votū. et ēta h. q̄ranē
plā. f. vt votū omutari possit. lxx fm rīch.
vt hītum ē s. votoz q̄dam sūt nēcitatē et h
redimī vl omutari nō pnt quia nō pnt ob
mitti sine pēto ar. 21. q. 1. sūt q̄dam. **A**lia sūt
vota volūtatis et talia fere oīa redimī ⁊ cō
mutari pnt. fere dixi ppter vota religiōis et
omēcie de q̄bus speālī⁹ q̄ret infra. f. in se. ar.
sic enī dīcēt bñ. de pcep. et dispē. c. 8. in i q̄ fo
ret si statutū p sola cāitate o caritatē tenēt
votū aut fieri dī ex caritate et p caritate. vñ
ei⁹ obligatio tenē o caritatē nō dī. oīa cari
tatem aut tenēt si i⁹ in meli⁹ omutari nō li
ceret. **V**otū g⁹ omutari pē in meli⁹ bonū ēē
e. magne hoc aut fieri nō dī. p̄ia aucte ipi⁹
vouētis. quia nō dī. ēē index i sua cā. et sic dī
leui. vlē. aīal q̄ imolari pē dñō si q̄s vouit
fctm erit et mutari nō potit. s; aucte uir vo
tum tpale omutari pē i ppetuā obfūādz re
ligiōis vt diē in se. q. et votū religiōis lax
ioris i ardore pus tñ licēaa sui plati petita
sū obtenta sū nō. ex. de reglarib⁹. sane. et c.
licz. **I**ura uo q̄ dñū dīcē videntē itelligi debēt
de eo q̄ cā leuitatis et nō petita licēaa transi
t ad ordinē aliū. si tñ licēaa nō petita transi
redire nō tenē ad bo⁹ iferi⁹ q̄ reliq̄ vt bñ.
diāt li. de pcep. ⁊ dispē. c. 36. nec h. est o pōcā
quia mltā fieri. phibent q̄ tenēt p̄q̄z fctā sūt
hec rīch. et ouēt cū eo bñ. ex. de regla. licet
Si tñ trāseat cā leuitatis licēaa ēē petita re
uocari pē fm hosti. 19. q. 3. mādam⁹ et c. sta
tuim⁹. ⁊ ex. de etate itellexim⁹. **V**el itellige
eā fm hosti. q̄ leuitas p̄fuitur qñ licēaa nō
petit vt ibidē. sec⁹ est si petat vt dī in c. licz.
vñ q̄ dīcēt c. statuim⁹ sū pmissiōe p̄ris sū
audi petita licz nō obtenta. **Q**uid si dubitē

vt sit laxior vl ardior religiō ad quā trāfire
petit et vt velit h. ex temeritate vl ex dīna
inspiratiōe. **S**z fm hosti. et rod. h. ē supioris
arbitrio relinqū dū. ne. f. sathanas se trāsfor
met in anglm luc. ex. de regla. licz. **Q**uid si
supior arbitret ique lxx fm hosti. ad supiorē
supioris ē recēdē ex. de elec. ne. p defcū. **Q**uid
si q̄s reglaris i petrauit ab abbate suo licēaa
trāseundi ad religiōnē ardiorē et p̄ea penitet
eum. **N**ūquid abbas ille tenē reape eū rei
tentē lxx fm rod. si ille nō pē inuenire reli
giōnē ardiorē vbi reapiat aut sustinē nō pē
ei⁹ austeritē p̄quā ei⁹ pbauit tenē eū reape
si reuertat⁹ an fctm p̄fessioz. n. repelli pē pre
textu p̄oris licēae vl renūdatōis. si renūdat
mōstrio p̄mo cā fctā sit ex cā. f. trāseundi ad
religiōnē ardiorē et cā nō sit secuta alr reape
eum nō tenē. **Q**uid si penit licēaa trāseū
di et abbas dīx⁹ q̄ delibaret et an quā respō
deat peniteat eū et diē q̄ nō vult trāfire ab
bas tñ p̄ea licēat eū nūquid exire tenē. lxx
fm rod. q̄ nō. ex quo nō oīrunt volūtates
petentis et licēaa itis. **N**ōuit edā hu. q̄ non
sufficit licēaa plati sū licēaa ouent⁹. cā i alie
natione p̄on q̄d mīn⁹ valet q̄z hō. requat cō
sens⁹ capli. **S**z rod. dīcēt q̄ vbi petit licēaa
trāseundi ad religiōnē ardiorē sufficit licēaa
solī abbatis. **N**ō laxiorē aut religiōnem
transire nō pē cā de oīensu abbatis et ouent⁹
quia ē oīus. **Q**uā aut abbas ⁊ ouent⁹ licē
ant aliq̄z simp⁹ ⁊ ille renūdat simp⁹ mōstio
suo ex odio forte l. rācore vl alia cā nō valet
q̄d agit q̄a h. nō ē n̄ ei dare licēaa enagādi
vota aut pegnatiōis et abstēcie et hūdi
omutari pnt aucte epi. iura enī h. posse ab
eīs nō excludūt ar. ex. e. c. 1. in tex. et glo.
Inferiores uo plati epi nullū votū omuta
re pnt n̄ fūit eis speālī⁹ omissū sū ocessum
ppter platos religiosos q̄ dispēsare pnt i votis
sūdi toz suoz. **V**ota aut omēcie ⁊ religiōis
et trāsmarinū omutari nō pnt aucte epi. s;
solus papa dispēsare pē in ill. ex. e. ex mltā
1. r. in fi. et c. veiens. et q̄tuor c. se. ⁊ idē ē
fm hosti. de voto crucis c. libz. 22. q. 1. quodēs.
Ratio ē est fm rīch. quia nō ē dispēsandū in
votis ill. n̄ ppter cōm ecēie valitatē vl aliq̄z
magnā nēcitatē et iō omuta⁹ eoz mīto reb
uatur pape q̄ curā hz totū vlis ecēie. **N**ūquid
votū de ieiunādo in sabbato semp ē omutandū
Rūdz rod. q̄ nō oportz hūdi votū reuocare
vl omutare. pē tñ in meli⁹ omutari. **N**am
et fm canonē vetēm. de oīe. di. 3. sabbō ieiun
nandū est in die sabbati. q̄ tñ canō vl loq̄tur de
cōsilio vl ē abrogat⁹. **Q**uid de voto feriandū
in sabbō. Rūdz rod. q̄ nō ē simp⁹ iritandū l
nēcio omutandū n̄ vouēs suspect⁹ sit q̄ in
dazare velit. **Q**uid si q̄s vouit diūsa vota
N. ex. si ex. sen. q̄ si vñ ē alē opossibile
dī vt q̄z fuare n̄ forte sibi omutz votū pōcēs
in meli⁹ seq̄ns. **S**i uo vñ sit in opossibile

pri

alci dicitur maius fuere et de minori ad arbitrium placitum
satisfacere. **¶** Et quolibet votum mutari possit
in votum religionis. **¶** Et volens facere professionem in
religione si actualiter seu habitualiter remanere velit
obligatur ad vota que fecerit in seculo non mutari.
tunc in votum religionis tunc per quod ad noticiam placitum
devenit eam ab illis votis absolute potest maxime
si ignorabat ipsum esse ligatum illis votis tunc
professionis. si autem actualiter seu habitualiter intendat
se non teneri amplius votis illis sed soli voto sue
religionis absolute ab illis per votum religionis. **¶** Et
et altitudinem et perfectionem esse. **¶** Et scriptum est. **¶** Unde
ista mutatio fit auctoritate iuris. si tamen rex unus vel
imperator voluit quod usque ad certum tempus intra secula
militaret. vel unus alius magnus dominus existens
dux totius exercitus cruce signatorum. et de eo abun-
tiam desolare exerceret. vellet religionem intrare.
¶ In hoc casu videtur secundum hostiensem et rothomagensis per consule-
dos. certum est tamen quod persona mediocris absolute
retur a voto transmarino per religionis ingressum
et professionem in ea. cum enim votum religionis sit per-
petuum est maius voto pernationis tunc seculi quod est
temporale. ut habetur ex. e. reus. **¶** Reus fracti voti
non habetur quod temporale obsequium noster in per-
petuam religionis obsequium mutare. **¶** Si di-
catur quod per votum assumptionis crucis in subsidium
terre sancte sequitur homo remissionem omnium peccatorum et
ita videtur esse valde voto religionis. **¶** Potest
secundum theobaldum rationabiliter dici. quod etiam per ingressum reli-
gionis sequitur quod remissionem omnium peccatorum si enim
aliquibus deus fecit homo per statum satisfactionem de peccatis
suis. secundum illud dicitur. quod peccata tua deus redimet.
multo magis in satisfactionem per omnibus peccatis sufficit
quod homo se totaliter dominis mandaret obsequium per ingressum
religionis que excedit omne genus satisfactionis
etiam publice ut habetur 32. q. 2. amonem. unde
in vitis patrum legitur quod eadem gratiam consecutus est
transitus religionis quam consecutus baptizatus. si tamen non
absolveretur ab omni reatu peccati nichilominus ingressus
religionis est utilior illa quam ad promissionem in bonum
que ponderat absolute a pena. **¶** Quid si quis
suscepit votum implendum per maius. Numquid per
gressum religionis potest absolute. **¶** Item secundum theobaldum in
quodam quod de quolibet quod ex quo ingressus religionis
tali sufficit per se sufficit et per maius. vel et si vult
abbas in votum potest implere. **¶** Quid si aliquis cruce
signatus vel aliter voluit quod expendat vel mitteret
in subsidium terre sancte centum marcas et preterea in
gressus religionis. numquid est liberatus omnino. **¶** Item secundum
rothomagensis sic. quo ad labor pernationis non quod ad
pecuniam potestatem quam non sine licentia speciali pape
potest mutare vota terre sancte. non ipso iure mu-
tantur per ingressum religionis non quo ad labor per-
nationis. **¶** Quid si quis voluit dare centum libras
pauperibus vel alicui de persone vel ecclesie vel facere
ecclesiam vel domum alicui religioni. **¶** Numquid huiusmodi
votum mutari potest in votum religionis. **¶** Item
rothomagensis quod aut ex tali promissione vel voto est alicui
aliquod actio acquisita aut non. si sic. non libera est per
ingressum religionis non presentaret illi quibus dona-

vel promissit si non liberat si intendat in maius bonum
mutare in hoc maius dum tamen hoc fiat auctoritate episcopi
sui secundum rothomagensis vel tamen quod ad hoc sufficiat auctoritas
iuris ex. e. scripture. **¶** Sed quod vota debent redimi
vel mutari. **¶** Item ad hoc quod in fiat licite et cano-
nice requiritur auctoritas superioris ut dicitur est et causa
rationabilis que subsistit. dicitur autem superior ibi attendere
tria. scilicet quod liceat secundum equitatem quod debeat secundum honest-
tatem. et quod expectat secundum utilitatem suam necessi-
tatem ex. e. in igne. **¶** Si. unde dicitur considerare qualita-
tem persone et causam et qualitatem et quantitatem mu-
tationis ut ex hoc colligat an mutatio sit me-
lior et deo acceptabilior. **¶** Debet et considerare causam
propter quam votum est emissum. **¶** Nam ea cessante
cessat factum et effectus. ut in c. magne in fi. **¶**
¶ In voto pernationis fieri debet redemptio ut
expense que fiunt in eundo morando et redeundo in
alias pias causas dentur et labor itineris ieiuniorum
vigiliarum et orationum laboribus opensetur ut in c.
magne. **¶** Si. per. ad fi. et c. quod si huiusmodi hosti. et
ray. **¶** Oblatio est quam vouens in ecclesia illa ad quam
ire vouerat fecit esse secundum ray. ad ipsam mit-
tere debet. **¶** In voto vero abstinentie debet haberi ratio
aspirantis ieiuniorum pauperum et aqua et affluencia vo-
uentis ex. e. c. 1. et c. magne. **¶** Si. per. in fi. unde
aliquis pauper per pecuniam vel orationem si nichil haberet
votum redimere posset ubi regi vel comiti mag-
na non sufficeret. ar. ex. de medic. c. 2. hoc hosti.
¶ Nam pauper operario accedit redimere ieiunia
sexta feria denario uno die. **¶** Si. per. **¶** In voto autem
transmarino considerari debet iterum vouentis. scilicet ut
intendat pernegari vel bellare. **¶** Si enim intendebat
pernegari et sit habilis ad eundem quis nichil ad
pugnandum non redimat. **¶** Si vero intendebat pug-
nare et sit inhabilis ad pugnandum redimat
nisi forte consilio strenuus sit. l. forte secum pug-
natores ducere posset. talis enim non est omnino impotens
ex. e. quod super huiusmodi. **¶** Si. per. et c. ex mltis. **¶** Si. 2.
quod si. et c. si. in fi. vel non sit agricola vel artifex
quod sit ibi valde licet non multum talium ibi sint oportu-
tati propter puritatem possessionis et puritatem in habi-
tatione. ut in c. quod si huiusmodi. **¶** Si. **¶** Si in illos
qui habent impedimentum temporale ut huiusmodi dilatio oce-
dat vel perpetuum ut ab huiusmodi redeunt recipiat est
subalter distinguendum ut in c. quod super huiusmodi. **¶** Si. 1.
¶ In clericis et vouentibus considerari debet si clericus cruce
signatus sit ibi valde et necessarius vel consilio vel potest-
tate. vel quod deputatus est alicui magnatis huiusmodi
vel qui in seculum milites bellatores ducere potest. et tunc
non recipit redemptio. **¶** Si vero non sit ibi oportum
tunc recipit. ut ex. e. ex mltis. **¶** Si. et c. postu-
lasti. **¶** Nam ad pugnandum personaliter est inhabilis.
ut per. di. 40. clericus quod paganus. **¶** Si et aliquis potest
votum redimere et si bellatores potest ducere. ut si sit
nimis senex fragilis et fractus. ex. e. magne.
¶ Si. unde etatis. et ex. de renu. non cum potest. **¶** Si. alia
vero causa est. **¶** Oportet etiam considerare ut ex facili-
tate alii iuueniliter votum sit emissum quod tunc est remit-
tendum remissione operum recepta ex. e. venies.
¶ Nec dicitur permissum quod licet votum ierosolimitanum

et si sit magis fauoris ut patet ex e. ex multa
 q. q. si sit si tñ. ppe absētia vni? psonē piciam
 imminet totū tñe sū. pūntie sūlte votū rñie
 titur vñ differē n? votū trāsgōt q. aucte sed
 aplice i? distulit adīplē e. e. nō ē. h? hosti.
Quid si publici meretē quā multa secūtur
 votū emiserit trāsmarinū. nūquid redimere
 potit i? **R**es? fm hosti. n? corrigat n? ipa nec
 belatores q. secūnt eam ex amore corrupto de
 bent admitti n? ei? votū apparī qā nec oblo
 suā d; reapi. ut dī ifra 6. li. ti. de pichus
 Sequit vidē de. ii. s. de dispēlatōe voti t arcā
 hoc querit vñ omīe votū sit dispēlabile **R**es?
 hug. et ei? seqes dixerit q. dispēsa? dup? pē
 sumi. vno? p relaxatōe iur et sic nullomō
 votū ē dispēlabile qā qd p votū deo fctm ab
 eo q. ē libere pēntis i vouēdo vouens sit obli
 gatus h? est de iure dīno. papa aut ius dīnū
 relaxare nō pē 24. q. i. sūt quidā. **A**lio modo
 p iuris declaratiōe et h? mō aliq sūt dispēsa
 bilia ut ea q. dignā recōpēnsatōz hñe nō pnt
 ut votū dñeae t rligiōis. hñi? snie ē ec rap.
Bon. ec sū p? sen. di. 38. huic opi. magis fa
 uere vñ **E**t si dicat q. possibile ē q. in mrio?
 pax ecē deē que ē vtilitas cōis q. est pferēda
 puare g? tē. **R**ndet fm eū q. vouēs d; esse
 magis sollicit? d salute sua qz alioz t pterea
 nescit vñ ex mrio? pax dare et etum dimit
 ti nō d; p mēto **P**ro hac eadē opi. ē ex? bti
 mathei apli q. sēntire noluit q. effigenia vir
 go deo dedicata regi nubēt q. se fieri xpianū
 cū oī ppo pmittebat qñ pot? mortem susti
 nire **T**ho. aut distinx? de voto dñeae. s. q.
 ecclia dispēlare pē i ipo solēnizato p sacri or
 dinis susceptōz p eo q. debitū dñeae nō est
 annexū eēncialr sacro ordinī s; ex statuto ecē
 sed n? pē dispēlare i voto dñeae solēnizato
 p religiois pfessioz qā debitū dñeae eēncialr
 ē statui religiois annexū p quā hō se māapat
 totalr dei fui? qd nō pē sil stare cū mrio? in
 quo icumb? nccitas pcurādi vxorē. plem t
 ea q. ad h? requirunt ar. ad h? eē. de statu. mo
 cū ad mōsteriū i fi. vbi dī q. castitas ē anexa
 regule mōchali. **S**i obidat q. tale votū pē eē
 impeditiū melioris boi ut padis vni? mag
 ne regionis. **D**icend q. piciis rez hūanay ē
 obuiand p res hūanas nō p h? q. res dīne cō
 uertant i vsū hūanū. religiosi aut mortui sē
 sedo. t viuūt deo. vñ nō sē rñocādi ad vitā
 hūanam occōne cui? cūqz euentus fm tho.
Sz extra h? obi? fm rich. qā ut dēm ē s plae
 religiosus dispēlare pē in votis sbditoz suoz
 si qua sup addūt nccis ad salutē que sūt sū
 erogatiōis. g? ec papa pē h? respēu oīm cū i
 eo sub deo sit plenitudo pēntis. **V**ideē g? di
 cendū q. omīe votū ppe dēm. s. qd est de hys
 que sūt sūrogatiōis ē dispēlabile qā inqlibz
 tali voto pē iueniri cā dispēlatōis rōnabil
 scz l. pfect? maioris boni l. vita? mali. et h?
 vñ respēu rei publice l. respēu vouētis. **R**es?

forma? enī pias mē regna ē maius bo? cōs
 tatū qz dñeae vni? psonē in tali g? cāu si p
 sona q. dñeaez votū t p obiaz pape nubat
 magis mēre obediēdo qz dñendo. qz? ad p
 mam sūale alr obligat? fctā ppe caritatē mī
 litaret q. caritatē. **P**rcā vñ de ire rō aliqz eē
 loco da mēra q. picul? cōitatu et psonarū pē
 sa as ifirmitatibz vālitatibz et dīpnis possit
 rōnabilr obuiare. et dico rōnabilr. qā vbi
 non eēt dispēlandi rōnabilr cā si dispēlare
 nō eēt dispēsa? s; dissipat? fm bñ. 3. de sūde
 radōe ad eāgeniū c. 12. t h? ē opi. ric. hosti.
 et ha. cardinal? scēe sabie. quā hosti. allegat i
 hac qdē. **E**t immo. eē. de sta. mo. sup. c. cū ad
 monasteriū t jo. theutonico? q. dīc q. vidit de
 facto dispēlati **T**homas at dīc q. dispēlati
 pē in voto t pali dñeae sic et in voto t pali ab
 stinēde. **S**z extra dēam soloz pā obidant.
 et pmo i? ecē. 16. oīs pondera? nō est adigna
 aīe dñeae g? vñ q. dispēlati n? possit i voto
 cōmēde. **R**es? fm glo. ibid aīa dñeae. i. xpo
 despōsata i spūali scā opit opibz mundi et
 sapie scēari vñ intellr fm hu. cardinalē de cō
 tinēda a peccatis et hoc nō ē s pōcā. si enī in
 telligerē q. i nullo actu eēt maior rō mīti qz
 in obuiāda dñeae flus eēt intellect? quia
 in sustinēdo martiriū est mai? mīti. vñ fm
 tho. illa auctas d; intelligi qz? ad h? q. n? fe
 cunditas caris n? aliqz corpale bo? est opā
 dum dñeae q. opuat mē bona aīe. ut dīc
 au. li. de scēa vgnitate. vñ dīc signant aīe
 non carnis dñeae. **O**bi? ec qā eē de sta. mo.
 cū ad monastium. dī q. abrenūciat? ppetatis
 sic et castodīa castitatis ē ita anexa regule
 mōchali. ut n? extra eas papa valeat dispē
 sare g? tē. **R**es? licz papa nō possit facē q. quis
 sit mōchus et nō renūdet. ppetatē. qā hoc eēt
 facē dīctoria sil. pē tñ de mōcho facē n? mōc
 hum. si assit rōnabilr cā fm ala. l. fm host.
 dicend. cū dīc q. papa h? nō pē vñ ē de iure
 cōi licz nō deceat eū sic eē expō. 2. q. 4. paul?
 vñ non possit sine magna t euidenti cā quā
 putet mag deo placē eē. e. c. i. porro. de ple
 nitu dīe pēntis pē de iure s ius dispēlare eē. d
 con. pbe. pposu. n? peccat igt s; mēre mōial
 obediēdo i h? dño pape et cū aīa sua saluari
 possit t mte alie ac hñe vñ si qz rex sara
 cenoz offert suā t tñe sue dñsioz si mōial aliq
 dar. t sibi m gūgem **O**bi? itē q. religiois
 votū non possit in meli? dmutari cū omīa
 alia vota commutari possint in ipsum ut
 dēm est sup g? nō pē in eo dispēlati **R**es? fm
 ric. q. ymo pē dmutari in mai? bo? cōe licz
 non in m iū? cōnū puatū. talis enī dīctōis
 posset eē qui vñuit q. votū i? dmutari posset
 in a? bonū magis expēdiens sibi licz n? posset
 cōmutari i magis expēdiēs simplr **A**d h?
 nota fm rich. q. sic nō est īqueiens q. si aliqz
 resustitaret a morte corpali aliq eēnt nō dū
 ges licz antea dūges fuissent ita si aliqz ab

pri.

illa morte qua dicitur mori per ingressum fligi-
onis resuscitaretur per hoc quod de monacho fieret
non monachus per papam non esset incoue-
niens quod aliqui essent non singes qui fuerant antea
cōinges non carnaliter copulati. **V**erū votū de
nūq̃ petendo a papa dispensatōz in aliq̃ voto
sit obligatoriu. **R**e fm rich. votū de n̄ petēdo
illud qd̄ ē vale aīe vouētis nō ē obligatoriu
sed qñq̃ ē vale aīe et q̄ vouit qd̄ dispēse secū
in voto quia qñq̃ ē ei nimis gr̄ue ad obfuaō
ita qd̄ p̄babilr̄ timet transgssōis p̄clm̄ ḡo
votū de nūq̃ petendo dispensatōz pape in aliq̃
voto nō ē vl̄r obligatoriu in casū tñ i q̄ vti-
lius esset aīe vouētis dispensatōz nō petere q̄
petere obligat̄ ē ad nō petēdo quia si quis
vouēt aliqd̄ qd̄ in vno casū p̄t esse vale ad sa-
lutem et i alio casū iudale votū tenē suare in
eo casū in q̄ est vale ad salutē et nō in i° in q̄
est ad salutē iudale n̄ vouēs itendit qd̄ i nullo
casū obligē si nō i oī obligat̄. **V**erū abbas
r̄tractare possit votū qd̄ fecit s̄bdit̄ de licēcia
sua. **R**e fm rich. si abbas licēciaz renocet
an̄q̃ ille faciat votū et p̄ renocatiōz voueat
p̄t r̄ctare n̄ tñ i° votū ē iurātū si aīe votū fe-
cerit an̄ renocatiōz licēcia tenz don̄ cū eo fuit
dispensatū. **S**i nūq̃ idem abbas cū eo dispē-
sare possit. **V**l̄ q̄busdā qd̄ nō q̄a cū s̄bdito suo
licēcia vouēdi i° dedit sibi p̄iudicauit vt in
illo dispensare nō possit. **A**lii dicūt qd̄ sic ex
rōnabili cā eū licēciare potuit ut vouēt ita
ex rōnabili cā si occideret dispensare p̄ea po-
terit. **N**am et idem papa i voto facto de sua
licēcia p̄t dispensare p̄ea. **S**i fm alios nō vt
hoc sile bonū q̄a papa sub deo h̄z sup om̄s ple-
nitudinē p̄tatis nō sic aut abbas sup om̄s
mōchos suos. **V**n̄ fm rich. tūc q̄siliū ē qd̄ il-
le mōch̄ de voto sic facto se p̄ papaz absolui
facēt et si religios̄ ille p̄les h̄eat p̄latos per
ordinem se h̄ntes ita qd̄ quicq̄ p̄t iferior p̄t
superior et pl̄ si vouit de licēcia iferior p̄t de
illo voto absolui a supiori. **S**i de voto fcto de
licēcia supioris absolui nō p̄t ab inferiori.
Sequit̄ vidē de 12. o. s. a quo d̄z crux p̄dicari
et cōtra quos et circa hoc q̄runē pl̄a. s. o. q̄s
p̄t et d̄z p̄dicari. **R**e fm hosti. qd̄ s̄ saracenos
et hereticos vt patz ex. e. c. qd̄ sup h̄ys et c. se. et c.
fi. et ex. de heret. excoīcam. **S**i nūq̃ p̄dicari
p̄t crux s̄ s̄smanicos et iobediētes et rebelles.
Re fm hosti. h̄c nō ē i iure exp̄ssū. **S**i ēte h̄c n̄
semp̄ r̄q̄ri d̄z q̄a pl̄a s̄t negocia q̄z vocabula
ff. de p̄sēp. ver. l. 2. et iō iure deficiēte de s̄ilib̄
porcedi d̄z ad s̄ilia ex. de resēptis in cetera. et
n̄ alib̄ rōnib̄ ē vtendū si enī crux trāsmaria
p̄ recuperatōe t̄re mito p̄dicat̄. m̄lto foraz̄ pro
vinitate eccl̄. **S**uāda crux s̄ s̄smanicos p̄dica-
bitur 22. q. 1. loquūt̄ et c. se. mar. enī p̄clm̄ i
mimet in h̄c q̄z in i°. quia aīa est p̄dofior rebo
Vl̄ si p̄sonaz offensas attendam̄ maḡ pec-
cant xp̄iani iobediētes et s̄smanici q̄ ad fidē
semel susceptam redire p̄sāse debent cogi q̄z

saraceni q̄ fidem reape nō cogunt iūta 23. q.
4. ad fidē et di. 24. de iudais. **I**tem nullū est
s̄smanici qd̄ sibi nō s̄fingat aliq̄z h̄sman 22. 1.
s̄sman. **C**uius auctē de et sū p̄t crux p̄dicari
l̄s̄ fm hosti. qd̄ auctē pape ad quē ē de fide p̄i-
culo. et de cāis maiorib̄ r̄ctendū et q̄ est xp̄i
vicarī ḡh̄al̄ ex. de trāsla. epi. c. 1. **S**i nūq̃
auctē epi crux p̄t p̄dicari. **R**e fm hosti. qd̄ n̄
p̄m̄ quia n̄ remissioz tantū facē posset q̄z
tam crux r̄q̄rit vt patz ex. e. c. fi. **S**cdo quia
ad solū papā p̄anz de fide respōdē et ei p̄clis
obuiare 22. q. 1. q̄s̄s. 3. quia ad eū p̄anz votū
cruds. si tñ epi h̄eat tempalē iurisdicōz i aliq̄s
ex q̄ steterit excoīcati t̄pe s̄perēt tñ q̄a ē epi et
xp̄i vicarī 22. q. 1. militare. tū quia est dñs
tempal̄. ip̄os tamq̄ i fideles et res eoz saluo
eo qd̄ nll̄ occidat n̄c mutile qd̄ semp̄ exape d̄z
exponē p̄t et hoc dico si p̄sequat̄ iniuriā eccl̄
sue sū rei publice. **S**ec̄ ē si itendēt vldisti in
iuriāz p̄sone p̄rie et cari alī et tūc faceret
si ad papā r̄cteret ar. c. de pigno. l. 3. **S**i et
tales auctē eccl̄ l̄ p̄ncipis sū signatiōe cruc̄
possūt ipugnari cā iusticie et obediēcie et fidē
defendēde nō cā cupiditatis vl̄ vldis p̄ie
sic itelligē 23. q. 1. qd̄ culpaē et 2. q. 2. c. 1. et 2. h̄c
hosti. **Q**uid si tales sūt tñ. **N**ūq̃ p̄t eoz
conūsiōz eis satisfacē tenent illi qd̄ dāpna de-
derunt. **R**e fm hosti. qd̄ nō. ymo ē iputandū
duriciē et culpe eoz ex. de h̄oīad. postulasti.
q̄a n̄c peccauerūt 23. q. 2. qd̄ peccat̄ p̄t tñ illoz
gr̄as qd̄ volūt mi s̄eri ex. de heret. v̄gētis in fi.

De adiuratione.

XXI

Deinde cōsiderat̄ est de adiuratione et de
hac q̄runē pl̄a. s. vt̄ liceat adiurare
hoīes. **R**e iurans iuramēto p̄missorio
p̄ iuocatiōz dñi noīs. qd̄ ad s̄firmatiōz sue
p̄missiois addu^t fuit se ip̄m dētinat ad fa-
ciendū qd̄ p̄mittit. sic aut h̄c se ip̄m dētinare
p̄t ad aliqd̄ agendū vl̄ padendū ita et p̄t alios
inducē supiores qd̄ deputat̄. iferiores aut
impando. cū igit̄ h̄c vl̄ ibi iuocat̄ nomē dñi
alic̄ sacre rei adiura^r dñi ex. vñ hoīes adiura-
re ē eos p̄ iuocatiōz noīs dñi vl̄ alci^r sacre rei
obsecrādo vl̄ impādo eos iclmare ad agendū
aliqd̄ vl̄ padendū. **E**st at̄ h̄c dñs actuū suoz
non aut agendū ab alio et iō sibi nēcitātē
p̄t imponē p̄ iuocatiōz dñi noīs. n̄ aut alijs
nisi s̄bditis quos p̄t ex debito iuramēti p̄stici
compellē. Si igit̄ aliq̄s p̄ iuocatiōz dñi noīs
vl̄ alteri^r sacre rei alicui nō s̄bdito sibi ad
iurādo nēcitātē agendi aliqd̄ itendat apponē
sic i p̄t sibi iurādo. huiōi iura^r ē illicita q̄a
sibi p̄t itez vsurpat i aliū quā nō h̄c et sic dīc
oriḡ s̄r. **Q**d̄ si nō licz iurare fm euan^o no-
tum ē qd̄ nō licz adiurare alci^m. et iō manifestū
est qd̄ in euāgelio p̄ncips sacdotū adiura^r il-
licite i h̄m p̄ deū viuū tñ p̄t aliq̄z nēcitātē su-
p̄iores iferiores suos tali ḡne adiuratiōis p̄t
astigere. **S**i iō itendat tñ p̄ reuēciā dñi
noīs vl̄ alci^r sacre rei aliqd̄ ab alio obtinē sū

neccitatis ipositiōe. huius iura^o liata ē respēu
oīm. vñ et deū obsecram^o p aliq sacra eū ob
testātes. apl's eē fideles obsecrat p mīaz dei vt
p3 rō. 12. q3 p mē vt ad adiurātōz. vt^o liceat
adiurare demones. **H**ic sic dñm est duplex ē
adiurādi mō^o vñ^o p mōd de pcatōis l' iōuc
tionis aduēndā alic^o sacri. sic nō licz demo
nes adiurare. quia hoc vt p mē ad qdā beni
uolēciāz. vl' amicitā qua nō licz ad demones
vt^o. Ali^o ē p mōdū opulsiōis. et h^o mō licz
nobis ad aliq vā. et ad ad nō. de nones enī
nobis hic vita aduēntē nō aut eoz acc^o nre
dispōi sōdūmē s; dīne dispōi t scōz ang'loz
quia vt dīc au^o. 3. de mī. spē desertor regit p
spīm iustā. possum^o g^o demones adiurādo per
dini nōis vtutē tamqz mīnicos repellē ne
nobis noceāt cōl'r vl' spūal'r fm pātēz da
tam a xpō fm i^o luc. 10. ecce de dī vob pātē
cal. 3. 6. et scōz. et su 3 om. vtu. mī. et nichil
vob noce. **E**t m^o vlē i nōie meo demo. cā.
Non tñ licz eos adiurare ad ad ab eis addis
cendū. l' p eos obtinendū sic faciūt nigromā
tia. hoc enī p mē ad aliqz societātē cā eis hñ
dam n fortz ex spālī istinctu vl' reuelōne dī
uina aliq scī ad aliqz effectū demonū opatiōe
vtantē sic legiē de bēo iacobo q p demones fē
hermogenē adduc ad se. **V**t^o liceat adiura
re irrōnāles caturis. **H**ic q sic. vñde aplī
symon et iudas leguntē adiurasse dracones
et eis pcepisse vt in defcū locū abirent. **A**d
cui^o euidentēz scēdō q cature irrōnāles ab
alio agunt ad pīs opatiōes. eadez aut actio
ē acci et agentis sic mō^o sagitte ē qdā opa^o
sagittāns et iō opatio irrōnāl cature n tñ
ei adēuēt. s; pñ^o deo c^o dispōne oīa mouentē.
p mē et ad oya^o qui p mīssione dīna vtutur
irrōnālīb caturis ad nocendū hōīb. **S**ic g^o
adiura^o qua q s vtutur ad irrōnālē caturam.
pē itelligi dup^o. vno^o vt referat ad eam fm
se et sic eēt vana qā nō itelligit eā. alio^o vt
referat ad eū a quo agit et mouē et sic dup^o
adiuraē irrōnāl catura. s. vl' p mōd de pca
tionis ad deū dīcē q3 p mē ad eos q p iuoca
tionē dī miracula faciūt vl' p mōd opulsiōis
que referē ad oya^o qui vtut irrōnālīb catur
is in nīm nocumētā. et tal' mō^o ē in exor
cismo p quē pēas demo^o excludit ab irrōnālī
bus creaturis. **D**e 3° pcepto q ē obseruāda sabbati

Quēsequēntē cōsiderandū ē de 3° pcepto q
est de obfuaāda sabbati. et pmo de ip
sius sabbati obfuaāde a deo pcepta.
scōdō grā ipi^o de festoz alioz obfuaāde. ab ec
clīa indicē. **C**irca p mū pmo de vboz h^o
pceptū expōne. 2° de hui^o pceptū q lītate. s. vt^o
sit morale l' cōmoniale. 3° de obfuaāde sabbati
cessatione t dñice succēssīōe. 4° a qbus opi
bus debebat in sabbato et nūc i dñica dī hō
vacare. 5° vt^o laborare i alijs diebz sit i pre
cepto sic quiescē i die vi^o vl' pmo. **C**irca p^o
g^o scēdō q vba qbz edictur cāum pcept^o exo.

20. ff h^o. s. mēnto vt diē sabbati scifices sex
diebz operaber et facies omīa opī tuā. septiō
aut diē sabbati dñi da tui ē. nō facies omīe
opus tuā i. et fili^o tu^o t filia t su^o tu^o t anā
la tua. iū nēcā tuā t aduēna q est in^o portā
tuā. **I**n pōcīs vbis ponuntē tres clausule
quā p m i pāpīe scificatōz cā dī. mēnto
vt diez sabbati scifices. scōdā i sex diebz opō
nem. ibi sex diebz. tē. cā mēdiē i sabbato
omēz opitōz ibi nō facies tē. **Q**uātū g^o ad
p m i clausulaz diē. mēnto cā qd nota q
hui^o pcepto et nō alijs addit vbum o mēno
ratiōis fm alex. an. qā i p dñi scēpā fue
rat ipis iudīs de sabbati obfuaāda mēnto
facta gen. 2. et exo. 16. vl' fm ricb. quia h^o p
ceptū sū erat morale t cōmoniale. cōmonialia
aut nō sūt ita de lege nē sic moralia ita nē
ita firmē mēntū ipressa. **S**e quē vt diē sab
bati scifices scifica^o sabbati ē ad deū vaca^o.
scēdū enī fm origenē dī separatū abusu cōi ad
cultū dei pceptū g^o scificatōis ē vt cor acut
supfluis separat et dīno cultui māapeē et hoc
est vacare deo h^o aut sit ēpl'r. pmo gñal'r. s.
dum nos a vicijs sepam^o t itentōz nīaz ad
sabbm. i. rehem cōmītatīs hēn^o. 2° spāl'r dū
scz tēporibz statutis t ad h^o deputatē sepātes
nos ē a lītīs opibz deo oīdo et meditando
vacam^o et h^o ē scifica^o sabbī. 3° spāl'lūne sic
est i vīs vtemplatīs q ab oībz mūdānis se
sepant vt deo familiarē itendant pma scifica^o
est nēcā. scōdā ē debita. cā pfecta. **M**otand
vero q vaca^o q est ad deū itelligi pē dup^o. s. i
bitu et i actu i bitu nō reapit taxatōz tem
poris q3 ad eos qui sūt i caritate qā offerūt
in habitu deo totū temp^o vite sue. tñ q3 ad
seruantes ex timore pene traxat temp^o. **V**a
catio iō in actu reapit taxatōz t pīs qā de
ge. iūbz in hac vita mōzli nō ē possibile sēp
actu deo vacare. **I**ntelligendū eā q obfua^o
sabbī pē dup^o itelligi. vno^o dēmiāte vt di
catur diē sabbī diē rejei et sic diē dñica
et eā q līb; alia diē iūitāta ad vaciōdū deo
pē dī diē sabbī. vñ deū. 4. ponit mēpēta^o
talīs sabbm ē. i. rehes dñi dī tui et h^o mōd
sem pē tpe grē obfuaē. **A**lio^o diē sabbī
diē diē dēmiāta. s. septimana exo. 34. sex
diebz facietis op^o septimā diē erit sabbm. t
hoc mō licz eēt morale dispapline erat tñ fi
gurale. vñ trāsit figā opletā. **P**ostea sōd
p rōne motia scificatōis sabbī. sex eī diē
bus fedē de^o celū et tēram et i septia diē rejei
idest nouas spēs facē cessauit. **A**ssignatē at
magis rō in h^o pcepto et i pmo q3 i alijs pre
ceptis. quia alia hñt rōz māifestā. et iō non
opituit in eis rōz reddi. s; pmo pcepto t hui^o
addit ad cōmoniale l' dēmiātā pcepta moral'
cōis vt in pmo nō facies ē scalpīle tē. i isto
dēmiātē diē sabbī. et iō vtrōqz rō debuit
assignari. **S**e quē scōdā clausula in q pāpīe
opari dēmiāto tpe s oīofitātē. cā diē sex

Pr

diebus operaberis et facies omnia opera tua. si ad opera diuina tenentur homines diuini. **Sequitur** etiam clausula in qua ineditur operatio in sabbo. cum dicitur septima autem die sabbatum domini dei tui est. non facies omne opus tuum. si. t. et si. t. ser. t. et an. t. ju. t. et aduena que est in portas tuas. hoc autem potest intelligi dupliciter. vno modo literaliter ut homo vacet a consiliis operibus que vacat ad deum impediunt in sole. nitasque ut negotia et huiusmodi. et ideo etiam de irrationabilibus papie ut dicitur que sunt ducatu hominis non laborant. alio modo spiritualiter ut per quietem istam que a vicijs designatur. Sic ergo preceptum hoc mirabiliter ad summam ordinat bonitatem. prima enim clausula papit ad deum inuisionem. secunda papit dei imitationem per opera misericordie. **Ad** estote misericordes sicut et pater vester. misericordia est qui solus suus oriri facit bonum et malum. etiam inuigilat omnes malicie vitatorum que papitur a vicijs quietudo. Si quare magis papit obfusa sabbati in spirituali que aliarum solennitatum. Iste omnis solennitates veteris legis sunt institute in memoriam operum aliorum domini beneficii vel preteritis memoriam vel futuri prefigurati. in omnia autem beneficia dei memoranda prima et papum est beneficium creationis et memorat in scificatione sabbati. unde exo. 20. per roe huius precepti dicitur sex diebus fecit deus celum et terram etc. **In** omnia vero beneficia prefiguranda papum et finale erat quies mentis in deo vel in patria per gratiam vel in futuro per gloriam que figurabatur per obfusa sabbati. ut dicitur ysa. 58. si aueris a sabbato pedem tuum vocabitur sabbatum domini delicatum et sanctum domini gloriosum. hec enim beneficia prima et prima sunt in mente fidelium. **Alie** vero solennitates celebrantur propter aliquod beneficium particulari temporaliter transiendum ut pascha propter beneficium preterite liberationis de egipto et propter futuram passionem christi que temporaliter transiit inducens nos in quietem sabbati spiritualis. et in. x. precepta fit mentio de solo sabbato. **Circa** hunc sciendum quod hoc preceptum literaliter intellectum est primum morale et primum ceremoniale. morale quidem est quod homo papit quod de putat aliquod tempus vite sue aduacando dominis. inest enim homini inclinatio naturalis ad hoc quod cuiuslibet rei necesse deputet aliquod tempus ut consilii refectio dormitatio et alijs huiusmodi. vnde et spirituali refectio qua mens hominis reficitur in deo secundum dicitur in rationis naturalis aliquod tempus deputat homo. et sic hunc tempus aliquod ad vacandum dominis cadit sub morali precepto. **Est** autem ceremoniale inquit in hoc precepto determinat ad hoc spiritale tempus. scilicet dies septima in signum memoratam generalis beneficii. scilicet productionis mundi. sex enim diebus mundum fecit et in die septima requiescit. **Spiritualiter** autem intellectum est ceremoniale. Nam allegorice signum christi quietem in sepulcro que fuit in septima die. moraliter autem significat cessationem ab omni actu peccati et quietem mentis in deo et secundum hoc est quodammodo preceptum generale. **Anagoge** vero significat quietem domine fructus in pace factam in etate septima. secundum eam autem li. 3. q. 48. et 12. q. faustum. prima etas hominis humani fuit ab adam usque ad noe. secunda a noe usque ad abrahā

terram inde usque dauid. quarta a dauid usque ad transmigrationem babilonis. quinta inde usque ad aduentum domini. sexta inde usque ad finem seculi. septima in regem beatorum. **Et** quia hoc preceptum quod ad aliquid est ceremoniale ideo quicquid ponitur in preceptis moralibus. quicquid in ceremoniis. **Circa** 3. sciendum quod obfusa diei sabbati debuit cessare. significabat enim obfusa sabbati fuerat quietem domini in sepulcro die septima. et regem beatorum in celo per christi meritum futuram etate septima. et ideo adueniente vitate debuit illa figura cessare. et etiam propter exclusioem erroris. ne forsitan ex hoc aliquis crederet quod adhuc obligaretur ad ceremonias veteris legis in meret. vnde greg. de ase. di. 3. puenit. dicitur quod puenit ad me quosdam primum spiritus homines primum in vos aliquid et sancte fidei aduersa scissasse. ita ut in die sabbati prohiberetur aliquid operari etc. **Et** apostolus ad col. nemo vos iudicet in cibo et potu siue in parte diei festi. aut neomenie aut sabbatorum que sunt umbra futurorum. corpus autem christi. i. vitas huiusmodi vmbre est christus. i. primum ad christum vel signum corpus christi. quod. s. supersit de vigne l. quod est ecclesia. **Multa** etiam disputat super hoc apostolus. hebr. 3. et 4. **Magis** autem debuit sabbatum mutari in prima die septimane que in aliam diem. tunc propter memoriam nostre creationis quia illa die creatus deus celum et terram tunc in memoriam nostre redemptionis preterite et resurrectionis future resurrectionis eius christi manifesta fuit nostre redemptionis et exemplar nostre future glorie resurrectionis et quia die illa christus resurrexit. vocata est dies illa dies dominica propter christi reuerentiam et sue resurrectionis memoriam que vocabatur primum dies solis. ut habetur. e. de ferijs. l. 2. **De** huius autem diei. s. dominice excellencia et celebratio habetur de ase. di. 3. sabbato. t. c. ieiunia. et di. 4. quod die dominica. **Vocabatur** autem prima dies septimane dies solis primum quia ut dicitur quidam in prima hora illius diei dominice sol. et in prima secunde ferie luna. et in prima terte maris. et in prima quarte ieiunij et in prima quinte ieiunij et in prima sexte venis. et in prima sabbati saturnus. Successit ergo in noua lege obfusa dominice diei obfusa. in sabbati non tamen ex vi precepti legis sed ex institutione ecclesie et consuetudine populi christiani prout dicitur de causis. **Non** est autem figurale obfusa diei dominice sic fuit obfusa sabbati in veteri lege. et ideo non est ita arcta prohibitio operandi in dominico sic fuit arcta in sabbato. **Vnde** quedam opera in dominica procedunt que in sabbato prohibebantur. ut de coctio ciborum et huiusmodi. et etiam in quibusdam operibus prohibitis factis licet dispensaretur propter necessitatem in noua lege que in veteri quia figura primum ad prestantiam vitatis quam nec in modico oportet parere. opera autem secundum se considerata mutari possunt pro loco. et tunc. **Circa** ergo. quod est a quibus operibus erat cessandum in sabbato sciendum quod in obfusa sabbati duo sunt consideranda quorum vnum est finis et hoc est ut homo vacet rebus dominis. quod significat ibi. memento ut dicitur sabbati. **Alia** enim in lege scificationi dicuntur que dino cultui applicantur. ad est cessatio operum que significat ibi.

separat die dñi dei tui nō fac omne op^o tuū.
S; de quo ope itelligat leui. 33. expō omne iqt
opus huile nō fa. i. eo. **O**pus aut huile a fui
ture dñi. **E**st at triplex huile. vna ē huile dei
et fm h^c opus huile dñi posset op^o latrē qd
pant ad dñi huilā. **A**lia ē qd hō huile pccō fm
i^o 10. s. qd fa^t pccm hu^o est pccā. et fm h^c omne
opus peccati dñi huile. tēcia ē qua hō huile hōi
est aut vn^o hō hu^o alit^o nō fm mentē s; fm
cor^o. et iō fm h^c opa huilia dicūt opa cōrilia
in qd vn^o hō alit^o huile. **O**pus aut pmo mō
dictū nō phibet in die sabbi quia h^c esset cō
trariū fm obfuaōis sabbi. et silr eē nulli^o
actus spūal^o exercitiū ē qd obfuaōis sabbi
puta si quis doceat vbo vl^o sēptō. vñ mū 28.
dicat glo. qd fabri et huiōi artifices ocianē i
die sabbi. lector aut dñe legis vl^o doctor ab
ope suo nō desistit n^c tñ otamiat sabbatū
Opus aut huile 2° mō vl^o 3° dñm otariat ob
fuaōis sabbi mōq; impedit applicatiōis hōis
ad dñm. et qd magis ipedit hō a dñis p op^o
pccā q; p op^o licitū licet sit cōrle. iō s pceptū
hoc magis agit qd peccat in die festo q; si aliqd
opus cōrle licitū fa^t. vñ au^o. li. de. x. cordis.
dic^o meli^o facit inde in agro suo ad vtilē q; i
exatro seditiōis assisteret nō tñ pccās veia
liter i sabbo s; h^c pceptū fa^t qd veiale scitātē
non excludit. **O**pera aut corpalia i tñ hu
lia dicunt mōq; p^orie panēt ad huilētes i q;
aut sūt cōia huilē et libis nō dicunt huilia q;
libet aut tam hu^o q; libet tenet i nccōis puidē
non tñ sibi s; eē p^orio papue in panētib; ad
salū corpale. fm i^o pū. 9. eru e eos qd ducāt
ad mortē. farto aut in dīpnis re; vitandis
fm i^o deu. 22. nō videt bonē aut ouē frīs tui
errantē et pterib; s; reduces frī tuo. et iō op^o
cōrle panens sū ad salū corpis p^ori l^o p^ori
sue ad vitandū dāpnū iminēs extioris rei
non ē o^otra obfuaōis sabbi. vñ dñ 10. A. m
indignamī qd totū hōiez saluū fecit i sabbo.
et m^c. 12. quis erit ex vobis hō qui h; vn am
ouem et ceddit sabbo i foueā nōne teneb^t et
ligabit eam ar. eē. de ferijs lic; et 23. q. 8. nlla
et de ose. di. 1. sic h^c t^oo. **V**trū aut in dieb;
dñis vacandū sit ab oī ope huili p; ex respō
sione qōis pcedētis quia idem dicendū ē de dñi
ca qd dñm ē de sabbo. p^o tñ fm rich. o^oiderari
et nōzi p aliū mō^o q; s sit hitū qd ē op^o huile
Scendū g^o fm ipm qd op^o huile oppō op^o libe
rali quoz vtrūq; in q; huiōi pēfari d; maxi
me ex p^orio et pmo fine ita qd rōe p^ori et p^ori
finis nō qdē finis accidētāl^o quē o^ostituit iten
tio agētis s; essēciāl^o quē p^ori p^ori resp^o q; ē
expte sua iudicari d; op^o huile simp^o vl^o libe
rale et rōe finis p^ori q; o^ostituit inten^o agētis
debet fōrl^o iudicari op^o huile l^o libeale p^ori p^ori
ad agentē. vt enī vult p^ori. 4. ethi. c. 2. si qd
luxuriatur vt lucrē auar^o. si aut vt delectet
luxuriōs videb^t. **C**ertū ē at qd corp^o d; huil^o
aie sūdi. et aia dñi sedē sic libera. illa g^o opa

que tamq; finē p^ori et p^ori resp^o dñt epa
le bo^o corpis ipi^o opātis sē huilia. eē si māl^o
essent spūalia. vñ si quis in corde suo mediet
aliqd sciale ordinatū vt ad p^ori et p^ori
finē ad tpale lucrū i^o op^o ē magis huile q; li
berale. **S**ilr si qd aliqd op^o faciat qd ē māl^o
huile et i^o ordinet vt ad finē p^ori et p^ori
ad bo^o spūale ipi^o aie magis ē libeale q; hu
le saltē p^ori p^ori ad agentē vt scribē aliqd nō
p^ori tpale lucrū s; p^ori edificatiōis aia; et p^ori
dñi cultū qd o^ofirmari p^ori eē. de ferijs o^oquest^o
et de sta. mo. cū ad monastium. **C**um g^o sit
vacandū in dñis ab oī ope cōrli ordinato sic
ad p^ori et p^ori finē ad tpale bo^o p^ori cor
poris vacandū ē ill^o dieb; ab oī ope qd māl^o et
finaliter et fōrl^o ē huile simp^o et p^ori p^ori ad
agentē. ab operib; aut que sūt māl^o libera et
formaliē huilia vt cū aduocat^o studet et cogi
tat de hys qd cras vult p^ori lucrū tpale
et rusti^o de aratione tē sue q; i crastina die
vult arare nō ita astigie hō abstinē in die
bus p^ori sic ab operib; que māl^o et fōrl^o
sūt huilia. qd faali^o ē abstinē ab hys q; ab ill^o
vn^o p^ori tales actus nō peccat hō mōrl^o n^c p^ori
excludat vaca^o illa q; nccō d; cultui dñi
Ab opib; aut que sūt huilia māl^o et nō for
maliē p^ori p^ori ad agentē non tenet hō nccō
cessare i dñis. vñ ff. de ferijs dñis dic^o lex ea
que ad militare disciplinā panēt eā feriāt^o
dieb; pagēda vt addit appat^o. et sic stolare
legere et scribē p^ori. **E**t rō ē quia talia opa
quantū ad suū finē p^ori et p^ori sūt libera
lia. h^c rich. **C**irca 4°. qd est vt^o laborare in
alijs dieb; sit i pcepto sic req^oscē i die septio
scendū pmo qd triplex est labor. s. debet^o o^osc^o
et phib^o. **D**ebitus ē duplex vn^o excludens
ocum aie iūmicū et ad hūc tenent omīs. qd
omīs tenent se exercē i aliquo vili rōne cui^o
excludant a se tēptatiōis i^ossum fm i^o ecē.
32. mitte illū i opatiōis ne vacet. mltam enī
maliciā docuit o^oscitas. **A**li^o ē introducens
fructū et ille ē triplex vn^o platoz de cura sū
ditoy de q. 1. thy. 4. qd hñ p^ori p^ori dupli. ho
digni hēant maxi qd labo. i vbo docēn. **A**li^o
actioz et h^c eā tpalia vt hēant vñ viuant
et alijs sūueniāt. de qeph. 2. mag^o at laborez
hō op^o adq; māl^o qd bo^o ē vt hēat vñ tribuat
nccōitē paciēti. et adhūc tenent fortes corpe
nec cogant vñ o^oscē de hōis qd debent alijs
Aut eā spūalia vt ē labor p^ori et p^ori et p^ori
rā sacra mīstrāciū. et sic cū ap^o dix^o. 1. coy.
3. ego plātui tē. sūdiōt vn^o qd q; p^ori mcedē
aca. fm suū la. 3° ē o^otemplatiōz mōq; et si q;
estat mens astreptu mūdī tñ i vigilat solli
atando deo placendi et alijs grām ipetrandi
et sic dic^o spōsa. **C**an. 2. ego dormio et cor me
um vigi^o. **M**um i dormitione ē quies s; i vi
gilia labor. de hys laborib; dñ sapie 3. bonoz
laborū glōs^o ē fruct^o. **E**t p^ori laborib; labo
rātes viuē possunt de eā. qd p^ori illis a qbus

pri.

acapiunt valit laborat. **C**oncessio labor est huius
modi circa occupationes equalium ut habeant vi-
uant et per equalia acquirant eterna ecclesiae. 1.
cognovimus quod in eis esset labor et afflictio spiritus
prohibitus est labor curiositatis et cupiditatis
ut qui exanguit spiritualiter querebant in deo de quo
iher. 9. ut inique agerent laboraverunt.

De feriis

XXIII

Postea cum non tamen vacando sit in diebus
dominis sicut in aliis aliis festis que per
ecclesiam indicuntur id ad maiorem instructionem
considerandum est hic de feriis et primo vnde dicantur
et qualiter distinguantur. 2. quoniam festa et alii dies
mapiantur et finiantur. 3. quoniam in eis agi possit et
quod non secundum iura. **S**ciendum igitur quod ferie dicuntur quasi
foerie quia prestant vacationem ab hijs que agi so-
lent in foro. vel dicuntur ferie quasi festivitates. **F**eriae
alii sunt temporales ut que dantur per fructibus colligendis
dis et sunt duorum mensium quorum vnde datur gratia
messium alii gratia vindemiarum et hee ferie secundum
diversas regiones antiquas et tardius indicuntur et id
a presbiteris papianis. ex. e. presbiteros et in hijs non
debent fieri processus iudiciali. non ex consensu pauperum
ex. e. sequens. et dicit ibidem hosti. quod in omni terra de-
bent dari ferie presbiteribus etiam si non crederent ibi
ammona quia homines habent sibi consilium de grano aliquo
tempe pueri. s. per vindemias non dantur nisi
ubi sunt vinee vel saltem ubi est consilium usus vini.
Alie sunt repentine. s. quas princeps seu imperator
inducit vel pro victoria. vel quia duxit uxorem
vel quia filius est natus. Et si alii induxit care-
bunt nomine et per omnes effectus. e. a nullo. et dicuntur
repentine quia non sunt certe per modo repente indicuntur.
Alie ferie sunt solennes seu festivitates de quibus prius
hic intendimus. hee autem ferie festivitates sunt papue
festivitates periculum anni. s. natiuitas domini. sancti
stephani. sancti iohannis euangeliste. sanctorum in octava. sancti filii
nostri. eccumatio domini. ephraim. purificatio sancte ma-
rie. pascha cum tota ebdomada sua. Rogationes tribus
diebus isti tamen tres dies non observantur de consuetu-
dine quoniam ad materialis laboris. **A**scensio domini. di-
es pentecostes. s. ipsa dies cum duobus diebus se. sancta
iohannis baptista. xij. apostolorum. et maxime petri et pauli.
sancti laurentii. assumptionis beate marie. nati-
tas eius. et omnia festa eodem modo ut dicitur ex. e. con-
questus. dedicata sancti michaelis. et hec omnia perban-
tur de octava. di. 3. pernuanciando dedicata. c. lib. oratorij.
festivitates omnium sanctorum. sancti martini. et ille festi-
vitates quas episcopi singuli in suis episcopatibus vel ecclesijs
cum populo laudaverunt que sunt non generaliter omnibus sed
tamen vicinis circumstantibus indicende. quod tamen intel-
ligi debet de sanctis canonizatis auctoritate ecclesie romane
quia episcopus per se non posset aliquem sanctum canonizare
ex. de reliq. c. 1. Reliquae vero festivitates per an-
num cogi non debent ad feriandum nisi prohiberi ut
in c. pernuanciando. **I**tem statuit eusebius papa
festum iuventutis sancte crucis solenniter celebrari
de octava. di. 3. crucis festum etiam exaltationis crucis
celebrari debet. De antiqua ratione vero non fit ibi me-
tio cum tamen sit celebre festum quia forte tempe

illi? scilicet non erat illa solemnitas instituta
Non hoc non quod ex. de feriis. quoniam dicitur quod festivitas
sancte trinitatis secundum diversam consuetudinem regio-
num a quibusdam observatur in octava pentecostes et ab alijs
in dominica prima ante adventum domini celebrari. Et
ecclesia quidem romana in usu non habet ut huiusmodi ce-
lebraret spiritualiter festivitates cum suis gloriis diebus. **G**la-
pfi et filii et spiritus sanctus et consilia dicantur ad laudem
panthea trinitatis. **P**er plures ecclesias papie quod
festum corporis christi feria quinta post octavam pentecostes an-
nuari solenniter celebratur et per omnes ecclesias faciat
solenniter celebrari et omnibus diebus penitentibus et co-
fessis qui matutinis eisdem festis in ecclesia in qua
idem festum fiet vel missae vel primis l. scolis ves-
peris interfuerint. per quilibet horarum c. dies qui vero
per me tunc sexte none et plenitudo per quilibet horarum
x. qui vero per octavas eiusdem festi matutinis missae
vesperis et precibus horis interfuerint c. dies per octavas
diebus singulis de iniunctis prius relaxantur. **A**. s. f.
li. hoc est in clemente. de reliq. si dominum. **C**irca
secundum sciendum quod dies inapert et finit diversis typis et
horis secundum diversitatem eorum de quibus agitur. **N**on fe-
riandum enim regulariter inapert in vespera precedenti
et finit in se. vespera ex. e. omnis. mian tamen et fi-
nis festorum considerari debet secundum qualitates eorum et di-
versam consuetudinem regionum. et sic magnitudo fes-
torum exigit celebrari. sic ut ea debet prius iape
et tardius terminari ex. e. quoniam. **Q**uo vero ad ordi-
nandum inapert dies in vespera et finit in mane
sequenti videtur di. 14. quod a presbiteris. **Q**uo ad indican-
dum autem inapert in solis ortu et finit in occasu
su cum. s. iudex iam per tribunali non potest honeste se-
dere. ut ex. e. de offi. dele. consuluit. **Q**uo ad
soluendum vero inapert in medietate noctis vnde et
finit in medietate noctis alii? ut di. e. more
romano. **Q**uo ad treugas faciendas inapert
in solis ortu et finit in occasu ut ex. de pace et
treu. c. 1. **Q**uo ad ieiunandum vero sexta feria
inapert per cenam die iouis et finit in mane
sabbati. et idem est de ieiunijs alijs ut de ose.
di. 2. de esu. h. c. g. **C**irca 3. sciendum quod in di-
ebus festivis debent homines vacare ymnis psal-
mis et canticis spiritualibus de ose. di. 3. ieiunia.
Item predicandi et vacandi et regulari discipli-
ne sicut et religiosi regulari observantur tunc magis
quoniam in diebus alijs ex. de vi. et ho. de. ca. decorum
et de sta. mo. cum ad monasterium. et de feriis licet.
Ut autem istis homines melius possint vacare debet
ut dicitur est s. abstinere ab omni humili opere. ut a me-
chanicis agricultur et ab alijs secularibus negocijs
sicut in canticis placatis suis. iudicis sacramentis
nisi causa facere pacis ex. e. omnis et de ose. di. 3.
rogationes. et. 14. q. 2. c. 1. et. 2. **V**nde non sinit
lata nisi iudiciali processu sanctis in festis ob dei re-
verentiam faciendis etiam si presens ostendat non ne-
cessitas cogat. ut si res esset tunc pericula l. pie-
tas suadeat. ut si sit causa debili vel miserabi-
lium personarum ut dicitur bene. et hoc in diebus expressis
ex. e. sequens. et exprimuntur ibi omnia festa s. octava
et septem dies dominice passionis. non tamen ponantur ibi

tres dies rogationū. **Q**uod autē dī eē. e. omīs. q. sacra p̄stare nō de xent m dieb. huiōi n̄ p. pace vl' aliena nēitate. vt fm bñ. p. fide pro obia p. fama eē. de elec. significasti. dicit host. ibidē i glo. q. hoc est si sit honestū nō tñ nēitū vñ gñalr. nō fuaē. **I**te nō de xent m festis flectē genua n̄ m tēbus caib. vñ ē cū epī cōsecra. vl' clīcoz ordina. celebraē. **T**unc enī cōsecrās t. p̄secratus tñ genua flectē p̄nt. f. q. modus p̄secratis requirit. **S**cōdus ē cū ex deuotione aliquis m secto genua flectit eē. e. qm̄. 3. ē cū ex deuotione flectit q̄s m eleuatiōe corpis xpi. q. eē de p̄secratiōe obfuaē h̄c ray. possunt aut oībus dieb. feriatis agi ea q. sūt volūtate iurisdicōis vt adoptio em̄. apatio. excoīca. absolu. vbi nō req̄rit cē cogitāz. puta m crimib. notorijs t. māmīssio. C. e. actus. f. m hys. **I**te ea que fieri nēitas vt. get vl' pietas suad. vt eē. e. cōquest. vtget aut fieri nēitas agcultura. p̄statiōz vt cū mltitudo p̄stū imngit. ēre fossurā. mūdaz. tiōz vinear. q. itelligi d. cū h̄c ita fieri n̄ p̄nt m alijs dieb. ne occōne mōmū peat omōdis tas excessa. p̄uifiōe celesti vt. C. e. oēs. h̄c gof. **V**nō fm rod. si iacētib. segetib. i agris aut fenis i pratis tempestas im̄eat aut pluuia que corrūpet aut deficiet mltū talia a solo sepata dñi illaz rex p̄nt idēpitati sue p̄canē. **C**arnifices eē et pincerne qui i festis p̄parant ea que omēde debent m crastino i m̄cato vl' i stationib. suis. et ceti qui p̄parant victualia i festis si nō potuerit i die p̄cedēti omode p̄parare sū p̄clō refuare mōzliē n̄ peccāt. **P**ro quāta aut nēitate liceat m festis opari pot. est limitand. ad arbitriū boi vñ q. ad aliquā doctiam gñalē. **N**on ē eē dicend. q. p̄t modicum op. hō mōzliē peccet. f. quātū op. hō sine p̄cō facē possit ē recend. ad arbit. boni vñ h̄c rod. **I**tem nō. fm ray. q. ecclia. i. ep̄c loci vl' si comode nō p̄t ep̄c adiri p̄bz simplex discretus indulgē p̄t illis q. iustū h̄nt bellū et artanē magna nēitate q. p̄nt arare. fruct. colligē. fossata facē t. alia h̄b. i dieb. dñias et alijs festis p̄t p̄clm̄ hostiū p̄ter q. m maiorib. festis t. tūc eē si maior nēitas appareat ad victū nēitū acq̄rend. ita tñ vt de illis studeāt p̄posse largiores elas erogare 23. q. 8. si nlla eē. e. lic. h̄c ray. **E**t addit rod. q. possit nēitas eē tanta. et tam notoria q. aucte p̄pria possent facē talia. h̄c rod. **I**tem vtget nēitas fieri q̄des latronū t. maxie ysauroz p. qd mltōz salus p̄curaē vt. C. e. puindarū. **I**tem vtget nēitas applari. vñ q̄libz tpe ap̄pellat vt. C. e. l. 1. **I**n exercēda aut applone filis ē obfuaēda feriay solēniū et repēmārū quia i neutris appellat. exercet vt. C. e. l. 1. tñ non oputant omīs dies vt. C. de appel. l. 2. f. illud. pietas uo suadz dari tutores t. curatores pupillis et alijs misabilib. p̄sois vt. ff. e. l. 1. f. exapiūē. **S**uadz eē disciplinā p̄larē

et filr scolasticā et clericalē vt. ff. e. viuus. **S**uadent eē penencia ad pacē et p̄cordiaz vt. C. e. l. fi. **S**ciend. eē q. i temporib. hys i q̄bus agi nō p̄t si tñ actio sit p̄tara. eaten. p̄ced. vt litis p̄testa. vl' excoītoī ouen. fiat vt i. d. f. exapiūē. **I**n duob. at mensib. q. grada fructū cocedunt agi p̄t ex p̄sensu p̄tū. qd q. dem nō p̄angit i ferijs statutis ob honore dei p̄napis vl' auitatis vt ff. e. si feriatis t. eē. e. c. fi. m fi. h̄c gof. **S**i nūq. i festis laborari p̄t ad opus pauperū. puta agros eoz arando l. quadrigādo vl' alio. **M**isē eōd. q. sic. si h̄c fiat pure p̄t. dñmō nō sit a p̄latis p̄hibiti et p̄suetudini loci p̄rium ita tñ q. nō p. diem totam n̄ vsq. ad fatigatiōz magnā. n̄ eē. p̄pter hoc obmittat audire missā. **C**um hys cōuenit rich. vt. exp̄cis t. rod. **N**ūq. mōzlr. peccant q. ad m̄cata vadūt q. i dñica vl' alijs festis maxie p̄pauis sūt. **R**od. fm rod. si quis faciat h̄c aln̄ p. sua nēitate nō p̄suetudinarie non peccat mōzlr. si aut ducat i p̄suetudinē aut hoc facit ex imp̄ba cupiditate lucrandi vt faciūt m̄catores q. p̄t frequentanda m̄cata et nūdinas vix aut nūq. ecclia s. itrant mōz. liter peccant. m̄cata tñ q. sūt de victualib. cōpetentib. ip̄is festis nō sūt illicita aut facile p̄hibenda. dñ tñ p̄t h̄c nō dimittat audire dñia officia. **Q**uid de ill. q. i vigilijs festozū feriandoz mittunt equos vl' alia ad ferenda nēcia i die festo. **R**od. q. si ea que afferūt sint nēcia ad diem festi ita q. sine eis non possent ip̄m comode trāfire n̄ ante sup. hys habēdis sibi poterant p̄uide p̄nt excusari p. nēcitatem. al. nō maxie si faciūt hoc i festo vt hēant sua vehicla t. alia ad cotidia na opa exercenda. p. huiōi enī nēcitātē sūt excusabiles vectores meratū et vinoz ad loca remota. cū sine graui mōmodo nō possent i festis vacare ab eundo t. quadrigādo. **Q**uid de illis qui a dñis suis opari cogunt m festis. **R**od. q. si faciunt h̄c iusto metu induci vident. posse excusari. qui uo debēt dñis suis vecturā bladoz et afferūt dieb. feriandis vt dieb. alijs vacare p̄p̄is laborib. liber. pos. sine nō sūt excusabiles n̄ forte ad h̄c arta necessitas eos cogat. **Q**uid de scolariis. **R**od. q. nō licet eis dieb. feriatis aliq. grande de quāto m quātū trāsscribē. lectiones tñ suas quas sine sc̄p̄a nō possent memorie cōmendere vl' fmoēs quos stilo vl' plūbo notant possunt scribē t. eē lectiones libroz quos audiūt emendare. **Q**uid de barbaris et m̄nutoribus vl' vectorib. p̄gnorū m suis vehiculis aut uimētis aut de fratorib. equoz. **R**od. q. cred. eos excusari posse si faciunt h̄c p̄nt p̄t nēitates eoz q̄bus operas huiōi faciūt. **S**i uo tñ faciūt p̄nt p̄t q̄stū aut imp̄ba cupiditātē n̄ debēt excusari. **I**lli aut q. faciūt i huiōi festis barbā sibi radi a. equos ferrari sūt excusabiles si sup. hys nō

.pa.

poterūt. itea sibi omode puidē. Quid de via
toribz et cursoribz. Rndz roō. q. sū h. faciāt
p. pecūia siue nō. nō audet eos otemptare
Maxie cū fm legem ocessum fuit ire i sabbō
licet nō vlē mille passus qd iter sabbī ap
pellaē acē. Quid de molēdinis ad ventū
vl ad aquā. R. roō. q. cū officiū huiōi mo
lendinoz expleri possit sū magna opa hoīs
credit suandā osuetudinē eē regionis nō p
hibita a platīs cca fiatōz a talibz in festis
feriandis de molēdinis autē q. trahunt p iur
mēta credē q. equi qstē debent diebz feriādis
siue celebrandis cum fm legē nō tñ hoīs s
eā uūta sabbō sint vacare iussa. exo. 20.

De q̄to p̄cepto q̄ ē de pentibz honorandis x̄m

Onssequē considerandū ē de 2° p̄cepto.
qd̄ pont̄ exo. 20. sic honora p̄ez tuū et
m̄ez tuā ut sis longeu⁹ s̄ t̄raz. deu.
vero q. d̄ sic. honora pa. et ma. et sic p̄cept
tibi dñs ut longo tēpe uiuas. et bñ sit ē. hic
ergo p̄mo considerandū est de huiōi p̄cepti iussioe
scdō de p̄missiois additōne. 3° de hui⁹ p̄cepti
obligatōe. Circa p̄mū q̄runt pla. s. quis d̄
pater et n̄r in hoc p̄cepto. Ix̄ p̄ d̄ m̄t̄pl̄r
sc̄z catione ut d̄. et eta te deu. 33. nōne ip̄e est
pater tuus q̄ possedit fecit et c̄auit te. platōe
ut plat. ut ibid. Iroga. pa. tu. et an. ē t̄.
et p̄pagatōe fm carnē. Q. m̄ibz hys moīs
p̄ hic acapi p̄. P̄ceptū enī i^o p̄ intelligi
trip̄l̄. p̄mo fm qd̄ d̄ ē a lege nē. fo fm q̄ ē
legis scripte a deo inspirate. 3° fm q̄ acapiē
fm allegoriā im̄p̄rie. p̄mo mō intelligiē p̄
carnalis. nācā enī nō nouit n̄ p̄m carnalē
que ē p̄ i^o ē nē. Scdō intelligiē p̄ sp̄ualis.
lex enī sc̄pta ip̄utat p̄ez nō tñ illū q̄ ē p̄
inelle nē s̄ eam illū q̄ ē p̄ p̄missum mē
grē. fm i^o 1. cor. 2. in x̄po ihu p̄ euāgliū ego
vos genui. 3° mō ē d̄. Dicendū est q̄ hic
p̄rie et p̄ se honozari p̄ap̄ hō qui ē p̄ mē
nācā vl̄ mē grē. vñ s̄ i^o deu. 4. honora p̄ez
s. carnalē l̄ sp̄ualē. Allegorizē tñ et im̄p̄
deus. vñ glo. alia ibidē d̄ et ec̄iam. et silr
p̄ acc̄is. sic enī i dilecōe p̄x̄ intelligiē amor d̄
sic in honore patris intelligiē honoz d̄ a quo
oīs pat̄mitas in celo et in t̄ra noīaē. p̄p̄e aut
et p̄ se honozari p̄ap̄ d̄ in p̄mo p̄cepto. Ix̄
alx. de an. In q̄ s̄sistit honoz iste. Ix̄ i duobz
sc̄z in reuēciā et sustentatiōe ut d̄ glo s̄ i^o
eph. 6. honora p̄m t̄c. reuēciā s̄sistit i t̄bz
sc̄z i affcū amēdo p̄is offensā ex amore. leui.
19. vnusquisqz p̄ez et m̄ez timeat. In effcū
s. obediēdo. eph. 4. filioli obedite p̄tibz v̄ris
in signo. s. assurgēdo et huiōi sic sumiē honoz
Ro. 13. ē honozē. honozē v̄ez p̄ glo. Sustēta^o
ec̄ā s̄sistit i t̄bz. s. in sola^o v̄boz. I^o nemo
p̄m asp̄is v̄bis ledat h̄c filij loq̄tur qd̄ p̄
tes delectat audire. in huiōi op̄m. ec̄. 3. q̄ t̄
met dñm honozabit parentes et q̄i dñs s̄
uiet hys qui se genuit. In ope et fmone. in
exhibitiōe nēciōz. vñ eph. 6. honora p̄ez t̄c

glo. honozare p̄m ē ei reuēciā exhibē et ne
cessaria m̄strare. et hoc mō expo^o dñs h̄c p̄cep
tum. Ro. 14. Debet aut v̄eqz honoz p̄oc̄is. s.
reuēciā et sustentatiōis tam p̄i carnali. qz
sp̄uali. qua enī v̄eqz ē p̄i^o iō debet v̄triqz re
uēciā. q̄a ec̄ v̄eqz indiget iō v̄eqz debet sustē
tatio. I^o i p̄e carnali ē sp̄alis rō reuēciā. rō
ghatiōis. ec̄. A. mēnto qm̄ n̄ p̄ illos nō fuis
ses. et in p̄e sp̄uali p̄eminētiā s̄blimitatis.
Ro. 13. oīs aīa potestatiō s̄blimioribz sub
dita sit. Itē in p̄e carnali est sp̄alis rō sustē
tatiōis rō educatiōis ec̄. A. reēbue illis qm̄
et illi tibi. In p̄e d̄o sp̄uali dispēsa^o i struc
tioniōis. Gal. 6. cōmūcet aut is q̄ catheziat
v̄bo ei q̄ se catheziat i oībz bonis h̄c alex. an.
Potest ec̄ d̄ia qd̄ p̄n̄tibz iōz. h̄di debet honoz
reuēciā. s̄ sustentā^o et alia debent eis rōe alie^o
accidentis. s. rōe indigentie vl̄ alie^o huiōi et
quia qd̄ est p̄ se ē p̄us eo qd̄ ē p̄ acc̄is iō sp̄i
liter p̄ap̄ honozā^o parentū i qua sic inq̄dam
p̄napali mandari itelligiē et sustentā^o et quic
quid a^o parētibz debet h̄c t̄zo. Nō ec̄ā fm t̄zo.
q̄ in p̄cepto isto itelligiē mandari quicqz p̄i
net ad reddendū debitū cuiqzqz p̄sōe sic h̄ariū
includi i p̄napali. Nō ec̄ fm alex. an. q̄ fm
p̄riam rōnez nō p̄ap̄itur hic n̄ honoz ei^o qd̄
p̄ d̄ia p̄p̄e p̄ vl̄ m̄. i. p̄i^o p̄ ghatiōis. s. car
nalē l̄ sp̄ualē. i. p̄is carnalē l̄ sp̄ualē. s. platī
fm cōez tñ rōz p̄ reduci ad hoc p̄ceptū honoz
senis qui d̄ p̄ etate sic d̄. Tyē. seniozem
ne inēp̄at̄is s̄ obsec̄ ut p̄m et honoz regis
qui p̄ d̄ m̄ia. ec̄. A. in iudicādo esto pu. m̄i
cors ut p̄. et honoz soqz fm q̄ sup̄ior estimat
et honoz cuiqz p̄sone alij exhibendū. Cui^o v̄
tutis ē acc̄^o honozare p̄m. Ix̄ q̄ ē actus c̄
dam v̄tutis sp̄alis q̄ pietas d̄. et a tullio ps
iusticiē pont̄. ut i fra in fo li. tangiē. Cum ei
ad rōz iusticiē pertineat q̄ debitū alij reddat
vbi inueniē sp̄al̄ ratio debiti alicui p̄sone ibi
est v̄tus sp̄alis otena s̄ iusticiā. debet aut ali
quid alicui sp̄aliē quia ē p̄i^o p̄ducens et gu
bernans in esse h̄c aut p̄i^o pietas respiciat in
quātū pentibz et p̄rie et hys q̄ ad hoc ordina
tur officiū et cultū impendit et sic patz q̄ pie
tas ē v̄tus sp̄alis ad iusticiā rōuabil̄ et q̄ ad
eam p̄inet honozem p̄n̄tibz exhibē. Nota q̄
tulli^o d̄ia q̄ h̄c v̄tus sc̄z pietas exhibet p̄i
bus et patē officiū et cultū. ut officiū referat
ad obsequium. cultus uō ad reuēciā et honozē
quia ut au^o d̄icit iō. de ciuitate d̄i colere d̄
cū h̄oies quos honozificatiōe l̄ recordatiōe
vl̄ p̄n̄cia frequētam^o. et qd̄ in cultu parentū
itelligiē cultus oīm s̄ sanḡneoz qui sic d̄icū
tur quia ex eodem patre p̄cesserūt ut patz p̄
pl̄m. s. ethi. In cultu uō patē itelligiē cal
tus v̄tutū et oīm p̄rie amicōz. et ideo ad hos
p̄napaliē pietas se extendit. Sic g^o cultus
et offm̄ ut d̄ic tullī^o debet oībz s̄ agne iūctis
et p̄rie beniuol. n̄ tñ eq̄ oībz s̄ p̄ap̄ue pentibz
Alijs at fm p̄p̄. 13 facultatē et decēciā p̄sō. 12.

Ad hoc item nota qd sic dicit au⁹. 10. de ci. da
more vulgi. nome pietatis ea i opibz mte
freqntat qd id arbitroz enuisse quia h^c p^r
pue fieri dens mandat ea q sibi p sacrificijs
placē testat ex q ea s⁹ s⁹uetudie scm est vt ipe
de⁹ pms dicat. **S**3 quare nō ē datū pcep⁹ de
honore filioz t alioz hoī⁹ sic de honore pntū
Ih^c rō nālis nō statim dicit q aliqd sit pro
alio facendū n cū hō aliqd d⁹ debitū aut filij
ad p^rem ē maxie manifestū. et id non p^r sub
aliquo pcepto decalogi vt aliqd bñ fi⁹ vl ob
sequiū alicui n pntū ipendat. pntes aut nō
vident eē filijs debitores. p^r aliq bñficia ab
eis recepta. s³ pot⁹ e⁹ filij qē ad p^ris et p^res
amant filios vt aliqd ipoz. vt d^r s. ethi. vñ
eisdem rōnibz nō ponunt aliq pcepta pntēda
ad amorē filioz qbus n ponunt aliqua pcep
ta ordinata hoīem ad se ipm. **Q**uare mē
pcepta scde tabule pmo p^r pcep⁹ de pntibz
honorand. Ih^c q h^c est rōe pñapij cui⁹ honoz
papiē. vñ sic in ordie ad deū pñm pceptū est
de honore pñapij qd ē de i pma tabula ita
in ordie ad pxi⁹ pñm pcep⁹ ē de honore pñ
apij qd ē homo i scda tabula. vñ sic dicit hu
de scō vic. vtrobiqz pñapij digtas honozat
Circa 2⁹ q^runtē pla. s. quare magis pmititē
pñm i pmo pcepto t i 2⁹ q^r i alijs pceptis
Ih^c hoīes vt i plibz ad valitatē aliqz ordinat
suos actus et id in illis pceptis oportuit p
missiōz addē pñm ex qbus nlla videbat vti
litas sequi l aliqua utilitas ipediri quia uo
parentes iam sūt i recedēdo nō expectat vti
litas de eis. et id hūc pcepto addē pmissio
Silt^r et pcepto pmo de phibitōe ydolatrie qā
p hoc videbat apparēs utilitas ipediri quā ho
mies credūt se p pactū cū demoibz mitū cō
sequi posse. **Q**uare longeuitas pmititē pro
parentū honore Ih^c q cōgruū est vt ei qui g^r
tus ē bñfi⁹ bñfi⁹ s⁹ueē. ingratas aut bñfi⁹
pñari mētur. bñfi⁹ at vite cōrl^r p^r deū a pñ
tibus hēmus. et id pñtes honorans q bñfi⁹
gratus mereē in vita s⁹uari. q uo nō hono
rat tamqz i⁹gratus mereē vita pñari. quia uo
longeuitas nō allicet n cū pspitate esset id
deū. qd exodū explanat longeuitatē pmissā
in exo. iūctā habē pspitatē dēmiat addēs t
bñ sit tibi fm alex. quia uo bona vl mala
pñtia nō cadūt sū mīto vl dēmito. n mqz
ordmanē ad fūcam remuatiōz. id qñqz fm
occltam rōnem dīnoy iudiciōz q maxie re
munerāz fūcam respiciūt aliq filij puta mē
parentes cā⁹ decedūt aliq uo impij in eos
diuit⁹ viuūt fm tho. **C**irca 3⁹ qd est de obli
gatiōe hui⁹ pcepti q^runtē pla. s. i quibz teneē
filij pñi obedire Ih^c fm g^rous supioritatis
est modus obediōis. quia vt d^r Ro. 13. oīs
pñs a deo ē. et oīs aīa pñtibz sūlimioribz
subdita sit. ē aut supioritas sūstituta i spūa
libus t epalibz. et i epalibz dup^r. s. qz⁹ ad re
gūnen rei publice et pprie failie. pmo⁹ pēst p

latus spūal. 2⁹ platus sclaris. 3⁹ pñ carnal.
Sicut g⁹ dēmiat obia plati spūal i spūalibz
et plati sclaris i epalibz rei publice. sic obe
diēda pñs i dispōe rei failiaris. et fm h^c p^r
dīa q filij pñs failias teneē obedire pñi i oīs
bus pñabilr pñētibz ad nēcitātē l utilita
tem rei failiaris sic itelligi d^r i⁹ ad col. 3. filij
obedite pñtibz vñs i oīs. et filij mō itelligi
debent auctes sñles. **Q**uod aut d^r deu. 21. si
genūt hō filiū s⁹umacē q nō audiat pñs et
mñs impiū lapidibz obruet eū oīs pñs.
quō d^r itelligi oñd^r in se. aucte vbi d^r. mōi
ta pñs audire s⁹tempnēs et cōmessatiōibus
vacans atqz luxurie. vñ s⁹tempt⁹ correpitiōis
est pñm t malicia s⁹uersatiōis q nō corrigē
p monita pñs. vñ patet q filij teneē obire
patri in disciplina bonoz morū qd itelligi
debet de nēcijs ad salm. h^c alex. an. **N**ō g⁹
q filij qz dū utiē bonis pñs d^r ei obedire in
exēcūtiōe actūū vñs oīz sū salubriū i dis
pensatiōe epaliū et sūmissiōe obsequiozū.
qñ eē viuūt seorsū a pñe. vñ d^r fm ei⁹ ipertū
et si expē^r sūmissare obsequiū. si tñ pñ aliqd
papiat qd sit s⁹tra salutē pfectū nō est ei obe
diendū fm i⁹ luce 12. qui nō odit pñm. s. tē
vñ honoz sit exhibendū ex h^c pcepto malo
plato t vñ q nō. quia i. thy. 4. q bñ pñt tē
glo. vt ei spūalr obediant t extiora exhibeat
sed ille honoz nō dēmiat n bñ pñden a g⁹ tē
cōtra ibid alia glo. **I**lle duplex honoz exhi
bendus est oīs pñs. s³ maxie hys qui labo
rant vbo et docēna. Ih^c fm alex. an. malo p
lato honoz debet qz dū ab ecclia tolerat. et li
cet male pñdeat hñi d^r vt bñ pñdens qñqz
ab ecclia deponat. vñ nō debet debita ei sōtra
hi a sūditis t gñalr ē dicendū q infiorū nō ē
iudicare de epīs. **V**t. s. bñ opent. **R**o. 12.
tu qñ es qui iudicas alienū. s³ tñ eos dñs iu
dicat. ysa. 3. stat ad iudicand dñs. et sequit
vbum ad platos. vos depasti estis vñā mē
ra. pa. ē i do. vñ. h^c alex. an. **V**t⁹ filij ac
cusans pñz bēdīcā soluat h^c pcep⁹. Ih^c bēdī
cus aut sibi tñ obfuit vt qñ bēdis ē occulta
aut eē alios pñua docēna corrūpt. et h^c 2⁹ mō
teneē filij accusare pñm. s³ pmo mō nō teneē
Ratio hui⁹ ē quia honozē pñs celestis teneē
pñferre honozī pñs carnal. vñ pñ carnal qui
dehonozat pñm celestē nō ē sustentandū. vñ
in tali cāū tenz i⁹ euanglicā. qui honozat pa
trem aut ma. plus qz me nō ē me dign⁹ et i
deū. in laudē leui. d^r q dicūt pñi t mñi nestio
vos. h^c alex. an. **V**t⁹ occasiōe religiōis sint
pñmittenda pietatis offīcia i pñtes. Ih^c reli
giō et pietas sūt due vñtes nlla aut vñs
ali vñat s⁹pugnat. qā fm plm i pñcamētū
bo⁹ nō ē bono sñū. vñ nō pñ eē q pietas et
religiō se mutuo ipediāt ad pietatē aut pñ
net exhibē pñtibz off. n et caltū fm debitū
mod. nō ē at debi⁹ modus vt homo plus in
tendat ad colendū pñz qz deū. s³ vt dīc amb⁹.

Pri.

sup luē. nēcitudinē gñis dñe religiōis pie-
tas anferē. Si g^o cult^o pñtū a cultu dei nos
abstrahēt iam cultui pietatis pñtū insistē eēt
cōtra deū. idē i tali caū pñmittēda sūt pietatē
officiā i pñtes. pñtē religiōis dñi cultū. **P**ñ
in h^c caū dñe iō^o in epla ad el yodorū. si pñ in
liminē iaceat. si mñ vbera qbus te lactauit
onōat p calcatū pge prēz p calcatū pge mñz
et sicis oclis ad vexillū cruce euola. sūmum
gen^o pietatis ē in hac re eē crudelē. Sic etiā
dñs dñe lu. 12. si qñs veit ad me et nō odit tē.
Si uō exhibendo pñtib^o obsequia debita non
abstrahēt quis a cultu dñi h^c iam ad pie-
tatē pñneb^t et sic nō opteb^t pñtē religiōis deserē
pietate. et i h^c caū dñe 14. 19. darg^t phzoz
q religiōis intuitu. honozē pñtib^o debita sū-
trahē docebant. Et sic patz q si pñtib^o nris
carnalia obsequia nra sint nēcia vt sū hys
sustentari nō possunt. n^c nos ad ad oera deū
inducant eos intuitu religiōis deserere non
debent. **S**i autē sine pñtō eoz obsequijs vaca-
re nō possum^o vl^t eē sū obsequio nro sustentari
possunt licz eoz obsequia obmittē vt ampli^o re-
ligiōi vacem^o. de h^c li. 2. ti. 69. 3. c. **Q**uid de
religiōis in h^c caū ē dicen^o. **R**e alr et alr est
de ostiuto i secl^o et de pñfesso i religiōe. pñm^o
enī pñtes hz q sine eo sustentari nō possunt. n^c
debet eis relictis intrare quia trā sūderet pñcep^o
de honozatiōe pñtū licz qdam dicāt q eē i h^c
caū licet posset eos deserē deo pñmittēdo curā
eozū sū si quis rēe pñderet h^c eēt temptare deū
cum hñs ex hūano pñficio qd ageret pñficio sub
spe dñi auxiliū pñtes exponēt. **S**i uō sine
eo pñtes vitā possent trā sūgē licet sibi pñ-
tib^o relictis religionē intrare quia filij non
tenent ad sustentatiōz pñtū n^c in nēcitate vt
dictū est. licz inquā eis mñre eē qd pñhibitiōz
parentū. quia quilibz i genu^o ē liber qz^o ad pñ-
tencia ad dñfpositiōz sui status. pñfetur i hñs
que sūt obsequij dñi magis est obtemperand^o
pñi spūali vt viuiam^o qz pñtib^o carnis heb^o.
12. vñ dñe vt legiē. **R**e. 8. et luce. 9. repñhend^t
disciplinā qui statū nolebat eū sequi intuitu se
pulture pñs. potat enī p alios sepeliri vt dñe
criso^o. **S**ecund^o autē. s. pñfessus in religiōe re-
putatē quasi mūdo mortu^o vñ nō dñ occōne
sustentatiōis pñtū exire claustrū i quo xpo
cōsepeliē et itez se negocijs secl^oarib^o iplicare.
tenē tñ salua sūi pñtū obia et sue religionis
statu pñi studiū adhibē qñs sūueiat pñtib^o
ei^o h^c exo. et satis oueit cū eo alex. an. **P**ñ
talis non sit obligat^o ad exhibitiōz cōzlem
honozis pñtū. ē tñ obligatus ad exhibitiōz
spūalem scz in reuendo. in pñsolando. orando
ad bonū inducendo. et saluē aie. pcurando. i
exhibitiōe enī spūali maxie hz pñfici h^c pñcep^o
in qua est pñfirma^o ad deū. h^c alex. an. in 3°

Que qñto pñcepto sū nō occides. **R**e
Onsequent^o pñsiderand^o ē de. 4° pñcepto
qd ē nō occides. exo. 20. et pñmo de ipo

hoiadiū quod ibi pñhibetur expliatē. 2° de
alijs iniurijs que pñmittunt in pñsonā pñi pñ-
hibitis impliatē vt. **R**e. 4. **C**irca pñmum
pñmo viden^o ē de breui h^c pñcepti expōe. 2° ad
maiorē istructōz de mñaplicā cē h^c dubitatōe
Circa pñ^o scāe h^c pñcep^o expliatē pñhibē hoia-
diū. ipliātē uō oīs mor^o ire sic explicat dñe.
Et atē hoiadiū hois ab hoie fa cta occasio. pñ-
hibet^o g^o hoiez occidit ab hoie. ab homie mñz
vt ab hoie sū vt est hō. nō aut ab hoie vt a le-
ge sū vt ē legis mñster. dñmō non desit iust^o
ordo iusta cā iust^o anim^o. vñ non pñhibet oc-
casio iusta sū iniusta. est autē iniusta si desit ali-
qd triā pñdictoz. deest aut iusta cā cā aliqd sū
mito occidit. deē ordo iust^o cā occidit ille qui n^c
est legis mñster. deest iust^o ai^o cā iudex occidit
libidine vñdē non amore iusticie. **E**t autē
hoiadiū tripl^r pñmo volūtate vt cū sit ex-
intentiōe. 2° cā vt cū sit pñter intentiōz et h^c
pñ esse tripl^r. s. vl^t dando opam rei illiatē vl^t
liatē et ad h^c adhibendo debita diligentiā vl^t
non adhibendo. **I**n pñmo caū et 3° non ex-
cusat a toto sū a tanto. in 2° excusat a toto.
3° sit hoiadiū ex nēcitate et h^c aut nēcitate
vitabili. vt cū fugē pñ et nō vt pñtē vñcū diā
vl^t cāz aliā. **A**ut ientabili. vt cū qñs occidit
aliū nō liuore vñdē sū amore pñuatōis vite et
aie. ne. s. pñat vitā et aiaz et h^c cā moderaie
inculpate tutele. pñmo excusat a toto. 2° mō
cōcedit ipñfciis n^c pñfciis. et excusat a toto sū au^o
li. de libo ar^o. et h^c ad pñs de drijs hoiadiū suf-
ficiant. quia infra li. 6. ti. 12. de ipñs plenius
agerur. **C**irca 2° qñmē plā. s. vt^o occidere
plātas et alia bruta sit pñm l^t sit sū iō pñcep^o
l^t q nō vt enī dñe au^o 1. de a. dei q dñm est
non occides intelligit de hoie. null^o ei peccat
ex h^c q utē aliq re ad h^c ad qd ē. ex ordiatiōe
aut dei plante ordianē ad vñsum aialū. et aia-
lia ad vñū ho^o qd fieri n^c pñtē sine mortificatiōe
eozū dñ enī gen^o 1. ecce dedi vob oēm herbā et
vñūsa ligna vt sint vob in estam et cūctis
aia. et gen^o 9. dñ oīmē qd mouet et viuit eit
vobis in qñb^o. **E**t obstat q occidit bonē
vl^t onē alci^o dñmīata statuiē pena exo. 22. qñ
talis peccat nō quia bonē occidit. sū quia hoī
damp^o in sua re fac^o. **V**ñ nō pñtē sū pñtē
hoiadiū sū furtū l^t rapine. **E**t liceat occidē
hominē pñtē. **R**e q sic exo. 22. maleficos n^c
pacieris vñtē. et **R**e. 13. non sine cā gladiū
portat. de ei mñster ē vñdē in iram ei q male
agit. **S**ed m enī au^o in qñb^o sū **R**e. cū homo
ab homie occidit h^c fit aut cupiditate nocē-
di sic fit ab hoste. vl^t iniuste ad auferendi sic
fit a latrone. aut ordine obediendi sic fit a
iudice. aut nēcitate sūueiendi sic fit a milite
in pñ^o et 2° caū nllū licz occidē. in 3° atē et 2° licz
Omnis enī ps ē nālis pñtē totū. vñ viden^o
q si expedit saluti corpis hūani pñficio alic^o
membri. s. qñ ē putridū et alioz membroz
corpū laudabilē pñfidi^o. qñb^o aut pñsona

singularis opacit ad totā coitātē ut ps ad totū.
et id si qd sit coitātū pīclōs et ei coypatū ppe
aliqd pēcū iuste occidit. ut bonū dñe pfuetur
Si g^o malefic^o occidat amore obīe seu iusticie
non peccat iudex stempnās. nec mīster a iu-
dice iustus occidens. peccat tñ vīqz si faciāt
hoc iur^o ordine nō suato. 23. q. 2. §. plē. et q. 4.
miles. **N**ec obstat qd dñs. 13. phibuit
extirpare zizania qd sūt filij nequā. ut ibidem
dī quia h^c fecit ut parcerē tritico. i. bonis qd
fit qñ malū nō pñt occidī qñ sil occidant et
boni. vī quia latent in bonos vī quia hñt
sequaces mīltos ita qd sine pīclō bonoz non
pñt mēfīd. ut dīc au^o qd pmeianū. qñ uo ex
occasione maloz non immet pīclm bonis s;
magis tutela et salus tñc mali licēte pñt oc-
cidī. ut liceat psonē puate hoīem pēcōrem
occidē. 13. q. 2. vī au^o 1. de a. dī qui sū aliq
publica amīstratōe maleficū mēfecit velut
homīada reputabī. sic enī dēm ē occidē male-
factorē licz iquātū ordinat ad salutē tot^o p-
mutatis et id ad illos tñ pñet qbus cura
omītatē coitātis suande. **S**. dī in legenda
beate lucē hō pēcē mīster mortis nō vite. qā
oīs vita ē a solo deo n^c eam de^o dare voluit
p mīsteriū alīc^o. sic enī auferre rem alīc^o sine
auctē et volūtate ei^o nūquā licz. sic et mīto
forz occidē qd est vitam auferre sine dī vo-
luntate et auctē nūquā licebit deū. 22. ego oc-
cidam et ego vī. fa. pēu. tē. **D**eo qñqz non
acipit pātē vī a dīna auctē que ē in lege
vī ab ei^o volūtate. s. cognita ex inspiratōe
si mēfīat s. i^o pcep^o facit. **N**ec ob. qd exo. 22.
pcepit moyses. occidat vnusqzqz pxi^o suū
pro pēcō vituli oflatū quia fecerūt h^c ex dñi
pcepto. **V**t liceat clīas maleficos occidere
13. q. 2. 1. thym. 3. **O**ptz epīm sine cūme eē
non violentū nō pūssorē. et bñ. ad eugeniū
li. 2. de ofideratōe dīc aggdē sūditos s; vbo
nō ferro. quid denuo vsurpare gladiū tēptes
quē semel iustus es ponē in vaginā. s. i. petro
cui dēm ē. mitte gladiū. t. m. vaginā. 13. q. 2.
est. quia h^c pcepto nō occidēs. phibet quilibet
occidere sua auctē. quia g^o mīstris vetis testī
erat auctas omīssa. mīstris uo noui testī nō
est ocella ut p se mēfīat id ex ofeqñti phi-
benē i^o pcepto clīa mēfīcē in cā iusticie. **R**ō
aut hui^o ē quia ipī sūt clīa ad mīsteriū altarī
in quo rēpntatē passio xpī occidit qui cū per-
cuteret nō pcutiebat. ut dī. 1. pē. 2. mīster aē
debet suū dñm imitari fm i^o ecē. 10. fm iudi-
cem pplī sic et mīstri ei^o. et id nō opet eis qd
puciant vī occidant. **N**ec ob. qd pē. acē. 2.
ananiā et saphirā mēfecisse referē qā h^c ppa
auctē nō fecit s; pot^o dī snīaz de eoz morte p
mulgauit. vī pot^o eoz mortēquā dya^o infre
debebat pōix^o et cāz. s. culpā patefecit. Si obī
datur qd impator auctem accepit a papa ma-
leficos puniendi. dīcendū qd a deo p papā sus-
cipit auctem ut sit mīster legis et iusticie dīne

S; ab ipā lege auctē hē vsus mīsterij iusticie.
vī au^o in qōibz leu. cū homo iuste occidit lex
occidit nō tu. loquitur iudici scilicet. **S**i obī qd
ille facit cui^o auctē fit. vī papa et epī qd ppoi-
tos hñt et iudices in cā sangnis vident occi-
dere. dīcendū qd duplex ē auctas. s. i. iudici et
impuendi. pma ē penes impatorē. scda penes
papam et pbiros. hoc enī ē pōica^o dīne legis et
horta^o ut pñapes obediāt ei de pma auctē nī
de fa intelligi dī qd ille facit cui^o auctē fit. vī
bñ. ad eugeniū li. 2. de ofideratōe oñdit quō
vterqz gladi^o ē ecē. s. mātial^o et spūal^o. et qd
ad eam pñet gladi^o mātial^o nō qz ad vsū
vī iustum. s; quātū ad nutū. qd iquit mātia-
lem gladiū negat tuū nō satis mī vī attēdē
vbum dñi dicentis. auerte gladiū tuū i va-
ginam. g^o et ipē forte tuo nutu et si nō mātū
tua euaginādo alioqñ si nullo mō ad te pñet
ret dīcētibz aplīs. ecce duo gladij hic. nō re-
spōdīssēt dñs satis ē s; nimis ē. vīqz g^o ē ecē.
s. mātial^o et spūal^o. s; is p ecē. ille uo ab ec-
clesia exēcendū. ille sacerdotis. is militis mātū
sed sane ad nutū scdotis et iustum impatoris.
Vtrū alicui liceat se occidē. 13. q. 2. vīde
au^o 1. de ci. dī. qd dēm ē nō occidēs intelligit de
hoīe n^c g^o alēm n^c te. nec enī a dī qz hoīes oc-
cidit qui se occidit. est aut h^c illicītū. pmo qā
peccat qd seipm facit enī s; nālem mēfīatōz
et legē et ecē s; caritatē qua qlibz tenet diligē
seipm et id semp ē pēcū mōrle. 2° quia pec-
cat m deū. sic qui suū occidit alienū peccat i ei^o
dñm. et ecē vsurpat sibi iudiciū dñm. pñz ei
ad deū solū mortis et vite iudī. fm i^o deū.
22. ego occidā et ego vī. fa. tē. **N**ec obstat qd
samphson se cū hostibz occidit ut hētur iudīc.
16. qui tñ nūmāc inē scōs heb. x). qā ut dīc
au^o 1. de ci. dī. h^c sibi spē dī latentē suggessit
et eandē rōz reddē de qbus dī seīs scīs. memo-
ria quaz ab ecēia celebratē. **N**on obstat ecē qd
razias qd se occidit laudat qā ex h^c nō laudat
sed ppe zelū legis qd oñdit ex h^c qd se occidit licz
occidē nō debuit ut ecē dīc au^o 1. de ci. dī. nll^o
sibi dī man^o mīcē ut effugiat hostes. **S**; obī
quia. 10. dī. qui pōidit aīam. s. ppe me-
sal. fa. eā. et aīaz vocat ibi vitā. s; qd se occidit
illo desīdio. de quo dīc ap^o cupio dissolui et ecē
cum xpō pōit aīaz suā. ppe deū g^o inueniet eā
13. q. 2. fm scōs ibi aīa dī vitā alīs qd vno^o
mīcī alio^o saluari fm enī plonē duplex est
mors. vna nē. s. cū aīa egō dīc. alia vīcū. s.
cū p vītes hō vīcīs et volupratibz mort
pma ē expectāda. fa. pcuranda. pēnda ē ei
vita aīal^o fa. morte. nō pma. si tñ illa pma
p xpō inferat patientē est sustinēda. **V**t li-
ceat mīleri se occidē ne ab alio coypatē. 13. q. 2.
qd nō. qui nō dī se omīttē cūm maximū qd
est suū ipī occīso ut vitec mī cūm alienū.
non enī ē cūm mulier p violenciā violari
si ofensus nō assit. quia nō cōmūnatē corp^o nī
de ofensu mentis ut lucia dīc. fornicat^o aut

.pvi.

vl' aduultu e' m' p'ccm q'z hoicid' p'pue sui
 ipi' est ec' p'iculofiffi' p'ccm occide' se quia n'
 restat t'pus vt p' p'nam i' p'ccm expietur
Vtrū liceat alicui se defendēdo aliq'z occidere.
Re' fm rich' q' sic et h' patz p'mo auēte dī
 enī exo. 22. si effringēs fur suffodiēs fuit inuen-
 tus et accepto vulnē mortuus fuit p'ussor n'
 erit re' sanguis. s' m'ito magis licz defendere
 vitā p'az q'z domū suā g'o rē. **H**oc etiā p'bat
 p. c. ad. l. cornel' de fici. l. 2. et ex. de hoicid.
 significasti. 2. vim enī vi repellē leges omīs et
 oīa iura p'mittūt. i' tū fieri debz cū modera-
 mine iculpare tatele. vbi diē glo. fuaē equā
 modamē si tū fiat i' quo obmisso violētia
 repelli n' possit. si g'o violentiā mēfiat si mor-
 tis p'icm ab eo vitare potis sū pena mēfiat
 et p' pauci s'bd'. m'iaū uo illatā p'sone ex-
 intuallo repellē nō licz. quia sic eēt vmdēa et
 sic itelligunt iura que vident' p'ria. 2. oñdiē
 hoc rōe. omīs in h' oueniūt. q' qui mēfiat nō
 centem vt mīster legis nō ē trāsg'ffoz p'ceptū.
 denō occidendo. s' q' vult mīste aliū occide' est
 nocens fm legē hūanam et ec' p'p' dīnā. quia
 p'pter hoc ē in mōzli p'ccō. et quia defendēdo se
 talem occide' eū occide' vt mīster legis quia hoc
 sibi lex ocedit vt allegatū ē g'o rē. h' rich'.
Ad maiore aut euidēciā cōsiderand' fm tho.
 q' nichil phibz eē duos effcūs vn' i' act'. q'z
 alē sit tū in intentōe alē uo sit p'ter itentōz.
 morales aut actus acapiūt nomē ab eo q' i-
 tendiē nō ab eo q' est p'ter itentōz. cū sit cā
 p' accūs. **E**x actu igit' aliq' se defendētis p'p'
 sequi duplex effcūs. s' p'p'ie vite s'ua' et in-
 uadentis occasio. **A**c' igit' huiōi ex h' q' iten-
 ditur et p'mū nō h'z rōz illiatū cū sit nāle cui
 libet q' se q'z p' mē s'buēt. **P**otest tū aliq's
 actus ex bona intentōe p'ueiens illiat' red-
 di si nō sit p'porcionat' fini. et iō si aliq's ad-
 defendend' p'p'ia vitā maiori utat' violētia
 q'z optet erit illiatū. **S**i uo moderate erit li-
 citum vtz ex sup' d'cis. **S**z quia hoies nō licet
 occide' n' publica auēte p'p' bo' cōe vtz exsupi'
 dicitur. iō illiatū ē vt hō intendat hoiez occide'
 vt se defendat n' ei qui publicā h'z auēte qui i'
 intendēs hoiez occide' ad sui defēsiōz h' refert
 ad publicū bo' vtz i' milite pugnāte s' hostes
 et in mīstro iudicis pugnāte s' latrones. h'ec
 de tho. **Q**uidā tū s'ruū dicūt. s' q' n' licz hoiez
 occide' i' defēdēdo se. q'a vt diē au' i. de li' ar'.
 loquēs de ill' q' h' faciūt t'les n' sūt a p'ccō libi
 apud legē dīnāz q' p'hijs rebo quas optz con-
 tēpni sūt hūana cede polluti. s' fm ei' mētez
 ibidē corp' n' mē mē res q's optz cōtēpni. bñ-
 etiā ibidē vt diē i' epl'a ad publicolā. pu-
 ta plus tenet q'libet dilige' aīaz. p'xi q'z corp'
 p'p'riū. **S**z volens aliū occide' iniuste ē i' mōzli
 p'ccō. g'o si se defendens occidat eū i' tali statu
 p'ponit salutē corpis sui salutē aīe p'xi. hui'
 opi' fuit hu. di. 40. s' si iram. **S**z ad h' rñdōz
 rich'. **A**d auētez ei' au'. diē q' itelligi d'z i' cau

i' quo. s' fugiēdo vt adiutorii i' ocādo posset
 homo saluari et nō vult p'p' verēdiā l' qū
 p' aliam viā cohibē possit malefactorē. vl' qū
 iam accepto vulnē mortis insequit' et occidit
 recedentē. **A**d rōz diāt q' nō ille q' mēfiat eū
 se deferendo. s' p'p' ipse ē cā sue mortis et dāp-
 nationis m'q'z. s' illū aliū ad occidend' eū q' i'
 tēp'ratue cogit. vñ si rō illa valēt m' p'cc-
 caret occidens nocētē q'z innocentē. **S**z q'd de cle-
 rics nūq'd eis licz se defendendo aliquē occide'.
Ih' aliqui dixerūt indistincte q' h' n'li p'sone
 p'uate sū clico sū layco licz vt visū ē s'. **A**lii
 vero indistincte dixerūt q' hoc cuilibet licet.
Quidā aut' distincte mē clicos et laycos di-
 centes q' h' clics n'la nēcitate licz. hui' opi'.
 vl' fuisse laur'. et bñ. ex. de hoicid. suscepim' in
 glo. vbi di' q' clic' nō d'z p'p' talia etiā s' sar-
 racenos armis se defendē et spoliante mēficē
 ar. 23. q. 8. c. 2. et c. oueio. et c. suscepim'. et ex
 de voto ex m'la. et di. 40. clic' qui paganū.
 laycus uo p' p'ria et res suas defendē. et hos-
 tem etiā p'uenire ar. c. vñ vi. l. 1. et. 23. q. 3.
 dñs. **S**cōm aut' alex. an. quia ex lege nē n'
 est distinctio clici et layci. et i' p'ceptū ē ex le-
 ge nāe. iō si phibeant clici i' canōe layco cō-
 cesso occide' h' nō erit ex phibitōe p'cepti s' ex
 institutōe ecclie. vñ illa distinctio respicit ecclie
 institutōz. **A**d h' nō q' fm legēz re' hoicidij
 non erit qui latronē nocturnū occidit. q'd i-
 telligit' si sine p'iclo re' et p'sone ei' p'cc' nō po-
 tuit. etiā si telo nō defendat vt tū h' cū cla-
 more testificet' secus ē de diurno. **R**ō ē. q'a
 de diurno disterni p' q' ad furandū nō ad oc-
 cidend' venit. **I**tem tū de nocturno itelligit'
 et diurno si se cū armis defendat et p'p'icū lo-
 p'sone ex. e. si p'fodiēs et ff. ad. l. cornel'. defic-
 furem. **E**t fm aliquos si diurn' velit me
 interficē possum eū p'uenire ar. c. ad. l. cornel'.
 de sic. l. 2. 3. et. 2. **R**ō bñ. est q' si nocturn'
 cū rebo recedat tū p'ea nō agnoscat. sec' ē de
 diurno. vñ eū p'ea accusare potō iō nō tam
 facile p' occide'. **V**t' aliquis hoīem casualr
 occidens mērat hoicidij reatū. **I**h' fm p'hm.
 2. p'hi. casus ē cā agens p'ter itentōz et iō ea
 que sūt casuality simplr loquēdo nō sūt itēta
 neque volūtaria. et quia omē p'ccatū ē volū-
 tariū fm au' s'sequēs est q' casuality m'q'z
 huiōi nō sūt peccata cōtingit tū i' q' nō ē ac-
 tu et p'se volitū vl' intentū eē p' accūs volitū
 et intentū fm q' cā p' accūs d' remouēs p'hi-
 bens. vñ qū quis nō remouet ea exq'bus seq-
 tur hoicidij si deat remouē d' q'dammō ho-
 cidij volūtariū. hoc aut' cōtingit dup'. **V**no
 mō qū dat opam rei illicite. **A**lio' qū non
 adhibet debitā curā. et iō fm iura si aliquis
 det rei licite opam et debitā adhibet curā et i'
 de sequat' hoicidij nō mēret hoicidij reatū.
Si uo det illicite rei opam vl' etiā dans rei li-
 cite opam et nō adhibet debitā curā si sequat'
 inde hoicidij n' euadit hoicidij reatū di. 40. sepe

Verū h' pcepto phibeat occasio hoīs quoliz
bet mō dicta. **I**tem q' hic phibeat p'prie occasio
cōzil. i. p'prie uo t ex p'prie et it'p'prie occasio
spūalis. si enī mors aīe p'prie ē morte corpīs
qui g' phibz i'ferre mortē corpīs mltomag
anime. Non tñ p'prie p'prie dīcī mors spūal' sū
aīe ab aliquo i'ferri alicui quia nō p' cāz s; tñ
per occa sīdēz quia culpa nō p'cē in aliquo n
eo volente licz aliq's ei possit occasiōz vbo vl'
facto p'bere. **D**e hīs q' p'prie ad homicid'
maxie de differēz hoīdij et irregl'antate
et alijs p'is q's q's mērit regre i'fra li. 6. ti. 12.

De iniurijs rōyalib' alijs ab hoīdij xxiij

Distea dīderand' ē de alijs iurijs q' cō
mittunt i' p'sonā p'prie q' eā impli
ate phibent vt dī nō occides vt patz
Mt. 4. et eā hoc querunt p'la. s. vt' i' aliquo
caū liceat aliq' mutare membro. **R**e q' sic
hoc enī licz publice p'prie p'prie aliq' maleficiū
exo. 21. oclm. p'prie. licz eā p'prie p'sonē ex
volūtate ei' c' ē membz vl' eā ei' qui gerit
curā ipi' p'prie membz p'prie p'prie salutē
p'prie corpīs p'prie. **A**liē uo nūq' licz. vñ
eā i' nullo caū licz p'prie membz p'prie q'cūq'
peccatū vitand'. quia salutē spūali sēp p'prie alr
s'buēntē q' p'prie abasīōz membz quia p'prie s'bu
iacet volūtati. **V**ñ crisō sup i' Mt. 9. sūt
eunuchi qui se castra. p'prie reg. ce. expōis dīc
nō membz abasīōz s; malaz cogitationū
mēp'prie. ē enī obnoxio maledicōi q' mem
brum abasīō. etenī q' sūt hoīdij talis p'prie
et p'prie s'buēntē. n' ita p'prie sit mansuetor
sed molestior. **A**liūde enī fontē h'z spūa q' d
in nob' est et p'prie a p'prie mēp'prie t mē
te negligēte n' ita p'prie abasīō membz
temptatōes vt frenū cogitationis. **V**trū li
ceat p'prie vberare filios aut dñs suos. **I**tem
inferre nocumētū alicui nō licz p' modū p'prie
ne n' p'prie iusticiā. **N**ull' aut iuste punit ali
quē n' sit ei' disp'prie s'buēntē. et iō vberare
aliq' non licz n' habent p'prie aliquā s'buēntē
qui vberat et q' fili' subd' p'prie p'prie t su'
p'prie dñi iō liatē. vberare p'prie p'prie filū et dñs
suū cā correctōis et disciplīne. iō dī. p'prie. 13.
qui p'prie vge odit filiū suū. et ecē. 33. suo malū
uolo torēa t opedes. p'prie aē q' ap'prie dīcēph. 6
p'prie nolite ad iracundiā. p'prie filios nō
phibeat p'prie q' vberet filios cā disciplīne. s;
ne affligāt eos vberib' immoderate. q' aut
subdīcē mfra ibidē t vos dñi eadē facite hūi'
remittētes minas. dup' p'prie itelligi. vno' vt
remisse minis vtantē q' p'prie ad moderatōz
disciplīne. **A**lio' q' nō semp impleat q' sūt
ominati q' p'prie ad h' q' uidi' quo q's omis
natus ē penā q'q'z tempē p'prie remissōis mīaz
Sed obī. quia p'prie dīcē. 10. ethi. q' fmo pa
tern' h'z solā monitiōz nō aē coactōz. s; vers
bera' ē quēdā coactio. g' nō licz p'prie filios
verberare. **R**e maior p'prie dīcē h'z maiorē co
actōz. sic aē ciuitas ē p'prie coitas. ita p'prie

ciuitas h'z p'prie p'prie cohercendi et iō
potest infligē penas irrepabiles. s. occasiōis
vl' mutlatiōis. p'prie aut et dñs q' p'prie failie
domestice que ē coitas imp'prie p'prie h'z im
p'prie cohercendi fm penas leuiores q' nō m
ferāt irrepabile nocumētū c' mōi ē vbera'

Vtrū liceat aliq' icarcerare. **R**e q' sic. s. fm
ordinē iusticie aut i' penā aut cautelā alicui'
malū vitādī. vñ leu. 19. dīcē q' q'paz p'prie p'prie
bla s'p'prie icarcerat' fuit. sump' aut aliq' i'
ciudere l' ligare panz tñ ad eū qui disponere
habet vl' de actū et ei' vita. q' p'prie i'p'prie
eā a bonis agendis. culibz tñ licz hoīdij de
tinere ad horam ab aliq' illiātō ope mox p'prie
trādō puta ne de alto se p'prie. l' alē feriat
Agg'uat aut p'prie hūiōi mīuriāz ex hoc q'
infūnt in p'sonas dīctas. **S**z cui op'prie ac
tio mīuriāz. et s' quos et mīq'z. **R**e dāc mī
uriāz passio. patē aut quis in seipō t i' filio
quē h'z in p'prie. **I**nstē de mīuriāz patē et fili
rōne epus i' dīas. et abbas i' mōchis t dñs
m suis vt ibidē. s. fū' aut. et vir i' vxore. q'
si sit filia failias dāc actio tribo. s. ipi et viro
et p'prie n' vna actio p'prie p'prie. **S**i tñ iū
ria fiat viro actio nō dāc vxori quia equū ē
vxores a viris defendi nō eo'. ff. e. l. 1. dāc eē
hec actio sponso si fiat mīuriā sponse. ff. e. l.
apud. q' itelligit de sponsa in p'prie. dāc eā
heredi ob iūriā illatā cadatū ei' cui' ē heres
vl' si fama ei' sit lacerata ff. e. l. 1. **D**atur et
actio nō solū s' p'prie s; eā p'prie eū qui p'
curauit q' p'prie ff. e. l. nō solum. **D**ostq'
aut op'prie i' iudi' de mīuriā si sit faciēda cō
dempnā' pecuniaria iudex defert iuramētū m
iuriā passio q' iuret mīq'z de suo dedisse vellet
antequā talē iūriā sustinet. et q' si animose
iuraret iudex p'prie taxabit eā quātitatē p'
eumie infra quā iurabit in quo dīderabit q'
litatē mīuriā passi. fm enī gradū dignitatis t
honestatis vite creuit et minuit estimā' iū
rie mīstī. c. s. pena. **S**z p'prie q' iurātū fuerit
non licebit in mīori quātitate cōdempnare
C. de iudicis et in auct. hodie. tē

De duello

XXVII

Deinde q' ex duello sepe puenit hoīd
dium iō de duello ē hic dicend'. et p'
de ipo. 2. de pena ei'. **C**irca p'prie que
runt p'la. s. q' ē duellū. **I**tem duellū ē singu
laris pugna q' sit ad p'prie rei alicui' ita vt
qui sic se p'prie offert et vicit. p'prie cre
datur. si nō vicit eā imp'prie defecisse pu
tetur. **D**icē aut duellū quasi duoz bellū. dī
eādam monomachia q' vnica et singularis
pugna. dī eā implerisq' p'prie iudi' eo q'
ibi iudiciū dei expectē. **V**trū duellū sit li
cētum. **R**e q' nō eā mē la ycos. quia ibi de
temptatē. et scēptū ē deu. 6. et. q' 2. nō temp
tabis dñm deū tuū et 22. q. 2. q' nē. **N**ec ob
stat q' dauid pugnat' cū golia. 2. q. 4. mono
machia. q' p'prie paucoz nō faciūt legē

pro.

communē 26. q. 2. nō exemplo **R**epbae eadē
duellū fm legē romanā vt. C. de acc. et obli.
negantes. et de gladiatorib. l. 1. li. 11. lex tñ
lumbarda et muicapal i mltis caib. duellū
admittit. et ostia frideria de pace tuēda. l.
si quis hoīem inē pacē ostentā occiderit se per
duellum defendē pē q. ad sui corpis tuicōz eū
occidit. **S** fm hosti. in aliquo casū nō d. ad
mitti vt dcm ē quia est pbatio deceptoria et
ideo nō trāsit in rem iudicatā snā ymo d.
reccari vitate optata vt ex de pur. vul. c. 2.
Nec obstat q. cimen lese maiestatis dī cimen
perduelliois. ff. ad. l. iul. l. vlē. quia nō ideo
dicē cimen pduelli q. pduellū possit pbati.
sicut qdam male itellexit. s. quia pduelles
dicunt hostes iō iō cimen dī crimē pduelliois
idest cimen hostis vl. hostile. ff. de v. sig. q. nos
hostes tē. **S** cū inualuit osuetudo sria fere
vbiq. trāit. **N**āquid tal. osuetudo excusab.
a mōzli pēo. **R**e dicāt qdam q. sic. inducē
tes iō amb. 22. q. 2. obiaunt iacob qtuor vx
ores q. qñ mos erat crimē nō erat. s. iō fuit
dina reuelatōe scellum q. qñq. dī mos. qñq.
fas ex. de diuor. gaudem. **S** quia iō pagani
Alij distingūt dicētes q. si quis duellū offe
rat vl. oblatū sponte sustipiat mōzlr peccat
Si iō sit iudice cogente delatū cū alr piclm
cōris l. rex euadē nō possit excusā ex de hoīd.
intēfasti. et h. opi. est tollera bilior q. pma
fm ray. et gof. nō tñ admittit eā. **T**eraj
dicāt cā ala. qbus osētūt ray. et gof. et hōf.
ex. e. c. 1. q. ille q. iudice cogente iuicis duel
lum sustipit et omittit excusā a tanto nō a
toto. me. enī ille pēcm attenuat nō oīo eua
cuat ex. qd me. ca. sacris. pot. enī d. oīa ma
la pati q. pēo mōzli osentire. 22. q. 4. vane.
grau. tñ peccat offerens sponte q. sustipies.
iudex deferens sū auctem pbens. assessores et
aduocati. et quicūq. alij ad h. osiliū auxiliū l.
fauorem dantes. pbi edā bñdicōz fm osue
tudine aliquoz locoz pbenes. **R**od. tñ dicē
q. fa opio vl. esse rōnabil. et maxie vbi in
nocens accusā de cimine ad mortē. qui si du
ellum oblatū recuset statim suspēd. durū ē
vl. dicē q. talis teneat se pot. sustinē suspēdi
quā in duello se tueri. et forte distinguenō ē
fm eūdem q. in cā cminali licz duellū sustipe
non offerre. in cā iō cminali de tpalib. nō li
cet offerre n. sustipe cū in tpalib. debeat quis
pot. omē dāpnū sustinē q. duellū sic sustipe.
S tñ si licz layco res suas cū armis defendē
et eas defendēdo raptorē occidē si nō pē alr de
fendere vt aliqui volūt nō apparet rō quare
p. defensione rerū suay laycus nō possit sus
cipere duellū sibi oblatū l. pot. illatū a iu.
dice. et h. opi. est benignior et edā pbabilior
fm rod. tñ dītra ē q. duellū phibitū ē vt
patuit in qōe pcedenti. **C**leric. aut i nlla cā
et nullo. p se vl. p aliū pē duellum offerre l.
ē oblatū sustipe. s. ecclia sū epē d. eū efficat

defendē. quia ē de iurisdicōe sua ex. de foro cō
petenti c. 1. et. 2. **Q**uid si clīc. s. facit. s. offe
rendo l. sustipiendo. **R**e de rigore iuris d. depoi
ex. e. c. 1. vt statū dicē. **C**irca 2. scidē q. pe
na pugnācū ē q. si sint clīc. debent depoi vt
dcm ē. **S**i tñ n. mors n. mutila. intēuit
pēpm suū cū eis pot. dispēsari ex. e. c. 1. et 2.
Si tñ pbr vl. ali. clīc. m duello oblato vl.
sustepo ab eo partē digiti poidisset nō tñ tā
tam qñ sine stādalo possit solēniter celebrare
q. cūq. sit grauis excess. epē ei. cū tali p. p
actam pnia. pot. dispensare ex. e. c. 1. **S**ed
et si hoīd. intēuit pē fm q. nōt gof. adhuc
secū i bñf. dispēsari ex. e. c. 2. in fi. **Q** d. aē
dī alibi cū hoīd. dispēsari nō posse vt di.
40. mīroz. et i plib. alijs iurib. de offi. locū h.
Nam vt alijs dispēsāe m bñf. et nō i offi.
vt di. 40. studeat. **S**ed m tñ q. nō. hosti. i bñ.
fido curā aīay habēte cū tali nō dispēsabit i
ferioz papa. **C**onē iō laycos quō sit in tali
bus pcedēd. reqre infra li. 2. et. de stādalo
Rod. h. nō. sic nōt gof. et ray. si tangēt i du
ello aliquē mori imputare oībus q. dedissent
ad hoc osiliū auxiliū vl. fauorē et eēnt omīs
tales irreglaares. l. 1. q. 2. omīs. **Q**uid de clīc.
illis q. reliquias afferūt pugilib. adiurand.
numq. sūt irreglaes si sequat hoīd. iū in
illo duello. **R**e ray. vl. mnuē q. sic. vt i il.
la. q. **S** cū inualuit tē. tales enī vident. co
adiuare ad h. q. fia. t duellū sic. et illi q. dant
bñdicōz. hoc tñ fm rod. durū vl. dicē tñ sū
non est tutū. **Q**uid de epīs et caplis et ab
batib. qui cogunt i curijs regū duellū sbire
aut res eccliasiticas amittere. **Q**uid eadē de
huiōi psonis habentib. iurisdicōz tempalem i
quoz curijs duella ordinant. **R**od. rod. q.
si p se vl. p alios de spālī mandato eoz duel
lum offerat vl. sustipiat vl. edā pstant aucta
tem spālē ad h. faciend. mōzlr peccāt. et sūt
irreglares si mors inde sequat. **S**i iō h. fi
at p laycos q. curā gerūt rex. ipoz sine spālī
eozū mandato licz peccent mōzlr sustinendo
et dissilando talia fieri i curijs suis siue suoz
baluoz cū ipi sciant. nō tñ ex hoc sūt ires
ex quo sup. h. n. pstant auctem licz suis bali
uis papiant q. in tali vl. tali causa iusticiam
faciant quia in huiōi generali mandato nic
hil mandari intelligit de duellis. **S**i iō rex
vel princeps alius psonam eccliasiticam velit
cogere ad duellum aut ppe recusatiōz duelli
ei bona ecclie vl. sua auferre. debent epī se mui
cem materialr adiuuare et debent pot. omīa
mala tolerare quā cōsentire. pē ea. i dia in
publias pōicatōib. modeste tñ et quasi cōpa
ciendo q. qui hoc faciūt i statu salutis nō sūt
et hoc maxime vbi credunt iuris ignorāda
laborare. que nō est tolerabilis in eccliasitids
viris siue psonis. h. aut q. dicta sūt de duel
lo debēt itelligi eē de iudi. ferri cādēis et aq
frigide et alijs huiōi h. rod. **De tēnēmentis**

Dostea considerandū est de torneamentis. ex
quibus eadē qñq; sequit̃ hoīdū. dicunt̃
aut̃ torneamenta qdam nundine vl' fe-
rie. nō int̃ hostes s; instar hostil' pugne facere.
et dicunt̃ nundine quia ad ea de diuisis p̃tib;
et cā lucri sic ad nundinas ouenit̃. dicunt̃ ec̃
ferie a feriando. quia tūc milites ab alijs op̃i-
bus vacant. **Q**uerit̃ aut̃ ut̃ torneamentū
sit licitū. **I**tem aliqui dicunt̃ simp̃ q; nō. p̃ eo
q; fit ad oñtatiōz. et ē ibi vite dīcmen. et iō
quicq; inde sequit̃ ut̃ mutila^o et mors talib;
sic pugnātib; imputat̃. et si dicat̃ q; p̃cessū
fuit filijs isrl' ut̃ dīstent artem cūcandī cum
hostib; iudic. 3. dicūt q; h̃c n̄ fuit eis cōcessū n̄
vigente nēitate n̄ oītra se inuicē s; oītra eos
quos expugnare debāt. s. chananeos. **E**t
si dicat̃ q; bellare in casū ē licitū g^o et dīstē bel-
lare qd̃ fit p̃ exercitiū ē licitū. dicūt q; licitū ē ēē
si debito mō et sine salutis piclō fiet. s; sic n̄
fit in torneamentando. **A**lij dīstīgāt q; tale
exercitiū fieri p̃ cū moderamēte p̃fice^o et sine
dīstīnīe salutis si adhibeat̃ debita cautela
et p̃paratio et executio. et tūc aut̃ fit ad oñta-
tionē potēcie sū vane gl̃e. ut̃ p̃p̃ q̃stū auarī-
cie et tūc simp̃ est illicitū. **A**ut̃ fit p̃p̃ expi-
entīaz. p̃p̃rie fortitudīs et vsus armoz et belli-
ce ī dūstrie ut̃ h̃at̃ ydoneitas bellandi. p̃ fide
et pace eccl̃ie et tūc est licitū. **S**ic g^o si h̃c fiet
cum bono moderamēte et bona ītentīōe et p̃p̃
eccl̃iaz nō esset p̃hibitū n̄ ēēt p̃ccm s; ēēt vti-
le p̃defensione rei publice. et iō nō est p̃hi-
bitum in auiū iure. qd̃ patz. ff. de alea. solent
vbi p̃cedunt̃ ludi in quibus virtus corpa-
lis exerceat̃. **P**rohibet̃ aut̃ fm̃ ius canonicū
p̃pter abusum ludendi. p̃p̃ q; sepe puenit̃ in
de mors hoīm et picl'm aīarū. **O**bligat̃ tñ
eos p̃hibi^o q̃cumq; torneent̃ ītentīōe quia
statutum ē gñale ex. de torneam. c. 1. **P**ena
torneamentandū ē fm̃ canones q; torneam̃s si
quē eadē casū occidit̃ hoīdū re^o et īrīs erit̃ q̃a
enī talis lud^o ē p̃hibit^o tanq; mltā piclōs^o
quicq; ex eo sequit̃ ludē tōrlīe imputat̃ ar-
e. de p̃sump. c. 1. n̄ ab hac pena nēitas im-
minēs in torneando excusab^o. quia ad hanc
nēitatem sponte et ex p̃p̃ito se īgessit. et
ideo imputet̃ sibi ar. ff. qd̃ me. cau. si mlt̃.
R^o. p̃mo. **N**lle aut̃ q; in torneando occidit̃
carere d; eccl̃astica sepulcra licz ei si mortuus
fuit vl' letale vuln^o accepit̃ et penitētī p̃niam
nō neget̃. ex. e. c. 1. n̄ p̃ oīs viaticā ar. di.
40. p̃nitentes et ex. de p̃nīs qd̃ in te. et sic qd̃
plus ē p̃cedit̃ et qd̃ mī^o est negat̃. qd̃ est h̃ spe-
ciale ut̃ h̃c terrore desistant milites ab h̃c ludo
hanc aut̃ penā p̃cūmē illi soli qui illuc aīo
torneadi veniūt et ibidem decedūt et sbaudi.
vl' letale vuln^o accipiūt. **S**i aut̃ aliq; curio-
sitate videndi torneamenta vl' cā repetēdi de-
bita vl' alia fili cā vadens illuc mortu^o ibi
fortuito cāu fuit nō negab^o et eccl̃astica se-

pultura. maxie si xpi corp^o recept^o. et vñce^o
oleo sacro fuit. ex. e. c. 2. **D**eo iūo dīcāt̃ ibi
maxie quia sufficiūt ibi ēta signa p̃nīe ex.
de sen. ex. a nob. 2. **I**n clīco tñ q; ad videndū
torneamentū iuit et ibi decessit forte locū hēbit
pena decreti 23. q. vlē que ē q; licz sepeliat̃ p̃o
eo tñ n̄ oīfo n̄ oblao fiat fm̃ hosti. **Q**uid ō
militib; q; illuc aīo pugnādi accedūt. nō tñ
oñdunt. aliqui tñ ab alijs occisi sūt. nūquid
tales ad ordines p̃moīi poterūt. **R**e^o q; non
fm̃ gof. ray. et hosti. quia ad rē dāpnatā et
p̃hibitā accesserūt. et idem dicūt de illo qui ī
terest bello illidit̃. impedī enī talis p̃p̃ culpā
p̃cedētē 14. q. 1. c. si. t. de p̃. di. 1. si q̃s cū telo
Potest tñ ut̃ dīc ray. cū talib; ep̃c dīsp̃sare
dāmō n̄ mors n̄ mutila^o membri fuit s; b;
secuta ar. eadē de clī. pug. in duello. c. 1. et 2.
Et intellig^o rōd. si nō fuit p̃ illos licz fuit p̃
alios s; secuta. **Q**uid de hys que milites l'
aliq; lucrant̃ ī torneamentis. nūquid p̃nt ea re-
tinere. **R**e^o fm̃ rich. in quadā. q. de quolibet.
et fm̃ rōd. si quis cōtē legem torneamentoz
aliquid lucrat^o fuit. si sit a quo habuit tūc
ei restituē vl' p̃ eo paupib; dabit̃ si h; vñ
possit. si aut̃ fm̃ legem torneamentoz nō tenē
reddē et a quo hūit. s; ī foro p̃nīe īduc d; q;
illud ī vsus p̃ios eroget. si aut̃ hāc penā
sustipe nolit non debet ad eam cogi. sed alia
p̃nīa debet ei imponi et absolutio īpendi.

De bello

XXIX

De inde quia ī bellis pl'a fuit hoīdōia
cōsequēter de ip̃is sūt aliqua h̃ nōnda
quedā enī querunt̃ de eisdem īfra li. 2.
in ti. de caritate p̃ eo q; dētmā ē ibi de pace q;
est effcās caritatis cui. s. pac. oponit̃ bellum.
queritur aut̃ ibi ut̃ bellare semp sit p̃ccm.
et ut̃ clīc̃s et ep̃is liceat bella facē. et ut̃ li-
ceat vā īfidijs ī bellis. et ut̃ liceat bellare
ī festis. hys g^o qd̃ib; hīc p̃missis. p̃mo vi-
dendū est qd̃ bellū dīc p̃t iustū. 2° ut̃ liceat
se defendere. **C**ircā p̃mū scēdō breuē. q; sic
dīc̃ īfra ibidē ī solōne p̃me qd̃is iuste bel-
lare licet. **N**ō h̃c aut̃ q; sit bellū iustū tria re-
quirunt̃. s. auctas p̃hapis cā iusta et mten^o
recta. ut̃ p̃bat̃ ibidem. **S**up̃pōit̃s g^o hys q;
dicunt̃ ibi addendū est ad m̃ iōrem īstructiōz
de hac matia q; sic nō. host. ī sūma ti. de treu-
ga et pace mltplex ē bellū vñ q; ē int̃ fide-
les et īfideles et h̃c ē iustū rōe fidelī et non
resp̃cū īfidelī ex. de herē. excōicam^o. **A**liud
bellum ē int̃ fideles hūc īnde. et h̃c fit aut̃ auc-
toritate iur̃ aut̃ p̃p̃a volūtate. si fiat aucte
iudicis legitimi nō errātis. **P**uta q̃a h; ō
quos dat auctem ei s; sūt īmmediate et h; ius
exēcēdi ī eos merū īmpī^o n̄ ē īdex ī
cā p̃p̃a n̄ errat dīc p̃t iustū. ff. qd̃ me. ca. cō-
tinet. igit̃ ō nō s; dītor n̄ dāb^o actiōz. q̃a accoz
sequit̃ forū rei n̄ forte ī defm̃ iudic̃ īiuriā-
tis ius reddē nolentis ut̃ 23. q. 3. c. 2. **D**eo ec̃
qui nō h; merū īperiū hanc actiōz dare nō p̃t.

pri.

ff. de iurisdic. om. iudi. l. 3. nullus est in causa propria
 pte esse iudex. 23. q. 1. §. 1. **N**on excusabit autem
 error iudicis impugnante saltem a toto ex. de te
 pori. or. dilectus. §. cu. igitur. **N**am et si probabi
 lis esset. propter tamen errorem satisfieri dicitur. de fri
 firmitate. §. quia iuris. et tamen per auctorem iudicaria
 presumens non apparet contra ex de remic. i. pntia.
Igitur huiusmodi iudicium talis. si legimus non erratis
 alium impugnare iuste impugnare. **I**mpugnare
 autem iniuste se defendit quia ratio magis apparz
 de otumana et rebellioe presumptuosa ar. de pe
 di. 6. §. fi. ad fi. **I**tem est si fiat auctore iur. ubi
 cumque occidit a iure quo ad eum cui ius occidit.
 sic est ponere ex. i. assisimis quos si quis recep
 tauit et hodie a populo romano perpetuo diffidat
 ita quod pnt occupari ei bona. ita quod nulla re
 quirat alia diffidantia. 6. de hoia. p. hiani. §.
 fi. **E**x. et i. C. qui liceat vnicuique sui vi. se. vin
 l. 1. **I**tem i. pnt. vl. viani repellenda iniuria
 Si autem non inueniat auctas iur. l. iudic. hinc
 inde est iniusta quo ad pugnat. iustum autem
 quo ad defendentes. ff. de iusticia et iure. vt
 vum. **E**t g. bellum iustum fm hosti. ibidem quod
 edicto publico pntis gerit. p. rebo. repeten
 dis aut. ppulsandoz hostium ca. 23. q. 2. iustia. et
 §. cu. g. et bunt huiusmodi iudicium pnt. rde. fructien
 te gladi. acap. su. iudicis. su. sententia iuste
 bellat. 23. q. 3. §. ecce. **Q**ui g. auctore pnt. gla
 dium acapit est gladio feriendo. 23. q. 1. §. 1.
 qui sine iussu pntis bellum igerit tenet lege
 julia maiestatis ff. ad. l. iul. ma. l. 3. licet im
 minente necessitate sufficiat auctas ingru. offoz
 vt. C. de faciensibz in fi. li. 11. **N**o h. no. fm
 hosti. ibidem quod qui est bellum iustum non tamen letia
 sz oes capiunt et spoliant et spolijs fit dñs
 rei. 23. q. 4. dicat. et di. 1. ius n. ale. et ff. de ac
 qui. re. do. l. n. alem. §. vl. **S**i tamen aliquis sub
 aliquo militet tota pnt. est dñi. sz dñs tenet
 eam equalr. diuide vt. 23. q. 1. militare. fit. ac
 hec diuisio fm qlitate psonaz. **Q**uod autem
 dñ. in dca. l. n. alem. quod ea que capim. in bello
 nra sunt vni. et quod sunt acapiens tenet tamen illa
 dño dare vt ea didat. p. psonaz. mita. fm. 10.
Insup. no. quod deficiente iusticia ciuitas l. dñs
 terre si negliges fuit reddere iusticia. pnt. imperi.
 23. q. 2. dñs et adu. s. art. de p. d. vt. i. li. de feud.
De inuestitura quia accepit a sempromio. §.
 fi. quod intelligi dicitur gladio spuali pmissio. ex. de
 iudi. cu. no. ab hoie. **E**x. pmissis elia. pnt. fm
 hosti. ibidem quod bellum septuplex pnt. §. quod est i
 ter fideles et infideles pnt. dca. romanu. quia ro
 ma est cap. et m. fida. nre et h. est iustum
Scom. et m. fideles pugnautes auctore iudic. et
 pnt. dca. iudiciale et est iustum. 3. et quod faciunt fide
 les iudic. otumaces et est iniustum et pnt. dca.
 presumptuosu. 2. et quod faciunt fideles auctore iur.
 et pnt. dca. licit. 4. et quod faciunt fideles auct.
 tem iur. et h. est iniustum et pnt. dca. temerariu.
 6. et quod faciunt auctore pnt. alios impugnate
 et hoc est iniustum et pnt. dca. volutariu. 1. et quod

faciunt fideles auctore iur. se defendendo s. eos qui
 volutarie impugnat et h. est iustum et pnt. dca.
 volutariu. ncau. **I**n bello g. romano iudi.
 cali licito et ncaio no. tenet q. ad restoz. iu. p.
 sumptuoso. uo. temerario et volutario tenet
 quilibet ad restituz. fm. h. intellige i. ex. de
 iur. iur. §. sic. **Q**uid g. de comitibz et alijs
 dñis qui su. auctore pntis arma sumunt et su
 mi. faciunt et vasallos pnt. exhibent. **E**x.
 hosti. n. dubitat quod ad restoz. teneant n. fuer
 ozomem iur. qui est. §. quod si vasallus iuri stare
 velit audiat si otumax est impugnet quod fieri
 pnt. iur. auctore vl. iudice pnt. pnt. C. de epis. et
 cle. si qui in h. gen. si g. est dñs qui imediate sb
 est pnt. coquerat de vasallo pnt. et no. di
 cat ius sibi sz auctore pntis gladiu. assumat
 vel ad dyocesanu. vasalli recurrat. **N**o cui
 mdtioz. si noluit obedire excocabit rde. pec
 cat. ex. de iudic. nouit. et si p. annu. excocicat
 stetit extat dyocesanu. ea et res ei. exponere po
 terit. ar. 11. q. 3. rur. et c. quisq. d. eni. scilare
 brachiū recrere ad ecclesiasticu. sic fit eo. ex. de
 iudi. cu. no. ab hoie. §. fi. **Q**uid si baroz. sb
 dca. comitis l. dñs hnt. guera. s. eu. vl. et co
 mes o. tra. regē vl. eo. cui. pnt. auctas est
 requirenda. **E**x. rde. quod pnt. qui nullu.
 habet supioze su. sit rex siue impator pnt. aucte
 pnt. si subit ca. iusta moue. bellu. t. o. tra. sb
 ditos q. s. extraneos. **P**otest ea. suis sbdi
 tis concedere auctem bellandi. tam s. pnt. apem
 exteum q. o. tra. sbditos ei. si ca. subit et ex
 pedire vidit. sz no. o. tra. sbditos pnt. quā
 diu pnt. iniuriante iusticare vl. q. diu. vult co
 rameo vt corā suo. iudice iuri stare. si sit iur.
 dex in. hui. pnt. et iniuriante. **S**i autem n.
 posset reu. iusticare. aut si ille no. vult iuri
 stare non tamen pnt. hui. sz et ille pnt.
 qui sup. se supioze hnt. moue. pnt. bellu. o. tra. hui.
 iniuriante si subit ei. mediate vl. immediete
 et passo bellandi s. ea. licentia dare. **S**i autem
 iniurians no. subit imediate l. mediate pnt.
 api. sup. se supioze hnt. pnt. ille dare non
 potest auctem subdito suo mouendi arma
 contra eu. **S**i auctas pntis supiozis est
 requirenda. maxie si iniurians ille panet me
 diate vl. imediate ad iurisdic. illi. pnt.
 supiozis. **C**um g. vasall. comitis hnt. guer
 ram o. tra. comite auctas regis est requirenda. si
 autem comites s. regē et rex nolit eis ius exhibi
 bere p. pares curie hnt. requisitus si ius suum
 armis defendant cu. moderaie mculpare tute
 le no. pec. ant. **A**ucte tamen pnt. regē no. potit
 impugnare. papa tamen scil. de regis excessu. de
 mndat. si rex nollet a pco. desiste. posset eu.
 excocicare et crescente otumana auctem mo
 uendi cōtra eu. arma dare. **C**um autem rex hnt.
 cam. guerre s. impatore l. eo. no. cred. quod vcz
 vl. alterut. teneat ius suu. psequi in forma
 iudic. cu. neut. illoz. heat. si se supioze pecca
 ret tamen mouedo bella iuriā pass. si iniuriator

11.
satisfactioz offert ad arbitrio bonoz viroz de
plano et sine strepitu iudicioz. **N**o h^c nō.
fm hos. t. jmo. ex. de resti. spo. fr. c. olim. cāz
et de iur. iur. sic. et bellū alū dī. pprie. et sic
solus pnceps qui supiorē nō hz pē india bel:
lum edā ptra eos qui nō sūt de iurisdice sua
s; alit^r pncepis et tūc pē cape psonas et res
hostis et eē alioz iniuste iuuancū eū et capta
sūt capiēcum hui. **A**liqñ bellū dī. large. et
sic quisq; platus hñs iurisdicez tpalem ptra
subditos inobediētes licēte mouet arma. 14.
q. 6. auētem. et. c. sancoz. sic edā talis licēte
mouet bellū p tuendo iure ecclie. cui edā pē i
teresse. licz nō debeat psonaliē pugnare. 23. q. 3.
maxianus. et. 2. q. 8. igit^r et in hys caibz nō
dī. pprie bellū fieri. s; meli^r execu^r iurisdiceis
vl iusticie. ff. de rei ven. qui res. **Q**uem qñ qz
vim vi repellit in dānē n^c i hys caibz capti
fuit hui. dicūt tñ aliq q si bellū nō est induc:
tum ptra aliq; s; aliquo dictoz modoz pcedi
ptra eū tūc nō forte de mūtōibz eoz ledere il
le qui pcedit s; eū nō posset cape res vl pso:
nas auxilia toz ei^r nō pmo pferret snāz ptra
eos. 2. q. 1. nos inq; quā. **E**t si nō est de sua
iurisdice s; alit^r d; corā suo iudice iusticiā de
eo petē. 23. q. 2. dñs. **S**i uō iudicē nō hēat co
ram quo possit suā iusticiā obtinē. licz sibi re
cupare sua ppa auēte. c. de iudicis. iudei. et. l.
null^r. etū ē tñ q si psonas l res eoz in bel:
lo capiat dñ suā iurisdicez exercet pē psonas
punire et res tenē quia in ei^r territorio deliq;
runt t ei^r iurisdicez impediūt. **I**tem dicūt q
dam ibid qz vbi qz p aliū rē suā t ius suū cō
sequi nō pē licz auēte supioris arma mouē t
bellum iudicē p suis recupandis vl edā fur
tue sua vl equalēs sñ tñ alioz scandalo t pi
culo a cape. 23. q. 3. c. 2. tñ si sē se pnapē hz faci
at h^c auēte sua. t eadē. q. c. 1. h^c jmo. t host.
Quid si quis d aliqz bellū mouit et cām iustā
mouendi. quia p dāpnis sibi illatis nō tñ
intentiōz rcām n^c auētem hūit. **N**unquid
talis teneb^r restituere quicq; i illo bello acq;
fuit. **A**nt^r rod. q nō in foro pñali n cepit
vl dāpnificauit adūsariū plus qz ille iuste
de suo habuerat l eā dāpnificauerat de h^c vi
de infra li. 3. ti. de pace ar. A. q. 1. **Q**uid si
clicus dñm suū in guerra iusta comitteē et
de ea ad psequat. nūquid istud restituē tenē
Ih^c fm rod. q si datū sit ei ab illis qbz licuit
rape pē i^d retinē. si aut iperapuit cū rapiēdo
peccauit induc d; i foro pñali si pē q illud
restitu at ei cui abstulit. si sat quis ille sit. fm
aut q det paupibz. huiōi enī clic^r rē illā ra
piendo nō fecit suā. qā sic dñs ei nō potuit ei
dare auētem bellandi ita n^c rapiendi. tñ rē
talit^r raptā pē de psona dñi sui retinē dū tñ
illam pcesserit sibi adhuc guerra durante.
quia tūc p idem est ac si eam sibi dedisset
Sequit^r de. 2° scz vt^r liceat vim vl iniuriā re
pellere. vl enī q nō p i^d. **Q**u. 4. dico vob nō

resiste malo. Ih^c ad qz hāc valēt illa q deā
sunt s. f. ti. de hoīadio. q. vt^r alicui liceat se
defendendo aliqz occidē t. q. se. f. vt^r liceat cli
cis. **E**t sic ibi sūt tres opi. ita et hic. qdam
enī vt hu. dicūt q nulli licz vim repellē rep:
cudendo s; tñ defendendo. puta opponēdo ba
culum vl aliquid tale. **A**lii dicūt q laycis
non clias licz reputē. vt laur. et bñ. **T**ercij
dicūt q hoc edā licz clias. distinguūt tam q
uis aut inferē psonē aut rebz. si psonē tūc ē
vis repellenda pus qz sit illata. quia fm le
gem licz occidē insidiantē. et occidē volentem
qō itelligit^r nō man^r ei^r alr euadē possit. ff. ad
l. acquil. l. 2. et. q. **S**i aut sit vis illata a
pccussus videt eū qui pccussit p tñ reputē et
tūc licz eū reputē. aut vidz eū quiescē et dis
cedē tūc nō licz sibi eū pcutē qā h^c nō esset sibi
iniuriā repellē s; vltiōz expetē ptra i^d. c. sedi
tionarios di. 26. requit^r g^r q pcutat se defen
dendo nō vltiōz 23. q. 1. quid culpaē. t idem
dicūt. jmo. ex. de resti. spo. olim cām et gōf.
ti. de hoīadio. et bñ. e. ti. significasti. et q se
defendat cū moderamē. ex. de resti. spo. olim
cām in fi. moderamē itelligit^r vt si vis cū ar
mis inferat cū armis repellaē alit^r uō sine
armis. ff. de vi. et vi. ar. l. 1. §. vim vi re. et
vt nō magis ledaē adūsari^r maxie a pposito
quā exigat illata violentia fm rod. d; tñ ē
ca hoc psiderari qūitas psonē vt iterdū puus
vl debil^r cū armis se defendat si sē se eleuato
pugno in m^r vl fortis veiat ar. 3. q. 1. §. nā
vbi. si uō in vno auditorio. **S**i quis tñ defē
dendo se moderamē excedat nō tñ a pposito n
teneē ad aliquā satisfactioz. nō ad cautelā ff.
ad l. acquil. si ex plagis. §. tabnari^r. **S**i at
excedat a pposito teneē. **H**anc opi. mō pmi
so ray. redat t approbat t ouēit cū eo gōf.
diē tñ ray. q licz ille qui se defendendo ptra
clia nō excesserit a pposito nō indat in ex
cōitōz. tua^r tñ ēdit q teneat ad satisfactioz
aliquā de excessu. vl edā quantū ad pñiam
et i regl^r aritate si forte ppter suā pccussionē
mors secuta fuit. Si tñ ex pposito excessisset
ad maiore satisfactioz et pñiaz teneē ex. de
sen. ex. cū ab hoīe. ppendim^r et de resti. spo.
olim cām. et de hoīadio significasti. §. vltē. Si
aut vis inferat rebz repellē licz vim illatā t
inferendā t potissime illatā. dum tñ fiat m
cōtinenti. i. qz dō sat vim illatā pus qz diu
tat ad pñiā accū. et idem bñ. vt in c. palle.
et. ff. de v. ob. pñu^r. in pñi^r. **E**t fm rod. et
bñ. ex. de hoīad. significasti. et hosti. ex. de sen.
ex. fr. de talē inoē. dilecō. pñu^r. ista itelli
genda est fm negocij qūitate put exigat ad
ppartioz maiore vl mīorem tempis tractū.
Actus uō pñus itelligit^r si dissilet iniuriā
et deponat ai^r psequi di rem suā alijs occupa
tioibz dādo opi. **Q**uid si forte dū ille cui vis
inferē w^c hostē expellē de sua possessioē quā oc
cupauit iuste t male aliq occidat l vulnēt

pa.

h^o credit ray. q^o tenet fm mod sup^o positum
in defensione p^one vbi. s. distincta e^o vt^o de
fendens se excedat a p^oito. et p^o eadem iura.
et satis p^ouit cu^o eo innoc. et hosti. ex. de resti.
spo. olim cam. et h^o itellige fm ray. de ip^ois
perfectis aut rep^oat t^o n^o licz q^o o^odit d^os di
cens. **Q^o 4.** si quis te p^ousserit i^o vna maxil
lam p^obe ei et ali. et ad ro. 12. n^o vos defende
tes kin^o. s. date loca ire et filia. Si aut que
ratur q^o sit isti p^ofect. **R^ondz** rod. q^o h^o d^o in
telligi de solis illis q^o p^o vort^o vl^o p^oceptu vl^o sta
tuta obligati s^o ad n^o rep^oand^o q^oles fu^o est
apli. et distipli i^o ecclia p^omitia qui tenebant^o
ex o^otitut^o d^oni n^o rep^oat cu^o p^o sangne mar
trum erat ecclia fecit d^oda. **Ad** h^o n^o q^o fm
ray. et rod. et innoc. de resti. spo. sup. c. olim
cam q^o p^o reb^o repetendis et defensione p^ote p^o
moueri bellu sine aucte p^oap^ois l^o ecclie quia
cui^olibet licz de iure n^oli vim vi repell^o m^ome
ti et cu^o moderamie inculcate tutele di. i. ius
n^oale. et ex de su. ex. si uo et dicat rod. et ino.
vbi sup^o q^o hic d^o bellu uti armis ad defende
dum n^o ad ipugnand^o. **Et** dicat rod. q^o noie
reru o^ophendunt n^o t^o res copales s^o ecclia in
iurie p^o q^obus ecclia illatis p^o moueri bellu ad
cosequendam satisfactio^o non libidine vindice
s^o zelo iusticie vl^o q^o ad intesse. **Alexand^o at**
an. ad questio^o p^oapale resp^odes i. 3°. sume.
sue sic distinguit q^o iniuria que infer^o aut est
p^osonal et p^ouata. vl^o publica. si sit publica
p^opulsanda e^o iussu p^oap^ois et ma^o militis ad
ro. 13. non eni sine ca^o portat gladiu. de eni
mister est vindex i^o iri ei q^o male agit. d^o de p^o
ape cui e^o p^o h^o detin^oat ebutu. **Q^o 22.** red.
dite que sit cel. ce. et i^o p^ois militib^o stip^o.
dia. luc. 3. estote o^otena stipen. vris s^o n^o p^o
defensio^o rei publice que fieri n^o p^o s^o repul
sa hostil^o iniurie. **Si** aut sit iniuria p^osonalis
de illa intelligit^o i^o. **Q^o 4.** dico vob^o n^o resist^o
malo. s. cu^o distinctio^o quia iniuria p^osonalis
repelli p^o trip^o. s. vno^o impediendo sic apl^os
acc. 23. p^ocurauit milites a ebuno vt fuare^o
illesus sic licz o^obus iniuria repell^o. n^o p^ohi
betur hoc. **Q^o 4.** hoc eni non d^o p^orie resist^o
Alio^o v^obis arguendo. et sic d^os p^ouss^o alaz
pa p^oussor^o rep^ohend^o n^o al^o 13 p^ouit. 10. 18.
sic e^o licz o^obo. v^o di^o e^o glo. ibid^o o^odit d^os
pacie p^ocepta n^o o^otitut^o corp^ois s^o p^oparatione
cordis esse facienda. et sic intelligit^o i^o. **Q^o 4.**
si quis te p^ousserit in dextra maxilla p^obe ei et
altam. i. pat^o sis alia pacient^o sustine. 3° mo
repugnando et h^o dup^o. vno^o n^occitate cog^o
te. vt cu^o lesio ali^o vitari n^o p^o et h^o aut sine
armis et sic p^omitat^o elias et layas et h^o fla
grante malefi^o cu^o moderamie inculcate tu
tele et m^ometi et sic intelligit^o illa lex cano
nizata vim vi repell^o licz in instati. quia ne
quaqua^o facto in^ouallo. **Aut** cu^o armis. et h^o
modo p^omitat^o layas n^o elias et hoc cu^o arcu
stancys p^odicas. non e^o aut moderamie si in

ferret ius sine armis et repellere cu^o armis.
Alio^o v^olastendi libidine sic n^oli licz. sic itel
ligitur i^o. **Ro. 12.** non vos metip^os defende.
kin^o. et filia. **Sic** g^o iniuria repell^o impe
diendo vl^o v^obis arguendo licz o^obus. repell^o
uo repugnando n^occitate cogente sine armis
licet elias et layas. repugnando aut libidine
vindice neut^os licz. et ex h^ois pat^oz quo itelligit^o
hoc q^o d^o n^o resist^o malo different^o itellectu e^o
de o^oilio et de p^ocepto. p^odicta sufficiat ad p^ois
de bellis. **Nam** de hoicid^ois q^oueniunt de bellis
h^oetur i^ofra li. 6. ti. 12. q^o ad irregularitate q^o
puenit ex eis. de rapinis uo q^o sunt in bellis et
in guerris dice^o infra cu^o age^o de. 4°. p^ocepto
De treugis

Distea o^osiderand^o e^o de treuga que solet
fieri tempe guerre. Est aut treuga se
curitas p^ostita bonis et reb^o ad temp^o
discordia n^o du finita. pax aut e^o discordie
finis. **Treugaru** due s^ont sp^os. vna conuen
tional^o alia canoica. **Conventional** forma
reapit ex o^ouentio^o vt. ff. de p^oiti. l. 1. q^o si con
ueniat. illo aut tpe q^o e^o in o^ouentio^o e^o hosti fi
des suanda. ecclia infideli vt 23. q. 1. noli. q^o est
v^o si ecclia infidel^o fuerit fideli alias n^o vt e^o d^o
iureiura. p^ouit. v^o ille qui tpe treuge sarras
cenis bona sua rapiunt ad rest^oz tenent^o. p^oof
sunt e^o puniri a p^oap^o cui^o treugas fr^og^oit
nisi e^ont p^oone ecclia^ostice. **Canonica** treuga e^o
que p^oter o^omem o^ouentio^oz etis dieb^o et t^opo
ribus e^o suanda. etis dieb^o. s. a quarta feria
post solis occasu vsq^o ad sam i solis ortu. et
sic d^o suam treuga feria. v. p^ope astensio^oz d^oni
feria sex^o p^ope passion^ois sabba^oto quia e^o dies re
quie. et d^onica. p^ope resurrexi^oz. **Est** ec^o suanda
certis t^opibus. s. ab aduentu d^oni vsq^o ad oc
tauam ephie et a lxv. vsq^o ad octam pasc^o.
ex. e. c. 1. **Sz** de quo bello itelligit^o p^odis t^opib^o
et dieb^o esse ab eo cessand^o. s. iusto vl^o iniusto
R^ondz gof. q^o p^o intelligi de vtroq^o. de iusto q^o
dem quia et si ab eo nullo tpe sit cessand^o mi
nus t^o est t^oc insistend^o. de iniusto uo. quia et
si nunq^o sit facend^o mi^o t^o t^oc vt sic et si ho
nes n^o p^ont i totu corrigi t^o i^ofrement^o v^ocuq^o
Ad has treugas suandas o^ocurrit triplex fu
nicl^o. s. excoica^o dyocesanoz. o^ofirmat^o ep^ooz
vianoz et mutu^o o^oilio a corp^ois impenden
dum ex. e. c. 1. **Sz** querit^o vt^o ep^oi sint tras
gressores si h^o n^o fuerit. **R^ondz** gof. q^o non
quia h^o n^o s^ont vtend^o morib^o approbata. g.
di. g. leges. **Et** idem sendit b^o et hosti. i. su
et coir m^ogr^o ali^o. s. hosti. m appatu ex. e. c. 1.
dicat q^o ep^o qui p^oceptu h^o n^o suat m^ozlr pec
cat^oz pat^oz p^o h^o q^o d^o i d^oco. c. ordinis sui p^o
culo subiaceat p^oiclo. i. excoi cati^odi fm b^o.
et hosti. l. p^oiclo. i. dep^oni s. host. q^o q^o pena n^o
ifligit^o n^o p^o p^oco m^ozlr. 11. q. 3. nemo ep^ooz. d^om
ei c. o^onet p^ocep^o. et sic ipo^oit n^occitate. n^o con
suetudo itilib^o excusat ex de o^osue. c. si. n^o ille
Leges itell^or de statu^o p^oceptoris s^o i s^opliabo

Sciendū eā q̄ sūt alique p̄sone ēre quibz p̄p̄-
tuo treuge canoīce debent. vt s̄ p̄bri mōchi
coniūsi p̄gni. m̄catores. rustici. cūtes et re-
deuntē. et in agricultura exiētes. aīalia que
arant et q̄ ad agrū semīa portant. ex. e. c. 2.
romipete oratoria visitātes 23. q. 2. romipe-
tas. **N**ō isup q̄ p̄lat̄ maxie ep̄c p̄ de plāo
et sine coactiōe p̄ea uō iudiciaria p̄tate debz
discordātes ad p̄cordiā reuocare vt di. 90. c.
1. et litigātes recōdiliare. ff. de offi. p̄si. illia-
tas. **S**z ob̄ quia si sic mē litigātes maneb̄
crimīa impūta q̄ ē s̄ legē. ff. ad. l. acquil.
illa vulū aē. **A**d q̄ dicens fm̄ gof. q̄ dēn
p̄us locū hz in cāis quilibz in actiōe iniuriāz
quā q̄libz remittē p̄ si iniuriā eccl̄ia nō atci-
gat. 23. q. 2. si is q̄. et si sit facta nō faciēda
ff. de pacis. si vn̄. §. pacta. **I**tem h̄c intelli-
gitur de ciuilibz actiōibz eo saluo q̄ m̄q̄bus d̄
cāibz op̄ois remediū n̄ hz locū ex de pac. c. si.
Item h̄c intelligit̄ vbi de cōse ciuili agit̄. licz
enī q̄s neget cōse remittē p̄ tñ a ciuili actiōe
ym̄o eē ab acciōe desistē ex. de accu. v̄iens.
Sz v̄ q̄ ep̄c iniuriā eccl̄ie possit remittē quia
est p̄ eccl̄ie di. 94. esto. p̄ aut̄ iniuriā illatā
filio p̄ remittē ex. de iureiurā. si vn̄. **R**ū
gof. q̄ et si ep̄c dicat̄ p̄ eccl̄ie ē tñ ei p̄cura
toz ex. de do. c. 2. **De v̄ p̄cepto s̄q̄ nō mechaberis xxxi**

Quēsequē p̄siderandū est de p̄cepto. 6.
q̄ ē nō mechaberis. arca q̄ nō. q̄ h̄c
p̄cepto n̄ tñ phibē adulteriū sic sonat
v̄bum mechandi. **M**echari enī est adulteri.
et oīs mechus adulter ē. ym̄o sic dīc̄ au. p̄
hibet̄ oīs illiat̄ coit̄ et illoz membroz oīs
illiat̄ vsus. **M**ēm aut̄ illiatū scubitū de-
terminat p̄ septē d̄rias s̄. fornicatiōz. meretriz-
cum. adulteriū. stuprū. sacrilegiū. ictū. et so-
domitiū. **P**osset eā addi octaua d̄ria que
posset p̄ eam locutiōz nōiari. libidinos̄ coit̄
tus singal. h̄c aut̄ p̄nt sic diffiniri. **F**ornis-
catio ē iordinat̄ scubit̄ quo solut̄ solutā
nālī vsu agnoscit̄. et intelligit̄ solut̄ et soluta
quolibet vinculo. s̄. singu p̄sanguinitatis. or-
dinis religiōis seu voti p̄nēde. nālīs vero
vsus dī ad d̄rias illi qui ē oītra naturam
Meretriz̄ uō dī duobz mōis quēadmodū et
meretriz̄. **M**eretriz̄ enī dī vno que vagam
libidinē sequit̄. et fm̄ hūc modū meretriz̄ est
vage libidinis infecta. vaga aut̄ libido dī
ad d̄rias fornicatiōis in qua ē libido detmīa-
ta respā vni p̄sone. vt cū vna ex mat̄ ad-
heret vni. ex mat̄mo dico v̄l q̄libet alioz
p̄dictoz vincloz. alio dī meretriz̄. cui pub-
lice venal̄ est turpitudō. et fm̄ hūc modū me-
retr̄um est mulieris solute publice venalis
cōcubitus. **A**dulteriū uō est inordinat̄ cō-
cubit̄ quo singal̄ thoz violat̄. **V**n̄ adul-
terum dī q̄i accessio ad alienū thozū. **S**tup-
rum uō ē inordinat̄ scubit̄ quo v̄ginal̄ in-
tegritas corūpiē. **S**acrilegiū uō fm̄ nomen
suū nō appropat̄ alicui d̄rie luxurie. **S**acrile-

gium enī ē lesio sacre rei. tñ put̄ strahit̄ ad
d̄rias luxurie. dī sacrilegiū. tñ p̄p̄ri et meli-
dīc̄ sacrileḡ scubit̄ inordinat̄ quo p̄nē-
aa deo sacrata ledit̄ sū violat̄. **C**onsecram
dico p̄nētiā i monialibz et religiōis et hys
qui receper̄ sacros ordines v̄l emisit̄ cōti-
nentie votū. oīm ei taliū scubit̄ sacrilegiū ē
Incestus uō est inordinat̄ coit̄ quo v̄mclm̄
p̄sanguinitatis et affinitatis v̄l p̄mitatis cor-
rumpit̄. **P**eccatū uō sodomiticū est inor-
dinatus coitus. quo nālīs vsus i illū p̄ntē
qui ē oītra nām. **L**ibidinos̄ coitus singal̄
m̄lap̄ accipit̄. id nōn dū fm̄ q̄ distinguunt
mḡi q̄ coitus singal̄ ali ē lidē ali fragil̄
ali impetuos̄. **L**idē ē triplex. s̄. v̄l cā susti-
tande plis ad cultū dī v̄l cā redendi debitū
v̄l cā fornicatiōis vitande. p̄m̄ ē thusebie
virtutis. s̄. pietatis que ordinat̄ ad cultū dī
scūs iusticie. 2. cautele. et in hys dīc̄t nul-
lum eē p̄c̄m. **F**ragil̄ uō detmīat̄ qui ex fra-
gilitate puenit et in vxore fragilē dilectat̄
q̄rit. quia nō cā plis. n̄ cā reddendi debitū
nec cā vitande fornicatiōis s̄ cā delectat̄
talis in iunge. et in h̄c distinguūt. quia amor
illi d̄lectat̄. aut p̄ponit̄ deo aut postpōit̄.
Si p̄p̄itur stat q̄ mōrle p̄c̄m est. hoc ē si di-
ligatur plus q̄ de. filr et scubit̄. pueniens
ex tali amore. si uō postponat̄ deo. ita q̄ deus
semp plus diligit̄ veniale ē et scubit̄. puei-
ens ex tali amore venial̄ ē. et hoc p̄p̄t̄ graciā
sacram̄ti. **I**mpetuos̄ est qui ex sola libidine
pueniens metam honestatis et rōnis trans-
cendit. et id semp ē mōrle. et fit quicq̄ mod-
p̄mo cā sic cā faciēde libidinis p̄ meretriz̄
blandicias. 2. cū sit oītra nālēz mod. 3. cū sit
tempe phibito. 4. cū sit i loco phibito. 5. cū
accedit̄ ad pregnantē p̄m vianā v̄l q̄ est in
fluxu menstruo. **H**ec ad p̄ns sufficiāt de lux-
uria et sp̄bz sū d̄ris ei q̄a de hys agē plei-
āfra i li. se. c. de luxia et i li. s. sp̄l̄r d̄ adulterio

De v̄ p̄cepto s̄q̄ nō furtū facies ubi p̄mo de rapina
Quēsequē p̄siderandū est de. 1. p̄cepto
q̄ ē nō furtū facies. arca q̄ sciendū q̄
furtū trip̄ sumit̄. fm̄ alex. an. s̄. p̄p̄e
edit̄ et mēpretat̄. **P**roprie dī stracta
rei aliene ignorāte dño oītra suā volūtatem
nec oportet aliud addē vt dicat̄ sic quidā vo-
lunt rei aliene mobil̄. quia intelligit̄ nōle cō-
trectatiōis. res enī immobil̄ stractari nō p̄t
et h̄c mō distinguē ab vsura et rapina. **R**a-
pina enī ē stracta rei aliene sciente dño d̄er
volūtatem absolutā. s̄. nō oītra oīodam vo-
luntatē. **C**omūt̄ dī furtū oīs illiat̄ vsur-
patio rei aliene. fm̄ q̄ dīc̄t au. in li. 9. exo-
di. 22. q̄ nōle furtū intelligit̄ oīs illiat̄ vsur-
patio rei aliene. nō enī rapinā p̄misit̄ q̄ furtū
prohibuit̄ s̄ a p̄te totum intellige quicq̄ illi-
d̄te rez p̄imi auferē et fm̄ hoc nōle furtū i-
telligit̄ rapia et vsura. **I**nterpretat̄ uō dī fur-
tū oīs illiat̄ possessio rez au. ad macedonē

pu

Nonne om̃s qui sibi vident̃ gaudē licite con-
quisitis eisq; uti nesciūt alienū possidē quicū-
tur. hoc enī rē alienū nō est qđ iure possidēt.
hoc aut̃ iure qđ iuste. et h̃c iuste qđ bñ. quicūq;
g^o male possidēt alienū ē. male aut̃ possidēt qđ
male vtiē. **A**mb^o. nemo dicat p̃p̃riū qđ cōe
est plus qđ sufficit ad sumpt^o violentē obten-
tum est. **C**um igit̃ furtū dicat̃ trip^o vt visū
est dicendū est de eo s̃m om̃s tres modos. et iō
ad plenā cōsecutōez hui^o matie p̃mo cōsiderā:
dum ē de rapina que ē g̃ui^o p̃c̃m furto p̃p̃rie
sumpto. 2° de furto p̃p̃rie sumpto. 3° de sacrile-
gio. qđ est qđam sp̃s furti p̃p̃rie dī vt videb̃t^o
2° de furto mēp̃etatuō. **C**irca p̃mū scēdō
p̃mo qđ raptor dī dup^o. est enī raptor rerū et
raptor hoīm t̃ p̃apue fēiarū. et dī p̃p̃rie rapi-
na rex et raptus m̃l̃iez maxie ṽgimū. s̃ ad
p̃ns nichil de raptu m̃l̃iez s̃ tñ de rapia re-
rum. h̃c aut̃ omittit̃ cū qđ p̃ violentiam vi-
et apte res alienas rapit vñcūq; excepto sa-
cro loco vl̃ re eccl̃astica. quia tūc omittit̃ sa-
crilegium. **D**e rapia aut̃ rex dicendū ē p̃mo.
vt sit p̃c̃m. 2° de pena ei^o. 3° de rapina qđ fit i
nafragijs. 4° de rapina que fit in pedagijs.
5° de rapina que fit in questis et tallijs et si-
milib^o. 6° de rapina que fit in guerris. 7° de
hijs qui secunē l̃ inducūt alios ad rapiendū.
8° de hijs qđ acapiūt de reb^o raptis. 9° de hijs
que eueniūt de reb^o raptis. 10° de hijs qđ eccl̃as
incēdūt vl̃ in eis eccl̃ aliqd rapiūt. 11° de resti-
tutione raptorū. **C**irca p̃mū q̃rumē pl̃a. s̃.
vt rapina fieri possit sū p̃c̃o. **R**e qđ nō. vñ
p̃sa. 61. ego dñs diligens iudi^o et odio hñs
rapinā in holocaustū. qđ nō dicēt si rapina
peccatū nō ēēt. **R**apina enī quā dā coactōz
diē. p̃ quā s̃ iusticiā auferē alicui qđ est suū
In societate aut̃ hoīm null^o coactōz h̃z n̄ p̃
publicā p̃tatem. et iō q̃cūq; p̃ violentiā ali-
quid aufert hoī si sit p̃sona p̃uata nō vtens
p̃tate publica illiēte agit et rapinā omittit̃
vtz de latronib^o. p̃ncipib^o iō publica p̃tatis
omittit̃ vt sit custodes iusticiē. t̃ iō nō licz eis
vti violentia et coactōe n̄ s̃m tenorē iusticiē
vl̃ ostra hostes pugnādo. l̃ s̃ aues. puniendo
malefēores. et qđ auferē p̃ talē violentiā. nō
habet rōz rapie cū nō sit ostra iusticiā. **S**i iō
cōtra iusticiā alicui res ei^o p̃ publicā p̃tatem
abstulerint illiēte agunt et rapinā omittit̃
vñ restituere tenent̃. **V**t furtū t̃ rapina
sint p̃c̃a sp̃e dīa. **R**e qđ sic. vñ p̃hs. 4. ethi.
distinguit̃ inē ea ponens furtū occultū. rapi-
nam iō violentā. licet enī hēant eundē finē
remotum. s̃. h̃re aliena hñt tñ diuisos fines
p̃p̃rios. quia raptor vult h̃re p̃ p̃tate p̃p̃riam
fur p̃ astuciā. vñ vtūq; h̃z rōez p̃c̃i ex h̃c qđ
est accep^o rei aliene inuolūtaria et ex p̃te ei^o ē
subtrahit̃. s̃ in furto est inuolūtaria p̃ igno-
rantā. **I**n rapia p̃ violentiā vt dī 3°. ethi.
Vt rapia sit p̃c̃m g̃ui^o furto. **R**e qđ sic du-
plicid̃ rōe. p̃mo quia directi^o opponit̃ violenti-

da que ē in rapina volūtati qđ ignorāda qđ
in furto. **S**cdo quia p̃ rapinā n̄ tñ iferē aliē
dāpnū in reb^o s̃ eccl̃a ṽgit in q̃dam ignomi-
niāz sū iniuriā p̃sone que p̃ponderat fraudi
et dolo que p̃nēt ad furtū. vñ et rapina gra-
uius p̃uitur qđ furtū. vt infra pateb̃t. **N**ec
obstat p̃dictis qđ hoīes magis verecūdanē de
furto qđ de rapina. q̃a hoīes sensib^o inbentes
magis gloriānt̃ de vtute extiori que patz i
rapina qđ de vtute m̃iori que tollit̃ p̃ p̃c̃m.
et iō m̃i^o verecūdanē de rapina qđ de furto
Circa 2° scēdō qđ pena raptoris rex s̃m leges
est qđ infra annū p̃uitur in q̃duplū re ip̃a in
quāduplo p̃putata. post annū iō in simplū
ff. de vi. bo. rap. l. 1. et. 2. et h̃c si agat̃ s̃ eū dī
uilit̃. i. ad penā pecuniā. si aut̃ c̃maliē. i.
ad penam corpis tūc distinguit̃ inē vim p̃ua-
tam. i. sū armis t̃ vim publicā. i. cū armis.
p̃pter p̃mā rē deponit̃ ab ordiatiōe rex suaz
quia p̃dit factōz testamē t̃ eccl̃am p̃tem bono-
rum suoz. p̃t h̃z m̃it̃ in exiliū institu. de
publicis iudicijs. s̃. **I**tem lex iulīa. vñ v. vis
puata rex deponit̃ ab ordine rex. s̃ deponat̃ si
vis armata p̃bat̃. **S**cdo iō canones excōi-
catur ab ep̃o in cui^o dyocesi rapinā omittit̃ eē
e. c. 1. et. 2. cōtrahit̃ enī forū rōne delicti eē. de
fo. p̃p̃e. licz. n̄ absoluit̃ n̄ p̃ emēdōz eē. e. c. 1.
Si aut̃ nolit̃ cū possit satisfacē vl̃ satisfacē
di plenā securitatē dare. denegēt ei bñfī^o p̃nie
Si iō vñq; ad obitū i obscuratiōe fuit t̃ tūc
emendatōz vl̃ emendatōi securitatē p̃stet pe-
nitentiā et viaticū t̃ eccl̃asticā sepulcraz hēb̃t
Si iō i morte satisfacē nō pōit cōrēt̃ via-
ticum hēbit et eccl̃astica sepulcra careb̃t. e. c.
sup eo. et h̃c ad t̃roz alioz. vl̃ ad ofusiōz ag-
natoz. vt p̃ hoc inducant̃ ad satisfaciendū
Et intelligit̃ hoc hosti. si sepe sit amoit^o. **S**i
iō sup h̃c nūq; fuit amoitus. vl̃ si fuit s̃mo
dico t̃pe otumax fuit absolut^o p̃ p̃b̃ in p̃p̃ri-
um sepeliend^o erit. et hēdes cogenē p̃ censuraz
eccl̃asticā satisfacē s̃ facultatē defuncti eē. e.
in l̃ris. et idem ē si ofit̃ i morte satisfacē
p̃m̃it̃ si oualestēt et an̄ satisfactōz decessit.
vt ibidem. **S**i eē in vita satisfacē nō posset
nō negaret̃ ei p̃niā s̃m hosti. si se emendare p̃
mittēt si ad pinguiorē fortunā veniret. **C**le-
ria qui s̃ p̃c̃a fecerint. puta si otumacib^o pe-
nitentiā i vita dederint. vl̃ penitentes i mor-
te. qui diu steterūt otumaces et tūc erunt ino-
pes sepeliuerint l̃ elias eoz acceperint vl̃ ra-
pina s̃ eoz p̃cipalint bñfī^o eccl̃astico careant
et ordinis sui dāpnū irrecupabilr padant̃ eē
e. sup eo. s̃. vl̃. et s̃m glo. ibidē. et s̃m rod.
loquit̃ de raptorib^o notorijs nō de occultis
No h̃c nō. qđ ofilr p̃uitur p̃do sic raptor. p̃do
enī dī vñ^o qđ alios iniuste p̃dat̃. vt qđ spoliat
viatores. **A**lio^o dī miles qđ q̃rit vl̃ stipēdit̃
sibi taxatū. 23. q. 1. militare. et vñ s̃q; hoī ē
pena qđ t̃ raptor cū vñq; possit dīd̃ raptor vt
p̃do p̃tēat̃ s̃b raptore sic sp̃s s̃b gñe 14. q. 1. s̃cē

Potest etiam fm gōf. et hosti. pōo dīcī platus
qui ut pcuratōz vīl fūiciū aliqō impendat le
gato vīl aliq plus exigit a sōditis qz soluat
querēs pōi pōi qz sōditō i sōditis ex decen.
qā pleriqz. iudex etiā fm hosti. qui iurgium
alienum reputat pōi suā dī pōo. C. ad. l. iul.
repetan. **C**irca. 3. qñt quid de pñcipibz vīl
alijs qui de longa osuetudie spoliāt naufragi
gātes. **I**te tenent restitue quicqō de ipō nau
fragio habueit sui iō sit captū de ipō naufra
gio. siue de mari siue de litore. ff. de incē. rui.
nau. si quis ex naufragio. nec excusat a pec
cato mōzli qñqz reapit n ea itentōe recepit
ut ei restituet c. erat. nec aliqz excusat a liq
osuetudine l. statu to l. pcepto. quia hē ē vera
dei pcept. leui. 19. diliges pxi. tū sic te ipm
et thob. **Q**uecūqz odis ē fieri tē. **E**pūs uō
vīl quilibz aliq platus l. cīc. qui tantū crmī
particeps vīl osentane. esset depōi deberet ar.
de accu. cū. dila. **L**aycus uō n amonit. sas
tiffecit anathematizari debet. ar. 28. q. 2. illi q
et ex. de treng. in noua m. **S**cōm uō leges te
nentur infra annū i quaduplū p annū uō
in simplū. ff. de incē. rui. nau. l. 1. hoc. aut in
telligas n sint nauigia que exerceat piratā
puitatē et tirāidē. vīl sint xpīano nōi mī
mica ut in oīa. frideric. ad dec. 5. nauigia.
Quid de pñcipibz illi qui oueniūt cū nautis
q eis dent annuatī p singul. nauibz p eoz ter.
minos trāseuntibz etiam pecuīe sūmām pro
tali abusu quitando. **R**ndz rod. q cū deberet
gratis quitare quicqō hac de cā acapiūt tenē
tur restitue q nō oueniūt cū eis nautē de il
la sponsiōe simp. sponte. s. ne sustineāt gra
uioza. **C**irca. 2. qd est de pedagys nōt hosti.
ti. de cēsi. q exactiōes pedagioz et salinarioz
et guidagioz sūt repbate n ab impatore vīl
rege vīl lateranēsi oīio sūt oīesse vīl alias ex
longissima osuetudine cui nō extat memo
ria debite introducta ex. de v. sig. s. qbusdā.
5. pterea. ff. de public. iudic. 7. nē vecigalia
et q alias ipsas reapit n amonit. satisfaciāt
est fm cām. excōicand. ex. de cen. in nouam.
sed fm leges ē ppetuo exilio dampnand. C.
noua. veci. institui nō posse. l. vīl. 7. qd dēm
est q a rege pē oīedi pedagū. intelligit ipse
hosti. tñ de rege romanoz. **Q**uerit atē hos.
m spālī de rege francie. ut hēat pñtē peda
gia oīcedendi. et qdēz fm aliquos papa respō
disse vīl m oīili qdē q sic ex. q si. sūt le. p ve
nerabile n. 5. mīr. **I**pi aut hosti. vīl q nō n
papa dedit ei eandem pñtem que data est et
impatori ar. ff. de orig. iul. l. 2. 5. de mde qā
difficile. et hij pñt hoc oīcedē in pñdi. suozū
tñ. non exēneoz n forte exēneos dicas fctos
suos rōe ē itozij qd ē verū fm hosti. **I**nnoc.
aut ex. de cen. in nouam. dīc simp. q reges
pñt iponē pedagīa noua peccāt tñ si faciūt
hoc sine iusta cā. **I**dem dīc bñ. ibidē. et tñ ip
se bñ. ex. de v. sig. sup quibusdā. dīc q solus

pñceps pē hē statū n quitas. C. noua. veci.
mīr. nō posse. l. 2. 7. 3. **A**d hoc nō fm bñ.
sup. c. s. qbusdā q pedagīa dicunt q danē a
transeuntibz in locis a pñape oīitue. **Q**uidā
gia dicunt que danē p ducatu p tēz alicui
ut quis eat secur. **S**almaria que danē p sa
le. s. ut pmitte. sal emē vīl vendē. **S**z nū
quid hoc sine cā oīcedē pē. **I**te ray. inuit q n
pñmo re. hē cā. puta. p defensiōe strate pub
lice oītra pōnes in tēra vīl piratas in aqua.
vīl p defensiōe fidei et pate oītra paganos vel
hereticos vīl alia cā oīili iusta in quibz cāibz si
is qui reapit iō facit pñt qd institutū ē liate
et sine piclo oīcedē reapit iō. **I**dem si nō
facit qā ē pax i tēra s. firmiē pñt q hoc facit
si nēcitas iminēt ar. 12. q. 2. nō ad fi. et. ff.
locati. et oīduc. ex oīducto. 5. si vno. et hoc m.
telligit. ray. siue sit nouū siue antiq. fac tñ
hanc oīiam. s. q nouū nlla ten. ē reapied
n oīter de cā. pñt quā est impositū. **A**ntiquū
vero reapī pē licz nō possit cā manifeste sari
dum nō oītia possit pñabiliē formari q pñt
vnam de cāis pōis et ab illo qui oīitue po
tuit oīstitutū fuit. aliē ē rapina et restitue te
netur. et sic induc. antiqitas ex. de cen. pñt
et c. cū apl. s. 5. phibem. **H**ost. uō credit q
si a pñape oīcedat etiā cā nō expssa. vīl si con
suetudo hoc approbet cui nō extat memoria
sine strapulo reapī pē is tñ qui reapit iō te
netur saluare soluentē infra suū distictū i
pñonis et rebz fm posse suū. qā pñt huiōi sol
ui osueuit pedagū. et si hē nō faciat gñt pec
cat quia etiā sine pedagio ad hē tenere. non
tñ ob hē tenē ad restitutōz pedagū n oīter q
hac cā oīcessū fuit. licet qd plus ē ad satisfaci
tione integrā teneat si indefcū iusticie inueia
tur 23. q. 2. dñs et q. 4. ad mīstratores. et. C. de
appella. si appellatōz. **S**i enī snia ray. cēt uā
vix aut nūquā saluare. aliquis reapiednū
pedagia fm hosti. **Q**uid si mīcatores alie
loci faciūt pactū de cā pecuīa soluenda pro
bestia aliē dñō tēre ita q eos defendat. **R**ndz
host. q tñc habz locū opīo ray. ar. ex. de oīi.
appo. vīl. si tñ dñs metū intulerit mīuste re
apit 7 oīo restitue tenet ff. qd me. cau. metū.
5. s. licet. nō tñ tenet hoc pactū n int eos mē
quos ē habitū. ff. de pactis. si vn. 5. an oīa
q si talis nō faciat iō qd pñmit nē illi mīca
tores ei fidem suire tenent ex. de iureiurā. p
uenit. 2. **Q**uid si qz portare faciat nēcia
ad vīsum vite sue 7 failie nūqō p eis tenet pe
dagium dare et vīl q sic quia ita tenet osue
tudo. **S**z fm hosti. osuetudo talis ē irrōnabi
lis et sic nō est tenenda ex. de osue. c. fi. et cō
uenit cū eo bñ. ex. de v. sig. s. qbusdā. nē ob
ligat. ff. de publi. nec si publican. 5. fi. qā
illud intelligit de hys q cā amonij deferā
tur ut sequit. nā i hys tribuit ius osuetudo
cui nō extat mēoria. C. de veci. et omī. o.
ad fi. et si qz pñuit fm leges decapitari dī.

pu

ut dicit lex ibi dicitur expresse. l. ut si putindales. dicitur tamen lex antiqua. q. p. s. publicano significare dicitur p. lras manu publica scriptas reru quantitate dantes et si plus portaretur idem comitatus. ff. de pu. et vec. si publicano. §. 1. S. nunquo la y. sine p. cto pedagiu exigere p. a de nico cu hoc ius heat a p. nape la y. c. host. q. no quia nullus la ycus p. t. h. i. ecclia stidus rebns ex. de osti. ecclia et m. comin. i. p. ois. Nunquo xpiani tenent pedagiu solu saracenis. l. ray. dicitur q. sic d. t. i. p. os traseunt res defendant. n. a. et hosti. e. fides suanda. 22. q. 2. innocentes et 23. q. 1. noli et h. d. m. o. il luc temp. guerre no vadant n. mces phibit as deferant alias si h. c. faceret ut puirent in quo deliquissent eis m. iugend. e. t. ut ponerent illud. f. pedagiu in redemptioz captiuoz vl. i. subsidii fidei xpiane vl. ipimet in eode sb. fido expederet si ad h. c. ydonei eent alie ex. de voto magne et. c. q. d. si hys fm ray. Si t. n. nolunt hanc p. n. i. a. z. reape n. cred. rod. q. sint ad eam cogendi p. ase d. m. o. vl. i. t. alias p. nitere. Secundo aut hosti. xpiani no tenent ad illam solone quia xpiani no subsunt saracenis si t. n. volut h. c. omoditatz tre saraceno. opoz q. solu. t. quia n. c. alias eoz tr. a. situm sustinent. Rod. ilo dicit q. xpiani tenentur ad illud rone pacis. si intueit et e. rone statuti. cu eni saraceni sint in p. t. ate statu. di et d. n. andi m. t. r. s. quas tenent no snt spoliandi alicui. p. uate p. sone aucte. v. n. no sunt spoliandi siue defraudandi pedagis p. aliquem xpianu traseunte p. t. r. a. z. eoz. Rod. h. c. no. fm ray. et hosti. q. vbi cuq. quis exigit m. iustum pedagiu. et vbi cuq. quis tr. a. s. i. es negat iustu vl. fraudat ipm tenet quilibet restituere ei a q. extorsit vl. que fraudauit l. hedi ei. si iueia. tur. aut erit i. p. ias cas cu p. s. lio ecclie erogat. dum. 12. q. 6. si res aliena. Item dicit ray. q. si recipiens pedagiu no fuerit id. q. d. debet vl. e. c. si no recipiat iuste traseutes n. tenent illud dare. et si p. m. e. d. a. cu s. b. t. r. a. b. a. t. f. u. r. a. u. e. l. i. c. z. p. e. c. cent saltem venialr in menda. t. n. restituere n. tenent. Item dicit rod. q. si quis furtum pedagium asportauerit vl. omiserit furtu vl. ali. d. si l. e. sup. quib. e. pena statuta no d. z. sibi i. u. i. g. i. i. foro p. n. i. a. l. i. q. soluat hui. d. i. pen. a. n. t. a. c. demu cu in foro iudiciali fuit o. d. m. p. n. a. t. s. i. s. f. u. f. f. i. c. i. t. q. m. e. s. s. e. soluat. Et si intulit iniuria ad arbitriu boni viri satisfaciatur. Sequitur vide de quito. f. de questis et tallis et filib. quas d. n. i. exigut a s. b. d. i. t. i. s. s. c. i. e. n. d. g. o. fm ray. t. i. de rap. to. et hosti. t. i. de emu. ec. q. d. regl. a. r. t. e. d. n. s. p. e. t. e. non d. z. a. s. b. d. i. t. i. s. n. e. a. de quib. int. e. u. l. e. i. a. n. cessores vl. ipos l. eoz a. n. cessores plane bona fide sine dolo et coactioe ouit. de hys solent fieri instrumta. omia g. o. ab m. i. d. o. i. p. o. i. t. a. d. n. t. a. m. e. n. o. s. i. n. t. t. u. r. p. i. a. v. l. o. d. e. n. p. n. t. p. e. r. t. d. e. b. e. t. solui q. a. quilibz in e. d. i. t. o. e. r. a. i. s. u. e. l. e. g. e. q. u. a. w. p. o. n. e. p. e. e. x. de pac. antigon. et quicq. s. b. d. i. t. e.

de hys. f. que sunt et sine d. n. i. volutate s. b. t. r. a. l. e. r. e. t. d. i. m. i. n. u. e. t. v. l. c. e. l. a. r. e. t. s. c. i. e. n. t. e. s. i. c. f. a. r. r. e. s. t. i. t. u. e. r. e. t. e. n. e. r. e. t. et idem intellige fm rod. si no extet instrumta. est t. n. a. n. q. et et. a. t. a. l. l. i. a. a. t. p. e. c. u. i. n. o. extet memoria. et satur vl. p. b. a. b. i. l. i. t. e. r. e. d. i. t. q. ab m. i. d. o. f. i. l. i. t. i. p. o. i. t. a. i. u. s. t. a. d. e. c. i. t. a. t. n. fm ray. q. et ipse d. n. s. o. p. l. e. a. t. s. i. q. d. e. x. i. l. l. a. c. a. v. l. i. n. s. t. i. t. u. t. i. o. d. e. c. o. m. p. l. e. d. e. x. a. t. Vbi t. n. p. o. n. i. t. i. n. i. n. s. t. r. u. m. t. o. i. n. d. e. f. i. n. i. t. e. c. o. l. l. e. c. t. a. t. a. l. l. i. a. v. l. h. u. i. d. i. d. z. i. n. t. e. l. l. i. g. i. q. d. z. e. c. m. o. d. e. r. a. t. e. p. e. t. e. i. n. s. p. e. c. i. s. o. n. e. r. i. b. o. e. t. f. a. c. u. l. t. a. t. i. b. o. s. u. b. d. i. t. o. z. e. x. d. e. c. e. n. c. u. a. p. l. s. et id. e. d. i. t. r. o. d. s. i. o. n. e. a. t. i. i. n. s. t. r. o. v. l. e. d. i. t. s. i. s. i. c. o. s. u. e. t. u. d. o. t. a. l. s. i. n. s. c. r. i. p. t. o. q. t. a. l. i. a. f. a. c. e. r. e. p. o. s. s. i. t. a. d. p. l. a. c. i. t. a. s. u. a. et si de h. c. d. n. s. heat c. o. s. c. i. e. n. t. i. i. n. d. u. c. a. t. a. d. r. e. s. t. i. t. u. t. i. o. z. f. a. c. i. e. n. d. a. m. Si aut accepit d. n. s. v. l. e. o. u. e. n. t. a. e. t. s. t. a. t. u. t. a. i. t. e. r. e. a. t. s. u. b. d. i. t. o. s. e. i. a. l. i. q. s. p. o. n. t. e. o. b. l. a. t. a. n. u. l. l. a. f. r. a. u. d. e. a. d. h. i. b. i. t. a. v. l. m. i. n. i. s. v. l. c. o. a. c. t. i. o. e. i. n. d. i. r. e. c. t. a. r. e. s. t. i. t. u. e. n. o. t. e. n. e. t. 1. q. 2. p. l. a. c. u. i. t. e. t. c. q. p. i. o. e. x. a. c. i. o. i. n. d. i. r. e. c. t. a. e. s. s. e. t. s. i. e. i. s. i. u. s. t. i. c. i. a. n. e. g. a. r. e. t. v. l. e. o. s. n. o. d. e. f. e. n. d. e. t. f. m. q. d. e. b. e. r. e. t. v. t. s. i. c. a. b. e. i. s. a. l. i. q. d. e. x. t. o. r. q. u. e. r. e. t. v. l. e. i. s. i. n. f. o. r. m. a. n. f. a. c. i. e. t. q. a. b. i. p. i. s. a. l. i. q. u. i. d. h. b. e. v. a. l. l. e. t. s. i. t. n. e. x. a. l. i. q. u. i. b. o. d. i. r. e. c. t. a. n. t. a. s. a. p. p. a. r. e. r. e. t. r. e. s. t. i. t. u. t. i. o. i. m. p. o. s. s. i. b. i. l. l. m. u. l. t. a. d. i. f. f. i. c. i. l. i. s. s. a. t. i. s. v. l. q. o. s. u. l. i. p. o. s. s. e. t. h. i. s. d. n. i. s. q. i. r. e. s. p. e. s. a. t. i. o. z. i. m. i. t. t. e. r. e. t. s. u. b. d. i. t. i. s. c. o. i. r. c. u. m. o. s. e. n. s. u. e. o. z. e. t. l. i. b. e. r. a. v. o. l. u. t. a. t. e. a. l. i. q. u. a. s. e. r. u. t. u. t. e. l. a. n. n. u. a. p. s. t. a. t. i. o. z. i. p. p. e. t. u. u. v. l. a. d. t. e. m. p. i. t. a. q. v. i. d. e. r. e. e. i. s. p. l. e. n. i. s. s. i. m. e. s. a. t. i. s. f. a. c. t. a. v. l. e. c. q. s. a. t. i. s. f. a. c. i. e. n. t. i. r. e. m. i. s. s. i. o. z. i. l. l. o. z. q. u. i. b. o. t. e. n. e. b. a. t. u. r. a. l. i. q. d. h. o. s. p. i. t. a. l. e. l. a. l. i. q. d. o. p. u. s. s. i. l. e. p. i. e. t. a. t. i. s. c. u. o. s. e. n. s. u. t. n. e. o. r. u. n. d. e. v. b. i. p. e. r. e. q. u. i. r. i. t. e. t. h. c. d. z. i. n. t. e. l. l. i. g. i. n. i. u. s. t. a. c. a. i. p. m. d. n. m. a. d. t. a. l. e. e. x. a. c. i. o. z. f. a. c. i. e. n. d. a. m. i. n. d. u. c. a. t. S. u. n. t. e. i. q. u. e. d. a. c. a. e. i. u. s. t. e. v. n. a. p. d. e. f. e. n. s. i. o. e. p. r. i. e. c. u. f. i. n. u. a. d. i. t. a. b. h. o. s. t. i. b. o. m. i. u. s. t. e. e. x. d. e. e. m. u. e. c. p. u. e. n. i. t. A. l. i. a. e. s. i. d. n. s. v. u. l. t. i. r. e. a. d. e. x. e. r. c. i. t. a. i. n. d. i. c. t. u. a. b. e. c. c. l. i. a. v. l. a. p. n. a. p. e. o. t. r. a. h. e. r. i. c. o. s. v. l. p. a. g. a. n. o. s. n. c. d. e. s. u. o. s. n. g. u. i. d. a. m. p. n. o. e. x. p. e. n. s. a. s. f. a. c. i. e. p. o. s. s. e. t. e. a. e. s. i. d. n. s. i. g. u. e. r. r. a. v. l. i. n. b. e. l. l. o. i. u. s. t. o. e. x. p. t. e. e. t. s. i. c. a. b. h. o. s. t. i. b. o. c. a. p. t. u. s. n. c. d. e. s. u. o. r. e. d. e. m. p. t. i. o. z. s. i. n. e. g. u. i. d. a. m. p. n. o. s. o. l. u. e. p. o. s. s. i. t. q. r. e. t. a. s. i. v. u. l. t. a. d. p. n. i. c. i. p. e. i. r. e. p. p. u. i. l. e. g. i. o. s. p. a. l. i. s. p. r. e. c. t. i. o. i. s. p. s. e. e. t. s. u. i. s. s. u. b. d. i. t. i. s. o. b. t. i. n. e. n. d. o. n. e. c. p. e. d. e. s. u. o. f. a. c. i. e. e. x. p. e. n. s. a. s. s. i. n. e. g. r. a. u. i. d. a. m. p. n. o. P. r. o. h. i. s. c. a. i. s. e. t. a. l. i. s. s. i. l. i. b. o. e. m. e. r. g. e. a. b. o. d. n. s. a. s. b. d. i. t. i. s. a. u. x. i. l. i. u. p. e. t. e. p. e. d. n. t. i. s. p. m. o. d. e. r. a. t. e. e. t. n. o. c. u. e. o. z. g. u. a. m. i. e. e. t. c. u. c. a. r. i. t. a. t. e. n. o. n. e. x. v. i. o. l. e. n. t. a. p. e. t. a. t. 10. q. 3. v. n. i. o. d. r. e. a. m. e. d. i. u. m. t. e. x. d. e. c. e. n. c. u. a. p. l. s. §. p. h. i. b. e. t. f. m. r. a. y. S. c. o. m. e. d. i. r. o. d. c. a. e. p. r. e. t. e. r. p. o. i. c. t. a. s. a. l. i. c. u. b. i. v. s. i. t. a. t. e. e. t. a. p. p. r. o. b. a. t. e. s. u. n. t. q. n. d. n. s. f. i. l. i. u. m. m. i. l. i. t. e. f. a. t. v. l. f. i. l. i. a. n. u. p. t. u. i. t. r. a. d. i. t. v. l. f. e. u. d. u. s. s. u. u. r. e. l. e. u. a. t. v. l. n. o. u. u. c. o. m. p. a. t. h. u. i. d. i. e. i. r. e. s. p. i. d. i. u. t. o. m. o. d. u. s. s. u. b. d. i. t. o. z. q. u. i. a. e. x. t. a. l. i. b. o. d. n. s. f. i. t. p. o. t. e. n. t. i. o. z. v. l. d. i. t. i. o. z. a. c. p. h. o. c. p. e. c. e. p. e. s. u. b. d. i. t. i. s. p. l. u. s. q. z. a. n. e. t. i. d. v. l. q. p. t. a. l. i. b. o. p. o. s. s. i. t. a. c. a. p. e. a. s. u. b. d. i. t. i. s. v. b. i. e. o. s. u. e. t. a. l. o. s. t. i. t. u. t. u. d. n. t. n. a. c. a. p. i. a. t. m. o. d. e. r. a. t. e. f. m. r. o. d. Si a. t. d. n. s. v. e. l. i. t. a. d. a. l. e. a. s. l. u. d. e. l. v. l. e. v. i. e. s. a. d. v. a. i. t. a. t. e. i. v. e. s. t. i. b. o. h. o. s. p. i. t. i. b. o. t. f. i. l. i. b. o. e. x. p. e. d. e. n. d. i. d. z. p. p. e. h. o. d. i. e. x. i. g. e. q. d. s. i. f. e. c. i. t. t. e. r. i. s. t. i. t. u. e.

Et idem e si cap^o in bello fuisset exigat tota
redemptio^o vl' pte quā hostib^o soluit. fm ray.

Rich. uo eca tallias quas imponit dñi de
novo subditis suis distinguit sic. s. q. subditi
aut sūt sui aut liberi. si sui dñi simp^r pnt eis
de nouo tallias imponē eadē si nō vgtāt n in
bonū dñoy ipoy. et sui tenent eis obedire qā
suis r res ei^o sūt possessio dñi. vñ pbs. pmo
politicoy dñi q. sūt res possessa. r id si fu
gunt dñm debent restitui sibi ex. de suis nō
ordinā. de hūoy. **S**i aut sint liberi. ita q. dñs
dñetur politice aut dñs ille ē rex vl' pñeps
aut dñs inferior. si pmo mō pē aucte sua pro
valitate boni cōis de nouo tallias suis subdi
tis imponē spensata sūditoy facultate r ne
goay qd est p bono cōi q̄litate r quātitate ff.
de pub. et vecti. vectigalia. qd d. intelligi n fa
cultates sufficiāt regi vl' pñapi. p boni cōis
pmotiōe et defēsiōe. **S**i aut ille tallie in nullo
sit ad valitatē boi cōis n^o rex n^o pñeps tpa
lis pē eas de nouo imponē. et si eas impoūt sū
diti nō tenent obedire qā pñaps sue limites
exit. **S**i aut sit inferior nō pē de nouo sūditis
tallias imponē. et si impoūt cū exeat limites
pñaps sue subditi nō tenent obedire maxie
quādo sine consensu regis vl' pñapis iponunt
et hoc ē exp̄ssū ex. de cen. in nouam. et si quis
cōtra fecit et amonit^o nō destitit don^o satisfē
cerit cōione careat xpiana vt ibi d. et ex.
de v. sig. sup quibusdā. r. C. noua vecti. mlti.
non posse. l. 2. 3. et. 2. **S**ed extra super illud.
Matth. 4. g^o liberi sunt filij dñi glo. q. liberi
sūt filij regis in omni regno. multo magis
sūt liberi filij illi^o regis sub q sūt omia regna
g^o vl' q xpia^o rē. **R**e filios regni vocat xpī
anos illos qui reliquerūt oīa tpaia. ppe xpī
tales ei nō tenent ad aliq^o exactiones tpaies.
Pro alia pte obi^o i^o p. 2. hui estote subditi
dñis nō tñ boīs r modestis s; eē distol^o g^o rē.
Re aut loquit^o de sūditis suis aut si loquit^o de
subditis liberis intelligendū est q. debent eis esse
subditi in hys ad q pēas eoy se extendit fm
rich. **S**cdē eadē fm rich. q. aliqui tallie que
de nouo iponunt sūt directe ad valitatē boi
cōis puta qñ sūt p defēsiōe fidei vl' regni l.
p refectione pontiū vl' viarū. qñq; aut in
directe et nō ita apte vt cū aliqua iniuria i
fertur regi extra suū regnū puta quia ab ad
uſarijs detinet capau^o ei^o frater fili^o vl' pxi^o.
vl' aliqua tpa q. de nouo ē deuoluta ad regē
possidet violentē ab aduſarijs de fcto. et rex i
ponit sūditis tallias p quas ius suū recupa
re possit. tñc ille reddūant i bonū subditoy
quia cū rex virilē impugnat aduſarios tñc
sibi de iure debitā eripiendū. vl' frēm suū l. cō
sanguineū muiste detentū. ex h^o ipe magis ho
norat^o et ab aduſarijs time^o. et p seque^o eus
subditi fideles gaudēt et sua bona securi^o pos
sident et i maiori hñe honore r sūt i meliori
cōditiōe. **N**ō i tali cau si ad h^o nō sufficiāt

facultates regis pē a subditis eē liberis acq̄re
auxiliū moderatū spēsa ta negoay qualitate
et valitate r subditoy facultate. vl' tñ q. ne
goro expedito si regis facultates habūdant
augeant^o. et aliq^o cōitates nimis nobiliē sint
guat^o rex eis suuēire d. fm exigētā r ppor
tionem sic ei subueniēt in sua nēitate cū enī
caput egrotat ei mēbra alia submistrāt. et si
milit^o eo^o caput alijs mēbris. **S**cdē eē
q. quia facultates regū sūt eis date ppe pmo
tionē et defēsiōē cōis valitatis. si facultates
regis sufficiāt p defēsiōē regni vl' fidei non
debet eadē in i^o cau subditos talliare. non tñ
est dicen^o facultates regis sufficiē qñ nō pē
regnū vl' fidem defendē n ita se depauper q.
nichil sibi remaneat i thesauro quo se muu
re possit. si iēm infra breue tpc ab alijs adu
sarijs inuadere^o maxie si multos hēat iſidia
tores. tali ei regi nēciū ē thesauro pēuē. qā
aduſarij scientes eū sic eē munitū magis i
ment. eū r exōnti mag^o pacifice possid^o reg^o
suū. licet mltō plus valeret sibi thesaurizare
amorē subditoy q; argentū r aurū. h^o rich.
Quid g^o de militib^o illis q. cū violētā faciūt
in castris suis tallias semel r bis et quociens
vide^o eis nūc plus nūc min^o. **R**ñd^o hosti.
q. tales sūt pñones r raptōres r tenent ad res
titutiōē. nec aliqua consuetudo siue abusus ex
cusat eos. cum enī in cta sit consuetudo quā al
legant. quia nūc plus nūc min^o nō h^o locū
consuetudo. maxime si cū violētā fiat ar. in
aut. de iudi. f. furtie q; res. **Q**uid si fiat sta
tutum q. de aliq^o certū. **R**ñd^o hosti. q. valet
si fiat de cōi consensu ipoy subditoy. **Q**uid si
detur alicui pñilegiū q. nō teneat ad dandū col
lectam i illi caib^o in quib^o alij cōir a sñgūē.
Rñd^o hosti. q. nō valet eadē si consensat vici
ni. C. de de curioib^o vacuatis. li. x. **Q**uid de
dñis illis qui vtunt tali consuetudine in hoib^o
suis q. de mobilib^o eoy capiūt q; et qñ vo
lunt. et cū suspiciant eos velle trāsire ad aliū
locum oīo spoliāt eos. **R**ñd^o ro^o q. si cū
sit q. ab initio fuit imposita onus tale ēre sū
malicia et fraude vl' tolerari posse q. in tñ
vtant hui^o iſtitutiōē q. nō guent subditos
vltra modū aut stātes aut recedētes et q. re
cedentes r q. dñi nō tenent ad restōz talit^o re
ceptorum. **S**i aut nō sit cū aut si credat^o q.
non fuit ab initio legitime iſtitutū hui^o spo
liatiōes ipo gñe facit sūt male et faciētes eas
tenent ad restōz. in hoc tñ cau et filib^o q. tole
rant^o ab ecclia. p eo q. pē esse ibi dura^o aliqua
de iure vl' facto nō ē absolūo simp^r denegāda
sed est faciēda tñ cū qdam dubitatiōe sic. ab
soluo te de hoc in q; possum s; timeo vl' credo
q. non sufficiat ē ad salm n te alit^o habūis in
hoc cau hec ro^o. **Q**uid de illis qui emūt ipo
situras seculares vbi nō sūt reddi^o s; sole
exactiones et munera et hūia que recipiunt
hui^o iſpositi. **N**ūquid talia restitue tenent.

Pr.

et si cogunt a dñis huius officia exercere. **N**ūquid tenent potius oīa sua dimittere q̄ in hoc obedire. **E**t quid de dñis qui vendūt huius officia exercere sine p̄cō mōrli debent potius oīa mala tolerare q̄ ea assumere et peccant mōr : liter quocūq̄ acapiūt munera p̄p̄ faciendam grām alicui i p̄iudici⁹ alii⁹ aut si minis et terrozib⁹ aliqd extorq̄ant. aut si quosdā ḡuent ut alij timētes ei fūiant ne talia padā et tēnentur ad restituendū oīm taliū si possunt nō sunt aliē absoluedi. **D**ñi uo qui p̄posituras vendūt aut alios ad emendū cogūt ḡuit peccant cū grās eas omittē debent ex quo non sunt ibi iusti reddē aut p̄uent. et tenent ad intesse illis qui p̄ huius p̄posituras sūt taliter spoliati. et h̄c est vñ de illis p̄positis qui reddūt iura. **D**e bedellis aut mīozib⁹ quozū officia est tñ atare vñ exequi iudicata l' mā data maioz tenendū est q̄ dñi infra de officialibus tñ. **A**s. ar. 6. **S**i nūquid dñis licet acapere mutuū ab huius officialib⁹ ut ipi dñi sūt in officiis tñdem acapiant a subditis. **R**esponsum fm̄ et h̄c in q̄dam ep̄la si tales hoc pacto mutuē ut acapiāt offm̄ tale pactū ē vsuariū. vñ tēnentur resignare officia talitē acq̄sitā. Si aut detur eis grās offm̄ et p̄ea recipiāt ab eis mutuū. hoc sine p̄cō fieri posset. **Q**uid de hoibus aliis militis qui cū h̄ent vsuariū i quo dam nemoze dñs suos abstulit eis. **N**ūquid tenent restituere. si quis eadē eis aliqd auferat nūquid sufficit si ille satisfaciāt dño eoz cum ille dñs hac vñcō vsuetudie. s. q̄ de hoīs eozū acapiat q̄ et qñ vult. **R**esponsum ro. q̄ si sint vere sui. totū hoc fieri p̄. si aut sint sui de corpore quales sūt in Francia q̄dam sui ecclīaz et quozundā nobiliū dñs h̄c facē nō p̄. et mltō magis hoc nō p̄ si nō sint alias sui. n̄ in tñ q̄ dñs eoz p̄ de vsuetudie q̄ et qñ vult de bonis eoz cape. et in huius restigi dñs talis abusus potius q̄ relaxari. **Q**uid de militibus nūquid retinē p̄t emendas quas leuant fm̄ cōsuetudine suā et assisias tēre ab illis inter quos iudicāt et ab illis q̄ i foretis suis de offensis delinq̄t cū pena sit mltō maioz dāp : nō illato. **R**esponsum fm̄ ro. tam milites quā p̄sone ecclīastice emēdas quas leuāt fm̄ vsuetudinem legitimā et iudi⁹ regis p̄t retinē sū peccato. quādo subē cā et suat iuris ordo. nec est corrupta inten⁹. ut. s. faciāt hoc nō p̄p̄ auariciā s; p̄p̄ iusticiā. **N**ec obstat q̄ pena sit maioz dāpno. q̄a pene huius nō tñ p̄p̄ mēsse. s; eadē p̄pter arcenda cōmina sūt statute. sunt tñ ep̄ande pensatis negotioz et p̄sonaz circumstanzijs quia culpa est p̄sequi totam culpam. vñde non debent habere militibus laxari maxime in hac parte in consilio aīe. securius tamē esset huius penas in pios vs⁹ conuertere m̄q̄. s. excedūt dāpnū illatū. **S**equit̄ vidē de. 6. s. de rapinis et de dāpnis q̄

sunt i guerris. et de hoc q̄runē pl'a. s. q̄ de dñis illis qui guerras adinuicē habētes vñq̄ paupes et rusticos alius spoliāt capiūt in carcerāt et cruciatib⁹ vñ redimē se cogūt vñ misabiliē expirare. **R**esponsum ray. ti. de rapto. et hosti. ti. de pe. et re. q̄ miles h̄is iustū bellū cōtē aliū militē licet facit suū quicqd ab hoste caput vñ ab auxiliatorib⁹ ei⁹ siue a subditis suis sū ab alijs quousq̄ fm̄ scēdēaz sit eis satisfactū de oī dampno dato iniusto et labore et opis suis et suoz hoīm. vñ donec ip̄e hostis offerat ius vñ velit satisfaci sibi di. i. ius gē cum. et. 23. q. 4. si de reb⁹. subditos aut illos qui deā plus q̄ hoīs timētes nolūt dño suo in bello illato impendē auxiliū siliū vñ fa : uorem nllaten⁹ debent i aliquo dāpnificare. pena enī actores suos dñs tenere nō est vltēri⁹ p̄rahenda q̄ culpa ex. de h̄is que fi. ama. p. ca. q̄sunt. et. 1. q. 3. c. 1. **Q**uid si h̄is iustum bellū fecit incendia vñ effraccas vñ exstirpa : uerit arbores l' vineas inēra p̄p̄ sui adūsarij vñ hoīm ei⁹. nūquid p̄ h̄is tenebit i aliquo. **R**esponsum ro. q̄ de illis dāpnis nō tenebit q̄ bona fide intulit aut aquib⁹ abstineōmode nō potuit fm̄ idustriā et vsuetudinē bona fide pugnancū. Si aut aīo crassandi et maliciose exultit cū alias posset sibi omode sfulere tenebitur et opensabunē illa dāpna cū dāpnis datis sibi et hoibus suis vsq̄ ad occurrentes quantitates. et de eo q̄ sup exercuit tenebit satisfaci illis quos dāpnificauit. **Q**uid de eo qui mouit iniuste bellū. nūquid tenebit de oībus dāpnis a se vñ suis illatis adūsario suo et hoīb⁹ ei⁹. **R**esponsum ro. q̄ sic. **N**ūq̄ ec talis tenebit hoibus p̄p̄is de dāpnis illatis eis ab adūsario suo et hoīb⁹ ei⁹ dñ ille adūsari⁹ iuste rebellat. **R**esponsum ro. q̄ sic n̄ ec hoīs ei⁹ mala fi de iuuerit eū. tūc ei nō h̄nt p̄tra eū actioz cū null⁹ ex culpa sua s̄eq̄ debeat actioz. hoc est vñ fm̄ aliquos in foro p̄tencioso si tñ iuuerit eū ad h̄c induca ei⁹ siliū l' timore vñ cō : actione vñ quolibet alio mō alias nō factur tenebit eis ad restituendū in foro p̄niali quia q̄ dat occasioz dampni dāpnū dedisse vñ. **N**obilis aut ille qui iuste pugnat fm̄ ro. non tenetur hoibus suis de dampnis que passi sūt ab adūsarijs. cū et ipi et se et sua p̄ dño suo exponē teneant. nō tenebit m̄q̄ n̄ fuit in culpa eos negligentē defendendo. **D**e hac matā dic̄ immo. ex. de iureiurā. si. c. sic. q̄ vocatū ad iustū bellum h̄nt actioz mandati p̄tra vocantem n̄ ex debito teneant vñ n̄ ex cā pietatis vñ hūanitatis vñ p̄ntele faciāt. 23. q. 3. non inferenda. **V**ocatū uo ad bellū iniustū nūq̄ habent s̄ vocantē actioz mandati vñ aliā ad impendia vñ dāpna p̄tencia occasioe dēe vocatōis vñ mandati quia in re turpi non cōtēbit obligatio. ff. mandati si mandatio. s. qui exem. **Q**uid si duo nobiles opōnāt sup guerra sua nūquid p̄t opōnē vñ trāsigē

sup dampnis datis hoibz suis nulla restoe
facta illis. **R**ndz rod. q sic si fiat hoc de co
sensu d. ipmificatoz. alias ille q bellu mouit
ministe no pt p sua opnem p iudicare hoibz
suis qn ipz de ppo teneat eis satisfacc de d. ipz
nis suis n et ipi parit ca eo filint in culpa
vt dictu e in quo cau. et si no teneat eis i aliq
in foro otentioso p eo q pnapauit et in cmie
scient. in foro tn pniali si hoc fecerit ad suam
psuasidz alr no factur tene. **Q**ui aut hnt
in ta bellu non dnt cu adu sario sponet cu p
iudicio hoim suoz. s; l' ipz d; eis reddet damp
na ipis illata l' pcurare q ab adu sario red
dant. hoc tn itellige de illis dampnis q passi
snt in incendijs et rapinis rez suaz. **D**e ex
pensis aut quas fecerut ad exercitu veniendo
vl' ibi morado satis solent dñi sponet id dis
sillate. ppria aute. **Q**uod et de pfatis dapis
cocedi pt si ipi dñi vident ex ca pbabili ea
potius remitteda esse qz comodo paas carz et
picula belloz mcrere. **E**t cu in h' cau dñi ge
rant utlr negotiu subditoz talit sponendo
subditi debent ratu habere. **S** et si ab initio s
dicant ne sponi fiat n refutis sibi dampnis
si ex iusta ca viderint expedire pnt a bellando
desistere licz forte non possent dampna illa ta
quitare. quia sic penes pndpes e auctas bellu
mouendi ita et auctas desistendi. **H**ec rod.
Predictis ocozdat host. dicens q si me duos
milites vl' pndpes snt guerra iusta t hinc
inde dampna multa illata t p ea pax inter
eos sit facta t dampna hinc inde data remis
sa. no vl' h' remissio ad hoies et validiores
vntqz extendenda n de osensu eozundem sit
facta ar. c. de trasac. l. i. t ex. de maio. t ob.
c. fi. vl' n forsan alit pax h' n possit vbi
quidem vlit gerit negotiu vntqz pas. et sic
intelligi potest. ff. de pac. s. uention. alit non
possu uis remittet hois mei cu n possim ab eo
tndem extorquere sine rapia. **S**equit vide
de. **A**. s. illis qui secum raptos ad pnam ca
piendam. vl' ipos maiores ad rapiendu in
ducunt. **E**t dic ray. q sequetes scient raptos
res. vl' ignorant postea tn scient eos ad ra
piendu inuantes et ipos ad hoc quo quo idu
centes si stiant vl' credat illos ppe eoz seqla
siue corpale auxiliu vl' iductoz sua fecisse ra
pnam alit no facturos quilibz talis in solio
teneat. i. de toto dampno alias non teneat n de
hys q inde habunt. et que de oi dapno qd ipi
vl' aliqui de failla sua fecerut directe vl' occa
sion alit ar. ad hanc distinctioz ex. de sen. t re.
iudi. c. i. et. 2. et de eta. t quali. tu. a. et de su.
ex. me ala. h' rich. t queit cu eo host. ti. de pe.
et re. **E**t addit ibide q si credant q eda sn
suo adiutorio vl' instigatoe dampn fecissent
no tn tn teneat ad id q pbabilr credut eos
plus fecisse ppe suu auxiliu vl' instigatoz
Quod aut dix de hys qui teneat insolidu i
telligas eda de hys qui defendut ipos rapto

res in errore suo t reapiut eos in castris suis
scz q teneat insolidu qu idoo ppe defensioz vl'
receptioz huius impediut dampnificati recupe
rare dampna. **D**em et intellige de ill' quoz
noie sit rapina si ipi pus qz rapina fieret ea
fieri mandauit. vl' q noie eoz gestum e p ea
ratu habuerit. ii. q. 3. qui osentat. et duobz. c.
se. et ex. de restitut. cu ad sedem. h' ray. t ide
dicit hosti. **Q**uid si pnapal vl' eda vnt eoz
qui teneat insolidu satisfacc de toto dampno
Nuquid ceti liberant quo ad ipm dampn vl'
interesse. **R**ndz ray. q liberant quia bona
fides non patitur vt idem bis exigatur. ff.
de re. iuris. bona fides. **E**t scdm rod. intesse
comphendit hic et expensas et inmoda que
quis meret occasioe dampni sibi illat. **N**lle
aut cui satisfcit teneat satisfaccet ceti actione
sibi cont alios optentz quo ad iudi. aie. no
vt ab vno petat isolidu s; a singul' p rata.
excepto pnapali n is q satisfaccat insolidu eet
pnapal. non teneat aut quo ad iudiciu sten
tiosum. quia qua fronte pt petere cessioz q pu
nitur ex cotumacia sua. ff. de amista. tu. si
ples. 2. h' ray. **S**cdm aut hosti. q dicit ray.
de cessione facienda i iudi. aie no vl' mltum
vale cu ex ea agi no possit n de voluntate co
fiteatis publice. s; n ex hoc agi potit i foro
cotentioso ob legē pccam su tn sit facta ces
sio sa no alij qui nichil soluerat ad releu and
eum qui satisfaccat insolidu snt p suis pnbz ef
ficacit iducendi quia solnes gessit vlit eoz
negotiu. g. teneat id qd fe ratu h' et ei sa
tisfacere ar. ff. de ne. gese. cu pecuniaz t l. pom
poni. i. fi. et. l. se. h' hosti. **N**o fm tho. si p
napalis in fco soluit omis alij qui. s. fuerat ab
eo induci ad dampn faciend snt liberati. si uo
alit soluit illi qui snt pnapales i facto t illi
ad quos res puenit illi restituere teneat. **N**ota
edā fm jmo. ex. de hoia. sic dignu. q
si spoliatus liberalit raptor i dimittet tuc edo
cofiliariu esse libera tu. quia libera t est ille q
pnapalioz tenebat et qui res habuit. **S** si co
filiari' esset absolut' a spoliato non crederet
alios liberatos ad quos res ille puenit nisi
eos expisse intenderit liberare nec edā eu q ra
pnam fecit si de rapina nichil habuit. quia
naturalit et edā de iure dno quicns e q sub
lato pnapali tollat accessoziu s; no eo ex. de
consti. traslato. ymo edā si liberalit liberaret
raptor pnapal no ppe hoc liberaret cofiliari' a
restione. si quid puenit ad eu de rapina n alit
p eo satisfaccet. **N**am et in hoc cau in aie co
filiario dicens est cofiliario q satisfaccat illi p
napali qui p eo satisfaccat. non aut offenso quia
iam ei est satisfaccatum. **S**ecus aut fieret in
iudicio. h' jmo. **I**ntelligenz at q vno satis
faciente ceteri non liberant quo ad pena ymo
pt ab eis exigi pena quadrupli. s. in iudi. vt
dictu est s de pena raptoris. et pena vnt no
liberat alium. 12. q. 2. cum. deu otissimam

Quid si ples fuerit raptos q̄ pares q̄a nll̄
aliū indux̄ ad eundū n̄ erat alē alteri dñs.
si quilibet p se iuit. **R**ay. distinguit quia
aut fil' vadit aut nō. si sic quilibz teneē mso
lidum. et hoc intelligit ro. cū vn̄ sine alijs
non auderet vl' nō posset dampn' inferre ar.
ad hoc ex. de hoīd. sic dignū. alias quilibz te
netur tñ. p illa pte dampni quā itulit. **S**i
aut non iuerunt fil' s; quilibz faciebat separā
p se dampn' nō puocans alios ad dāpnificā
dum quilibz teneē p eo qd fec' l' forte i' veroq;
casu tolerari posset q' quilibz de hijs q' habuit
satisfacēt et alios pposse ad satisfaciendū m:
ducēt. **S**i pñū dēm ē tuc' fm ray. et hosti.
dicunt tñ hosti. et innoc. s; c. sic dig'. q' i' h̄
estimatio ē habenda. vt qui magis strenu' et
qui maiorem icussit timorē edā plus hostibz
teneat. **V**olūt edā ibidem q' cū aliq' vadunt
cum raptoribz vl' furibz et non cooganē eis
ad aliq' dampn' faciendū nō vident' in aliquo
teneri. si nichil receperit de rebz ablatis. ca:
ueant tñ pscie. quia si pati erant eos q' spoli:
andos defendē et ppe suā pscia et sociorū suorū
non audebant dampnificātibz eos resistere. n̄
pnt esse liberi a restitutōe. **S**i edā aliqui va:
dunt cū eis nō aīo obediendi vl' defendēdi n̄
excusant' n̄ hoc notificēt ad iudicijs. qui alias
forte res suas defendē non audent. idē enī est
ac si iuuarent. h̄ fm immo. et hosti. de hac mā
vide infra t. de furtis. **S**equit' vidē de. 8.
scz de illis qui nec iuuant n̄ psciaut ad rap:
piendū de raptis tñ acapiūt. et quidē tenent
restituē s; diuisis modis. distinguit tñ ray. q'
qui dono acapiūt pāse tenent ad restōz q' est
vñ fm host. siue acapiūt sciēt siue ignorānt
si vitēz postea papiūt. ff. si cer. pe. si et me
et tñ n̄ forsan hoc psumpssēt anq; vitatē
intelligerēt. **C**. de rei ven. etū est. **Q**ui uo edūt
bibūt vl' m vl' nēcios expēdūt n̄ i' caū. s. cū
agunt cāz spoliatoz monēdo et iducēdo. ppos
se raptore ad restituendū. tūc enī nō tenent' eē
si restitutio nō sequat'. nō tenent' inq; de hijs
que expēdūt p tpe quo ēca ei' emendatōz la:
borauerūt. non enī cred' ro. q' vxor et faīlia
de rebz raptis viuē possunt p totū annū ppe
vnam amonitōz l' ppe duas. vñ satis videt'
q' religiosi euntes ad raptos vt iducāt eos
ad restituendū excusent' si omedant apud eos
papue si omode muerē nō possunt ap' alios
pbanē. h̄ ex. de accu. ex pte. et expssum li.
6. de sen. ex. cū volūtate. s. pōcatores. et h̄
intelligas cū moderamē scz si pbabiliē hēat
spes de correccōe ei' et si eē. ppe expensas eoz
non subēhat raptori restituendi facultas in
toto vl' i' magna pte ar. 2. q. 6. anōz. s. i.
Quid faciet vxor ul' faīlia raptoris si n̄ ha:
betur spes de ei' correccōe vl' videt virū ad i
opiam v̄gere. et quasi fieri n̄ soluendo. **I**te s;
ray. distinguo q' aut ibi sūt aliqua iusta a
non iustis distincta. aut nichil ē ibi n̄ de ra

pina. aut sūt mixta. in pmo caū pē expēdē
de iustis. in 2. caū nullo omedat inde. s; ali:
unde sibi victū paret vl' ab amicis et pāg
neis suis vl' laborando maibz ppijs vl' alio
honesto. **D**istinguit uo in h̄ caū ro. s. q' de
ipā re rapta eadem nūo non licz aliqd expē:
dere n̄ in caū vltie nēccitatis de re uo empta
de re rapta pōt omedē edā sine caū vltie ne
cessitatis cā pposito restituendi vl' faciet fm
q' dicet i se. q. **I**n 3. uo caū s; ro. idē dicendū
est qd dēm ē in 2. scz si ita sint mixta q' non
possint disterni vl' licz possunt disterni vir tñ
non pmitat eam acipe n̄ de rebz raptis.
Scōm uo ro. i' caū quo sūt ita mixta iusta
cum iniustis q' non pnt distri pōt licēte ne
cessaria sumē si vir sit soluendo dum tñ hēat
in mente viuē de licēte acq̄sitis. si aut non est
soluendo idem dicendū ē qd dēm est i' 2. caū scz
quādo nichil ē ibi n̄ de rapia. **Q**uid faciet
vxor vl' faīlia si nichil muerit n̄ de rapina
nūquid moriet' fame. **I**te q' non. s; fm q' nō
ray. subest ei triplex auxiliū. vnū est vt recu
peret dotem si pē. potest enī recuperari dos edāz
constante mrisio. quādo vir ad mopiā v̄git
C. de iure dotū v̄git. **S**cōm est q' denūciat a:
mias ei' vl' decano vl' archida. l' epō l' alijs
qui possint vl' velint pdesse. qui psuadeāt ei l'
edā si pbari pē spellant eū vt pastat eam de
iusto. 2. q. 1. si peccauit et ex. de iureiurā. quē:
ad modū vl' tradat ei dotem vl' ptem dotis vl'
cōmittat alicui psonē honeste que de honesto
lucro puidat sibi ex. de pig. ex lris. et de do
nac. ppe nup. et de dote resti. post di. p nrās.
3. est q' si eēt adeo in arto pōta q' n̄ mueret
quid omedēt edā elias. nec vlti' sine piclo
pati nēccitatē famis. tūc posset edā de raptis
rebus ipis sumē nēcia. quia nēccitas non hz
legē de psc. di. 1. sic. quicqd tamē sic expēdit
doleat in aīo et pponat firmiē restituē qz dco
pōt quicqd inde expēdit. **I**n oī tamē caū
pōictō teneē vxor viro reddē debitū et eo' n̄
subsit a' impedimētū. 3. q. 4. si dicat. **R**e:
colligendo g' breuiter pōicta pē dia q' de bo:
nis vsurarij raptoris et furtis eē si nichil ha
beant de iusto pē quis licēte pape in plibz ca:
bus. et pmo si cām exspoliatoz agat. s. p:
curando fidelit' q' eis restitū fiat. 2. si recōpen
set. puta si eis in licitis et honestis fūiat. 3. si
se respsaturū pponat et se habiturū facul
tatem ad hoc pbabiliē dat. 4. si nēccitas co
gat. puta quia alias non pē omode h̄re vñ
viuat vt accidit paupibz mendicātibz et h̄
edā modo excusari pnt filij et filie exñtes in
domo patrū. quia alias viuē non pnt et filr
vxores. 4. si eos tales esse nesciat. **S**equit'
vidē de. 9. scz de illis q' eueniūt de rebz rapē.
arca q' sciendū p ray. distinguit. q' aut rapta
esse sciebant vl' pbabiliē eēdeb. it aut de iusto
esse putabant. aut nichil de h̄. s. vt' essen
e rapte l' nō cogitabāt. **I**n p̄mis duobz caibz

subdistingue. quia aut emit quis mala fide
id est cupiditate acipendi sibi aut bona fide
voluntate restituendi domino rei. In primo casu
tenet indistincte restituere quicquid de illa pro ea
fiat ab eo vel ab alio. et est ratio quia omittit fur
tum directando rem alienam inuito domino et fur
semper est in mora. unde nec parum quod dedit ab eo
est res repetere potest nec expensas si quis ibi fecit.
tenet etiam restituere omnem utilitatem quam ex illa
re habuit. non liberat etiam si restituat rem illam
deterioratam quam ad eum pervenit. et si aliquo tempore me
dio fuerit res melior quam fuerat tempore emptoris
vel etiam quam fuerit tempore quo pro ea vendidit eam alii
et quod plerumque fuerit estimatio facienda erit. scilicet de
fur. in re furta. hoc intellige quoniam res non ha
betur. sed si res habetur etiam quod sufficiat quod restituatur
tunc equae bona fide erat quoniam fuit ablata. Et quod
dictum est de primo emptore intelligi debet de hoc. et
omnibus alijs sequentibus qui cum mala fide rem il
lam emunt. scilicet quod semper tenent restituere rem illam
quocumque modo pervenit secundum maiorem estimationem totius
temporis medij. Si tamen raptor plene resti
tuit rei estimationem cum toto interesse. ceteri qui eme
runt vel dono acceperunt liberantur quam ad resti
tutionem faciendam domino rei. Credit tamen Ray. quod quic
quid inde ex lucro habuit. scilicet ante restitutionem
factam sui totum si res fuit sibi gratis data siue
quod super deducto pretio pro re illa dato si fuit ep
ta de eius consilio ecclesie in usus pauperum erogari.
Sed hoc facit secundum hostium. et ratio non est necessaria sed est con
silium. quia ille penes quem res illa est iam intel
ligitur eam ex voluntate domini possidere. scilicet ex quo
sibi satisfactum est plene. ar. ff. de em. si servus
duplo. de tunc quilibet talis agere potest de furto
quod omittit. 12. q. 1. qui habetis. Sed nunquid sa
tisfaciens potest sibi consulere de pretio soluto adu
sus venditorum. Ad hoc Ray. quod non nisi quoniam emit
expressse sibi cautionem fecit. obstat ei etiam turpi
tudo. 10. q. 2. ius in fi. Si vero emit quis rem
raptam vel furivam bona fide. scilicet intentione resti
tuendi domino. potest ab eo repetere id quod pro ipsa re bo
na fide dedit. et etiam quicquid pro eius servitudine ex
pendit non forte cum re illa aliqua lucratus fuisset.
de quibus illas expensas recopere possit
et breviter quicquid ad se sibi ex illa re ut pensio
merces fructus vel simile tenet restituere. quicquid vero
sibi abest ut parum et expense moderate potest re
petere vel cum eo quod ex ipsa re sibi advenit vel quod
ad quantitatem occurrentem pensare. dicit et hostium.
quod potest repetere omnia predicta etiam si res sine sua cul
pa pereat vel perdat. ratio est quia gessit negotium
valide domini rei. probantur hoc ex. de accu. expte. et
li. 6. de sen. ex. cum voluntate. scilicet predicatores. si
secundum hostium. licet in iudicio ante eum de sua servitia credat
in iudicio tamen attentio ei non dederit non publice
hoc prestaret. C. de fur. l. 2. et ex. de elec. quia
propter. scilicet si. Sed quid si ille qui bona fide emit
fecit perquiri diligentem cuius res esset ut ipsam
ei restituere et invenire non potuit. Item quic
quid res illa valet ultra id quod isti emptori

debetur cum ante ecclesie in pias causas pro anima eius
res fuit eroget. Et consulit Ray. quod hoc fiat
publice ut omnes suspiciantur eum. et sic erit libera
tus. quia etiam in hoc gessit valide negotium eius ar.
ad hoc. 12. q. 2. quatuor circa fi. Et dicit hostium. quod si
pauper esset posset a platon sibi remanere si alii pauperi
In alijs autem casibus. scilicet si sciebant aut debebant
esse de iusto quod emebant vel forte habebant animam
inordinatam. id est nichil super hoc cogitantem excusant
sed diversimode. Nam qui sciebant vel probabiliter
credebant esse de iusto simpliciter non tenentur in alijs
sed durante bona fide. qui vero tamen debebant
ignorabant ignorantia crassa et supina. vel
propter fatuam simplicitatem. vel super hoc nichil co
gitabant restituere tenentur. et dicit ratio. quod igno
rantia dicitur crassa et supina per similitudinem hominis
crassi vel supini qui non videt ea que sunt apud pe
des eius vel prope. Ad hanc enim diversitatem plene
distinguitur in distinguere secundum Ray. cum autem. quod rap
tor aut erat dominus et tunc tene id quod dicitur esse super
quod illa. scilicet quid de dominis illis qui guerram tenent
Aut erat subditus et tunc distinguere. quia subdi
tus aut movet bellum pro domino sibi mandante aut
facit bellum esse iustum aut iniustum aut dubium.
In primo casu non tenet restituere ea que acce
pit ab hostibus nisi secundum edictum domini nec peccat nisi
corrupta intentione habeat. scilicet per cupiditatem et odium
vel filiam. In 2o vero casu. scilicet cum scit vel probabiliter
credit bellum esse iniustum tenet. quia tenet plus
timere deum quam hominem. In 3o non tenet quia excu
satur propter bonum obiectum licet forte peccet dominus contra
deum male sapiendo. 23. q. 1. quid culpatur. unde
secundum ratio. si vassallus duas vel comitis ab eo vo
cetur ad bellum monendum contra hostem suum contra
quem non licet ante propria movere bellum excusatur
si dubitet ut dominus eius super hoc autem habeat a
rege. et sic de alijs causis ex quibus bellum est iustum
vel iniustum. Secundum enim hostium. talis excusatur propter
bonum obiectum si inquisitum quam potuit et periculosos con
sultavit et semper dubius remansit. alioquin affectu
tor ignorantie sic nec expensis scientie puniret ex
de clamore. despon. cum ab initio. scilicet si quis vero
nec excusatur timore prendi feudum vel incurrendi
aliquid terribile dimittit. 32. q. 4. ita ne licet merus
culpam attenuet quo ad penam mitigandam
circa orationes et ieiunia. ex. quod me. c. 1. sacris.
Et cum autem iuratur vel iudicet requiratur ad hoc quod
bellum sit iustum dicit potest quod ubi habetur autem
iudicium si iudex erravit ad pugnam tamen officium
sufficit. Et in hoc casu potest habere locum dicta distin
ctio in foro penali. Secus est in attentio ubi error
detegere tempore suo. hoc hostium. Sed nunquid sic
excusantur amici et cognati bellantes qui non sunt
ei subditi et milites externi stipendiarii si cre
dunt bellum esse iustum. Item secundum ratio. non excusat
eos bonum obiectum sic subditos. nec omittit se de
bent discerni ut inveniant aliquem in pundi. alia
12. q. 4. denique. Sic ergo procedit circa emptorem secundum
Ray. quod si sit venditor iusto et ex iusto bello
habuisse licet potest enim nec tenet restituere. qui vero

pn.

de iusto bello esse nesciebat. si probabiliter crederet
quia omnes et vicini vel maior pars vel ad minus
sapientes ita crederent non tenebat hac bona fide
de durate. Si si per se sit reus de rapina fuisse
de restituere. si et rem et fructus eius extantes. de
consumptis enim bona fide non tenebat. et si per suam
iudicis restituit prius a venditore esse multo si
vult repetere potest. 12. q. 2. vulgane. **S**i vero
simpliciter sine auctore iudicis venditor sibi tenet
in foro principaliter ad interesse. ad hoc iudicis intentio
so non potest cogi. ff. de eue. si rem et esse. de
emp. et ven. si venditor. **Q**ui vero emerit de
rapina ignorans ignorancia iuris que in tali
cau non excusat. l. et ignorancia facti. crassa et
suprema quia. si omnes vicinos vel per maiorem pre
vel etiam pauciores et sapientiores audierint dicere
bellum id esse iniustum et esse deum. vel forte quia
etiam prohibebat. l. excusabat publice auctores
et principes ipsi belli tenent ad restitutionem. 12.
q. 2. q. et humanis et esse. de ordi. ab episcopo requisit.
Sequitur vide de. 10. f. de hijs qui in ecclesijs aliquo
rapiunt vel ipsas ecclesias ledunt. queritur ergo primo
quid de illis qui rapiunt in ecclesijs aut de bonis
ecclesiarum aut ecclesiarum que sunt in terra eius. si que iuste
gerunt bellum. nunquid raptores talium restituere
tenent. **R**espondeo. quod sic. non fecerint hoc auctore per
lati ecclesiasticam. **Q**uid de illis qui per fugiunt ad ec
clesias immunitatis hostibus et ibi capiunt ab eis. nu
quid eos ibi capiunt debent ipsos dimittere li
beros. **R**espondeo. quod sic. non ecclesiarum iustitiam aut
inde hostes impugnant. tunc enim cum vio
lentia emittitur ecclesie non debent emittitur eccle
gaudere. **I**dem etiam dicit si ibi reponant vic
tualia sua de quibus impugnat hostium sus
tentant. si. quod si rapiant ab adversariis iuste bel
lantibus restituere non tenent. et forte etiam ra
piendo non peccant. **Q**uid de illis qui in ec
clesias in bello iusto nunquid tenent de damp
no dato. **R**espondeo. quod si non sunt incastellate
et hoc expposito fiat tenent. Si autem sunt incas
tellate. aut si non expposito sed a cau incendiant
dum. si. ille iuste bellantes opam rei liate prestat
quia. si. hostium machinas villam vel castra incen
dunt quod alias expugnare comode non possunt
non tenent. **S**equitur vide de. 11. f. de aliquibus
penitentibus ad restitutionem raptorum. et queritur per la. si.
quid si huius persone que restituere tenent resti
tuendo rem vel eius emendationem adeo pauperes re
maneant forte cum filiis et familia qui non habent
aliquid unde vivant. **R**espondeo. quod si per stare
eam l. eius successores cuius res fuit ostendit ei res
tituendi voluntatem et suam necessitatem et per pe
tere quitationem vel dilationem. et si isti bene scripto.
vel veraciter volenti etiam modicum id quod habet resti
tuere non aliter possit a se sue consule spoliare totam
vel pretem remissit liberat. erit. si autem querat id
dilationem non possit impetrare de tota quod suum est
facere vendendo. si omnia sua bona. et si opteat eum
et eius familiam mendicare ut dicitur. **S**i vero
non possit stare de in pias causas id cum ecclesie persi

lio erogare. et per eius dilationem dari et per vel totum
restituere si expediat ad necessitatem eius sustentationem sic
aliter pauperis secundum ray. et roth. **D**e hoc etiam vide
infra li. 3. tit. de usur. ar. s. de resti. usuray. quod
quid si is. **Q**uid de illis qui si vellet superfluas
expensas dimittere possent rapta restituere
Quid est de illis qui omnia bona sua resignant in
manu principaliter per mittentes quod tamen facient damp
nificatis quod erunt contenti putantes hoc de modico
se facere posse. qui illi se credunt totum amisisse
Quid est de illis qui non resignarent in manu
principaliter non crederet eis totum l. prem dari quando
nesciunt cui de restituere. nunquid tales sunt in statu
salutis. **R**espondeo. quod non oportet enim quod fide
bona et sine fraude raptor faciat quicquid potest
dampnificatis si novit eos satisfacere. et si non
novit pauperibus tribuat. aliter absolui non de a
principaliter si ostendit de eius impotencia vel intentione prius
non est tamen necesse secundum roth. quod fiat huiusmodi resignatio
in manu principaliter dummodo sit paratus hoc facere ad ar
bitrium eius vel boni viri. **S**i et de hoc vide infra
li. 3. tit. de usur. i. s. ar. q. cuius auctore male ab
lata tunc. **A**d hoc non. quod rich. et stor. sic disting
uunt in. 2. suo de illo qui dampnum intulit et
nichil habet preter necessitatem sibi. si. quod talis aut habet alii
quid vellet necessitatem ad sustentationem. nam licet sit ei
necessarium ad victum vel decentiam sui status et per
sone. aut non si sic tenet restituere. non est licet
alicui vinde de aliena re cum honore scilicet. nec est
valere tamen status sole mnis. aliter persone quod cumque
necessarium rei publice quod tenet per non restitutionem
quantum valet iustitia et fidelitas eius et iustitia
eius per restitutionem. **S**i autem non habeat vellet necessitatem
sustentationi. nam tunc dampnificatus vel non indi
get ad sustentationem. nam re sibi ablata vel in
diger. si non indiget non tenet ei restituere. quia
necessitas facit omnia commoda. ff. de l. rodia. cum in
eadem in textu. et glo. Si autem indiget tunc a
priori facit est indigens illa re ad sustentationem
nature ille qui abstulit aut prius ille cui est ab
lata aut utrumque eodem tempore. Si primo non te
netur restituere quia res illa facta est sibi neces
saria sustentationi ne et ius fuit ei acquisitum in
re illa. cum tunc dampnificatus non esset necessarius. **S**ecundo
autem et 3. modo dicit per se per se quod tenet restituere
quia res illa si fuit dampnificatus de iure. **Q**uid
si primo cau detentor deueniat per extremam necessita
tem ad fortaniam pingorem nunquid tunc restituere tenet
Respondeo. quod sic. quia obligatio illa ad res
titutionem rei ablata l. equiualeat. procedit a prima
occupacione illius rei que fuit iniusta ante neces
sitate extremam. et ideo illa obligatio per necessitatem
extremam non est extincta sed tamen sopita. Si vero
nunquam occupasset rem illam ante necessitatem
extremam tunc simpliciter iuste occupasset eam tamen
rem suam non tenet ad restitutionem aliter. **Q**uid
si periculum imminet spoliato et ille qui tenet in
dud non potest ad satisfaciendum statim. non spoliatus
ad damnum aliter dilationem. **R**espondeo. quod per se dis
cretus informare per periculum suum ex eo quod intendit.

valiter gerere negotia creditoris. ut si videtur
quod non potest aliter impetui recuperare vel non ita
comode potest recepta sufficiens cautione dilatorum
concedere. et sub hac conditione. scilicet si hoc fecit pecca-
torum absolue ut sic et editor quod ei debet recuperare
et peccator non desperet. ar. ff. de soluc. solue. **De**
furtu ppe sumpto **XXXXIII**

O inde considerandum est de furto ppe sumpto.
et primo quod est et vnde dicitur. 2. de sp. b. su-
drijs. et. 3. vnde sit et qle sit pccm furti
2. de ei. pena. 4. de ei. restone. **Q**uatu ad
pmu sciend. quod furtu ppe sumptu est fraudulosa
aliene rei strecta. multo dno que fit aio lu-
crandi. s. gra rei l. possessiois et l. vs. ff. e. l.
1. Bene autem dicitur strecta quia sine ea non est ppe
furtum licet inueniat voluntas vbi vel strepta
ut ff. e. l. 1. Vnde si quis occupat illiute re
alienam sine strectatione facit quod aliud pceptu
scilicet non occupat. t. fraudulosa vero addit.
quia si quis crederet rem sua esse ac p hoc licet
sibi eam subriperet non committeret furtu. insti. vi.
bo. rap. s. quia tñ et. s. se. Multo dno appoi-
tur qñ si credit dñm pmissurū et iusta cā sibi
sit hoc credendi non tenet ead si dñs non erat p-
missur. si autem iusta cā non subsit hoc credendi
tenet. ff. e. si is qui rem. Si vero facit crederet
multo dno et tñ dñs velit furtu facit qñ ad
intentione mortali qz peccat. non tñ tenet ad
restitutione n. dñs pete p obstante sibi ei. vo-
luntate. ff. e. m. omis. s. plē. rei aliene. id ad
iungit quia non omittit furtu in re plenissime
ppria. plenissime dixi. quia si alio hñet ius i
re illa ut solus l. editor vel alio filis ei dñs
rem illam furatue sibi ppiet alicui tali furtu
facit et tenet actione furti s. res non eet fur-
tua. ff. e. si res. s. 1. et. l. si is q re. l. si soa.
Animo lucr. id potitur ibi. qñ si qñs alio an-
allā mercedem rapiat vel celatit non lucrū s.
libidinis cā non facit furtu licet alias gñiter
peccet. ff. e. vñ. Gra rei vel possessiois ei. vel
vsus ponunt ibi. quia non solū omittit fur-
tum qui lucrū facit vult sic furatue rei dñi. s.
ead qui rei possessio l. vsu di. 40. qui sacru
et. ff. e. qui iunūta. Aut furtu a furno. i.
nigro vel obscuro eo q clam l. obscure et ple-
rumqz de nocte fiat. ff. e. l. 1. Potest et dñd a
furno i quo fur plerūqz latet. Expmissis p-
q qui acapit equū vel rem aliam omodataz
vsqz ad locū certū. si cā illa re vlt locū certū
pcedat furtu omittit n i cāu pōito sup i vsu
illo. s. multo dno. t. S. quid si alijs re sibi
concessā ad vtend alij omodauit nūquid co-
mittit furtu. vsqz quia non est sibi ocessa ad
vsu istum. p. vñ hñ facit gra sui lucrū. spes
enī ē lucrū ex alieno bñfi sibi debitoz acqre
Sic et editor furtu omittit si vñ pignore
sibi obligato. ff. e. si pignore. et breuē in oī
cōtrectatione rei aliene q dñi voluntatem omi-
ttit furtu vñ cā hñ libereas vñ bis diffonis
Circa 2. ar. sciend. quod furtoz ad est manifestū

ut id cū quo fur dephendit anteqz ad locū ve-
niat destinātū intelligit aut locū destinātū ille
in quo eodem die disponebat manē. Aliud ē
non manifestū ut id cū quo fur non dephendit
ff. e. l. 2. et. 3. Item furtoz quedā retinet no-
men gñ ale quedā vero hñt rōne matie spālis
nomē spile et hñt ē quadruplex dñā qñ fur-
tum rei sacre dñ sacrilegiū. furtu rei publice
dñ peculat. 23. q. 2. quid igit. Et. ff. ad. l. ul.
pecula. l. 1. furtu ex grege dñ abigeat. ff. de
abigeis. s. 1. furtu hoīs dñ plagu ut cū quis
hoīem liberū vendit vel emit donat vel acapit
vel pmutat. ff. ad. l. fantā de pel. ag. l. 1. et. idē
si alienū suū vel anallā sollicitatit vel expor-
tauerit. s. furatue ad aliā regionē. C. e. l. 1. 77
Circa 3. ar. querunt pla. s. vñ furtu semp
sit peccatū. R. qñ sic. vñ exo. 20. Non furtu
facies. habet aut furtu rōem peccatū ppe duo.
pmo rōe strarieratis ad iusticiā q reddt vñ.
cuiqz qd suū ē oppo enī iusticie inqz ē accep-
ta aliene. Secūdo rōe doli quē fur omittit
occulte rem alienā vsurpando. Vñ patz q oē
furtu est peccatū. Sciend tñ q acapit aliena
auēte iudic hoc decernētis nō ē furtu quia iā
sit ibi debitū p hñ qd ē sibi snialr ad iudica-
tum. vñ multomī fuit furtu qñ filij iust tu-
lerunt spolia egyptoz ad dñi iussum p eo q
egypti eos affligebat sine cā id signant dñd
sap. 10. iusti tulerunt spolia ipioz. Vñ fur-
tum sit mortale peccatū. R. qñ sic. cū sit oīū
caritati bñ quā ē vita spūal. ad caritatē ei
pnet ut pxio velim et optem bo. p furtu
aut infert ei in rebo damp. vñ 3. ch. 4. omī
fur iudica bñ. nullus autē odepnat bñ dñ
iudiciū n. p mōzli peccato. Nota tñ q acd-
piens furatue mīma. ut vñā acum vel penā
psumē p hoc non ē q dñ voluntatē et p tōto
p excusari a mōzli peccato. si tñ hñt aimū
furandi et inferendi pxio nocumtum ead in
huiū pte esse mōzle pccm sic ead in solo cogi-
tatu p osensū. hñ dñ. Non enī qd furto sbla-
tum ē. s. mens furantis attēd. 12. q. 6. c. vlt.
Vñ liceat furari ppe nēcitatem. R. ea que
sūt iuris hūani derogare non pnt iuri nālī l.
diuino. Scdm aut ord. nē nālem ex dñ pui-
dentia institutū res inferiores sūt ordinate ad
hoc ut sūueniāt hoīm nēcitati et id ppe rez
diuifioz et appropriatioz ex hūano iure pceden-
tem nō impedit qñ ex eis sit hoīm nēcitati sū-
ueniendū et id res quas sup habūd. mē hñt
aliqui debent paupm sustentatiōi. Vñ amb.
et hñtur di. 24. sic. esurientū panis est quē de
tines. nudozū mōmētū est qd recludis. mi-
seroz redemp. et absolu. est pecunia quā mēra
effodis. S. qñ multa nēcitātē padunt et nō
p ex eadē re oībo sūueniunt omittit arbi.
vñ cuiqz dispēsa rez suaz ut ex eis ne-
cessitatē padentib sūueniat. Si tñ adeo sit
vrgens et euident nēcitas ut manifestū sit in-
stanti nēcitati de rebo occurrētib sūueniend ē

.pri.

puta cum imminet pīclm pīone n^e aliē sub
ueniri pē tunc licz ex reb⁹ alienis sū maifeste
sue occulte sublati sue nēcitatē subueire. n^e
hoc hz pīrie rōem furā vl' rapine. tū quia i^o
nāle ius et dñiū exigite vt dēm est. tū qā ne
cessitas oīa cōia facit di. 32. §. 1. et 12. q. 1. di
lectissim⁹. tū quia dñs rei tūc ei subueire tene
retur si pñs eēt di. 86. paste. vñ tal' liate po
tuit et debuit credē dñm pmissurū. et ita nō
omisit furtū. tū qā nēcitas legē nō hz de ose.
di. 1. sic. Si aut sit nēcitas s; nō tanta pec
cat. s; peccatū nēcitas attenuat. et i tali lo
quē ex. de fur. si qd. si qd inqē p nēcitatē fais
aut nuditas furatus fuerit vestem vl' pec
peniteat ebdomas tres. Quid si quis rem
vsurario vl' auaro furat vl' rapiat vt inde e
lemosinā faciat. Ite fm ray. talis furtū vl'
rapinam omittit. quia nō sūt faciēda mala
vt eueniāt quecūqz bona. 30. q. 1. nosse. et 33.
q. 2. sic nō sūt. S; vt q. ille nō faciat furtū. qā
non facit hoc aio lucrandi. s; nō est ita quia
spes lucri est ex alieno largiri. vt hitum est s
m ar^o pmo. In casū tū iquo pīclm imminet
pīone nec pē aliē subueiri. Potest etiā aliqz
fm tū occulte rem alienā acapē vt subueiat
pīmo sic indigent. Quid si quis fureē vt
restituāt dñō t hoc faciat. Ite fm hosti. talis
vl' excusatus ar. ff. de poīta bona fides. Nam
etiā vñr geit negotiū furis g^o cogi ratū hñe
ff. de ne. ge. s; an vlt^o. §. 1. Nunqz peccat q
rem suā ap^o aliū depoītam vl' iniuste detentā
acapit furtiue. Ite fm tū. in sūma q. de fur.
to qd pmo peccat. quia depoītarū gnat. qā
teneē restituē et innoxii se oīdere. vñ sic ac
apiens teneē eum indempnē reddē. 2° uo pec
cat ptra omīem iusticiā dū vsurpat sibi rei
sue iudi^o iur' ordine ptermisso. t iō teneē dñō
satisfacē t opam dare vt sedē scandalū pxi
morum si tñ sit ortum. nō aut teneē ad resti
tuere quia nō gnat detentorē. Quid si aliqz
xpīanos fureē captiuos a pagais detētos vt
libertatē restituat eos. Ite cred^o ray. q. tal' n
teneē hoīem talem restituē t maxie si pagai
circumcōdant eū i otemptū fidei xpīane. di. 2.
enī dñs ad iose. s. 23. q. 2. q. oīstutēt sibi dñs
retrosū infidias. i. bellatores infidiātes hos
tibus vt diē au^o. cū quis mouet bellū iustū.
vt apē an ex infidijs nichil ad iusticiā intē
et gg^o. ptra hostes fidei nō tñ apte laborand
est. 23. q. 8. vt pōem. Quid intend^o ille nō ai
mam liberare a pctō ydolāte t occafidēz pec
candi infideli subtrahē g^o opatur salm aīe vt
usqz. neut^o g^o hz iustā querelam. S; vidē ob
uiare dēm au^o. s. q. fides etiā hosti suanda est
23. q. 1. Noli. Ad qd rñdz ray. q. illud ē vñ
qn fides ē hosti pmissa. s. tempe treuge. et sic
vt velle q xpīani pñt furari xpīanos detē
tos a pagais tpe guerre nō aut tpe treuge.
Quid si quis fureē tpe treuge. Rñdz ray. q.
si pagan⁹ illū cepat t detinebat qā sibi dāp⁹

intulerat. et qā fidem sibi fregerat ille q fu
ratus ē eū sibi teneē illi restituē nō hoīez. pē
aīe pīclm s; d ipnū ab i^o sibi illatū vt p mē
esse pīabil⁹ estimato modatū redemptiōis p
tium et hoc si nō opulit capuū illū ad arcū
asidz vl' ydolātam vl' mōrle pctm. Si enī
ad aliquod tale ipm opulisset furas eū peni
tus liberat⁹ esset ar. di. 42. nulla. qz aut ad
hoīem quē furat⁹ fuit nullo⁹ peccauit si rēaz
intentōz hñt. pmo poī⁹ meruit dūmō alias
satisfaciat vt dēm ē pus. S; quid si pagani i
bello capint xpīanos. nūquid tpe treuge pēa
facte licebit eos furari. Rñdz ray. q. si treu
ga ita gñ aliē sit facta vt nō liceat alterutris
iūicem aliqz auferre l' sibi nec violentē nec
alio⁹ non licebit eos furari. si aut filit ouen
tō facta tñ de violentia nō inferēda liate xpī
ani pñt furari non tñ huiōi captiuos s; etiā
castra que de tra xpīanoy occupant la tenē
intrando et sine violentia occupando. n^e sup
bus ad restōz aliquā tenebñt. S; qd si pagai
redeant ad recupand huiōi castra et violentē
repellant nūquid erit fracta treuga. Rñdz
rod. q. nō quia qñ ouentio fuit facta de vio
lentia nō inferēda et nō fuerit fraudes et fur
ta exclusa fuit intelligend de violentia nō
inferēda in mōssu possessiōis non at de illa
que sit p re iam obtenta defendēda nō et de il
la expssa mentio sit facta. Quid si xpīan⁹
capau⁹ fureē aliquid sarraceno q detinet eū
Ite fm ray. ti. de fartis. et hosti. ti. de pe. t re.
si fuit cap⁹ tpe treuge quia eam frangebat
et sic fuit in culpa et non iminebat nēcitas
famis. teneē ad restōz. si aut iniuste detinebat
vl' tpe belli captus fuerat vl' nēcitas famis
iminebat eū talē sarracenus pastē teneat ad
restōz non teneē. Et diē rod. q. tūc sit opē
satio rei sic subrepte cū iniuria detentiōis illi
xpīani iuste. P. cū huiōi sarracen⁹ sit hos
tis non refert quō noceat eidem ar. c. de oīm.
et mca. l. 2. Circa qrtum ar⁹ qui ē de pena
furti scēdō q fm h^o ē varia fm qd ag^o vane
de ipo. qñqz enī ag^o criminaliē. i. ad corporis
penam. qñqz ciuiliē. i. ad penā pecuniariā. In
pmo casū non d; fur suspendi vl' demēbri l'
exoculari s; aliē castigari puta p fastigatiōz
vl' exiliū vl' alio mō put videb⁹ iudic. qd ē
vñ de fure simplic⁹. Si at sit plus q; fur qā
aggredi violentē cū armis vl' sine armis in
tomo vl' intine vl' in mari subideē legalibz
penis vt in auē. vt nullū iud. §. vlt coll. 9. sē
aut pene ille. s. q. fures capite pūant vl' sus
pendunt si sepi⁹ huiōi omiserit t famosi sunt
ceteri aut i metallū dāpnant l' eē i insulā re
legant vt ff. de pēis. l. capitaliū. Scraflatores
et §. famosos. Diē at rod. q. licz fur fm iura
scēpta nō sit suspendend⁹. oīrū tñ i mltis locis de
osuetudie suat et pē addi q h^o osuetudo ē fa
tis rōnabil⁹. tū pē osuatōz cōis pacis t qēt
tū pē icorrigibilitatē vt i pībz malide tal⁹.

In 2° uo cau. s. cu agis auilr pena furti mai
festi e quadruplu. no manifesti uo duplu ex.
e. c. 2. et insti. de obli. q. n. as. ex de. s. pena. et
h. co. p. et peti p. p. anu. msti. de p. et te.
ac. s. furti. **A**gis g. o. tra fure ut visu e auil
liter et emialr. et eo ff. de fur. l. si. o. tra uo rem
subreptam agis o. d. o. furti. **N**am actio
furti penam h. legiti. o. di. rem ipaz. vñ
vna non o. fuitur p. alia. ff. de condi. fur. si p.
fure. s. furti. **S**com aut cau. si furtu sit oc
cultu et fur sit sponte o. fess. p. restoz si tñ eā
facere possit subaudi. fm hosti. et p. pactam
pniam vl. parte pnle rce ad sacros ordines
pmouet ex. e. ex lris. **S**i quis tñ in ipo pco
dephensus fuit infect. cu o. ster cu decessisse i
peccato mōzli non o. abt. p. eo. **S**ecus e si an
mortem sit o. fessus quia tñ coio non negat
ex. e. c. 2. accat. aut et o. fess. vl. couice. dep.
et in mōsterio de trudi. ex. de p. s. tue. **T**ene
aut furti no tñ is qui furtu h. etia is q. furti
cofiliu vl. opem dedit. o. filiu dat qui suad. im
pellit et instruit Alique ad furand. opem fert
qui misteriu et adiutoriū p. bet ad rem subz.
pienda msti. eo. s. interdū. et tene. furti no
manifesti di. g. 2. is qui opem. non tñ tene. q. s.
de cofilio n. sit securu. ff. e. si is q. s. ficu. **I**te
ille qui cu fure partit est fur ex. e. qui cu fure
Datur aut actio furti o. tra fure ead. si sit im
pubes dūmō sit doli capax. ff. e. impubem.
S. quid de eo qui sat fure vl. rem furaua nū.
quid tene. eū l. eam indicare interrogat. ab eo
cui. est vl. a iudice. et vl. q. sic ar. c. de furtis
auile est. S. o. tra quia non tene. indicare sñ
iudicio. i. sine salario. non enī turpit. acapit
ff. de p. scrip. v. solet. cui snie dicat standū le
gis doctores dicentes q. nullo spili iure cogit
quis indicare fure ar. i. l. p. dicta. et ff. de off.
p. si. l. 3. **P**otest ec. d. d. f. host. q. i. foro iudicali
siue canoico si quia p. fert vt. nolit idicare
p. luc. q. d. o. s. e. t. l. q. a. p. t. a. p. l. q. a. pecuiaz
a fure recept. ne indicaret. et tñ tene. sic fur
et hoc e q. not. decre. ex. e. qui cu fure p. t. tal.
enī acapit ead. fm legē. ff. de o. di. obturpē cāz
si a suo meo. **N**ut non vult indicare p. t. a.
miciā et hūanitatē quā h. cu fure et tñ n.
est cogeno. s. i. ei. p. t. a. t. an velit amiciā vñ
dere p. pecuā et tal. non turpit. acap. vt ibi d.
l. idem e. turpit. aut acapet si tene. idicare
vt ibidem. l. vl. et ex. de s. ymo. nemo. licz at
tal. n. acapiat turpit. tñ inhoneste p. t. hac
de cā. ff. de varijs. et ex. o. z. co. g. l. 1. **I**n pmo
g. cau. dolose no vult indicare et iō e cogen
dus. et si quid e datu p. actioz de dolo repetit.
in 2° licitū est et iō no repetit. s. h. e q. d. distig.
lex. ff. de p. s. p. v. solet et sic p. t. a. t. amiciā. ff. de
recep. l. 2. s. i. in iudi. aie re. iudicat. et sic l. o.
ex. e. qui cu fure. **I**llud aut non e repbandū
scz q. iudex eū ex offi. cogat s. licz q. s. non co
gatur fure indicare. cogit tñ s. eū testificari.
de quo dic vt infra ti. de f. lo. testioio ar. g.

Si quis aut furi l' fodo ei' aliqo dedit vt ei re
suam reddat vl' indicet repetit p. d. t. o. nē. s.
furtu. l. ff. de o. di. obturpē cām. l. g. in fi. **N**ota q.
ille q. sat vbi est res raptā l' furtia
et no indicat cu de h. re. q. rē ab eo peccat. vñ
iō. n. tñ fur s. e. ille re. tene. q. furti consti.
querente possessore. i. d. n. o. non indicat ex. de
fur. q. cu fure talis tñ fm. tñ. et ro. restitue
non tene. n. ad hoc ex offi. tene. **Q**uid si
ex re furtia vt analla part. sit editus nūq.
erit furtu. et teneb. actioe furti ille ap. q. nē
est editus. **N** t. hosti. q. si aliq. analla p. g.
nantē surripiat et ap. eū p. iat part. e furtu.
et ille ap. q. est edit. tene. actioe furti. si aut
pariat ap. aliū bone fidei possessore licz pare.
sit furtu. ille tñ non tene. actioe furti q. i
telligas de vacca furtia. licz o. tra dicat. ff. de
vsucap. si aliena. s. i. quia i. d. corrigē fm. a. z. o.
ff. e. qui vas. s. si analla. **S**ilr si subripiat n.
pregnantē et ap. eū o. p. iat et pariat p. t. e.
furtu. et ipe tene. actioe furti et in hys cāz.
bus. s. q. n. part. ap. fure vl. o. p. iat ap. furem
et parit ap. bone fidei possessore certū e part.
vl. fetam vsucapi nō posse. **S**i aut o. p. iat
et pariat ap. bone fidei possessore nō e furtu.
nec dat. actio furti. **S** nūquid bone fidei pos
sessor impedit vsucape. l. s. si s. d. m. rem alie
nam an quā o. p. iat impedit. si p. q. s. o. p. iat simp.
scuit alienā nō furtu. et sic ignorat viciū
rei nō impedit vsucape. ff. de vsucap. s. de i.
sed si an. p. iat s. d. furtia. impedit vsuca
pere. si uo h. scuit p. partū impedit vsucapio
nisi dñm certificauit se h. re analla et p. t. e.
Si tñ h. faciat p. t. e. o. z. denūciare dñm q. velat
et agat o. tra eū si ius h. quia e patas m. d. e.
et hoc valde nōndū e. s. q. postior scia de p. t. i
pedit h. vsucapioz quia in partū o. m. t. e. fur
tum cu i. ipm. nō h. e. t. t. u. l. licz h. f. e. i. m. f. e.
ff. p. suo. si analla. sec. e. si h. e. t. i. ipm. t. u. l. u.
s. a. z. o. h. e. host. **Q**uid de vxore filijs et suis si
subripiat occulte de rebo viri pentū et dñoz.
l. s. o. m. t. t. u. t. furtū s. vir nō aget s. vxore n.
eo. actioe furti o. t. a. t. e. m. r. i. s. q. accōe i. f. e. m. q. tñ
opem fert vxori ad furand. viro furti tene. e.
ff. e. si quis vx. pat. uo agit s. filiu si h. e. t. cal.
tense peculū alias nō. ff. e. n. cū filio. **D**em
est si p. subripiat aliq. filio de castrē. pecu.
Seru. aut p. t. e. v. b. e. r. i. b. castigari s. nō in iudi.
cōueniri n. o. t. r. e. c. t. e. t. p. m. a. u. m. i. s. s. i. o. z. c. an fu.
ex suo f. e. o. l. vl. **S**eruiētes uo siue m. c. e. n. a. r. i.
cōueniri non p. t. a. c. t. i. o. e. furti p. t. e. v. i. l. i. a. quia
tal. i. a. furti non sūt publice vindicāda. ff. e.
si libe. h. e. host. et g. o. f. **Q**uid de muliere q. h. i. s.
p. d. i. g. i. v. i. z. celat aliq. de rebo cōibo s. p. h. i. b. i.
tione viri. **N** o. z. r. o. s. t. i. de s. e. l. a. r. i. b. o. v. b. i. a. g. l.
de e. l. a. q. si vxor hoc bona fide faciat. s. vt sibi
et viro de hys que celauit p. t. e. p. u. i. d. e. a. t. non
peccat n. tene. ob. d. i. r. e. viro p. a. p. i. e. t. i. q. ei o. i. a.
tradat quia ei o. i. a. e. d. e. n. d. o. d. a. r. e. t. q. u. a. s. i. g. l. a. d. i. u.
furioso. **C**irca q. ar. q. e. de restitutōe furti

pa

querunt pl'a. s. vt dampficis aliū iniuste i
extioribz boīs p furtū l' alio teneat ad restōz
Ite q sic vñ au. ad macedonē et habet. 12.
q. 6. c. 1. si res aliena ppe quā pēm ē cū reddi
possit non reddi pnia nō agit s; silat. hē au.
Non solū aut ille qui ē executor dampfica
tōis iniuste s; ē omīs pncipes i i° crie tenet
restituē. pncipare aut i crie ptingit. 9. mōi.
q i hys vñ sibi xmenē. **Iussio**. pñliū. cōsens.
palpo. recursus. **Participas**. mutus. nō ob
stans. nō manifestas. **Iussio** vt cū dñs iubet
suo vl' sōito vt fureē. 11. q. 3. julian. et c. si
is qui pē. **Consiliū** dupl'r ipendit fur. vno
ipō facto vt cū quis stalā furū supponit. ff. de
fur. in furti accōne. s. rē. et talis fm leges te
netur furtū nō manifesti vt ibidē. l. si is qui
opem. **Alio** solo vbo et talis fm leges vt q
dam dicūt de furto nō tenet msti. de obli. que
ex delic. naf. s. nō opem vbi dī. qui nullā opaz
ad furtū adhibuit. s; tñ pñliū dedit nō tenet
furtū. s; hoc est vñ nō furtū fuit subsecutū tē
enī eadē fm leges tenet. ff. e. si is qui. s. si tu.
fm eadē ius canonicū et dñū tenet. quia fm
canones in foro pñali maleficia volūtate et
pposito distinguunt ex. de sen. ex. cū volūtate
12. ex vñbis tuis pēmpnaberis. **Consens**
sus. s. expñs. quia facientē et pñcientē par
pena pñtingit. 2. q. 1. notū sit. et dicit rod. q
itelligit de pñsensu coopatōis. **Palpo**. i. adu
latoz qui. s. laudat aliq; de furto vl' rapina l'
detrahē alicui apd furē vl' raptorē dicendo q
grauit eū offendit et sic incitat eū ad furandū l'
rapiendū sibi ar. msti. de obli. q ex delic. naf.
s. vñ i° b. sollicitauit. **Recessus** sui receptas
scz furē cū furto in domo sua vl' eadē qui defē
dit furem recēntē ad eā ne cogat restituē rē
furtuā talis ei eqpuit sic fur ff. de recep. l. 2.
Participans. i. prem acapiēs in furto ex. e.
qui cū fure. **Mutus**. s. qui videns aliq; vel
stiens aliq; paratū furari l' rape tacet dolose
cum tñ impedire solo vbo posset sine suo pi
culo. pñtra i° pñ. 2. ex. erue eos qui ducunt ad
mortem. et qui tra. ad inf. libe. ne cesses. hoc
tñ nō tenet restituē nō ex offi° teneat rēclamare
Non obstans. s. facto cū sine suo piculo re
sistere possit quia nō caret scruplo pñssiois
occulte q manifeste faanozi desinit obuiare.
di. 66. vbi dī culpam pculdubio facētis hz
q qd pē corrige negligit emēdare et hē locū tñ
hz i hys quibz incūbit ex suo offi° phibē ar.
ex. de sen. ex. qre. pñsūp. Non manifestas q
scz sat vbi ē res furtuā et nō indicat s; celat
scient. et maxie cū iērogat a iudice vl' ab eo
cui est si sciat furē vl' rem acceptā furtuē cū
tamē sciat se posse vitatē sine vllō piclo rñ
dere talis enī fm canoēs ē rē furti ex. e. q cū
fure et. 11. q. 3. quisq; nō forte cū alicui pñbro re
uelaret secrete se furtū pñmisisse tūc enī pñbz nō
debet eā mōicare ex. de excels. pla. dīlcis fili
de hoc tñ laq est hīcūm s ar° pñcedenti. q. s; qd

de eo qui sat. **Distinguit** aut coir de quolibz
pñictoz hoc mō. s. q aut sine ipō dāpnū secu
tum fuisset aut nō. si sic non tenet msolidū s;
solū in tñ qz hūit inde s; nō tenet ad totalē
restōz dāpnū dñi qā q dat occasiōz dāpnī dāpn
de dīsse vl' ff. ad. l. acquil. qui occidit et ex. de i
iur. et damp. da. si culpa. **Quidā** tñ hoc pñce
dunt tñ de eo qui dat occasiōē dampni et hz
dñiū vl' auctem sup eā q iniuste intulit dāpn
cum alias ille nō intulisset. vñ dīcūt q si nō
hēat dñiū vl' auctē sup eā cui pñcept vl' dedit
cōsiliū vl' auxiliū nō tenet msolidū licz alias
nō fecisset ar. 23. q. 2. forte et c. ista duo noīa
pñmā tñ dictū tuā vl' fm rich. et sto. vno tñ
restituente omīs aliq non tenent dampficato
restituē s; illi qui fuerit pñcipales in facto et
illi ad quos res puenit restituē tenent illis
qui restituēt p rata portioīs que eos pñngit
fm sto. rich. et cōmuiter omīs. **Quid** si res fur
tuā casu furtuito pereat. nūquid fur postea
tenebit restituē eam. Ite q sic. quia fuit semp
in mora restituēdi. et iō nō liberaē incitū rei
sic nō violent. C. e. subtratto. C. qd me. ca.
l. 1. et hoc est vñ nō res mēierit pñquā eā fur
dñō loco et tpe agruis restituēdam obtulit et
eam recipe noluit. jam enī moram purgauit
C. de pñi. fur. l. vlē et ff. e. ti. i re furtia. **Res**
tituet aut fur rem furtuā cū fructibz pñceptis
et q pñpi potuisset a pñmo possessore ex. de res.
spo. guis. ff. de rei ven. si nauis. s. gñalr et si
res pñnt fiet estimatō ei p i° tpe in quo plus
valuit a tpe furti. ff. e. i re furtuā. s. si ex cā
et fili mō fiet si res sit deteriora et hē eadē m
tellige de re rapta fm ray. **Quid** si fur rem
furtuā supēibz suis meliorat. nūquid expēs ar
repetet l' retinebit. **Rñd** ray. et host. et gof.
q non yñio eadē nō is qui mala fide emit ex
de rebz ec. nō ali. ad audi. 13. 16. q. 3. vñiūlos
et. 10. q. 2. hē ius pñrectū i si nō de euictōe si
bi pñpexerit vt tūc sē venditōzē regssum hē
possit. C. de euic. si fundū. bone aut fidei posse
for expensas pñpetit ex. de imite. resti. reqssuit
12. q. 2. vñlāne. **Dicit** aut rod. q hē. s. qd fur
non pē petē vl' retine expensas quas fecit in
melioratōe rei ē vñ si agat i foro iudiciali
S; rigor ille nō est obfauandū in foro pñali.
quia ex quo plene satisfēm ē dampficato mī
quā ē illū locupletari cū alitō detñto. **Quid**
si furtū sit pñmissum in vsu rei et non in ipa
re. Ite q fur et post restōz rei tenet ad estima
tione illi vsus alit enī nō esset pñgati furtū
12. q. 6. si res. **Quid** de herede fur. Ite tenet i
solidū si solus fuerit heres. si aut fūint pñes
heredes quilibz tenet p illa pte p q heres exif
tit. ff. de pñi. fur. i pñctōz. si tñ res furtuā i
totū ad vñū eoz puenit ille tenebit i totū. ff.
pñmōti. l. 1. s. heres. **Quid** de vxore q furtū
fecit añ mñi vl' post p se vl' cū viro suo. nū
quid licebit ei de rebz cōibz sibi et viro satisf
facē. **Rñd** rod. q vbi de pñuetudie regiōis

edocat sibi credita et debita ex stractu vl' ex malefio si res furtiva qua mlt' surripuit ante matino vl' p' extet adhuc i eoz p'ate vxor eam restitue p' uo dno et ead' d'icente viro. Si at' res sit supra l' si sol' vir fura' sit ea et mlt' p'apa' s'entendo l' s'medendo sp'otanea l' inuita p' vxor si vir no d'icat viri nego' gerendo t se ip'z liberado estimatoz rei s'uppte uo dno latente restitue de coib' boi' si alr n' p' nec erit furtu q' no est stracta' fraudulenta nec aio lucrando. **V**iro aut' phibete face' n' debet hui' restoz cu ipa no h'eat rez ad m' nistratoz s' vir. Si tñ m h' cau' facit latente restitutoz bona fide de coib' bonis no esset ei pnia q' p m'ozli m'igeda. 10. 12. q. 4. c. vl'. **Q**uid si aliquis rem furtiuā emic ignorante et in bona fide et in foro publico et publice numquid p' saltem p'ium qd dedit a dno pe cere cum dephendit rem furtiuam esse vl' re tinere donec ei sit p'ium persolutu. **R**e q' non. C. e. m. diuile. n' se defende p' occasioe a licui' statuti sup h' edictu cu sit oera deu. poit tñ a venditore pete p'iu. 12. q. 2. vultane. po terit e' exp'f'as retine q's existes bone fidei f' p' rei s'uatode vl' melioratode. et no tene' de fructib' p'ceptis t' s'up'is durate bona fide de extantib' tñ tene' ad restoz. ex q' incepat h're malam fidem ex de resti. m'inte. req'siuit. t' ex de re. ec. no ali. ad n'f'az. **N**on teneb' e' si du rante bona fide res p'it vl' eam alienat' in vtroqz eni hoz casuu no tene' p' bona fidem et in p'mo ead' quia no erat in mora. et in 2º quia no desit dolo posside et q' p'iu ex re fur tiua r'oactu no est furtiuu. ff. e. q. vas. s. vl'. et ex de alie. immu. ca fca. c. 1. et. 2. ar. a s'rio sensu. **I**n suma gº no q' male fidei possessor re p'dita vl' in aliu tr'aslata tene' ad viñ rei p'ium cu arcu' s'at'is poit'is sup q'de illa. s. qd si res. **P**ossessor uo bone fidei tene' r'stitue si habet. si aut' no h'z de lucro tene' i tñ m'q' e locuplenoz factus et no pl'. quia no tene' de consup'is. ff. de pete. h'f. si possessor. **R**estitue et. l. in tñ. et. l. si rem h'ec ray. et rod. **E**mp' tor aut' bone fidei esse vl'. qui aut' ignora' re aliena esse aut putauit venditorē vendendi p'atam h're. ff. de v. sig. bone fidei. **C**ui e restō facienda. **R**e fm ray. ei cui res fuit s'brepta. dūmō sua m'f'it ex cā honesta rem no eē sub reptam vt q' h'ebat in re ius pignoris vel vsum vl' file. ff. e. is. cui' si eni t' ipe esset fur non sibi s' deo eēt restitueda l' ei cui p'mo fur surripuit si sua m'f'eat vt dcm ē ex cā honesta rem no s'brapi. caute tñ fiat p' mediū p'iale vl' alēam p'sonā religiosam tacto noie fur. h'ec ray. **N**o h'c nō. q' qñ res alicui e' no m'f'ē subtratta pueit ad aliqz qui uo dno restituit illam dz ei cui res est subtratta sigficare p se vl' p aliū tacto noie suo q' liberat' est a delicto illo. si tñ r'stituat ei qui subtra' h'ec g'uiē peccet eo q' n' reddit ei q' ius h'z i re. liberat' tñ

ita q' ei restitue n' tenet' e' quia n' tene' ei n' rōe rei t' n' rōealie' iurie quā intulerit sibi t' id obligat' qñ restituit eā in statu p'stinu i q' ea repit. **E**t qd dicta ē de restitue facienda spoliatis. itelligendū ē eē de heredib' eozūde. m'ortuis ei spoliatis reglarie dz fieri restituo heredib' suis si pñt inueniri. et h'c est viñ fm rod. qñ spoliat' fecit testn et certā sumā le gavit. si aut' manda' in testamto distribui p executores quic' p' ad eū spectabat de mobili bus et debitis. dz fieri restitutio ei' executori bus p rata et liberis ei' p rata t vxori ei' p rata si vxor l' liber' debet h're m' rebo ill' aliqz portoz. si uo p'empfit testari dz solo fieri illi qui dz succedē sibi. et idem ē si morte pueno non potuit testari n' forte loq' s'uetudo h'eat q' p talit' decedete testn ecclia faciat. tūc ei ad cōsiliū ecclie fiēt restō p aia ei'. h'c rod. Si uo non inueniunt spoliati l' ead' ignorant. tūc f. ray. cū s'ilio t' auēte eccl' sū p'ial' distribuāt in pias cās. et h'c m' illa villa. l' si villa n'f' ctur in illa dyoc' v' est fca rapina ar. op. ex. de raptio. c. 1. **E**t dicit rod. q' optz q' tal' resti tatio fiat i eadem villa. si s'mode fieri posset alias si sit m'ltā remota l' ex alia iusta cā suf fiat q' alibi fiat. **Q**uid de pecunia vl' re alia indeo vl' vsurario furum sublata l' ead' muē ea ab aliq. nūquid liberab' eā illis restituedo. a quib' ille indeo l' vsurari' accept' vsuras. **R**ndz rod. q' sic. maxie qñ ille indeo l' vsu rari' nichil h'z n' de vsura. **D**istinguendū tñ q' arca pecuniaz vl' ead' rem aliā furtiuā q' si sit ad huc m' illa spē i qua fuit sublata ap' furē pot' dz restitui indeo l' vsurario ne fur alijs eā restituedo adhuc p'seuet i culpa furti rem a liam stractando fm eos q' dñt q' m' v'fa trās ferē dñū. **S**i aut' sit s'umpta. tūc locū h'z q' dicitū est. s. q' fur liberare se p' restituedo illis qui dederāt v'fas illi indeo l' vsurario. **R**com uo eos q' dicūt q' i v'fa nō trāsferē dñū nō h'z p'dca distinc' locū. et fm aliq's eē si i v'fa trāsferat dñū. tñ quia op'eat repediō. et ad restituenō cogi p' p'mo pleni' ius h'z i re vsu raria ille q' soluit v'fam p' vsurari'. et p' gñs ei pot' restitui dz. **I**n oib'us tñ caib' p'dis li berab' fur r'stituendo indeo l' vsurario cui sub ripuit. **Q**uid de eo q' furat' est decimas quas la yca s' p'apiebat iniuste vsurpado ius ecclie. cui restituet. s. la yco l' eccl'. **R**ndz rod. q' sū isti sū illi restituat libat' erit. meli' aut' ē si nō tmeat scandalū l' picl'm restituetis q' res tituat eccl' gerendo negotiū militis qd ipe cā sit valr gestū tene' h're ratū. dz tñ denūciare illi la yco p se l' saltē p aliū q' i tñ ē libatas.

De sacrilegio p'ut est spēs furti r'ym

Distea s'iderandū ē de sacrilegio qd est sp'aces furti p'pne dicti vt h'itum est sup. arca qd p'mo videndū est qd est sa crilegium et vnde dicitur et an sit sp'ale pec catum. 2º quib' modis p'mittat. 3º q' pena ei'.

.pri.

Quantū ad p̄mū scēdō q̄ sacrilegiū ē sacre
rei violatio. l' eiusdē usurpā et dī h' viola
cōmūter quēcūq; irreuerētia ul' dehonora
vnde dī sacrilegiū q̄i sac' lediū q̄a ledit sac'ū
vl' dī sacrilegiū ab eo q̄ quis legit. i. furat' sa
crū. dī aut aliqd sac'ū. q̄a ordinaē ad dī cul
tum. et ex h' q̄ aliqd deputat' ad dī cultū fit
quiddā dīnū t sic ei quēdā reiuentia debet q̄ in
dēū refert. et iō omē i° qd ad reiuentiā sac'ū
rerū p̄tinet ad iniuriā dī p̄tinet et rōz sacrile
giū habet. Est aut sacrilegiū sp̄ile p̄cēm. hē enī
sp̄ilem rōz deformitatis. quia. s. res sacra p
aliquā irreuerētiā violat. vñ et qñq; iueniē
ab alijs sepatū. vt si iudex rapiat aliq; de loco
sacro q̄z alibi licite cape posset. ¶ Circa 2° scē
dum q̄ sacrilegiū omittit' qñq; rōe p̄sone. vt
cū quis vberat clīcā vl' p̄sonā religiosā. i. a.
q. 2. quis q̄s. qñq; rōe loci vt cū emittas ecclīe
vl' dīmterij violat. qñq; rōe rei. vt cū res sac'
vl' sacro vsui deputata violat sū usurpat.
et h' p̄t esse tripl'. s. auferēdo sac'ū de sac'. s.
loco vl' nō sac'ū de sacro l' sac'ū de nō sacro
i. a. q. 2. large tñ dī sacrilegiū q̄ aradlos fidei l'
p̄cepta da nesciēdo l' negligēdo violat et offē
dit. i. a. q. 2. omittit'. Item q̄ de iudicio p̄iāp
disputat l' iudicat renuocando. s. i. dī in dubiū
vt dī ibidem. secus ē si p̄t discutiōz l' emittit
tiam maiore fiat h'. et hoc ē vñ nō ostaret enī
dent iudic' i° eē q̄ dēū. rō h' ē. quia fm p̄m.
p̄mo et dī. cōe bonū gentis ē q̄dam dīnū. t iō
antiq̄tus rectores rei publice dīni vocabant
quasi dīne p̄uidētie mīstrī. et sic p̄ quāda zno
minis extensioz i° qd p̄mz ad irreuerētiā p̄i
apis. s. disputare de iudic' ei' an op̄et i° se q̄
fm quāda z sil'itudoz sacrilegiū dī. ¶ Itē q̄ omittit'
tū officia publica iudas sūt sacrilegi i. a. q. 2.
cōstituit. Ratio h' ē quia p̄l's xpian' p̄ fide
et sacra s̄cificat' ē fm i° i. cor. 6. s. abluti
estis s; s̄cificati estis. et ita i° qd fit i iuriā
p̄l'i xpiani. s. quia infideles ei' p̄ficiunt p̄mz
ad irreuerētiā rei sacre. vñ dī sacrilegiū ¶ Itē q̄
cumq; rē ecclīe datā remunerit l' accepit s vo
lūtate ei'. i. a. q. 2. s. q̄ at. et. s. nemi et. 12. q.
2. nulli ¶ Itē trāsgressor iuris publici qd s̄sistit
circa sac' et sacerdotes et admiſtratores. de q̄ hē
dī. i. ius publicū ¶ Distinguit aut spēs sacre
giū fm diūsam rōz s̄cificatus rez sacrum qui
bus irreuerētia exhibet. attribuit aut s̄cificat'
et p̄sōis sacris t dīno cultui dedicatis t locis
sacris et q̄busdā alijs sacris. Ordinaē at loca
sancitas ad sancitā tē hoīs q̄ cultū exhibet
in loco sacro. 2° mac' 4. non p̄t locū gentē
s; p̄t gentē locū elegit dñs. et iō sacrilegiū q̄
peccat in p̄sonā sacra est gūi'. sūt tñ in vqz
spē diūsi ḡdus fm dīa; p̄sonaz et locoz sa
croz. Silr et tēda spēs q̄ cca alia sac' omittit'
hē diūsos ḡdus fm dīa; rez sacraz inē q̄s
sūmū tenet locū sacra quib; hō s̄cificat'. q̄
rum papuū ē eucharistia omēs ipm xpm t
iō sacrilegiū qd s̄ eam omittit' est gūissimū

Scdm iio locū p̄ sacra tenet vasa s̄cēta ad
sacroz susceptōz et ipe ymagines et sacroz
reliquie in q̄b; sac' quodāmo venerant' l' de
honozant'. De inde p̄nētia ad ornāmēta ecclīe
et mīstroz. de inde deputata ad sustentatōz mī
stroz sū sūt mobilia sū imobilia. quicūq; at
cōtra aliqd p̄dictoz peccat sacrilegiū omittit'.
Ad hoc nō q̄ oē p̄cēm qd sac' p̄sona omittit
matāl' et q̄i p̄ accēs ē sacrilegiū. vñ dīc iō.
q̄ nuge in ore sacerdotis sūt sacrilegiū l' blasphē
mia. formalr aut et p̄prie i° solū p̄cēm sac'
p̄sone ē sacrileg' qd agit dīcē et s̄ s̄cificatē
ei'. vt si vgo deo dicata fornicē eadē eadē rō
est de alijs. ¶ Circa 3° art' q̄ ē de pena sacri
legij. scēdō q̄ pena ei' fm leges ē decapitā s
p̄sone ecclīastice atrox iuriā fiat. C. de epis.
et cle. si quis i h'. alias iudicis arbitrio refuat
p̄ q̄lita te p̄sone rā t̄pis et loci diūsimode mo
derāda. ff. ad. l. iul'. pecu. l. i. s. i. t. l. sacrilegi
Scdm aut cāmones ē duplex pena. s. sp̄ial' t
pecuniaria. sp̄ial' p̄ter p̄nāz ē excoīca' cū dīf
finitate tñ qui i p̄ sacrilegio in p̄sonā ecclīas
ticam omisso ē maior excoīca' ipo iure. p̄ sa
crilegio iō in reb; omisso ē minor excoīca' p̄
ter quosdā cāūs in q̄b; ē excoīca' maior. vt
cū quis ecclīaz incendit l' frāgit de quo plenī
hētur infra l. i. a. Conueiens enī ē q̄ qui sac'
iniuriā ē a sacris arceat qd fit p̄ excoīcā. quia
tñ p̄ hanc penā mlti nō sufficiēt a peccando
arcent' iō fm leges adhibet decapitā et fm
cāmones pena pecuniaria vt sic a sacrilegijs re
uocent' ¶ Qual' iō et quāta sit pecunia p̄sol
uēda p̄ sacrilegio omisso sū i p̄sona sū i reb;
hētur. i. a. q. 2. si q̄s inuent'. si q̄s de incept'. t
quib; q̄dem caplīs diūse pene ponūtur et diū
simode q̄ quidē s̄nctas soluit p̄ h' q̄ sē diūse
pene fm diūsas s̄suetudines diūsay ecclīarū.
vl' p̄t dīa q̄ pena arbitrio iudicis imponet'.

De furto interpretatiuo XXXV

Deinde considerandū est de furto interpreta
tiuo. et p̄mo de illo qd omittit' aliqui
diuites layc. 2° de i° qd omittit' aliq
clericū. 3° de i° qd omittit' aliq p̄sone male
acapiendo de clīcīs. 2° de illo qd omittit' pro
peccato carnis. Circa p̄mū q̄rē vt' diuites
qui nolūt in nēcitate paupib; s̄bueire deānt
interpretari fures t raptōres. ¶ Rñd; alex. an.
in 3° suo q̄ sic. lic; ei' s̄btractio bñficij inq; ex
ei' defcā paup perit sit s̄ i° p̄ceptū nō ocades
tamē inq; nō cōicant' i nēcitate bona pau
peri est extra illud. s. non furtū facies. dī enī
ecclī. 2. fili el'am pau. ne defrau. et sequit' redz
de illi debiti sūū. 3° diuites debent el'as dare
paupib; ¶ Si 3° non reddant in nēcitate cū
tūc sit temp' reddēdi debiti qd a dī sūt n rap
tores vt pote rē alienā. s. paupib; violentē de
tinētes. ¶ Nō ei' vt dīc amb'. ē mīoris crīs q̄
bñt tollē cū possis et habūd. s. sis idigētib;
denegare. Et itē iō nemo p̄prie dicat qd
cōe ē pl' q̄ sufficit ad sup' violentē detētū ē.

Expeditis patz q diuites qui retinēt supflua
et vlt sup^r ncia cū sciant et videāt paupes
indigere rapinā omittūt. h^c tñ intellige sal
ua nccitate fm statū psonē. pl'a ei sūt ncia
regi qz comiti et comiti qz militi. **N**ccitū ē
enī regi tbanizare vt iurgētibz hostibz s reg
num hēat vñ possit militibz p defensioe reg
ni stipendia mīstrare. **C**ircū 2° qrit quid s
eccliarū platus et alijs cl'is q bona ecclie pau
peribz debita dant mercedibz. s sanguis. potē
tibus. diuitibz et filibz. nūquid tales sūt cen
sendi raptōres. **I**te si sferāt psonis inhonē
tis nō ppe sustētatiōz nāte s; ppe lastitiā car
nis. et si eā sferāt s sanguis ppe affectum
cōgnatiōis vt. s. eos dicent vlt statū sue cō
ditiōis et sui gñis. ita vt cū sit nati de hūili
gñe possint cū magnatibz mīro s; s; hēre. **I**te
si sferant potētibz et diuitibz nō ppe aliqz cāz
licitam et honestā s; ppe scli fauorē et pompā
raptōres sūt et pōis tenent oīa restituē que
talitē stulerūt. peccāt autē trip^r. pmo bona ec
cl'astica i debito mō suando. si ei layc^r suās
res ppias vlt supfluas suos cū sciat paupes i
digere violentiā et rapinā dī omittē vt dīe
tum ē sup mltomag^r clie^r i cāu sili s; s; s; s;
bona eccl'astica q sūt spaliē paupibz debita. qā
vt dīe iō. ad damasū papā quicqz hnt cl'ia
paupm ē. **S**cdo bona ecclie male expēdēdo.
vnde bñ. ad qdam canonicū. oecol^r ē vt alia
ri seruās de altari viuas. nō vt frena deau
riata et filia emas. g^o quicqz pter nccitū vie
tum et vestitū de altari retines tuū nō ē ra
pina ē saclegiū est. **A**d idem. 12. q. 2. si illi.
3° psois idignis sferēdo. au^r. et hē di. 86. do
nare res suas hystōnibz viciū ē immane. i.
magnū et itm idem. e. di. q uenatoribus et
hystōnibz et mercedibz donāt nō attendūt illi
nām opis dī s; neqz opīs hūmī. de h^c idē
16. q. 1. decie. **N**ō rōz dīa iōi. dīcēs q quic
quid hnt cl'ia paupm ē. q hu. nōt. 22. q. 1. ex
pedit. q ppetas rez eccl'asticaz ē ecclie vlt dī
non cl'icōz. et q cl'ia papiēdo fruct^r suarū p
bendaz n faciūt eos suos quo ad ppietate et
q nō licz eos expēdē n i vsus domesticos et
cās pietatis. **S**ūt at res ecclie paupm vt ex
ponūt qdam nō qz ad ppietate et dñū s; qz
ad debitū. i. qā eis debent. **S**; nūquid pccām
restōz facē tenent de bonis prionialibz si hnt
ea. aut suffic q ea istituāt de fructibz ecclie qz
hnt l' hitum sē. **R**ndz rōz. et hosti. q cū quic
qd sup ē vsibz eoz de puētibz eccl'iaz paupibz
debeat nō suffiat facē restōz de talibz si hnt bo
na prionialia l' aliūde qz de ecclia acquisita.
nisi quaten^r sibi s;tralberēt de nccijs l' qua
tenus expēdissēt cca vtilitatē ecclie de bonis
prionialibz aut aliūde qz p eccliaz acqstis.
Quid de illis q bona ecclie i nccijs expēdūt.
ecclie tñ nō defuiūt. nūquid sūt raptōres cen
sendi. **R**ndz alex. an. q sic. rō hui^r ē. qā ad
hoc eis ecclie bñficia dant vt i ecclia dī laborēt

si g^o nō laborāt hfe nō debent q ei nō laborat
non manducet. si enī agricole dare^r pecuā
vt in agro laboraret et ipē a capet nō tñ labo
raret nōne fur et latro eēt. sic eē vlt de istis.
75. dīcē iō. q eccliaz fraudare ē saclegiū ad
hoc enī bñficia dant eis vt fuiant ecclie tales
enī sūt saclegi et raptōres. **Q**uid de plato l'
alio cl'ico admīstratōz hnt et male admīstrā
te nūquid tenent eccliaz mēpnē reddē. **I**te s;
ray. et hosti. q sic. l' si ipē nō fecit tenent ad
hoc et heredes si ipē forte aliq de rebz ecclie ex
pendit in melioratiōz ppiū prionij. vlt eā si
ppter nimā diligentā rez pparū neglex^r res
ecclie. et ita diminute sūt aliq l' amisse ppe suā
culpam. **S**; fm hosti. de culpa seu negligēcia
sui pcuratoris vicari^r tenent vlt de offi. arch.
ei que. **V**bi eā dīcē bñ. et hosti. q platus
tenent de boīs ecclie amissis. dolo et culpa lata
et leui. silt et eo^r fm ray. et hosti. si de rebz
ppijs expēdē aliq i vilitatē ecclie ipē et hēre
des et cū h^c ostiterit recu pare de rebz ecclie pē
vt hinc idē opēsa^r debita fiat ar. ad h^c. 2. q.
A. latoz i fi. et 12. q. 2. c. 1. et 2. h^c tñ fm hosti.
intelligē qñ ē lesio grauis vlt eā quo ad alie
natiōz vlt diminutiōz rez imobiū vlt mād
pioz ecclie l' eā suoz reddituū nō enī phibē
platus q mī^r possit de fructibz et redditibus
ecclie pceptis quos suos facit aliqua erogare
si tñ m h^c excedēt respēdi possēt. **C**ircū 3°
querit qd de focarijs et hui^r epibz psonis et
alijs sup dīcās q sic dīcāt l' pastunē de rebz
ecclie. nūqz et ipi tenent ad restōz. **R**ay. q
sic. qā n remittat pccn n restituat ablatū
12. q. 6. si res aliena. s; different. **N**im epes
pstone idistictē reddē tenent si pnt n forte fuit
eis datū cā ele cū essēt in sūma nccitate qd de
buit fieri di. 86. non satis v. paste. **Q**uities
uo et potētes siltiter tenent ad restitutōz si re
cepit p fraudes l' mmas vlt p mdebitū ipoz
tuitatē vlt alias sine cā iusta. **C**lic^r tñ l' pla
tus excusare in tali cāu. si dedit vt suā redi
meret vexatiōz aqua n potē alie liberari eē.
de symo. dīlcus fili^r. d. **S**i uo nō diti ad h^c
opa s; cāu furtiuito ppe aliqz cām ncciaz et ho
nestam venerūt et impedit ad ppiā redire n
potuerūt nec inuenerūt aliqz ad emēdū l' nō
habebant vñ emerēt tūc si pcurati fuerēt tpa
te cā hospitalitatis et ele nō tenent aliquis ad
restōz ar. 11. q. 3. qñ mltos et di. 22. qest. 1m^r.
Idem dicend^r ē si erāt bñ meriti honesti et spi
rituales viri. pferam qā iam ipenderant et
clie suauū suū defendendo eā cōtra pōnes et
tyrānos. l' pstando sibi pōantiū m cā l' dan
do sibi de rebz ppijs vlt alijs filibz modis.
talibz ei tenent ecclia ipēdē vicē. 12. q. 2. qñqz
suffragio eccl'astic. **Q**uod at pccm ē q pōe
supdē restituē tenent ea q talitē a clie ceperūt
vñ ē n clie^r q dedit p hōi donatōez fciis sit n
soluēdo tenent tñ de eo q habuerūt p fraudē l' i
uriā l' violentiā l' hōi eē si clie^r sit soluēdo

.m.

Quid de illis qui dono forte alicuius huiusmodi pcedentis occasio acapiunt in petuam l' ad vitam suam usufructu alicuius possessionis ab ecclesiis vel monasteriis. **R**em ray. n. de usur. si aliquis aduocatus gratias huiusmodi monasterio vel ecclesie vel eadem aliquis diues gratias mutuauit pecuniam suam licite reape per huiusmodi gratias. i. ex dilectione licet sit exorta expeditio huiusmodi. 12. q. 2. q. 2. q. 2. ecclesiasticis caritate. **I**dem dicens si adhuc nullo ipso huiusmodi tales dona a monasterio receperit dummodo studeant de operanti huiusmodi fideliter respondere ne alias videant bona pauperibus debita consumere propter quod strictius iudicatur de rebus ecclesie. licet gratis receptis quod de rebus platoy. **S**i cui predicta restituta fuerit. **R**em ray. q. 1. auete iudic pnia lis fieri dicitur ecclesie cui sic iniuriose ablata est. ita quod illi exim qui dedit non cum turpiter dedit. tunc ei non sibi sed successori eius potest fieri. vel in utilitate ecclesie dicitur vel si pniario videbitur expedire eiusdem loci pauperibus elargiri. ar. 14. q. 2. si quis in atrio et ex de offi. or. cu. nos. et huiusmodi. vel tunc melius cum pauperes indigent et ecclesia satis habundat. aliter melius est quod in utilitate ecclesie pauperibus dicitur. **I**nsup non quod platus dupli aliquid per ecclesiam surripit. vno modo surripiendo rem deputatam alteri non sibi ut re capli et tunc restitui dicitur ei cuius est. **A**lio modo rem ecclesie sue deputatam transferendo in dnuum alium ut. s. sanguis. l. a. mia et tunc talis res restitui dicitur ecclesie ut dicitur in utilitate eius l' custodiae successori. **Q**uod autem dicit ray. de auete iudic pnia l' est vni huiusmodi. si sup talibus disponendis habeat potestatem. **C**irca 2. q. 1. quid de muliere quod pecuniam recepit per carnali ope. **R**em ray. q. 1. si recepit a clerico seculari de rebus propriis non tenetur restituere eam si sit moralis sed accipit monasterio eius id quod accepit honeste tunc est quod monasterium id non retineat. si ex roget in pios usus. **S**i autem accepit a clerico seculari de rebus ecclesie dicitur fieri restitutio huiusmodi quod dicitur in pcedenti quod non episcopus velit dispensare cum muliere quod recepit et retineat id si est secularis. aut cum monasterio si est regularis. **S**i autem recepit a persona regulari de rebus monasterii quod presumendum est non de proprio sicut autem recepit ab huiusmodi admistratores aut a simplicibus claustrali. in primo casu dicitur fieri restitutio monasterio vel potestati l' admistratori de bonis datis est et potest fieri restitutio eidem persone quod dedit si adhuc remanet in admistratoe illa. maxime si creditur correcte alias tunc est quod ei non reddat sed fiat quod dicitur est sup. **S**i tamen tali non correcte facta sit restitutio liberata est que accepit. **S**i autem amotus sit ab admistratoe illa aut si est simplex claustral qui dedit fieri dicitur restitutio monasterio vel potestati l' admistratori non liberabit si soluit illi quod dedit non tunc demum cum dnuum fuit in utilitate ecclesie monasterii priorat' l' admistratois. nec retineri potest a monasterio illi mulier regularis id quod accepit a regulari aliter loci non de sensu abbatis et quentus si donum fuit magis. aut abbas soli si

fuerit parum l' eadem mediocre. **Q**uod autem dicitur de rebus taliter datis a regularibus personis intelligitur eadem de rebus datis a personis secularibus et laicis qui non sunt sui iuris ut cum filius fallit. qui dant talibus de rebus eadem peculiaribus non rerum illarum habent ita libera admistratores quod qui per fallit. de eisdem disponere possunt. **I**tem quod dicitur est de moralis respectu viri regularis tenendum est eodem quod vir regularis recepit aliquid a muliere regulari. **V**ir autem secularis quod a muliere coniugata recepit per carnali copula dicitur restituere viro si illa de rebus dotabilibus vel omnibus dedit. si autem dedit de parernalibus aut si mulier soluta sui iuris dedit aliquid amasio de rebus propriis licet sit honestum quod expendat id in pias causas non tamen tenetur vel restituere eam ei restituere quod dedit et vir melius si peniteat l' egeat. **N**unquid persona regularis restituere potest auete propria quod recepit per carnali ope vel quod habuit de furto l' rapina. **R**em ray. q. 1. si cuius operat repetit rei date distinguendum est quod si adhuc extat res data penes eam cui data est et non audeat vel timet non potest impetrare quod fiat restitutio per platum collegi restituat auete propria huiusmodi formam sup dictam eadem contradicere plato qui magis est deo obediendum quam hominibus. **S**i autem non extat quod iam manens est accedendo quod excludit moria debitoris. **S**i autem non est suppta penitus sed causa in utilitate monasterii vel huiusmodi aliquid quod operat ex re sibi data si non potest vel non audeat l' timet impetrare quod fiat restitutio per platum gerat bona fide negotium monasterii restituendo cui debet ut dicitur est. vel si fuit datum de bonis ecclesie secularis impetrando dispensationem episcopi quod possit a monasterio retineri l' in pios usus erogari non tamen contradicere plato faciat hoc propter bonum obbie non res illa sit operata de pecunia ecclesie vel persone in hoc privilegiata. s. quod rem emptam de sua pecunia possit vendicare ut est miles et pupillus in quo casu. s. dicens plato eam restituere potest si eam habeat ut dicitur est de ea re quod adhuc extat penes illam personam que accepit. **De vii precepto ubi primo de mendacio virtutis**

Qonsequenter considerandum est de 7. precepto quo dicitur exo. 20. et deut. 5. non loquaris contra proximum tuum secundum testimonium. **I**n quo quod dicitur huiusmodi au. li. de mendacio omne genus mendacii prohibet. **S**ecundum enim alex. an. i. 3. suo testi large dicit omnis huiusmodi quod attestat de alio dicens et sic dicit au. li. de mendacio. quisque aliquid annuntiat testi prohibet alio suo. et huiusmodi huiusmodi mendacium est secundum testimonium. **S**trictius vero dicitur testimonium huiusmodi apud iudicem ut non erret in iudicando. vel eadem apud eum quod docet in doctrina salutis ne erret in fide ut dicit au. i. e. li. et sic patet quod in hoc precepto prohibet mendacium. et hoc explicatur leui. 19. ubi dicitur sic. **N**on mendemini. ne deapiat unusquisque proximum suum. prohibet et hoc precepto flitatus ut dicit ibi glo. et ysid. et hoc est vni huiusmodi alex. de flitate a pre dicens que attendit in mendacio. **S**i nunquid prohibetur

ad finem vitans cu veritas requiritur. **A**lex. in 3° q sic quia in ista negatua. s. non loqueris extra te. includit affirmatia q papr obfuanda vitans ad pxi. **N**egatia tñ obligat semp et ad semp. et affirmatia semp s. non ad semp. s. p tpe t ci. causa g^o facit ta: ad finem vitans ee culpabilē. 11. q. 3. quis q. et est au. ad casulanū. et crisos. dic q nō tñ est p ditor vitans q palā mentē s. ee qui nō libere pñat vitatē quā libere pñare oportet aut q libere vitatē nō defēd. quā libere defēdē cōuenit. **C**ausa ee t oportuit is facit ta ad finem esse licitā. vñ au. li. de menda. licz p dicatori celare quicq. sibi p tpe vñ. mēat aut nunq. de h^c vide infra in se. a. ardo. 4. **Q**uia igit vñ ex p dicitis menda. phibet i hoc pcepto. ideo pmo dicendū ē de ipso menda. qd ē dñi. 2° de testimonio fīo qd ē pessima spēs mēda. vñ dic glo. **V**idendū ē g^o p^o qd ē mēda. 2° in q differt h^c tria. s. mentari dicē flm et menda. 3° quot sūt spēs sū dñe mēda. 4° vñ mēda. sit pētm et qñ ē pētm mōrle t qñ veniale. 4° de quibusdā dubita bilibz arca menda. **C**irca pñū igit scē dum q menda. sū au. li. de menda. ē flā voas sigfici^o cū intentiōe fallendi. 22. q. 2. s. ille g^o. **A**d cui^o intelligētiā scēndū q dictū extū platū bz duplicē opatiōez vñ ad rē sigficatam t sic dī sūmo verus cū. s. res adequat sūmoni. vñ ee fallax cū. s. nō adequat. altam cōpatiōz bz ad intentiōz dicētiā et sic dī sūmo vera x. cū. s. mēn^o adequat sūmoni g^o mēda. cum nomiat dictū p opatiōz et ad rem t ad dicētiā. 10 ad opletā menda. rōez duplex flitas occurrit. **V**na p opatiōz ad rem. alia p cōpatiōz ad loquētiā itentiōz. et h^c duplex flitas tangit in dēa diffōe menda. pma flitas in menda. tenz rōz mēat. s. rōz fōr t ab illa s. dī q s menda. S. vñ q dēa notifi catiō nō oueniat menda. offōso et iocoso. qā in neutro hōz intendit q s fallere. s. i offōso i tendit pēsse in iocoso delectare. g^o tē. 18. q. 1. in dicta notificatiōe vbum fallēdi nō tñ i portat deape s. ea i flm dicē et h^c est oī mēda tiō omune. flm ei dicē extū quodāmod fallē dum hō dicē i^o qd pē hōiez ad flit itē deducē. t pñs fallē t deape. vñ menda. iocosi t offi cosum ex ipso gñe operis rōz bz fallēdi licz ex intentiōe dicētiā nō ducit ad fallēdi. **C**irca 2° scēndū q mēnari iux et hmo logia vocaboli est q mēnē ire. i. dicē vñ facit aliqd q i^o q ē i cōsuetū. **A**ug^o. at stricte sumit mēnari put scz ē in sūmone dicētiā q mēnē s. i^o qd aio sē ut loquē volūtatē fallēdi. 22. q. 2. is at dicē flm ē dicē aliqd ee ita qd nō ē ita. nō distictio vñ intendat dicē vñ vñ flm. **M**enda. nō cōphendit vñ qz. est enī menda. vñ dictū est flā sigfica^o voas. ecce flm. dicē cū intentiōe fallendi. ecce mēnari. **E**x hijs patz q h^c duo scz flm dicē et mēnari se hñt vt excedentia t

excessa quia nō oīs qui mēnē dicē flm. 10. a. liqñ dicat vñ licz intendat dicē flm. et eo^o nō omīs qui dicē flm mēnē yñō alī dñe dicē vñ licz dicat flm. g^o q mēnē semp fallit vo luntate licz qñqz fallat i fū vitate. et tō sēp peccat qā reā ligūā nō facit nō mēnē reā. 22. q. 2. hōies in fī. qui nō dicē flm nō sēp peccat. aliqñ enī dicat flm cū intentiōe. et tūc ē pētm et menda. aliqñ dicat flm t dñe dicē vñ t tūc si adhibuit debetā diligētiā nō peccat. si aut peccat vñ alr vt in. c. hōies. qui aut dicat menda. sēp peccat vt. 8. q. 1. i fī. **C**irca 3° scēndū q spēs sū dñe menda. sū au. li. de menda. t habet 22. q. 2. pñū sūt octo. pñū ē menda. i docēna fligidiōis t sū alex. an. i sū suo fligio sūtur h cōr sū q nos fligat ad tenendū nō tñ ea q sūt cā fidem. s. ee ea q sūt arca mores bonos. **I**n hijs enī duobz sūtit sūma xpiane fligidiōis. **S**cōm vt aliqz ledit i iuste qā. s. ē tale vt nō li. pfit et alicui obfit vt menda. detractiōis et flī testis i cī criali. 3° est q vñ pēst et alī obest vt testis i cī pecuniaria. 4° ē q fit sola mēnēdi fallēdiqz libidine. vt cū quis delectat i astutia mēnēdi sponendi. et sic dñm ē sup libido fallēdi nō dī libido deapiendi. s. dī libido flm di cendi. et dī h^c menda. fieri sola libidine mēnēdi. quia cū libido dicat a libendo nichil habet libido menda. neqz i se neqz in cā. ee illū in quo ē libido. s. mēnētiē. pē q ea au. vo eat ipm menda. mēn. nō sic de alijs mēnē da. quia hñt cām ex mēnētiē. s. nocendi et iuuandi l placendi. **N**ō ē h^c q libido pē dī dup. vñ o^o stricte t pñie sū qd dicē au. q libido ē appetit^o ai quo aliqd tpeale sponit bo: nō ē nō et sic nō ē radix nō mōrliū pēfoz et sic nō sumit i g^o. menda. pmo dī cōr. s. put ē radix nō tñ mōrliū s. ee vñ alū. vñ cū dicat a libendo sic libere qd ē liberi arbiti pē in ordinate moueri ad mōrle t ad vñale ita et hñc libido pē esse radix vñ alqz et sic cadit libido in rōe hui^o menda. h^c alex. in sū suo et bon. i 3°. 4° ē qd fit placendi cupitate vt menda. adulatōis. 6° ē q mlli obest et alicui pēst. s. ne sibi pecūia auferat. 7° q nulli obest et alicui pēst vt. s. mortē euadat 8° q nulli obest et adhuc pēst ne castitas violetur. **E**t et alia diuisio menda. breuior scz in menda. pñcosū iocosi et offōsum. et colligit ex vñs au. s. i^o pē. pēs oīs q lo men. et hētur. 22. q. 2. ne quis. et h^c sū diuisio menda. ē sū ray. et hñt. plenior qz pma. quia sū eos menda. pñcosū sūphēdit sub se pmas qñqz dñas pme diuisiōis. menda. vero offōsum opñdit reliqz tres. sic sū ipm menda. iocosi in sū diuisiōe supaddit mē: bris pme diuisiōis. **S**cōm aut oīs t exolo: gos qñ sēpta vñdī. s. sū alex. an. bon. nō. et pē nō sū addit diuisiōi pme s. dñe in ea. et cōpñdit sub se qñtū t qñtū membrū eius.

p. 1.

et hoc vñ dñ. vñ vna illaz nō excedit aliā
neces^o et vna illaz includit in altera et es^o
hoc aut sic patz menda^o enī hz p formali cō
pletuo vt dñm ē sup intentiōz fallendi et id
fm intentiōz dicēas hz menda^o in spēs diūsi
ficari. **I**ntend^o enī aut pdesse et sic ē menda^o
officiōsū. aut delectare et sic ē iocosū. aut ledē
et sic ē pñciosū. **P**erniciosū aut pñet tria
pma membra pme diuisiōis fm q aliqz pē
ledere l i spūalibz et sic ē pñm pme diuisiōis
vl i epalibz. et h^c aut vt aliē obfit et nllī pfit
et sic est 2° membrū. **A**ut vt alicui obfit et
alicui pfit et sic ē 3°. **I**ocosum uō pñet duo
membra pme diuisiōis. s. 2°. et 4°. intend^o
enī mendēs delectare et h^c l seipm ad solaciū
puocando et sic ē 4°. s. menda^o simp^r iocosū
vl audiētes et sic ē 5°. **M**enda^o aut officiōsū
cōmet tria vltia membra intend^o enī men
dens pdesse aliū vl i rebo. et sic ē 6° membrū
vl in corpe et sic ē 7°. vl in aīa et sic ē 8°. et
sic patz ppositū. **S**i nūquid ē menda^o si quis
non impleat qd pmitit. **I**te q aliqz pmitit
si anī hēat faciēdi qd pmitit nō mentit qd
non loquit^r s id qd gerit in mente. **S**i uō n
faciat qd pmitit vl infidelit agē p h^c q anī
mutat. pē tñ ex duobz excusari. vno si pro
misit i^o qd ē illatū mīfeste et tñc pmititēdo
peccauit. vñ mutando volūtātē bñ facit
Alio si sint mutatae dñtōes psonaz et ne
godorū. vt ei dñc seneca li. de offi. ad h^c q qd
facere teneat qd pmitit requit qd oīa maneāt
inmutata alias n^c fuit mendax impmititē
do. qd qd pmitit hēbat i aīo sub dñcōibz de
bitis. nec ead ē infidel nō implendo qd eadē
dñcōes nō extant. vñ et apl's. nō est menti
tus qd corinthū nūit quo se itarū pmitit.
vñ dñ. 2. cor. 1. et h^c pē ipedimētū qd supueit
hec tho. **A**d h^c nō q menda^o pē sumi trip^r
scz pprie et sic ē flā vōis sigfica^o cū intentiōe
fallendi. et coīr accipit p pēto duplicatatis. s.
cum a^o est in mente et aliud dolose sumat in
ope fm i^o pē. mendaces filij boīm i stateris.
Tercio sumit quissime. et sic dñc glo. si i^o pē.
quia delectasti me q oīe pētm menda^o est.
quia ē s lege et vitatem. qd dñ p tanto quia
a vero bono elongat et verā delectatiōz quā
pmitit nō dat et sic ē sumi 10. s. dya^o ē mē
dax et pē et. i. mendax. i. peccat fm glo. et
in pē. oīs homo mendax. i. peccat. h^c alex.
Circa 2° arclm qrunē pla. s. vt^o mendaciū
sit fm se malū et peccatū. **R**ē q sic. vñ nullo
pacto. nullo fine nlla dispōsatiōe hūana vl
dīna pē fieri bñ. et h^c au^o dñc expse li. de mē
datiōe et nūc mltap^r pbare. et in h^c ouenit
coīr doctores vt dñc boī. **R**atio h^c ē. qd dup^r
dñc aliquid ē malū. s. aut ex gñe actus vt cū
actus sup mām mdebitā trāsit. aut ex malī
aīa intentiōis. pē aut actus trāfire sup mām
dup^r. s. rēpē dñi et rēpē pñmi. si rēpē dñi
sic est malū in se. et fm se. neqz vllō pē fieri

bene vt est dñi odire. si rēpē pñi. vt ē nocē
pñmo. sic ē malū in se nō tñ fm se. vñ pē
aliquo fine fieri bñ. quia pē ibi rēa mten^o s
uenire. **S**i aut aliqz ē malū ex malīa inten
tiōis. tñc sū sit rēpē dñi sū pñmi simp^r ē
malum. et nullo fine pē fieri bñ. quia dñc pua
tiōz debiti finis. tale aut ē menda^o. qd n tñ
dñc malū ex h^c q trāsit sup mdebitā mām
s ead quia hz intentiōis malīa. **V**t^o oīe
menda^o sit mōrle peccatū. **R**ē q nō s aliqz
est mōrle aliqz ē veniale. menda^o enī ē pētm
mōrle dup^r pē intelligi. s. aut p se. s. rōe sue
spā. aut p accūs. s. rōne alicui arcūstantie
Primo i^o menda^o est pētm mōrle qd ē fm
suū spēm s caritatē vt est menda^o i docēna
religiōis et menda^o qd ē in nocuitū pñi sū
pfit aliē aliū sū nllī. et sic tres pme dñe que
cōmetent sub menda^o pñciosū sūt pētm mōr
lia rōe sue spēi et de huiōi itelligit i^o pē. pdes
oīs qlo. men. et i^o sap. 1. os qd mentit occi
dit aīam. **I**llud aut menda^o qd fm suā spēz
non est s caritatē nō est fm suā spēm peccatū
mōrle. s. veniale. vt menda^o in q nō sup s i
fra dñi intend^o aliqua leuis delecta^o vl ead
valitas pñmi. et sic menda^o pñens duas
dñas mendaciū. s. qñtaz et qñtaz. et menda^o
officiōsū pñens tres vltimas dñas n sūt fm
suā spēz pētm mōrliā s venialia. vñ au^o. sup i^o
pē. pdes o. qlo. m. **D**uo iquit sē gñia menda
ciū i qbō nō ē magna culpa s n sē sū culpa
scz cū aut iocant aut pñio sfulēdo mentant.
Scdo mō. s. p accūs. ead menda^o iocosū et
officiōsū pē esse mōrle. et h^c pñgē pē qd dup^r
pñmo rōe nocuitū. vt cū mentiens videt p
babilr ex suo menda^o alicui iminē aliqz nō
bile nocuitū licz i^o menda^o nō esset ad hoc
ordinatū. **A**lio rōe nimie libidinis sū cō
placētie seu delectatiōis qd pñgē in men
datiōe iocoso. puta fm rōd. cū aliqz suā l al
terius opacētiā sū delectatiōz i suo mēda^o
dñcōi dñi et mandatorū ei^o pñnēt tñc in tali
mendatiōe mōrliē peccaret. vñ au^o. nullū pec
catū adeo ē veniale qd nō fiat criale dñ placz.
secas ē si delecta^o illa eēt sub deo. ar. 24. di. 5.
crimis. 3° rōe pñmpt^r ead in menda^o iocoso
vt cū quis p mōrliē et p nichilo hz dicē tota
die mendatiā iocosa sic ūa. sic faciūt mimi
et ioculatores et siles fm host. ar. e. di. 5. al.
secus est de alijs quibz h^c accid^r forte raro vl
ex euentu. **V**ñ si ray. et hosti. qñ dñxēt 2°
et quātū gen^o mendaciū ē pñciosū et mōrliā
peccatū intellexēt h^c mō. s. rōe alic^o arcūstā
tie. puta pñmpt^r vl libidīs vl nocuitū vl
standali bñ dñxēt. **S**i aut intellexēt rōe sue
spēdē. sū sentare vident alex. an. boī. rich.
et tho. quibz i hac mā magis assēdendū pūto.
2° rōe standali. standali aut ex mltis cāis
cōtngē pē. et pñgē frequēter rōe arcūstāde
pñone. vt cū mentiens est pñcūs et quo ad vite
statū. et quo ad reputatiōz boīm. in tali enī si

confiteā dicitur sibi p̄babilr q̄ ex suo men-
datio squē scandalū. mēda^o ē mōrle p̄c̄m-
secus ē si sit p̄c̄s nō tñ in op̄ione hoīm. licz
enī in tali sit ḡui^o p̄c̄m q̄ in hoīe imp̄fecto n̄
tñ ē mōrle quia n̄ s̄biacer scandalū. et sic in-
telligi p̄t q̄ dīc̄ au^o. sup̄ i^o p̄s. p̄des o. q. lo. m.
si quis inquit nō vult hoīez p̄dere ad mortem
vñ taceat s̄ s̄m nō dicat ne p̄ corpore alci^o
aīa; suā occidat et s̄līr i^o q̄d idem dīc̄ li. p̄tra
mendacū. s. q̄ p̄c̄cōrū est p̄ceptū. nō tñ non
mentari s̄ nec vñlle mēari. et hēc q̄ dīc̄ta sūt i
hēc solone p̄sonat v̄bis boī. rīch. et t̄ho.
Nōndū autē ēca. 4° gen^o mēda^o. s. mēda^o
adulatiōis s̄m ray. q̄ trip^o quis adula^o. s.
attribuēdo alci bonū q̄d nō h̄z. approbādo ma-
lum q̄d h̄z et sup̄ extollendo bonū q̄d h̄z. p̄mo^o
et 2° dīc̄t ray. esse p̄c̄m mōrle. s̄ 2° mō ḡui^o
22. q. 2. p̄mū. t. dī. 25. sūt nō nllī. t. c. null^o.
3° mō dīc̄t v̄tale dī. 24. s. al. ea demū. Quidā
tamē dīc̄t in p̄mo mō esse veniale. h̄c ray.
Scdm̄ uō hosti. p̄mo^o p̄t dīc̄ mōrle i mīmī^o
et s̄līlib^o. in alijs uō q̄bus h̄c accidit forte ra-
ro vñ ex euentu ē veniale. Quia uō de men-
datio i hoīe p̄fecto sūt dīc̄se snīe. iō vñ meli^o
satisfiat lēōrī referā eas succante. dīc̄t enī
quidā q̄ mēdatia illa q̄ sūt venialia in ip̄c̄is
vñ mēda^o iocosi t̄ offiōsū sūt eā venialia
in p̄fectis magis tamē ḡuia. **N**ly dīc̄t q̄
mendacā offōsa sūt s̄ in p̄c̄is mōrliā. ioco-
sa uō sūt venialia. p̄eo q̄ homo mēdatia offi-
ciosa ex aīo dīc̄t et p̄ ea fallē mēnd^o. nō autē
p̄ iocosa. h̄c autē. s. mēdatia iocosa ē v̄talīa
in p̄fectis intelligen^o vñ s̄m ray. et hosti. qñ
ille cui dicunt iocosa mēdatia sūt dīc̄t cā iō
candi. sic vñ au^o. dīc̄t i^o. 22. q. 2. ne quis. et
quādo in dīc̄do ea nō ē p̄cept^o l̄ libido nimia
Dīc̄t autē h̄c p̄c̄s s̄m ray. et hosti. vir claus-
tralis sū religios^o q̄ ex toto renūciat mūdo. et
multo magis s̄m hosti. ep̄c̄ qui sūt p̄cellit i dig-
tate ita p̄minē d̄z alijs i religiōe t̄ s̄c̄tate.
vñ ec̄ vir p̄c̄s dīc̄t s̄m hu. et jo. vñ hosti. s̄fere
ille q̄ si decedēt statī ad p̄riāz euolaret. p̄ma
opinio magis plac̄z ray. et q̄ tenet eā rñdēt
ad v̄ba au^o. vñ dīc̄t boī. q̄ au^o. nō intendit
dīc̄t q̄ p̄c̄a mēdatia sūt p̄fectis vñs p̄c̄a
mōrliā. s̄ q̄ sūt in eis ḡuioza et magis iocē-
tia quia mētiēdo se et alios ad mortē dispo-
nunt. **S**cda uō opinio magis p̄sonat v̄bis
au^o. q̄ vñ exp̄sse dīc̄t s̄ i^o p̄s. p̄des o. q. lo. m.
q̄ mēda^o offōsū ē vñs p̄fectis mōrle p̄c̄m
ipse enī. p̄t magnū vitat̄is zelū maxīe detes-
tatus ē mēda^o t̄ iō i^o saltē a vñs p̄fectis
voluit elongare vñ vitas i aliq̄bus sedem so-
lidam inuēiret s̄m boī. t̄ h̄c s̄a op̄io ē tuoz s̄-
hosti. ar. dī. 4. ad ei^o. tenet ec̄ eā s̄. **S**c de mara
loquens indistincte de vñs p̄fectis. vñ eā ei
magis adhēre boī. distinguit tñ rōnabilr de
vñs p̄fectis vñ iam statī patebit. **S**cdm̄ enī
q̄ ip̄e dīc̄t h̄c nō obligat sp̄ālīr ad aliq̄d vñtra
alios n̄ rōe vñt emissi vñ offiā p̄missi l̄ stan-

dali iminētis vñ p̄c̄c̄e dīc̄tantis. si g^o vñs
p̄fecti sūt obligatī ad nō mētiēdo aliq̄ genē
mendacī cū nō sint obligatī ad h̄c ex p̄cepto
nec ex voto nec ex offō p̄missio erūt obligatī
p̄pter standū et p̄c̄c̄e vñclm̄. et iō distinguē-
dum ē. q̄ quidā sūt p̄fecti publici. q̄dam oc-
culti. p̄mis adhibet fides tanq̄ p̄suatorib^o
vitat̄is. et quia mēda^o dēphensū facit vñ h̄c
non credat alci si ip̄i mētiēnt iam n̄ eis ē
derec̄ n̄ aliq̄b^o t̄ sic vitat̄i p̄iudicārē. et alijs
occasio scandalī dīrē. et iō tales debēt h̄c cō-
stīendū q̄ p̄ nllā re dicant mēda^o p̄t vi-
tand scandalū t̄ vitat̄is p̄ceptū qñ g^o dīc̄t
mōrliē peccat. tñ quia faciūt s̄ p̄c̄am. tñ q̄a
alios acane scandalizāt. nō sic at scandalizāt
de imp̄fectis vñ de p̄fectis occultis. iō tales n̄
sūt obligatī ad omē mēda^o euitand^o. **S**c 3°
sup̄ i^o **R**o. 12. omē q̄d n̄ ē ex fide ē p̄c̄m dīc̄t
glo. omē q̄d sit s̄ p̄c̄ia edificat ad gehēnaz.
s̄ omē mēda^o sit s̄ p̄c̄iam g^o t̄c̄. **I**h̄c ad ge-
hēnam edificat p̄c̄am p̄c̄m mōrle. s̄ p̄ occa-
sionē sū dispositōz veniale. vñ ec̄ mēdatū
veniale edificat ad gehēnaz dispositiōe. **V**ñ ec̄
s̄m p̄c̄. quicq̄ sit s̄ p̄c̄iam faciēdo ex nēcitate
edificat ad gehēnaz. nō aut quicq̄ sit s̄ p̄c̄e
dīc̄t faciēdo ex honestate. **N**o hoc nō s̄m
alex. in 3° suo q̄ cū au^o. dīc̄t sup̄ i^o p̄s. p̄des o.
qui lo. m. q̄ vir p̄c̄s mēari n̄ d̄z p̄ p̄suada
alci^o vñta ne p̄dat aīam suā nō intend^o dīc̄t
q̄ p̄fect^o quocūq̄ mēda^o mēda^o mōrliēter
peccet s̄ q̄ s̄p̄ vitare mēda^o d̄z ne p̄ vita-
lic^o suanda distīnez omittat in aīaz suā.
p̄t veniale enī d̄z veniet ad mōrle. vñ cū
dīc̄t. dū vitā alci^o suat supple mēda^o vñ
uiali aīam suā p̄dat. i. alci^o p̄dere p̄ngat mē-
datio mōrli. **P** q̄a nēstī vñ mēda^o p̄ue-
niat ex radice mala siue libidine. i. amore
mōrli vñ veniali. iō dīc̄t ne forte t̄c̄. vñ non
asserit p̄t h̄c q̄ p̄dat aīam suā. **E**st at libido
mōrliis appetit^o animi quo bonis etnis q̄libz
ep̄alia s̄ponunt vñ vult au^o. li. s̄ mēda^o
libido uō v̄tal^o ē appetit^o sensualitatis l̄ rōis
quo aliq̄d tēpale nimis diligit tñ sub deo.
hēc alex. **S**c nūquid omē mēda^o ē phibitū
m h̄c p̄cepto. s. nō loq̄ris s̄m testīm. **I**h̄c q̄ sic
loquēdo de mēda^o q̄d p̄uenit ex libidine mor-
tali nō aut mēda^o p̄ueniēs ex libidine ve-
niali. sic n̄ i alijs p̄ceptis. phibet culpa v̄tal^o
Et q̄d dīc̄t au^o. li. de mēda^o q̄ in nullo casu ē
mēand^o. intelligit q̄a ē malū s̄m se et mēda-
cum mōrle sepat a vitate dīna. veniale autē
ad sepatōz disponit. h̄c alex. an. in 3°. **Q**ue-
ritur ec̄ q̄ gen^o mēdatioz sit ḡui^o p̄c̄m. **I**h̄c
s̄m q̄ b̄tīs au^o. dīc̄t g^o mēdatioz seq̄t ordīez
ita q̄ p̄mū ē mag^o t̄ vlti^o ē mīmī^o. **R**o h̄c
ē quia s̄m q̄ vult ph̄. li. topicoz. si mag^o i
vno genē exced^o maxī^o i alio genē. et simp^o
hoc gen^o excedit i^o. vñ ad h̄c q̄ aliq̄d gen^o ex-
cedat alē nō oportet q̄ singlā h̄c excedat sin-
gula alci^o generis. s̄ q̄ sūmā in vno genere

Pri.

excedat summū i aliō genē. ex^o pē poni de equo
et asino. quā g^o inē mēdatia oīa i^o ē maxi^o
quo quis intend^o nocē in spūalib^o. i^o p^omum
gen^o mēdatia q^o fit i docēna religiōis cū ad
hoc ordmē est inē oīa mēdatia summū. q^o uō
non pē aliquis p^ocā maiori mēnti q^o p^ocō:
suatiōe spūal^o boni l' bono spūali anxi. i^o i^o
mēdatia ē leuissimū q^o fit p^o s^ouanda corpis
castitate v^o aliq^o fili. et sic g^odatim astendendo
et descendendo ē vidē in alijs. vñ valde rōna:
biliter au^o. spēs mēdatia^o t^o g^ous ordina^o
Circa. 4° arclm pla q^orunē. s. v^o s^octā p^oēs
mēnti fuerit i aliq^o dicēs suis q^o r^oferunt
in sacra sēptura. Itē in sacra sēptura v^o dicē
au^o. i^oducant aliquoz gesta q^o exempla p^oēs
v^otatis de quib^o nō est estim mō eos mēntos
fuisse. si qua tñ i eoz dicēs mēdatia videant
intelligi debēt eē dicta figurāl^o et p^oerace.
Quod enī dixit abrahā gen. 22. se ad suū cū
puero reusurū nō fuit mēdatia quia fm al:
chuiū et si intendebat filiū imolare dēbat
tamē v^o dicē apl^o q^o dñs eū sustinet. stiebat
enī q^o firma erat p^omissio qua dēn ei fuit. in
ysaac vocat^o ē semē. v^o cū dix^o reitēn sub:
intelligi si dñs voluit. **Nō** ē eā mēnt^o
abrahā. gen. 12. et 20. dicēs q^o sara eēt soroz
sua. quia v^o dicē au^o. i q^oib^o s^o gen. h^o dicēs
vitātē voluit celare nō mēdatia dicē. soroz
enī sua dicebat quia filia frīs ei^o erat. vñ ipe
dixit gen. 20. vere soroz mea ē filia p^ois mei
et nō m^ois mee q^o. s. ei attinebat ex p^ote p^ois
ysaac eē dicēs gen. 26. de rebecca vxoz sua
q^o soroz ei^o eēt nō fuit mēnt^o q^o erat ei^o so:
roz et vxoz. **Jacob** eā dicēs gen. 24. se esse
esau p^omogenitā ysaac nō est mēnt^o. quia
hoc dix^o m^ostic: p^o eo q^o p^omogenita ei^o debēat
tur sibi de iure. et sic jacob erat esau p^omoge:
nitus nō i p^osona quidē s^o i iure p^omogenitu re
Vsus atē fuit h^o mō loq^ondi p^o spm p^ophie ad
designand^o misterū q^o. s. p^ol's m^ooz. s. gentiliū
substituendus erat in locū p^omogenitā s. p^opli
iudeoz. v^o eā ad designand^o q^o p^ol's ab eo des:
cendens erat p^oferend^o q^o ad deū p^olo ab esau
descendente. ysaac uō dix^o h^o jacob fraudu:
lenē egisse. quia estimabat. vñ n^o ipe mēnt^o
fuit. **Joseph** eē gen. 22. dicēs frīb^o suis. explo:
ratores estis. nō fuit mēnt^o q^o h^o n^o dix^o asse:
rēdo s^o pot^o tēptādo sū mērogādo. **Nō** fuit eē
mēnt^o gen. 22. dicēs q^o hēbat sciam augu:
riand^o. quia ibi fuit auguriū cōir p^o fata:
roz p^ouīdē. **V**l' p^o dīd q^o h^o dix^o mērogatē
exp^omens op^oioz p^oli quā de ipō hēbat. v^o eā
fm au^o. 4. s^o gen. joseph dix^o illa nō serio s^o
ioco. et i^o nō ē habēd^o p^o mēdatia. mēdatia
enī a mēdatib^o seriose dicunt^o. q^o d^o intelligi
fm q^o mēdatia d^o flā sig^oficā^o v^oas cū mēta:
tione fallendi. **Q**uidā uō laudanē i sēp^ois
non p^o p^oscām v^otutē s^o p^o q^o dā v^otutis i^oo:
lem. quia. s. in eis apparebat aliq^o affcūs lau:
dabilis ex quo monebant ad aliq^o i^odebita fa:

cienda. et sic iudith laudat^o n^o quia fuit holo:
ferri mēntia s^o p^o affectū q^o hūit ad salm
p^oli. p^o qua se p^oclis exposuit. licz eē dīd p^ol:
fit q^o ei^o v^obi fuit fm aliq^o itellecū m^osticā uā
vñ fm glo. ibid. non dix^o illa adulatorie
mēntendo s^o fūcā p^olice p^odicendo. **V**l' ob:
stetices peccant mōl^o v^o venialit^o in mē:
datia suo. de quo d^o exo. 1. q^o dix^o nō sūt be:
bre mulieres sic egiptie tē. **I**n quo sūt mē:
tē fm glo. et scōs. v^o enī q^o mōl^o quia dīd
ibi glo. g^o. q^o benignitatis earū m^oces q^o mēna
vita r^omanari potat p^o mēdatia culpā i mer:
cedem epalem ē amata. **N**ichil autē hanc
cōmutatōz facit n^o p^ocām mōle g^o tē. **C**onē
hoc ē glo. alia ibidē dicēs. leuioz ē culpe si
quisquā mēntat p^ostādo bñf^o. **N**ē v^o q^o cca
hoc j^o. sit g^oran^o. g^ogorio dicēs sup^o ysa. v^o sus:
finem. q^o dñs eis p^opara^o domos spūales. et sic
v^o q^o nō rēbūt eis i p^ontā. **S**ē h^o ē m^oplex
modus dicendi. vñ ē q^o obstetices mēntē
fuerāt p^o s^ouatiōe vite pueroz et vite p^orie
et resp^o vite pueroz mēnta^o i^o fuit ex p^oie
tate et p^ocām veniale quia erat mēda^o offi^oo
sum. resp^o uō vite p^orie q^o magis diligebāt
q^o vitātē fuit ex libidioso amore vite sue. et
eo t^ope quo vitas erat s^oficenda. s. q^o mēroga
te fuerāt in iudi^o a iudice. et fm h^o fuit p^ocām
mōle et abstulit eis mēcedē quā p^o mēue
rant puulos dē amore suando. et fm h^o locū
tur dūsimode scōi. et hūc op^oioni magis v^o
adhēre alex. an. in fo suo. **S**z ille modus dī
cendi ē fm bon. calūpnial^o. quia durā v^o
dicē q^o aliq^o dicēs aliq^o leue mēnta^o p^o sa:
lute corpis sui mōl^o peccet. **D**icāt eē aliq^o
v^o dīd nich. in j^o di. 29. m^o l^osa. q^o obstetices.
quia requisite in iudi^o a iudice vbi q^olib^o te:
netur nō negare vitātē mēntē fuerāt i^o mē
cēdo mōl^o peccat^o n^o fuisse opus mē. c^o
in^oq^o ad pharaonē nō p^onebit quia nō ē
data aliq^o p^ois hōi ad agend^o ali^o p^otra dēu.
Alius autē mod^o dicendi ē q^o i obstetib^o ill^o
est duo s^oficare. s. bñf^o pietatis p^ocedens et
mēntatū s^oseq^ois. et p^omū fuit ex pietate q^o
dam n^o ali q^odem nō erat vite eēne mitoria
de dīgno q^o nō erant in caritate s^o de s^ogruo
quia dispōebat eas ad caritatē. **S**z mēnta^o
subseq^ois dispōuit ad s^oritū et i^o pietas p^oce:
dens fuit t^opal^o reuunata p^o mēnta^o q^o ad
grāz sū caritatē viā ipediuit q^o quidē facē p^o
veniale. et h^o vult dicē g^o. cū dīd benignitatis
earū m^oces que mēna vita reuunari potat
potat i q^o potatā remota nō potatā dispōita
et p^oinqua. et ex h^o n^ollā ē s^otrouia mē g^o.
et au^o. nē eē mē eos et j^o. q^o ipe nō v^o dī:
cē q^o obstetices habuūt domos spūales p^o grē
affec^oz s^o q^o quodā mō p^oarate fuerūt ad
grām p^o timorē et pietatē. **E**t hūc mō dicēdi
adheret bon. hūc eā modū ponit alex. i fo:
3° modus dicēdi ē fm t^oo. in sūma sua. s. q^o
obstetices quo ad effcū p^ocedentem meruerūt

remunatioz etia: vñ jō exponit q dñs eis edificauit domos spūales: s; quo ad actū mē daq; nō mēruet remuneratioz etiam s; forte aliquā tēpōle cui? mīto nō r̄pugnabat defor mitas illi? mēdaq; sic mīto r̄munatioz et ne et sic itelligi debet v̄bā ḡg. dicētis. q; mer ces benignitatis earū q; potuit eis mēna vita retribui p̄missa culpa mēdaq; in remuneratioz eternam ē declinata. **N**ō enī itelligit q; p iō mēda? amiserit r̄munatioz etia: quā iam meruerāt ex affectu p̄cedēti. **S**cōm uō alex. in 3° sū. sue. si mēda? obstetū p̄cessit ex li bidine mōzli puta si diligebat vitam epālē hebreoz sup̄ deū fuit mōzle. et i h^c casū loquē ḡg. si uō p̄cessit ex uēiali libidine. i. amore s̄b deo fuit ueniale. et sic loquē jō. supponēs eas ex pietate fuisse mentitas sub deo vitā illoz dilexisse et iō vitā etia: meruisse. **E**sto q; ali quis videat sibi iminē p̄clm amittēdi casti tatem nūquid licebit ei mentiri p̄pē iō p̄clm euitandū. **A**d h^c mōz alex. an. et bon. q; ille qui est in tali p̄clō ostendit aut ē p̄fctus ama tor p̄mentie aut ip̄fctus. si ē p̄fctus ita q; pos sit ofidē de p̄mentia mentis nō d; mēari p vi tanda corruptioe carnis. quia sic dix̄ beata luda si me inuitam violauis castitas mī duz plicabit ad coronā. **I**n tali enī eē posset illa passio sū culpa. **S**i autē est ip̄fctus rōnabili tēme d; ne succumbet si ad statū illū ueniret et iō ei ocedit euadē p̄clm maioris p̄cti p mī nus peccatū. vñ saui? ofiliū ē tali flm aliqō dicē q; illā passioz sustinē. **E**t h^c ē q; dicit au. li. de mēdatio p̄ctā illa q; ita omittere m hoīe ut eū faciāt immundū et i p̄ctis nris vi tare debem? ac p h^c n^c peccata dicenda sūt qā ideo sūt ut immundicia emtē qō itelligi d; non q; nō sint p̄ctā simp? s; q; nō sint ḡua. **E**t sic dictū est de viro imp̄fco resp̄u sui. sic edā dicendū est de viro ip̄fcto resp̄u alii? im p̄fcti sū boni. **V**t liceat aliē dicē mēda? ut ad fidem vl? religiōz alliat. pxi. **R**ñd; boni. q; nō quia nō idiget de? mēda? nō n^c d; aliq; credē q; aliq; oūtaē p fli suggestioz s; pot? p sp̄c s̄acti mspirōz. quia ut dicit ḡg. in uanum laborat lingua doctoris n̄ intus op̄eē ḡra saluatori. **V**t p̄dicatoz et doctor theo logie semp mōzliē peccet mētendo cū faciāt o doctrinam suā q; ē doctrina ueritatis. **R**ñd; pe. q; non. ḡui? tñ peccat si scandalū vl? otempt? doctrine sit anexū. tūc enī si scēs h^c mōzlr pec cat. **S**i dicat q; fa? o doctrinā: dicendū q; facē cōtra iō qō hō docet faciendū ex nēitate p̄ctm est mōzle. s; nō ostra iō qō docet ex ofilio l vi litate. **V**t liceat aliē mentiri p oūda al teri? vitā. **R**ñd; pe. q; nō. neq; edā ip̄fctō. licet enī ip̄fctō ueritatē celare s; nō flitātē dicē sū au. ar. p eo. 22. q. 2. p̄mū. et di. 12. q. 1. ait que sūt capla au. et. 22. q. 2. omē. qō ē caplm p̄fidozi. **I**mp̄fctus g^o de ofito ad mōrtē d; ce lare ueritatē. s. sophistice vl? figuratie q̄retes

deludendo l' oīo tacerendo vl' exp̄sse se nō indi caturā asserendo. s; nō d; flm dicē. **S**i uō ex eo q; nō mentis oieturā acapiūt nō tñ ip̄e p̄odit. **S**i dicat q; au? dicit q; h^c n̄ oueit p̄fctis l' q; dicit iō nō ouenire p̄fctis. nō quia oue niat alijs s; qā mīn? ouenit eis. vñ au. li. de mēdatio de ofito inquit ad mortem si nēstis te nēstire fatendū est. si flis nō ē dicendū nēstio. si aut sit nēcio dicendū dices flis vbi ē. nūq; aut demonstrabo. **S**cōm aut host. d. de p̄nys. p̄ r̄ndēri si talē q̄ns curre illuc cito. ita tñ q; sibi oūdaē alia via q; fugiēs teneat. vl' ali? locus q; vbi latet. vl' sic mltā domū istam i: trant et exeūt quos nō uideo neq; flis vbi sit idest i q̄ angulo dom? l' sic. nō uidi eū diu ē. possum enī itelligē illud diu sic uolo. vl' sic non est hic. i. in loco vbi sum. **De falso testi monio et testibus** **XXXVII**

Distia ofiderandū ē de flō testio. et p̄mo de peccato ei. 2° de pena ei. 3° qualit testis in testificando se h̄re d; 4° an testes sint cogendi et qualr et qñ. 5° ut tes tes peccent se subēndo a testio. 6° ut liceat eis pecunia; r̄ape p ferēdo testio. 7° qui p̄nt eē testes et qui nō. 8° quot testes requirunt. cetera de testibus relinq̄ iurisperitis ḡra breuitatis. **C**irca p̄mū sciendū q; flm testm semp ē p̄ctm mōzle h; enī de formitatē. tū ex p̄urio qā tes tes nō admittunt n̄ iurati et ex h^c ē sēp mor tale p̄ctm ex suo genē sic et q̄libet alia iniusti cia. tū ex flitātē sūm q; omē mēda? nō tñ ex hoc h; q; semp sit mōzle. vñ flm testio? in iudicio. placā ad iniusticiā ip̄ediendā non h; rōnez peccatū mōzlr ex mēda? s; ex p̄urio. **N**ota edā q; in testio nō d; homo asserere p certo qā flens iō de quo nō ē cert? s; dubiū d; sub dubio pferre. et iō de quo ē cētus p certo debet asserere. **S**i quis tñ sollicitē recogitans estimet se certū esse de hoc qō est flm nō peccat mōzlr asserens iō. quia nō dixit flm testio? p se ex intentōe. s; p accūs ostra iō qō intend? **C**irca 2° sciendū q; sic dicit au. testis fls ēbus est obnoxio. s. deo c^o p̄ceptū otemptit iudiciā quē mēdendo fallit. et p̄rio q; ledit eū. de cri. fal. c. 1. p̄pē p̄mū septēnis p̄nā sibi tanq; p iuro d; iponi. 6. q. 1. quicūq; ppter 2° infama biē. 22. q. 4. si quis ouier. l' v̄barib; castigabit. 4. q. 4. illi qui. l' exē ordinare pōt puniri eū de rest. nllm. p̄pē eāū sūm mō? lesiois oūēna biē ar. C. de p̄is. iii. q. male. iii. l. 2. **C**irca 3° sciendū q; testis d; p̄sona cōis eē et d; iurare tactis sacrosctis euangelis purā et mēā vi tatem quā nouit de facto. sup̄ q; in duatē dicē nulla adiecta flitātē. 3. q. 9. iortan. et. 2. q. 2. nullus et. 12. q. 4. nō sanz. 1. ep̄c tñ nō tan git euangelia licz corā eo ponant. p̄pē edā et u ranitū imitti de p̄uū uolūtate eū de iurēiur am in cā. **C**irca 4° sic distingue sūm ḡof. scz qō aut requirē testm in cā auili aut i cmi nali. si i auili tūc ḡnaliē q̄libet flis ueritatem

pu.

debet cogi phibē testimū vitati. C. de testi. si qñ
et. 12. q. 2. quāquā. **S**i in cñmali. aut agiē
de cñmē auit et sic et sūt cogendi ex. de testi.
co. pte rea. et. c. cū gura. **A**ut cñmāl et tūc
aut agiē de cñmē fū. et sic exā sūt cogendi vt
in. c. cū gura. **A**ut de alio cñmē. et tūc gñ aliē
non sūt cogēdi ex. de testi. co. 3. dīlcto. 2. pter qñ
si p alios vitas nō pē liqre vt in. c. quāqñ.
Vl n se sberabant gñ odio vl timore ex. de
testi. co. c. 1. **S**ūt aut cogendi p cen surā ecclī
astica vt ex fōr līrū pape p clausulā illā. f.
testes aut tē. qui si n ponat ibi vt solet fieri
qñ i eis sit mentio de cñmē nichilomī. iudex
ad iura se referat et testes cogat vl nō cogat
fm sup dicta. **C**onsuetudo tñ carie romane
est q in cāis de facto vbi agiē de cñmē nllm
testem cogat quāliē. qz de eo agiē et idem f.
uat in lris nō apponēdo clausulā pōictam
Nōt exā ray. ti. de raptoribz qñ quis ppe
defectu pbatōnū rē suā amittēt et psonē p.
iuligate vt pōrī cogendi sūt iurati testifi.
cari. 12. q. 2. quāqñ. non tñ m cā sanguis
Circa. 4. stend fm goff. qñ illi q subtrahūt
sūū testimū illi rā q non n p eos pbari pē mor
taliter peccant. et ideo cogendi sūt satisfā.
cere sicut de alijs mortalibus. 6. q. 1. illi qui
et maxime peccat qui metu alterius celat
vñ. vñ au. 11. q. 3. quisqñ metu cuiqz pēat
vitatem occultat iram dī sup se puocat. qñ
magis timet hoīez qz dēū. et p pauer vqz rē
est. et qui celat vñ et q mēda. dīct. qñ iste
non vult pēsse. et iste vult obeē. **T**ho. uo
in sūma ēca hoc sic distinguit. f. qñ rēgrīē
testimū alic. aut requirē auctē supioris cui te
netur obedire i hijs q pñēt ad iusticiā. et sic
tenet ferre testimū in hijs in qbus fm ordinez
testimoniū exigē iuris. vt in māifestis et in
hijs de qbus ifamia pēssit. i alijs uo n tenet
Aut rēgrīē. nō tñ auctē supior. et tūc si tes
timoi. rēgrīē. p liberatōe hoīs ab iniusta mor
te sū pena quāqz vl falsa ifamia sū exā
ab aliquo dāpno tenet testificari. et si cē testi.
moniū ei. nō requirē tenet facē qd in se ē vt
de iudicē vitatē alicui q possit ad hē pēsse f.
illud pū. 22. erue eos q ducunt ad mortē. et
Ro. 1. digni sūt morte tē. glo. osentare ē ta
cere cū possis arguē **S**up hijs uo q pñēt ad
cōdempnatōz alic. nō tenet aliqz testificari n
cum a supiori cogit fm ordinē iuris. quia si
arca hē vitas occultet nulli spāle damp. ex
hoc nascit. et si piclū immet accusatori n
est curand quia se sponte ingessit in hē piclū
Alia uo rō est de reo cui piclū immet ipo
nolente **S**z nūquid licz hoī testimū ferre de cō
missis in sēto sibi. **R**e. qñ non de omissis. f.
sibi i sēto p sēssioz si nouit ea tñ p viā sēf
sionis. quia vinclū sacri ē mai. hoīs pcepto
arca uo ea q omittere hoī sū sēto aliē quā
p sēssionē sic distinguit t. x. i. sū. f. qñ si sint
talīa que statī vt nouit ea māifestare tenet.

vt si pñeat ad corrupciōez mltitudis spūaz
len vl cōle n vl exā gñe damp. alic. psonē
tūc p sēctā omissā obligari nō pē qñ de hijs
testificet vl ea denūtiēt quia aliē fidē frangēt
quā aliē dī. si uo sint talīa q quis prode non
tenet bñ pē obligari a d celandū ex hoc q sibi
cōmittunt et tūc nullo. tenet ea. pēdere et ex
pcepto supioris qñ celare ea tenet de iure na
ture sup qñ nō est plac. hē t. x. de hē tñ vide i
li. se. ti. 64. **Q**uid si qui iurent testimū nō p
hibere. **R**e. dicit gof. iuramentū ēē temerariū
quādo nō n p eos pē de vitate liquere. tūc enī
possent et ppta auctē puenire. 22. q. 2. i. māl
et hē qñ est certā mōle ex hē puenire pētm.
secas ē si dubitaret. tūc ei esset pri. supioris
auctas requirēda ex. de elec. venerabilem
Quid si vn. infuit negotio et cū stat nō posse
pbare p vnū iuravit nō phibē testimū vitatē
Cred. gof. hui. iuramentū ēē temerariū. qñ
et si vn. nō faciat pbatōz plenā fā. tñ semi
plenam et sic dela. iuramentū vt p i. pba. cō.
pleat. C. de rebz cre. in bone fidei. **Q**uid si ad
iurāt subtrahat testes. **R**e. oñd. se fouē licz
iniquā ex. de testi. sicutis et expit dī in se
iudicis auctem elusā. **C**irca. 6. stend qñ tes
tis nichil dī reape p testioio ferendo. quia sic
non dī esse snia venal. ita nē testimū. 12. q. 4.
non sane. expensas tñ reape pē a p ducentē
eum. 2. q. 3. venturis. **Q**uid si testis corrup
tus dicat testimū falsū. **R**e. testimū nullū ē et
quia venale. et quia flm. et pter penā flī tenet
in iudicio aīe illi quē suo testioio lesit ad omē
mēsse ar. ex. de testi. sic. **P**ecunia uo data n
restituē ei q turpiē dedit qñ ei obstat mā tur
pitudō vt in. c. nō sane. f. ei i. c. iniuriā data
vt. 1. q. 1. iube. **Q**uid si pecunia sit data sim
pliciter vt testimū ferre. dīa pē i hē cū fm gof.
qñ ille q dedit eā ppetē pē si nō dedit eā aīo vt
testem corrupet f. vt sibi iusticiā sūuaret ar.
ex. de symō. dīlctus. et. 12. q. 4. non sane. **S**
Sequitur vidē de A. f. qñ pñt esse testes et qui
non. arca qñ scēdō q in testibz potissime. A.
sūt sūderāda. vñ vñ. condi. sex. et as. dīfē
tio. fama. et fortuna. fides i testibz ista requirē
Condi. qñ si ē sū a testioio pēllit. 2. q. 3. f.
item i cñmali. v. item libi. **D**istinguit tñ qñ
sūus aut ē māmīss. et tūc redpi pē in testi
moniū eo. q vidit tpe sūutatis. **A**ut ē ma
nens sū. et tūc aut mērogaē de hijs q pñēt
ad dñm sūū. aut de alijs. in pmo cāu nō ad
mittat. f. nē p dñm nec oīra dñm nō in cñmibz
exceptis. f. adulcū fraudat cens. et lese mā
testatū mērogaē tñ in facto suo pñt. vt i. d.
f. in. v. jte. hui. **Q**uid aut dicūt alios ca
sus duos. f. cū vir vxorē dī occidisse fm. l. de
sicarijs. et cū agiē de ocalo dñm. in hijs uo q
pñent ad aliū qz ad ei. dñm admittat sū. i
defectu testimū vt in dicto vñ. jte. hui. **S**exus
quia mlr nō admittat ad testimū cū agitur de
cñmne criminalr. admittat tñ cū agiē de cñmē

auiliē edā q̄ dīcos eē. e. qm̄ t̄ i cōnie exceptō
v̄t in symō. eē. de symō. tanta. et in cā inq̄si
tōnis t̄ denūciatōis t̄ exceptōis eē. e. tā lris
et. c. sup eo. et in cā auili p̄terq̄ in testam̄tis
q̄. testes. et in cā m̄rionali v̄t in. c. tā lris et
eē. de v̄. siḡ. for̄ in glo. **E**tas quia mastulus
m̄ior. 12. ānoy et feia m̄ior. 12. annoy nō ad
mittat̄ i auilibz. 2. q. 3. c. 1. **I**n c̄ninalibz aut̄
m̄ior. 20. ānoy. 2. q. 3. c. 1. **I**n c̄ninali. in v̄.
item testiū p̄t t̄i p̄bes. 12. ānoy testificari in
crim̄ibz exceptis v̄t in nece dñi occisi t̄ lese
maiestatis. ff. ad fil. l. 2. et. 2. q. 3. c. 1. i glo. s̄
et p̄bes testificari p̄t de hys q̄ vidit cū erat
p̄xim⁹ p̄beat⁹. ff. e. l. 1. **D**istinctio q̄a t̄ furio
sus et m̄ntecaptus r̄pellit̄. sic ab off̄o m̄di
candi. 3. q. 1. c. 1. **T**am̄ eē. e. testiū. **N**ō
fm̄ abbatē in cā criminali repellit̄ quis p̄p̄t i
fam̄iā iuris v̄l facti. in auili ūo nō repellit̄
p̄p̄t in fam̄iā facti. v̄t i c. testiū. **Q**uid si p
duxi oera te testē infamē et eundem p̄ea p
duxi oera mē. nūq̄d eū repellē possum. l. 2.
q. non. s. rōe eoy que p̄p̄t om̄is q̄ p̄ducere
eum. s̄ rōe p̄ea om̄is q̄ fm̄ guil. durandi.
Fortuna quia paup̄ repellit̄ qui defaali cā lu
cri m̄ntē. 2. q. 3. c. 1. **I**n c̄ninali. v̄. testes. fm̄
tā n̄ 10. si caret suspitōe bñ admittit̄ m̄sti. de
suspec. tu. s. v̄l. **F**ides qui i infidel nō admitt
titur cōt̄ fidelē eē. de here. c. 1. lic̄ aut̄ p̄dicta
septem potissime sint in testibz cōsiderādi. sūt
tamē cōsiderādi et alia. s. octauo. si sit ūmic⁹
quia tal̄ repellit̄ a denūciatōe et accusatōe et
testio eē. de accu. cā oporteat. et ab inq̄si
tione et a iudi⁹ eē. de testi. spoli. **I**tem cū q̄
Relinquitur aut̄ arbitrio iudicis q̄ ūmic⁹ a p
dictis repellat̄. ff. de q̄dibz. l. 1. s. q̄dī. **E**t quis
dem fm̄ guil. ec̄ leues ūmic⁹ a p̄dictis repel
lunt. p̄terq̄ a testio. quia testē nō oīo repellūt
s̄ debilitāt in auē. de testi. s. si ūo coll. 1. q. 9.
nullus admittatur in cā de re. p̄p̄ia. 2. q. 3. c. 1.
in criminali. **N**ō fm̄ gof. null⁹ admittat̄ in
causa sua p̄ncipalr v̄l farto. c. e. l. oibz. vnde
venditor in cā ra vendite nō admittat̄ p̄p̄t
toze. quia p̄p̄ia v̄ditoris cā v̄l neq̄z debitor
in causa pignoris p̄p̄t toze. ff. de ap̄l. l. ab
execu toze. **F**allit h̄c i legatariis t̄ om̄issariis
qui ferant testiū in cā testam̄ti cā agit̄ de he
reditate nō de legat̄is t̄ fideicōmissis. **F**allit
edā hoc i collegiis et correglariis. **M**onachi
enī et clerici i caus̄ mōsterij sui t̄ ec̄cie sue p̄nt
testificari. ita t̄n q̄ statuāt vnū l̄ duos. p̄cu
ratores ad agend̄ et r̄ndendū et illi duo non
p̄nt esse testes i cā illa. s̄ alij p̄nt eē. e. insup
Similit̄ p̄latus p̄t esse testis ita t̄n q̄ ponat
aliū p̄curatōrē. quia nō p̄t eē fil. actor t̄ tes
tis fm̄ hosti. fil. yconomo v̄l vicario agente
p̄ rebz ec̄cie p̄t eē testis esse h̄c host. eē. e. insup
Immo. ūo p̄radit̄. 10. obituri et ignoti t̄
les enī nō admittunt̄ n̄ cā tormēas i auē. e.
l. sancum⁹ fm̄ gof. 11. **E**xecutores negotioy v̄t

p̄curatores. curatores. tutores et syndici non
admittunt̄ in cā i qua sūt executores eē. e. i
sup. 12. socj. c̄m̄s eē. e. v̄iens. s̄ itellige q̄ so
cj. c̄m̄s t̄ m̄m̄s n̄ admittunt̄ ad testificand̄ s̄
ad accusand̄ s̄ sic. socj. ūo criminis nō m̄m̄s
admittunt̄ ad v̄t q̄ in c̄m̄b̄ exceptis et ad
detegendā cōspira tōz eē. de testi. co. c. v̄l. 13. n̄
admittit̄ quis in cā cōi quia cā cōis dnoy est
v̄triusq̄. ff. de r̄ita nup. l. 1. 12. p̄r nō p̄t esse
testis in cā filij n̄ eō n̄ i cāibz. possūt enī p̄r
et m̄r testificari p̄ filio in cā m̄rionali v̄t di
cet̄ infra li. 8. et i cā de etate et cognatōe et
natiuitate. ff. de p̄bac. l. ec̄ t̄ i cā r̄ligiois. 20.
q. 3. p̄sens et i cā testam̄taria. m̄sti. de testa. s.
in testibus. **O**m̄s aut̄ alij cōsanguinei p̄ p̄rem
et matrē admittunt̄ i cā auili sūt sint p̄p̄m̄
siue remoti. q̄a nō inueniūt p̄hibiti. ff. e. l. 1.
In c̄ninali aut̄ cā cōfr̄m v̄l p̄fr̄e nō admitt
titur frat̄ n̄ in c̄nie h̄sis eē. de p̄sump̄. l. r̄as.
Bñ. ūo eē. e. in lris distinguit̄ de cōsanguineis
q̄ aut̄ p̄t aff̄cōz p̄sumit̄ s̄ eos sic n̄ admittit̄
tur. aut̄ nō p̄sumit̄ et sic admittunt̄. si tales
apparent q̄ vitatē gr̄e s̄ponant. 2. q. 3. c. 1. eos
testes. 14. nō admittunt̄ domesticū l̄ faillares
Nam in c̄ninali cā nō lic̄ accusatores testes
de domo p̄p̄ia dñcē. 3. q. 4. c. 1. et dicunt̄ p̄p̄t
domesticū v̄l faillares q̄bus impare p̄t rōe pa
trie v̄l p̄eatis dñice. 2. q. 3. c. 1. **I**tem in c̄ninali
v̄t v̄t. colon⁹. s̄a. l̄ctus. as̄c̄pt⁹. m̄cena
rius. fili⁹ in p̄eate p̄ris t̄ om̄s h̄it̄ates i domo
Nota t̄n fm̄ hosti. q̄ si aliq̄s fuit colon⁹ m̄r
v̄l m̄cenari⁹ t̄ m̄o nō est talis de cōsuetudine
admittit̄ v̄t p̄ me testetur n̄ ip̄m in fraudem
eic̄ssim a me v̄t p̄ me testificari. **I**tem fm̄
guil. vxor p̄ viro v̄l q̄libz domestic⁹ p̄ domes
tico nō testificat̄ n̄ adūsari⁹ v̄l. quia h̄c ē i
troduc̄tā in eī fauorē ar. c. de leg. q̄ fauore
sicut aduocat⁹ alē⁹ p̄as ab alia p̄te p̄t i testē
admitti eē. e. romanā. et pronus et gener.
et nar⁹ q̄ sūt de faillā. c. de v̄. siḡ. l. fi. i p̄a.
Faillares dicunt̄ cōsanguinei. affines am̄d. 2.
q. 3. c. 1. **I**tem testiū. nō t̄n quilibz am̄c⁹ repellit̄ s̄
t̄n ille q̄ maxia faillante ite dñcē. ff. de v̄.
siḡ. late n̄ quilibz affinis s̄ q̄ ex nup̄is affi
nitatē p̄trax̄ eē. de eo q̄ co. dīsc̄dōz. **A**dmitt
unt̄ t̄n q̄nq̄ domesticū in cā c̄ninali q̄nq̄ in
auili. in c̄ninali ūo in duobz cāibz. p̄mo cū
canonicū p̄latū suū accusat̄. 2. q. 1. lator. 2.
cū accusat̄ m̄rio⁹ p̄t cōsanguinitatē. 24. q. 6. c. 1.
Nota si monach⁹ v̄l clēc⁹ accusat̄ aliquē de
collegio p̄t alios monachos in testes m̄ducē
quia nō reputant̄ magis domesticū accusan
tis q̄ accusati. si ūo accusat̄ extraneū. t̄n c̄n
p̄t. 22. q. 2. sup. prudētia. **A**dmittunt̄ ec̄ q̄nq̄
domesticū i cā auili. i. in legatario v̄l fideicō
missario qui lic̄ sit domesticus p̄t eē testificari
in causa testam̄ti. cā agit̄ de hereditate m̄sti.
de testa. s. legatari⁹. **I**tem i hys q̄ sūt i cā. q̄
illa n̄ facile p̄b̄it̄ n̄ p̄canoicos eē. e. v̄iens. 2.
Item i hys q̄ sūt i domo. c. de repu. p̄sensu.

pro

Item in causa ecclie sue in qua et monachi
et clia possunt testificari ex. e. in sup. **C**anoni-
cus autem non tamen potest esse testis in causa ecclie sue. si
etiam potest esse testis canonici sui. in causa propria non
tamen contra suam canonicam si etiam si aliam quia non
est domesticus huiusmodi. si ecclie tamen. fm. jo. 12. q. 2.
16. non admittuntur illi qui agnoscunt personas
litigantes. qui. s. agitur de contra. ar. i. aut. e.
1. et ex. e. cu. c. 1. i. glo. 1. A. exco. c. 1. et suspensio
si ex. de acc. olim. qd. est vni de suspensis ab hoie
fm. host. ibidem. 18. pueri ex. e. sic. 19. non ad-
mittuntur ad testificandum cnioti si sint de cnie
couicti l. ofessi l. et si adhuc possunt couicti ex.
e. sup. eo. fm. at leges tamen odernati repellunt.
Sed nunquam testis cui cimen obli exape potest ex-
apiens sit cniotus. **I**tem qd. non quia exapiens
psequitur ius suum se defendendo et nullus phibet
a defensione iuris sui. et si exco. c. 1. et ex. e.
si testim. i. glo. host. autem dicit qd. si exapiens sit
exco. c. 1. tal. cui forus est inco. c. 1. repelli potest.
Nota qd. cnioti autem non est emendat de cnie.
et sic repellit a testio in oia causa pter qd. in causa inq.
fictiois qui. s. sit inq. tam in capite qd. in me-
bris tunc ei recipit. quia ea que domi sunt p. do.
mesticos pbari debent ex. e. venies. vni suffici-
unt testes qlescuq. sint in sint corrupti vel in-
mici ex. de sen. et re iudi. cu. i. et a. si ex. e.
testes adducunt tunc reheret qd. non eent cnioti.
hec gof. et jo. 2. q. 1. de om. p. **B**ar. dicit qd. non
admittuntur cnioti si sint de cnie emendati.
vel si in cnioti exceptis. s. si ille qd. que sit inq. fi-
tio fuit antea de illo cnie infamat. h. bar. i.
c. deus om. p. **A**utem emendat de crie. et tunc
autem infamia comitatur autem non si non admitti-
tur in causa cuius non sit pueri quatuorq. peniteat
et idem est in causa criali si agatur cnioti. si autem crie
licet repellit in in cribus exceptis. s. si pbet se
p. p. b. m. peniteat egisse. s. in aliis cribus repel-
litur si sit ducer de crie in alio iudi. su. possit
conici. vel et si gura sit et opio. p. eo qd. qnq.
fuit sic repulsi. in crie tamen heret admitti et p.
iurus. si autem est infamia comitatur. ut si fuit co-
dempnat de furto noie suo quia non potest facere
index qd. tal. infamia non se iur. ff. de furis. in
potest. sic repellit in qualibz. ca. non fuit pri. in
integz. i. i. tunc ex. e. testim. 20. laya. laya. et
non possunt accusare clicu neq. testificari s. eu
in causa cnioti. **N**on tamen qd. aut agitur de cnie cnioti
aut criali. si cnioti. s. in modu exceptiois sic
admittuntur laya s. clicu ca. ad accusandum qd.
ad testificandum. aut cnioti et tunc non admitti-
tur contra clicu ad accusandum non ad testificandum i.
criminibz. non exceptis in sua l. suoz iniuria p.
sequant. in exceptis uo si accuset zelo malo
non admittuntur. si uo zelo bono admittuntur.
Clerici autem s. qd. agitur de crie excepto. aut fuit
antea infamat de illo crie et tunc admittuntur
etiam viles psone et cnioti et ad accusandum et
testificandum pter inimicos et spiratores et p. d.
pes cnioti. spale tamen est i. crie symonie et lese ma-

iestatis in quibus admittuntur p. d. pes cnioti
ad accusandum s. non ad testificandum di. 19. si qd.
p. p. qd. hugo intelligit de soto cnioti non mu-
neris. qn. scz res si p. cessit ad actum qd. pecuniaz
non dedit non recepit qd. jo. non cred. qd. symo-
nie cimen pcedit mistar lese maiestatis. **A**ut
est bone fame sic non admittuntur laya in bone
fame. **C**lerici uo contra clicos admittuntur in
sint cnioti l. et irregl. ares in eni pnt p. b. zos
accusare vel s. eos testificari qui ad sacerdotium
eligi phibent. 2. q. 1. ipi. qd. est vni fm. jo. i. ca.
cnioti non auili. vni bygam. non potest accusare
clicum cnioti s. auili tamen. **S**ilr. n. q. me-
bzum amiserit aliquo cau potest accusare clicu or-
dinis supioris s. clicu eiusdem ordinis l. infer-
rioris accusare potest. 2. q. 1. clic. et h. snt vera
de accusatode. secus est de deniata tde ex. e. cu. p.
in glo. 21. **A**ccusati de cnie **A**ccusati enim de
crimine pendente accusatode non potest testificari i.
causa cnioti n. aliquem accusare in forte de cri-
minibz. exceptis. n. et potest ad ordines p. moti
ex. e. c. vlt. s. in auili potest admitti p. sniaz. et si
sit appellatu qd. adhuc est integ. ei. stat. ut ite-
ru honoibz. fuge. ff. de appe. i. p. o. nichil ino-
oportz. l. vna. 22. spiratores. h. in eni non ad-
mittuntur in testim. s. illu. s. que spirant s.
con. alios sic ex. de sen. et re iudi. cu. i. et a.
23. iudices aduocati assessores appellati in
causa p. n. pali tales enim in pnt et testes in causa
appellatiois s. e. romana. 72. mediatorz
in stractibz. enim in admittuntur mediatorz in de co-
sensu p. au. in au. e. qn. uo. 24. statu libi. i.
qbus libras est s. d. d. c. r. l. i. ca. sint sui. c. de
sta. lib. statu libi. 26. libri. h. in eni non pnt testi-
ficari s. p. d. n. et filiu ei. vel p. p. d. n. o. ff. de fi-
dei commissis lib. paul. hoc fallit tamen in qbus s. d. a
criminibz. 24. qui sunt i custodia publica p.
aliquo cnie in pri. se purgauer. 2. q. 3. c. 1.
25. h. m. o. f. r. d. i. in hys ei qualitas sex. mea
lestentis o. d. i. t. an possint testificari in casis s.
in malibz. et in vltimis voluntatibz. in qbz. m. l. r.
non recipit. 2. q. 3. **I**tem h. m. o. f. r. d. i. s. si qd.
vratu vtroq. me nbro ut accat qnq. de fac-
to tunc ep. faciat eu eligere quo mebro velit vti
et iurare qd. de ceto in vte alio mebro fm. host.
29. vasalli in pnt contra dnos vel p. d. n. s. testi-
ficari in causa cnioti ex. de offi. dele. c. 1. **Q**uil-
diat qd. p. m. o. pnt licz non possint esse iudices.
Alii distinguunt qd. vasallus autem obligat
ad certa s. uida et non ad iuramentu. et tunc potest
ut patz de illis qui tenet decimas ab ecclia in
feudu ex. de dec. q. uis. **A**ut ad p. stando sac-
mentu fidelitatis et tunc non potest quia huiusmodi sac-
mentu representat qd. a spem s. uirtutis ar. ex. d.
re. iuris i. dignu. 30. q. d. si. i. a. dula tores. 2.
q. 4. silr. 31. s. o. i. o. i. m. bonoz ar. e. o. i. b. p.
tam p. pte s. o. i. sui non p. sua testis esse. ita qd.
et nullu emolumentu acq. ar. ex. de p. ben.
dilectus in fi. **N**o hoc non qd. repellit ab ac-
cusando repellit etiam a testificando. 2. q. 2. c. 1.

hec tam regula fallit. pmo i quilibet qd dicit
qui sunt irregulares nō suo cōte vt bygami et
mutati admittunt ad testificand i quilibet
cōtra cōtra nō ad accusand. In cribis uo neu
trum pnt. 2o m mlieribz q rpellunt ab accu
sando n i exceptis cōtibz et tñ admittunt ad
testificand n i m vltis volūtātibz. 3o in cōtibz
puatīs in hīs enī nō pē accusare cui nō int
est. et tñ pē testificari. Item quicūqz admittit
ad accusand admittit ecā ad testificand. 2.
q. 2. c. 1. ar. a dñio. hec regla fallit. pmo i cri
bus nō exceptis qñ quis psequit inuiriā suā
vl suoz. tñ enī qlibet pē accusare. ec infāis.
et tñ infāis nō pē testificari. 3. q. 14. qñ tñ.
Scdo in cōtibz exceptis vbi admittit layc i
famīs ad accusatōz clerici infāis. ar. ex. de
symo. tanta. s; nō ad testificand. n pñptōe
aliqua pcedere ex. de sen. et re iudi. cū m cō
templone. h. 10. 1. q. 1. si quis ep. et. 2. q. 2. m
fima. Item omīs qui sūt suspecti m iudicando
suspecti sūt ecā i testificando. quia testes sine
suspiōe et infāia debēt esse. 2. q. 1. testes.
omīs tñ qui de uire pnt repelli sūt admittēdi
si is extra qz pducunt eoz testio sūt vsus in
alio iudi. n docuit aliqd de nouo ltimū pēa
emisse. 2. q. 3. q. 1. tñ i cōtibz. v. tñ si qñ testibz.
Sequit vidē de. 8o. s. quot testes requirunt.
ar. qd sciendū q rglant duo ad mī sūt ne
cessarij. e. e. veniēs. vñ si nō potes pbare tuā
intentiōz n p vñū testez cede actōz. tñ ex cā
donatōis alicui amico tuo et ille agēs pē te
et illū pducē i testes. ar. ex. e. m sup. qñqz tñ
credēt vñ et pmo in mīo in fauorē matri
monij. qñqz credēt vñ i restōne in integz ex
de resti. m iute. ex lris. Scdo m rōcatōe mī
dati facta pcuratori ex. de pcur. ex mīnuat
tione. 3o qñ ptes sēsentiūt ar. 6. de fidei cōmissi
fis. l. fi. 8o m papa cui soli dōit. 20. q. 1. qñqz
14o qñqz ad pñptōz. licz enī vñ testis nō fa
dat plenā pbatōz. facit tñ pñptōz. di. 86.
tanta. 6o qñ qñt de pñptōe alic ex. e. tñ lris.
5. fi. 14o qñ fama vl alia admicla assunt ex
e. pterea. 5. 1. et host. ex. e. licz. 8o de rebus ab
latīs alicui violenē credēt ei p pñptū iuramētū
ex. de hīs q vi. sup. eo. 9o qñ nō pñdicat ali
cui. vt de baptismo alic de pñ. di. 10. cū itaqz
In hoc tñ casu dēnd est tñ xpīano. si tñ pñ
dicaret alic de baptismo alic nō credere vñ
vt si quid legatū esset alic si baptisat eēt tñ
enī pñdicaret heredi fm 10. Item ē de pñca
tione ecclie. 10. qñ quis pbare vult se pñiaz
egisse. credēt ei pñptōz ex. de symo. ne no. et
pē dicē m gñali q ille pñptus ē secū et credēt
eum penitusse de oībz pñtis. 11o credēt vñ
testi de aliq q hūit signa pñie. 12o m cā dēnd
diatōis vbi psona dēndū cū vno teste suf
ficiat ad pband cartatiaz mōitōz ex. e. m oī.
13o vbi agit ad ipediend mīo ex. de spon
pterea. 12o m cā testamētia cū testator vñ
fidē voluit adhibē. ff. de dote pleg. theosposus

14o qñ quis hūit pñptōe cām ignorāde. vt
si vberauit cōtibz q nō habebat cōfessā si iu
rauit se ignorasse eū cōtibz credēt ei ex. de sen.
ex. si uo. Item qñqz nō sufficiūt duo. et pmo
cum accusat cardinal. 2. q. 8. pñpt. 2o m tes
tamētis. codicill. et donatōibz cā mortis vt
pñtebit iura i dñal suis. 3o i pñptōe pñptio
nis pñte solutōis qñqz requirunt saltē non
rogatū licz sufficiūt duo rogatū. 4o cū quis
debitū qd pñte m sēptis vult pbare se totū
vl et pñte soluisse. h. enī nō pē facē n pñ
tes qñqz pñteos qui mēfiant. C. e. l. testis.

De iudicijs et eoz officialibus XXXVIII

Deinde considerand est de flicite q omne
titur extra pñptū m iudi pñptōz qñ per
testes. et pmo de flicite iudici. 2o ad
uocatorū. 3o accusatorū. 4o reorū sū eoz qui
accusantur. De pñtis oībz tractat plenī
sime alex. an. in 3o suo. s; ego de ipis ponā h
aliqua breuī magis nēcia in foro pñte relin
quens alia iurispñtis grā breuitatis. Circa
pñptū. pmo dicend ē de mltiplicat iudi et sus
piōne et qñ vl quo iudi iudex possit iudi
care. 2o quid iuris de snie mique latōne. 3o
quid iuris de pecunia recepta a iudice. 4o de
iudias pñptate. 4o de indicadi mō sū qñ
tate. 6o de officialiū iudias dolo et cupiditate
Circa pñptū nō fm au. i omel. de pñia et
est i glo. 1. cor. 4. sup illo vbo. qñ fr nōiat tē
hic inquit apls dicendo noluit hoīz ab hoīe
iudicari ex arbitrio suspiōis vl ex ordinario
vsurpatōz iudi s; pñptū fm legem dei et or
dinem ecclie sū vl pñptū sū accusatū et cō
uictū. fm h. igit est duplex iudiciū. s. iudi
fm legē dei ordinatū et iudi temariū. pñptū
cōcedit hoī et duplex. s. iudiciū discutiōis et
correptōis. Iudiciū discutiōis pñptū oī hoī
manifestis et cōtis. iudi uo correptōis pñptū
platus i iudicis l pñptis de q i pñ. erudimī q
iudicatis tñaz. Iudi uo temariū vl mter
diat hoī. ē at iudi temariū ex pñte iudicāt
et ex pñte rei iudicare ex pñte iudicāt erip. p
pñptū pñptōz. sic diē glo. s. i. d. qñ. 4. nolite
iudicare glo. temerarie. Iudi enī temariū
est. qñ illi qbus nō ē pñptū iudicāt. Ro. 12.
tu quis es q iudi. ali. fm. 2o pñte indignitas
tem. Ro. 2. m quo alēm iudicas tñptm cō
dempnas eadē ei agis q iudicas. 3o pñte igno
rantiam. dan. 13. sic fatui isrl non iudicātes
neqz qd vñ est cognostentes pñptastis fi
liam isrl. pñptū hoī ē temariū pñte defcēm pñ
tis. 2o pñte defcēm bonitatis. 3o pñte defcēm scie
Est aut pñas de cēntia iudici. bonitas aut et
flicite de agnitate et pñptate ei. Silr
ex pñte rei iudicare ē iudiciū temariū pñptū
pñptū qñ iudicāt pñptū qñ ad fuēm euentū
vñ sup i. d. 4. nolite iudi. tē. diē glo. nel
amus qual ē futurū q nūc apparet m al. de
correcōe desperare temariū iudi ē. Scdo cū
iudicāt mēntio mēntia. vñ sup illud. 4o. A.

nolite iudi. glo. sc. qdaz incta quo aio fiat de
quibus iudicare temariu e. 3. cu iudicat fac
tum occultu. s. iudicatu. fm qd modu d. i.
coz. x. nolite ante tpe iudicare quo ad vsqz
v2. dñs rē. **Q**uantu aut ad arcu stantia iu
diaz d. iudi. nō tñ temariu s; ec iniustu ex
pilitate ai ordinis r cāe. sic ec iudi. d. ius.
tū ex aio. cā et ordine. **E**x pōictis patet q iu
dex iudicare nō d; aliqū de occultis neqz de i
certis nec de hys que nō pñt ad ipm alias
peccat s. pxi. **E**xplex nāqz ē gō suspitio
nis f. tho. i. sū. pñ. ē cā qd ex leuibz iudiaz
de bonitate alie. inapit dubitare et hoc ē pec
catū veniale r leue. pñt enī ad temptatōz
hūanam siue q nō dūcē ista vita vt bētur in
glo. s. i. d. i. coz. x. nolite an temp. iudicare
12. ē cū quis ex leuibz iudiaz p certo malū
cā alē. estimat r hoc si sit de aliquo gūi ē pec
catum mōrle mōz. nō ē sine otamptu pxi.
vnde glo. subdit ibidē et si suspitiōes vitare
non possum. qd hoies sum. iudicia tñ. i. dif
finitas snias pñt debem. 3. ē cū aliqz iu
dex ex suspitiōe pced. ad aliqz odempnand. et
hoc dirē pñt ad iniusticiā. vñ ē pñm mōrle
Item fm alex. an. in 2. suo ē suspitiō ēplex. s.
temeraria pñabil. et violenta. **T**emeraria
est qñ pauca sūt signa mali et mltā boni. et
ex tali suspitiōe iudicare. i. odempnare ē pec
catum mōrle. **P**robabil. ē qñ sūt mltā sig
na mali r pauca boni. et ex tali suspitiōe iu
dicare ē pñm. s; nō ita gūe. veniale tñ ē dū
stat in suspitiōe. si uo pñt ad firmā asser
tionez cū pñt pñt pñt eē mōrle. **V**iolen
ta est qñ apparēt oīa signa mali et nulla boi
et tñc nō est peccatū. **D**e pñmptiōe aut qre
infra li. s. ti. de sig. v. **E**x pōictis patz. q licz
homini iudicare hoiez iudi. quidē fm legem
dā et ecclie ordinatōez ordinato. non aut iu
ditio vsurpato neqz iudi. suspitiōso nisi fm
suspitiōz vilitatē. **S**i obiaqz q moyses vī
vsurpasse iudi. occidēdo egipai. dicend q hō
vī fecisse qī adēp. autē ex dīna inspiratiōe
vt vī p hoc q dī acē. i. q. p. cūssio egipai est.
mabat moyses itelligē frēs suos q dē pma
nus ei. daret salutē pñlo isrl. **V**l pē dīd q
moyses ibi defendēdo hebreum excessit modū
debitū sic inuit amb. li. de offi. et au. oīa
faustum. et in qdibz exo. vbi ec vult q licz i
factū moyfi fuit viciōsū. fuit tñ vti tñs fūcē
signum quia liberatur. erat pñm. **C**irca fm
queriē. qd si iudex dolo malo sniaz ferat iūqz.
i. fm ray. ti. de rapto. et hosti. in sū. si hoc
faciat timore l. amoze sū odio sū cupiditate
siue aliq alia cā teneē pñse leso ad oē mēte n
posset induc ille p quo sniaz tulit ad itegrā
restōz. **C** de pe. iud. q male iu. l. fi. r. ii. q. 3. q.
tuoz et fm leges multas alias penas sustinē
debet. impoi eā d; ei pter restōz pñia tamqz p
gūssimo cñie. ii. q. 3. quicūqz. **Q**uid si iudex
iniquā tulit sniaz p iprudenciā. i. fm ray.

et hosti. teneē leso fm leges inqz bonū r eqz
videb. religioni iudicātis. ff. de ex. oz. cog. l.
fi. in iudi. tñ aīe teneē ad restōz. in culpa enī
fuit cū se insufficientē stuit vl stire debuit. et
tam cāz iudicare pñmptit. et idem ē si erat
sufficiens quo ad scia. si studē voluisset. s; qd
negligēs fuit et studē noluit q; odempnare de
buit absoluit r es. **E**t pcedē h. f. distōz pñtā
ifra ti. de clīco pñssore ar. de hoīadio cāuāli
in pñ. mīa. tñ est agend c. isto qz cū illo q
fecit doloze. **S**cōm tñ roō. rō supōcā. s. q. in
culpa fuit quia se insufficientē stuit vl stire
debuit nō h; locū n in iudice ordinario qui d;
esse sufficēs ad suū officiū. delegat. aut sepe
ex cā scia delegātis ē ignar. iuris dūmō sic
bon. hō. et q tal. ad restōz teneē si nccitate
obie iudicaret et bona fide de sfilio pñtoz inī
quam sniaz ferret. irrōnabile eēt n in inqiz
rendo sfilū culpabil. aut negligēs fuisset. tē
enī ad restōz teneē. **C**irca 3. q. rē. qd si iu
dex accep. pecūia. vt ferret sniaz. i. fm ray.
et hosti. ibidē aut recep. pecūia. vt iudicaret
iniquē. aut vt bñ. aut vt simp. in pmo cāu
si tulit sniaz inqz teneē sic dictū ē s. in illo q
iudicauit dolo. pecūia. at acceptā sū tulerit
sniaz iniquā sū iustā siue nllam teneē indif
fincite restitue nō ei q dedit cū turpiē dederit.
s; ei in cui. mīuā recep. i. q. i. iuben. et. l.
iul. repetādaz ar. i. q. x. si qd in atriō. in 2.
et 3. cāu sū. teneē restitue. quia cū ex offi. te
nereē iudicare et bñ et gūis turpiē accep. et
idem dicend ē si pecūia. accep. vt nō iudica
ret. i. q. i. iuben. et. l. iul. repetādaz et ex.
de symo. nemo. et. ii. q. 3. nō licz. **S**z cui resti
tuet. i. fm illi qui dedit. si bona intentiōe ded.
scz vt ius et qetē sibi suaret. i. q. 4. nō sane
et ex. de symo. dilect. fili. si uo dedit vt sibi
iudicis aīnū sub rē spē inclinar. et ita in
dirē et tādte intendebat eū corūpe. si hō sit
iudex nō illi qui dedit s; paupibz vl ei in cui.
iniuriā data fuit restitue d; vt i. c. nō sane.
et dēm ē sup de eo qui dedit vt inq iudicare.
Qui si nullo mō iudex sniaz ferre voluit
et iō paup aliqz vl ali. ius suū amittit. i. fm
ray. et hosti. iudex teneē et facit litē suā
idest teneē restitue. et debet estimatiōz litis leso
pñe maliciā l. negligēciā. ei. 23. q. 2. dñs. 2. q.
4. admistratores. **N**unqō iudices pñt a pte
aliquis reape. i. fm nō licet iudicā vendē iudi
cium iustū. qz ius iurispito liceat vendē iustū
consiliū et aduocato iustū pñamū. ii. q. 3. n
licet et. i. q. 4. nō sane. vñ iudices ordinarij
nō dēnt aliqz petē. ec expensas cū pñe iusti
ciam tenendā suas hēat digtates et reddēt
assigntos. di. s6. nō satis. et. 23. q. 1. militare.
Iudices iō plac. quibz papa cīs delegat n
vt fm hosti. q ec expensas petē possint si tñ
sua stipendia sufficiāt sibi. quia de hys viuē
debent. vt in. c. militare n forte oporteat eos
domū exire. quia tūc qten. plus expen dūt qz

expendere domi petere possit. 10. q. 3. cauendū
sane. Et sic intellige qd alij dicūt eos expēsar
indistincte petere posse. et iura qd p se inducūt
scz qd nemo tenet ppris stipēdijs militare. 28.
q. 1. iam mior t ex. de pscip. cū ex officio. **N**ā
et si quis de mandato pnapis ad aliā eat p
uiniā expēde dze qd domi expēdet in auct.
de mandato pñ. §. i. coll. 3. si si litigātes sint
paupes nichil hēbit vt dī ibi. §. sit tibi. **S**i
ē ordinari dat delegatū expēsas facē dze
ex. de offi. or. int. ceta. hntes enī stipēdia eccle
siastica. dicē n pnt qd militēt stipēdijs ppris
ex. de don. c. 2. si tñ equos vl aliqd a^o occasiōe
huiūdi cē pderent qd domi nō amississent dco qd
petere possēt ar. ff. de icen. rui et nau. l. 2. §.
ex incendio. et si vlē hē indices petāt tanqz i
debitū rpeti p ar. ex. de cēsi. et pcura. et snia
lata occasiōe ista nō tenz ar. ex. de excels pla.
cū ad quozūdam. **Q**ua enī fronte pnt expē
sas petē nō rōne intesse quia hē domi expen
dissent. nec rōe laboris quia pape debēt obe
dire. nec rōe iudici qd nō dze eē venale. Nec
peti debent expense n occasiōe negotij de qd qrit
facere ex. de pcur. cū p cā. vñ si pl^o expēdāt
qz domi expēdissēt i^o petant vt dictū ē. dū
tñ expēse sint modate rspēu psonē ex. de cen
pcurator. t. ii. q. 3. i. d. hē hōf. **P**ossūt tñ iudi
ces exenia modata sū modica spōte oblata
rape vt esculētū t poculētū t hōi q statū sū
mūtū vl n extēdunt ad munez qzitatē. di.
18. de eulogis. non tñ credo qd a litigatozibz
debeant rape eadā sponte oblata ppe suspiciōz
vitandā n osideratis circūstancijs potius ifra
de symo. hēc ray. **P**otest tñ iudex aliq petē
rōe assessorū si petat bona fide vt quia erat ei
piclosū iudicare sine siliō qd mī^o disēt eāt
ar. di. 34. §. si. secus ē si erat sufficiē ad hoc
disētus vl nichil assessori dedit l nullū ha
buit vl inde ptem aliqz sibi accepit quia tñc
fraudulēt peti hē ray. et hōf. **C**onsulit
igr hōf. qd iudex assessorē hēat de sēnsu pñ
et cū eo oueniat. et si nō sēntiāt s; et opioi
stare volūt iputēt sibi. ipi ei nō ē piclū dū
mō iudicet h. s; cāz iuris g^o clīa nedū a ma
lo pñio ab oī spē mali dñt abstine. sic itellige
ex. de offi. or. int. ceta. quicqd alij dicāt. vñ
est tñ qd quicqd sit de iure. de facto obtinet qd
tam delegatū qz ordinarij. tam plati qz puatū
ex quo tanqz delegatū agnoscūt expēsas omīs
hēre volūt ex sua sūetu die praua vl potius
corruptela. **Q**uod aut plati nichil a clīco
suo petē debeat pbat. ii. q. 1. si qd cā clīco. hē
hōf. ti. de vi. et ho. cle. **C**irca g^o. qrit vt
platus mal^o iuste iudicare possit subditos
suos et vt qd nō. quia iudi^o ei ē tenariū ppe
ei^o indigētem vt dictū ē sup in pñ hui^o ti.
Pamb^o. dic sup i^o pñ. bfi imaclati. **N**lle i
quit iudicet qui nō agit ea q putat i alio pu
nienda ne cū de alio iudicat in se sniaz ferat
Conē. qd. 23. dic xpc de malis platis iudeoz

quecūqz dixint vob facite tē. **I**h^o f. alex. an.
m^o est iudicare de offi^o pñtis et ē iudicare de
pdonērate et mto pñtis. pmo mō iudicare
pē plati malus. 2° mō nō n bonus. pñū sū
2° est dāpnabile iudicā salubze tñ ē sūbito
obtempant. vñ m ilī plati dū ab ecclia tole
rant effugē iudi^o nō est licitū. obtempare est
pñcaū. et hē has duas vias dūsimode lo
cunt auctes diuise. **N**ō hē nō qd hē tñ. i fa
se qd illi qui sūt in gūiozibz pñtis iudicare n
debent eos q sūt in eisdem pñtis vl in mioribz
vt dic crisō sup i^o. **N**ō. A. nolite iudicare t
pape si sint publica. quia ex hē suos standa
lizant. si uo sint occēt et mēbat ex offi^o ne
cālitis iudicandi pē cā hūilitate et amore l
arguē vl iudicare. vñ au^o. li. de smone dñi.
si inuenim^o nos i eodem vitio eē ingemiscā
nec tñ iō hō sic se pēmpnat vt nouū pētm
cōmittat s; pēmpnās aliū oñdit se filr pēp
nabile esse ppe idem l sile pētm. hē tñ. **S**ed
nunqz inferior pē iudicare supiorē. **I**h^o iudi
care dī dup^o. s. pñie vt iudicare ex pñate sū
aucte et cōir extenso vocabulo ad arguē cor
ripere t monē. **A**rguē pñie ē supioz rēpēu
inferioz. vñ apls ait thymo. argue cū oī im
perio. corripe ē rēpēu pariū. **N**ō. A. si peccauit
inte fr t. cor. eū int te et ipm solū. monē illo
est inferioz rēpēu supioz. vñ bñ. ad eugeni^o
moneo te. non arguo. dicendū igr qd iudica
re pñie. s. ex aucte mltā examinando arguē
do et puniendo nō ē inferioz. s; iudicare cōir
sumptū. s. monendo ex caritate est bonozum
subditoz respectu maloz supioz vl platoz.
Circa 4°. qrit plati. s. vt debeat iudex
iudicare hē vitatē quā ipē nouit vl hē al
legata. de hē rēgre s. ti. de iuramto arclio. 10.
q. 4. **N**ūquid iudex pē ptra aliqz pcedē sine
accusatore. **I**h^o iudex ē intpres iusticie. iusti
cia uo nō ē ad seipm s; ad alēm. et iō oportz
qd iudex int aliqz diiudicet. hoc aē fit cū vñ
est accoz et alē reus. **S**i g^o nō sit accusator
legitū nō fatigē rē ex. e. c. 1. qñqz tñ in
fama tenz locū accusatoris. **V**ñ s; i^o gen.
2. vox sang tē. dic glo. euidētia patrat sce
leris accusatore nō eget ppe qd ppter infaiāz
purgat mōidē ex. e. vniēs. vl saltē ex offi^o
suo. a supiori mōitē ex. e. qualr. **I**n denūda
tione aut quia nō intendit peccātis pñtio s;
correc^o iō nichil ē eū agit e^o pētm denūtiat
s; p eo. et iō nō est neci^o accusator. **N**unqz
iudex pē penā dimmuē vl augē. **I**h^o hē hōf.
ex. de raptō. in a rēpētū licz iudicā ex cā penā
vñā in aliā omutare qñ standalū nō immet
et vbi pced^o ex offi^o. ff. q. no. infā. quid g^o.
Secus g^o qñ cā nō subest vl qñ ab alio accu
satur. quia tñc n^o mollior n^o durior ifligi pē
vt. **A**. ne sēm bap. ite. l. 3. in fi. **S**epe tñ fit s;
rum de facto. hē ponit pleni^o idē hōf. in sū
ti. de accusatōibz. **B**ñ. uo ex. de offi. dele. de
cāis et de accusatōibz sup hīs. disting^o sic.

scz q pena aut e expssa in iure. aut no. si sic
tuc index delegat no pt illa diminue n^c ab
ea pt appellari. si tn diuise pene sunt expsse in
iure mior imponat de pe. di. i. pene. vl erit lo
cus gñifica tñi e. de iure pat. cu aut. l. illa
imponat q magis timeat e. vt lite no uesta.
qm. Index at ordinat si sup emie dispesare
pe. ea pt minue e. de iudi. at si cli. si aut no
pt dispesare no pt ea minue. Si aut pena no
sit expssa in iure tuc relinqtur arbitrio iudicis
vt in. c. de cais. et ab hac applari pt. vn si ex
cederet reduci debet ad arbitrium boni viri ex
de iureiura. qñta et. c. venies. h. bñ. Ad hoc
nota. q mltiplex e pena q peti pt. s. canoica
vl legal. 16. q. 1. statum. consuetudial. e. de
offi. ord. dilect. orum. a. bñ. pena peti pt du
modo no excedat modu. c. de mō mulctaz il
lustres et auaricia vitee vt. s. pecunia paupibz
detur. pars aut a pte no accipiat vl suu m
tere e. de do. et stu. c. 1. licz lex hanc tota p
mittat peti. ff. de coll. bonoz. l. 2. n vbi pete
satisfac. iniurie e. de iniurijs. olim. iudica.
lis et hec e. pete. vt cu quis obligat se ad p
bandu sub pena. x. lib. e. de elec. cu dilect.
Arbitraria et h. pete ab eo q no suat arbit
riu e. de arbit. dila. ouentional. ex iudiciu
appoita. et h. peti pt qñten. mte. ff. de ac. ep.
et ven. pñia. n apponat in fraude vt ibi d. l.
papina. h. hosti. i. c. dila. Quid fiet de pe
nis exactis p iudices ecclesiasticos. R. g. of.
ti. de penis q pene exacte rōe delicti damp. l.
iniuria ecclie tangētis applicari debent ecclie
damp. vl iniuria passe e. de penis. c. 2. Si
uo damp. vl iniuria rēpiciat aliquē puatū
applicabi et pena su canoica su a iudice irro
gata su ouentional. Nūquid licz iudici penā
relaxare. R. q n deat. 19. d. de hoīada. mo
rietur n^c miserebis ei et h. duplici rōe. pmo
ex pte accusatoris ad cuius ius pñet qñqz vt
reus puniat. 2° ex pte rei publice cu fungit
pñate ad cuius bo. pñet q malefactoris puni
antur. sic mēbrū putridū abstinat ne aliq p
corporis corrupat l. leda. Quantū ad pñā
no differt int iudices inferiores et sumū. qñ q
libet iudex teneat vnicuiqz reddere ius suū. et
quantū ad 2° differt qñ iudex inferior non hz
pñate absoluēdi reū a pena s. leges ipositas
sibi a supiore. s. iudex sum. s. pñeps cui est
plenarie omīssa pñas publica. si passus inu
riam velit remittē pñate reū absoluē si hoc
valitati publice vidit no obstare. Nec ob
stat pñicis i^o ja. 2. iudi. sine mīa fiet ei q
non facit mīaz quia h. h. locū in hñs q iudi
as arbitrio rlinquē. i ill. ei itelligit i^o ecclias
tes. 4. noli eē nimis iust. vbi au. erga peni
tētes misericordes eē monent. n aut h. locū i
hñs q p legē dñaz l. hñanā dētmānē. Circa
6°. arclm qui e de officialibz iudiciu scdñd b
ray. ti. de rapto. q ipi idistincte si iudicē do
lo idu xēre ad male iudicand teneat fm dis

unctioz poitam sup u. de rapto. Si ilo iudex
p iprudētiā assessoris male iudicauit exēu
sa tus erit si simplex erat et ostiam bonā hñt
nec in culpa fuit eligendo talē assessorē. quia
eōir bonus et sufficiens credebāt. magis g^o fuit
assessor in culpa. quia pñue eligē pñt sciam
no sic iudex et iō pñse teneat leso. ff. q quis qz
iuris. l. 2. Si aut officiales inferiores vt nūq
infulati vl siles hñant etos redditus assig
natos sibi no licz eis aliq a litigantibz vl eē
alys sūditis extorqre. sic sup dē m e de iudice
ordinario. Si uo n hñt. distigue b. alex. an.
in 3° q fm osuetudinē et morē ēre reape pñt
s. p vim vl immodatā iprobitatē reape no
pñt. h. distic. p vba au. ad macedon. pbat
et hētur. 12. q. 4. no sane. diē tñ hosti q dicit
officiales. s. inferiores et si etum hñant salariū
si tñ fm morē ēre no p vim l. p immodatā i
pbitatē extorquet aliq paruū vt obulū vl
denariū vl aliud qd certū no tenent i^o resti
tuere. s. inde pñt elam facē. assessor aut si cer
tum habet salariū et extorquet vl teneat ar
e. de vi. et ho. c. ab oī. hec hosti. e. ti.

De fallarij, iduocatis xxix. xlii.

De inde considerand e de aduocatis. et
pmo que debent i aduocato suare. 2°
qui pñt et qui no aduocare. Circa
pñā scdñd q ipi tenent in aduocatioibz q
tuor obhu are pñā e q exāinent cāe qñtate.
et si viderit eā iustā si volūnt eā assumāt.
si uo iniustā rēnuāt. vñ diligētē cauē debet
ne cām assumāt iniustam vl desperatā. et si
forte eam ignoratē abinitio accepit et in p
cessu talem cognouerit cessent vl clientulo
suo osulant q cedat vl sponat sine aduofarij
dampno et fm gōf. salariū i^o receptū resti
tuant. c. de iudi. rē no nouā. tñ vt diē hosti.
illa lex no diē de salario h. q dicit gōf. quia
tūc n hñt aduocat aliq p labore quē forte
subñt bona fide. Si uo neqz aduocat clien
tali suū scdñt inducat ad mouend vl defen
dend cāz miqñ ad dampna et expensas ei te
netur ar. c. de admi. tu. no ē ignotū. teneat eē
si pñt suā iprudētiā vl negligentā cāz amī
ferit. ff. de offi. pñi. valitas. s. sic et mltō for
tius si pñt ifidelitatē et pñitōz quia tūc ē dig
nus maiori pena. ff. de penis si quis. teneat eē
qualicūz vitio suo cāz amiserit ar. ff. de euic.
hoc emptor. secus ē si ex qñtate cāe l. defectu
pbatōnū qñ vitū est matie no artific. ff. ad
l. acquil. si seru. suū. s. si calicē. Scdñm q ob
hu are debet aduocati ē vt suēt in aduocando
trā. pmo modestiā vt no pñat n^c ouidam
do l. vōdfer. do. pñat. c. e. qñ. et h. n qñten
litis valitas expōit. Scdñ vitatē. s. vt no
mentianē nec fla iura allegēt nec fla instia
nec flos testes n^c flos rōnes vl pbatōes in
ducant n^c camillatioibz se iuuēt n^c dilandē
non nēcias petant. 3. q. 4. h. tria v. si qñ at
exlitig. aduocato tam defendēt iustā causā

In hoc tñ cau vñ q dēat pot' eē cū caplo nē remaneat indefensū ar. ex. de iureiurā. breui. nisi forte ep̄c p̄p̄iat s̄rū cui ē in dubio obedire. in facto tñ p̄prio hoc p̄ape non debet. Nunq̄d aliquis cogi p̄t vt p̄ misabilibz p̄sonis sit s̄ eccl̄iaz a qua bñf' hz. **R**ñ d̄z hosti. q̄ sic. si alius h̄ri nō p̄t dūmō eccl̄ia h̄eat aliā ita bonū qui foueat iusticiā ex al' secus ē ar. ex. de testis cū in officiis. sic t̄ q̄libz in defectu p̄bonis cogit dicē vitatē. **N**ec obstat si in ramentū defensiōis siue fidei tāt' ipi eccl̄ie fecerit. quia tādē hanc p̄ditōz h̄uit. s̄. n̄ sup̄ior cōtrariū ei p̄cepit ar. ex. de iureiur. i. videntes. s̄. quia uo. **Q**uid si quis cū ep̄o cām habēs aduocatū nō inuēit. nunq̄d ep̄c ei aduocatū contra se dabit. **R**ñ d̄z hosti. q̄ sic. n̄ dēā offēdere velit s̄ aduocat' nō d̄z ei s̄ sc̄iaz obedire. Item repellit ab aduocando quis qñqz iudicis offi' quia vñ fil' offi' aduocati et assessor. r̄is. quia in eadē cā nō p̄t quis duo offia exercere. 2. q. 2. c. 1. r. 2. Itē qñqz repellit quis q̄a iudex videns ex vna pte aduocatos rudes. et ex alēa prudētes eq̄ vlt distribūe et vñū eoz partī indigēt cui denegat suū p̄roamū dare. C. e. p̄uidend. et. 3. q. 4. s̄. tria. v. sui uo. d̄z ei iudex aduocatū dare femis. pupill'. debilibz et illis qui nō sūt sue mentis. vñ si p̄t potētiā aduocari aduocatos iuvenire nō p̄t. ff. de offi. p̄ocō. nec quicqz. s̄. si. nec tūc gratis dare d̄z s̄ salarīo a pte p̄uēto vñ statuto a iudice modato quodamō sup̄ dicto. ff. de vari. et exorō. cog. l. 1. h̄c quidē s̄m hosti. modamīe adhibito saltē eccl̄a c̄licos q̄ si paup̄ sit is cui datur ḡtis aduocet et a deo r̄mūtiōz expectet. si aut aduocat' a iudice iussus alic' p̄roamū neget sine excusa tōe euident nō aduocaz. C. e. ad p̄uidend. i. mēdiat sibi offiū aduocaz. tionis. Itē repellit q̄s si peccāz ob nō aduocandū accepit. ff. ad. l. iul. r̄p̄etūda. Itē h̄et' pagan' et excōicari. s̄. q. 1. c. 1. et ex. de h̄etie. v̄gentis. et de pe. di. 1. nemo. vñ in foro. vbi eccl̄a h̄em' q̄ iudex peccat et puniri d̄z q̄ stienē tales admittit. Itē qui leges audiuit p̄fisi ex de p̄uill. s̄r̄ speculā. Itē q̄ h̄ns p̄sonatū leges audiuit infra duos mēses nō respuit ex. ne c̄lā l. mo. sup̄ speculā. Sunt eccl̄a alie p̄sone p̄t p̄dicatas p̄hibite de q̄bus. 12. q. 4. s̄. tria. sed pene nō iate sp̄ali' p̄nēt ad iudi' aīe. Ad h̄c nota s̄m hosti. q̄ in cau m̄ q̄ aduocat' nō est p̄sona p̄donea vt religios' vñ in sac̄s p̄stituit in casibz n̄ p̄cessis. si al' diligēt offi' suū exequat n̄ sit i culpa amissōis c̄ie. nō tenē i d̄ qd p̄ salario recep̄ restitue ei qui dedit cū sua non inēsit. s̄ alias ē ei m̄iugend' q̄ eroget in p̄ias cās ar. 12. q. 4. nō sane. et. 12. q. 2. glā. ep̄scopi. Si uo immodataz q̄ritatē recep̄ tē i d̄ qd nimis recep̄ restitue tenē illi a q̄ extorsit.

De accusatoribus **XL**
Ostea cōsiderādū est de accusatoribz. et p̄mo quid ē accusare. 2. vñ quis te

neat accāre. 3. de tem̄arie accusatōis detectōe 2. quos q̄s p̄t accāre. 4. quid iuris ē de eo q̄ pecūiaz recep̄ p̄ accusatōe. **C**irca p̄mū stie dum q̄ accusare p̄prie ē alt' c̄mē dēf̄e ad p̄nam canōicā vñ legalē. Cōiter uo d̄t accāre eccl̄a denūciare c̄mē alt' ad p̄nāz pagendam. **V**ñ q̄z h̄oz si fiat ex caritate ē licitū et factū q̄a sū p̄lectō sū ignoscēdo h̄c bñ agi vt vita hoīn corrigat. 26. q. 4. p̄dest. si aut ex maliḡtate illicitū est et eccl̄a mōrle p̄c̄m. quia p̄mo mō m̄tend' vñ fr̄is correctio vt in denūciatōe vñ bonū rei publice vt i accusatōe. Scdō uo mō m̄tend' p̄xi lesio. dicunt eccl̄a accātores large detractōis et siles s̄m ray. **C**irca s̄m scendū q̄ accusa' ordinat' p̄n' ad bonū rei publice qd quidē p̄curat p̄ p̄uitōz p̄c̄antū ad quā agi i accusatōe. et iō sic quis tenet bonum p̄curare vñ ec vitare malū rei publice sic eccl̄a tenet accāre. **V**ñ s̄m t̄ho. si c̄mē sit tale q̄ v̄gat i dēmentū rei publice tenet h̄o accusare dūmō possit iō suffident p̄bare. h̄c enī incumbit accātori vt cū p̄c̄m alie v̄git m̄ correctōz m̄titudis cōrlē vñ sp̄alē. Si uo n̄ redundet m̄ m̄titudie vñ eccl̄a si suffident iō p̄bare nō possit nō tenet iō accusare q̄a n̄ll' ad hoc tenet qd nō p̄t debito mō p̄ficē. h̄c t̄ho. alias esset fr̄is p̄d̄tor. 2. q. 1. si peccauit et. 4. q. 1. c. 2. sc̄cto. enī sol' d̄t ē cognitor et iudex. **E**t p̄ter p̄nāz ḡuis ē pena s̄ tales instituta. quia. s̄. debet excōicari. di. 26. accātores fratrum. p̄t tñ si ē occultū dicē p̄sonis talibz in secreto que possint p̄esse et nō obē. **Q**uod aut in cau p̄dicto h̄o tenet accusare ē ar. leui. 4. vbi sic d̄t. si peccauit aīa et au dierit vocem iurantis testisqz fuit q̄ aut ip̄e vidit aut s̄ca ē n̄ indicauit portabit m̄q̄tē suā. **E**x quo vt dicit au. vñ h̄o peccare si sit aliqz s̄m iurare t̄ tacqz ḡo tenet accāre. **P**̄ d̄t au. in reglā sua. si fr̄ tu' vuln' h̄z i corpe qd vñ lit occultari cū t̄met secari. nō ne crudelit̄ file res et misericordiē indicares. q̄to ḡo magis deuo vuln' aīe indicare ne detēi' putrestat i corde. **S**z obf̄ quia ex dicta aucte leui. vñ q̄ q̄ audit p̄ierantē d̄z eū accusare. ec si sol' fiat cui' s̄rū h̄icū ē sup̄. **N**o qd r̄ndz au. ibidē q̄ a tali p̄cto se exuit qui talibz indicat q̄ p̄nt p̄iuro magis p̄d̄t q̄ obē. s̄. corrigēdo l' ozādo. **V**ñ uo h̄o teneat c̄mē alt' denūciare. **I**ste sup̄. ti. de p̄iurio ar. 3. q. quid si aliqz audiat alium iurare tē. **C**irca 3. nō q̄ sic h̄etur. 2. q. 3. s̄. nōndū accātoz te neitas tripl'r detegit. aut enī calūpniā aut p̄uaric mē aut eḡit. **S**antur. **E**st aut calūpniā f̄ia c̄nīa m̄tendē siue ip̄onē subaudi stienē et aīo calūpniā d̄i ex. de calump. c. 2. p̄angit enī qñqz. q̄ aliquis accusat aliqz ex aī leuitate. s̄. quia nimis facile d̄it qd audit. et h̄c ē tem̄ariū. **Q**ñqz uo contingit h̄c ex iusto errore. h̄c aut oīa iustis iudex d̄z disternē. **T**anta aut et tal' pena ē i p̄nēda accusatori calūpnioso q̄ta t̄ qual' ē.

imponenda accāto si omittat. ff. de calup. l. si
Preuaricari ē vā cūia abscondē. s. fraudu-
lent. vt cū accātoz s. cūia de quibz accusauit
cū reo colludēs pias pbatōes dissilat et fal-
sas excusatiōes admittit. vñ dī puaricatoz
qī pmi siue pcedētis scz intenti variatoz. qā
scz partē adūsam adinuat pōita sua causa.
Tergūfari ē aīo ab accātiōe desistē aīm. s. ac-
cusandi deponendo nō qualicūmqz s. inordi-
nate in hē enī q ab inceptis desistit qī tergū-
vertit. pē enī aliquis ab accusatiōe desistit du-
plicat. vñ si in ipso pcessu accātiōis cogno-
uerit esse flm id de quo accusabat. et sic partē
cōsensu accātoz et reo se mutuo absoluit.
Alio si pnceps ad quē pmet cura boni cois-
qō p accusatiōz intendi absoluit accusatozē.
Si uō desistat inordinate puta ppe ouentōz
aliquā cū adūsario. facit iniuriā rei publice
et id ei remitti nō pē p accusatū s. p pnapē q
curam rei publice gerit. patet g ex dictis q
cōtingit peccare in accusatiōe vl quia iniuste
cōt accusatū agit. vl quia res publica le-
ditur. dum scz pccatū punitio impedit. pmiū
fit calūpniādo. 2o fit puaricando l. egulando
Nota etiā q accusatoz calūpniōso debet pe-
na duplex. vna ē pena talionis vt dictū est
sup. si tñ iudex cognouit eū accusasse nō aīo
nocendi s. ex leuitate aī vl ex cā erroz is iusti
non imponit penā talionis. s. ē pena mfaie
et qñqz pnceps remittit penā et nō abolet i-
famiaz. qñqz ē mfaiam abolet. **C**irca gē
querunt plā. s. vt subdit possint accusare
suos platos. **R**e q sic. clic ei accāre pē epm
2. q. A. la toz et. c. psumūt. et mōchus abbeem
siue priorē vbi nō est abbas. et cū nō habeat
ppriū dz ei de boīs mōsterij puideri ex. de accu-
ex pte. si tñ loculos hēat dz ei hē auxiliū dene-
gari ex. de offi. or. quāto. et mltomagis ē sū-
ueniendū scilari si egeat sū sit clic siue layc
de bonis cōibz sū i quibz psumūt ius hē. **C** de
ordi. cog. l. si. hoc ē volūt multa alia iura.
fm hosti. **N**ec obstat id. 2. q. A. ipi apli. et
c. testes. et p totū ex quibz hētur q nō audiet
minor ordine volens accāre maiorē. quia fm
hosti. corrigunt p illa. s. la toz psumūt. **D**is-
tinguendū tñ ē. q phibita ē accusa p latoy
ab ignotis et ead a notis cūiof et infaibus
non aut a notis bonis ex affcū caritatis que
distinc eliaē. 2. q. A. qrendū. et. s. hys aucto-
ritatibz. et. c. psumūt. et fm hanc distinctiōz
intelligi debēt omīs canones qbus phiberi vī
accusatio platoy. **N**on ē eē phibita accu-
satio platoy et a cūiof et infaibz i cau scz cū
ipi plati exorbitauit i fide. 2. q. A. s. oppos
Sciendū etiā q aliqui plati nō pnt accusari
ppe excellēciāz dignitatis. vt papa et impator
quia sūt sup ius et legibz soluti. papa enī nō
habet supiorē nō dē. 9. q. 3. nemo alioz. nō i cri-
mīe hēsis. dī. 20. si papa. **N**unqō mōchus
accusare pē aliū qz abbeem vl pōzē suū. **R**e q

non. ex. de accu. ex pte. qō intelligit d volūta-
tem abbatis. s. de volūate abbatis admittē
volūate mōsterij exigente ar. de postu. ex pte
alias fm canones nō mōsterij inest abbatis
licenciā nō sufficit cū sit mortu mūdo. 16. q.
1. placuit. licet denūtiare possit ad pñiaz non
tñ frēs s. ead quēlibz fidelē ēē abbate dōicēte
No hoc enī teneē qlibet fm hug. quia gñaliē
dictū ē. si peccauit in te fr tu. **R**e. **N**o hē. 11.
q. 3. julian. et ex. de iureiurā. qz admod. 9. si.
Alii uō vt ala. gof. na son. intelligūt q mo-
nachus pē aliū accusare de volūate abbatis
ead si mōsterij nō inest. 2. q. A. cū pastoris.
hosti. aut est pme opi. **N**unquid layc pnt
clicos accāre. **R**e. bar. et melen. dī. xerūt q
layc bone fame admittūt ad accātiōz clicoy
et iura que dōicē vident. vt. 2. q. A. c. 1. et. 2.
et plā alia intelligunt de laycis cūiof. s. eis
apre dōicē ex. de testi. de ceto. nō in cūiof ex-
cepis vt dē. s. s. **I**n illi ei dīcūt quidā q oēs
layc ēē cūiof et ifames admittunt ad accā-
dū et testificandū ead meret ex. de symo. tā-
ta. **R**e. **A**lii dīcūt q nullū layc admittūt d
clicos ēē in cūiof exceptis nō eoy opmō sit g
uata. vl si qz suā vl suoy iniuriā psequat.
et sic sentit gof. quia gñaliē layc phibent cle-
ricos accāre. 2. q. A. ipi apli. et. c. testes. et p
totum. **E**t si querat in quo g sūt excepta cri-
mina. **R**ñ dz quia ifames admittunt d lay-
cos nō infamatos et d clicos nō infamatos
2. q. 1. in pmiss. admittunt ēē in testes d lay-
cos in tūeientibz ēē alijs amictis ex. de symo-
licz et. c. p tuas. **T**an. uō viā mediā tenens
dixit q omīs layc bone fame et bone vite in
cūiof exceptis admittunt. et nō i alijs n suā
vl suoy iniuriā psequant. vl n in cau ex. de
fuis nō ordi. nll. alie hēc cūia nō viderent
excepta. **L**ayc uō cūiof vl infames nō ad-
mittunt nō ēē clici fūint male fame. quia tūc
admittunt nisi sint mīmīa vt colligit ex. de
accu. cū. p. et de symo. tanta. et. c. p tuas. ex
apiunt ēē pnapes cūiof. ex. de testi. veniens.
jo. tam dīc q layc bone fame pnt accusare
suū platū qā sua mēst hē bonū platū ar. 2.
q. A. clicos. et. 2. q. 1. tñ. fm ēē eundē quoz ē
opio q nō pnt n suā vl suoy iniuriā psequē
hēc hosti. **C**irca qē nō. q si aliqz accusatoz
pecūia accept ob accāndū. vl nō accāndū cri-
men scussidōis omisit et teneē restitue ei q de-
dit si non turpit dedit. alias ei in cuiu mu-
riam data fuit. 1. q. 1. iuben. fm ray.

De amulans

XLI

De inde piderand est de reis sū accusa-
tis seu iudicādis. et pmo q sūt iudi-
candi. 2o vt iudicādis liceat effugē
indiciū dāpnatiōis. **C**irca pmiū qrunē plā
scz vt gñalr mali sūt iudicādi sū pūendi
Re q vlr mali sūt corrigēdi p āmonitiōz fm
illud. **R**e. 18. si peccauit in te fr tu. **R**e. s. n
sunt vniūsalr puniendi p dēpnatiōz tē.

.pri.

Non enim sunt aliqui dampnandi in cōcurrentibus
tribus. s. iurisdōne pūitiōe et pace. siue vni
tate ecclē. de pūis duobus patet ex pōictis s.
ti. de iudiciis in pñ. de 3. s. de pace ecclē dicit
au. s. eplam pmeniani. q. cuiusq. emē notū ē
et oibus execrabile apparet si n̄ tales hēat de
seniores p quos possit salua. dūgē nō dōr
miat seuitas disciplinē. **Vt** abis possit cō
dempnari. **Is** q. nō. n̄ sit absens ex pūmāa
qles fūet dathan et abyron. q. vocatū a moy
si noluit venire nūi. 16. absēs uo ex iusta cā
non pē lūme dampnari. vñ zeueri. papa. 3.
q. 2. abis. nemo iudicet. quia h̄c dīne et hu
mane phibēt leges. **Vt** mltitudo peccans
sit pūenda. et vñ q. nō. **13.** de 33. anis dī
cunt hui vis im. et colli. ea rīdet dñs. q. nō
ne forte eradicent fil. et tritū. finite vtraq.
crestē tē. ibi dicit glo. nō ē excoīcanda mul
tudo n̄c pñceps pñi. **Itē** au. ad bonifaciū
vbi p gues dissensionū scissuras nō hui. aut
illi. hōis ē pñlm s. strages iacēt pñloz. dēthē
dum ē seuitati. vt maioribz mal. sanandis
sincera caritas sbueiat. **Cōtra** exo. 24. moy
ses ppter ydolatriam pcepit occidi mltitudinē
vsq. ad 23. milia hōim. **De** 1. helyas
zelo iusticie igne celesti duos quīq. genarios cū
suis. 40. dampna. **De** 1. pap. filijs isrl.
vt septe gentes q. erant in trīs. pmissiōis pū
terent vsq. ad mēnecōz. **Itē** h̄m au. li.
cōtē faustū cūia sūt pūenda qñ salua pace
ecclē fieri pē in quo tñ dīscōtō ē adhibēda. ali
qñ enī delinquētū mltitudo diu p paciam est
expectāda. alī est in paucas pūiēda. vt eoz
exemplo ceti tēant et ad pñiaz puocent. sic
moyses et helyas ydolatriā i paucas pūiue
rūt vt alij pñia eā dimittent. **Ad** id q. dicit
deut. 1. de gentibz dicit gg. ibi pacientē to
lerandi sē mali vbi aliq. muelumē boni qd. qā
nō ēat i gentibz ill. vñ dīno iudi. sē delete.
Per pōicta patz rñsio de 33. anis. id enī nō ē
faciendū vbi tūmē ne fil. eradicet tritū. h̄m
enī au. qñ mltitudo ē in stelē n̄c salua pace
ecclē mali pñt pūiri. debent poti. tolerari.
Vt iudex pūire deat reos i se delīq. res
Is q. sic. mēitu honoris dñi siue officij sūt
non aut intuitu pprie iniurie. **Vñ** bēus per
pūmēdiaz illatas cū gaudio suscipiebat. pec
cata uo que omittēbant in deū acerbē pūiē
bat. vt patz i anania et saphyza acc. 4. apl's
edā p torā eplam suā ad coy. pia monitōe p
cōtempcū delinquētes in ipm ad amorē sui re
uocāt. elymā uo magnū qui ceteros a fide i
trahēbat cōtate pūssit acc. 13. **Quod** autē
belias ignē de celo postulat nō cui. meriti ēē
apud deū ostendē voluit. s. q. ille ver. de. esset
quē solebat. **Bēus** etiā silueri. papa iniuriā
tes sibi anathematizāt. s. h̄c intuitu dei et ec
clesie cui. pastor erat fecit. **Circa** 2. q. q. rñmē
plura. s. vt. aliq. mōl'r peccet negando vi
tatē p quā condempnare. **Is** q. dicit in fa

se. q. sic. qā quicūq. facit s. debitū iusticie mōr
liter peccat. **Ad** debitū aut iusticie pñz q. a
liquis obediat suo supiori in hys ad q. ius sue
platiōis extendit. et id accusat. ex debito te
nerur iudici qui ē supior ei. exponē vitatem
quā ab eo h̄m formā iuris exigit. et id si eam
cōfiteri noluit vl. mendacē negauit mōzliē
peccat. **Si** uo iudex h̄c exigat qd. non pē h̄m
ordinem iuris nō tenet ei rīdere s. pē p apploz
vl. aliē licet subēfugē nō tñ licet ei mendacū
dicere. **Nec** obstat pōictis id. **Grifo** nō tñ
dico vt te pōas ipublicū neq. ap. aliū accu
ses. quia in cā pōicto nō pōitur a se. s. ab a
lio. dum ei rīdendi nēctas iponit a supiori
suo. **Si** dicat q. ibi vñ esse mēdatū officiosū
qd. est veniale peccatū. quia ibi hō mētiē vt
liberet seipm. dicens q. ymo ibi ē aliq. de per
niciofo admixtū. quia iudici debitū. s. pñf.
fionē vitatis negat. et accusator pūiē si i
pbatōe deficiat. **Vt** liceat accusato se ca
lumpniose defendē. **Rñd** q. nō. vñ eā
m cā cūiali iuramētū de calūpnia ē pñtandū eē
de iur. calūpn. inhentes. **Nō** eā q. aliud ē vi
tatem tacē. aliud ē flitātē pponē. pñm licz in
aliquo cā. non enī tenet qd. omēz vitatē pñ
teri. s. tñ illā quā pē t. d. ab eo reqzere iudex
h̄m ordinē iuris puta cū sup aliq. cūie pñcessit
infamia vl. apparuit aliq. expssa iudiciā vl.
edā pñcessit pba. seiplena. 2. aut. s. flitātē
pponere in nullo cā. alicui licet. **Sic** g. ac
cusato licet se defendē vitatē illā quā pñteri
non tenet occultando p aliq. sgruos et lid
tos modos. puta q. nō rīdeat ad que rīdē n̄
tenet. 2. aut n̄ ē se calūpniose defendē s. pñ
dent euadē. non at licz ei vl. flim dicē vl. vñ
illud qd. pñteri tenet tacē. neq. eē aliq. frau
dem vl. dolū adhibē qā fraus et dol. vñ mē
daci h̄nt et h̄c ē se calūpniose defendē. vñ nō
licet reo i cā sanguis corūpe suū adūsariū.
peccat enī accusator si colludat cū reo qui ē
noxii. qd. patet ex h̄c q. penaz mērit legibz cō
stituta. 2. q. 3. vñ. cū moucē aliquē ad pñm
sit peccatū patz q. eē reus peccat cū adūsario
colludendo. q. quis huic peccato lex auil. nō ad
hibeat penā. quia mltā h̄m leges hūanas re
linquē unpūita q. h̄m dei iudi. sūt peccata
hec tñ. **Vt** liceat reo p apploz iudi. decli
nare. **Rñd** q. sic. si appellat ex pñf. dētia
iuste cāe. quia. s. mūste gūat a iudice vt ha
betur. 2. q. 6. c. 1. et se. hoc enī ē prudēt euadē
vnde apl's ad cesarē appellat acc. 24. **Nō** aut
licet appellare cā more affēde ne s. eā iusta
snia pferat. hoc ei ē se calūpniose defendē qd.
nō licz vt dictū ē. **Vt** dampnato ad mor
tem liceat se defendē si possit. **Rñd** q. nō.
si sit iuste dampnat. vñ. **Ro**. 13. qui pñati re
sistit dei ordinatōi resistit et pñs sibi dāpnā
tionem acquirit. licz enī iudici eū resistentem
impugnare. vnde patet q. ex parte rei sit bel
lum iniustum et ideo indubitanter peccat.

Si aut sit odempnat⁹ iniuste licet ei se defendere. tale eni iudi⁹ e⁹ si le violente latronu⁹ fm illud. eze. 22. pncipes e⁹ in medio ei⁹ q⁹ lupi rapientes pdam ad effundend⁹ sangne⁹; et id licet in tali cau⁹ resistere n⁹ forte p⁹ vitand⁹ scandalu⁹ cu⁹ ex h⁹ aliq⁹ g⁹uis turba⁹ tueret⁹. licet a⁹ ei fugere si possit et si sit iuste odempnat⁹. tene⁹ tam n⁹ resistere agenti q⁹ p⁹at⁹ q⁹ iustu⁹ e⁹ eu⁹ pati. sicut et si q⁹ iuste eet odempnat⁹ mori fame. n⁹ peccaret si cibum sibi occultu⁹ datu⁹ ederet. quia n⁹ sume⁹ esset se occide⁹. hec tho.

De falsarijs

Quoniam dictu⁹ sit in pcedentib⁹ de flitate qua⁹ omittat aliq⁹ in foro iudiciali p⁹ h⁹ subia de flitate qua⁹ aliq⁹ faciunt eca⁹ lras d⁹ni pape. qua⁹ s. pena sunt puen⁹di fm cau⁹. alia de hac matia relinq⁹itur juris p⁹is. **S**ciend⁹ itaq⁹ q⁹ fm cau⁹. pena talis e⁹ mlti plex. Nam ille qui p se vl⁹ p aliu⁹ flitate exercet ipo iure cum oib⁹ fautorib⁹ et defensorib⁹ suis e⁹ anathematis vinclo inodatus. Id e⁹ de hys qui stient vtum⁹ flis lris aplis s⁹ talis infra. 20. dies a tpe agnitiois pena eu⁹ tat excois h⁹ dico de vtentib⁹ n⁹ de falsatib⁹ vt ex. e. ad flarioy. **Q**uid g⁹ si q⁹ p. 30. dies lras tenuit ex quo falsas lras nouit et p⁹ea pdux⁹ in iudi⁹ et cu⁹ redargueret de flitate i⁹ cōtinenti destruxit l⁹ renūciavit. Ite pculdubio excōicat⁹ est s⁹ tñ si occultu⁹ est eum ecclia non vitabit. Currat g⁹ eidem. 20. dies a tpe constie occulte quo ad deū. s⁹ quo ad eccliaz a tempe ostie publicate ad q⁹ accedit i⁹ ex. de symo. sic nob⁹ et. c. tua nos in fi. et ex. de sen. ex. a nobis. 2. **Q**uod aut dixi q⁹ infra. 20. dies vitat⁹ pena. vt ex. e. dura itellex⁹ g⁹of. de lris quas q⁹ p aliu⁹ impetra⁹. Nam si p se ipm vl⁹ si ostius fuit vl⁹ ee debuit statim pena mēritur vt ex. e. ad flarioy. **D**e flario autē d⁹ni pape distingue. vtrū de falsitate dubitē vl⁹ etum sit. si dubitē tūc e⁹ flari⁹ capiendo et in carcerē mittend⁹ et sup⁹ pena e⁹ sum⁹ pō. tūc ex. e. sup⁹ eo et ex. de restp. c. 2. Si aut p certo stiret q⁹ esset flari⁹ n⁹ p suspitōz s⁹ p rei euidentia si clie⁹ sit de g⁹dan⁹ e⁹ et p⁹ati seculari edend⁹ fm ostōnes līmas puen⁹di per quā et layc⁹ quicq⁹ līme puen⁹di vt ex. e. ad falsarioy. **C**leric⁹ eē ipo iure in h⁹ cau⁹ officij et beneficijs ppetuo sūt puati. vt ibidē. et h⁹ i⁹ telligē de illo qui p se vl⁹ p aliū falsat⁹. **S**i quis stient vtrū lris ab alio flatis n⁹ e⁹ ipo iure p⁹uat⁹ si clie⁹ sit. s⁹ offi⁹ et bñfi⁹ spoliad⁹. i. suspendend⁹ subaudi. et nichilo⁹ excōicat⁹ quousq⁹ digne satisfecit. Layc⁹ ecclia p eandē sniaz excōis ipo iure illatā satisfaccē cogit cōpetentē et intelligas in vtroq⁹ ad arbitram pape. quia n⁹ p aliū restitui pot⁹ n⁹ absolui. sic intelligas ex. e. ad flarioy. **S**qui uo in pñ. et c. dura. s. vlē. ar. ex. de pben. g⁹ue. s. vlē. vl⁹ p⁹ did⁹ q⁹ quāuis papa absoloz sibi retinuit

U.

non tñ satisfactōz cū dicat in istis et in illis scz clie⁹ et layc⁹ maliciā graui⁹ q⁹ negligenciam puen⁹di. **Q**uod aut dixi de pena ipo nenda in vtentib⁹ lris ab alio flatis et de maliciā g⁹ui⁹ q⁹ negligentia puen⁹di ecclia de hys qui falsas lras ipetrant statim obfuand⁹ vt ex. e. ad flarioy. **D**e hac matia require israli. **A** ti. 2. cau⁹ uo. 22. Si q⁹ aut clie⁹ lras regis falsauit caracterizae i⁹ face pmo a suis ordinib⁹ de g⁹dat⁹ pūntā abiurabit. et sic abi⁹ re pmitit⁹ vt ex. e. ad audiam. et idem intelligo de flario cui⁹lib⁹ pncipis secularis. quia de filibus idē e⁹ iudi⁹ ex. de transla. mē corpalia. **S**i. et de restp. mē ceta. et de sta. mo. s⁹ q⁹dam. **F**alsari⁹ uo epi deponit et mōsterio detru⁹ dit vt. di. 40. si epc. fm dam. vl⁹ dic⁹ q⁹ est ab officio et bñfi⁹ suspendend⁹ l⁹ suspens⁹ nūciand⁹ sicut et flari⁹ capli donec indulgentiam sedis aplice mereat⁹ vt ex. de testi. tam lris. s. vlē. vl⁹ meli⁹ dē m⁹ dam. intelligit q⁹ in modū accusatōis quicq⁹ cōmialr accatus. q⁹ aut q⁹ in modū inq⁹sitōis e⁹ quicq⁹ h⁹ locum q⁹ dixi vt innuit illa dectal⁹ tam lris. **V**l⁹ q⁹ flari⁹ quiliē ouent⁹ ad h⁹ vt bñfi⁹ ecclastico pue⁹ q⁹ habet locū eē in flario delegati vl⁹ quouis alio vt ex. de restp. olim ex lris i⁹ fi. et de offi. de le. cum olim m⁹gr. cum g⁹ ab obento r⁹ moueat mltō fort⁹ ab obanēdo r⁹pell⁹ vt ex. de excels. pla. inter dilectos. s. p⁹erea. s⁹ et que sit pena flie car⁹ ex dēo l⁹ tacto leg⁹ ex. de restp. s⁹ lris.

De duob⁹ ultimis pceptis q⁹ phibet⁹ et xlv

Consequenter considerand⁹ est de 9⁹. et 10⁹. pcepto fil⁹. quia fil⁹ ponunt⁹ exo. 20. sic. n⁹ desidab⁹ vxorē pxi tui. n⁹ hūi n⁹ anellam n⁹ bouē n⁹ asinū neq⁹ oia q⁹ illi⁹ sūt. et deu. 4. sic. non occupistes vxorē pxi tui. n⁹ domū n⁹ agrum n⁹ hūi n⁹ anellā. n⁹ asinū et vniūsa que illi⁹ sūt. **A**d h⁹ aut euidentia pñt q⁹ p⁹la. s. vt⁹ hec duo pcepta que. s. sūt de n⁹ occupistendo malū sint pcepta legis nālis. Ite q⁹ sic. quia sic in corde n⁹fo est scēptum q⁹ malū n⁹ est facend⁹ ita ecclia q⁹ malū n⁹ e⁹ cōcupistend⁹. **N**ec ob. i⁹ ad. Ro. A. concupiam nestiebā. n⁹ lex dicet n⁹ occupistes quia ap⁹lus loquit⁹ in psona eoz in quib⁹ lex nālis erat i⁹ tñ obscurata. q⁹ nestieb⁹ it vt⁹ occupia esset p⁹em. et q⁹ ad h⁹ dīc⁹ glo. nestiebā p⁹catum eē. in aliq⁹ib⁹ aut n⁹ erat ita obrene brata q⁹ bñ stirent esse p⁹em s⁹ n⁹ tam g⁹ue. et q⁹ ad h⁹ dīc⁹ glo. l⁹ tam g⁹ue. **V**t⁹ euā gelū s⁹ h⁹ndet a lege fm i⁹ lex cohibet manū non ani⁹ euā⁹ ecclia ani⁹ h⁹ eni n⁹ vl⁹ cum in hys pceptis anim⁹ cohibeat⁹. Ite q⁹ lex prohibet cordis actū ne iudei rudes et carnales putaret⁹ ipm eē accessū et tñ s⁹ h⁹ndat euā⁹ in duob⁹ pmo in g⁹halitate phibe⁹ di quia. **Q**uod. 4. phibe⁹ act⁹ cordis iordmat⁹ fm vim trahibile et occupistibile. **S**cdo in exp⁹sione quia i⁹ lege n⁹ phibe⁹ n⁹ iordmatio affectōis cum d⁹ non occupistes. **I**n euā⁹ uo phibe⁹

.pri.

intentio cogitatio. **Q**uod 4. si vidis mlt. ad
concu. tē. i. si oculum hēas intentiois i mu-
lierem cogitando vt scupiscas eā iam mecha-
tus es tē. fm alex. an. in 3. li. **V**t i hīs
duobz pceptis phibeat scupia gñal. **R**ndz
alex. an. in 3. q. fm formā pcepti phibeat cō-
cupia gñalis. omne enī scupitū ē eē. **A**ut g^o
est coicans nobiscū aut nō. si sic. intelligit p
vxoem fm modū decalogi p synodoche a pre-
torum. si nō. intelligit p rem pximi. **V**t
hic phibeat mēoz actus scupie in pmo mo-
tu aut i delectatiōe vl' i osensu. **R**ndz alex.
an. in 3. li. q. trip^o pē scupia sumi. vno^o pē
dia appetit^o vegetabil^o. et talis scupia put ē
mordinata ē a fomite mouente. i. a corrup-
tione original^o culpe. **A**lio^o pē dia appetitus
sensibilis. et h^c put ē mordinata. est a mouē-
te sensualitate cū fomite. 3° mō scupia ē ap-
petit^o rōnal^o t sic est a liberi arbitri volūtate.
Concupiscētia pmo^o ē in suggestiōe. 2° in de-
lectatiōe. 3° i osensu. dicenō g^o q p se scupia
prouit ē in osensu rōnal^o volūtatis. phibeat.
Concupia uo que ē i delectatiōe sensualitatis
vl' ex suggestiōe fomitis in actu vegetabilis
nō phibeat simp^o s; tñ fm qd. quia n ē it. phi-
bendū. ne ille scupie sint i nob. qā h^c ē impossī-
bile nobis. s; phibent ne seqmur eas fm i^o
ecē. 18. p^o scupias tuas n eas. ire aut idem ē
q cōsentire. cōcupias aut suggestiōis et delec-
tatiōis nō phibet. pprie s; ex phibitione cō-
sensus oñdūtur male et viciōe. **S**ic g^o p h^c
pcepta nō phibeat motus pmo^o scupiscēcie q
cōsistit infra limites sensualitatis. s; phibeat
dirē cōsens^o volūtatis i opus vl' delectatiōz
Vt ad idem pceptū pmeat phibitio vo-
luntatis t opis. **R**ndz alex. an. in 3. suo q
aliqui dngit esse pētm in volūtate nō seqūte
opere. ne quis g^o credet esse pētm tñ cū opus
ungit volūtati sepati. phibeat mala volūtas
Quāqz uo opus sequit volūtate et tūc vo-
luntas et opus ext^o si cōsiderent in radice. s.
libidine et intentiōe sūt idem pētm. **S**i uo cō-
sideret volūtas in se. et op^o i se alie sūt arcū
stancie boni debite actui ext^ori qz volūtati.
quia diuificat mod^o loc^o tpe t quedā alie ar-
cumstantie. licet arcūstantia finis sit eadem.
Si g^o vt diat au^o pētm ē actus madens ex o
fectu boni. **A**li^o at defēus actus ē hinc inde
g^o fm h^c aliud pētm vt g^o hoc daret intelligi
phibeat volūtas t op^o. lex igit^o fm rōz lacdis
pfectā docuit vt qz. **I**n aliquibz enī ppe vnū
tatem radiis volūtate et op^o vno pcepto p
hibuit vt in hoīadio et fūo testimoio. in aliq-
bus ilo duobz ppe dria defect^o iordinatiōis
vt in mechia et furto. **S**z quare magis phi-
betur seorsū voluntas t op^o in hīs qz i alijs.
Ike quia delectatio mechie et vilitas diuicia-
rum sūt ppe se appetibilia mōz hnt rōz delec-
tabilis vl' val et iō debuit in eis phibi opus
et scupiscētia s; hoīadiū et fūitas fm se sūt

horribilia. et iō nō est simile de hīs et de illis
Quare magis in spālī phibent auaricia t
luxuria qz alia vicia capitalia. **I**ke q illa
duo phibent magis explicite. qā ppe imphi-
tatem libidinis qā ppe diuiciā in opus ext^o.
nichiloī tñ et alia capitalia vicia ibi phi-
bent impliate. **S**upbia enī phibeat ibi in a-
doratione dei. et honozificatiōe pxi. inuidia
et ira in phibitiōe hominū. acedia in sanc-
tificatiōe sabbati. auaricia i phibitiōe furti.
luxuria et gula sibi diuicia i phibitiōe me-
chie et adulcū vbi phibeat oīs illiat^o coitus
et immoderata delectatio carnalis. **De pceptis**

De euangelicis regulantibz ita opanda t intanda
Ab ito de pceptis moralibz dīne legis
vctis. cōsequē cōsiderand est de pceptis
moralibz dīne legis noue. s. euāglice
horū aut quedā sūt gñalia respēu oīm vt ea
que veniūt in fmone dñi in monte. **Q**uod 4.
6. et 4. et luc. 6. quedā uo sūt spālīa respēu p
sonarū pñdenā vt pcepta que spālīe dantur
aplis. **Q**uod 10. ad pñs aut agendū est tñ de
gñalibz t h^c fm ordinē euāgelij papue. **Q**uod
m q pmo tradunt pcepta de faciendis et vi-
tandis. 2° pcepta de ordinata intentiōe habē-
da i faciendis. **Q**uod 4. ibi attendite ne iusti.
vram fa. co. ho. tē. **I**tem int pcepta pma dā-
tur pcepta pmo ordinantia irascibile. cū dī
Quod 4. audistis qā dēm ē antiqz n occides tē.
2° ordinantia scupiscibile cū dī ibiō. audistis
quia dictū ē. nō mechaberis tē. 3° ordinantia
rōlem. cū ibiō addī. audistis quia dēm ē nō
pūrabis. tē. **I**tem ordinantia irascibile cō-
sistit in duobz. s. pmo i phibitiōe ire cū dī
audistis quia dictū est antiqz nō occides tē.
et hec patent p ea q dicent^o infra li. 2. ti. 29. s.
de clementia et māsuetudie et vicijs oppositis
arti. 3°. 2° m iustione reconciliatiōis et concordie
Recōciliatiōis respēu ei^o que lesim^o cū dī. si
offers mun^o tē. **C**oncordie respēu ei^o a quo
lesi sum^o cū dī esto cōsentiens. tē. vl' recōcilia-
tionis respēu amia. cōcordie respēu inimia.
et de hīs duobz ē hī dicenō. **P**ostea secunē p-
cepta ordinantia scupiscibile. et h^c sē tria. p^o
enī phibeat volūtas mechandi cū dī oīs qui
vidit mlierē tē. et de h^c. reqre infra li. 2. ti. de
luxuria. 2° iubeat declinā^o occasiōis mechandi
ibi. q si ocl's dext^o. tē. et de h^c dice h^c. 3° repro-
batur sepatio singul^o lēima excepta cā fornicā-
tionis cū dī. **Q**uod 4. dictū ē at antiqz qui dī-
miser vxorē suā tē. et de h^c. reqre infra li. 8.
arti. 11. **D**e inde ponūt pcepta ordinantia vim
rōnalē et pmo pceptū ordinās eam i vñ cū
dī. **Q**uod 4. jēm audistis qā dēm ē antiqz nō p-
uīrabis et de h^c reqre. s. ti. de iuramēto t ti. de
pūrio. 2° ponunt pcepta rōnalē ordinantia i
bonū et int h^c ē pmi pceptū pacie. 2° pcepta
bñficēcie. 3° pcepta dilectiōis t beniuolēcie
Item int pcepta pacie. pmo papi^o pacia respēu
lesionis corporū. 2° respēu ablatiōis rez.

3° respēu angarie opm. Item inē pcepta bñfi-
cencie. pmo papt' eroga^o. 2° mutuaio. pmo
g^o s^o siderand^o ē de pceptis regl'antib^o ēca faciē-
da et vitāda. de inde de pceptis regl'antib^o in-
tentiōz ēca illa. et de. p^omis ē agend^o fm ordi-
nem sup^o dēm in titulo isto p^omissis illis d^o
quib^o alibi dēmiat. pmo igit^o s^o siderand^o ē de p-
cepto recōdialia cōis. 2° de pcepto s^o cordie. 3° de
pcepto vitādi occasiōz meclādī. 4° de pcepto
pacie respēu lesiōis corpoz. 5° de pcepto pa-
cencie respēu ablacōis rerū. 6° de pcepto pa-
cencie respēu angarie operū. 7° de pcepto ero-
gacōis. 8° de pcepto mutua cōis. 9° de pcepto
dilectōis inimicōz. **C**irca pceptū g^o recōdialia-
tionis sciend^o q^o pōt. 1° q^o si offers munus
tūū tē. vsqz vade pri^o recōd. f^o tu. tē. **H**ec aē
vba fm q^o hētur ab au^o. li. de smone dñi in
monte et a criso. sup. 1° sic debent expōi. si
offers mun^o tūū. i. tue sube vl' opacōis bone
ad altare ecclie vl' mris tue. fm enī glo. cor. ē
templū. altare fides cui n^o mun^o dimittat^o deo
non placz. et ibi rēoz. fu. q^o f^o t. hz. ad adū.
te. f. p^ote mūriā a te sibi illat. i. relinque ibi
mun^o. f. tui sacficia et vade cōl^o si sit pñs l'
spūaliē. f. motu cordis si sit abñs. recōd. f^o
tuo. f. ab eo veniā postulādo et sibi satisfaciē-
do. vl' si f^o t. hz. aliqd adū. te. i. te lesit. p^ote qd
eum odis. vade. f. sibi i corde parcendo ad qd
teneris de nēitate. **S**i illo iueris cōl^o eū ad
amiciciā reuocādo et rogando. h^o erit pfectio-
nis. et cū sic fecis tūc veniēs offers mun^o t.
deo. f. gratiā. **S**equit^o vidē de 2°. f. de pcepto
concordie. hēclāt pōt. 1° q^o si esto cōsen-
tiens adūsario tuo cō dñ es in via cū eo ne
forte tradat te adūsari^o tu^o iudi. et index tra-
dat te mīstro et in carcerē mittaris. anī dico
tibi n^o exies inde don^o reddas nouissi. quādrā
tem h^o vba pñt exponi vtz ex glo. tripl^o fm
q^o adūsari^o p^ote dñ hō fmō dñus et de^o. de ad-
ūsario hōie sic. esto s^osen. adū. t. i. bñfic^o ei s^o
uēiēdo t^o beniuol^o diligēdo cōto. f. ante mortē
dum es in via. i. in hac vita cū eo. ne forte.
sic tempauit. vt dicit glo. vt locū pñe nō au-
feret ne forte tra. te adū. tu. in. i. sic cā tue ē
dicōis iudici. i. xpo iō. p^ote oē iudi^o dēd^o f^o. t.
index tra. te mī. i. dya^o et i car. f. ifernū mit-
taris. f. ab eo. **A**mē dico tibi n^o exies inde do-
nec. i. nūquā. designat enī h^o fm au^o. p^oteui-
tatem sic ibi don^o pōt. i. mi. te et. 1° q^o si et n^o
cognouit eā donec peperit f^o. su. p^oteuēitū
reddas nouis. quādrantē. i. sustineas penam
mīmo peccato debiti. quia nichil remanet i
pūitū. quādrāis fm iō^o. ē quodā gen^o nūmī
valens duo minuta t^o significat p^otea mīuta l'
penā minutis p^oteis debiti. et fm au^o nūqz e-
rit in soluendo et nūqz in reddendo. i. nūquā
exibit. possūt eē expōi de adūsario qm ē fmō
dei sic. esto s^osen. adū. t. i. dei vbo. f. ei obediē-
do. et d^o dei vbu adūsari^o quia nob^o peccātib^o
adūsatur. cōto dñ es i via cū eo. glo. cū fmō

ne dñno in via. i. xpo rē gradini dñ ei obe-
diendo ad etnā vitāz ptingim^o ne forte tra-
te adū. t. i. sic cā tue dēicōis. 3° pñt expōi
de adūsario q^o est de^o. adūsari^o enī nob^o p^ote pec-
cata n^ora. esto s^osen. adū. t. f. deo ipm reueren-
do et ei obediendo cū quo sum^o in via qā ipse
est vbiqz. alia exponit^o vt pri^o. **S**equit^o de
3°. f. de pcepto occasiōis vitāde meclādī. li
aut pōt sic. 1° q^o si ocul^o t. dext^o scanda. te
abscede eū et pice abste. **E**xpedi enī tibi vt
pereat vnū mēbrū qz totū cor^o t. eat i gehē-
nam. et si man^o t. dext^o scanda. te abscede et
pice abste expedi enī tē. hēc aut vba fm q^o
apparet ex glosis sic exponi pñt. si ocul^o tuū
dext^o. i. extēoz aspēus mēioz cogitat^o. s^oliari^o
p^ote studiū q^o quis vacat vite s^oemplatue.
standa. te ad malū trahēdo vl' in errozē indu-
cendo vl' malū s^ofulēdo vl' in supbiā erigendo
reddendo singlā singlis. abscede eū. f. a te se
parādo. et pice abste. f. ab eo longe recedēdo.
et p^ote qd d^o dext^o intelligit^o i^o qd sit rēa inten-
tione qd si sit occasiō p^otei quādrā sit i^o debem^o
a nobis remouē t^o si dext^o ocul^o. i. qd sit cū bo-
na intencōe qd minozē p^obet occasiōz mali d^o
remouit. multomag ocul^o finit^o. i. qd sit ma-
la intencōe qd p^obet maiorē occasiōz mali. ex-
pedi enī tibi. i. min^o ē malū tibi vl' magis
est vale tibi vt pereat vnū mēbrū tu. qz to-
cor. t. eat in ge. **E**t si man^o t. dext^o. i. extēoz cō-
tactus intēoz volūtas siue s^oensus fallit^o ad
iutor l' amic^o studiū vite actie stan. te. f. ad
malū tēndo l' iudicēdo abscede. f. a te sepādo
et pice abste. f. longe ab ea recedēdo. **N**ō iō
culo l' in maū l' i alio mēbro s^oido viciū et i^o
ē remouend^o. et actū qui si sit mal^o ē p^otenen-
tiāz declinand^o. et ipm mēbrū sū mēbrū
nāz que ē bona t^o illa ē suanda. expedi enī tē.
vt prius. **S**i dicat^o q^o tale pceptū sit ad l^oz
suand^o quia sic inueni^o in vitis patrū frēqz a
sanctis eē scēm dicend^o q^o i^o nō legit^o ad ex^o s^o
excusac^o p^o spm scēm q^o ispirāte cred^o eē scēm.
vt dicit au^o. 4° de d^o. dei de sapsone q^o se occidit
iudic^o. 16. qd nō excusac^o al^o n^o quia latē hēc
spus suggesseat q^o p^o eū miracula faciebat. vñ
fm can^o. qz talū occasiōe sibi mēbrū absd^o
derit irregl^o est. **S**equit^o vidē de. 4°. f. de
pcepto pacie respēu lesiōis corpoz h^o aut pōt
1° q^o si audistis quia dictū ē oculū p^oculo
dente p^o dente. hoc dēm ē exo. 21. et cecidit ibi
nō papt^o lex talis quia nō erat pceptū mo-
rale sed iudiciale et sequit^o. 1° q^o si. **E**go autē
dico vobis. i. supaddendo nō resistē malo. i.
iniurie ab alio illate. l' malo. f. hōi iniuriā
sed si quis te p^oas. in dext^o. maxillā p^obe ei et
altāz dext^o. dicit qā est nōbile mēbrū et enī
dens quasi dicat si quis tibi grauē et mani-
festa iuriā itulerit parat^o sis pacient^o sustinē
aliā. vt nō moueatis p^o ipacēdam. et si gra-
uem et manifestā multomagis leuem et oc-
cultam. et hoc est q^o dicit. p^obe ei et alteram.

Nota q dicit au⁹ q in sacra scripta sunt precepta et exempla istorum ut per exempla intelligamus precepta hoc est preceptum s. si quis te percutit. etc. intellige per xpi scilicet qui dixit percutietur si male locutus sit testem prohibe de malo. unde excludit q huiusmodi precepta intelliguntur quo ad alii preceptorum ut s. homo sit paratus patienter talia sustinere ita q in corde sit alii benivolentia. Dicit tñ per i. post illa si lucas q est consilium perfectioris non preceptum. **¶** Vt aut liceat vim vi repellere. requiritur. s. de bello. S. nūquid h. retractat lex talionis. Rñd. alex. an. m. 3. q. sic. quo ad puatam personam non quo ad iudicem. puata enim persona si vindictam expectet malum per malo reddet ut dicit aug⁹. Iudex vero amore iusticie iustum per iniustum reddet. et ita bonum per malo. **N**ō ē q dicit au⁹. hic non prohibet vindicta que est ad correctionem qua ipsa punit ad malum. s. h. non occidit nisi cui est ex ore domine data et sine ira. ut pñ in filiū. **N**ō etiā fm tho. in pma se q id preceptum fuit non ut videtur expectet s. ut iusticia sua aret. **¶** Sequitur d. 4. s. de precepto pacie respēu ablatōis rerū. hic aut sic ponit. **¶** 4. et qui voluit tecū i iudicio contendere. i. stentiose agere et tunicā tollere. i. vestem inferiorē. dimitte ei et palliū. i. vestem superiorē. et h. maxie pmebat ad eccia. pmitte a. s. ut vberius predicaret. **¶** Ex hoc videtur q non liceat debitū repetere. et ad idem facit id luc. 6. qui auferit que tua sunt ne repetas et qui auferit tibi vestimentū et tunicā noli prohibere. **¶** Hoc non licet sibi iudice infideli. i. cor. 6. **N**udet aliquis vñm hñs negotiū aduersus aliū iudicari apud iniquos. glo. i. infideles q sunt iniqui fidelibus quocūqz mō pñt et fm pe. ibidē i. post illa sua in glo. intelligit vbi non hñtur fideles iudices per quos sua repetere possint. **S**ub i. fideli aut iudice pñt quis repetere qzupl. s. ex zelo iusticie. ex necessitate cū indiget i. pñt. ex infirmitate cū timet de pxio indigere et ex cupiditate ut cū hñdat i. diuicias et appetit amplius habundare. pmo mō. 2. et 3. licet sua repetere. non aut 2. mō. licet aut sua repetere in caritate et benivolentia. s. non stentiose et fraudulenter. et hoc 2. mō intelligit id. **¶** 4. si quis voluit tecū in iudi. stent. di. ei et palliū. glo. ante qz. stentias. i. cū stentione repetas. **S**z qd de religio. **¶** Rñd. si hñt in cōi licet eis repetere debito mō. s. non ut bona sua s. ut bona aggrationis et pñt utilitate non pñt s. cōez que ē q duplex. s. paupz sustenta. maloz repñtio. qd si non fiet hoc dare malis occasio aliena rapiendi. paas et unitatis s. uatio q destruere si nō liceret repetere sua. et infirmoz s. olo qui turbarentur si sua repetere nō possent. **S**i uo nichil habent nec in pxio n. in cōi tñc nō licet talibus repetere cū nō hñant rerū pñtate l. dñi s. tñ vñm. pñt tñ denūciare vñ iudici ut sup h. pñt uideat fm q sibi videbit expedire l. alci. s. pñt curatori qui petat noie ei ad quē dñi rerū ipaz nō dñt pñt ut sic earū vñm possint hñe

Nota ē fm glo. au⁹. i. cor. 6. q pñt licet sua repetere sine cā sñ lite sine iudi. nō enī omittitur eis mouere cāz an iudicē. **I**nfirmitas uo licet sua repetere an iudicem cām mouendo. s. n. cum stentiose et fraudulenter n. apud iudices infideles. s. vbi pñt hñi iudices fideles. **E**x pñt dicitur excludit alex. an. i. 3. vbi tractat de h. precepto q repetere sua stentiose et fraudulenter l. corā iudice infideli ē oibz prohibiti. repetere uo sñ stentiose sñ fraude n. corā iudice ē oibz scessu perfectis uo prohibiti. vñ nō repetere ē sñm m. firmis. pñt pñt et vocat pñt ut dicit ibidem qui renūciavit pñt. talibus enī nō licet repetere sua ut sua s. bñ licet eis repetere sua ut alci. i. iudici cōis boni ut sup dictū ē. **N**ec obstat pñt q sup i. cor. 13. caritas nō querit que sua sunt. dicit glo. caritas nō repetit ablata. quia ē vñm q caritas nō rñt cā cupiditatis. hoc enī nō licet. s. repetere ex cupiditate que amat pecūia. pñt se s. repetere ex zelo iusticie queit oibz impñt fm debitū mō. **S**ed quid si ex repetitōe scandalizet ille a quo repetit. vñ enī q tñc nō liceat repetere. quia dicit auctoritas qz potes sine peccato vitare scandalū pñt debet. **¶** alex. an. ibidē q oportet tenere qd ē certū. certū ē ei q raptor ē qui abstulit. incertū ē aut q inde scandalizet. **S**i uo sciam q inde scandalizabit si fm infirmus et timeat meū casū ex nō repetitōe sponderat scandalū pñt scandalū alci. et plus teneor ipm vitare qz scandalū pñt. **¶** Si uo fm pñt et repetam debito mō sic sponderat bonū cōi spali sic sponderat scandalū pñt cōi tatis et plurimum. s. dissipatio pacis et utilitatis cōis et incertū delinqzoi que oia accidunt si nō licet sua repetere pñt scandalū pñt singulare. **S**z nūquid licet repetere nō tñ nēcia s. etiā supflua. **¶** Rñd. q sic. s. in h. est dñ. quia pñt repetitōz potes nēcia retinere s. supflua tenis indigētibz dispensare quia sunt aliena ad retinendū tua ad dispensandū. **¶** Quid de his nūquid repetere. **¶** Rñd. fm au⁹. li. de s. mone dñi i monte. si ille inquit fm rectus et honestus ad colendū deū a te dñō educat et regit qz ab illo qui cupit eū auferre. **¶** Nestio ut quis audeat dicere ut vestem eum debere stentiose. q. d. in tali casū nō dñt cōi tempni repetere sui sic palli. **¶** Ad h. nō q quāuis liceat repetere sua i iudi. fm mō sup dñm non tñ expedit oibz. pmo pñt honestatē. pñt. 2. honor ē hñi qui se separat a stentione. 2. pñt pacis s. uatio cris. omne iudi. irritatio cor dis est. 3. pñt mltor pñt vitacōz. i. cor. 6. iam oio delictū est in vobz q iudi. hñt inter vos. **¶** Criso. difficile ē rem dimitte s. difficultas est de iudi. sine pñt exire. 2. pñt aduocatoz malignitatē. pñt. tota die iniusticiā cogitant lingua tua. **¶** Sequitur de 6. precepto. s. pñt de respectu angarie operum. de quo. **¶** Mat. 4. et quicūqz te angariatit mille pass. vade cū eo alia duo milia. **E**st aut angaria indebita

obsequij extorsio in p[ro]pria p[er]sona exponit g[ra]t[ia]
quicquid te angariant te mille pass[us]. i. spule
rit ire p[er] mille pass[us]. Et s[ecundu]m glo. dicit mille.
quia i[ste] erat iter sabbati in quo designat p[er]
fecit sp[irit]ual[is] q[ui] o[mn]i d[icitu]r in hui[us] p[re]cepti imple[ti]one
et hanc r[ati]o[n]em p[ro]bat au[tem] li. de s[er]mone d[omi]ni i[m]more
vade c[um] es alia duo milia. i. sis p[ar]t[is] a[li]o p[ar]
cient[er] ire si fuit n[ecess]e. et addit b[ea]t[us] ad desig
nand[um] q[uo]d d[icitu]r h[ic] p[er]fectio[n]is pacie i[n] ore et i[n] corde
Sequit[ur] de 4°. s. de p[re]cepto erogatio[n]is de q[ui]
dicit[ur] q[uo]d 4. qui aut[em] petit a te da ei et luce. 6.
o[mn]i p[er]t[ine]t te t[ame]n iux[ta] q[uo]d ed[ic]t[um] d[icitu]r luce. 11. date
ei[us] et ecce o[mn]ia munda s[un]t vob[is]. expone. q[uo]d p[er]
t[ine]t a te. s. ex n[ecess]itate et indig[ent]ia da ei. s. ex
caritate et benivolentia. et intelligit h[ic] p[re]ceptu[m]
s[ecundu]m glo. de hijs que iuste et honeste dari p[ossu]nt.
res aut[em] que e[st] n[ecess]aria ita q[uo]d nullo[modo] ea care[re] possu[n]t
non p[ossu]nt dari honeste. res uero aliena n[on] p[ossu]nt dari
iuste. res aut[em] sup[er]flua n[on] p[ossu]nt retin[er]i iuste. Ad
hoc n[on] q[uo]d licet negare rem p[er]t[ine]t alij p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e
indig[ent]ia sic excusat se m[er]ito. 3. Re. 18. ap[osto]l[us]
beliam. aliq[ui] p[ro]p[ri]e p[er]t[ine]t suffic[ien]t[er]. i. d[omi]n[u]m
dare nichil aliud e[st] q[uam] p[ro]dere. aliq[ui] p[ro]p[ri]e p[er]t[ine]t
malicia. ecc[lesiasticus] 12. b[ea]t[us] fac b[ea]t[us] i[n] te ne dedis impio.
Aliq[ui] p[ro]p[ri]e p[er]t[ine]t m[er]ito p[ro]videntia s[ecundu]m i[ste]m
desudet e[st] i[n] m[an]u tua don[um] m[er]ito cui des q[uo]d
forte sup[er]fluum e[st] de ecc[lesiasticus] 30. e[st] a viri q[ui]s sacculus
tam ip[s]o. Alia de hac m[an]u r[ati]o[n]e infra li. 4. a.
de elemosina. **S**equit[ur] videt[ur] de 5. s. de p[re]cepto
mutuac[i]o[n]is de quo. q[uo]d 4. et volent[er] a te mu
tuari ne aut[em] t[ibi] s. mutu[um] negando et h[ic] s[ecundu]m
spe alie[re] lucri. s[ecundu]m i[ste]m luce. 6. mutu[um] date. s. i[n]
dig[ent]ib[us]. et deu. 23. f[ra]t[er] tuo absq[ue] v[er]sura i[ste] q[ui]
diger comodab[is]. i. sequit[ur] luce. 6. nichil inde
spera[re] tes. s. ab ho[m]i[n]e v[er]o forte ita. s. q[uo]d p[ro]p[ri]e h[ic] d[icitu]r
spem p[ro]p[ri]e mutuac[i]o[n]is licet q[uo]dam sp[er]e et bo[n]u[m] e[st]
a deo inde m[er]cedem quia s[ic] ille reddat siue n[on]
deus t[ibi] reddet ut dicit glo. Potest t[ame]n s[ic] vicio
vsure sp[er]ari b[ea]t[us] ab ho[m]i[n]e. obligat[ur] eni[m] ex b[ea]t[us]
f[ra]t[er] s[ecundu]m i[ste]m. q[uo]d 6. o[mn]ia q[ui]cuq[ue] vultis ut faciat
vob[is] ho[m]i[n]es et vos facitis illi. **P**eccat[ur] aut[em]
arca mutu[um] m[er]ito p[ro]p[ri]e p[ro]mo indig[ent]ia n[on] dando
ecc[lesiasticus] 29. f[ra]t[er]are p[ro]p[ri]o tuo in t[em]p[or]e n[ecess]itatis illi[us].
Scdo data nimis i[m]oportuno repetitio q[uo]d h[ic] n[on]
potest solue[re]. p[er]sa. 44. o[mn]is debitor[um] v[er]os re
petit[ur]. ibi glo. qui n[on] h[ab]entem repetit deo vio
lentia facit. **P**ignora n[ecess]aria deinde d[omi]n[u]m de
struendo. exo. 22. si p[ro]p[ri]o tuo pign[us] accepis
vestimentu[m] ei[us] a[n]n[u]m solis occasu[m] reddes ei. q[uo]d cu[m]
vsura exiget[ur] s[ecundu]m i[ste]m luce. 6. nichil inde sperat[ur]
Quod de dilac[i]o[n]e t[ame]n solonis munia acapit
eo. p[er]sa. qui pecu[n]ia sua n[on] dedit ad vsu[m]. et mu
sup[er] ino. n[on] accepit. Alia q[ui] p[er]t[ine]t ad mutu[um]
et vsu[m] r[ati]o[n]e infra li. 3. a. de mutuo et a. de vsu
Sequit[ur] de 9. s. de p[re]cepto dilect[i]o[n]is i[n]imicor[um]
et de h[ic] r[ati]o[n]e infra li. 2. a. de caritate. et q[uo]d ad
p[ri]us p[er]t[ine]t n[on] i[n] q[uo]d diliget[ur] p[ro]p[ri]e mutue familiaritatis
oblectam[en]tu[m] est vanu[m]. p[er]sa. filij ho[m]i[n]u[m] ut quid di
ligitis v[er]itate. diliget[ur] p[ro]p[ri]e p[er]t[ine]t s[er]sensu[m] e[st] malignu[m]
s[ecundu]m i[ste]m na[m]u. i. sic sp[irit]u se i[n]uicem o[mn]ip[er]ec.

tant[ur]. **D**iliget[ur] p[ro]p[ri]e b[ea]t[us] acceptu[m] v[er]o sp[irit]u est
mercenariu[m]. de quali amico d[icitu]r ecc[lesiasticus] 6. e[st] amicus
soci[us] m[er]ito diliget[ur] p[ro]p[ri]e amore reciproc[u]m e[st] u[er]a
debitu[m]. de quo. Ro. 12. nemi[n]i quicq[ue] debeatis n[isi]
ut inuicem diligatis. Diliget[ur] uero p[ro]p[ri]e bo[n]u[m] h[ic] i[n]
spera[n]t[ia] est bo[n]u[m] et g[ra]tuitu[m] et meritoriu[m]. s[ecundu]m eni[m]
au[tem]. qui diligit p[ro]p[ri]e diligere d[icitu]r eum aut[em] q[uo]d
est bonus aut ut sit bonus. **De p[re]ceptis eu[angel]i
gelij regulantib[us] i[n]tentione XLV**
Deinde c[on]siderand[um] e[st] de p[re]ceptis reglam
abus i[n]tenc[i]o[n]is resp[ect]u faciendo et vi
tando. et quia ad ordinat[i]o[n]em i[n]tenc[i]o[n]is
requirunt[ur] duo. s. amor boni ne sit libido i[n] vo
luntate. et discre[ti]o boni. ne sit error i[n] electio[n]e.
ideo dan[us] aliq[ui] p[re]cepta de rectitudine i[n]tenc[i]o[n]is
cum d[icitu]r. q[uo]d 4. attendite ne iusti. ve. fa. t[em]p[or]e.
et aliqua de discre[ti]o[n]e cu[m] d[icitu]r nolite iudicare t[em]p[or]e
Circa p[ri]mu[m] p[re]ceptu[m] p[ro]hibet obliq[ue] i[n]tenc[i]o[n]e. 2°
et occasio. s. m[or]dinata temp[or]aliu[m] dilectio et
solicitudine cu[m] d[icitu]r nolite solliciti e[ss]e t[em]p[or]e. **C**irca
2° u[er]o. s. discre[ti]o[n]e p[ri]mo. p[ro]hibet temeritas iudi
candi. 2° p[ro]p[ri]e diliget[ur] a sibi canendi cu[m] d[icitu]r at
tendite a filijs p[ro]p[ri]is. et quia infirmitati hu
mane difficile e[st] et q[uo]d impossibile i[n] discre[ti]o[n]e iudi
candi vitare. i. addunt[ur] etia[m] p[re]cepta. p[ri]mo v[er]o
de petendo auxiliu[m] g[ra]t[ia] cu[m] d[icitu]r petite t[em]p[or]e. **S**ecdo
de suando equitate legis n[on] e[st] resp[ect]u p[ro]p[ri]e. cu[m]
d[icitu]r o[mn]ia quecuq[ue] vultis t[em]p[or]e. **S**ecdo de conatu ad a
morem dei cum d[icitu]r intrate p[er] angustam portam.
glo. i. caritate. **I**tem e[st] i[n] discre[ti]o[n]e temerarij
iudicij. n[on] q[uo]d aliquis iudicat ex caritate ut p[ro]
lati aliquis ex vite dig[ra]tate ut p[er]fecti. aliquis
ex doctrine vitate ut doctores et p[re]dicatores et
s[ecundu]m hoc accidit i[n]debitu[m] iudi[ci] t[ri]p[ar]t[ite]. p[ri]mo ex
defectu seu abusu autoritatis in cap[itu]lo examie
et hoc p[ro]hibetur. q[uo]d 4. nolite iudicare t[em]p[or]e.
Secdo ex indig[ra]tate vite i[n] vitioz resp[ect]u s[ecundu]m
et h[ic] p[ro]hibet cu[m] d[icitu]r ibide[m] q[uo]d vides festuca[m] t[em]p[or]e
Ex defectu discre[ti]o[n]is doctrine in p[re]dicac[i]o[n]e
cum d[icitu]r ibide[m] nolite s[ecundu]m dare caib[us]. **E**x p[ro]
dictis colligit[ur] q[uo]d i[n] x[rist]o s[un]t p[re]cepta quib[us] i[n]tenc[i]o
ordinat[ur] de quib[us] est h[ic] dicens s[ecundu]m ordinem p[re]dicam
breui[ter] transiit. p[ri]mu[m] igit[ur] p[ro]dicto[rum] p[re]cepto[rum]
est illud attendite ne iusti. v[er]am. i. opa iusti
de v[er]e facitis cora[m] ho[m]i[n]ib[us]. s. hac i[n]tenc[i]o[n]e ut
videam[ur] ab eis. s. ita q[uo]d i[n] h[ic] s. fauore ho[m]i[n]u[m] n[on]
co[n]stituat[ur] s[er]u[us] v[er]o operu[m] sic ei s[ecundu]m g[ra]t[ia] op[er]e
esse d[icitu]r in publico ut i[n] i[n]tenc[i]o[n]e maneat i[n] oc
culto. alioq[ui]n m[er]cedem n[on] ha[bit]et apud p[re]z v[er]u[m] q[uo]d
in celis e[st]. et m[er]ito quia s[un]t iusti ho[m]i[n]ib[us] n[on] deo. et
hoc explanat[ur] in e[st]a o[mn]i[n]e et ieiunio. **P**er
q[uo]d 6. p[ro]cludit g[ra]t[ia] alie[n]e nolite thesaurizare vob[is]
thesau[rum] i[n] t[er]ra. s. fauore et lau[de] ho[m]i[n]u[m] de ho[m]i[n]ib[us]
opib[us] appetendo thesauri. aut vob[is] thes[auru]m. s. bo
na opa faciend[um] i[n] celo et ita i[n] loco tuto. **I**n
thesauro intelligo. quid p[ro]p[ri]e copiosu[m]. delicio
sum. et stabile. quia sua e[st] i[n] fuem. hec a[ut]e[m] o[mn]ia
excellen[ter] i[n]uicem i[n] celo. Nichil u[er]o tale e[st]
i[n] t[er]ra. i. m[er]ito d[icitu]r thesaurizari i[n] celo n[on] i[n] t[er]ra
Possit aut[em] h[ic] queri ut teneam[ur] o[mn]es actiones

pri.

in deū referre. **S**z rñ^o hui⁹ qōis hētur infra li. 2. ti. 2. Scdm pceptū ē i^o. q^o. 6. i. si nolite solliciti esse in crastinū. i. impostez. glo. inēlis nealis. non labor et prudentia dampnat sed sollicitudo mentē suffocās. qualē aut sollicitudine phibeat qre infra li. 2. ti. de prudentia. art. 2. **T**eraiū pceptū ē i^o. q^o. 7. **N**olite iudicare. i. nō affectetis alios iudicādo oēmp: nare quia nō debetis iudicare alios libidine vindicte s; zelo iusticie. **V**n phibet hic mordinatū affectū sū appetitū inordinatū iudicandi et nō iudicabimī. s. iudi⁹ ecne oēmp: nationis. **I**n quo enī iudi⁹. i. in qli vl' p q iudicio iudicauit. s. iuste vl' iniuste iudicabimī. qā si iudicatis iuste iudicabimī ad p: mū. si iniuste ad supplicā. **E**st aut mltiplex iudiciū. s. pprie discussiōis. qō laudat. i. cor. xj. si nos metipos iudi. nō utiqz iudica. **D**if finicōis qō pmitat de apis que nō potuerūt fieri bono aio fm glo. **A**utoritatis qō dat iudicabō leui. 19. iuste iudica pxio tuo. **S**uspi: tionis de occultis. iac. 3. facti estis iudices cogitatio⁹ liqzū. **T**enitatis cū assercōe. Ro. 12. tu quis es q iudicas alienū suū. et h^c fit quadup^r. **p**mo qñ ferē snia de occultis cor: dis. 2° qñ fit mēpzetā mala de dubijs. 3° qñ diffiniē de fūso statu hoīs. 4° qñ pē ius assuitur executio iuris. **D**e hac matia reqre sup de flicite iudic. **Q**uartū pceptū est i^o. q^o. 8. **E**t luce. 6. quid vides. i. qre pñdas. festucam. i. leuiā pccā in oculo. s. pñcie vl' mē: tionis frīs tui. i. pximi. s. corripēdo. et tra: bem. i. gūi⁹ cimen in oculo tuo. i. in pñcia tua non vides. i. nō pñdas vt. s. amoueas. h^c ei est nafa oculi. s. vt se nō videat. s. cōrlis. nō spūalis. **C**riso. si te magis diligis qz pxio qz re ipm pcuras et nō pri⁹ teipm. et p⁹ pauca sequit ypocta. s. qui te simla s bo⁹. s. corrigē do cā sis malus eice pñmū trabē de oculo tuo scz vere penitēdo et tūc videb. i. vidē potis et cere festucā de oculo frīs tui. s. corrigēdo. **G**regori⁹ impit⁹ et iprob⁹ ē medic⁹ qui alijs mē deri appetit et pñmū vuln⁹ nescit. s; omīs sumus tales medic⁹ hylar⁹ vix inuenit aliqz ab hoc vitio alien⁹ quia quilibz suis vicis fauens aliena facile rephend^r. **D**e hac mā. s. o correptione. reqre infra li. 2. ti. de correptione. **Q**uintū pceptū est i^o. q^o. 9. **N**olite sactū dare canibz n^c margaritas mittatis aū porcos ne forte sculcēt eas pedibz et canes gñsi dirūpant vos. **N**ō fm au⁹ ho li. de fmone dñi in monte. c. 14. sacra sēpēa dī sēn quia non d; corripī et margarite qā nō debēt con tempni. canes sē vitatis ipugnatores. porci ūo vitatis oēmp:tores fm h^c g^o sic exponē. **N**olite scēm. i. sacra sēpēaz dare eam. s. ap: endo et pñcādo caibz. i. heretis ifidelibz. neqz mar. mitt. pñcādo aū porcos. i. luxurio sos et carnales. ne forte scul. eas vilificando scz porci pedibz. s. spūalibz intellectu rephend:

dendo et affēu oēmpnēdo. et canes cōuerfi. s. conē vos dirūpāt vos. s. murmurādo de vobz vl' vberando vl' forte occidendo. **S**z vl' xpc cō trariū pñctis fecisse infidelibz pñcādo. **I**ste fm au⁹. heretis sū ifideles aut ita sūt obstati q de eoz correctōe nō spāt. aut spāt. si sic. sic est eis pñcādo sic facebāt apli. si nō. aut hī tant cū alijs qui pñcācōz reapiūt. et tūc est eis pñcādo. et ita intelligit qō hī dī. **P**otest aut hic qñ rōne hui⁹ pcepti quid teneat sare doctor sū pñcator. **R**ñd; alex. an. i. 3° q cō tangit trip^r docē. s. simp^r ex hortando et h^c est cōmunit oīm. pñcādo et h^c ē saccōrū. cathe dram tenēdo et h^c ē doctor. pñmis suffiat sare simplr ēdenda et dīna mandata. scōis ē ne: cessariū sare exponē ēdenda et mandata. fm illud. 1. pe. 3. parati semp ad satisfactōz omī poscenti vos rōz tē. **T**eraijs ē nēcm sare oīa ad suā doctmāz pñcāntia. **S**z nūquid facē tene tur pñcator i^o q pñcat asserendo. **R**ñdet alex. ibidē q tenē facē quicqz asserit facendō de hīs que pñcēt ad nēcitātē salutis nō aut q pñcēt ad pñctōz. s. religionis ad quā nō omīs tenent. **Q**uid de pñctōe. nūquid peccat pñcādo. **R**ñd; ibidē alex. an. q aliqz do: cet quia tenet ex offi⁹ qī de nēcitātē. aliqz do: cet qī ex volūtate. **I**te pñctm aliqz ē notoriū aliqz occultū. dic^r g^o q existens in pñctō noto rio sū pñcet ex nēcitātē officij. sū ex volūtate peccat. illū aut qui ē in pñctō occulto dicat peccare cū ex volūtate pñcat et h^c rōne con temptus. nō aut illū qui pñcat ex offi⁹ dū tamē i^o faciat cū timore et qī coact⁹ officij ne cessitate. **S**imp^r aut vl' dicen⁹ exñs in pñctō siue occulto sū maifesto docens vl' pñcās si nō studeat de pñctō dolē simp^r dī oēmpnē et iō peccare. **S**extū pceptū ē i^o. q^o. 10. **P**etite et acci: querite et inue. pul. et ape. vobz. petite fide. fide liter ēdendo. querite spe. fiducialr postulando pulsa te. caritatē ardentē desidando. **E**t h^c ex: positio eliat ex glo. vl' petite ore. qrite corde. pulsa te ope. oīs enī qui petit. s. i^o qō d; et eo modo quo d; s. pie pse pseuāt et ad salm quod ē petē i noie ihu. acapit. s. vl' ad votū vt qñ sibi dat i^o qō petit ad mētū vt qñ nō dat illud s; equiuales. vñ 10. 13. quicqz peccat: ritis pñez in no. m. h^c facā. et qui qrit cordis desiderio iuenit i pñctō. et pulsanā ad ianu: am paradisi apiet hostium celestis palacij. **S**ep^r pceptū est i^o. q^o. 11. **A**. oīa qñqz vultis vt faciāt vobz hoīes. s. inq; hoīes quia sic sūt iusti et rōnabiles. vñ intelligit de volūtate rōnabili et pñliata. vt enī dicat au⁹. volūtatis cōir sūpta ē bonoz et maloz. stricte iio sūpti est tñ bonoz. cupiditas tñ m aloz. **E**t vos facite eis quia totū est iustū qō faciūt vobis. **E**cce pceptū affirmatiū legis nālis. et m h^c i: dudiē ad pceptū negatiū iuris nālis. s. non facias alijs qō tñ nō vis fi. qō hētur cor. 8. hoc est enī lex et prophē. i. in hoc implenē.

Octauū pceptū est illud. **Q**uod. A. intrate p angustā portā. angusta porta dicitur caritas rōe difficultatis in diligendo inimicos. vlt pnia rōe penalitatis i sustinendo. et hec porta ē angusta i ingressu. s; latissima i egressu. pū. 14. viam sapie mōstrabo tibi ducā te p semitas equitatis quas cū ingressus fuīs nō artabimē gressus tui pō. latū man. tu. nimis. qā lata et spatiosa via ē que ducit ad pōitōz. hec porta et via ē cupiditas qē radix oīm maloz. 1. thi. vlt. et mlti intrāt p eam. quia vt dicit. **Q**uod. 22. mlti sē vocati pauci vō electi. Nonū pceptū ē id. **Q**uod. A. attēdite. i. diligētē caue. te vob a flis pphetis. i. qbuslibz deceptoribz siue sint heretici qui fallūt p flām docē. 13. fidez et scēpturā corrūpendo sū sint ypocrite q fallūt sanctitatē simul. 1. dō. q veniūt. nō mittūtur a deo. ad vos deapiēdos in vestimētis ouīū. i. i habitu et signis iustoz. mēsec. aut. i. incio rī pposito sū desidio sūt lupi rapaces. lupi sē rōne voracitatis et crudelitatis et calliditatis et sūt rapaces quia rapiūt ab intellectu fidez. ab affcū caritatē et ab effcū sctitatē. a fructibz eoz ogno. eos. i. ab opibz eoz occultē l. ab exitu opm de hō rēge ifra li. 2. ti. 24. de ypocsi.

De lege hūana scita s; de pstitutiōibz xliij

Debito de lege dīna et ei pceptis congruitas ordinis exigit ad breuit de lege hūana dicē. et pmo de lege scēpta que dicitur pstituta. **C**irca pmi nō q nomē legis et nomē pstitutiōis ad oīs dectales progant pē. restricto tū vocabulo pstitutiōes dicūt. tur pnapū. leges ppli romani. edicta ptozū. fm q nōt gof. ti. de psti. **S**umendo g. nomē legis et pstitutiōis ad pns cōit. p eodem. **V**idendum ē pmo quid ē lex sū pstitutiō et vñ dī. 2. qū debet esse lex. 3. quis facē pē pstitutiōes. 4. ad quid sūt pstitutiōes. 5. de vīute pstitutiōis. 6. q liter pstitutiō deroget. 7. qn pstitutiō iapit artare. **Q**uod de pena nō sū antiū pstitutiōes. **C**irca p. scēdō. q lex ē qpam ordinatio rōis ad bonū cōmune ab eo q curā hz cōitatis pmlgata et bñ dī. pmlgata. quia vt dī. 2. q. leges instituit cū pmlganē. **S**cōm dō qd hētur dī. 1. q. cū itaqz. pstitutiō est ius scēptū sic pstitutiō est ius non scēptū moribz vtentū approbatū. vt in dī. 1. pstitutiō. **D**ī aut hīc lex aligādo vlt legendo. cōstitutiō dī dī qī cōe statutiū. qā papa cū frībz suis et alijs plati cū caplis suis et canonicis faciūt pstitutiōes. **C**irca 2. scēdō q sic tradit pstitutiō li. ethio. lex dī ē talis q religioni agruat q disciplie oueniat. q salutē pficiat. pmi attendi mōz. ouenit legi dīne 2. mōz. psonat legi nāte. 3. mōz. expedit utilitatē hūane. **I**tem dī esse clara nichil ambigū dīmens vlt obstruā eē de psti. c. vltio.

Circa 3. scēdō fm gof. et host. q pstitutiōes facere pnt papa cū frībz suis in spūalibz et ecclesiasticis et ceti plati cū canonicis et caplis suis. eē. de hys que fi. a p. la. ptozū. et legat. i.

pntia sibi dmissa eē. de offi. le. c. fi. et caplm. circa ea q spectat ad ipm eē. e. cū accessissent et aliud collegiū approbatū eē. e. ex lris. et synodus punita. dī. 16. qd. dicitis. et synodus epalis. dī. 18. de p. lris. et epē eē. de maio. si qd. **E**t dīc ino. eē. de loca. sup eo nra nob. q epē cum caplo suo facē pē statuta sup iurisdictōe sua. s; sup alijs nō pē n hī quoz mēst osen. tiant l. ad mū. sūt pntes eē. de hys que fi. a p. la. c. fi. **P**riniceps eē pē dēre legē cū pce ribus suis in temporalibz. c. de legi. et psti. hūa. na. et pfectus pcario. c. de offi. pfect. norma. et hī qbz m. adat impator. vt i. plogo iustit. q. cū qz hō deo p. p. dō. et p. lris. roman. iustit. de iure nāli. gen. et dī. q. lex ē. licet dicat hec pēas in pnapē translata. c. de veti. iure. l. 1. hoc enī fm gof. dī nō quia p. lris. eam aīo a se abdicauiat. s; quia pcessit et olim eam trās tulit tū eam p. ea renouauit. ff. de orig. iuris. l. 2. et senat. ff. de leg. et se. cō. l. ambigē. et ciuitas siue vniūitas. iustit. de iure nāli. q. 1. et 2. **N**ec obstat qd eē al. dī q soli pnapī licet condē legem. quia supiores de quibz dēm ē q possunt dēre legē auctē pnapis dēre intelliguntur. **S**ic eē in ecclīasticē facē intelligimē p dicti cōstōnes auctē pape. vñ et in cōsilijs intelligit excepta auctas pape eē. de elec. signi. ficasti. et dī. 1. A. p totū. hec gof. **P**otest aut hīc qī vt oīs lex hūane pōita dīue a lege nāli. **S**cō vt dīc au. pmo li. de libero arbi. non vt eē lex que iusta nō sūt. vñ qz hz de iusticia tū hz de vīute legis. in rebz aut hūa nis dāe aliqd esse iustū ex eo qd ē fm rōis regulam rēm. pma aut rōis regla est lex nē. vñ oīs lex hūane pōita i tū hz de rōe legis inqz a lege nāte dīue. **S**i dō i aliquo dī. cordet a nāli lege nō erit lex s; corruptio legis.

Scēdū aut q aliqua dīue a pnapis cōibus legis nāte p modū occlusionū vt hec qd est nō eē occidēdō pē dīuari sic occlusio ab eo qd est nulli esse malū faciendū. quedā dō p modū dēctmātiōis vt lex nāte hz q qui peccat pūat. s; q tali pena pūat est quedam dēctmātiō legis nāte. vtraqz g. muelimē pōita lege hūana. **S**cō ea q sūt pmi modi habēt vīgozem nō tū ex lege hūana s; eē ex lege nāli ea dō que sūt scōi modi vīgozē tū hnt ex lege hūana. hec tho. i. pma scōe. **Q**uid de cōdentibz leges iūqas l. statuta q dī legē et ecclīe libtatez. **I**te tales leges et talia statuta ipō iure nō valēt. dī. 8. que s. mores. et 32. q. 1. flagitia. et faciētes et pfectientes mōz. r. peccāt vñ dī. p. 10. vt qui odunt leges mōz. et sē ipi et hēdes eoz nē ea delectant ipō iure exēdō. cati. de hō. vīde et dīc vt ifra li. 4. ti. 2. cau. 12. et se. et si q dāpnificari sūt occōne tal. legi. l. statuti. tales et eoz hēdes tenent pstitutiōe iūe dīstinctōz pōitam sup ti. 31. de. A. pcepto art. de pedagis et questis. tenent ecclīa in solidū qui induxerūt pnapes ad condendū tales leges.

pri.

Omnes enī obſuatores mōrl' peccant et tē-
nentur reſtituē oīa que taliū legū occasione
lucrati ſūt p' ſile in dicto t. art. 1. de hijs q̄
ſecunē raptōres. hec ray. et idem ē ſm hoſti.
ſi ſiant q̄ ſus poſitū ad paupes opprimeſcōs et
iuſtitiam impediendā. Circa. 2. ſciendū q̄
conſtōnes ad h'c ſūt vt appetit' noxi' ſub iur'
regla limitet'. vt ex. e. m. p'hemio. et vt hūa-
na audacia coherceat' tutaq; ſit int' imp'bos
innocentia di. 2. facit. Circa. 4. nō qua-
tuor actus legū ſiue oſtōnū in hijs v'ſib' con-
tentos. Quatuor ex v'bis vtutes collige le-
gis. p'mittit panit imp'it atq; vetat. Inue-
niunt' eadē iure oſilia q̄ ſm gof. ſb' p'miſſiōe
cōtinent'. S; nūquid lex humana cohibet' d'z
oīa vicia. Iſe q̄ nō. vñ au'. de libero arbit'
vt in lex hūana iſta rōe p'mittit' et dina. pui-
dentia iudicare. h'c au'. lex g' hūana recte p-
mittit aliqua vicia. ſ. illa q̄ nō p' cohibet' vt
fornicatōz ſimplicē cū meretice. licz ſit graue
peccatū et lege dina puiend' tñ p'p' hoīm cor-
rectōz difficile ē a carnis voluptatib' multa-
tudine hoīm abſtinē. iō ne hoīes i mala ma-
iora et rei publice magis nocua vt in adul-
teriū et p'c'm q̄ naſaz maderet. noluit lex hu-
mana h'c p'hibet' tanq; aliq' p' rectores multa-
tudinis puiend'. vñ au'. 2. de libero arbit'. au-
fer meretices et libidine oīa turbas. pone eas
loco matronaz decorem de honeſtas. Illa ac
p'cepit lex hūana pui' que ſūt g'uidia et a
quib' ē poſſibile maiorē p're m'itudois abſti-
nere et p'pue que ſūt innocentiā alioz ſine
quoz p'hibitiōe ſocietas hūana cōſuari non
poſſet. cui' mōi ſūt furtū hoīdū adulterium
et alia hui' dī. hec tho. Nūquid lex hūana
p'cipit oīs actus vtutū. Iſe lex hūana vt
dictū eſt ordinat' ad cōe bo' et iō p'cipit tñ il-
los actus vtutū q̄ ſūt ordinabiles ad cōe bo'
l' imeda ite vt cū aliq' ſūt dūce p'p' bo' cōe.
vñ mediate vt cū aliq' ordinant' a legiſlato-
re p'ueniētia ad bonā diſciplinā p' quā aues i
formant' vt cōe bo' iuſticie et pacis oſenſū ſi-
uent. hec tho. Circa. 6. ſciendū q̄ derogat'
conſtōni p'ori p' oſtōm poſtiorē ex. de oſgna.
ſpū. c. 1. eadē ſi in poſtiori nulla fiat mentio
de p'ori. licet ſit ſecus i r'ſc'ptis ex. de reſc'p. ce-
terū. cui' diuſitatis rō ē ſm gof. q̄ i legib' et
oſtōib' cōtinent' iura. oīa aut' iura cōtinent' in
pectore pape vñ p'ncipis vt. de teſtis. l. om-
nium. Et iō cū papa oſit oſtōz poſtiorē q̄i ex
certa ſcia faciat memor' p'oris. tollit' p'or. ſ; i
reſc'ptis cōtinent' facta. factorz aut' h'c memo-
riam et in nullo peccare eſt pot' diuinitatis q̄z
hūanitat'is. C. de veti iure. l. 1. S; ſi quid aut'
vnde nō p'ſuitur q̄ papa p'ſt' p'mi reſc'ptū cō-
cedat. et h'c intelligo in p'ore et poſtiorē ſm
t'p'e nō ſm ordinē ſc'p'te. Circa. 7. ſciendū
q̄ oſtitu' mapit artare p' duos mēſes ab ei'
publicatōe ex. ne cle. vñ mo. c. vñ. ante iō
hoc t'p'e nō ligant' ignorantes ex. e. cognosce.

tes. hoc intelligit hoſti. de oſtōne p'ncipis vt i
iurib' p'dictis. quia oſtitu' talis ē g'nal'is et
oīs aſt'g'it ex. e. c. ſi. Conſtō aut' inferior
ſtatim ligat' ſc'la p'mulgatōe n' forte abſentes
quib' nec tñ dabo nec i' limitabo quia plus
et min' eoz iuridico p'tendit' ſ; arbitrio boni
iudicis h'c omittere ex. qui m'ri. ac. p'nt. c. ſi.
Extendit' eadē oſtō ad ſc'la nō ad p'terita ex
e. c. ſi. S; nūquid lex hūana hoī n'c'itatē i-
ponit i foro oſcie. Rñd; tho. in p'ma ſe ſic.
leges hūane aut ſūt iuſte aut iniuſte. ſi iuſte
hūt vim obligandi in foro oſcie a lege etna
a qua diuine p'u. s. p' me reges regnāt. et le-
gum oſtōres iuſta decernūt. Dicūt aut' le-
ges iuſte ex trib' ocurrentib' ſil. p'mo ex ſine
qñ. ſ. ordinant' ad bo' cōe. 2. ex auctore qñ. ſ.
lex lata nō excedit' p'tatē ferētis. 3. ex forma
qñ p'prie ſm equalitatē p'ortōis i'ponunt' ſb'
ditis onera in ordine ad bo' cōe. Iniuſte aut'
ſūt leges dupl'. vno p' oſtōratē ad bo' hūa'.
vt qñ deſit' ibi aliq' t'riū p'p'oz et eſſe leges n'
obligāt i foro oſcie n' p'p' vitam oſtandalū l'
turbatōz. p'p' qd' eſt hō d'z cedere iuri ſuo. ſm i'
q. 4. qui aufert tibi tūm. dūm. et epallū.
Alio p' oſtōratē ad bo' diuī. vt leges ty-
ramoz inducēt' ad p'dolatam vñ ad a' qd'
ſit cōſe legem dinam. et tales nō licz ſuare.
Nūquid oīs hoīes ſb'dunt' legi hūane.
Iſe dupl'r p'te quis eē ſubiect' legi. vno ſic re-
gulatū regle et ſic oīs ſb'iecti p'tati ſb'dunt'
ei' legi. et ſic d'. Ro. 13. oīs aīa p'tatib' ſb'li-
miorib' ſubdita ſit. Alio ſic coactū cogēti.
et ſic legi ſubdunt' tñ mali q̄a eoz volūtas
diſſonat legi. p'nceps aut' vt dicit' iurispit' le-
gibus ē ſolut' qd' ē vñ q'tū ad vim coactiāz
ſed q̄z ad dei iudic' d'z volūtat' legē imple-
vñ ex. e. cū oīs d'. qd' quicq; iuris in alēm
ſtatuit ipe eodē iure d'z vñ. Eſt eē p'nceps ſup'
legē in q̄z p'te cū expedit legē mutare. et i ea
p'loco et t'p'e diſp'eſare. Nūquid licet ſb'dito
legi agere p'ter v'ba legis. Iſe legiſlatoz legē
p'ponit ſm ea que oſt'gāt vt in p'lib' ferent'
intendēz ad vtilitatē cōem. vñ ſi caſ' emerſe-
rit i quo obſua' tal' legis ſit cōi ſaluti dāp-
noſa nō ē ſuanda vt ſi i ciuitate obſeſſa lex
ſtatuat' q̄ porte ciuitatis maneāt clauſe. hoc
eſt vñ cōi ſaluti. vt in p'lib'. Si tñ oſt'gāt
hoſtes inſeq' aliquos aues in dāpnū cederet ci-
uitatis n' apirent' eis porte. et iō tūc eēnt api-
ende. et iō dicit' hylari' q̄ intelligēda dicto' ex
cauſis ē aſſumēda ratio dicendi. quia nō reſ-
ſimoni. ſ; rei d'z eē ſmo ſubiect'. Conſiderā-
dum tñ q̄ ſi legis obſua' ſm v'ba nō h'eat
ſubitū p'iclm cui ſtatim oporteat ſuccēdi. non
tam p'net ad quēlibz vt inſp'et'et' quid ē vñ
le ciuitati. et quid mutile. ſ; i h'c tñ p'net ad
rectores et p'ncipes q̄ p'te hui' dī cauſas et ca'
hūt auctēz de legib' diſputādi. Si nō p'iclm
ſit ita ſubitū q̄ ad eos recurrī non poſſit
n'c'itas diſp'eſatōz h'z. Anex. 13. Si dicat' q̄ ei'

est legem interpretari cuius est odere. **¶** Dicendum
quod ille qui sequitur intentionem legislatoris non in-
terpretatur simpliciter legem sed in casu in quo manifestum est
latorem legis ad intentionem suam si ei sit dubium de
voluntate verba legis agere vel superiores consule. recto-
res autem multitudinis dispensare possunt in legibus hu-
manis. quando requiritur causa rationabiliter cedens in ver-
tute boni consilii. hoc est in prima sede. **¶** Circa
octavum sciendum quod si quis ostendit non habere arguendum
est de negligentia qui illo habet et non suat. corrupti-
endus est de temeritate ut. di. 20. si delecta. si vero a-
liquis non suat eas in contemptum ecclesie romane he-
reticus est censendus ut. di. 20. de libelli. salvis a-
liis penis que per singula iura singulis imponuntur
tur non observantibus eas. **De lege huma-
na non scripta sed de consuetudine XLVII**

Deinde considerandum est de consuetudine. et
primo quid est et unde dicitur. 2º qualiter et ex
quot actibus inducitur. 3º que consuetudo
punitur iuri. 4º que est consuetudo generalis et que
specialis. 5º an una consuetudo aliam contrariam tollat
¶ Circa primum sciendum secundum glossam quod consuetudo est
quoddam ius moribus in assidue actibus institutum
tum et cum lex deficiat per legem suscipitur. di. 1. consue-
tudo. quia est in consuetudine ut ibidem. **¶** Circa 2º.
sciendum secundum glossam quod consuetudo inducitur cum expressis
populo placet aliquid observari per consuetudinem in-
fuerit. unde non eo ipso quod aliquid fuerit ius consuetu-
dinarium inducitur auctoritate. ff. de iuribus actionum per aucto-
ritatem. si. **¶** Inducitur autem unde auctoritas consuetudinis. 24.
q. 2. ita nos. **¶** Circa 3º sciendum secundum glossam quod cum
aliquid sit in contrarietate pervenire vel ex de liberato
iudicio rationis. et inde est quod consuetudo inducitur si
dicto modo ubi viget tollit ius dummodo sit ratio-
nabilis. Interpretatur et legem ex. e. cum dilectus. per
legem suscipitur cum lex deficiat ut dicitur in super. Secus
est si non sit rationabilis. ff. de legibus et consuetudinibus. quod non ratio-
ne. Si autem non sit inducitur super dicto modo si per qua-
dam assuetudinem hominum si non sit ad preceptum. xl.
annorum perducta si casu. non vincat legem ex. e. con-
suetudinis. **¶** Si autem sit ad preceptum perducta et
ius patet et legem vincat ex. e. c. vlt. si et si tanto
tempore suata fuerit quod non sit in memoria hominum
quando ceperit legem vincat auctoritate. ff. de antiqua plurimorum. l. 1. si.
Sicut et illa consuetudo quam romana suat eccle-
sia. et ab alijs papis suatur. di. nolite et
quod dicitur est prescribi consuetudine intelligitur cum in-
ducitur circa id quod est prescribibile. alias secus est ex. de
prescriptionibus. c. 3. **¶** Que consuetudo dicitur rationabilis.
Ratio habetur ex. e. c. si. in glo. 2. quod generaliter illa
consuetudo est rationabilis que non obviat canoni-
cis institutis. irrationabilis vero est. que repro-
batur a iure ut illa ex. e. ex pre nostra. et. c. cum
venerabilis et consuetudo onerosa ex. e. c. 1. et. c.
cum inter nos. et generaliter ubi sit aliquid contra morem
ecclesiasticum discipline si libertatem ex. de electis. cum tra-
et. c. sacrosanta. **¶** Ex super dictis colligi possunt plura
que requiruntur ad hoc quod consuetudo puniat iuri
consilium et frangat aliquid habetur ex. e. c. si. in glo. 4. primo
quod sit rationabilis. 2º quod sit prescripta. 3º quod ex certa scientia

et non per errorem sit inducitur. 4º quod sit induc-
ta eo sciente qui ius condere potest. ff. de legibus. de qui-
bus in si. 4. quod sit tale ius quod possit prescribi.
Sexto quod usus sit illa consuetudine siue viabilis
illis quibus est usus eo animo ut intendas te
ius habere. si credas. et ut id in posterum facias. ff.
de iuribus actionum per l. vlt. al. non potest ut dicitur ibi
Septimo quod maior pars populi sit usque a consuetudine
illa. quia sic minor pars populi non posset inducere
legem ita nec consuetudinem. hoc habetur. Dicitur tamen in fi-
nibus glo. quod ad hoc quod consuetudo puniat iuri
satis est sufficere secundum c. si. ex. e. si consuetudo sit
rationabilis et prescripta. **¶** Si nunc quid queritur multi-
tudo consuetudinem inducere potest. hoc habetur in prima
sede si sit libera multitudo que possit sibi facere
legem per eam partem rationem inducere consuetudinem. Si
vero non habeat liberam potestatem legem sibi condendi.
vel legem superioris tollendi. nichilominus tamen consue-
tudo in tali multitudo per alios vim obtinet legi-
gis ubi per eos toleratur ad quod pertinet imponere mul-
titudini legem. ex hoc est videndum ipsam approbare
consuetudinem. **¶** Si quis tempore requiritur ad hoc quod con-
suetudo sit prescripta. hoc habetur in casu. ut dicitur glossa. et
habetur in super. et hoc requiritur tempore. xl. annorum.
Secundum leges tamen est diversitas. ut non habetur. ut. de
consuetudine. quia secundum bar. sufficit. x. anni
inter presentes et. xx. inter abentes. Secundum vero alios
spectandum est tempus cuius non extat memoria. Innocentius
autem ex. e. si. c. dilectus dicit quod in ecclesia necessaria est
prescriptio. xl. annorum. si in alijs sufficit prescriptio. x.
vel. xx. annorum. et hoc sit vera si id quod prescribitur
assuetudinem habet communem causam. **¶** Item si consuetudo est genera-
liter contra omnes tamen contra ecclesias quod alios sufficit prescrip-
tio. x. annorum contra omnes. quodammodo distinguatur inter
ecclesias et per alios aliter si non habet causam communem ne-
cessaria est prescriptio temporis cuius memoria non existat.
Ad hoc non ad maiorem evidentiam dicitur inter prescrip-
tionem et consuetudinem. differre autem secundum hosti. ut. de
consuetudine. primo quia prescriptio locum habet in rebus
mobilibus et immobilibus. corporalibus et incorpo-
ralibus. ut in futuris iurisdiccioibus et coibus et hoc
¶ Quia prescriptio acquiritur singulis cum per alios
consuetudo non magis acquiritur illi quam isti. 3º quia
in prescriptio titulus et bona fixas requiruntur ex. de
prescriptionibus. si diligenter. si in consuetudine non requiruntur
titulus. hic est non requiritur nisi usus et tempus completum.
unde hoc est versus locum utali. 2º quia privilegium et
prescriptio aliquatenus non occurrunt ex. de prescrip-
tionibus. **¶** Consuetudo et privilegium bene occurrunt
ex. e. cum dilectus. 4º quia prescriptio est actus sui
iuris petendi exclusio. ar. c. de anni exceptione.
l. si. in fi. **¶** Consuetudo est de sui natura actionis sui
iuris acquisitio ut apparet ex. de electione. institutis et
c. in generali in fi. prescriptio vero non respicit proprie
usum. id est prescribitur si aliquid quia non agit l. vlt.
suo rine. consuetudo vero respicit usum. et id aliter
quia ita contra actum est l. usus. nichilominus et consue-
tudo negativa respicit per ubicumque perari potest. si.
quod tale quod l. tale non dicitur si ar. ex. de elec. cum ecclesia
vultana. ad si. secus est si nullo posset perari.

Secundus

Sexto quia consuetudo erronea non vivat. Secus est de precepto quia titulus putatur et si verum sit dum tamen probabilis error excuset dat iustam causam usufructuarii. Si de hoc vide infra li. 3. et de prescrip. Circa. 2. sciendo quod consuetudo generalis est que generaliter observatur ut ex. e. nolite et. c. basilicas. specialis consuetudo est que in certo loco vigore et observantia habet. di. 12. novit. Circa. 4. sciendo quod consuetudo posterior tollit consuetudinem prioris ex. de signa. spi. c. 1. et hoc est verum si diversae consuetudines in eodem municipio diversis temporibus oriantur. Secus est si in locis diversis di. 12. scilicet scilicet. Vnde consuetudo aliquorum non dicitur subverti more priorum di. 12. illud. Inter mala consuetudo nullo tempore confirmatur quoniam tanto est perniciosior quanto est diuturnior ex. e. c. fi. Item consuetudo in ecclesia generalis inducitur revocari de ex. e. c. 1. Item si iura reducuntur ad concordiam cum iuribus. c. de offi. do. l. vna sic et consuetudo iuri privilegio contra reducitur ad concordiam per interpretationem ex. e. cum dilectis.

Incipit titulus 2. libri

De voluntario et involuntario.	1.
De bonitate et malitia actuum humanorum in corde.	2.
De bonitate et malitia interioris actus voluntatis.	3.
De bonitate et malitia quasi ad actus exteriores.	4.
De merito et de imito actus humane.	4.
De viciis et peccatis in corde.	6.
In qua potentia anime est peccatum.	7.
De causa peccati secundum quod vniuersum peccatum dicitur esse causa alii.	8.
De virtutibus in corde.	9.
De prudentia et eius partibus et viciis oppositis.	10.
De iustitia et iniustitia.	11.
De speciebus iustitie que sunt iustitia distributiva et commutativa.	12.
De acceptione personarum.	13.
De ostentia gemitio et imperio.	14.
De detractone et infamatione.	14.
De susurracione.	16.
De derisione sui illusione et subanaratione.	17.
De maledictione.	18.
De multiloquio et verbositate siue linguositate et taciturnitate.	19.
De partibus iustitie que sunt declinare a malo et facere bonum et de viciis oppositis.	20.
De virtutibus annexis iustitie in corde.	21.
De dulcia.	22.
De obedientia.	23.
De gratitudine et ingratitudine.	24.
De vindicatione.	24.
De veritate et virtute.	26.
De ypocrisi et simulatione.	27.
De iactantia et prouicia.	28.
De amicitia et adulatione et litigio.	29.
De largitate auaritia et prodigalitate.	30.
De epykeia.	31.
De passionibus anime.	32.
De fortitudine virtute et eius actu proprio.	

salicet martirio.	33.
De timore in timiditate et audacia.	34.
De paribus fortitudinis in corde.	34.
De magnanimitate et viciis oppositis.	36.
De magnificencia et pusillencia.	37.
De patientia et longanimitate.	38.
De perseverantia et obstaculo et viciis oppositis.	39.
De temperantia et intemperantia et sensualitate.	40.
De partibus temperantie in corde.	41.
De continentia et gula.	42.
De sobrietate et ebrietate.	43.
De castitate.	44.
De virginitate.	44.
De luxuria et eius speciebus.	46.
De adulterio et lenocinio.	47.
De continentia et incontinentia.	48.
De clementia et mansuetudine et viciis oppositis.	49.
De modestia et eius speciebus in corde.	50.
De humilitate et superbia.	51.
De studiofite et curiositate.	52.
De modestia in exterioribus membris corporis.	53.
De modestia in apparatu exteriori.	54.
De fide et articulis eius.	54.
De fidelitate et infidelitate committere.	56.
De iudeis et sarracenis.	57.
De hereticis.	58.
De apostatis a fide.	59.
De blasphemis.	60.
De spe desperacione et presumptione.	61.
De caritate et odio.	62.
De gaudio acedia et inuidia.	63.
De pace et viciis oppositis.	64.
De misericordia.	64.
De beneficencia.	66.
De correctione fraterna.	67.
De offensione et scandalo.	68.
De perplexitatibus consentie.	69.

Incipit 2. liber de voluntario et involuntario tit. 1.

Hereditis per dei gratiam in li. precedenti hijs que pertinent ad dinorum preceptorum considerationem consequenter dicendum est in hoc 2. li. de hijs que pertinent ad considerationem virtutum et viciorum. et primo in corde. 2. in speciali. Circa primum dicendum est de bonitate et malitia per considerationem in actibus humanis. Secundo de hijs malis. scilicet viciis in corde. 3. de hijs bonis. scilicet virtutibus in corde. Et quia actus humani non dicuntur boni vel mali nisi inquantum sunt voluntarii. ideo prius considerandum est de voluntario et involuntario et primo quid dicitur in homine voluntarium. 2. quid causet involuntarium. Circa primum sciendo quod illud dicitur in homine voluntarium cuius homo habet in se plenum dominium sicut est de actu interiori qui est velle et alijs viciis impare. si non habet dominium plenum de actu exteriori membrorum qui est facere. Et ex hijs patet quod non tamen est voluntarium cum actu si est sine